

ספר

זכרון יעקב

אשר השאיר אחריו ברכה שו"ת
להלכה וגם חידושים בגפ"ת ושו"ע

כבוד הרב המנוח הגאון המובהק חסיד ועניו פאר הדור והדרו המפורסם
בתורתו וצדקתו ומעשיו המכריזים עליו כקש"ת מוה יעקב זצוק"ל
ששימש בכתר הרבנות יותר משלושים שנה בק"ק בו"ס ק אשר
במדינת קורלאנד.

בן הרב המנוח הצדיק וכו"מ מוה יהודה ז"ל

בן הגאון החסיד אמתי קדוש ה' איש האלהים המקובל האלקי המפורסם בשמו הנכבד
והטהור מנא ורבנא מוה שמואל חסיד וצלה"ה מראסי"ן.
יצא לאור על ידי בן בתו יהודה בהרב ה"ג ר' שמואל צבי הערץ נ"י מיאנישאק

2295

זכרון יעקב

ברפוס ר' הלל ב"ר אברהם יצחק דווארזעץ
בשנת "זכרון גאון יעקב ארובב סלה" לפרט קטן

ЗИХРОНЪ ЯКОВЪ

т. е.

Память Якова, или различные изслѣдованія по Талмуду
Сочиненіе Яковъ Бендетманъ

В И Л Ъ Н А

въ Типографіи Гилеля Дворжеца
на Госпитальномъ переулкѣ въ домѣ Зака № 344. 1874 г.

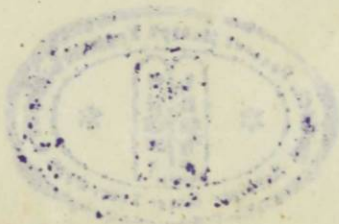

Дозволено Цензурою 27 Августа и 5 Декабря 1874 г. Вильна.

4 III B

984

מכתבי תהלה מכבוד הרבנים הגדולים המפורסמים וכו' פארי הדור והדרת ישראל נרם יאיר ויזרח לעד. *

שמח לבי אף הגיל ורני נפשי
כי יאל לאור עולם חמדה גנוזה
עד כה הס כחני קודש של כבוד
הרב הגאון קדוש ה' כו' בקש"ח
מו"ס יעקב זל"ל. שהי' רב בק"ק
בויסק והנה לא הי' באפשרי
לעיין בעיון הדק היטב בכחבי
קודש ה"ל מחמת טעמוס הכחב
אף המפורססת ח"ל ראו' ע"כ
אמרחי לפעלא עבא הרב החו"ב
המו"ל יישר כמו' וד' יהי' בעזרו
בזכות זה. ומהראוי לכל מי
שנוגע בו ירחל ה' להשחל ולהביא
ברכה לתוך ביתו. וזכות הגאון
הלדיק המחבר חנן על כל
המסייעים להענין היקר הלוה.
ולמען ידובנו שפחותיו בקבר.
ואי"ה כשילא מן בית הדפים
בשיון הזענזור. אראה נקבל
ספר היקר הלז בכבוד כראוי.
ולשלם מחירו בגודל ס"ח. ולמען
כבוד הסורה וכבוד הגאון הנ"ל
באתי על החמוס. יוס ה' ט"ו
מ"א חל"ד קאוונא.

נאום יצחק אלחנן ברוב
מ' ישראל איסר זצ"ל
החופ"ה הג"ל.

נגש לפני האברך הרב
המופלא השגון כש"ת מהורר
יהורא בן הרב הג' כש"ת
מוהרר שמואל הערץ נ"ו.
מו"ץ דק"ק זאגרי. נכד הרב
הגאון הלדיק המפורסם
בקש"ח מהורר יעקב זל"ל.
הגאון זל"ל דק"ק בויסק. ובידו
כהני קודש מחורתו של מר
זקנו הגאון הנ"ל. אשר חדש
מדעתו. ואשר השיב לשאליו.
וגם נלוה לינו מטע מהרבה
חדושים יקרים מזקנו של
הגאון מהר"י הנ"ל. כבוד
הרב הגאון הגדול החסיד
האמתי בקש"ח מו"ס שמואל
חסיד זל"ל. מראסיין.
ורטון המופלא הג"ל לקיים
דברי הלדיק מר זקני הגאון
הנ"ל. אשר בקש קודש סלווק
לעשות זכרון מדבריו. וסדר
אותו ויקרא בשם זכרון
יעקב. ובקש ממנו להיות
סניף ליודעי שמו ומגידו
הגאון של הגאון הלדיק
וחנורו הנ"ל. אמנס' לספר
שבתו של הלדיק הזה הוא אף
למוחר. כי כבר יאל שמו
לגאון ולהפארת בקרב הארץ.
כי לא במסהרים זכה את
נפשו לכד כי הגדיל עוד לעשות
ומעשים טובים. ועוד משכן
כבודו מלאה לקחתו ותעמוד
ועד. ובזכר חבורו היקר אף
כי לא הספיק לי העת להשתעשע
בו כראוי. עכ"ל כאשר זה
כעשרים וחמשה שנים אשר
הי' הגאון הנ"ל פה ק"ק ווילנא.
והי' עמי במחילתי. ונדברנו
הרבה בדברי תורה. וראיתי
כי כל חדושי קולעים אל
מטרת האמת. אמרחי אוקי
גברא רבא אחוקתו. ובודלי
אחו לדיק דרבו הקודש והאמת.
ע"כ נכון וישר לחמוך ביד
נכדו המופלא הנ"ל. ולהיות
זכר לדיק לברכה. כ"ד הכוחב
וחומס ביד כהה למען כבוד
הגאון הלדיק הנ"ל זל"ל. יוס
ו' עש"ק ח' אלול חל"ד פה
ווילנא.

נאום יעקב במהורר יהודא ליב
ברי ט המכונה קאוונער.

ישראל בעוה"ז ובעוה"ב. ולמען
כבוד הסורה וכבוד הגאון
ההחבר באלו על החמוס יוס ה' י"ד
אלול פנה בזכרון טוב להגאון
יעקב זל"ל פ"ק ווילנא.

הן הי' הלוס לפניו קובץ
חידושי הלכות והגדות מכבוד הרב
הגאון המנוח המפורסם הלדיק
וכו' בקש"ח מו"ס יעקב זל"ה.
הגאון זל"ל דק"ק בויסק י"ו.
אשר הגיח אחריו ברכה כבוד
הגאון הנ"ל. ואשר העלה בעלם
חריפתו ובקיאותו שו"ת בכל חקיו
השו"ע להגכה ולמעשה. כיד ה'
העובדה עליו. ומלחו עד עתה הי'
מונחים גנוזים בכ"י קדשו. ועתה
הנה כבוד נכדו הרב המופלא
בחו"ר חו"ב מו"ס יהודה נ"ו.
לקח לו המלה הזאת להוילא דברי
קדשו של זקנו הגאון זל"ל לאור.
וגם הרבה מחידושו בהגדות.
כאשר הי' לפניו כעת הרבה
מחידושי תורה הקדושה. וראינו
כי ראויים המה להוילא לאורה.
על מזבח הדפים לזכות הרבים
ולאור תורתו הקדושה רבים ילכו
חי"ה. אכן בדיני שמות אנשים
ושנים. בלזיה מקומות בלזו
כמזכירים ומעוררים ולאמר. אם
כי חנינו לנו להרבה ולחוש מאומה
על הנסחאות אשר העלה ואשר
ביא הגאון זל"ל. בשחבותיו
הרמות והשפלות וסדרם בתופעות
ודעת כרחיו למקומו ואגפיו. על
פי טעמיו ומוקיו המבוארים.
אכן אין לדון באתם בדיני כמו
אלה ממקום למקום ומדינה
למדינה. כוודע למעיין בספרי
הפוסקים האחרונים זל"ל. על כן
על הרב המסדר גם אשר לוכח
עניו החשבות הנוכחות ולעיין
באשר הוא שם. אם הברת
מקומו בשמות אשר נקבס הגאון
בספרו היקר. מסכתא למצטא
והברת מקום חתנותו. ובכלל
הנה דבריו קדושים. ונכונים המה
למלאי דעת וראויים להפלאם
בישראל. וראוי להיות זזה לעזר
המוילא לאור הנ"ל למען יוכל
לבעט את מעשהו במהרה. ולזכות
ל"ד

נאום יוסף במהורר רפאל זל"ל
נאום בצלאל ברי משה הבהן זל"ל
משה פ"ק הג"ל.

סדרך שומי אמוני לחבב
דברי הראשונים. ובמקומות
הנרחים מוקשים יחלו בעומק
המוסג. ויחמרו בכל עוז ליישב
דבריהם. וחול' אמרו בב"מ דפ"ה
ח"ל ר' חנינא לר' חייא כי חו"ס
אם משתחח חידה מהדרגא לי'
מפלוני ח"ל ר' חייא כו' עבידנא
לחורה דלא לשחכח כו' ובעדובין
(ד"ג) אמרו מ"מ זכו ב"ה לקבוע
הלכה כמותן מפני שזוהין ועלובין
הס כו'. הסדר הדברים שרף שכל
דבר נערך לפי טיב הפעולה
והחולדה מצלי הביע חל טיב הפועל
והמוליד אותה עכ"ל יש כח מסתהר
נמשך מהפועל והמוליד להפעולה
והחולדה ליסוחו. גמו שדבר
הכמה יתקבל ביותר אם יומחק
בלשון זה וקול נעים כ"כ הפעל
עניה ג"כ זכות לבב הממציא
כמוס"א דברים היוצאים מהלב
נכנסין להלב. ועכ"ל אם דומה
הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיהו
ומהגב כי שכל האנושי קלר מלהג ג
האמחיות רק סוד ה' ליראיו להאיר
את האמת למבקשים אותה בהמיס'
וע"כ הגכה ככ"ה אע"ג דב"ש
חריפי עפי חלל לפי שב"ה נוחין
ועלובין הס ביותר. ע"כ הקשידה
הסורה לכחוצ ס"ת לשמה. ולעבד
העורכות לשמה. בכדי שמתחבבת
הפועל הטובה מראשית עשייתה
חועיל שיחוקו הדברים בעומק
לבנות לומדיה ולכוין לאמתה. וע"כ
כשהשאר ל' הניגה שיחזר הסורה
בפולסו העלום. השיב לו ר' חייא
כי לא נכת החרפות ונבר איש
להגלל משגיאות ולקיים תלמודם
בידם. רק בעשות כל ההכנות
הכל לש"ס צוריעת הפסקתן ובאריגות
הרשת. בלכידת הלבי בהפסקת
עורו. ולכתוב הסורה ולגמד
החיווקות לשמה. וזזה יועיל
לעמוד על האמת ויהיו למדין ולא
משכחין. וע"כ מחבבין אלו דברי
הקדמונים במלכד שהיו קרובים
ביותר להקבלה איש מפי איש.
נוסף ע"ז היו כל למודם לשמה
למלוא האמת ומסרו נפשם עליה.
ויגעת ומלחח אמתו. ועז"ל עבא
חדא פלפלא חריפתא ממלא לנא

קרא. ממולא הדברים ללמוד כמה נחין
לפרסם חורת החמימים הלומדים
לשמה. והנה מר חותני הגאון
הלדיק המנוח זל"ה. ידוע לקחו
פרישותו וניגעתו בחורה לשמה.
וכל המדות שהתורה נקיות בהן
כולם כתומס נקבלו בלו יחדו בו.
מלבד שאר כל המדות הטובות.
לקרב את הנריות בנפשו ובמאורו.
בגשמיות וברוחניות. אם אמרחי
אפשרה כמו ירבו מהכיל. וגם זרע
קדש סלנתו דור שליטי מהרב הגאון
החסיד האמיתי קדוש ה' המפורסם
בשמו ובכבודו. מרנא ורננא מו"ס
שמואל חסיד זנוק"ל מראסיין. הודע
בכל העולם כולו ברוב גדלו וחסידותו
ופרישותו. שלשלת זכר דור אחר
דור אנשי השם גדולי הדור. ומקור
מתלבבת ידוע לר' בענדט זל"ל.
הקרא בפי כל ר' בענדט פאלקעווא
אשר ביום חופתו עזב כל עושר
מחמתו. בהכירו את מיעוטהו
הראשונה העני' שישב בו. בין
העניים בסעודה שקודם חופתו.
סנרתו היא ונחתי בניורת ח"ח.
כאשר הסיפור הזה מפ רכס ומועהק
גם בלשון לעז. מי לא יאחזה
לחורתו של זה שינאה בקדושה
ועהרה מלב קדוש ועבור וכלל
ההכנות הקדושות. ונמלא ג"כ
בכ"י חידושי תורה

(* הנה חוקר כבוד מעלות הגאונים וצ"ו המסכימים. כד מומי לערכם
במערכת נכון לפניהם. ע"כ שמתי סדר הזמנים אשר כתבו יום
תתמו וזתנו הסכמותיהם. לקו משפט ולשלם משער. ועכ"ז אחלי פני הודם
כי כלוא ממרוס שבתו ומקום גדולתו. בענות רוחו ועניו סלחתי.)

הסבמות

חוקה של שלשה החברים הגאונים החסידים האמונים
 שלמדו יחד היינו ר' שמואל חסיד • ור' בשה
 חסיד • שהי' אח"ז אב"ד בעיר טעלו • ור' מרדכי
 חסיד שהי' אח"ז אב"ד בעיר פאקראי • ומפיוסמים
 היו וקראים אגודת ששת החסידים בראסין •
 חורה אחת היחה בפיהם ורוח הקדש שרהה עליהם
 בגלוי • והנה חמדה גזרה היחה חורה חתומה
 בלמודה • שהיחה קשה לקרות מפני טעם ש כהצ •
 מלח ה' היא נכזה לעשות רצון לדיק • אשר בוקם
 בלואחו קודם פעירתו להוליא חידוש חורחו • לאור •
 ולא הי' ביכולת רצונו להפיק רצונו עד אשר ההחן
 הגביר המופלג אי"א מרבים המפורסם ברוב פזרונו
 ולדקתו מו"ה יוסף ראכשוויצקט נ"י • צנחו של אותה
 לדיק הדקנית המהוללה מרת מלכה החי' • וההעוררו
 להחזיר עטרה ליושנה • להעתיקה ולהוליאה לאור •
 והנה אמרו חז"ל הקינה ס"ח כחופף מזה מן השוק •
 והכוחה כאלו קיבלה מהר סיני • והטעם דהקונה
 הרי ס"ח בעולם • ואם לא יקנה הוא השאר ציד
 אחר אלא שהוא תפסה בשוק במקום קופלין שהוא
 רוצה לזכות בזה • מש"ח הכוחה שמויאיה לעולם •
 כקיבלה מהר סיני מחדש • כי בלא הוא הי' חסר ס"ח
 בעולם • ועתה כמה גדולים מעשי יוסף הלדיק
 שהוליא לאור • כהני קדשו של חסדו הגאון הלדיק •
 שהי' עימד לכניון חרון • והחזיר עטרה ליושנה •
 אחרי בלוחה היחה לה עדנה • הן ממש כאלו קיבלה מהר סיני •
 וכמה ככרון דגוד למרי דני • לאמן הוא בעל הגבול לשלם גמולו בזה
 ובבא • ימים על ימיו יוסף • לו אלהים • שנות היים וברכה • ויהיו אלליו כמורה ברובי ה' • וזכות הלדיק יעמוד לו וזרעו עד עולם •
 ואפריין נמטי להרב המופלג בחורה ויראה השנון חו"ב כ"ש מו"ה • יהודה בן הרב הג' סו"ס וכו' כש"ח מו"ה שמואל צבי הערץ מו"ה
 דואנער נכד הגאון הלדיק המהזר • שטוסק בזה בכל נפשו ומאודו • ובלואי לאור • וזכות זקנו הגין עליו להלניחו • בכל אשר יפיק • כי
 אלמלא הוא נשתכחה חורה האמת הלזו מישראל • והנה לא יבולתי לעיין בכתבי קדשו כראוי • תחמת עומם הכתב • ואחר העתקת סוי אלזים
 ודחופים לשלחם אל בית הדפוס הולם המפורסמות חין לריך ראי' • גדלו בחורה ויראה חפא ולמד ביגיפה לשמה • וכבוד ה' עליו הופיע לכין
 לאמיהתו • וגם המעט אשר השקפתי על הכתבים • ראיתי כי המה מיוסדים • על אדני סז דברים אמתים • ואחם אחי ועמי הביאו צרכם בחך
 ציחכם כי חורה אחת היחה בפיהם נכונה • ומטיעו בם היפס ליישב כל דבר על אשמו ומתחוקק החורה בלצנכם שלא ימושו החורה מוצנכם
 מעתה ועד עולם •

נאום מרדכי בחד מוהרר"י חונה בק"ק בויוסק •

נאום מרדכי בחד מוהרר"י חונה בק"ק בויוסק •
 נאום מרדכי בחד מוהרר"י חונה בק"ק בויוסק •

כ"ד הסתכבר להקרות בשם חתן המהזר אלכסנדר מישה אבן לפידות חיי"ק ראסין יצ"ו •

אמר המ"ל הנני להניג לפני הקוראים • בראש ספרו של אח"ז • חידוש אחד נפלא • מראש משפחתנו לור הלכנו •
 כבוד אח"ז הגאון החסיד אמיתי ח"ס אלהים קדוש המקובל א"הי מרגה ורבנא מו"ה שמואל חסיד זצ"ל •
 מה שמלחתי בחך כהני אח"ז מוהרר"י זצ"ל • על ענין העמדת החמה בימי יחובש • במה שאמר הכהז וידוס
 השמש וירח עמד וכו' • ויעמוד השמש בחלי השמים ולא חך לבה כיום המים • מלת ולא חך אינו מובן • כי
 על ההולך במהון שיך לומר ולא חך ולא על העומד לגמרי • גם ענין כיום המים חין לו ביאור • ובענין כי
 ידוע דהשמש יש לה צ' תנועות • האחת היא תנועה היומית • ואינה תנועה עלמית וטבעית לה • כי אם
 הכרחית משפת גלגל היומי המכריחה לעזוב תנועה הטבעית אשר היא ממערב למזרח • ויסבב עמה כל הכדור
 בכ"ד שעות ממזרח למערב • ועם כל זה החחו גם כן דרכה למהלכה הטבעי ותהגבר על המכריחה והלך בכל
 יום מעלה אחת בקרוב מש"ס מעלות הכדור • ותגמור מהלכה הטבעי סביבות כל הכדור בשש"ס יום ורביעי •
 וזה סיבת מה שלא תזרה ותבקע במקום אחד בכל יום • כידוע לכל מבין בחכמה זו • ועתה נשוב ונחקרה
 על איזה מהלכו צ' מהלכי השמש העמיד יחובש • אם העמיד תנועה העלמית • ותנועה היומית היחה
 מהלכת • גא הרויה כי אם חלק אחד משש"ס יום • והוא חלק ששה עשר משעה • וזה דבר לא יתכן בנס • כי
 מה נחשב לו הרגע הקטן הזה • ואם העמיד תנועת גלגל היומי היו מוכרחין כל הו' כופכי לכת לעמוד • וזה
 ג"כ לא יתכן • כי אם הי' זה לא הי' לו להכחזב לשהם אלא לפרש • לכן מוכרחים לחנחו לומר דהגלגל היומי
 עם החמשה כופכי לכת הי' מסבב תנועה היומית • רק התקשרות השמש וסירה נתק מגלגל היומי והעמיד •
 ולפי זה ניחא ענין ולא חך לבה כיום חמוס • ד"מ בכל יום כשהגלגל לוקח השמש מנקודה המזרחית ומסבב
 ש"ס מעלות כל הכדור • בחך כך החזור השמש לאחור מעלה אחת בתנועה העלמית • ולא תשוב עדיין
 השמש למקומה לנקודה היחה אשר לוקחה משם • כשיגיע גלגל היומי אל זאת הנקודה • כי אם צרחוק מעלה
 אשר זרחה לתמול • וחין עדיין המעליש שום עד אשר חלך עם השמש ג"כ המעלה הזאת אשר עשה מהלכה
 העלמי במשך זה • ואז הוא יום המים מכ"ד שעות • ואם לא היחה השמש חוזרת לאחור מעלה אחת •
 הי' סיבוב גלגל היומי כל הכדור בכ"ד שעות פחות חלק ששה עשר בשעה כולל • והנה עתה כשהשמש עמדה
 במקומה • ולא הלכה עם גלגל היומי הי' לריך עתה להיות מעל"ע גלגל היומי במשך חזרתה לנקודה • וכו'
 לריך הגלגל להקדים ביאחו עם שאר הכוכבים בערך משך זה החלק שאין לריך להקוף עוד • ועל זה העיד
 הכתוב חפ"ס כן לא חך לבה כיום המים • מוסב על גלגל היומי אשר הוא סיבת ביות השמש • וכו' גם
 בחך נס בכדי שלא לבכש חשבין מהלכי הימים • כל זה ילא מפי קדוש זללה"ה • והבין כי הענין פלא •

הקדמת נכר המחבר

מתהלת זקנו מדבר

אמר המוציא לאור הפעם אודה לה' כי באתי עד הלום • ותמצא ידי לעשות רצון צדיק • כבוד אדוני אבי זקני הגאון הצדיק המנוח ז"ל • ומלאתי חפצו המהור • אשר ררש בפיו • ובידו מלא בקשתו • הלא היא כתובה בצוואתו • אשר העריך לפני פטירתו ז"ל • כי יעשו יוצאי חלציו עמו חסד ואמת • להדפיס את חידושי הנעימים • אשר השאיר אחריו ברכה • הן החידושים על ש"ס • ופוסקים • וש"ת • והלכה למעשה • והן דרושי היקרים • באגדות ופירושים • למען יפוצו חידושי תורתו שארית יעקב • בישראל וישורון • והיו לזכרון גאון יעקב סלה • ולמען הקים שם המת אשר הוא חי עורנה על נהלתו • קראתי שם לספרו זה זכרון יעקב כי שמו בקרבו • ועתה במה אבך ואקדם לאלקי ישעי • כי אמר צדיק נמר על ידי • ותשוקת נפשו המהורה • והוצאתי החידושים לפעלם • ביגיעת בשר ועמל נפש לא מעט • ואף שבעונותי רק אפס קצתו עלתה בידי להוציא לאור • כי אבנם אא"ז זצ"ל • כאשר לא הניח מקצוע בתורה • שלא למד ולמד ברבים • כן הפליא והגדיל תושי' בחרושים רבים • וכמעט על כל הש"ס • ועל ארבעה הלקי שו"ע • מלבד שו"ת רבות והלכות למעשה • אשר נדרש לשואליו הרבים וכן שלמים • וישימים על ספר הקה* • ואולם ה' מפורים בלי סדרים • אחת הנה ואחת הנה • ובקצור נמרץ • יען כי לא רשמם רק לעצמו לזכרון • והומן הבוגד המתהפך במסכותיו לא נתן לאדם המעלה למורת רוחו לשית עליהם נוספות כחפצו ולהשיב ידו על כל הכתיבים • לצרפם ולבררם וכררם כראוי לרפוס • למען הקים מזבת לבו • ובעוה"ר מעת שקעה שמשו עד הנה • נפוצו הרבה ואבדו לדאבון לבנו • ויש מרם בלו ונמלחו ונמחו • עד כי אין לאל ידי אדם להעתיקם ממשטוש הכתבי וגם המעט הזו אשר הצלתי וקבצתי • לולי ה' ברוך ה' כי עמדה לי יגיעתי • והיתה לי לפלטה המעט מזער אשר כאומה וגם השארית הנמצאה היתה לכליון • וכרוך ה' כי עמדה לי יגיעתי • והיתה לי לפלטה המעט מזער אשר מצאה ידי להעתיק ולהדש כנשר • והנה בכמה מקומות אשר מקצר לשון ה' כתומים וחתומים • נלחצתי לבארם ולהוסיף מדעתי כפי קט שכלו • בחשבי כי יריתי למסרת האמת וירדתי לסוף דעתו העמוקה • ואם הלילה חטאתי המטרה • אחלה נא פני הקוראים חכמי לבב • לבל יתלו בוקי סריקא ח"ז בכבוד אא"ז ז"ל • ולא יספלו השגגה עליו כי בי האשם • ואתי תלין משונתי • כי לא מצאתי את חידתו • ולבנונים היודעים רום ערך הגאון המחבר ז"ל • נקל לדעת כי מסנו לא יצא דבר לא נכון • כי חזקה על חבר וכו' :

והנה ידוע • כי בראש כל ספר יבא פתח דבר והקדמה פתחבר • להודיע מהות הספר • ועל מה אדניו הסבכו • ומה הביא להמחבר להוציא לאור ספרו • איש איש לפי מהללו ופעלו • ועתה כי בעוננו נאסף הצדיק כבר אל עמיו • והספר יוצא עתה על ידי היתה גם זאת לי הורה נכדו • לעמוד בראש הספר • תחת צבי אבי רכב ישראל • במערבת הקדמת הספר • אך לא על עצם הספר • ועל חידושי אא"ז ז"ל • יהנה חכני להביע תהלתם • כי אך למותר יחשב לי • הלא יבחנו כל הינה בס בעין ישרה • ויבינו כי רב טוב צפון בו • וחיים הם למצאידם • וקה קויתו לה' • כי כאשר כבר עשה לו אא"ז ז"ל • שם לגאון ולתפארת בארץ החיים • בתורתו הקדושה • ובחסידותו הנפלאה • אשר האיר והזרח פני הכל • כן יעש לו עתה שם וזכר עולם לטוב • ספרו היקר הלו • וכל חך הטועם יאמר לי לי • וכברכו את אא"ז • יברכני גם אני על פעולתי אשר התאכצתי להוציא לאור • ותקנתים על נכון ברוב יגיעה • אך זאת ראיתי ישר להעביר נגדה נא לכל עמי • מעט פפרשת גדולת האיש בתורתו וצדקותיו • מימי עלומיו עד אשר נוע ונאסף יעקב על עמיו • וידעו ויבינו הכל • כי תורת אמת היתה בפיהו • ועל כן לא שת לבו להרחיב בפלפולים • הבנויים על אדני רוח הרחוקים מדרכו אמת (אשר ידיו היו רב לוגם בוח) כי רק למישרים ונכוחות הביטה עינו עין יעקב • ואמרתיו עוד כי טיב וישר מאד לעבור בזה במרוצת דברים קצרים כל תולדות האיש הגדול מרכבה הזה מראשית עד אחרית ימיו • עורנו באבו ילד רך וצעיר עזבו אביו הצדיק ז"ל יתום באין אב • ויקחהו אבי אביו הגאון והסידר אמתו כקש"ת מהו' שמואל חסיד מראשית לבן • ומתורתו למרתו ויבינהו כיד ה' הטובה על הזקן הגדול בתורה והסידרות למד לבן בנו**) ילד השעשעיים הלו צמח צדק וגדול הדור • ובהיותו בן***) עשר שנים דרך כוכב מיעקב • כי הופיע לאור בתורה אור ורב צדק • וכל יודעיו הכירו כי תשגא אחריתו למאד • וכה ה' אמן על ברכי אבי אביו ז"ל הלוך וגדל עד כי גדל מאד • כה הגה ושקד בתורה ה' יוסם ולילה בשקידה רבה • ותהלונן בצל אביו זקנו קרוש עליון • והוא אצל מרותו על נכדו • והריתו ברוח דעת ויראת ה' • וכרוב לשניו כן רבה וכן פרץ הין ערכו בהכמה ובדעת וכל המדות שטנו חכמים • וה' היה עמו • ובנה לו בית זביל בבית חותנו הגביר המופלג א"א סה' חיים ז"ל בעיר שקוד בזאמט לראות חיים עם בתו • הוא אמי זקנתי הרבנית הצדקנית והחסודה צפירת התפארה מרת חנה שתחיה • ובית חותנו היה לו מכון לעלות למעלה • ויעקב איש תם ישב בהאלו היתה תורה כל היום וכל הלילה • וימין חותנו סעדה אותו • ואשת בריתו אמי זקנתי החסודה • גם היא היתה לו לעזר ולמגן • בהריסה את כל עולודאנה מאלוף נעורו' • ותנצרתו כאישון עיניה • לבל יבלה מעתו אף רגע אחת בהבלי הכל • והיתה עתו קדש לה' לבל ישבות מלמודו מהגות יוסם ולילה • גם הצליח ה' דרכו דרך הקדש והקרה לו גבר עמיתו איש רם כערכו רב פעלים בתורה וביראת ה' • כבוד הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ כש"ת מהו' יוסף ז"ל שהיה אח"כ אב"ד בסלוצק • שאר אמי זקנתי • ושני הצדיקים האמי צבי גאון האלה בעוזו הפעם בתורת ה' • דבקו זה בזה ויחד שקדו שני בני הפץ האלה כמה שנים בתורה ה' • שמו לילות כימים • ולא הפריעם כל דבר טרדה ומפריע • וכה חלפו שנים רבות זה שבתם יחד בתפירתם הגדולה ושקידתם העצומה • עד אשר יצא שמש ונודע בשערים רב גרלם • והיו למאורות הגדולים בתפוצת ישראל • ובתקופות הימים ובמסכות הזמן התפרדו איש מעל אחיו • וכבוד אא"ז ז"ל תקע אהלו בעיר חדש סוגינד • ובעת ההיא היה עוד בעיר ההיא זורת שמש צדיק וגאון יסוד עולם הגאון כקש"ת מהו' אליה ראנאלער ז"ל • ש"ב של אבי זקני ז"ל • אשר היה גם הוא אז עורנו צעיר לימים • ואך בא כבוד אא"ז שמה נוערו יחדיו ונקשרו שתי נפשות הצדיקים • ויועדו ויתקדשו להחיות בתורת ה' יחד ולמדו כאחד בחסידות ופרישות בקדושה ובטהרה • ובתקופת ימי שבתו נבחר גאון יעקב בעיר הזאת למורה צדק • ומשם אזה למועב לו את העיר שאוויל ויהי לעדת שאוויל למורה צדק כמה שנים • שם גלי לרדעי' ונפל נהורא • שם בנה ביתו על שלשה עמודי עולם • תורה גמ"ח בק"ח • כי מלבד גדל שקדו בלמוד תורה לשמה • בכל ההכנות הקדושות כדרכו תמיד • הפליא לעשות במצות בק"ח • וישרת את חולי העיר בבואו לבקרם בכל יכלתו • וביותר לחולים עניים • העמים על עצמו לעשות להם

(*) וגם מחכמת האמת לא משך לה ידו, ונחמינות חכמה פלאה הראה נפלאות, כי נמלא זידי חזונו טהרה הקודם על ספר זוהר הקדוש: ורף מחכמה נמכפת דקוק שפתנו הקדושה יש אחי צעלם כחכ ידו:
(**) חכמה לא חק אח שמשתי מפי אלו, צלמדו אללו נקרא מהר"ם כ"ל לנוו לעיר אחת על אדום עיני גדול אשר ישג מזה עקב רב, ולא חנה ולא כהס און להפלתויהם ועמדת דברים, ומענה בפיו לאמר, הלא נודע מאמר חז"ל: כל הממד לח כן נע מורס כאלו קבלה מהר סיני, וא"ך ח"ט סגולה יקרה כזאת הטובה מלאמי זה וכסף:
(***) שמעתי מסיו הקדוש כמה פעמים, כי נהיומו כן עשר שנה הי' רגיל על לשונו ששה סדרי משנה ואגדות הש"ס • וכבררש לזקנו החסיד משנה או מאמר אגדה לשכנו ידרשנו מסיו "לנסה במסה", והוא השיבה כנגד:

הקדמה

להם מוצא לכסף ולכלכלם בריפאים וברפואות די מחסורם • אין בחרט אנוש לתאר את אשר הגדיל לעשות שמה • ועד היום כל יודעיו בשאוויל מספרים נפלאות מצדקותיו • אם אמרתו אספרה כלן מחול ירבון • (* משם נקרא לעיר בוסק • ותהי שם משרת הרבנות על שםו יותר משלשים שנה • וגם שם נבה לבו בדרכי ה' ועוד הגדיל והפלא לעשות גדולות ונפלאות לחוק ולתכן תקוני העיר • ולושר ארחותי בארה משפט ויראה ה' • וכמאמרם ז"ל על יעקב אבינו ע"ה • ויחן את פני העיר שעשה תקנות גדולות • כן זה האיש יעקב עמך במרץ • ויותר שהיה קונה שלמות לעצמו בניעת התורה • ובכל המדות שפנו חכמים • עוד נתן נפשו בספון שבתו שם להשגיה על עניני דעיר הנוגעים לעבודת העם • ולטען ההויק את הדת עשה גדרים וסגנים • עד אשר הרים קרן העיר בויסק לשם ולהלה • והתנוכסה בפאר דרת כארת הערים הקדושות הגדולות בליטא ובזאמוט • וכאשר שמע האיש הזה ביקרותיו בצאת שמו ושבעו לכהוק לאיש אלהים למופת בישראל • כן גם שמע העיר ההלה גדול מאד לתהלה ולתפארת במשמרת התורה והמצות בקרב הארץ בגללו • ומי יוכל לספר ולסיל בקהל רב את כל הליכות דרכו בקדש שמה • ואת אשר און ותכן חברות רבות לא הגיח דבר גדול וקטון אשר לא היה לראש יעקב • הוא לברו הגיד כל השעורים דבר יום ביומו • היינו דף גמ' • ודף סגן ארץ • משניות • פדרש ועין יעקב • ובענות צדקו גם עם חברה ההלים מדי שבת בשבתו באשמרת הבקר ארת לתברה עבהם • ועמם יחד נתן קולו קול יעקב • ויוכר לאלהים במסורתי נעים זמירות ישראל כמה שעות רצופות • וכה נחבר היה לעינים לראות איש זקן וגדול הדור כמיהו עוסד בהדרת קדש עם המון מגידי ההלים • למען ימשוך את לבב ישראל לעבודת ה' • כי ממנו יראו וכן יעשו • בינה עמי זאת • הנמצא כמותו גדול התורה ורב העלילי' בענות רוח • אף היה עץ חיים למחויקים בתורת ה' • ובדיוו הטהורות החרה ההויק ידי בני אל חי למודיה • אשר נהרו מכל העברים להוסיף שם לקח טוב • ולצקת סוס על ידו • וידו יעקב לא כבדו כתרמוך אולם ביטון צדקו די כל מחסורם • למען היות להם הרוחה • לעבוד עבודתם עבודת ה' • ובכביר כחו וטובו עלו על ידו כמה וכמה מופלגים גדולים לבעלה ראש • אשר מהם הצא תורה והוראה בישראל • וענתה גם זאת על גדל צדקתו • מבלי עזבו את עיר מישבו זאת כל ימי חייו • אף כי כמה וכמה קהלות גדולות ונכבדות הפצרו בו מאד להיות להם נשיא ואלוף ראשם עקב שכר רב • כיקר ערכו הרב • והוא ז"ל לא פנה אל כבוד עיר רבתי עם • ולא אל בצע משכרת רבה • כי יקרה בעינו עיר מושבו באשר הוא שם • ומכל הן רצתה נפשו בה במצאו אין לו להשלים כל מצאו בה • אם כהיות לו עוז בידו שם לברו סדר שעוריו הרבים תמידים כסדרם דבר יום ביומו • ולעשית צדקה ומשפט לעמו הסרים למשמעתו ושומעי לקחו הוד • אשר באמת גם להם נאיה תהלה :

ואני טרם אכלה לדבר מתהלת רוס כבודו • ראיתי כי טוב להעריך דבר חידוש נעים אחד • אשר שמעתי מפיו הקדוש • והוא יהיה נר לסוף דבריו • בנמ' שבת (ד' כ"ב ע"ב) • אמר רבא מאן דרחים רבנן הוו לוי בנין רבנן • ומאן דמוקיר רבנן הוי ליה חתני רבנן ומאן דרחיל רבנן הוי איהו גופי' צורבא מרבנן וכו' • והנר"א ז"ל בהגהותיו • מהפך הגירסא • וז"ל הקדוש • מאן דרחיל הוו לוי חתני • ומאן דמוקיר הוי איהו גופא כו' • ורבים און כן תמהו • ונלאו למציא עומק כוונתו • מה זה ועל מה זה החליף את הגירסא • ואמר אא"ו הגאון זצ"ל • כי באמת צריך לתת טעם לשבח על דברי רבא גופא • כי ליכא מידו בכריתא דלא רמזא באורייתא • ומאין לקח לו רבא לתת גמול כסדר הוה דקהשיב ואזיל • ונראה לו מקור נפתח לדבריו רבא בתורתנו הקדושה בפירושו • ומכילא הפקחנה עינינו להבין דעת קדושים דברי הנר"א ז"ל • דהנה נמצא בנמ' • שמעון העמסוני ה' דורש כל אתן שבתורה • כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא פירש • עד שבא ר"ע ודרש לרבות ת"ח • ולכאורה פלא על שמעון העמסוני דדרש כל אתן שבתורה • איך לא ידע לדרוש הדרשה הפשוטה הזאת • כאשר נמצא בכמה מקומות שהשוה הקב"ה כבוד ת"ח לכבודו ית' • ועוד צריך להבין למה לא פירש שמעון העמסוני מפסוק ואהבת את ה' אלהיך רמה יש לרבות שם • (כקושיית המהרש"א) • כי זה הפסוק מוקדם בפ' ואתחנן • ואת ה' אלהיך הוא בפ' עקב • ותיריך ע"ז כי באמת גם שמעון העמסוני ידע לרבות ת"ח • כי גם הוא ידע כבוד חכמים כי רב הוא בעיני ה' • ונבי אהבת ה' לא פירש ודרש לרבות ת"ח • ורק גבי את ה' אלהיך תירא • לא מלאו לבו לרבות ת"ח • להשוות מורא ת"ח למורא ה' • בהשבו כי אזלי הוא היצא כלפי שמיא • עד שבא ר"ע ודרש כי לבו ה' • במתו ונכון להשוות יראת ת"ח ליראת המקום ב"ה • כאשר מצוי בפרקי אבות שאמר ר"א בן שמוע תלמידו של ר"ע ומירא רבך כמורא שמים • (הנר"א בפירושו שם • הביא על המאמר דר"א ורשא דר"ע) • ומסתמא משמי' דרבנן אמר • היוצא לנו מזה • דדרשת ר"ע לרבות ת"ח גבי יראה כ"ש דדריש גבי אהבת ה' הכי • ובפרשה ואהבת את ה' וכו' כתוב עוד זשנתם לבניך • ונמצא בשם גאון אחר (וכמדומה לי שאמר בשם א"ו הגאון החסיד ר' שמואל ז"ל) דהאי זשנתם • לאו דווקא בתורת ציוויו הוא • אלא גם בתורת הבטחה וכתן שכר • ר"ל כי המקיים ואהבת את ה' • זוכה לזשנתם לבניך • ר"ל שיהיה לו בנים ת"ח • ומזה לקח רבא לומר דמאן דרחים הוו ליה בנין רבנן • דמרבנן מואהבת את ה' לרבות ת"ח • ומכילא שכר אהבת ת"ח דומה לשכר אהבת את ה' שהוא בנים ת"ח • והנה בפסוק את ה' אלהיך תירא כתוב עוד ובו תדבק • ודרש הגמ' ע"ז • וכי אפשר לדבוק בהקב"ה • אלא והו הסשיא בתו לת"ח • ולפי דרשת ר"ע לרבות ת"ח • מכילא השכר של ובו תדבק (דגם הוא ברבה והבטחה כדפירשו גבי אהבת קאי ג"כ על יראה כפני ת"ח • שאם יהיה דחיל כרבנן יוכה לשכר של ובו תדבק • ר"ל הפשיא בתו לת"ח • ועתה נגלה לעיני כל כוונת הנר"א ז"ל • ועל דמוקיר רבנן דהוי איהו גופא צורבא מרבנן אפשר שמיצא רבא מקום • מהמשנה באבות • כל המכבד את התורה גופו מכובד על חברות • דהיינו אם יהיה באפשר להיות הוא לברו ת"ח מה טוב • ואם לא משתמטן מילי' כצורבא מרבנן • והוא גופו מכובד וכו' • ע"כ יושר אמריו כי נעמו וראוין הרברים דבריו אמת ליעקב • ועתה אשוב למטרתו הראשונה • ואומר כי עין בעין נראה כי כל שלש המדות האלה שאמר רבא נתקיימו בכבוד אא"ו זצ"ל • ונתן לו אלהים שכרו משלם • כי עקב אהבתו העזה והעצומה בכל לבבו ונפשו ללוסדי תורה • כן חנן אותו בילדי שעשועים • כי נולדו לו שני בנים • אשר העידה ילדותם כי לגדולות נוצרו ובוצין בוצין סקטפי' יריע • כידוע לכל יושבי העיר • ואף כי מתו עליו בעוד היו צעירי ימים

(* בעצמי דרך שאוויל ספרו לי לחכי חמונים ספור נשאל ונסגב מניחם אדם, וכמעט לא יאומן כי יספר לדור הזה, וזה הוא, איש אחד מלדת העם אשר נר בירכתי העיר במקום ב"ה ורפס, ח"ה אח חליו, ולף כי בירח בול נהי' לא הדל אלא' מנגקרו יום ויום כדרכו בקודם חמיד, ועל ידו הי' שמש מביהמ"ד לעזר לו, אשר פעמים ארז לחכמה אמו במלוח בק"ח, ויהי' בליל מוס"ף ליל חוסך וחלילה וגם סוסף, ויאמר השמש בלבו עתה ב"ה' לא ילך הכר לבקר אח החולה הכל, וחללה לי לבדי, ובכלו כרחוב אשר נר שם החולה, וירא מרחוק חיס רס הקומה מההך, ועל שםו עמוסה חבילה משא נעיסה, וימהר אחריו להלוה עמו כדרכו, ובקרנו אליו ויאחז האיש דרכו בחסון ובמנוסה, וימהר השמש גם הוא אחריו, ויעבור כנס לעבר הכני דרך רפס וטיס, ויפס אח סניו לשיב העירה, ויעבור גם השמש כהחנא ויסתחר כנסת אחד הכמים אשר בחסילה, לאמר כעביר ההך על סניו, ואחשפנו ככף, למען דעת מי זה, ומה זה על כחשו יסבלו, כי אזלי מנגני ליל הנהו, וכהו ללגיה חפני בידו, ויהי בחפשו ויחרד השמש וילפת, בהחבינו אליו כי זה האיש הכר אל"ז ז"ל, והוא נישא חבילה עמים להסח אח מעין החוזה בקרה, ויפול השמש לרגליו ויחטן לו, ויבקש סליחה על סגנו אשר סגנו והעוה נגד רוס ככידו, ויען ויאמר סליחי כדכריך, אך הוול לא לכל חלה אח דבר המקרה הזה לרבים; והנה כהנה וכהנה יפגם אחי סצירים חמומים כחוחם האמת • ויש אשר עיני ראו ואל ז"ל מרוב פתחה נדקומו ומסודותיו ומדעותיו הנכוחות והמפולחות • אולם קל המלע מהשתרע צוה :

ימים • בוודאי היה זה יסורים של אהבה כדמצינו בר' יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר • וכפירש"י שם שלצדיק גדול כמותו בוודאי היו יסורין של אהבה • וכן השיב לו ה' גמיל יראתו מפני ת"ח • כידוע שמעורר נותר מאד • וגם היה מזהיר לאחרים בדברים היוצאים מן הלב • לכל יתנו שום דופי בת"ח ושמן דבר קל כידוע לכל • וזכה ה' להשיא את כל בנותיו לת"ח גדולים • כי המש בנות היו לו • וכל לוקחי בנותיו המה ת"ח טובהקים ומפורסמים • ולמען כבוד אביהם ז"ל אומר כבוד לכל בית יעקב • ולבין בשם אקרא מהבכירה עד הצעירה • הבכירה היתה אמי מרת הצנועה והחסודה מרת בלומא ז"ל • ותתי לאשה לכבוד א"א מירי הרב הג' חרף ובקי ירא וחרד לרבר ה' אשר כל ימי לא מש סאהלו של תורה • כש"ת מה' שמואל צבי הערץ נ"י מוצ' חרף ובקי ירא וחרד הצנתי איזה כחירושו בתוך הספר קדש פנימה (ורשמתי לסימן אחר כל חידוש רש"ה • ר"ת ר' שמואל הערץ נ"י) • את בתו השניה היא האשה הצנועה ומשכלת מרת מלכה שתחי' • נתן אבי' הצדיק אותה לאיש הרב המנוח המופלג המפורסם לשם והתחם הכולל ירא וחרד וכו' כש"ת מה' דוד ז"ל בהרב ר' אברהם אבלי מואנער • ולא הניח אחריו רק שתי בנות תי' לאוי"טי ועתה אחר מות עליה אישה היקר הלו זה איזה שנים • נפל חבלה בנעמים להיות לאשה להנביר הרב המופלג בתורה ויראה המפורסם ברוב צדקתו ופרונו מהו' יוסף ראבעוויצקע מראסין נ"י • (היא האשה רבת החיל • המפורסמת ברוב צדקתה ופרונוה עד להפליא • גם בהיותה ערנה בזאנער) :

בתו השלישית היתה הצנועה הדגולה מרבבה משכלת ומהללת בכל המעלות טובות מרת גרונא ז"ל • עודנא בילדותה הוכיח ה' לאבי' בער בתו זאת • בן יקר ונעלה • העלוי המפורסם אשר ה' סועד להיות לנאון ולתפארת ישראל כש"ת מהו' עזריאל בן הרב הגאון המובהק מהו' יצחק סירווינטער ז"ל מוצ' לעדת ווילנא • ובעוד ה' לראבון נפשני נלקח מאתנו בעודו עיל ימים • והשאר בת אחת (ה' יאריק ימי' עם בעלה בשלום ובנעימים) ובמות אלוף נעורי' הראשון בתי יעקב אבי' לחתן לו • את איש הסגולה ה"ה הגאון המובהק סיני ועיה מפורסם לשם ולתפארת בישראל וכו' כש"ת מהו' אלכסנדר משה נ"י אבן לפירות • הג' אב"ד בראסין (אך אהה כי איננה ובעודה בימי עלומי' כבת שלשים ושש שנים • לוקחה האשה עשרת בעלה הזאת מאתו ותעזבהו לארך ימים כבן יהוד יקר ונעלה מופלג ושנון חו"ש כו' מהו' שמואל לפירות נ"י • ועוד שלש בנות שתחי') :

בתו הרביעית הרבנית הצנועה מרת לאה שתחי' • היא אשת הרב הג' סיני ועיה צמ"ס המפורסם לשם ולתהלה כש"ת מהו' ישראל ליב נ"י הגאב"ד במיטאוי • יאריכו ימים וצאצאיהם עמהם בכל טוב ובנעימים • ובתו הצעירה הצנועה מרת רחל דינה שתחי' אשת הרב המופלג חוב המפורסם א"א משכיל ונבון כ"ש מהו' אליעזר דוב רוטענבערג מעיר ווילקאוויסק בפולין • יחי לארך ימים ברוב ברכה ושלום :

הנה נראה לכל • כל אשר זכה אא"ז ז"ל בחייו • באשר ברכו אלהים בתנאים רבנים • כפועל ידיו שהו' איש דחיל לרבו במאד • ושכרו בעד מוקיר רבנו דהוא גופא כו' אך למותר להזכיר • כי תפארתו וגדלו בתורת ה' ושמו הנכבד וטהור יצא בכל הארץ • וכל רואי' ושומעיו היו סרים למשמעתו ואמרו כזה ראה וקדש • וכל העם ענו אחריו מקודש מקדש • כי מדי יום ביום אף כאשר בעונינו בשל כחו וגופו • וסבל יסורים קשים כמה שנים לפני מותו • כן הרבה ופרץ בעבודת ה' בשקידה נמרצה בתורה • ולא מנע עצמו אף בימים האלה ימי צער מביהמ"ד להגיד כל השיעורים אשר חשבתים למעלה אחת לאחת • וגם התאור עזו להגיד בקהל רב מדי שבת דרוש ותוכחה • סוף דבריו עוד נשמתו בו לא הרלו ידיו ורגליו מעשות כל מעשיו הנפלאים ומהתהלך בדרכיו הקדושים אשר הסבין בהם מעוריו • וגם בתורף הארצין לימי תויו שנת תרכ"א • אשר התמסרתיו אצלו איזה שבועות (וזה ה' קרוב למותו) עם היותו מדוכא ביסורים ר"ל מאד אשר לא יכול לצאת מביטו החיצה • בכ"ז התגבר כארי להנות בתורת ה' • ובעת כבודו עיניו להביט בספר הנה על פה • ולא שבת אף רגע מסלאכתו מלאכת הקדש • ומה אערך כל נפלאות אשר ראתה עינינו גבורתו בי"א בכל ימי חליו • ואף ביום האחרון • וגם בנעימים אחרים לפני מותו :

וביום שבת ק' (פ' דהרש כ"ז אדר) אשר ביום ההוא נצחו אראלים את המצוקים • וכוכב יעקב אסף גתו מעל הארץ ביום הסר ההוא • בכל זה אף ביום ההוא כבקר השכם צוה לקרוא אל ביתו מנין אנשים להתפלל עמו יחד הפריה בצבור • וצוה להעמידם לפניו לשום לנגד עיניו ס' חומש • בכדי שיוכל להקשיב קה"ת • ואדר התפלה צוה לקדש לפניו ולהביא לו כזית זמון • אף כי בעוה"ר היו שני' סגורות בכל זה יגע בכל מאמצי כחו לאכול לכבוד שבת כזית (ובפ"י אמר לכבוד שבת) ותיכף אחר ברכו ברכה אחרונה בקש להביא לפניו עוד כזית • למען לצאת ידו מעודה שלשית • ואמי וקנתי הצנועה שתחי' שאלה מאתו הלא עוד הוא קודם הצות • וענה לה כי לא ככל ימי השבתות השבת הזה • כי הרגיש כי עתה תיוו רק לרגעים • וע"כ התאור והתאמץ לקיים בחיי רגעיו האלה מצות כבוד שבת • ואש תוקר בקרבי מדבר הפלא להאיש הקדוש הזה • כי גם שעה אחת לפני מותו • ציה להעמיד לפניו איש אחר ובידו משניות להגיד לפניו • וכמעט אשר הרבר לא ה' כי עוד וא"ז בחפזה להבחין אם עוד הישו בו • אפרה להאיש הקורא כי ינסה לרלג משנה אחת • והוא הצדיק הגדול בגבורה גדולה וינעור בהאיש הלו על אשר רלג המשנה • בינה עמי זאת • מי לא יתפעל ממששים גדולים ונוראים כאלה • מי זה לא יתלהב לבו בקרבו • ברשפי אש שלהבת יה • על רם ערכו וגדול צדקתו • וכמה יפאר אנש אנוש כסוני זוהר השמש בגבורתו • והשמועה עשתה לה כנפים בעיר • כי היום יוקח ארוגם מרס ואלופם מעל ראשם • ויתקבצו ובאו כל אנשי העיר לביתו בחרדה ובאימה לקחת ברכה ספי צדיק מרס יפרד מעליותם ויבא השמש בצהרים • וכבואם הקיץ כישן וכנבור מלהמה התחוק • וידבר באוני הקהל איזה דברי תוכחה • והזהירם לכל ימושו מכל התקנות והסויגים אשר תיקן לחוק רת ד' • ובעצם דבריו הקדושים האלה • יצאה נשמתו בסדרה ובקדושה • ויאסף יעקב אל עמיו • ותהשך עין העיר ומלאה כי גוע יעקב אור עיניהם • וירב בבת יעקב תאניה ואניה • וכלם צרחו מר על האבדה הגדולה ובכל פה נשמע קינה ותהלה • זה ירד בש חו מי יעשה ויפעל כל הנוראות ככל אשר פעל ועשה הצדיק לנו • וזה יילול בכבי ואנקה מי יגדור פרוצותינו • ומרס אתא בקר יום הראשון • נקהלו רבנים גדולים מכל סביבות העיר • וגם המונים הסונים באו רגלי • כאשר הניע לאונם הבשורה הרעה הזאת ויבאו לעשות אבל כנר ומספר ליעקב • וכה הובל בשמסר רמעות וזעקה גדולה ומרה למקום מנוחתו • הוא הלך למנוחות אל מקומו אשר הכין לו ברוב צדקתו וחלך לפניו צדקו • וכלנו נאנחים ונוגים על שברנו • רק זאת נחמתנו כי ה"ל אשר השאיר אחריו ברכה דור ישרים • את חתנו הרבנים הגדולים ה' עליהם יחי' • ובמס יל גם כבוד יעקב במנוחתו מורעו אשר ברכו ה' במסתו השלמה מופלגים ויראי ה' • וזכותו תעמוד לנו שלא המיש התורה מפניו ומפי צאצאיו לעולם :

ועתה ה' אלהי גובר עמי להוציא לאור עולם חפצך והפיץ אדוני אבי זקני וצללה"ה • אליך אתפלל • אנא ה' הרחמים יבאינו רחמך סעדני ומסכני ובדרך חכמה תדריכני באורה תבונה תנחני • ועד עולם אל תעזבני ולראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות תוכני א"ס :

אלה דברי נכדו יהודה כהרב הג' המפורסם מהו' שמואל הערץ נ"י חתן תנאק המחבר זצ"ל .

1 טוב יזכר שם הרב הנביר ומופלג י"א באמת הנודע לשם ולתהלה מהו' יוסף ראבעוויצקע • ורעייתו דודתי הכבודה העדינה אשה יראת ה' ומשכלת הדרת בנות החיל מרת מלכה תחי' • בתו של אותו צדיק המחבר ישאו

הקדמה

ישאו יחד ברכה ושלוש מאת ה' אלהי ישענו • כעל כל צדקות נפשם • אשר לא שקטו ולא נחו בנפשם ובמאורם לתמוך ימיני בנדרת רוחם המהורה בפרשת כסף הלואה די הוצאות הרפוס כי רבה היא • ותחי משברתם שלמה כן השמים • וזכות אא"ז הצדיק ז"ל תעמוד להם לבלות ארך ימים בעשר וכבוד • וירונו נחת וגיל מורעם ומכל פרי בטנם וצאצאיהם :

ובן אצילי גם ברכה לקהלת יעקב היא עדת עיר בויסק הכפארה • אשר כבוד אא"ז ז"ל ה' אצלם יותר משלשים שנה ויכבדוהו בחייו ויכלכלהו בכבוד גדול ויקירוהו כנשיא אלהים כאשר יאתה לו • וגם אחר מותו לא עזבו הסדרם ואמנם • ועד היום נותרים לאשת בריתה אא"ז תחי' להם חקה וסיפוק הראוי לה כפי ערכה והדרת כבודה • כן ירים ה' קרנם בכבוד ויצליחו בכל משלה ידם • וגם עליהם הגן זכות הצדיק להתהלך בדרך ה' כל הימים • ויזכו בזה ובבא כחפץ המברכס בכל לבבו ונפשו יהודה הנ"ל :

ובן לא אכלא שפתותי כהריק ברכה לכבוד דרזי אחי אא"ז הרב המופלג י"א ומשכיל הנגיד מהו' מנחם נחום קאנניסער נ"י • והבא עליו ברכה טוב אשר ברכו הצדיק לפני מותו • הלא היא כתובה על ספר צואתו :

המו"ל

אמר המו"ל • ראיתי כי טוב וישר לחקיק פה בראש ספרו של כבוד אא"ז זצ"ל • צואתו הק' שכתב לפני פטירתו • בכדי שיראו רבים וכן שלמים • ויבינו גודל צדקתו :

היות כי היא חורה כל אדם להיות לו חשבון ברור כל דבר נפרטות • ונפרט מה שמגיע ממנו נפרטות לאחרים • כדי שלא יכשל ח"ו בעין גזל ולוה ולא ישלם • כי עבירות שבין אדם לחבירו ח"ו יוה"כ מכפר עד שיפנה את חבירו כנודע • וכל אחד מחויב לזכור המיד יוב הנועד לכל חי • ובפרט לאיש כמוי אשר אני בעל יסורים צמח ענינים • אשר ממש בכל רגע נפשו רני מחילת עמי • ועל כל נשימה ונשימה אהלל ה' שלי חי • ואני זוכה להחפול וללמוד כמה שנכוני • ואזכור אתי בנפשי גמורה שלאחר שיגישו ימי פועדי • אזי יומכר אשילו ספרים שלי לסלק עד ס"א • הנס כי בה"ש חובותי כעת מסילק בשלימות • כי על טוב יזכר ניסי המופלא הנגיד כ"מ בנחם נחום נ"י • כי עזר לי ביותר מהרבעה מאות רז"כ שאילק בזה חובותי • וזכות המלוא יעמוד ניו וגזרעו עד עונס ומכבודו מהי' שליפה • כי הייתי ב"ח גדול ואנושי עירי עזרו לי במלך רז"כ • והמותר סקתי צמח עמור לי ניסי אשר לא אוכל לכתוב בספר • ואילו סיני וכו' • לא אוכל להגיד ניסים ונפלאות שפעה לי הצורא בזה • שיתן בנב ניסי לסלק בעדי חובותי • אך מה שנשאר מקלת חובותי שלא נסלק • אתי מלוא שיסוק עד ס"א מהספרים והחפלים פני והחובות מסודרים עד ס"א פה :

ובבקש אתי מחלופי קהל ואסיפה דעירי עבוד אשתי וב"ב שלא יעלימו עין מהס' רק ליתן לאשתי סיפוקה כל ימי חייה • וזכות המלוא העמוד נהס ולזרעם אחריהם :

והבלל שאני מבקש בנב נשכר וגדלה ובדמעות שלי • שני קהלי יעזרו לי בזה שלא מכל חובותי • כי בכל כוחי ענדתי את קהלי וכויתו משמרק בנענן של אחרים נכח מאי דהפטר • לכן העשו לי הנמול להשחקף בנפשי • ובקש אתי מכל אחד מהשני קהלנו ומן הכסופים לקהלתו • ואשילו שאינם מנבול שני • רק היו סמוכים עלי הן מהשנים עד ניסי אשילו קנינים שגולם ימחלו ניו • הן על עון דין חורה • אולי דהתי שלא כהלכה • ואולי ח"ו כי הסיפות הדין • או אולי חרפתי או ביחסי את אחד מהס' • או הורתי שלא כהלכה והטרפתי שלא כדין • על כולם אתי מבקש בנב נשכר שחמחולו לי בנב שלם • כשם שאני פרי נכל מאן שהי' מאסר לי • הן בגופי והן צממוני • וכן ימחלו לי ה' [ולא במלין לבד הרגיע רוחו כ"א גם צממעה • הן ביום הנקחו גזר הדיק אומר ויקם לו' לשלוח להפדים אשר ה' מ"ץ או נבא לזקק • כמו שאוול • ע"ח סוגיפ • ח"י • וואלחזין • נכא"א ס' מסופים להפדים לרבי רבי • בעלת חז"ל • מו"ל] :

ובקשתתי מכל החבורות לומר קדים אחרי • אחר כל ליעוד ושלא להתנהג כמו שהיו מתנהגים שאשילו חוץ לחברה חופשים הקדשים מהשני החברה • שלא לעשות כן • רק שייך לאשתי חברה נכן יאתרו אחר כל לימוד כנ"ל • ובפרט החברות שעמלתי ותקנתי בעמלי כידוע לכל • וכל אחד מהאובי החפלים לזכות נשמתי ילמדו שיעור בכל יום בעד נשמתי • ואני לא אהדל מבקש נ"כ וההפסול בעדס : בקשתתי מאוד מהשני קהלנו להשניה מאוד בכל התיקונים שתקנתם בכל דבר לחזק דהנו ומאשרי חז"ל • לשמוד אותם בקהלנו לבל יזיזו ממנו ח"ו אשילו מקלת ממנו • ובפרט מעין אשיות המלוא ומכירת החסן יתנבנו הכל כמו שנהגתי • בלי שום חסרון כלל • ונבלי יעלימו עין מזה :

ובהלעמתי אווזות שלא להנעטות כלל וכדומה • וגם בעניני צניעות בהליכה שלא תהא פריצת ח"ו • רק יחי' מהנהג על הנהגת יבנה • וח"ו לא תעברו את פי והנהגתי • וגם שלא ליתך בעיול אשנים ונשים בחורים ובהולות • ובפרט בנים הנשואים לא יהיו ח"ו שוב פריצות • כי מאוד אקפיד ע"ז • והעונש גדול משול • וה' יחשוב לי זכות בכל התיקונים והסיגים שהנהגתי • בזונתי אתי מבקש שהמחול לי כחכונה • שלא יהיה ח"ו נוס ואינו משלם • רק מה שיביס יתר על חובותי שייך לק נכחונתה • והמותר המחול לי במחילה גמורה :

בחרתי חובותי אתי מבקש נ"כ • שימחלו לי מה שהצטחתי להם ולא סלקתי להם • ובקשתי שימחלו לי בנב שלם • שלא אחיה ח"ו לזה והינו משלם • ומכוב אתי מבקש שיאתרו בפה מלא המחילה בדברים ממש : לבעות בית הכנסת איני חייב אשילו פ"א • אך אולי שיעתי באיזה חשבון או באופן אחר שלא בכוונה אתי מבקש מהנבואים ומכל הקהל שימחלו לי :

מהגבאים דוילגא אתי מבקש • הנס שב"ה אינו מניע ממני אשילו פ"א כי סלקתי עד פ"א ח"ל אך אולי יפשיקות • ואולי ה' פעוט בהשכונות • וגם כי נפל לי ספיקות בהשכונות הישנים • לכן אתי מבקש שימחלו לי מחילה גמורה :

לבנותי החביבות אלני כנבים • אינין נקשתי בבקשה שטוחה • אכן ידעתי גודל חרפתי • והשכל והגייעה שינעתי בעדכן • עד שיעתי עמכן שידוכים הנוכים ולהשיאכן לאשנים ח"ח • לכן אל תעזרו אחי כי ברא מזכה אבא ולדידי בנחא עדיפא מניסי • חובנו לזכות לנשמתי • לכן נקשתי שמהרזו בכבוד חסכן הנועוה ולא הגדמו לה שום נער ח"ו • והרדפו במדת ההסד וגמ"ח • ונלגיעות גדולה • והכוזנו בכל מלוא זכות לנשמתי • וניזכר מאוד חסכן הנועוה ולא הגדמו לה שום נער ח"ו • והחנהנו בסיס ורטיס עם בעליהם • ולא יחמע שפיכס שוב קלה ח"ו • ולא שום שבוט • כמו שנהגה המכס הנועוה ואמותיכס הזקנית • ולא הרדפו אחרי מלבושי הזמן כי הוא סקן ומחוטב לפני הצורא ובעני • רק מלכו במדת הליעוה • ורק הרדפו בניכס ובנותיכס להלמיד חורה ולטובות ס' בכל לבס ובכל נפש : במהתני אתי מבקש נ"כ בני שיש בידו יכולת לעזור לפירעון חובותי בכל מאי דאפשר :

ובכלל אתי מבקש ומלוא • שמהני ובנותי יגדלו גם בנייהם ובנותיהם בחורה ובמידות ישרות ונ"י :

אהובי התני הרבנים נ"י

הירדשו חורה שלי • אס אפשר להביא אשילו רק מקלת מהס החידושים האמתים לדיסם לזכות לנשמתי ושיהיו לי לזכרון עולם מה טוב • ולא לא נכה"ס חלמדו איחס היבט כמה פעמים • עד שיכיו שגורה בשיכס • בכדי שחאמרו החידושי חורה ממי • ויהיו שפתותי וכו' • כי בעזר"ש רובס ככולס נאמיתה של חורה :

בהראוי היו לזות שלאחר מאה שנים לא יספידנו כלל • כי כשם וכו' • אך זהו דבר הנתע • ובפרט אולי יהרהרו ב"א בהשונה ע"י כך וזהו זכות לנשמתי • אך זה אבקש מאוד מאוד ואזכיר נ"כ • שלא להפליג בשבחים • כי יודע אתי בעלמי • שאין בי לא חורה ולא הכמה ולא מעש"ס • רק זכות אבותי ה"ק עמדה לי • שעמלתי הרבס שהקדס ש"ס ע"י • וכן להיסק ח"ו שלא יתחלל ש"ס ע"י • וזה יהיה זכות לנשמתי • ה' יתן שיכיו חקתי פס כל הדיקים • ואזכה לחיי טוב"ב ולת"ה ח"ס :

פ ת י ח ה

(אור לפני הדורשים)

מכבוד הרב הגאון הגדול סויעה אישבל המדעים כישת כים אלכסנדר
משה אבן לפידות גי' החן הגאון הצדיק המחבר זצ"ל.

ובכ"ז לריך לפסל מעגל דרכיו • ומלכותא דארעא
 הוא כעין מלכותא דרקיע והשעבוד להס הוא החירות
 האמיתית כמש"ל אין לך צ"ח אלא מי שעוסק בתורה •
 כי מצלעה הרי הוא משועבד לכל האדם • כ"כ אלמלא
 מוראה של מלכות הרי הוא ורכשו מופקר לכל ועלול
 לכל אסון ופגע • כן הדת עוזרת להנימוס כי לא הוכל
 הממשלה לכוף רק על מעשי הגלוי אצל טהרת הלב
 ותקוני המדות לא תקום מצלעדי אזהרת הדת והתחזוק
 תוקף הממשלה ע"י ידה החוקה וע"י אזהרת הדת
 וע"י השבועה בלב ונפש והחוט המשולש לא במהרה
 ינחק • אצל אס יקל הדת כעניו אין אמון בו • כן
 לריך כל איש להיות שורר בציתו לחקך בניו דדקך
 סיפר ולכבד הוריו • ולהסתר לכל דבר עוז ומועיל
 לעשות שבלעדה לא תתקיים חכמת האנושית • כמושחז"ל
 לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על ד"ת •
 וכמו שיש מוכנות קטנות בהמוכנה הגדולה והס אברי
 הכוללת וכולל לריכים זל"ז • כן האדם מורכב מן
 מוכנות פרטיות כוחות וחושים • כן העולם מורכב
 מיסודות ואקלומים רבים וחלקים וזכריות שגות •
 וכלל העולם נריכה לקיום פרטים והאדם מוכרה
 להשתדל בעד קיום חלקיו • כן כל ההנהגות הס
 שלשלת אחת כללי וכל טבעותיה מחויבות ואחוזים
 זכ"ז וכל מה שיתחזקו הפרטים יחי' קיום הכלל יזהר
 חזק שהרי אין בכלל אלא מה שפרט • ואגודתם על ארך
 יסד' לקיום גלתי יומי השמים על הארץ ומצלעה אין
 בעהון לקיומה' וכבר ספרו על ח"ו הגאון החסיד מהר"ם
 חסיד מרחסיין בנסיעתו עם גולרי ולא השתחוה הגולרי
 להלגב שפגשו בפרשת דרכי' ולא הסיר כובעו וחזר מהר"ם
 זל"ל לציתו כי ירח לגפשו להתחוד עם העגלון שאין דתו
 יקרה כעניו ואין אמון בו וחשוד על שפיכות דמים :

ב ביש"ד הדת והממשלה לריכים זל"ז וכן כל
 החבורות המועילות וכל התיקונים וכל
 מנהג ישראל • ושלח צדק חפשו מנדינו עלילות דברים
 על החבורות ועל הדת ועל אחרות האומה • וזהו שורש
 פורה מראש המלשינים המן הרע שבהשקפה לא נמלא
 בהם רק דברים מעטים אצל כלל בהם דברים העומדים
 ברומה של הממשלה • עד"מ איש אחד הי' לריך
 להסכיר שכנים בציתו וצא לו סרסור וא"ל יש אהדים
 אצל המה קטעונים ובעלי מחלוקת • והסיד איני ירח
 מהם • ואדרבא אס יחי' השכנים נוחים זל"ז יתקשרו
 עלי • אצל הקטעונים לא יתאחדו ויתגלה סודם • לשנה
 אחר

א אחז"ל (קדושין דל"א) מ"ד יודוק כו' אמרי פיך •
 כבעה שאמר הקב"ה חכי ולא יהיה
 לך חמרו אה"ע לכבוד עצמו הוא דורש • כיון שאמר
 כבד כו' חזרו וסודו למאמרות הראשונות כו' :
כאשר נהגון על הצריחה נמלאנה כולה כעצמות
 ועגולים זה בתוך זה והס לומדים זה מזה
 וז"ל • הן ההנהגה העליונה היא הטבעה הגדולה
 הסובב וממלא את הכל • והאדם ביחס הנהגתו ה"ע
 הוא המרכז כמוב"ל האדם הוא עולם קטן • וביניהם
 עגולים רבים • היינו הנהגת האדם בציתו עם צ"ב •
 והנהגתו עם חביריו בשוק ובנתי כנסיות וקבוצת חבורות
 פרטיות והנהגת הממשלה והנהגת הכהן הכנס' בהדת
 ובמדות • ומעט שנהערב עו"ר ע"י אכילה עץ הדעת
 אין עוב מוחלט בעולם ולא רע מוחלט • האש הוא
 מוזק ומכלה ורכו גדול לחפי' וביבול וחמים ואורה •
 המים מטביע ומזיק ורכו ידוע • כן כל דברים
 ארסיים נלרכים לסמי רפואה • כ"כ כל דברים
 הטובים וערבים כשנפרז על מדתם מזיק כמוב"ל
 מלאה דבש הכול דיק פן תשביעו והקיאוהו • כן כל
 מדות הטובות והרעות כוללים ולכן כל מידה רעה
 נלרכה כשנשתמש בה כמדתה בידוע • כן מדות
 הטובות יתהפכו לרע כשנפרז על מדתן • ולפעמים
 נפגשין זכ"ז והחכם ידע להשתמש בכ"ל כמדתו •
 כבעה ובמקומו • וכולן מחקיימין בידו לעוב • והכסול
 בחושך הולך ומשתמש לפי ההבטה הכלליות ולא יתבוננו
 בפרטיהם ווקבו ונלכדו • עד"מ בהדה שלריכה מע"ט
 וכונה נכונה לפעמים נפגשו זכ"ז עד שהכרח לרפות
 האקה ולהגביר האחרת ומזה יתרגל לרפות שלא
 במקום לורך • וע"כ נמלאו בחז"ל וכן הנביאים שהפליגו
 בענין אחד והיינו אהו שראוהו מרופס אז • כן במדות
 הכבוד והענוה ההבטה והחובבה וכדומה נוגעין זכ"ז
 ולפעמים סותרין זכ"ז כמו החמלה והמשפט • האחדות
 בין החבורה מרפס אחרותה עם שאר צ"ח • הדת והנימוס
 הנהגות ציתו ויחס הנהגות עצמו הנהגות העיר והמדינה
 ביחס הדת והמדות אישר הנפשי עם אשרי החמרי •
 לפעמים נראין כסותרין זכ"ז ובאמת עוזרים זכ"ז ומכתם
 ישחדו זכ"ז כמשפט כל הצריחה שהיא הרכבה ההפכי' זה
 קיומה • כן האהבה והיראה מיוחדים המה להס"ת
 בכללם ועכ"ל ההכרח להפריש חלק מהם לאשחו ובניו
 והוריו ואבותיו וקרוביו ורעיו ולבני עירו ולכל אדם
 ומצלעדי זאת אין העולם מתקיים כמוש"ל והאבה
 לרעך כמון • וכן היראה ראוי' לכל מי שגדול ממנו •

גימ'ר

פתיחה

רומת עלי שאמרת נמכרתו שהמלך הוא המוכר והמן הוא הקונה ודני אני מתחילה לא הסבמתי ע"ז ואמרתו הספק נחון לךי ובס השו"ת דברים צפיה לתרץ דברים שכוונתה ה' על המן שגללו לבו לעשות דבר מכירה וצוה ניכר זדון לבו שאם ה' הדבר רחוי מלך עלמו מה לו לפור משיתיו ע"ז הדרכה רחוי להת לו מתנה בעבור עתה לתיקון הממשלה ח"ן זאת כ"ח שגללו גרמה לעוהה משפט . ולמדך זאת ממרדכי שרמו לה עטנה זו במה שגלה להגיד לה את פרשת הספק אשר אמר המן לשקול על גמיו המך ביהודים לאבדם שמה הוכיח שגללו ורשעתו י"ש"ה שהיה מהרה מתחילה כלפי החשורוש דהיינו במה שאמרת נמכרתו ונתמלה חמה וצא מלאך כה עזר חקרי לשכל דברים כלפי המן . ואמרת עוד איש לר ואויב כי אויב מורה על המשדל להרבות שונאים והיינו שגלו היו שונאים לעמי הארצות ל"ל לגזור וגללה לבו מוטב שיפול לאור המדינה ח"ן זאת כ"ח בידעו שהובים המה בעיני האומות שבויהם ולא יהרגו מבלעדי תקות השכר ש"ז מורה לשון אויב . ועדיין תלמודיו מרקדים בעולם אויבינו והמופת לזה שגלו היו דבריםם באמת לא ה' להם כ"ח להניע לפני הממשלה ולא להפיק חיבור שגנה בעולם לגרות עליהם הסמוך ולסבך המדינה לעורר מדינים חסם בעלילות אשר שקר וסודס ובהשערות מרמות וחקך להפך האמת שאדרבה הדה עוזרת לקיום המדינה :

ג ואחז"ל

(יומא כ"ט) למה נמשלה אסתר לשאר לפי שהוא סוף כל הניסים ופרך והאיכה הנוכה ומשני ניקוליבכז קאמינה ונראה לפרש ע"פ מש"א במגילה ד' הדבה נביאים עמדו לישראל אלא נבואה שלא הולכה לדורות לא נכתבה וידוע שהראשונים בדרקתם המרוצים פתחו מקור הניסים לרננס והוא שעמדה נזרעם להפרנס ע"י ניסים חף שאין הדור רחוי לפתוח להם גם חדש בשבילם במהח"כ כל החלשות קשות . ועכ"א בחולין ז' שגמלי נהרא נקדע בשביל רפצ"י . וסיינו לפי שכבר נפתח מקור גם זה בקי"ס ובמש"א בחולין י' מאי חידושי' דגמ"א אלימא דכל חד באפי נפשי' שרי הא כלאים נמי הכי . אלמא דלא מקרי דבר חדש כ"א פ"א . ועכ"ז גם לעורר הנם שכבר נפתח לריך לזה ל"ג בדור . ואולם השי"ת ראה שדורות האחרונים ל"ג כאלו לא יהיו מניו כמוש"כ הלדיק אבד ע"כ חתר מקור לניסים נסתרים הנומים בדרך הטבע שפתח ע"י ל"ג בדורו שח"ז ישתמשו בו לזרך ע"י לדיק ציטני שיפורר הענין . וע"כ הזמין הגזרה צימי מרדכי ואסתר הראוין לפתוח מקור ניסים נסתרים וצוה המלאתי מה שאמר מרדכי אם החרש תחרישי בעת הזאת . הן אמנם היו והגלה ישמוד ליהודים ממק"א ע"י גם גלה שיש בעת ל"ג הראויים לזה אבל סג"ם את וצוה חבך הלדיקים יאבדו שהרי סוף האדם למות ומה ישתמשו האחרונים בלא ימלאו ל"ג לעורר ניסים גלויים ולא לפתוח מחדש מקור ניסים נסתרים וצוה לנו חיים י"וש"א שאסתר סוף כל הניסים היינו כל מיני מקורו הניסים וי"ש"א אסתר מן התורם מנין שאמר ואני הסתר אסתר המרמו על ניסים נסתרים ופרך והאיכה חזרה שתי' גם טבעיו ע"י מלחמה ומשני ניתן לכחז קאמינה פי' גם שהולך לדורות הניתן לכחז על לכחז כנ"ל . וסיינו גם פורים ע"י חסד המלך בציחוס עבדי אצבורוס

אמר יש עששו שכנים חבל המה נוחים לכלי ענה חף גם זה לפונה שאוכל לחיות עמהם באחור ולא ינחו להתקשר להזיקני . לשנה בא להסדר לו שכנים ח"ל לחלו חייני רוצה להשכיר כ"ח צבית המובדל בחזרי ולא עמי צבית . ח"ל מחתר שאיך ירא לא מקטרטים ולא מן הנוחים למת הסרב בחלו ח"ל בחלו ידעתי טבעם להתאחד עם יתר השכנים ולהתקוטע עם הצע"צ ובנקל יתקשרו עלי להזיקני אם ידורו צביתי יחד חף אם ידורו בחזרי מובדל מציתי חובל להשתמר מהסי וכ"כ יש עם הנוחים ומקבלים מרות הממשלה ולא יעשו קשר למרוד . נגד זה יש עם קפדנים חבל חיינם יכולים לשמור סודם מפני פירוד לבנם זח"ו . ז"א שיהודים יש להם שני החסרונות היינו ישנו עם אחד שהם יחד באחדות נפלאה ז"ל בלופן סודם שמור . ובלא האמר ש"כ יתאחדו גם חתנו עו"א מפורד בין השמים שיש פירוד לבנות ציניהם לבין העמים וח"כ הסכנה עמומה שלא ימרדו ואלו היו יחד בחייו שלך מיוחד ה' אפשר לשומרם חבל הם מפורדים בכל מדינות מלכותך ויכולים להכות גם עמינו לקשר מרד והסוד יחי' שמור עד שינא לפעלו . ע"כ יכהב לאבדם ומחמת פורס לה יחי' צינלחם להתקשר ולעמוד ביד רמה ובקל השמידם הממשלה בעוד שלא יחיענו על לפניהם . ובלא יפחד חולי יש ממשלה האוחזת בדהם ותנא להלחם בשבילים כמו שמוי כל הימים שמשלה תנא לעזרת בני דתה בארצות אחרות עו"א ודחיסם שונות מכל עם והוסף לאמר שמלך אהדוהם ציניהם מעבירים על המכס ועוזרין על פקודה הממשלה בסתר ז"א ודתי המלך חיינם עושים וח"כ נמלך ח"ן בזה להניחסי . וכ"ז אמר משגלחו להיהודים והשו"ת השיב לו גמולו ברחבו ולאחר שגודע בוונחו נף האמת כי מקנאלחו במרדכי ועצרתו השמורה בקרבן חפס עלילות דברים . ובגמ' (מגילה ד' ע"ו) אמרו חז"ל מלמד שהיתה מחוה כלפי החשורוש וצא מלאך וסערה כלפי המן . והסוגה ל"ל כשנדקדק מה זה שגלל מי זהו וחזוהו שהרי זה מקרוב חתם האגרות להשמידם ומתחילה נבאר מה בלא אמרם בקשתה במשהה הראשונה . וכל שהוא לפי שאמר לה עד הני המלכות ואחז"ל ולא דבר שחולץ במלכות וסיינו שהבקש רק לעצמה חבל לא ההערב בעיני המלכות וצוה נחלמה מלבקם על עמה שנקחצ עליהם שהמה נזק מלכות וע"כ עכבה עד למחר חולי לא יתנה זאתי ועכ"א רחוק מיטועתי דברי שאנתי וכשראתה שכל דבריו גם הפעם עשהה עלות בנפשה לנכוס צדיקוים כאלו לא ידעה פרטי הדברים וכשרה כלפי שנתרוקן חולר המלך להספיק חיילותיו ע"כ נמכרו היהודים להמן בעד עשרת אלפים ככר כסף למלכות האור . ועו"א שאף שאין לבקש בדברי ררני המלוכה ואין הורה כדאי נגד נזק המלך וכלל לבה מתרצות להקריב חיותה ועמה על מוצח המלוכה חבל יש ענה אחרת ע"ז למוכרם לעבדים ולשפחות בני ספק דם . ועכ"א חס מלחתי חן כו' ואם על המלך טוב יחי' הענה וכן בכל פעם הציחה חס על המלך טוב וכשר הדבר לפניו . ובחמת הוא מגונה מאוד ליקח מעות ע"ז שאם דינם להרוג להתקנות הממשלה ל"ש לכסף ועכ"א לה כבעם מי הוא זה שלא היו דברים מעולם לגזור מיתה בשביל מתון רק בשביל רשעתה ואם כוונתך ע"י שמתחילה ה' סברה ע"י כסף חבל חיזרו אשר מלחו לבו לעשות כן במדברך נראה

צטוה מחשש העמי' נסויה' המעשה נגד הטבע של האדם עכ"ל לקורטו כדג ומגבו שזו נגד טבע ההתמנות הנעושה בלב האדם ואין רעונו מפחיתו רק להפטר משוגלו חבל לא בעיניו קשים והוא ע"ד אמרם (בקיבוץ דל"ח) שילגש שחורים ויעשה מה שזבו חפץ שכהצו סם החוס' שבאופן זה חזקה שלא יחטא ע"ד מה שאמרו לא דברה תורה אלא נגד ינה"ד . ולא עוד אלא שהאנוסים צפיהם יכדו הדת החדשה ובלבדם יכזבו לה והם ורעם לאשר לא נשרש בהם הדת ע"פ קבלת חזנות המה מרבים מינות וחפיקורנות וע"כ לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה וליה"מ . כמו"כ קשים גרים כספחה וכל הממרות במדבר ה' מן הערב רב שעלו אחס ושה"כ כי יסיתך אחיך בן אחיך כי צעלי נכסו' האזרחים נקראים אחים מהאז מלד שיתוף האומה כן נקראים אחים מהאז מלד שיתוף הדת' ע"ד מש"כ אל העוש תורה אחיך וחולק בנכסו האז והאז והגפרד ומחליף דתו נקרא אח מלד האז עם בני חומתו ועם בני דתו החדשה נקרא אח מהאז ולפי שהאוחז בדת חזותיו חינו חסוד להסית כ"ל הגר עכ"ל כי יסיתך אחיך בן אחיך . וע"כ הסכימו רבים שלא להשליט כהן ומלך יחד בכדי שלא לכוף בקבלת דתו לאחריים שבמדינתו וחולם על מלך המשיח העיד הכתוב שלא יערב זב"ז כמושה"כ (ישעיה י"ח) וה' לדק אזור מהגיו שסיה הגור העליון הכולל כל בגדיו כן יתן שיו זכיות לכל בני מדינתו חבל האמונה יס' אזור חלצו שהוא אזור חלקו הדבוק לבשרו המרמז על נכסיהו הדבקים אליו . והנה שבכרות הוא הוללות ואינונה ראוי' רק כשהיא לש"ס וכשהגיע שבכרותו שלא להמקך אחר הצוי לא יבין הכבדל בין המן נמרדכי ששניהם רצו להרוג האומה האחרת אלא שמרדכי לא הרג רק את העמלקים שנלצוה למחות זכרם וע"כ צביזה לא שלחו את ידם כשנפסק החיוב וע"כ נענש עקב ושחול שלקחו מהציוה . זכ"ל עד דלא ידע ופירושו שלא ידע בין המן למרדכי אלא כיון שהזכיר המן אמר חרור המן עשה"כ עם רשעים ירקב וכשהזכיר מרדכי אמר ברוך מרדכי ע"ש זכר לדיק לברכה וע"כ לא עשו יו"ט את יום י"ג זמן הנקמה כ"ל יום י"ד זמן המנוחה שהיו שלום ובטוחים צחייהם ממבקשו נפשם שנקלו ומה שנקשה אחרת עוד יום צבובן נפי שרחה ששאריו עוד שגאים בנפש ולפי שהאומה מוכין לחמה רק שה' אז עבד להשלים ועכ"כ חסר יום אחד ע"כ סוסיפה יום אחד להיות ציוס אשר שברו החיובים לשלום צהס כו' והוה ככהסם וכיאנס :

ה יאה"ב בתוכחתו דור עקש ופתלתול . ומוסב על פריני עמינו הצאים לשנות תורחנו המקובלת אשר סללוה אצירי הרועים צרות אמינס וידקדקו אחריים בכל פינותיה כחוט השערה לילך בדרך לא סלולה שהזמן יגלה חסרונותיה הנעלמים מה שחי אפשר לשכל חנושי להסבוב עליה מראש שלא הסחור חוקים זל"ז ולענינים אחרים . כמושה"כ חדשים מקרוב צאו לא שערס אצותים פירושו שלא דקדקו אחריה כחוט השערה כמו חוס"ק ותאוחתם מולך שכלם שולל צבבליס עד"מ שעלה צידם לכבד את הנשים וזס נכון כי עצמינו וכשרינו סם חבל מה העלו ותקנו צוה רק במה שתתן גם הכלה טבעת לקדש החתן וחתת כבודס יקד

אחשורוס חבל גם חנוכה ה' ע"י מלחמה מה שאינו שייך בגלות וע"ז מרמז ברחש המגילה ויהי צימי אחשורוס לתרץ למה נכתבה לפי שמי' ויהי הוא עבר בלחי נשלים עודנו כחוראת וי"ו המהפך מעתיד לעבר ואיך ילילו בלחין ז"ג . כמו"כ חיש יהודי ה' כו' שזה עבר נשלים שרק אז ה' מרדכי הלדיק חבל אין תקוה שיהי' כמותו צדורות הצאים ועל ידו תהכונן מכונה חדשה לניבים נסתרים שיהי' צנקל אח"כ לעוררה ע"י לדיקים צינונים כדרך כל מכונה שצריכה חכס גדול לכוננה מתחילה חבל אחר שהתכוננה חתונה ע"י חנמים היודעים הנהגת המכונה . וזה שסיים ודובר שלום לכל זרעו שע"כ נכתבה לפי שצריכה לדורות וזהו שאלו חומרים שוכנה יעקב כו' שע"כ חנו שמחים צפורים לפי שהצרכה לנו כמו"כ חשועתם הייה לנלח ותקוחת בכל דור וע"כ נכתבה להודיע שכל קויד לא יבושו וצוה חנו מתפרנסין גם כעת שהקב"ה מוילנו ע"י מלכי חסד ושדים סניגורים זכ"ל צרכה אחר צעדי . והמהבונן צוה ירגיש הנס וכן גבורתו ששמדנו בהוקף גזירות ימי הבינים :

ד ואחז"ל חייב חונס לצסומי צפורי' עד דלא ידעי בין חרור המן לצרוך מרדכי . והנראה ע"פ מה שנחלתו מנוררי מלומד מה ה' עול צימי הביניים שעינו את היהודים הלא גם היהודים נלצו להשמיד ז' האומות והשבתו שיש שלם מיני ממשלות נפרדות זמ"ז וכ"ל לריך שלא להפער רק כמה ששיך לממשלתו היינו ממשלת המלך לריך להשגיח על כל בני מדינתו צבוה מצלי הציב על שינוי הדתות וכ"ל יחזיק בקבלת חזותיו כן ממשלת הכסן דתה כנסתו ולריך להשגיח בחיזוק הדת לאנשי כנסתו . וממשלת האז השורר צביתו לחך את זרעו ע"פ דרכו . וחולם בתוס"ק צאו מלות חוקים שאין השכל והטבע מחייבתו ומוכרחים חנו לקבלם ולסמוך על שכל הנצוה ע"פ ידיעתו הכוללת חבל אין ללמוד מהס ואין לעשות כ"ל מפני הכרה צלווי . כמו סנהדרין שהרגו הנפש שהטענו אוחו יום וזה שגרס לישראל רפיון שלא הורישו את האומות ושחול לא נוסר צמחית עמלק כמו"כ וירב כחל ועכ"פ חנו שלא נלצו להשמיד צעלי דת האחרת אין זאת כ"ל מפנחתם ותקוות תאוותם גרמה להם והוליס ח"ע בקבלת הדת והחם מידס יבוקס . וצוה צארתו מה שאחז"ל ע"ה מותר לנזחז כדג ומגבו ציוה"כ שחל להיות צצתה . והוא כי יש הרבה דברים שהותרו מכללם לעת הצורך כמו"כ מותר לספר לה"ר על צעלי מחלוקת ולפרסם את החנפים וכה"ג . חולם צוה מונח היתה"ר כל רע לעשות כי בקל יתפתה להחזיק שוגלו לרשע לצותו ולהרע לו אך העלה לזה הוא המתנות והצחינה הראוי' לפשפש כל הדרי לבצו חס אין כוונתו רק לש"ס וראוי להסבוב מתחילה בחומר האיסור ולהסענות אוחו יום ולטבול ולהסודות ולהסיר כל חשש נעו' וכל שנאה מלצבו ויעשינה צכפי' שלא מרצונו . ולפי שיש ע"ה המסית ומדיה ופ"ז יפתה אוחו היתה"ר לבנות אוחו שוגלו נשס ע"ה ככדי לרדפו עכ"ל בדרך סללי סמותר להורגו דווקא ציו"כ לאחר שטבל והסוודס והסיר כל שנאה מלצבו . ולאשר הרדיפה קל צעיני הצרות ע"כ יותר יס' צטוח כשיצטרף לזה חיסור החומר צעיניו עכ"ל ציוה"כ שחל להיות צצתה כהחוסף חסור סקילה על חסור ש"ד . ולפי שיותר יס'

השיעור שלא להחמיר ביותר שלא לאבד ממון ישראל
 בחסד ובחמון יתן פחות מזה לפי מספר הרגעים
 שחסר כל יום או שיעור חני לוג הוא לכל הפחות
 שלא יקילו לפחות מזה אפילו בלילות הקצרים בפחול
 עצה שאין עניות במקום עשירות ויוסיפו ע"ז בעצה
 לפי מספר הרגעים הנוספים והנה אנוכיכם הניק
 הרבה לישראל וחשבו חולי יבואו פתאום ויטמאו
 השמנים וע"כ טמן הכה"ג פך שמן חחוס עיבור חח"ז
 ב"ז בחמון באו וטמאו השמנים ובעלו החמיר והעמידו
 לנס צהיכל ופסקה העבודה גדולתה צפ"ד דהענית
 דברי יון העמידו הלל צהיכל ואפוסטמוס ג"כ
 משרי יון הוי ומלאוהו צ"כ כסליו בגס בזה"ק
 מהקצר באיוו שעות הקיץ מהחורף והי' הגס גם
 ציוס הראשון שהספיקה פך השמן שהניחו בלילות
 הקצרים ללילה הארוכה שבכסליו וצזה עולה השאלות
 בקנה אחד עם ההלמוד שלנו כן כל הנבואות כולם
 נתקיימו במילואם ובחתי מאה"כ לא יבוא עמוני
 ומואבי בקהל ד' גם דור עשירי לא יבוא כו' עד
 עולם שבא כפול והוא ע"ד מה שאמרתי מה שגאלו
 ממלכים קודם הזמן כי יש שני דורות האחד דור
 קטן הנחשב י"ח שנה עד זמן לדת דור חדש אבל דור
 עולם נחשב שבעים שנה שנחלק דור החדש אחר חוס
 דור הישן והנה יש ח"ז מחלקת ויל"פ ועצדוס ה'
 שנה או דוד רצעי יבואו הנה וסינו שאם יבואו יחיש
 לגאול אותם לאחר שלש דורות שכל"ע שנה ובס"ה
 הוא רד"ו שנה והש"ה דג על סקן הראשון ושאר
 לגאול דור הרצעי אע"פ שלא היו כדא"ס וזש"א
 (בעדיות פ"ב מ"ט) אע"פ שנאמר ד' מאות שנה וגאמר
 ודור רצעי ואמרו בצרכות (דף כ"ח) שיהודא גר
 עמוני וחרר לבוא בקהל לפי שבא סנחריב וכלל את
 העולם ומרובא פרים וידוע שסנחריב הוא שלמנכר
 שמלך בשנת ג"א קפ"ט ומרע"ה כתב משנה חורה
 בשנת הארבעים (ל"מ דהיינו שנת ג"א תפ"ח והי'
 חיבורו של עמון ומואב נהג מאז עד ג"א קפ"ה שהם
 ז' מאות שנה ובשנת קפ"ט בא סנחריב וכלל את
 העולם והחרו כולם זש"א גם דור עשירי לא יבוא
 להם בקהל ד' עד עולם שיומך חיבורם עשרה דורות
 גדולים של עולם בכל דור ע' שנה שהוא צס"ה שבע
 מאות שנה שכבר נתקלרו הדורות בימי מרע"ה
 כמוש"כ במומר תפלה למשה השנית הוא קבלה
 אבות שעמדו על הר סיני וקבלו התורה פח"פ והם
 נמסרה דור אחר דור והיתה הנבואה מלוי' ואח"ז
 היו חז"ל בעלי רוב"ק ועדיין נמלאים אנשי מופת
 שרידי יחידי סגולה כן מתרחש השגחה ד' על
 יראיו והן הן גבורותיו ובני ישראל לא כליתם בחוקק
 גזירות ימי הבינים והמתבונן בזה הוא גם מירגש
 אלא שאין העולם מתפעלים מזה מההרגל כמו שלא
 יתבוננו מליאת ד' והשגחהו מעצב המתמיד הנפלה
 כי אם מנס חדש היואל מדרך הטבע ואח"ל (בסנהדרין
 כ"ט) שמאיימין את העדים שבשכיל עדות שקר דבר בא
 ופריך דסמכי אדאמרי אנשי שב שני הוה מותא
 ואינם בלא שני לא שכיב והוא תמוה ונ"ל לפרש ע"פ
 מה שידוע שהיאר ממילא אמתלא לכל דבר להכניסו
 בדרך הטבע בכדי להעלים ההשגחה ואפילו בעת
 הדבר ר"ל ממילא לאמר שזה הכל הרבה וזה נחמס
 וזה נאטען והכל בכדי שלא ישיב האדם אל לבו משהד
 המיתה ובאמת אינו כן שהכל בהשגחה כמושה"כ
 מחך

יקד יקוד בלבה בחזקו נכרי' את הון ביתו יתן
 ובעצתה יחוס וילדי זנונים כשעירים מרקדים לפני
 ושלוס הבית נהרס צמה שהתמימים נשמרים וצוה
 יגדל כבוד הבית ושלמו והמה חוטאים ומחטאים
 מכיחים ומדיחים ויאמרו כי לטובת עמם ידרשו
 וזש"ה"כ מה חטיבי דרכיך לבקש אהבה לכן גם
 הרעות למדת (ירמי' ב') מלת גם נמשך למלת למדת
 שבזה שמפרסמים דבריהם ואומרים שלטובה ידרבו
 בזה יוסיפו סרה שמלפנים היו רק חוטאים בנפשם
 ועתה ילמודו רעחס גם לאחרים והלו הי' התורה
 הלויים בזמן כדבריהם ח"כ למה נכתבה כלל ולמה
 התיירו לכתוב גם חושבנ"פ הלא הי' די בכלל אחד
 שכל דור יתקן לפי הזמן וזש"א שם היך האמרו
 חכמים הגחנו וחורח ד' אחנו (לתקן לפי הזמן) אכן
 לבקר עשה עט שקר סופרים והרי כל חכמה תלוי'
 על מוסדות מושכלות רחבנות או על החושים או
 על המקובלות והחורה שהיא למעלה מהשכל ח"א
 לקרחה חכמה רק למי שמאמין ביסודותיה המקובלות
 שעליהם נוכל להתחכם אבל בלעדיו זה אין יסוד לכות
 חורה לחכמה דרכי הש"ה זש"א שם כנה דבר ד'
 מאסו וחכמת מה להם הלא הם נראה רופא מלוס
 דברים זרים נבקש העודתו בחיזה צי"ס למד וכן
 בכל דבר ולא נסתפק רק אם אינו מוויף חך אם
 יאמר שלמד במקום שאין שם צי"ס ע"ז כלל לא
 יאמין בו אלא הפתי והנה למחוקק דה אין צי"ס
 בדרך כיון שהוא נעלה משכל אנושי ומקומו הוא רק
 בשמים שהדיק יערה עליו ד' רוח ממרום כמוש"כ
 סוף משלי מי עלה שמים וירד והם יבוא מחוקק
 מדעתו אין לך שעות גדול מזה שה"כ יחי' מסור
 תורת כ"א בידו וע"כ אמרו במדרש שפרעה פשט
 בפנקס את אל חיים ולא מלא שם ד' ואמר מי ד' אל
 משה רבינו ע"ה מה לכהן צבי"ק שתחפש אל חיים
 בין המתים וזש"ה"כ ועמי הימיר כבודו בלא יועיל
 שמבקש חדשות והבלים וזו דור עקש ופתחול
 שהוא על שעות כפול שמבעל המקובל הטוב ואוחז
 בהבלים נגלים :

ובשנתהבל בחוס"ק נמלא כי היא המאושרת
 בכל פרעיה ולה שם בשלושה
 היסודות שכל דת נשען עליהם האחת הוא מופתים
 גלויס אשר נתעלינו בזה ביל"מ וקי"ס והמן והבאר
 ארבעים שנה במדבר והניסים שבזהמ"ק וגם חנוכה
 המורה על חמיתית חושבנ"פ דמה"ת משקי בית
 מוצחיא דכן וגם מורה על חיוז הסדור הנהוג דע"פ
 דין טומאה הותרה בלבו וע"כ קבעו קצבה צ"ח
 למסדרין ולמהמהמ"ד ועכ"א מנהג ישראל חורה היא
 שבאו ע"ז הדיור והחציבות ששירי מלוס מעכבין
 הפורעניות שבזה קלקלו להטלונן על החומרות וע"כ
 באה עליהם הורה הזו וצמה שחטאו אותה תקנו
 בגדרים כמוש"א רחב"ע ראה ד' לזכות את ישראל
 והרבה להם חו"מ וכבר בארתי צמה שמקטין שהרי
 יוס הראשון לא הי' צו גם ובשאלות כתב שלא הי' צו
 להדליק אפילו יוס אחד ולכאורה הוא נגד הגמרא
 וגראה ע"פ מ"ד במנחות (דף ל"ט) ושיעורו חני לוג
 ח"ד מלמעלה למטה וח"ד מלמטה למעלה ופי' רש"י
 וח' דחיק ואפשר ופרש דפליגי אם שיעור חני לוג
 הוא לכל היותר בליגי טבת בפחולה דקה וקצבו

על המהים. ואולם הילך מטעה לתלות הדבר בטבע גלוי' במאמר העולם. מה"מ יש לו חמתלא וע"כ חין הדדין ועלצון מיום המיתוס וזכ"ח שהעדים סמני אדמרי אכבי שב שני הוה מיתגא ואינש בלא זמניה. פי' בלא שנייה ותדוק' לא שכיבי ויצעחו שהם יזירו בכל דבר ולא יגע בכם הרעה. אבל באמת שלוחי ההשגחה הנה הנם ואין הדבר תלוי אלא בחשוכם ומע"ט :

ה השלישית היא ההשערה ע"ד מהס"כ טעמי וראוי שהמביט בעין ישרה ימצא כי דרכים נועם ודרך המיטע וזילקוט (סי' ל"ו) איתא בקרא בא ובקש את נח להכניסו לתיבם א"ל לא ובקש לך בן זוג חזול ומלא פחת הד"ה מאי דשקרא מסגל פחתו נסיב. והוא כי דרך הנכון הוא המיטע האמתי כמו שבקשה הנה לא חכם ולא עשפ והוסי"ק הוא המרכז המכוון וע"כ אה"כ לא תוסיף עליו וממנו לא תגרע ועכ"ז גם המשרבים דרכם מזניחין המוסיופין והגורעין ונולדין בפלא והיינו כדי שיהי' הצחירה במשקל השוה ומשמי הקצוות ימצא הנכון את המיטע. כי הנה צימים הקדמונים היו חדוקים בפלכופיח הרומניות יותר מדאי ע"פ שכל הדק שבה מאכילת הדור' עין הדעה טור' וע"כ הכירו בעירומים הם חף בלא סי' ממי להחביב וכו' עלול להטעי'. וזכ"ז לועגים ואומרים כי היו חולמים בסקין ע"כ נגדו אחר פלכופיח חומרית ולהחיות יפקשו להפריד. אבל תוס"ק הוא תל שהכל פונים אליהם. פשטיותה לכל הקהל והרשימה להגשים הדבר להסביר החזון כי לא הכל ראוים לנכס לפריד'ם ורומניותיה מרומז ליה"ם ע"פ שכל הדק כפי גבולי מוסדות המקובלות והן המה מ"ט שבצ"י הניחן למורעה"ם כמוס"כ בכל ביתי ואמן הוא שהי' קרוב למדריגה מלאך והוא הי' רשאי לסמוך על שכל הדק כמוס"א במ"ד ובגדרים אמרו שלא ניתן פלפול אלא למרע"ם והוא נהג טו"ע ונתנה לישראל. והיינו להשתמש בזה במקום ספק ע"פ הכללים המסודרים המקובלים ליה"ם. אבל בכלל לא נתנה להשתמש כ"ח ע"פ שכל הגם ואפי' בחשבון ובקדוה"ם נהגו רק ע"פ שכל הנס והקופת ר"א בלעגה וכן נהגו גם חכמי האומות הקדמונים להסתיר החכמם מהכלל וכן הזכירו חז"ל שלא ילין ויפגע. כי ה' עשה את האדם ישר מורכב מגשמיית ורוחניות ליתך במצוע. אפילו התובח מועט יפה ומורכחת אבל לא יפריז על המדה להגות בה כל ימיו כמוס"א ערבת בה קב חומטין. ולפי שבדור המצוי נתבעלה כמעט הצחירה בראותם עוגם ההשגחה גלויה ולא הי' מלא לב האדם לעשות רע כי יפחד פן יבועט לו ע"כ בא בקרא שהוא המפריז להוסיף על ההורה להכניסו לתיבה דהיינו שמתעה יהי' מקום להיזהר' לפתוחו להוסיף עבודה ופדישות יותר על המדה. והוסיף נח שח"ח מבלי צ"ו דהיינו שיהיה נמצא בעולם קלם השני לפתות לגרוע. חזול ומלא פחת שהוא הגורע שמואל מקום להטעות ולהלות בטבע דחוקה שחתה לתר"כ שנס הרקיע מהמוטע ובוטף את העולם וזכה יהי' מקום לשני הקצוות לבחור במיטע. דה"ה מאי דשקרא מסגל פחתו נסיב. שמואל מליח שני הקצוות יבוא לכוון להמרכז וזכה נתעלית תוס"ק נגד שאר הדחות שאין יסודם רק על קבלת אבות. וזכ"ח אה"כ עך ירוחם יתום שאין לו קבלת אבות ומחפש למטה דרך נכונה ימצא גוחם בזה"ק לנפשו העגומה וירוחם

מתן יעוף יומם מדבר באופל יהלוקי אמר שמהתן א"ח להזכר אפילו ביום מפני מבורתו אבל הדבר ילך בעללתיים אבל חין סבתו נראת ובחוקך יבוסה וא"ח להזכר ממנו. ודמה חוחם זל"ז כמו שאנשי חיל השוטים מבקשים סבה בחזירתה מהמלחמה על הנפלים בה מלד רפיונם ובדומה מה שסיבתה גלוי שמי שפגעו התן נהרג. כ"כ הדבר חילי ההשגחה המה ע"פ סתרי הטבע והורג למי שפוגם בזה וצ"ק (ד' ס' ע"ב) אמרו דבר בעיר יהלוק בלדי דרכים והכיונס ל"ל שטמדי חז"ל על טבע סתרי הדבר שבה מעפופי האויר ממקומות הדחוקים והולך ע"י הרוח שמביא חוחם תמיד לישוב רק צעת שלום הקב"ה מולכו דרך מקום שאין רגלי בל"א מזויים כמו בשדות ובדומה. וצעת הדבר ר"ל היא מושלחת ליתך במקום דריסת רכיס וע"כ הולך במסלול מיוחד מעיר לעיר הסמוכה וסורג למי שפוגם בו ע"י ההשגחה וא"ח להזכר ממנו. ועכ"ז ראוי לזכר מה שאפשר. ורצא סכר כוי שלא יהי' האויר מזוי כ"כ לגנם ולפי שאין מהלך קו העפוש ידוע יש לזכר ע"ד השערה שצעת שלום יהלך באמצע דרכים שהרי רכיס עוזרים גם ואינם ניוקין מסתמא מה"מ היינו מהלך קו העפוש הולך בלדי דרכים שאין רגל בל"א מזוי ואינו פוגם בה ולסיק צעת הדבר ר"ל שפוגם ברכיס וא"כ הולך מסתמא באמצע הדרכים ע"כ יש לו להאדם ליתך בלדי דרכים שקרוב הדבר שלא יפגעו וזכה המלצתי ע"מ שמסרבין לשהות המה. והוא מצואר בתיבז שאפי' בהרגו צ"ד כתיב כי קבור תקברנו ביום הסוף ואלו משום קללת חלקים תלוי הי' די להורידו מאלניבס ביום הסוף ע"כ שהקפידה תורה שלא לשנותו מכל המהים לאחר שקבל עגשו (ועיין סנהדרין ד' מ"ו) ובעטם נראה שבאמת חין שום סימן כבוד על המיתה וע"כ אמרו יעקב אבינו לא מת אע"ג דכתיב ויגוע ק"מ אפשר שהוא מיתה מדומת ובעול הרגש ולא פריך אלא ובי צדדי חנוטה שלחך החיטוס וודאי מת. ואולם הנהגת העולם א"ח כ"ח ע"פ השערה שהכל הגם וכן המשפטים שבין חדם להזירו ואין להשתמש בשכל הדק שא"ח לב"ה לעמוד עליו. וע"כ הוזהרנו מכישוף וכל מה שאינו מורגש לשכל אנושי. ואפשר שספר הרפואות שנו חזקי' הי' מיוסד ע"פ שכל הדק שאיננו ידוע ואפשר לעשות בקל ולסכן ולהרוג נפשות גלם הורשה רק רפואות נגלות ומנוסות. והנה הדבר מתרבה המיד לאחר מלחמה וע"פ ההשערה הוא מפני שכל מת מוליח ממנו קצת אויר חרסיי ובמלחמה מצטרפות לסכנה גדולה. מעתה אחרי שגם מיתה מדומה לא שכיח מי יודע אם לא ירבה מספר המהים מלד שהיית המה ממספר הנקברים חנם ע"פ טעות. שהרי צעת הדבר ר"ל מזהרים שלא לשהות המה והי' לריך לפ"ז לפלם חיוס סכנה מזוי' יותר אבל חיו שבוקל חיו הסופר. וע"כ כמו שצחולה משתמשים ברופא ע"פ השערתו חף שמזוי שיטעם ויקרב מיתהו עכ"ז סומכין על השערה ול"ח לטעותי וכן הורגין הסדון עפ"ד בהשערה שבעול לטעות. ב"כ צמת נסמוך על השערה הנקאים ע"פ שכל הגם ולא נחוש לטעות שא"כ אין לדבר סוף וחלוי רבות הדבר צעתיים הללו שהיית המחיס גרמם לה והרי במקום שאין חשש מזהרים חנו על פקו"י אפילו בנוסם שרובן למיתה שלא לקרב מיתהו אלא שראוי בכל מת לשחול פי הרופא ששימש בחליו אם יש ספק במיתתו וכשנסגו בכוכין היו פיקדין

פתיחה

לכא"ל: וידבר מוכן שהחורם שנתנו מפי צורח העולם
 הרי' נלחית כימי השמים על הארץ כן כל תקנת חז"ל
 נלחיים מהם מעת חתימת התלמוד שנתנו להבז וחזר
 דינא כד"ת ממש: ולא הו' אפשר לבטל רק מקודם
 ע"פ כללים מקובלים גם לא נמסר כ"ל לב"ד מומחין
 מה שצוה"ז חין לנו מומחה חלף דשלוותו קעבדנו
 לקיים דבריהם ולא לבנות מבליחותם: גם לא נמסר
 לנו כל הכללים המקובלים בזה ולא נודע לנו רק קנתם
 כמו שכל דבר שאינו נמשך לכל העולם ככל הזמנים
 כ"ל לחיוב ויחידים לא התירו כבולל וכל יחיד יכול
 לשאל להמורה לפי הכרחותו והפסידו: גם לא התירו
 כ"ל גדור זכאי שכולם דוחקים ח"ע לקיום התורה
 ועי"ז גורם קלקול חלל בדור פרוץ שש"כ שהוספו להחמיר.
 כן כב"ד שהקילו גדרים בחומרות אחרות שלא יבאנו
 להקל בה לגמרי ולא הקנו לעקור שום דבר לגמרי כ"ל
 ע"פ תנאים מיוחדים כמו"ל א"ב"ד מתנין לעקורי ולמדות
 ממה שהתורה תורה לבני יבש גלעד ע"פ תנאים דה"ל
 כמו עקירה לשעה ולא בלא לחקן כ"ל במקום הכרח
 ולא לבקשת המותרות: ודוקא כשראו צניעות שנקבלין
 בזה דה"ל כדחייב עשה לל"ת וכדומה וע"כ לא אמרו
 הטעם בשופר משום תיקון כלי שיר ולא אמרו ג"כ
 הוצאה מרה"י לרה"ר כ"ל העברה דשכיחא וראו הרבה
 ככללים בזה ולא אמרו חלף בזמן שה' יד ישראל תקיפה
 להעמיד הדת על תילה שלא יבואו להקל במקום
 שאינו לר"ך שזהו יסוד גדול בכל דה ודה: והללתי בזה
 מש"ל השו"ת ויוסף ישית ידו על עיניך שיד מורה על
 ממסלה ועינים מורות על השגחה והבעיות שצדו
 למאדים יחא ביכולתו להדריך זרעו וזרעו כראוי כי
 יוסף ישית ידו החזקה לכוף על עיניך והשגחתך
 להדריכנו ע"ד הראוי והנאות מה שזה תחבר לך כשצריך
 כנענין: וגם בלעדי חלף יש הרבה כללים מקובלים מה
 שבעל מחלתו לפי שא"ל לנו לאחר חתימת התלמוד וגם
 חין להמך בזה כ"ל ע"פ לדיקים גמורים הנמשכים בכל
 לבדם לעבודה השו"ת ומנוקים מכל חשש פני' וגישה והבא
 לשנות חין זאת כ"ל זדוני וזוע לבנו שיאחזו להפך דח"ה:

יא ואמרו חז"ל (במגילת ס') מאי רעות ולרות שהם
 נרות זל"ז ושמואל אמר זה המלו לעני
 צפת דחקו: ונ"ל דהנה צדק הקללות שבמ"ת כתוב
 ועבדתם עם אלהים אחרים ויבואר ע"פ מה שאמרו
 במדרש גלתה יסודא וכי כל האומות אינם גולים אלא
 מכיון שאובלין עמהן אינם גולים: ופשוט דסמך חסיפא
 דקרא היא יבשה בגוים לא מלאה מניה דווקא היא
 שמובלת מהם ועפ"ז נמלאה התורים להתדמות להם
 ולהקל בדת ולשנותו ולהסית אחרים לדרקס ויחיימו
 שטות ככלל הם דורשים כדרי להשיג עי"ז שיו זכויה
 האזרחים: ועי"ז ח"ב"כ בגם זה לא יועיל שהרי תהיו
 נקראים חללם בניס לא לחקן כס בלי דת כלל זב"ל
 ועבדתם עם אלהים אחרים לגמרי ודת חדשה ואעפ"כ
 תהיו נשמה ולעצום שעב"פ אינכם משתוים עמה דת
 אחת ואמר אח"ז שאפי' תרצו להתדמות להם לגמרי
 ולאחזו דת אומה הבולטת ג"כ לא יועיל שעדיין אינכם
 שוים בדעה אחת שהם אוחזים בקבלת אבות בזכו יסוד
 כל דת ודת שזכרים דת אבותיכם: ושא"כ שם עוד
 ועבדתם ח"ל אשר לא ידעו הצותך ושאע"פ שהחזיק
 בדתם עכ"פ חוקר אוחז קבלת הצותך כמוהם וזכרים
 בהם לא תרגיע שלא תהי' חסוב ונכבד בעיניהם ולא
 יתנו

ע"פ השערה הבגל הישר ושא"כ המיר גוי חלקים
 שחזרו דרו ומנהגיו בתקופת מלך קבלת אבות ואינם
 משנים שום מנהג קדום ועמי המיר כבודו שכולו
 יפה ונעים:

ב והב"א הלה' הגמולו וזהו שפסל לנו כל הטובות וכל
 הנפלאות ואמרו חז"ל הולין (ד"ס ע"ב) הביאו
 עלי' כפרה שמעטתו את הירח והכוונה ל"ל ברמז בדרך
 וייבנה כנס"י עם השו"ת שנמשלו ללבוש'א עטרה
 הפתחה לעמוכי צנין: ואח"כ משולים לחמה וטוענין
 כנס"י מה הועיל לנו יל"מ מלאה שחזרו וגלו ואחרי
 עבדים אכן וקובלים על התמעטותם שהשפעתם בא
 ע"י אור"ע כמו שהלבוש מקבלת חמה מהשמש:
 ויחס להם השו"ת שכל"פ הועיל בזה שעכשו ג"כ
 יש להם קלת שררה נשיא שכל"י ור"ג שפנבל וכה"ל:
 זב"ל לבי ומשול ביום ובלילה הרמוז לימי הגלות: מה
 שלוי יל"מ היו נשארים לעבדים שפלים: והשיבו
 כנס"י שרגל בעיבורה מאי מהני שמה נחשב משפט
 שררה עד הממשלה הבוללת ויחס לה השו"ת
 בחשיבותה בקבלת התורה והיא חממה לעיני העמים
 בחשוב מולדות המכוונות מה שכל עם כזה שינוי
 השבועים כמה פעמים: זב"ל למני כך מולדות שהיא
 באמת חממה נפלאה מהלך הלבנה ההולך עקלקלות כמ"ס
 ההוכישים: ורח לא ידע מנאחו והשיבו שמש נמי ח"ל דל
 מני עם תקופות היינו שהאומות יש להם ג"כ המלאות
 הכמות רבות במהלך השמש: וכמה נפלינו מהם
 ויחס להם השו"ת שהגלות יבטיע לבדם לחסובה ויקרב
 הקן: ולגלי יל"מ היו נשקפים להיות עבדים לעולם
 והשו"ת הוא מקור ההעשה ואינו מענין רק ע"ד
 הרצאה ובשאינם שבין הכ"ל לבוא הכיחי את בניכם
 וכביכול מטעם על שהענין והרע להם: זב"ל חז"ל דל
 מיתבא דעה' פי' שאינם מקבלין בהנהגה היסודין
 ואינם נוהגין לב לבוב ושכינה אומרת קלני מראשי
 וה"ז כרופא החוקך אשר מהחולה ובשאינו מועיל הרי
 ציער להחולה בזהם ומלעשר ע"ז כמה נפש בשגגה
 ושא"י ה' מלך פביעת החולה שלא נזהר מהלעטן
 וכדומה עכ"פ הוא גורם לרע כמושא"ל ע"י נהגה
 טב עיר ההנהיג ולר"ך כפרה זב"ל הביאו כפרה עלי'
 שמעטתו את הירח: ולפי שעיקר הטוות בלא מישראל
 בלא עלתה חרובה למחלתם בלא נתנו לב לבוב: אלא
 שהשו"ת ה' ג"כ גורם לזה ע"כ שניהם לרובים כפרה
 זב"ל הביאו חתם כפרה עלי' שהרעותי לכם בזהם
 וגרמתי לכם רעה בזהם נהגדל העון ביוהר כשאינו
 שבין חתר העונם כמו"כ חס תלכו עמי קרי וכוספתי
 ניסרה: וכשבנין מחמת העונם יש קורת רוח להשו"ת
 שהועילה הרפואה להטיב להם:

י והבתוב אומר מה עול מלאו בי כי רחקו מעיני
 הן התוסי' כללה כל הפרטים בלדק
 וביושר בין אדם למקום ובינו להבירו והרסוקה כל
 מרמה כדרי למאזא האמת לאמתיה ולהשוות את הכל
 וע"כ הקרו בכל טענה להאמינו במגו כי בלעדי זאת
 יחא ביכולת כ"ל לבקש האמת לזכות בהשפטו: ומי
 שיחסם ביוהר זכם המיד: או העשיר שיסבור הכס
 ללמוד טענות: והכ"ל פתח סך לחלם וח"ל לעורכי
 הדינים כי כל מה שאפשר להתחכם טופנים הכ"ד
 כשביל החלם וזכם ע"פ מגו שה' יכול לטעון ע"פ עלמו
 או מפי שורך דין בקי וזכר הדי' השואה גמורה בדין

מוחסי. ובלא חומר שהנסים נפלו במקרה עו"ל ינחשו
 בהין מדבר והמקרה לא יתמיד ארבעים שנה נסים
 מהמדים בעמוד חס וענין ובאר ומן עו"ל יסובצבו
 יבונבו ירנוי חך עכ"ל ח"ן הקב"ה בא בטויה וכל
 חומה האוחזת בדה המקובלת לה חניס גדוית במין
 כמו הנק ששבה כמז"ח בגמרא עובדי כוכבים שז"ל
 מנהג הצותיהס בדיהס וכן רשע בן רשע יש לו קנה
 התגלות שכן קבל מאבותיו חל"ה לוי לשום חל לבו
 שחזיו לח אחו קבלת הצותיו ע"כ נענש קנה כ"ז שלא
 נשכח דעה האבות הראשונים חל לאחר שנשחקט שס
 הראשונים נדון קנה כאוגסי חולם גבול זמן דהשחקט
 לא נדע ופרשה לנו הו"ק פוקד עון אבות על בנים
 החוזזין מעשי הצותיהס עד רבעים שאף שטווגותיהס
 המה בסיבת האבות ח"ן התגלות מועלת שהי' להס
 להקור על מעשי הצות הצותיהס עד מקורו הראשון
 חל לאחר דור הרביעי כבר נשחקט ונדון כאנוס קנה
 וחניס נענשין חל"ה כשמוסיפין הטח על פשע הצותיהס
 שאו מגלגלין עליו את הכלי וע"ז ח"כ (ירמ' ז') ויקפו
 ערפס הרעו מאבותם וצפ' בחוקותי אמר בעיני ובעונת
 הצותיהס חתס ימקו שמאחר שהוכיפו בחטא גלו
 הדעתיהו דניהח להו במילי דאצוהו ומלטרף הכל ויהיו
 לפי שרדה תורה לסוף דעהס של זנ"ח שלאחר דור
 הרביעי משחקט לגמרי מעשה ודעה הראשונים וע"כ
 ח"כ ודור רביעי יסובו הנה כדי שלא יאבד תקוהס
 ולא ישתקט משפחהס ולפ"ז ח"י' הדין נוהן שלדיק בן
 לדיק לא יקבל ג"כ כבר הרבה שהרי מעשה הצותיו בידו
 חל"ה במדה טובה מרובה ועושה חסד לחלפים לשומרי
 מצותיו חף כשהינו מוכיף מע"ט יותר מאבותיו חף
 שהיו כולם לדיקים בני לדיקים ועו"ז תורה לוי לנו משה
 ע"י מופתים מוחשים אזי וענשו מורשה קלה יעקב
 שהוה חזקת הצות. כי בן דרך דעה שנהמסרה בראשונה
 ע"י מופתים נגלים נפלאים חל ח"ה שיתמיד תמיד
 ניסים וגלויי שכינה ועולם כמנהגו נוהג ומסתפקים
 בחזקת קבלת הצות לאחר שהחזק וגמסר לב"ד לענוש
 את הממרה הנבדל מעדהו משה"כ בעוד שלא חזק
 לא נמסר לב"ד וכו' יריב ריבו בכדי להחזיק הוקף דעה
 כמו שהי' בקורח ועדהו ועכ"ל ויח"ה חס' ה' הוא יריב
 לו לפי שטמדו בדור הראשון שצאו להדש ולבנות הקבלה
 המוחזקת וח"כ ח"ן הדין מסור עדיין רק לשמים:

יג רמוציא דברינו נלמוד שראשית התכונות דעה
 ראויה להיות ע"י מופתים גלויים וזח"ז
 יומשך בחזקת קבלת הצות. והנה בדורו של משה רע"ה
 היו נמלחים ג"כ מטילים ספק במופתים הנפלאים שאולי
 נעשה ע"י כ"שוף וכדומה בכדי להיות מלך ומחוקק
 וינסו עבר פעמים. וחולם ח"ן לחסוד לחדש שירמס
 את הצרות חל"ה בכדי להרבות כבודו ועשרו בחייו
 חל לא ישתדל שהי' רמאותו קיימת גם לאחר מיתתו
 מה שאו כבודו גם עשרו חדה וילטרך לתח דין והשבין
 ע"ז ויענש בפלילים. וע"כ כל חדס מלוה לבניו אחריו
 דרך הטוב ומתודה ומתחרט על חטאיו ורואה ביהבעניו
 מעשי ידיו הרעים חל מרע"ש בראוהו כי תושבס
 הנסים בגלויס לאחר מותו חתר לעשות קיום לסדה
 נלח ע"י חוקק קבלת הצות והסדר ככד את חבין ואת
 חמך. ולא חממר פחלים ח"י' וחממתי עמדה לי להטיל
 ספק בהס כי נבונותי וז"ה שהרי הרבו לנסות אותו
 ובודדו לא יחילו האבות שקר לבניהס וככל חמה
 ובהין

יתנו חמון כך וח"כ לא יחי' לכס תקוה כלל. שחס
 תחזיקו בדתכס תהיו מובדלים וחס תקילו בדתכס הרי
 חתס בניס לח חמון וחס תקבלו דתס הרי חתס כופרים
 בקבלת הצות וע"ז ח"כ ועמי המיר כבודו בלא יועיל
 זש"ל בחגיגה שהס לרות זל"י ופרילי עמינו המסיחיס
 לשנות הדת לתאותם וחומרים כי לטובה הכלל כוונתם.
 ומרמים חובה להשתדל בטובה הכלל הוא רק כדי להטיל
 כס הכפירה בראחונה בכדי שלא יהיו בודדים במועדסי
 ועו"ח שמוחל זה המלוה לעני בעת דהקו על משכון
 שדכו כדי שחיו מוחלטת בידו ח"כ. כן חלו עושים
 לפעמים טובה פרטית על משכון הגפס לגודו בחרמים
 שתוחלט בדיהס וזכו מש"ל ויספתי ליסרה חתכס
 שכאשר תחטאו בגלוהכס יתוסף הגלות מאחיקס
 במהרסין ממך ינחו:

יב ויאה"כ פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל
 רבעים לבונחיו ועושה חסד לחלפים
 לחוכביו ולבומרי מצותיו. וחז"ל הקבו דהא לא יומהו
 הצות על בנים והרנו בחוזזין מעשי הצותיהס בדיהס
 ועדיין לריך ביחור. ונראה כי הנה נמלחו כמה דעות
 בנות וכל אחת חומרת בני חתי. וח"ך יעשה הרואה
 לעמוד על החמת ואס נחמר שהחיוב להקור בשכלו
 חל"ה החמונה נעלה משכל הצותי וח"ה להשיבה ע"פ
 מחקר וע"כ לא משך מרע"ש חת ישראל להו"ק
 בחבלי החקירה והפלכופיה בעלול להטעי' רק ע"י נסים
 גלויס ומופתים מוחשים ובמראה ולא בחדות. וח"י
 מפני זה חסרו ללמוד תורה לעובד כוכבים שאס רואה
 להשיג החמת על שכלו ולימודו ח"ן חמון בו כי חף
 חס תפטר לו התורה עכשיו יבעט לח"ז כשיעלה בשכלו
 קושיהו וזרות צוהי. ואס נחמר שראוי להמשך אחר קבלת
 הצות ח"כ ח"ן הבדל בין דת לדת שהרי כל אחת עומדת
 בחזקת הצותיהס ונראה שאף שע"פ שכל הישר ראוי
 לחחו בקבלת הצותיו מ"מ ראוי להקור מוסדי האבות
 וע"כ חל"ה ח"ה חף שחזיו נמשך אחר החלילים עכ"ז
 סכין חת לבו להקור מאין נמשכו עקרי האמונה להצותיו
 ומלח שהרה לח חתו קבלת הצותיו לגמרי ע"פ זקניו
 כי נפקסה הקבלה עד מקור חכוב הרי הנמשך אחר
 האבות ח"ז כחולך אחר מנהל ומנהל אחר מנהל אחר
 ונריך לידע חס מנהל הראשון הוא יודע ולא סומא
 ולחמר החו"ד נודע לו שחדס הראשון יליכ כפו של
 הקב"ה לו נמסר האמונה הטהורה מפי השי"ת והרובה
 חחריו לבניו ומסר להס חת עקרי האמונה עד נתי
 וח"ז כשרבו זנ"ה ע"פ החדמס נמלחו כיחות מינים
 והפקורכים שפסרו בקבלת הצותיהס הנושנה והתחכמו
 למצוה דה חדשה ונחלקו לכחות. חלו העלו בשכנס
 להכיר חת השמש לחדון מפני זכרה. וחלו החליעו
 ליחד כוכב חו הרבה כוכבים ממונים כ"ה על מדינה
 אחת וכדומה. ובראותו כן הלך בהשוקהו להחמת לדרוש
 המקור הראשון ומלח צבית מדרשן של שס ועצר שהס
 נשחרו עומדים באמונה הישנה המסורה מדור דור
 וע"כ נמשך אחריהס. זש"ח במדרש שחל"ה ח"י' חחד
 שהכיר חת בורחו דכיינו שחקר אחר מוסדי הצותיו עד
 במלח המקור הטובע וע"ז ח"כ שחל חבין ויגדך (ואס
 תקור על מוסדות חבין שאן) זקניך ויחמרו לך שהרי
 חתה וחבין חייבין ככבוד זקניך ועכ"ל זקניך בל'
 רבים להורות להקור עד הראשון כמז"ל זכור כו' דור
 ודור שעקרי חמונתיו חוה הקבלה הקדומה. ועל נהיית
 פרטי הורה שנתחדש ע"י מרע"ש הוכיח במופתים

פתיחה

ומכובדים צעיני הצנים הזרו והזרו לדברות הראשונות שלולי שהיתה אמתית לא הי' משתדל שתקיים לגלגל בלו שום הנאה ולהרבות העונש על עצמו. ז"ל מוסף דברך נוכח שראש דברך אמת. וכבר בארתי במקום אחר שכל עשרת הדברות סובבים כולם לחזק הדת והאמונה וע"כ נבחרו חלו הדברות להאמר במעמד הנבחר ושפת אמת תרון לעד. הנה נתחזק לתו"ק להגות בה ולקיימה כנתינתה וכמסירתה בכל דקדוקיה ופרטיה וללוות לבנינו להדבק בה. עוד נחזה בגלוי שניחתו שנית. וראו כל עם הארץ כי שם ה' נקרא עליך וישפוך רוחו על כל בשר ומלאה כל הארץ דעה את ה' והלכו גוים לאורו ויעמדו כולם על האמת. כמוש"כ הללו את ה' כל גוים כי אף שרק גבר עלינו הסדו ומרצית טובותיו חבל ואמת ה' לעולם כולו תתגלה בזה הטוב המחלט של העולם משתוקקים לזה. שצ"ו רמוז בהוכחה ועצדתם שם אלוים אחרים שיהיו נבוכים לתלות ספק באמונה וילכו חשבים. ועז"ל צד לך כו' ושבת כו' כי שאל נא כו' שזוהו קן מגולה שמו גלוי ה' שפי' במקד שבו כולם נבוכים וגלה שניחתו להעמידם על האמת בטובו. כ"כ שישתקע עוד יתגלה כ"כ להראות אמתתו והארכתו במקו"ל:

ובחזן ואין להסתפק כ"ל על שני פנים או שנתחד בטעות או להטביע את בניו. אך שניהם אינם שהרי לא ע"פ השכל המוטעה החליע כ"ל ע"פ מופתים גלויים וגם לא בנו מינה תחתיו כ"ל את יהושע ב"נ משבע אחר וחזק האמונתו בלוואתו קודם מותו בלידוף מה שהי' ניכר וידוע מעודו לאיש אמונים ולא השוד לשקר. ובזה התקיים הוקף הדת לגלגל כל ימוט עולם ועד וזה הוראה ברורה לאמתית תורה מרעה"ש שאלו הי' מווייפת ברמאות לא הי' רוצה להשריש השקר שתקיים בכל האומה בכלה אחר מותו שבהא החטאת חקוקה בעט ברזל לא תמחה. והדרבה הי' רוצה יותר שלא תקיים רק בחייו חבל לאחר מותו שאין לאדם שום טובה מזה והדרבה מוכן להעניש קשה מוטב שתתבטל אח"כ. מוכח מזה שמטה אמת ותורתו אמת מפי הש"ת. לטובת הכלל ורצונו לעשות ל"ר ליוצרו ולדקתו העמוד לעד כמוש"ל מאה"ש הספידוהו לדת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. ז"ל שפחה דברינו בשעה שאמר חזני ולא יחי' לך אמרו אוב"ע לכבוד עצמו הוא דורש שהכל נעשה בערמה בכדי להרבות כבודו להיות מלך ומחוקק. חבל כששמעו כד חת חניך שהוא לחזק הדת לאחר מותו שאחזו בה ע"פ חזקת קבלת אבות הנאמנים

צורת הפתח

לעמוד בה מודקק ביותר. וגמול הדבר ביתר ביאור להסדוק מקל הרך לנהר לידע עמקו הנה אם יתחבנו ביותר ולא יגיע להבוס ידע שהנהר עמוק חבל אם יתחבנו בעקום בחלבסון יטעה לאמר שהוא עמוק מה שבאמת לא ה"ך רק לחבו בעקום. כ"כ המהעלם בחקירה ואינו מגיע להשגת הכלית ידמה שהוא חקירה עמוקה ואינה חלה עקומה. ז"ל ולא דעמיקי מיא חלה דרדיפי מיא ושקף המים מעכבים הילוך וירידת החצינה שלא תרד מטה מטה לעמקם והכרת אותה להחזקם לרחבה כביז סביב. כן החקירה מתדמית לעמקות ואינה חלה עקמימות. כמוש"כ כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים. שהחקירה בא מעוררצ כמו החלום שאין להליל ממנו דבר אמת ע"פ שכל חנושי. כמוש"ל אמרתי אחכמה והיא חסוקה שהחכמה האמתית עמוק עמוק מי ימלאה כמוש"ל גם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למלא. חבל תו"ק ישרים דרכי ה' שפקודי ה' ישרים והולכים ביותר ממדריגה למדריגה וע"כ נקרא הלדיק הולך כמוש"כ ונחתו לך מהלכים בין השומדים האלה. ושמהמע"ש שמתחילה נסה לחקור בשכלו אמר בסוף קבלת בקב שלמה למלאו כו' יאל ב"ק ואמרה וכתיב ישר דברי אמת. שלא המלא כ"ל בחו"ק כמוש"ל דברי חכמים כדרכונות שמכווין לילך ביותר כמו הדרבן שמכוין הליכת ספרה לחמיה. ובא ר"ל לגלות טעם מהחידה הזו ואמר האי (חידה זו) זין שדי הוא (מקורה חלקות) וע"ז מרמו רצ"ה ומ"מ לא ראה לגלות לגמרי מה שבסה רצ"ה ע"כ הוסב הדבר על הפסוק וזין שדי עמדי להסמך בדרך אל תקרי כדרכם המיד. וכונתו להודות שהקבלה ופליסופיא שניהם חקירה חלקות המה. ואין ה"מ צניחה רק שאלו נשענים על שכל הכוזב וזה נשען על קבלה אמתית מפי הש"ת:

מהמבואר אמתית תו"ק מוכן חשיבותיה ואחז"ל (ב"ב ע"ג) אמר רצ"ה כו' חזינין ליפרתה דקאי עד קרסולי' במיא וריש' מטא לבמיא סברין' יבשהא הוא צעינין לחיקורי נפשין נפק ב"ק ואמר לא תחיתו הכא דההיא חצינה דנפל מצד גרר הכא הא שבע שנין ולא מטיא לארעה ולא דעמיקו מיא חלה דרדיפי מיא. אמר ר"ל האי זין שדי הוא. ונראה לפרש ע"ד הליור שבא לבאר יתרון חכמה תו"ק ע"ד חכמה הפלסופיא ואמר שראה חכמה תו"ק הרובה מארץ מדתה וח"ל להגיע לתכלית ופנה לראות המחקרים שעל הארץ ומעלים בעיונם עד קצה השמים ודמה כי בזה ימלא מרגוב ותכלית נעים. והוא הפירעה דקאי עד קרסולי' במי החכמה וריש' מטא לבמיא וצעי לאוקורו נפשי' לעונג משיב נפש. וח"ל הב"ק לא תמלאו גם מזה השגה הכליתית שכבר יגעו החוקרים הרבה ולא באו לידיעה והוא החצינה דנפל לבר גרר שבע שנין ולא מטיא לארעה שנופל במצובה דלית נגר ובר נגר דיפרקו' וצוה נודע לו שגם בחקירה ח"ל לבוא לתכלית הידיעה ועכ"פ ידמו שגויסם שווין אשר באמת גדול יתרון תו"ק על החקירה. וגאמר בזה עד"מ לנוסע למרחקים זמן רב ופגע באדם יושב ביער בוכה לפי שהוא הועה דברכו במקום הזה זמן רב ח"ל למה הבכה הלא גם חני אוחז בדרך זמן רב ח"ל מה הדמה חותך חלי אהם נוסע כל יום להלן חבל חני נבדק הנני נוסע וחוזר על העקב. וכן בזה שהוב"ק כל זמן שעוסק בה ביותר הוא הולך ומחעלה ממדריגה למדריגה להלן חלה שרצ הדך להגיע לתכלית המבוקש עד עלותו השמימית. חבל החקירה האנושית הולך והועה במקום אחד זשה"כ סביב רשעים יהלכון שהולך ותועה סביב סביב כמו"ש עמל הכסילים תיגענו אשר לא ידע ללכת אל עיר. חבל תו"ק מוזקק שבעתים וכל מה שמוסיף

ולפי

דעתו ע"כ נענש הרבה . זכ"א ויהי כדבר חיש חלקים
 סתמים שעורים בשקל וסאה חטים בשקל והוא כף
 הדמיון שהי' בעיניו כאלו הי' מדבר חיש חלקים
 בקדמות השעורים והשג כי שלא בדקדוק חפס הנביא
 להקדים החטים וע"כ לא שאל כ"א תרי תמימי היינו
 ח"ך יהיה ואין החשבון מכוון . לזה שינה ג"כ מלבן
 השלים שאמר יהיה' הדבר הזה ושינה יהיה' כדבר הזה
 פי' שלא הקפיד רק על התמימות הקיימות ולא על
 הקדמות שהי' כדבר הזה שחשב שכל שלא בכוונה אך
 התפלא ש"מ ח"ן החשבון עולה מכוון . ממולא דברינו
 נלמד שיש להעמיק בחוס"ק ובדברי חז"ל ולדקדק בכל
 דבריהם וזה נמלא מרכז כוונתם העמוקה . והשי"ת
 ישורינו לבוין האמת לאמתו חביה"ר :

ואלו היו המתחמטים משוקדים על התורה אף
 שהיו נולד להם קושיות תמורות ונכבדות
 מאלו שמוגין בשאלות קטנות אבל היו מולאים תירושים
 על הכל אחר הדקדוק בדבריהם כמו בגפ"ת שכל קושית
 תמורה כבנעמיק זה נמלא עוד דקדוקים ושינוים
 רבים ועל פיהם ילא הדבר לאשורו . כי ח"ן התורה
 שיחה בעלמא שלא להקפיד על השינוים והתורים וכל
 שינוי קל הוא קושית תמורה וזה היו חטא השלים
 שהפס דיבור הנביא מפי השי"ת לשיחה בעלמא שכל
 שלא בדקדוק ואלו הי' מדקדק בהם הי' מולא עוד
 קושית שלישית שעל פיה הי' כל על אמתיותו וזה
 שפס הנביא והכיר בו דגברא כהאי צוודחי מלא
 קושיות על דת מלאחר שאיננה חשובה בעיניו לדקדק
 בה וח"כ הוא כופר בכל שהוליא את עלמו מן הכלל
 ונענש קשה ע"ז . וע"כ חזר הנביא לבאר בסופו טעם
 העונש שלא הי' על חטא השאלות כ"א אדרבה נחטא
 העדר השאלה השלישית . ויש להסביר כ"ז בשאלות
 הרשע שלא שאל כ"א מה העבודה הזאת לכם בכלנו
 ולא שאל לדקדק בפרטיותו כמו ששאל החכם בפרטיות
 על העדות ועל החוקים ועל המשפטים :

ג ולפי השיבות חוס"ק ראו לסלס ולדקדק בה
 על כל השינוים והכפולים כי לא דבר ריק
 הוא מאחר שנחנה ממקור החכמה וצוודחי כלול בה
 כל ההנהגה ומרומו צאינו שינוי . כמו כל הדבריהם שלא
 נברא דבר אחד לבעלה ואדרבה כל דבר נמלא משתמש
 לכמה דברים ומועיל ללרכים רבים וכ"ז שנסקיף בה
 בותר נוליא מחקרים רבים עליהם וכ"כ תוס"ק' וחס"כ
 (מלכים ב' ג' ז') ויהי כדבר בו' סתמים שעורים בו'
 שהוא כפול ויהור לשון לגמרי . ונראה דלכאורה קשה
 שהבטיח על שער הזול והרי מקח הבינוי ארבע סאין
 כסלע כידוע וע"כ ל"ל דפירושו פת מן סאה סולה ופת
 שעורים . דליתא (בעירובין דפ"ב) דלא מהן מחנה
 לחנוני חנוני דלא יסוב בעה"ב לזכי ועולה שער החיטים
 סתמים בשקל חזי סלע והיינו לפי שער הבינוי ד'
 סאין כסלע . והנה אמרו חז"ל (בכתובות ד' ס"ד) לא
 פסק ר"י שעורים כפלים בחיטין אלא מפני שבעורין
 הדומין רעות הן אבל בח"י בטובות הם חנים פחותים
 המחצית מחטים . זכ"א השלים בני פליאות האחת הנה
 ד' עשה ארובות בשמים להמליא חיטין ושעורים ועוד
 חפי' יהי' במליאות כן אבל יהיה' הדבר הזה שלפיה"ח
 סאה חיטים בשקל יעלה לסתמים יותר משקל . והוא
 לא ידע שלא יהיה תבואות ח"י רק מה שיצו ממחנה
 חרס ששעורים הדומים רעות הן . והנה הי' לו לתמוה
 עוד שלישית שהרי כל דבר קני' צול משווי' נמכר
 נמכרה מקני' צווי' וכבשני הדברים שוין קפני
 זכינו יותר על העדות כידוע . וע"כ דקדק הנביא
 להקדים החטין לפי שהם העדות אבל השלים שדימה
 על התבואות ח"י הי' לו לתמוה שהיו לו להקדים
 השעורים שהוא מליאה לפי שער החטים . אלא שדמה
 שחומר הנביא כדרך מאמר העולם שאין מדקדקין
 בקדמות ואיחור . ואלו הי' חשוב אללו מאמר הנביא
 מפי ה' היו מתקשה גם כזה וסי' נותן על לבו להבין
 שהכוונה על שעורים הדומים מבינת חרס והי' נח

וזאת ליהודה

אמר המ"ל אחרי שיבני ה' והנני דהוציא תורה יעקב אא"ו וצק"ל לאור עולם . אמרתי אבוא כיהורא ועוד
 רקרא להציג בזה איזה סח"ת שהעליתי בשבלי הרל . בכרי שיהי' גם לי הצעיר לבית יעקב יד ומוכרת בת"ך
 ספר של אדם הגדול . ובה' אשים תקיתו שיהי' זאת לרצין לפני אא"ו או או יביל יעקב .

ועתה יבראל מה ה' חלקך שואל מעמך כי את
 ליראה בו' (דברים י"ב) ובגמ' ברכות (ד'
 ל"ג) חטו יראה מילתא זוטרתא היא . ח"ן לגבי משה
 מילתא זוטרתא היא משל למי שמבקשין ממנו כלי גדול
 ויש לו דומה עליו ככלי קטן וכו' ולכאורה פלא למה לו
 להאריך בהמשל הזה ולכיים קטן ואין לו דומה
 עליו ככלי גדול שהיא ללא לזך ולא הועיל להנמשל .
 ואמרתו שכוונת הגמ' בהקדם לדקדוק עוד על הגמ'
 שלכאורה שלא ח"ך קאמר הגמ' לגבי משה מילתא
 זוטרתא . דהלל גבי אברהם חזינו בעת העקידה
 שהיה אז בהמדגה היותר גדולה ואמר הכתוב עתה
 ידעתי כי ירא חלקים אתה . ורק אז שבהו הקצ"ס
 במעלה היראה . ופי' הנראה מעלת אברהם היתה
 גדולה ממרע"ס וכמו שאמרו חז"ל (שמות רבה ל"ג)
 ובגמרא סנהדרין (ד' קי"א) על מאמר הכתוב וארא
 אל אברהם בו' שאמר לו חבל על דלצדין ולא
 משתכחין ח"כ פליאה גדולה שגבי מ"ר היתה יראה
 מילתא זוטרתא . ולגבי אברהם יהי' זה לשבח הגדול .
 אבל יבואר זה כמה שאמרו חז"ל מלינו שקיים אברהם

חזינו כל התורה כלה עד שלא ניתנה חפילו ע"ת שנאמר
 עקב אשר שמע אברהם בקולי וכו' וזאתה לריבין חט
 לידע מאין ידע ח"א ע"ה כל התורה קודם שנחנהו .
 אבל ידוע היא שאברהם חזינו למד הכל מלך החקירה
 וכמאמר חז"ל ששתי כליותיו וכו' והיינו שכל הדברות
 שברא ה' בעולם כולם מורים על חיזה מדה והנהגה
 אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וכמאמר חז"ל (עירובין
 ד' ק' ע"ב) אלמלא לא נתנה תורה . למדנו לניעות מחנהו
 וכו' וכמו שאמר הכתוב מלפני מבחמות ארץ . ומזה שכל
 התורה בפרטית נמלאה בהבריהא . ואברהם חזינו ע"ה
 התבונן בכל הבריהא ולמד מהם דרכי ה' ית"ש וכמו
 שאמרו במדרש משל לצירי שהי' דולקת וכו' וכן התבונן
 בכל דבר ודבר וכיון בהכמתו הגדולה למצוא את
 המטרה האמתית אשר כיון ה' יתברך . עד שהשיג
 וידע מכל הדברות את כל התורה כולה על ידם עד
 שקיים חפילו ע"ת . שהתורה היתה כלי חומנתו של
 הקב"ה בצריחת העולם כמאמר חז"ל במדרש ריש
 בראשית ואסי' אללו חמון בו' והיינו כנ"ל שכל הברואים
 הם חיים בצדק התורה שיש לכל אחד מהם . סיולא

בני נמי בשלה • ח"ד סבר ר' יוסף כו' ח"ל חזיו תני
 ר"ח מלח חינה כחזיון דחפילו בכלי ראשון נמי לא
 בשלה • ולריך להבין ממאי מדויק ר' חייא דמלח חינה
 כחזיון • וגם במאי פליגי הני תרי ליטני דחזיו ונראה
 דר"ח דייק מדלח קתני חזיון ומלח דכל מקום לא
 הוי מלח בכלל חזיון • ש"מ דמלח חינה כחזיון • והני
 תרי ליטני דחזיו תלוים בשני לדדי האיבעיא חי ר"י
 ארישא קאי או אסיפא קאי • דוודאי חי ר"י ארישא
 קאי ולקולא ש"מ דמלח חינה כחזיון דחפילו בכ"ר נמי
 לא בשלה • דלכאורה קסה ממ"נ חי מלח חינה כחזיון
 וחפילו בכ"ר נמי לא בשלה • חי' לו לח"ק לשנות
 הקולא דמלח ארישא • אבל מלח מותר • ואי כלישנא
 בתרא דחפילו בכ"ש נמי בשלה היה לו לשנות בסופא •
 אחר דתני אבל הוא נותן לחוק הקצרה כו' חזן ממלח •
 אך חי ר' יהודה ארישא קאי ולקולא ומלח חפילו בכ"ר
 נמי לא בשלה • אחי שפיר דלת תני ארישא אבל מלח
 מותר • משום דסיינו טועים ש"י קאי על מלח ובהא
 קאמר לכל נותן חזן מדבר שיש בו חומץ וליד אבל
 בחזיון לא פליג • ולהכי לא תני מלח כלל כי הוסי
 דלא ניטעי בדברי ר"י • לאפוקי חי מלח חפילו בכלי
 בני נמי בשלה • תיקשי לן דחי' לו להנח לשנות בסופא •
 דאבל נותן לחוק הקצרה כו' חזן ממלח דאסור מאי
 חמרת דסיינו טועים בדברי ר' יהודה • הא ר"י
 ארישא קאי אהזבין ולא חמלח דתני בסופא • וגמלא
 דחי ארישא קאי ר"י ע"כ מלח חפילו בכ"ר נמי לא
 בשלה מדלח תני ארישא ש"מ דחיים לטעות בדברי ר"י
 כאשר הוכחנו למעלה • ואי ר"י אסיפא קאי ע"כ גבי
 מלח חפילו בכלי שני נמי בשלה • דאי כלישנא קמא •
 תיקשי דח"ל לח"ק לשנות ארישא דמלח מותר והשתא
 לא מצינן למימר דחייבין לטעות בד"י כיוון דר"י
 אסיפא קאי ושם לא נזכר מלח • אע"כ כלישנא בתרא
 דכלי בני נמי בשלה • ולהכי לא הוי מאי למיחני
 בסופא חזן ממלח דסברי דהא דפליגי ר"י לחומרלא פליגי
 רק חמלח ולא אהזבין • ועתה מדויק לשון לקולא
 ולחומרלא • דקאי חף על מלח אך הא לכהורה קסה עובא •
 על לישנא קמא דחזיו דאמר דחפילו בכלי שני נמי
 בשלה • כיון שהוכחנו דחי נימא כן ע"כ ר"י אסיפא
 קאי • והא מעיקרא פשיט הגמ' מהבבביתא דר"י ארישא
 קאי • וע"כ אנו צריבין לומר דסמך ארישא דפסחים
 דקאמר התם חין מוללין קדרה בפסח וכו' מאן י"א
 ר"י כו' ודך ברייתא ע"כ חיירי בכלי שני • דהיינו
 כשאין הדי סולדת דאי בכ"ר הא הכל מודים דבשלה חף
 בלא חומץ וליד כדתני התם לעיל ואלו דברים שאין בהן
 לידי חמוץ והחלוט שהלכו ברוחחין וע"כ ל"ל דכ"ש מיירי
 וא"כ ע"כ ר"י הוא סך י"א דלא אשכחן תנא אחר דס"ל כן •
 וא"כ לסוגיא דהתם ר"י ע"כ אכני שני קאי ופליגי אהך
 ברייתא דהבא דפשט דר"י ארישא קאי וממילא יוכן עתה
 דברי רש"י הג"ל • וזו ניחא דברי רמ"א (ביו"ד סי'
 ס"ט) דכתב דמאחר שיש שם מלח וליד חפילו כ"ש
 מבשלי ולכאורה מנין לו זה הא דין דחומץ וליד הוא
 רק לר"י אבל לח"ק הא כ"ש לא מבשל כלל • ועתה
 ניחא לדברי ר"ח דר"י פליגי אסיפא • וכאן חיירי
 בכ"ש ות"ק ור"י לא פליגי אלא דר"י סבר דגם כשהחומץ
 וליד כבר מעורב בתבשיל בכ"ש נמי מבשל ות"ק סבר דכיון
 שהחומץ וליד כבר מעורבין בתבשיל לא מבשל אבל מודה
 ח"ק דבשעה שנותן החומץ וליד לתוך המים מבשל חף
 בכ"ש • וזו היא דעת הרמ"א דכשנותן לתוך כ"ש בסדר
 עם המלח והליד שליו ציחד מבשל חף לח"ק • וק"ל :

לנו מזה שעבודתו של ח"א ע"ה היתה על פי המחקר
 והלכה ה' • כי כאשר ראה כל המדות בהבדלות
 השכיל על מה זה ברא הקב"ה כל בריאה ובריאה
 באינה צד דעת במדתה הטובה • מן הסתם הקב"ה
 חפץ במדות הללו וכאשר הסתכל ח"א ע"ה בעינו
 הפקוחה לטוב • והבין את כל החורה כמו שכתובה
 לפנינו עתה • וקיים כל זאת מחמת חבבת ה' חף בלא הי'
 מטום בזה ולכן לא הי' יכול לקיים אלא חלק הדברים אשר
 נמאלו בהבריאה • אך דברים אשר לא נמאלו בהבריאה
 בוודאי לא עשה • בהכחוננו כי אם היה ה' חפץ בזה •
 הי' מיסד אותה בהבריאה • וצפרט חיזה דבר שהוא
 מתנגד לתורתנו בוודאי לא נמאל בהבריאה ואפשר
 שיש בהבריאה להסך • להראות בלא לעשותה • והנה
 ידוע כי בחמת להעלות אדם לקרבן הוא שגחוי בעינו
 ה' ית"ש וכמאמר חז"ל בתענית ע"פ אשר לא נזיחי ולא
 עלתה על לבו • וח"כ בוודאי לא מאל ח"א ע"ה חיזה
 בריאה שורה על זאת שיעשה ואדרבה מאל בחורה
 הבריאה להיפך ולפי דרכו בעבודתו שעבד רק
 בשכלו להלכה ה' כאשר אמר לו להעלות את יתחק בנו
 לעולה • הי' לו למוע מעשות דבר זה שהוא נגד
 הבריאה ונגד שכלו • ובכל זה הראה ח"א גדל דקתו חף
 שהוא נגד שכלו להקדים יראת ה' לחמתו • ע"כ נשתנה
 עתה מאד במעלת היראה ואמר עליו עתה ידעתי כי
 ירא חלקים אהה כי לפי עבודתו הגדולה היה זה
 דבר חדש אליו חף שהיה קטנה במעלת עבודתו
 הקודמת • אבל גבי משה רבינו שהיתה החורה אליו
 בקבלה מהקב"ה וחי' מצווה • והיתה עבודתו ע"פ
 החורה הכתובה לא הי' אללו סום דבר שיתנגד המעשה
 אל החורה ואל הבריאה דלא הי' צריך להבין ולהביע
 החורה מתוך הבריאה ע"כ הי' אללו יראה מילתא זוערת
 כו' ומעלת ההלכה היתה גדולה כי הוא הי' צריך
 לעלות מלמטה למעלה • ויכול לומר שזה חמיתה הגמ'
 דק"ל אנו יראה מילתא זוערתא ר"ל דהלא גבי אברהם
 מלינו ששיבחו הקב"ה בזה למעלה גדולה • ומשני חין
 לגבי משה מילתא זוערתא ר"ל הואיל וחי' מצווה והחורה
 היתה כתובה לפניו ולא הי' לו דבר מה שיתנגד לו •
 אך גבי אברהם שעבד רק על פי השכל בלא ליווי
 הי' זה לדבר גדול כנ"ל • וע"כ סיים המאמר המשל •
 בתחלה על מ"ר המשל בני שמבקשין ממנו כלי גדול
 ויש לו • הואיל וחי' מצווה הי' לו ככלי קטן • וכוף
 המשל בני שמבקשין ממנו כלי קטן ואין לו כו' הוא על
 אברהם חף שיראה הי' בחמת דבר קטן לפי עבודתו • ורק
 דחין מצווה הי' דומה עליו ככלי גדול :

גריסין (בשבת דף מ"ב ע"ב) איבעיא להו ר' יהודה
 ארישא קאי ולקולא או דילמא אסיפא קאי
 ולחומרלא • ת"ש דתניא ר"י חומר לכל אלפסין הוא נותן
 וכו' הרי דפשט הגמרא מבבביתא מפורשת דר"י ארישא
 קאי ולקולא • (ובפסחים ד' מ') גבי חין מוללין את
 הקדרה בפסח כו' מאן י"א אר"ח ר' יהודה היא וכו' •
 פירש"י ר"י חומר לכל מאכל נותן חזיון בכ"ש חזן מדבר
 שיש בו חומץ וליד • וזה נגד פשיטות הגמ' מהבבביתא
 כאן דר"י ארישא קאי וכבר נחבטו המפרשים בפסחים
 סס • ומה שג"ל דלכאורה יש לדקדק בלשון הגמרא
 ארישא קאי ולקולא • ח"ד אסיפא קאי ולחומרלא • דהוא
 שפת יתר • דוודאי חי ארישא קאי הוי לקולא ואי
 אסיפא קאי הוי לחומרלא • עוד דקדק שם בהא דקאמר
 סבר ר' יוסף למימר מלח הרי הוא כחזיון כו' ח"ל
 חזיו תני ר' חייא מלח חינה כחזיון דחפילו בכלי

זכרון שו"ת יעקב

א

כבוד הרב המאוהב סויע"ה כפורכם לגאון ולהפארת. מו"ה שמעון ג"י אב"ד ביאקובשטאט.

ע"ד שהקשה מע"ת קושיא עלומה על רש"י בפסחים (דף ל"ד) בד"ס ואיב"א וכו' בני עובש שלישי בתרומה לא גרסין. ח"ך הוי ס"ד לומר דמיירי בתרומה הלא בהדיא אמרינן בזבחים פ"ח. דחין מביחין מנחות ונסכים מן המדומע ופירש"י משום דבעינן חזי לישראל דווקא ומדומע לא חזי רק לכהנים. ובאין קאמר ר' יוחנן להדיא וינין כשר לנסכים. ובאמת היא קושיא עלומה. ונלענ"ד לתרץ כי שם פירשו החוס' באופן אחר מדומע ר"ל מדומע של ערלה (וכן גרסה שפירש כן גם הרמב"ם. ובאמת דגרסי שמחק רש"י (וכמו שאבאר אחר כן ח"ו"ה) והנה לפירש"י קשה קושיית החוס' הא חזי לכהן. אך לרש"י דחקו הלבוש של וא"ל וכמו שהקשו החוס' בעלמם על פירושם. וא"כ כיון שאינו שנוכל לפרש מדומע של ערלה. וא"כ לא הו"י יכול רש"י בפסחים לדחות את הגירסא מהא דחין מביחין כו' מן המדומע. דאפשר שהגורסין כן יפרשו סוגיא דזבחים במדומע של ערלה. ולכן הקשה רש"י קושיא עלומה דתיקשו לכל הפירושים בזבחים:

ועתה נבא לבאר דברי שכתבתי על הרמב"ם שנלענ"ד דגורסו בפסחים היתם כגירסא שמחק רש"י. והנה בהלכות תרומות (פ' י"ב ס' י"א) כתב זיתים ועגבים שנשמחו אם נטמאו אחר שנעשו תרומה וסחטן פחות מכביצה הרי המשקם הולא ממנו מותר לכהנים לשתוי ואפילו לנסכים ה"י כשר שהמשקם כאלו מופקד בחורף האוכל וכו' עכ"ל הזהב. והקשה סכ"מ בשם הר"י קורקוס. דדברי רבינו תמוהין מאוד. דבגמ' משמע דר' יוחנן לא מיירי רק בחולין ולא בתרומה. ובתרומה אין חילוק בין כביצה ובין פחות מכביצה וכו' ועוד הקשה למה לא הזכיר דין בחולין שיסחוט אותם פחות מכביצה. והיך שדעת רבינו דמימרא דר' יוחנן ה"ה בעגבים של תרומה שייך מותר לכהנים כו' ומה דקאמר ר' יוסף כבא בעגבים של תרומה דיחויא בעלמא הוא ע"ש שהאריך. אך עדיין יש להקשות גם לפי דברי הר"י קורקוס מנ"ל לרבינו לומר שדברי ר' יוסף דיחויא בעלמא הוא ולא לקבוע הלכה. אך לפי מה שכתבתי ח"ש שהרמב"ם הו"י גורס בגמ' ושני עובש שלישי בתרומה וא"כ מזה הוכרח הרמב"ם לפרש דברי ר' יוסף דיחויא בעלמא הוא. אבל באמת מיירי סברייחא לנסכים וקדוש קדוש פה ומימרא דר' יוחנן מיירי בתרומה. וזו מחורץ גם הקושיא כו' שהקשה הר"י קורקוס למה לא הזכיר דין בחולין שיסחוט אותם פחות מכביצה. דכיון שידוע בדקדק הרמב"ם

להביא רק מה שמזכיר בגמ' והגמ' לא מיירי לפי גרסתו רק בתרומה לכן לא הביא ח"ל בתרומה האך הוא דין. וזו גרסה ליישב תמוהת המ"ל בהלכות איסורי מזבח (פ"ה ס"ט) חין מביחין מנחות ונסכים מן המדומע וא"ל מן הערלה וכלאי הכרס מפני שהיא מנוה הבאה בעצירה שה"י קשה למ"ל. מהו וא"ל ואם משום שהם אסורין בהנאה הם מנוה לאו ליבנות נהגו. אך הם נפרש דמן המדומע ר"ל של ערלה. ח"ש ליבנות דוא"ל. דאם מדומע של ערלה אסור ח"ל ערלה וכלאי הכרס בעלמם. ומה גרסה ברור דהמ"ל הוא מפרש בלבן רבינו המדומע של תרומה. דח"כ לא ה"י קשה ליה מה דקשה ליה. ולדודים לא קחי האי טעמא של מנוה הבאה בעצירה רק הערלה וכו' ולא המדומע. אך גרסה לענ"ד להוכיח דהרמב"ם מפרש מדומע של ערלה. דח"ל תיקשה קושיית רומע"ת שם בפסחים ח"ך יהיה סיון כשר לנסכים. (הגם שנוכל לדחוק ולפרש כוונתו שינוי ה"י כשר לנסכים אם לא היה של תרומה) ח"ל ודאי מדומע ר"ל של ערלה וא"כ ח"ש ליבנות דוא"ל כפשוטו. והנה עדיין ישאר לנו קושיית מהרש"א שהקשה. דח"ך מני אמרי בתרומה. הא חיישינן לתקלה. וזה יקשה ג"כ על הרמב"ם אם יפרש בפסחים דקחי על תרומה. אך מנא ה"י שתיך דווקא לכתלה חיישינן לתקלה ולא דדיעבד. וכאן מיירי דדיעבד (ולענ"ד מה שכתב הרמב"ם וסיים רחמי לנסכים ח"ל והוא רחמי לנסכים). ויהיה ח"ך שיהיה פירוש המ"ל בדברי הרמב"ם. ח"ן לדין פשוטא לענ"ד דהרמב"ם גורס כמות גירסא שמחק רש"י. ובזבחים מפרש מדומע של ערלה. ודו"ק ביטב:

ב

השובה לרב אהר.

ע"ד סולתה בן בשנת ע"י ח"י. שהרמ"ל בזה סימן ש"ח סתיר וסע"ז שם הערה מהא דאמרינן (במכות ד' כ') גבי הקפה דחני הסס קמי' דר"ח אחד המקף ואחד הניקף לוקס כו' דאמר לך מני ר"י הוא דאמר לאו שאין בו מעשה לוקן עליו רבא אמר במקף לעלמו וד"ה. ור' אשי אמר במסייע וד"ה. חלמא דלר"א הא דניקף מסייע הוי מעשה. וערה להמניא חילוקים למאי דהלכס רוחת מסייע חין בו ממש דזכותי טובא. ומעכ"ת חקר קל"ת בזה. וחלום כבר השיג בנקס"כ ביו"ד (סי' רנ"ח) דשאני גבי הקפה דזולת הסיוע נמי עכ"פ איכא איסורא דאורייתא. ומהני הסיוע לאשווי לאו שיש בו מעשה. ובהבנת ח"ל (סי' פ"ב) הליך בעד הע"ז דמ"מ כיון דלולי הסיוע ליכא

ואילוי אפשר לומר דהאי סברא שאני מגדף הואיל ובינו בלבד. רק רבא הוא דקאמר הכי וחזיריו חולקין עליו וס"ל דמ"מ כיון דקעביד מעשה חייב עליו ולהכי נחיד רבא מעמא דר"ח בנכות (דף ב') דקאמר במסייע והוקמא הוא במקיף לעלמו מבוס דחזיל לביעתי' כיון דעיקרו לית ביה מעשה לא מחוייב חפילו במעשה ור' אשי פליג עליו וס"ל כיון דעביד מעשה חייב עליו. ולהכי הוצרכו בב"ק (דף ל"ג) לומר טעם דהנאה אחשבה רחמנא כמעשה מבוס דחליבא דרבא קאי הסה. ובשבועות (דף י"ח) דבצי לחוקמי בפרישה וקאמר שניהם חייבין. היינו נמי מבוס דקאי חליבא דרבא הסה ע"כ מחוייב חפילו בלא סיוע. ואולי לדידו' ס"ל דהנאה הוי מעשה גמור. ולהכי לא חוקמא כאצוי מבוס דקרקע עולם ומתקן שאני אסתר דהנאה עלמו. ויש דברים הרבה בזה:

ג

נ' אדר תר"א לפ"ק פה בויסק. בחורש שטרבין בשמחה ישפחיהו ה' ויסלא משאלות לבבו לטובה. לאהובי וירידי ה"ה ררב המאוה"ג הו"ב המפורסם בקש"ת כמ"ה שלמה זלמן נ"י. ע"ש כל המסתופפים בצילו א"ם.

בירדן מה שכתב לי רומכת' לתרן סקושי' הגדולה שהקבו על הרי"ף והרמב"ם שהבטיחו לשון הגמ' שמשחצט שבושה שיש לי זה ואין לי זה פחות מחלי. הנה יען בדברי רומכת' חציבים עלי מאד פיינתי בזה ורחיתי שמחמת נחילת בעה"ד קינר רומכת' מאד בזה שכתב. ותורף כוונתו כי די בשבושה שיבצע שאין לו זה פחות מחליו לבד. מאי אמרת חלוי אין לו זה כלום וגמלא דשפיר משחצט כמו שפירש"י ד"ס על דאית ליה כו' הלא יש לו ספק מלוה ישנה וגמלא חס אין האמת בדבריו שחלי הנגד שלו משחצט בשקר כי יש לו ספק מלוה ישנה כן הוא תירץ מעבתי. ועיין רומכת' ברו"ח ס' קג"ה וגמלא בדבריו אך הוא צעלמו דחה בשתי ידים הסברא הזאה. ובאמת מלבד קושיות האו"ת על התירן הזה לא נוכל כלל לתרן כן דברים הללו על הרמב"ם. כי לפי סדרת רומכת' יסבור הרמב"ם לפי המסקנא כסדרת חבוי שחשיד לתמונה חשיד לשבועתא רק משום ספק מלוה ישנה ועיין מר בלשון הרמב"ם שהביא רק דברי ר' יוחנן שלא יסא כ"ה ואחד הולך ותוקף בעליותו של חזירו ולפירש"י ר' יוחנן פליג על חבוי כמו שפירש"י בהדי' בד"ס חבוי אמר. וכן פירש בעל הגהות מיימוני שהרמב"ם פסק דלא כאצוי וא"כ לדברי הרמב"ם לא נוכל לתרן כלל התירן שכתב רומכת'. וסנה ה' לי הרבה עיון ודברים צענין זה אך יען שמלאתי בשיטה מקובלת שהרחיב מאד בדבריו הללו לכן משכתי את ידי כי ראש זה כתוב במגילת ספר שיטה מקובלת. והנה חו"ש לא באתי לסתור דבריו כי אדרבה דברי רומכת' חציבים עלי מאד אך ידעתי שגם רומכת' יראה לעמוד על האמת:

ליכא מלקות הו"ל לאו שאין בו מעשה. כיון דמסייע אין בו ממש לא הוי ליה לחיובי מלקות משום הסייע. ומשום זה מסכים להט"ז להכניס ח"ע בחלוקים רחוקים מהסברא ומפשטות הסוגיא:

ולענ"ד לא קרב זה אל זה כלל דוודאי הדבר פשוט דכל מסייע אין בו ממש כלל. וממקומו בגמ' מכות גופא מוכרע ג"כ. דהא לא מחוייב הסה מחמת הסייע משום מקיף הלא רק משום ניקף הוא דמחוייב ליה ע"כ דמסייע לא חשיב פעושה הפעולה דמסייע אין בו ממש. דלענין קבלת הפעולה אינו בגדר מסייע הלא בגדר עושה עיקר המעשה שהרי כל חיסור ניקף הוא שמניח ח"ע להקיף. הלא שאין בזה מעשה. והרי זה שמסייע ומזמין שערותיו הרי מניח ח"ע להקיף במעשה. וזה דומה כלחו של כל יראה. שהמניח חמץ בפסח צותו לא היה לוקה דהו"ל לאו שאין בו מעשה. והקונה חמץ בפסח פסק הרמב"ם דלוקה כיון דאית ביה מעשה וה"ל דכוותיה. (ואולי יש להעמיס כ"ז בכונת נה"כ). ומה שהערה ירדו מהא (דסנהדרין ע"ה) דקאמר שאני אסתר דקרקע עולם הוא. והרי האשה נמי מסייעה ומזמנת ח"ע והו"ל כמעשה. לדעתי לא דמי להס. דהס לא לענין פטור אהינח. דהא בהדיא כתיב מזה יומת הנואף והנואפת. הלא דלענין יסור ואל יעבור הוא דפטירי דבעינן מעשה גמור בעיקר החיסור מדכתוב ולעורה לא העשה דבר. או כמו שכתב הר"ן (בס"פ בן סו"מ) משום דאפשר לו להעבירה על דעתה בע"כ ואה"ג דהא אונסין רוחו להיות ניקף חפילו צפרהסיה נמי אינו מחוייב ליהרג חפילו במסייע. ואע"ג דלדעת הר"ן לא דמי ניקף להס. דהא עכ"פ אינס יכונין להעבירו בע"כ במעשה. דהר"ן לא קאי רק גבי אסתר דיכולין להעבירה בלא מעשה. מ"מ אינו מחוייב למסור נפשו הלא בשביל עיקר המעשה. הבל במקום שהחיסור יהי' בלא"ה. שוב אינו מחוייב למסור נפשו בשביל המעשה לחוד ודו"ק. ועיין סנהדרין (דף ע"ג) ובתוס' סס. או י"ל דגבי הלול השס נמי כתיב אבר יעשה אוחס האדם אפשר דאינו מחוייב רק בעשיית הפעולה ולא על קבלת הפעולה חפוי במעשה:

אלא דקשיא לי מסוגיא דסנהדרין (דף ס"ה) דקאמר רבא שאני מגדף הואיל וטנו בלב (ועיין רש"י סס וברי"ף כ"פ ארבע מיתות) הלמא דלא חשיב יש בו מעשה כיון דעיקרו אין בו מעשה. ה"ל גבי ניקף עיקרו אין בו מעשה והוי לי למיפטר אף כשהוא מסייע ועושה מעשה. דומיא דמגדף ועדים זוממין דלהכי פטורי אף בעושה מעשה מבוס דעיקרו אין בו מעשה כדאמר סס רבא. ואולי י"ל האי סוגיא דמכות דאמר סס ר' אשי במסייע חזלא חליבא דר"ל דלא ס"ל האי סברא דרבא רק חליבא דר"י אמר כמבואר בסנהדרין סס. ובל"ו איכא פלוגי בכמה גווי. (ועיין מ"ל פ"ג מהלכות ביאת מקדש ה' כ"ה). ובב"ק (דף ל"ג) דכתבו סס התוספות דלהכי מנאפח נמי בעונש מבוס דהנאה אחשבה רחמנא כמעשה. ולפי דברינו בג"ל קשה לכאורה דלמה לא כהבו דלהכי המנאפח בעונש מבוס דמזמנת עלמה לכך. אך י"ל דמשמע להו דחפילו אינה מזמנת ח"ע כלל ג"כ חייבת. ועיין (שבועות דף ג"ח) (ובחובות דף ג"ח) (וביבמות (דף ל"ד):

ג"כ חייבת. ועיין (שבועות דף ג"ח) (ובחובות דף ג"ח) (וביבמות (דף ל"ד):

שוב באתי להודיע לרומכת' מה שנתחדש לי בשבוע העברה על מה שתמה הל"ח על ספר משנה למלך בפסחים (דף נ"ט) בד"ס יאסתר דברי שנסתפק

להרה"ג הנ"ל .

מכתבו היקר קבלתי ומחמת ערדות צמיני דמחא

העמוסות עלי אשר הם כחרוני ואפוני לכן לא יכולתי להשיב עד הנה . נידון השוכנה שביקש רומכ"ח . הנה הנס ששערי השוכנה לכל פתוח ורומכ"ח לא לגמרא דידי לריך ולא לשברא דידי . אך רומכ"ח אחו דרך חכם ללמוד מכל אדם וכן היא דרכה של חורה אמרתי כל אמנע מלהודיעהו ג"כ דעתי הקלושה . מנידון השוכנה האשה על ספק שבירת ש"ד . ידידי מעודי דרכי להקל לאחרים מאד בעניני נומות וצפרט בהענינים שאינם כחובים כי באמת לא התענית עיקר רק החרטה ועזיבת החטא וזכו מדאורייתא כי בעו"ה בזמן הזה שהדור חלוש מאד הוא ממש ס"ג להקל בדברים אלוי וכן רחיתי אלל רבנים גדולי זמנינו הלכה למעשה שלא להחמיר . ודוגמא לזה מנינו בחולין (דף פ"ד ע"ט) בג"כ הכמים היקילו מזמן לזמן ללאת מדרך ארץ שלמדה חורה ג"כ מחמת חולשת הדור . וישן שאני מיקל בהנמנות לכן אני מחמיר בשאר דרכי השוכנה דכיינו ללכה חלובה בטבע בלא חובל להשנות אפילו בערב ר"ח וכדומה אזי תקבל עליה שלא לאכול בשר ב"ב ו"ה משך שנה ויותר לפי ראות דהיינו לא כל היום וגם לא ב"ב הלילות והתן פדיון הענית באותן הימים בכדי שיהיה נחשב לה להענית והפדיון יהיה כפי כחה ומעמדה רק לא תתענג באותן הימים בהענוני מאכלי הלזי ורק תאכל לקיום גופה והצרכה וההודא באותן הימים בבני ותחננוס והיה חטאה נגדה תמיד . ואלא לילך לבית המשחה ומכש"כ על חטאות משך שנה הנ"ל גם שלא לעינם ושלא לקבל לשום אדם משך שנה הנ"ל . וה' יכפר עון . כחצתי לרומכ"ח מכנני וישמע חכם ויוסף לקח :

ונידון הזכרת משיב רוח . שבהתחלה הפלס כיון בדעתו לומר כתיקונו וגם בחוק הפילהו כיון

ג"כ לומר אך בסוף הצרכה נעלם מאהו אם אמר משיב רוחי ופסק רומכ"ח שאין לריך לחזור . לענ"ד יפה כורה בלי פקפוק (ועיין ע"ז ש"ע א"ח סי' ה"ב סעיף א') וכן חורתי ג"כ הלכה למעשה והוספתי קלה רחיה לזה מרמ"ח ביו"ד סי' א' . בשוחט שנטל קבלה פעם א' אז לא מטריפין למפרע רק השתח הוא דאחרע ועיין ש"ך שסי' כן בנידון דידן נמו נובל קלה לדמות לזה דכיון דמתחילס כיון לומר וידע דלריך לומר מסתמא אמר ג"כ דמוקמינן אחזקס רק השתח בסוף הצרכה חתילוד ליה הספק . ועוד יש להביא סמוכין לזה וקלרתי :

ונידון דין השלישי בלחד שבדק קלת מצות ומלא

מילבין ואשר רומכ"ח כל המצות אפי' אותן בלא מלא וגם אותן שלא בדק וגם אפילו המדוכים מקודם משך בעה אחת בערך כן נראה מתוך מכתב ידו . לענ"ד יש לדון בדבר להקל מנידון היתר של הפ"ז בענין רחזענין שנאפה פלאדין על חג שבועות . ואף שבנקודת הכסף השיג עליו וכסכים לחסור אפילו אותן שניקה מקודם שנמלאו המילבין וכן בתשובת בית יסודה ר"ס לאבור . אך כפני מגדים מורה להחיר בהפסד

ואז מרובה

שנסחפק בזמן חגיגת הפסח חימה זמן שלו ומסקנתו דודאי זמנה אחר חלות שהרי כתיב אשר חזבה בערב שהוא אחר חלות אבל זמנה קודם לתמיד של בין הערבים . דנפסח כתיב בערב ובין הערבים אמרין יאחר אבל בחגיגה שלא נאמר אלא בערב זמן שלה קודם תמיד . והקשה הל"ח ע"ז מה נעשה בער"פ שחל להיות בערב שבת בזמן התמיד בשש ומחלה חימה ישחוט החגיגה . קודם חלות א"ל שהרי כתיב בערב וקודם שם ומחלה לא נקרא עדיין בערב . ולאחר שם ומחלה כיון שכבר קרב התמיד שוב אין בל החגיגה אחר התמיד . ועי"ז דחה דברי המשל"מ ועיין רומכ"ח שם שלדברי הל"ח יסבור המשנה שהגיגת י"ד אינו כלל מדאורייתא מן הפסוק אשר חזבה בערב רק מדרבנן . והנה המעיין בהרמב"ם [פ"י מהלכות ק"פ ה' י"ב והלכה י"ג] משמע להדי' כדברי המשל"מ שהגיגת י"ד הוא מדאורייתא מן הפסוק וזבחת פסח בקר ולחן וגם הפסוק אשר חזבה בערב קאי על חגיגה ג"כ . אך עכ"ז הוא רשות ולא חובה והינו דוחה שבת ומחולק הרמב"ם עם סברת החוס' (בדף ע') ד"ה לאו . שמשמע שם מהחוס' שאם נלמוד מהמקרא של חזבה בערב אזי הוא מדאורייתא ודחי שבת . וא"כ לפי דברי הרמב"ם שהגיגה נלמוד מן הפסוק אשר חזבה בערב . וא"כ זמן שחיטתה אחר חלות כדברי המשל"מ וא"כ נשאר קושיות הל"ח בערב פסח שחל להיות בערב שבת חימתי ישחוט הפסח . ולענ"ד נראה לתרץ דהנה בפסחים (דף נ"ח ע"ב) מבואר שהלימוד תמיד של שחר קודם לכל הקרבנות מן הפסוק וערך עלי' העולה ותמיד של בין הערביים שמאחר לכל הקרבנות מן הפסוק והקטיר עלי' העולה עלי' השלם כל הקרבנות כולם . והנה בחוס' ד"ה העולה הקשו ע"ז תימא דבזבחים מפקי מקרא אחרינא מלבד עולת הבוקר . והירו' לחד הירוג'א חי נמי קרא דהבא להקדמת סקטרה דבהקטרה כתיב וערך עלי' העולה . וקרא דכל החדיר להקדמת שחיטה דתעבו אה אלה בעשית הדם כתיב . מבואר מזה דלריבין בני פסוקים על השחיטה שתהא קודמת ואחד על ההקטרה וגמלא בתמיד של בין הערבים שלא נאמר אלא מקרא אחד רק על הקטרה שנאמר והקטיר עליה חלבי השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולם דהיינו שיהיה הקטרה של בין הערבים מאחר לכל הקרבנות . אך שיהיה שחיטתו מאחר ע"ז לא מנינו קרא . וזוה ממילא מחורן בלש שחל ער"פ בער"ש זמן שחיטת החגיגה אחר חלות שהרי נאמר בערבי אך אחר שחיטת התמיד וקודם הקטרתו דהיה נמשך מהשחיטה עד ההקטרה בעה אחת וזוה השעש היה נשחט ונקטר החגיגה . וזה אין לריך לפניו לתרץ למה לא נשחט אה הפסח ג"כ בעת ההוא בכדי שלא לעבור על עשה דהשלמה . כי מלבד הטעם שנחב הרמב"ם כי חי אפשר לכל ישראל לשחוט הפסח בשני שעות . בלא זה ג"כ אין התחלת קוש' כי בתמיד נאמר אה הכנש השני העשה בין הערביים משמע שכל העשים הן השחיטה וכן ההקטרה יהיה ככל בין הערבים . ונפסח כתיב בערב ובין הערבים וגמלא שריך שחיטת הפסח להיות מאחר אפילו להקטרת התמיד . עיין שם מר נרש"י ד"ה יאחר דבר . ופשי"ה יעילט משפיות :

מרוצה ולאוֹרֵךְ יו"ט לכן בזה תלוי לפי ראות עיני המורה ולפי ענין ההפסד ולפי ענין השואל אם הוא עני או עשיר גם אם הוא לורך שבת . ומה שהקשה רוממ"ח על היתר של הט"ז דכמו שנמשך יצירת אדם מ' יום כן חלוי נמשך יצירת התנועת חוזה בעות קודם ואיך תלינן שעתה נתהוה ידידי הו"ג ע"ז אהפלא ולא חבין לו יהי' שנמשך היצירה כמה בעות קודם ואפילו עמרה אורה החולעת בכ"ז לא חסור דכל זמן שלא נפרש לא נחסר . (ועיין בכו"פ סי' ק"י ס"ק ד' בד"ה והנה הרא"ש) וה"כ ספיקא דהט"ז ספיקא מעלי' היא שמא לא היה כלל אז ואם נאמר שנעמר בריותו אך עדיין לא הפריש אז ולא נחסר והת"ל שסי' ונפרש שמא נימוח . ובנידון דידן יש עוד ספק שאפילו שהחוק חוזה מלות לחולעים עכ"ז לא החזיק השאר לחולעים . כי בחמת היה לפלא אלגינו שבזמן כזה יהווה מילבין כי אלגינו החזיקו אנשים מסך יותר וגם אלגי ובדקו כמה פעמים היטיב ולא נמלא כלל' הלא מסתמא תלוי הכל במקום הנחתם אם במקום חום או קור או לח או יבש כידוע לכן לא נוכל להחזיק ממה אחד על חבירו . כי חלוי המגה הזה שליט בה אורח ולא ימלא בזה החולעת ובהשני שליט וימלא . וכן חלוי האחד לח והשני יבש ואפילו שמונחים בחיבה אחד אין אחד אחזיק על חבירו . ובקל נוכל להלק בין נידון דידן ובין מה שכתב הט"ז בשם רש"ל לאסור הכמהין היבשים אפילו לאחר בדיקה . דשם מונח זמן רב וכמו מעשה דראזענטען של הט"ז דידוע דהארזענטען בא ממדינת אחרים חמים ומונח זמן רב לכן יוכל להחזיק מאחד על חבירו מבא"כ בנידון דידן דהוא להיפך . ואפילו בפאמערלאנגן כתב החכמת אדם בסוף סי' ל"ו דלא מחזיקין מאחד לחבירו ומכ"ש במגה . וה"כ מידי ספיקא לא נפקא דהיינו בספק שמא לא היה אז עדיין שום מילבין והת"ל היה אז שמא בהנידובין לא היה כי אין ראיה מזה לזה ועוד שמא נימוח . ומה שנמלא אלל רוב בני עיר מזה לא מחזיקין בוודאי לשאר בני אדם ומה שהביא רוממ"ח ראיה מתפילין ששגשגה שהחזק לכשרות כלם כשרים הרי חזין דמחזיקין מאחד לחבירו . לענ"ד יש להלק דהתם מאחד דהחזק ג' כשרים ה"כ האדם הכותב התפילין החזק למומחה וה"כ התפילין השאר ממילא כשרים מאחר שסופר מומחה כתבם משא"כ בנידון דידן מה יועיל חוקה ממנה אחד לחבירו חלוי מחמת שינוי חויר כמו שכתבתי לעיל לכן נמלא בקצתם ולא בהשאר . לכן לענ"ד הנידובים וגם אותם שנבדק ולא נמלא בהם יש נדון ולהתיר . אך אותם שלא נבדק בזה יש לדדים לכאן ולכאן ואין להקל בזה :

ונידון

שרוממ"ח לא רצה להתיר להניח בתגור חס' הנה בוודאי לא נעלם מרוממ"ח מה שמבואר בחכמת אדם בפשיטות להתיר משם הגאון המו"ס דווילנא מו"ס שמעון . וכן נוהגין בוויילנא וכן ראיתי נוהגין כן בשאר קהילות ע"פ הוראת רבנים מפור' . והנה חף הסברה שכתב החכמת אדם להתיר מחמת שבכל מקום שמהני י"ב חודש מהני לייבש בתגור כמו דורדייא דהמרא . ובדים שאין בה עלם אינו מתקיים י"ב חודש לכן מהני לייבש בתגור כמו י"ב חודש . הנה לדון יש תשובה ע"ז כי חלוי יבש אינו חי' מחמת שינוי חויר קור וחום כמו צטריפה שפירש"י ג"כ טעם זה אך ע"י היבשות של התגור תחי' . אך הסברה

היא דבר של טעם דחזין דשרוף לגמרי ושרוף מותר לאכלו והגם שאינו מותר רק לחולה ולא לבריא היינו היכא דמכווין לאכול האיסור משא"כ כאן לא מכווין לאכול האיסור . וכמו שהאריך בזה החכמת אדם ע"ש . והנה חלוי רצה רוממ"ח היתר של החכמת אדם אך לא רצה לסמוך ע"ז מחמת הסברה שגילדו עדיין קיים ובשרצים מעמא וח"כ באכילה ג"כ חסור . הנה הגם שרוממ"ח פלל בחכמה מאד . אך לענ"ד נראה דזה דווקא בשמונה שרצים או משום גזירת הכהנז והף אם נאמר כדעת הרממ"ס שהוא מדרבנן בכ"ז כיון ששמונה שרצים חמורין שטומאתן נכדעשה . לכן בזה כשגילדו קיימת חסור משא"כ בנבילה ובאר שקיים ורמשים לענין חכילה דאפילו גילדו קיימת לא מעמא בנבילה . והראיה ע"ז כי לא מצינו בגמ' ובירממ"ס רק לענין שרץ ולענין אדם בניה (דף כ"ז) וגם זה מדרבנן . וכמו שכתב החוס' ד"ה מת ע"ש . אבל בנבילה לא חשכהו כה"ג שיטמא . וכש"כ גבי שאר שרצים שאינם מ"ה שרצים ולענין חכילה כיון שגברף לעפר ואינו ראוי כלל לגר אין בו חסור כלל . ומספך לזה שאר המנות שלא נבדקו עדיין בזה בוודאי יש להקל להניח בתגור בלא בדיקה בתחילה . כ"ז כתבתי לפע"ד הקלושה וחז"ש לא להלוק על דבריו רק נשתרתי לבקשתו הוכרחתו לגלות דעתו . ויליחכו ה' ברום המעלה ויתרומם קרנו בכבוד :

דברי ירדו הר"ש בנפש הפיצה יעקב .

ה

תשובה לרב אהר .

א ע"ד חמץ שנמלא בבאר של ח"י בפסח . אם מותר להשתמש ממנו . לכאורה יש לדון כיוון דאלל הא"י היתירא הוא ונחטבל בידו אינו חוזר וניטור כמו בנחטבל קודם הפסח . וכן יש לדון בסמך של ח"י אי שרי בהגעלה בפסח מהאי סברה . וכן יש לדון בחמץ של ח"י שחרבו בפסח . אפשר דהוה ליה כחרבו קודם זמנו . (ועיין בא"ח הת"כ סעיף י"ד) . והנה בפסחים (דף כ"ט תוס' ד"ה אין פודין) . הקבו בחמץ של גבזה הא חזי לשרוף וליבנות באפרו והתמי אין בו מעילה . והקשה בפ"י . מאי קשיא להחוס' הא קיילין בחכמים דחמץ הוי מהנקברים דאפרין חסור . ולענ"ד י"ל דקוביית תוס' דהגויזר יכול לשרוף דאלו הוא היתר . והו"ל שחרבו קודם זמנו . אך קשה דמ"מ השתא ליכא דמים . ואם נדון בלאחר שנשרף הא ליכא באפר משום מעילה כדאיתא בסוף תמורה . והתמי מאי הקבו תוס' (ודוחק לחלק בין קדושת הגוף לקדושת דמים) . אך בזה אפשר לומר דמ"מ השתא אוכל הוא . ולאחר שריפה חזי להנות בהאפר . ולכן שייך ביה השתא מעילה משום דחזי להנות בהאפר . הלא דיש להקשות דאיך ישרוף קדשים . הלא כתוב לא תעשה כן לה' (ועיין פסחים ד' מ"ח ועוד שאר מקומות) . והע"ג דהשתא לא חזי מ"מ חסור להבדו ולא שרי הלא צעופשה . כדאיתא בפסחים פס' . וי"ל כוונתם . דהפודה ישרפנו . ומ"מ אפרו מותר . ולא דמי לנקברים . דאסורי בהנאה . משא"כ בנידון דידן בתוס' בקובייתם דאלא חליבא דר"י הגלילי דסי' דשרי בהנאה . ואף דאכתי איכא איסור כל יראה

אמימרה דרחמנה ולא בער נאחר גבי נשים . חף
 דמיקרי נ"ט דאיסורא כיון דלא עבר אמימרה דרחמנה
 איבעל ברוב . וכן בפעם השלישי שהכה מנשל לעצמו
 דהיתרה לגביה שרי חף לנשים . ואח"כ חס הנלה
 האשה לבשל לעצמה אפילו בפעם השלישי אסור .
 דאח"כ דמיקרי איסורא לגבי דידה דבליעת החטאת
 לא חיקלם גבה דהיתרה . וגבי שפוד לא סגי בהגעלה
 עד שיגבין . ואח"כ צבאר של ח"י דמיקרי איסורא
 לדין ח"ע דהצטל גבי ח"י אסור לבשל לישראל
 לעצמו בפסח :

ד ואולם החוס' הוכיחו גם מיוצא דה"ל נ"ט הכני
 לאסורא . וכבר תמה בהרמ"ש דמ"מ
 בשעת הביבול עדיין היתרה הוא (דחילו כבד נפסל
 ביוצא וודחי אסור לפעלו) . וג"ל דס"ל דל"ד לבב"ח דנ"ט
 השני כולו היתר ולכו"ע אפי' לרב דאחר נב"ג מ"מ שרי
 לבשל הדגים בפ"ע אלא שאסור בכותה ע"כ ק"ל דשרי .
 מבא"כ ביוצא דלרב דחשיב ליה טעם גמור . יביה
 אסור גם בשעת הביבול למעט באכילתו (ועיין ט"ז
 ס' הק"ד) ואח"כ בשעת הביבול ה"ל נ"ט השני לאיסורא .
 ואין לאמר שאם נתייר הרי לא ימנע באכילתו ו"א
 דהא ע"ז אנו דנין . ול"ד לבב"ח דב"ל ה"ל נ"ט השני
 להיתרה לכו"ע אבל מטעם נותר ל"ק להו דלא חשיב
 נ"ט לאיסורא בשעת הביבול . דכמו דלא הקפידה
 הורה להביא טעם הצלוע בבלי לידו נותר . ה"ל ו"ל
 דלכא קפידה שימנע באכילתו ויבוא קדשים לבית
 הפסול מלך בליעת הבלי המעורבת בו כיון דהשתא
 אכתי היתרה הוא . ולא עדיף הנאחר יותר מהאחר
 שמוחר להלין הכלי (עיין זבחים דף ג"ו תוד"ה וממתין)
 משא"כ ביוצא שאסור להוציא הכלי חש"ה דס"ל נ"ט
 השני לאסורא . ולפ"ז היה אפ"ל דכיון דמנשל הסכין
 לעצמו מקרי נ"ט להיתרה אפי' לגבי נשים . ומה
 שהקשו דממעט באכילתו לגבי נשים היינו ג"כ משום
 דבשעת הביבול ה"ל נ"ט לאסורא כנ"ל . ולפ"ז למאי
 דמסקו דבטיל ברובא ה"ל הביבול הרחוק הגעלה
 מעליה ושרי אח"כ גם לנשים לבשל לעצמן דמקרי
 היתרה בלע ופליט אפי' לגביהו כיון שהכהן ציבל לעצמו :

ה א אכתי תיקשי מאי פריך לרצא (בע"ג דף ע"ז
 ע"ה) ח"ה הגעלה נמי לא הצטי . לשני
 שמגעיל הכהן להסיר לזרים לבשל בו . אלא ע"כ נ"ל דלגבי
 זר מקרי אסורא בלע ולא סגי בהגעלה ובעי לבון
 אפי' יגעילו הכהן בהיתרה . דהא יכול לשתות ממנו
 הגעלה דאע"ג דהשתא שלא צמינו הוא ונהנה מנותר
 מ"מ יכול לבשל לכתחילה בם' במים לשתות ממנו ולא
 מקרי מצטל אסור בא"מ כיון דהשתא אכתי היתרה
 הוא שכבר נבעל ברוב צמינו (כדחיהא ביו"ד ס"ס
 ק"ט) ועפ"ז דנתי מכבר בנמצא דס צבאה המעורבת
 צמינה ברוב . דשרי לבשלה באינה מינה ב"ס אפילו
 להש"ך ס' ג"ח סק"ד דלא אמרינן סלק ח"מ כאלו אינו
 מ"מ לא שייך ח"מ ח"ל כיון דהשתא היתרה הוא כ"ז
 שלא נחערב כלל בא"מ . ובנ"ד עדיף עפי דלא הל
 בם נותר עדיין וכי פליט לאו איסורא פליט . ועוד
 דלשני דבעי הגעלה כשרוצה לבשל בשביל זרים או נשים
 צימונו לאחר ביטול החטאת דאע"ג דאכתי היתרה לגבי
 הכהן לגמרי מ"מ לגבי זרים ונשים אסור . כמו קדירה
 ש"ת דאסור בחולין . ולאחר הגעלת הכהן מהני אפי'
 בשפוד כיון דהיתרה בלע ופליט . ע"כ ל"ל דלדדהו
 מקרי

ובל ימצא על אשר (כמ"ש המ"א ס' המ"ג ס"ק ג')
 מ"מ שרי למכור לח"י או הנאה של כילוי . ועיין
 (דף כ"ח) תוס' ד"ה רש"ח . (ודף כ"ח) תוס' ד"ה עבר .
 וא"כ אין ראיה מהתם . ואין להביא ראיה מהא
 דקדירה של תרומה דאסור לבשל בו חולין . ולא
 נקרא נ"ט בר נ"ט להיתרה . דהא לכהן היתרה
 הוא . ד"ל דסור מנשלו לעצמו . אבל הכא בהצטל
 ביד הא"י שהחמץ והמים שלו . י"ל דמוחר דהוא
 נ"ט בר נ"ט להיתר . אך (בזבחים ד' ג"ו) תוס' ד"ה
 חס עטי כחצו דגם הכהן המנשל הטאת ושלמים נקרא
 נ"ט בר נ"ט לאיסורא לנשים וס"ג לגבי ציטול .

ב ונידווי א"ן הנה (בחולין ד' קי"א) תוס' ד"ה
 וסילכתא . כחצו דהא דכל יום נעשה
 גיעול לחצרו אינו מטעם נ"ט בר נ"ט . אלא דבמקדש
 אוקמא דאורייתא דבטל ברובא מב"מ . וכתיב הנה"כ
 ס' ג"ג ע"ז דסינו דווקא בשעת היתרה אבל אחר
 שנאסר לא אוקמא דאורייתא . וא"כ מוכח דאע"ג
 דלא מיקרי נ"ט להיתרה גבי נשים לאחר שנאסר אפי'
 בטל הצליעה מחטאת קודם שנאסר ברובא . ומיקרי
 היתרה בלע ופליט אפילו לגבי נשים דאסורי בחטאת
 כיון שהכהן מנשל לעצמו . ולפ"ז הוא הדין צבאר של
 ח"י כיון שהחמץ והמים הוא שלו ונחצטל דאינו
 חוזר וגיעור :

ג אך דאכתי פריך לבין מגל"ן להלק בהכי . ממ"ג
 ה' נקרא היתרה מחמת שהכהן מצטל . ה"ל
 נימא דמיקרי נ"ט להיתרה כיון שהכהן מנשל לעצמו .
 ובה דקדירה של תרומה דאסור לבשל בו חולין היינו
 כשצטל זר לעצמו . ע"כ נראה לפרש דבריהם :
 דהחוס' הוכיחו דע"כ לא משום נ"ט שרי תהם .
 דהא לנשים הוי חטאת נ"ט לאיסורא . ומאי מהני
 בכל יום נעשה גיעול והא ליכא ס' והוי לנשים נ"ט
 דאיסורא מבליעת החטאת . (ולגירסת הר"ף לעיל לחס
 שחצו בסכין של ח"י . אח"כ רצא דאסר ע"כ כרב
 ס"ל דנ"ט בר נ"ט אסור אח"כ רצא דאמר כל יום נעשה
 גיעול ל"ל משום נ"ט בר נ"ט) אלא וודחי דקדשים
 מב"מ ברובא בטל בין היתרה בין איסורא דיעבד .
 (וכדמשמע בהוס' זבחים דף ג"ו שהקשו מרקוק) .
 וא"כ הוי שפיר בהגעלה בם' כיון שהכהן בשל לעצמו
 ואיקליש הבייטה בבלי בהיתרה ולא חשיב לקדוש שם
 איסור עליו חף לאחר שנאסר . ולהכי מהני הגעלה
 בשפוד ואין פריך ליבון מטעם הסברה דהיתרה בלע .
 אבל כשהשפוד כבר נפסל ביוצא או בלינה לא מהני
 לרצא לשפוד אפילו הגעלה בם' ואין יוצא מידי דופיו
 לעולם בלא ליבון . דאין מצטלין איסור לכתחילה .
 אבל קודם איסורו מהני הגעלה אפילו בשפוד . ומה
 שאריך הגעלה בם' ולא סגי בהגעלה ברוב אפסר דלאחר
 שנאסר אסור לכתחילה להגעיל ברובא אפילו קדשים .
 ומיכו בל"ז הגעלה במים אינו מינו הוא ולכך פריך
 ס' . ועוד דהמים חולין הם ואחר שנאסר לא אוקמא
 דאורייתא בפעם השלישי לבטל איסור לכתחילה מכ"כ
 ברובא . אלא משום דחיקלו בהיתרה . (ואולי ס"ל
 להחוס' דאין מצטלין איסור לכתחילה דאורייתא הוא
 ואפילו דיעבד נאסר ציטול כדמשמע בזבחים (דף
 ג"ו תוס' ד"ה וממתין) ואולי דווקא בקדשים הוי
 גזיה"כ משום דכל פסלה"מ צעי שריפה (ועיין פסחים
 דף פ"ב) ומתהוייב לבער איסורו לגמרי וכיון שער

מקרי חסורא בלע ולא סגי בהגעלה ובעי לבון :

ו וברז' לבון החוס' שכתבו גם נפסל ביואל . משמע שהוא מלהא צפ"ע שמתחלה הקשו מנשים דה"ל לדידהו בני הטעמים לחסורא . ואח"כ הוסיפו להקשות מיואל דה"ל נ"ט השני לחסורא שממע באכילהו כעשה ציבול . אבל מנשים בלח"ה קשיא להו דה"ל חסורא לגבייהו ח"כ מוכח דמקרי נ"ט לחסורא לגבי נשים . וה"נ לענין ציבול :

ו ועוד רחיס גדולה מהא דמסוק בסוף ע"ג דסכין של עובד כוכבים בעי לבון משום דחסורא בלע"י אע"ג דבלע גבי הא"י דהתירא גבי' וכי קפליע ליהא לחסורא בעיני' כדמסיק רב אשי . וה"נ צבאר של עכו"ס מקרי חסורא לגבי ישראל . וכן סכין של ח"י שצבולו ח"י צמים ב"ס בפסח חסור . ולפ"ז אם נתגור חוך הפסח . יהיה שרי לדידי' סכיניו שצבולו צמוס ב"ס בפסח . וכן סכיניו של חסור יהא סגי לדידי' בהגעלה מה שבלע מקודם לדידיה מקרי התירא בלע . ולדידן יאסר עד שילבן . ומ"מ יש לאדד צבאר של ח"י לומר שלא התמירו לחסור במשהו בשל ח"י דה"ל לון ורק ספק כבוש :

ח ועיד חמץ שנתערב בפסח במשהו או כלי . אם חוזר וגאסר לפסח הבא . אע"ג דקוי"ל דחינו חו"נ מ"מ הבא חסורא בלע . חף דאפי' נהבטל אחר שם חינו חו"נ . מ"מ הבא הוה בלע חסור חמור שלא נהבטל בשעהו . או"ד כיון דלח"פ סותר דניטין להסיר כאלו נהערב או וחינו חוזר וגאסר . ולפ"ז הטעם דבר שנתערב צמינו קוה"פ הי' אפי' דה"ל דשיל"מ דהא חינו חו"נ לפסח הבא . אך ז"א דהא לפסח הבא ג"כ חסור אי לאו משום ביטול קהתית ומאי חולמא השהא מלח"ז . אך כבר הקרתי על מה שנוהגין לבטל קמה בקמח קוה"פ . וליה מאן דהס להחמיכ ד"י"א דחו"נ ולדעתו פלוגתיהו רק צבלע לח"ז . אבל אם בהתירא בלע ונהבטל . כמאן דליחא דמי ולכ"ע חינו חו"נ . דמי לחרכו קו"ז . וזכר לדבר דסגי מריקה ושיטפה לותר כבולע ככלי דדינו כשריפה ומוכח דבטול דינו כהרכו . ולפ"ז אי נאמר בפסח הבא נידון כהתירא בלע . ח"כ אם נהערב אחר שם י"ש חמץ ביי"ש של פסח . למ"ד דחו"נ לא יחבטל ויאסר לשהותו גם צפ"ע דה"ל דשיל"מ לט"ע . כיון שאינו נאסר לפסח הבא . ועד שאתה חוכלו בבטול גמור באיסורא בלע האבלט בבטול קל דהתירא בלע דלא הוי בטול גמור והצ"פ דאין טעמן סוה מ"מ לגבי משהו חזונין בחר שמא . כמו"ס הסך ריש ה' הערוכות :

ט וייצ לדון עוד בזה . למאי דלכאורא לל דחרכו לח"ז שרי לחאה"פ לר"ש . כיון דלא קיים כ"י הערוכות . (ולכו"ע לא הוי לחאה"פ רק מדרבנן) ולפ"ז נ"ע גם בחרכו לח"ז . אי שרי בפסח הבא . כיון דותר לחאה"פ י"ל דכוב נדון כחרכו קו"ז כמושל . והנה בפסחים (ד"ו) אמר ר"י אמר רב פה שפשה . כיון שרבתה מנה מותרת ועיי"ש . והנה לקמן כ"א ע"ב הוד"ה חרכו . כתבו דמיירי שנפסל מכלב אבל צפ"ה לא הוה שרי דומיא דפת שפשה צפ"ק (ד"ו) ונ"ע מג"ל דהכא מיירי בפסח קו"ז . ואי משום דמסיק דפסחה מרובה ופירג"י שה"ה מימים רבים . דמ"מ י"ל שלא הגיע לפסול מאכילת אדם עד החילת

הפסח . ואם דדייק דאל"ה ה"ל ס"ס שמה מנה הוא ושמא נפסל מקודם . י"ל דחוקמי' לחוקה דהשתא נפסל . כמו"ס הש"ך (כגליו ס"ס ס"ו כ"ז) ועוד דנימא דמיירי דידעינן דנפסל מקודם מאכילת אדם . או דנימא דמיירי דהשתא נמי אכתי לא נפסל מאדם . עכ"ל דדייקן מדקתני סתמא עפשה דמשמע דאפילו נפסל מכלב ואפ"ה לא הוה שרי לח"ז . ועוד י"ל דהציון צמוס ט"ס ונ"ל צפ"ק (דט"ו) דנפסל מאדם מטמא טו"א ח"כ חוכל הוא או י"ל דלמסקנא עפשה מרובה היינו נפסל מכלב . ומסתמא הגיע קוה"פ לפסול מאדם . ומוכח דנפסל מאדם אפי' קוה"ז חסור ונפסל מכלב לא שרי לח"ז קו"ז . וז"ל דצפ"ה לא הוה שרי לחוכל הרוייחו . והנה צפ"י הקשה בד"ז דנימא שנתערב וודחי חמץ חד בתרי . ולתרוץ זאה נאמר דח"כ ה"ל דשיל"מ לכו"ע כיון דסתמא קתני אפי' נפסל מכלב וח"כ חינו נאסר לפסח הבא כנ"ל . אבל אם לא ידעינן דחמץ הוא . אמרינן מרובא פריש אפי' בדשיל"מ . וח"כ אפשיט לה בעינן דדיינין לה כחרכו קו"ז לפסח הבא . דה"ל כהתירא וה"נ ככלי שנאסרה בפסח :

י אך המ"א כתב בסימן (תמ"ז ס"ק י"א) דיבש ציבוס חסור לקיימו . וא"כ חינו דשיל"מ כיון שמתחייב לבטלו (ומ"מ י"ל דלחוכלו שרי שמתחייבו באכילהו) ועוד שמדברי המ"א (ס' תקי"ג ס"ק י"ג) מוכח דלא אמרינן מרובא פריש בדשיל"מ . ועכ"ל דהכא רב לשיטתו . דחמץ לחאה"פ חסור ולא הוי ככל דשיל"מ . (ואע"ג דלכו"ע לח"ז ליהא כרת . מ"מ מלד בטול גמור קהתית עליו) וקושיא אפי' דנימא שנתערב וודחי חמץ חד בתרי . י"ל דח"כ סיבי אמר מותרת הרי חסור לקיימו כנ"ל . ולהכי השמיט . הרמב"ם סוגיא זו דלמאי דקי"ל דחמץ לחאה"פ שרי . ולהרמב"ם חמץ"פ ה"ל דבר שיל"מ אע"פ שהוור וגאסר לבנה השהא כדאיתא (צו"ד ס' ק"ב) מ"מ קשה הא הריא צמח ס"ס חמ"ו ובעפשה מרובה וי"ל לפרושי עכ"ל דנפסל מכלב ה"ל דשיל"מ דהא חינו חו"נ לפסח הבא . ולפ"ז מוכח להיפך דחרכו בפסח חוזר וגאסר לפסח הבא אע"ג דעי הערוכות הוא ויש דברים בנו צעטס דשיל"מ לטעם רש"י ולטעם הר"ן והדברים ארוכים :

יא ועיד מה שחמה על המ"א (ס' חמו ס"ק ל"ח) בזהות שנתחכו בסכין חמץ ונהבטלו קוה"פ . להסיר הרוטב ולאסור הזיתוס משום דחמץ שמו עליו ובמשהו . ועוד ד"י"א דחו"נ . ושרי צעטס לכו"ע חינו חו"נ . לכאורה נ"ל דכוונתו י"א . על דעת הסך שהריא (בס"ק י"ג) על זה י"ל דה"ל דצקבל טעם משהו קליש ליה ט"ע לכו"ע חינו חו"נ משח"כ סיבי שקבל טעם גמור אע"ג דאפשר לסוחטו קוה"פ . מ"מ הליא בפלוגתא אי חו"נ . אך קשה בין להסך בין לפמ"ש לחלק להמ"א דחין מהני הנעלה לכלוס קוה"פ נימא דחו"נ בפסח . ונ"ל דטעם כלי לא חשוב כ"כ כמו"ס הוס' זכחים (ד"ו הוד"ה) אם טעם ובמג"א ס' תנ"צ סק"ו) ומה שהסיר הרוטב מהזיתוס היינו משום דקוי"ל דחינו חו"נ . ויותר נראה דהערוכות כשני קיל ליה . ולכו"ע שרי כיון דבליעה ראשונה נחבטלה קוה"פ לא חליס למיסר בפסח הערוכות כשני . אפי' ליכא השהא ס' כשני' (ועיין מג"א ס"ק ה) ולפ"ז אפי' לא בלח שנתבטל קוה"פ ואח"כ נהערב מתנו בפסח בטל ברובא אפי' למ"ד חו"נ . ונ"ע בזה :

תשובה לרב אחר

די"ח מתירין ביו"ט מליחה לני . ולא תושבין שבאוחו
מקום שנופל המלח יהא לחוה מקום עיבוד ח"ו דמצלבל
רתוחתו בכל החתיכה בגדלה ובעצמי בה ובמה שבחובה .
וח"כ ה"ג ח"ל אלא שהיה החתיכה בכללה חניה נאכלת
מחמת מלחו . ודבר זה לריך לשער לפי גודל ועובי
החתיכה ולפי כמות המלח שנתפזר עליה לפי שרד
התערובות . ובוודאי המורה להקל בזה אין מזהיין
אותו ואין מזהיין אותו ואין מזהיין אותו :

שבת וראה כי מ"ש שהמלח מצלבל טעמו ורתוחתו
דלא בהח"ד הוא דבר שהראשונים נסתפקו
בדבר . כי הראש פ' כל הנשר סו' מ"ג הקשה אהא
דטהור מליח ועמא הפל דמ"מ במקום שנוגע סרי
נמלח טעמא . ותי' שנמלח מכל הלדדין זולת האד שנוגע
בטעמא . ח"כ צמה שהוא נוגע לא מיחשב רותח עד
שימלחנו ופה ופה . (ושתו הדיעות נזכרו ביו"ד סו'
ק"ה) ח"כ משמע דהא' ראשון גם בנגיעה מסוי האי
דוכחא לרותח אלא דמיידי סד נגע לא נמלח .
ולפ"י יטריך לומר דמליחה מ"ל"א מהני סה"כ דכותאי'
גבי טהור הפל אמאי חסור כשנוגע בלד שלא נמלח .
כיון שאין המליחה פועל ללד השני ח"ו דמירחה גם
ללד השני . ולמאן דס"ל דמליחה מ"ל"א לא מהני הביא
תירונו השני דנגיעה נגע בו קאת מלח בהחתיכה
הטמאה בכללה נאכלת מחמת מלחה שנגעה בהטהור
לא מירחה אפי' לחוה מקום כי מצלבל בטובה . ולפ"י
בג"ד ממנפ"ש כבר דחי תימא דנמלח מ"ל"א לא מהני
ח"כ ע"כ נימא כתי' השני . וא"כ המלח מצלבל בהתיחה
בטובה אם בכללה חניה נאכלת מחמת מלחה . ח"כ
אפי' נשאר מקום פניו הרבה לא איכפת לן . ואי
תימא דהמלח פועל בלחותו מקום שנוגע כדעת הח"ד .
ח"כ ע"כ ג"ל כחידוץ הראשון של הראש . וח"כ אפי'
נמלח מ"ל"א כבר ומכ"ש במקום פנוי שבגתיים . וסברת
שני הדיעות הוא כי לחידוץ הראשון הסברה דנמלח
מ"ל"א כבר שמרחה כולו אפי' מלד השני . ואם בכללה
נאכלת מחמת מלחה עכ"פ מקום מנעו מרחה .
ולתי' השני ס"ל דנמלח מ"ל"א לא מהני כי חינו מולך
רתוחתו ללד השני אבל בלחותו ללד מצלבל רתוחתו .
ע"כ אם היה רק במקום אחד נגיעת המלח . מצלבל
בכל האד ואינו פולט כלום . אלא דלהר"ן דרך אחרת בזה :

ובעיקר שיעור חין נאכל מחמת מלחו . היה
נראה לכאורה שאם ח"ו שני חלקים
גרויפין ואחד מלח מקרי וודאי נאכל מחמת מלחו .
וראיה לדבר שהרי גבי גזאל דנפל לכדא דכמחא
(בחולין דק"ב) שרי' ר"ח ברי' דרבה מפני דכותחא
נאכל מחמת מלחו . ובר"ן שם כהב דכותחא הוא
שליש מ"ה ושליש קורטמי ושליש מלחא (אף שבגמ'
לא מלחתי זה) והוא כתב שמפני שארי דברים
המתערבים הוא נאכל מ"מ . אבל ברמב"ם פ"ט מה'
מ"ה הקשה הראש"ד מהא (דפסחים דמ"ג) דקאמר חי
משטר קשטר לי' בטלה דעמו אלל כל אדם . והירך
בלח"מ דע"י עיבול נאכל מחמת מלחו וסרי העיבול
הוא כמליחת קדירה כדחיתא (בזבחים דס"ד) בשולת
העוף וסופנו במלח . והרי מליחת קדשים כמליחת
קדירה . אלמא דבשליש מלחא ח"ל הכשר נאכל מחמת
מלחו . (ולפ"י ח"כטמיד דינו של החמ"ד ונימא דכוונתו
שנתערב מלח בגרויפין שלישי או רביעי היינו שהמלח
זרין
ה')

מכתבו הגיעני . וכדבר מלח שנתערב בגרויפין
שליש ומלחו בזה כבר . שהורה מכ"ח
שאם ח"ו לאחר הדחה כבר דיעמד . אין בזה שום
פסיקה על מכ"ח . כי אף ב"ם חמודות דינאל החמיר
בזה . משום שבח"ה אין נזהרין מליחה מקום פנוי
ובהלטרף מקום הגרויפין יהא מקום פנוי הרבה ובלחו
מקום יהא נאכל מחמת מלחו . אמנם כיון שלא הביא
ראי' ע"ז ובסברות יכולין להתפקך לכל לך . ומסתומת
לבוך הפוסקים משמע דבכל גווני שרי . ואם בלחו
לחלק בין מקום פנוי הרבה למטע נתח דצריך לשיעורין .
והי' להם לפרש לחו שיעור יהיה בדבר . שאם נשאר
מקום פנוי בזה נאסור . משמע דבכל גווני כבר .
דכיון שהוקף במלח סביבה לא איכפת לן במקום הפנוי
שבגתיים . כמו דלא קפדינן בחתיכה עבה כמה שהי'
דאמרינן כיון שהוקף בכל הלדדין מרתח בגתיים
בחוכה ה"ג דכוותיה כל כמה שלא נשאר לך שלש פנוי .
וכן לפמ"ש הסר"ח טעמא דחסור דנמלח מ"ל"א משום
קנסא דשינה מתקנתא דרבנן . לא שייך בג"ד . וכ"מ
במנחות דכ"ה דקאמר מולחו וסופנו כו' והכי נהוג .
אפי' דוודאי נפל הרבה מלח לארץ כשהפנו ולא
חיישינן דילמא נפל ממנו הרבה מלח לארץ עד שישאר
מקום פנוי לגמרי . ובעיקר המליחה לדעתו גם להש"ך
ח"כ סיחיו גרגרי המליחה נוגעין ודבוקין וב"ז בכל
החתיכה . שהרי אמרו לריך לפזר מלח זה חינו פיזור .
וזהו כבנין שמכוסה כולי לדעת החכם . וגם הדבר
קשה מאוד . אלא הכוונה שכתחילה לריך לזרז שלא
ישאר מקום בלי פיזור מלח (וא"כ הב"ח דמתיר אפי'
בכה"ג מתיר) וראי' לזה שהרי בסי' ע"ה תחירו למלוח
ע"ג עור וע"ג שער וע"ג גולות וע"ג העלם משום
דמתחלי . אפי' דוודאי יש הרבה שלם בין נקב לנקב
ולא חיישינן למידי ה"ג כיון דנתערב זה בזה וקיל'
לחין הסדומט מדמע אלא לפי השבון (ועי' בפ"ה
דחומות מ"ה ובר"מ סו' ג' דחומות ה"ג ופ"ג
הי"ג) . ואף דבר"ה די"ג ובר"מ פ"ה דמע"ש משמע
דקיל' לחין בילה . י"ל דמ"מ ח"ל ספיקא ולהכי בר"ה
לא מהני דח"ל חרי ספיקא לחומרא . ח' שמא כולו
הדם . ב' שמא כולו יפן . ולקולא רק ספק ח' שמא ע"י
התערבות משח"כ בדמוע דח"ל ב' ספיקא לקולא . אחת
שמא חולין נפל ועוד שמא לפי חשבון ולחומרא ליכא
רק ספק ח' שמא כולי תרומה . ובג"ד בדמוע הוי .
ובמנחות דל"ה דחיתערב ליה לרש"י טבל בחולין ולא
לבר גרנו לחוכו . י"ל דמשום תרומת מעשר הוא דס"ל
דבעין בתרומה שריה ניכרין . כר"י במכות (דו"ט
ע"ב) ות"מ נמי תרומה היא אבל כפול המזרי תרווייהו
מעשר ניטרו דשפיר ח"ל שריה ניכרין . (ועיין חולין
דף קל"ז הוד"ה אף כו' ופ"ג דחומות) . ומשמע ליה
דכש"כ דבעינן שהיה התרומה בעלמה נכרת וכ"מ
בפסחים דל"ג . ה"ג ג"כ בתערובות מי יודע אם
נשאר מקום פנוי בני פיזור מלח . ואפי' אם יהא
ספיקא סרי כיון שהרשב"א והב"י מתוקן אפי' דנמלח
מ"ל"א עכ"פ אין להחמיר בספקא . ובעקר מה דמשמע
בחד' שמקום שנמלח חינו נאכל מחמת מלחו ומקום
הפנוי נאכל מחמת מלחו . לא משמע כן שהרי ב"מ בילה

וע"ד קושיהו בחולין (דפ"ג הוד"ה כריה"ג כו') חבל עיו"כ לא ה"ס חובלין הלא בשר עוף כו' שסותר את עצמן בדקל"ג ע"כ דחוק ומוקי חנפיה ש"ס שלא היו חובלין הלא בשר עוף (ובע"ז ד' ה' ובתשובה ד"ה) לא כתבו לבון הלא - וי"ל שהיו רגילין בצניעות משח"כ בד' פרקים ומ"מ בחד למשקל מהנתחא בעיו"כ לאכול מדבר מל"ה בעיו"כ ד :

ואולם לולי דברי החוס' ה"ה דפלוגתת ריה"ג ורצנן הוא ע"פ מש"א (סנהדרין ד' ע') דבשר מליה מפיג טעמו לאחר ב' ימים - ומשמע דכ"ש חינו מלוח ובשני ימים בלה לחלוחתו כמוש"ס רש"י ול"ה שמחה - ע"כ בד' פרקים וודאי לר"ך היו"ס לשחוט - דל"ל מאתמול הית ליה דז חינו רחוי ליו"ט - ע"כ תולין דליומו קבעי לה משח"כ בעיו"כ דל"ל דהית ליה מאתמול - וריה"ג ס"ל כיון דמ"מ מפיג קל"ה בלינת לילה כדאי"ה ש"ס ע"כ הנסיונ בגלילה שהיו עשירים כדאי"ה (בשנת דמ"ז הוד"ה בגלילה) להקפיד על לינת לילה - וע"כ לר"ך להודיע ולפ"ז בגזירה שמא ישחוט בן עוף משבת לעיו"כ - ע"כ לאו לריה"ג דלדודי' חין חובלין לאחר לינת וע"כ לרצנן ולהכי נקוט עיו"כ - הלא דפ"ז כשהל יוס"כ בשני לכו"פ לר"ך להודיע (ועיין בתשובה עכ"ה עכ"ה בשני והכין לרביעי) וי"ל דביום ה' ה"ה סיכון ועי' רש"י ש"ס (הוד"ה בשלישי) (ועיין סוף הענין) וי"ל בתשובה היינו ליל שלישי ויזהר י"ל דאכילת בשר ציו"ט ה"ס הרגילות בשלמים וח"כ בעיו"כ דאסור לשחוט בשלמים דממעט באכילתו - ע"כ נשאר המנהג לשחוט רק מאתמול - וכ"ז ביבד"ה חבל בגליל שהיו רחוקים מירושלים - וס"ה יבד"ה וגליל שעת חירוס כדאי"ה (ר"פ חו"ה) לא היו רגילין בשלמים כלל - וכן בבי"מ מזכיר יבד"ה וגליל :

ותמהני על קושיה החוס' : דהאיך חפ"ל שמא ישחוט בן עוף בד' פרקים - שהרי כהדי"ה ה"ה (בהגיגה ד"ה) דחין יולחין י"ח שמחה הרגל בעופות - ובתורה ג"כ המצוה הוא בשמחה - וה"כ דלא נקוט (בחולין דפ"ג) שנה - משום דחין לר"ך שמחה רק עונג והפטר בעופות - וע"כ ס"ל רצנן דעיו"כ חין לר"ך להודיע דחין צו ג"כ הלא רק מלוח חבילה לא שמחה והפטר בעופות - וריה"ג ס"ל דעיו"כ ג"כ מל"ה בשמחה כמו יו"ט והנהיג בגליל שמחה בבשר - וחלוי יש להעמיס כ"ז בתירוטם של החוס' דדוחק (ועיין יו"ד סי' ט"ז בש"ך ס"ק י"ג) :

ע"ד שאלתו שמכ"ה ממקום שנהגים חיסור בעגלים הניקחים מהבוקר ועתה יושג במקום שמקילין צום מערדותי חק"ה - מה שר"ה כ"ת לומר שלא הסמיר בשו"ע - רק בקנה בכפר חלל ה"ה דהו"ל קבוע - הנה בלא הוכר חסורו ל"ש קבוע (ועיין במה"ש ס"ס תקי"ח) :

ואולם נחזי חנן ציו"ד (ס"ס ט"ו) ר"ה הע"ז לומר דהו"ל ס"ס ובנקוב"כ המה ע"ז דחינו רק ספק אחד במא הוא נפל - ולהומר הקוביא כ"ל דוודאי בעגל שהוא ספק ז"י ליכא הלא חדא ספיקא א"ס הוא נפל דאסורו חז"ל כ"ז שחינו ידוע ברור שהוא צ"ק - חבל בני"ד שה"הי מסל"ה שהוא ז"י שפיר איכא ס"ס שמא נסמך על נאמנות ה"ה - וה"ה להבטיח מקחו לומר כן - אכתי ספיקא הוא ושמא נסמך על רוב וולדות שה"ס צ"ק ולא נישחט למישיב המטי

ה' של"ס או רביעי - ואף שהוא לא נהכין כן מ"מ אסתעיה מלתא לכתוב כדון) - וי"ל טעמא משום דקי"ל דלא מקרי דבר חריף הלא ח"כ רובו חריף - (ועיין ציו"ד סי' ז"ו - ועיין שבת דף ק"ה ע"ב) גבי מי מלח עזין הרי תלחא - וה"כ כיון שאין רובו חריף עכ"פ חינו מרתיה - ולפ"ז לאו דווקא של"ס הלא כל ברובו גרויפין - אך נביח לחשוב מה שזלחו הכי נשאר מקום פנוי ח"כ במעוטו יש לחשוב - חבל בשר כהבתי שאין סכונה בפיוור המלח שיהא גרגרי המלח דבוקין הלא בפיוור כדרך עבול - כמו שהוכחנו מהיהא דזבחים (דס"ד) ח"כ פיוור המלח שלנו הוא כדון - וי"ש צ"ה - אך כיון שמכ"ה כה"ז שהיה החסירה בכללה ח"ה נאכלת מחמת מלחה - לפי גודל החסירה ולפי המלח שנחפור עליה לפי ערך ח"כ ליכא חששא כלל :

ואולם במליחה שנית וודאי שיאלנו מידי כל חששות - ולא נלמדך לשער ע"פ חומדתא א"ס נאכל בכללה מחמת מלחה - שח"ס נאכלת חין זה מליחה וחין הסדחה סותמת לכו"ע - (ועיין ט"ז סי' ס"ט ס"ק ט"ו) :

ז

תשובה לרב אחד

גידן מה שהקשה מעכ"ה נ"י (בחולין ד') דאי"המר השוחט בסכין ונמלא פגוס - אמר ר"ה הפילו שיבר צו עלמות כל היום פסול חייבין שמה בעור נפגמה - ור' חסדא אמר כשרה שמה בעגס נפגמה ע"כ - וכתב הרשב"א במשמרת הבית - א"ס נאכד הסכין הפילו בדק תחילה והי' בחזקה בדוק - הפ"ה טריפה דחייבין שמה בעור נפגמה עכ"ל - וזה דברי ר"ה - והקשה מע"ל בשם הגאון מו"ה חב"י מוילנא מדלקמן (בגמ' ד' י"ב) מי לא הניח הרי שמלא שחוט כו' חלמא חמדין רוב מזויין חלל שחיטה מומחין הן וחמאי לא חמדין לר"ה במלא שחוט שהסכין חינו לפנינו - דחייבין שמה בעור נפגמה - ולענ"ד יש לתרץ ע"פ שכתב הכרו"פ : וי"ל מיהו יש לתמוה למה משום החוס' לספק דילמא אחר שחיטה נפגם - ה"ה במקום שנמדד ונמלא חסר מבוין לי' לוודאי גמור לשדוף הטירות למפרע - עד שבפ"ק דגי'ה פריך בגמ' ורמי מקום חסדות דמקום חוי וודאי ובהביות שהחמין ספק - ומשני הגמ' הא רצנן והא ר"ש - וח"כ לרצנן וודאי הוא - וי"ל דהחוס' לא ר"ו להקבות צום ארצ הסדח דחולי כ"ל גר"ה כר"ש דמשויין ליה ספק ולא וודאי - וח"כ לפ"ז י"ל דר"ה ור"ה פליגי בהא חי הלכה כרצנן או כר"ש - וממילא מהורן קושיה הגאון מו"ה חב"י שר"ה סבר כרצנן והצרייחא ה"ה כר"ש - ועוד נ"ל דטעמא דהרשב"ה דס"ל דלא מוקמינן סכין אחזקתי דמעיקרא משום דאי"הרע לי' חזקהו מבאין ולהב"ה דה"ה פגוס לפנינו - וזה שאמר ש"ס הכא תרתי לריעותא וע"כ חזקתו בחד חזקת חיסור - וה"ה נאכד אי"הרע לי' חזקהו להב"ה כיון שהוא מונח במקום התורפה : חבל במלא שחוט לא אי"הרע לי' חזקהו כלל ותלין דבדק לאחר שחיטה והלנינו - ולפ"ז א"ס לא נאכד הלא שחינו ידע בחיוו מקום הניחו ח"ה דאפילו לר"ה כשרה וק"ל :

המזוי . וע"ז תירץ דהו"ל דב"ל . וז"ל דכ"ל דלא מקרי חין המתיר וודאי לזוה אלא צבינת ספק טריפק . דאפשר שיטאר הדבר בספק . אבל הכא יתברר הדבר שאם יתקיים ז"י וודאי כבר . ואם ימות וודאי לא יאכל משום נבלה . וצוה א"ש ג"כ הא דלא מהני הכא מסל"ת דדרבנן . וז"ל דהו"ל איתחזק הסורה . דלא מקרי חזקה איסור אלא צדאיתחזק וודאי איסור . משא"כ בנ"ד דלא איתחזק אלא בספק נפל ולא לוודאי . ע"כ ז"ל משום דהו"ל דב"ל דב"ל . ולפ"ז דיעבד שכבר נשחט וז"ל תו לברר איסורו יש להתיר ולסמוך על נחמנות הא"י משום ס"ס וסד"רי . עוג"ל דהצ"ש הקשה על מה דאסרינן בנשחט הו"ך ז"י דיעבד . מ"ש מעמדה ונשחט לכהן דחינה חוללת . ולדעתו ל"ל דה"ט משום דה"י דב"ל . וזוה ביטול בידים שלא יהא יכולת לברר הו"ל כמבטל איסור לכתחילה דאסור כמו בנפלו ונתפצעו בניטין (דנ"ד) משא"כ בנשחט לכהן דמת מעלמו . ולפ"ז י"ל בנשחט בשוגג חו לאחרים שלא נשחט בשבילו י"ל דשרי . ולא התמירו ר"פ ור"ה ברי' דר"ה (בשבת דקל"ו) אלא משום דנשחט בשבילם וז"ע בנשחט לכהן בחי' הולד חי הו"ל כמבטל במזיד שלא המחילה עד שלשים יום בשעה שה' אפשר לברר . וי"ל דזוה כוונת רש"י שם שכתב ונתקדשה לאה"ז . פי' לאחר מיתת הולד בשעה שלא חי אפשר לברר . ואינו מוכרח ד"ל דאפי' נשחט בחי הולד מ"מ חין המתיר וודאי לזוה דשמה יפול מהגג ע"כ קול יותר מזהמה וז"ע . ולפ"ז י"ל דבא"י מסל"ת כיון דניתוסף צוה ספק הו"ל באיסור דבריהם שנתערב דקול יותר . ע"ד מה שכתב הע"ז יו"ד סי' ז"ט ס"ק י"ב דאפי' לדעת המחמירין להוסיף כדי לבטלו . מ"מ דיעבד שרי . וז"ל דכוותי' . ומכ"ש בנ"ד בשוחטין ע"פ הוראה חכס . והמנהג כך וודאי עדיף מבטיל בשוגג . כמו בנשחט במשחל"ס ע"פ חכס . ודיעבד חין להחמיר כלל . ואולי אפי' בעובדה שהורה בעשות לבחוט קודם ז"י בוודאי מ"מ דיעבד נידון כביטול בשוגג וז"ע בזה :

הצוטעלע . ולפ"ז הוא נחשב לחותם אחד וצחמת הוא דבר קשה מאד להתיר לכתחילה . כי לפי הרבה פוסקים ביין של ח"י לא מהני אפילו חב"ת . ורק ר"ת וברא"ש מקולין . יען שהובא ממרחקים וזוה צ"י נמי טעמא שמרחת שלא יפסיד היין שטרה ע"ז . הגם שצ"ד הוא דרך קרוב ולא הובא ממרחקים . אך זיל צטר טעמא דגם שכתבו החוס' כי לא נאסר רק ביין שגדל בצמחו שלא טרה ציה . אבל כשקונה היין וערמ עני' כמה ערמות דמי למציה יין . בספינה שמוחר . אך זה להתיר רק בשני הותמות ולא בחותם אחד . וכן דעת הב"ך (סי' קל"א ס"ק ע"ז) שבכאן נריך צ' הותמות . והגם שכהו הב"ך שבמקומות שנהגו להקל רק בחותם אחד ג"כ יש להקל אפילו צכה"ג בחותם אחד . אך לכתחילה בוודאי יש לחוש לחתום בשני הותמות . ויותר קשה מזה שגם ביין שרף של פסח אשר הוא איסור דאורייתא . עשה ג"כ . באופנים הנ"ל רק חתום בחותם אחד . שוב מנאתי ראיתי בדברי שגם בשו"ת נודע ביהודה (מ"ת סי' כ"ו) מחמיר מאד ג"כ ביי"ש של פסח להגריך לכתחילה צ' הותמות ודחק א"ע להתיר דיעבד ע"ש . אך לכתחילה בוודאי ראוי להחמיר וצפרע שקל מאד לתקן שיבי' כד"ת . דהיינו שהראש השני של החוט יקבור סביב החוט המסובב להצוטעלע . והאעטיל שכתוב ג"כ יי"ג כבר יניח בתוך החוט וזו יחי' החוט יקבור על הפרחף חותם ח' והחתומה האמת יהי' החותם השני . והנה רייתי לאחר שהטיחה דהיינו הוצעללחק בלבד יהי' נחשב לחותם נפ"ע . והחתומה על גביו יחשב כחותם השני . אך מה אעשה בשו"ת נר"צ מחמיר מאד ע"ש . במשמע דלא דמי זה לב' הותמות ואמרתו לגלות חזני רומכ"ת כי בוודאי נעלם מעיני רומכ"ת ומהמת אפס הפנאי קצרתו :

מ

להרב הנ"ל בענין הנ"ל .

אותותיו הקדושים האירו מול פני קודש פסח

העבר . ומהמת ערדת הרגל לא כהצתיו עד הנה . ומה מאד שמחתי על התיקון הגדול שנתקן ע"י רומכ"ת . כי לפי דעתי מקום הניחו נו מרבנים הגדולים אשר לפניו להסגדר צו . על תיקון כזה אשר גם הר"ש כתב בעצו"ז כי ישראל קדושים הם ונהגו לחתום צ' הותמות . ועשה בלתי להשתעשע בשעשועי אמריו הנחמדים כי מה שכתב רומכ"ת שנוגת הב"ך (בסי' קל"א ס"ק ט"ו) בשם הב"ח דמקום שנהגו להקל גם צוה בחותם אחד נהוג זה אפילו לכתחילה משמע . כי דיעבד חין סברא להקל בין מקום שנהגו ובין מקום שלא נהגו . ולצבי לא כן ידמה הנה המשיין (בחוס' בעצ"כ דס"ח) ד"ה המעבר בסוף הדיבור . אשר מתחילה הים ר"ת רצה לאסור אותו היין שקונים הח"י מישראל . ומוליכין אותו ממקום הזול למקום היוקר . ואע"פ שמחתומן חב"ת . ואח"כ מלא טעם להתיר דווקא מעבר ינו של עלמו שלא טרה צו . אבל הכא ביין שטורה צו כ"כ . וגם מהתימו חב"ת וכו' מותר . ועל סמך זה שמה ר"ת יין שהובא מאלגירע צוה הענין וזוה דיעבד ממש . כי ח"ה בענין

ומה שרצה להשתעשע בנותן מתנות כפורים לעני

שיש לו שני ראשון . הם יי"ח במקום שנים . חילוי סי' בנמצא כך אפשר דיי"ח . שהרי אמרו צעירובין (ד"ח) ובשלמא למ"ד דו פרנפין היינו דכתיב בראש ל"ר . ח"כ ה"ז מקרי אבויגים ל"ר . ואולם כבר כתבו התוס' מנחות (דל"ז) שאינו נמצא בעולם ועובדה דהשבו"י היו גופין מוחלקין ומחוברין בערפס :

ה

שיל"ת יום א ב"ז אדר שני תקצ"ד פה בוסק . ואהובי ירדתי ה"ה הרב המאוה"ג חו"ב המפורסם בקרב ישראל כ"ש פו"ה ישראל נ"י שלום ובי"ט לא יבצר סה"א אב"ד דק"ק פ"טאווי :

אחד שר"מ

באתי לגלות חזני ולחודיעוהו בדבר הסודות אשר ראיתי אשתקד וגם באתי שח' הנה הממונה בקהילתכם לחתום היין כבר . שולה תמיד לקהילתינו יי"ג צוטעלעקעם חתום בחותם על גבי הצוטעלעקע וחוט סובב סביב הצוטעלעקע . והולך החוט ראש ס"ה דרך החתימה והכראש השניה מהחוט הוא לבדו חינו קבור לחתום המסובב סביב

בענין אחר • האם יוכל להיות ישראל יושב ומשמר במרחק רב כזה • וע"ז כתב הצ"ח הוצא בש"ך הג"ל בא"ט"ג בל"ט ח"ן חילוק בין חותם אחד לב' • עכ"ל דלא שרי כאן ב"ח צב' חותמות • אך היבא דנהוג להחזיר בחותם אחד נהוג • ר"ל הכל דיעבד כי לכתחילה לרדך צוודאי שני חתימות כדמוכח בכמה דוכתי דאפילו בין של ישראל השלוח ביד ח"י בעינן לכתחילה ב' חותמות אם לא שמביא נורת החותם לדעה אחת • וכן מסקנת הרמ"א בס' קי"ח • שרק בדעבד שרי בחותם אחד • ולא לכתחילה • ולא מצינו בשום מקום שיכתוב הרמ"א מנהג על לחתום לכתחילה • וכן בס' ק"ל סתם ג"כ הרמ"א על דיעבד • והא"ך נוכל לומר ש"ן שמציחין ממקום רחוק יהי' קל יותר מ"י"ג של ישראל • הלא צוודאי הפירוש הוא שיש מקומות שנהגו חיסור שלא לשנות י"ג של ח"י שמביאים בעצמם ממקומות רחוקים • רק צב' חותמות • כי מקור דוגם מהחוססת שבעינן דווקא ב' חתימות ואז דמי לשלוח ח"ן בחותם אחד לא • ויש מקומות שמקילין בזה לשנות ח"ך בחותם אחד כשהוצא • אך לעינן לחתום לכתחילה בחותם אחד בזה צוודאי לא הלוי במנהג • ומה שמפלפל רומכ"ח שבכאן לא חייבין לבוס חששא לשמא עשה זיוף בה"י"ג הלא כבר ידוע ש"ן של ח"י ציורק משל ישראל ולמה לו להחליף להפסידו ולהכשיל לא חייבין • ע"ז חתפלא מאי קמדמה שולח יין ע"י ח"י לכאן דהתם צוודאי לא חייבין לחלופי הלא בלדך ה"ח"י ליתן לישראל יין מה ששלח על ידו • ואז לא שייך החשש לחלופי היבא שלא נהנה בחליפין • אבל בכאן היבא חששא • הלא כל כוונתו לקנות ולהרויח • והגם כי יין ח"י ציורק עכ"ז יוחא לי' להרויח מעט כי למכור לא"י מצינו לו הרבה יין ורואה למכור גם לישראל להרויח מעט • הלא באזינו שמענו שכמה פעמים חירע מכשולים כאלו שמכרו הסוחרים יין עריפה בעד יין כשר לא להכשיל רק להרויח • דברי יעקב ברי •

ואותו החכמה הכירו הקהל ליקח מעות מקודם ודמי למי שיש לו שט"ח על הצירו לפרעו זמן פלוני ומכרו בפחות קודם הזמן • והגם כי הצנן לא נחתיב להם לא בשטר ולא בע"פ ויכול לחזור בו אם ירצה אך כיון שהוא צנן מכמה שנים ח"כ דמי למלוח זמן כי אם ישלם להם מהתמא לא ישוהו • והגם כי אם חסור לקבל המלוח חתימות על החכמה וכאן קבלו הקהל חתימות כידוע • ז"ל דמה שאסור לקבל חתימות היינו שאם הלוח יפרענו שיחזיר המלוח ח"ך אם יפרענו בע"ה מוקדם מותר לקבל חתימות כמבואר בש"ע י"ד ס' קט"ג • וח"כ ב"ה נמי שלא קבלו הקהל חתימות רק אם יפרענו האנספודיעטר והיון מרומז בהכתב שאם לא יפרענו ב"ה מוקדם וישאר המרחק אל הצנן מכה הקהל ולא ישלם הצנן להחוכרים שמחויבים הקהל לפרעו להחוכר :

ואולי יש נד לחסור מהמת שקבלו חתימות שאם יפרענו ב"ה מוקדם חתימות עליהם וח"כ כשפרעו ב"ה מוקדם בעל המקח וח"כ חינו מותר רק לקבל הקרן ולא רווח ע"ז • ז"ל דהלא כמה שמצטיינים לחוכרים בהש"ה של הקארשאפקע זה ג"כ דמי לעזר היין כי אנשי הקהילה יש להם עזר מהקארשאפקע קמח וז"ל לפרעו לחמיס ידועים ומוכרים זאת מקודם • מאי חמת כמה יכולין להקנות הקארשאפקע של ז"ל וקמח שלא בא לעולם עדיין • ז"ל לפי הגרחה דבדבר של רבים דמי לב"ד השוב שיוליס ג"כ להתחייב בדבר שלא בא לעולם דהיינו שהקהילה התחייב ח"ע באם שיתבעל הכנסה מהמרחק מחויבים לשלם כל הקארשאפקעם וזה יחברו לחוכרים ואותו העזר מחוכרים כעת לחוכרים הרבנות ובהכנה של החקירה מהרבנות חינו מבואר רק באם שיתבעל הכנסה מהמרחק חזי יעלו מהחוכרים דקמח וז"ל • וז"ל מבואר בהכנה באם שיתבעל הכנסה מהמרחק ויבררו החוכרים הרבנות שט"ח של החוכרים קמח וז"ל והם לא ישלמו להם חזי צוודאי חבדו בעלי החכמה מרבנות מעותיהם • כי לא קבלו הקהל חתימות רק שישלמו בעדש שט"ח ח"ן אם בעלי השט"ח לא ישלמו להם ח"ן על הקהל כלום • ומה שכתוב בהנהג החכמה באם שיהי' חזרה סיבה ומניע לגרע החכמה הג"ל חזי מחויבים הקהל ואחריפה לעשות חופן ותחבולות שללו יבועל הכנסה מהרבנות • היינו באופן על דרך היתר דהיינו באם שיערפנו ב"ה מוקדם להמרחק וגם כל הקארשאפקעם מבעול חזי מחויבים לעשות תחבולות שלא יבועל הכנסה הג"ל שאין פירושו ע"ד החיסור כשלא ישלמו לה החוכרים מו"ל וקמחים • כי מה שנוכל לפרש אפילו בדרך דוחק על דרך היתר נפרש כמבואר בש"ע בכמה מקומות ומכש"כ כאן שאין דוחק כלל לפרש ע"ד היתר • וגם מה שרצה מנ"ח לומר שבשחכמים הקארשאפקעם בזול הרבה עד שגראה לכל שבעביל הקדמת המעות מוזילין חסור • ז"ל ב"ה כי נחזי נהוג מה שמחכרים כל הקהילות אפילו שאינם לוקחים המעות מקדם הקארשאפקעם לאחרים ואחרים מרויחים בזה ולמה לא יחזיקו הקהילות הקארשאפקעם בעד הקהל וירוחו בזה • אך הוא מחמת כי קדירה דבי שותפו הוא ויך לחיבוד כי לא ישגוהו ולא יעריחו בזה כידוע כמה וכמה טרחות והשגחות לריבים ע"ז שלא יך לחיבוד • לכן מחכרים בכדי שהחוכר ישגוה שלא יעלימו וגם לנכות המעות מהקנאים או ממוכרו קמחים נמלא דהקהל חזוילו

שאלה מעטיתי הרב ה"ג סוע"ה נ"י מפורסם
לנאון ולהפארת ישראל כש"ת מו"ה יצחק
אייזיק מו"צ דשאועל :

ברבר החכמה שנהגו הקהל להכיר לאיש אחד שיקדים מעות כי הלא דמי זה לפרדיסא צב"מ דע"ג דרב אחר משום אגר נער • גם אם היה באופן שחוכר דבר שאינו ידוע כמה שהי' עולה עכ"ל ח"ה הוא שמוזיל עוצא ובאופן דלא שכיח כלל פסידא הנה זה דומה למה שכתב התוס' גבי פרדיסא דהתם נמי זמנין דלית בה תיובתא לא חייבי' רב להכי משום דלא שכיחא ע"ש עכ"ד בקי"ור :

תשובה! נידון החכמה הרבנות שרצה מעכ"ת להראות עעס לשבח לחסור מחמת דמוזיל עוצא ודמי לפרדיסא דחסור כרבי הנה עיינתי בזה מעט וראיתי שיש להחזיר לפי דעתי :

כי לפי דעתי החכמה הרבנות הוא ממש דמי לעזר היין שמוכרו דהיינו שאנשי הקהילה דפה יש להם חכמה שמחויב הצנן להם כל שבוע ג' רוב

אחוזלו גבי' גם מהמת טרחתו הגם דלחזילו גבי' טובא
 נית לן בי' מבוס חשב כיון דלית בי' נמי טרחא
 להחוכר . ודחי' לדברי כיון דלית בי' נמי טרחא לא
 משגיחין על הקדמת והזלת המעות טובא מהגמ' ב"מ
 ע"ג דאמר רבא להגשו דשבי טיבשה הפוכו בחרעה
 כי היכי דליקני לבו גופא דחרעה ואי לא הוי הלואה
 גביכו והסורי ופירש"י הסויעו מעט בחרובה או בקלירה
 אלמא היכא דמסייע רק מעט עי"ז נעשה התיחר להוסיף
 ח"כ הפילו טובא . הלא נראה לעין כל שבבביל זאת
 הסייע ולא היה משלם רק מעט עכ"ז אין משגיחין
 ע"ז כי מאחר שמסייע מעט נמשך הפעולה עד סוף
 זמן הקלור כדפירש"י טס . ח"כ ב"ד נמי דהיכא טרחא
 להשגיח ע"ז שלא ילך לאיבוד וגם לגבות המעות יש
 היתר הפי' היכא דמוזיל טובא הגם כי אינו דומה
 ממש לזה עכ"ז יש סמוכים לזה . ול"ד לפירושא
 דאסור חדא לפי שארי טעמים של החוס' דהיכא דלא
 שכיח אסור במשם הוליא מע"ל"ת הרחי' לאיסור נראה
 לפי דעתו כי שם נמי האיסור מהמת דלית בי' שום
 טרחא להלוקח עד שיוגמרו הפירות . הכן חס היה
 המדובר שהלוקח יגבש ויעדר עד שיוגמרו הפירות
 לע"ד נראה להחזיר מסעיף י"א שם ודו"ק . אך כל
 זה הני אומר לפי הנראה להקל לאחרים הכל לעלמי
 הני מוכן ומזומן לשמוע דברי הירושאים על מדין
 בזה הענין . והם מפניהם ילא לאסור אזי בחרעה דבה
 ובנפש חפלה הקיים זאת כי מזה לשמוע דברי חכמים .
 וע"ז נאמר בכל מאודך בכל ממוזך :

דברי ירדני לנצח יעקב בר"י ז"ל .

יא

העקבה מתשובתי ל . . .

יקרתו נכון הגיעהני כו' עתה אשתעשע מעט
 בדבריו ולא הניח רק לפרש שוחתי ולא
 אהדיך לחוק דבריו כי הסברות משתנות לפי ביקול
 דעת איש ואיש . והוא כי בלבוש דברים מלינו שוגג
 ומתעסק ודש"מ נפרדים זמ"ז דגימיה . הבוגג הוא
 הטועה בדבר ככ"ע יודעים כמו שהסבירו החוס'
 כריתות י"ט וכינוי הטועה בכללות הדבר כאומר מותר
 או בהיום חול בלפי דעתו עשה ויכפיל כ"פ וע"ז חייב
 חטאת . ומתעסק הוא הטועה בצדק שסובר בזה
 הלוב . ומתחזר יפרוש . ובה לא כ"ע ידעי שזכו
 מחובר ואיממע מקרבן לבו"ע חפי' לר"י דלא חזיל
 בחר כוונה ומ"מ לכתחילה אסור אם ספק לו אם הוא
 הלוב או מחובר . ודש"מ זה הפלוגי ר"י ור"ם וק"ל
 דמותר חפי' במזיד וחפי' בידוע לו שהוא ספק שאל
 יעשה הרק וחפי' פ"ר דלא ניחא ל"י יש מתירין
 לכתחילה וע"כ ה"ט דחלוגין בחר כוונה מסברה וב"מ
 (בפסחים דכ"ס) . וג"ל דדש"מ עדיף מתעסק שהוא
 דבר התלו בהסדון ידיעה ואינו ידע אפשר שה' רגשו
 בך דכ"ל לחזקתוכי וס"ל בנות אסור אבל דש"מ יודע
 הוא חלא שאין סוגתו ורגשו בך (ואולי יש להסביר
 יותר דכתלוב וגמלא מחובר ה' רגשו בזה יהא מוגח
 תלוב על הסולחן ואיחעבדה מחשבתו שנתלם ודעי הוא'
 מוגח תלוב . אבל דש"מ יודע שהוא מחובר וכוונתו
 ורגשו ביה' מחובר ולא איחעבדה מחשבתו שנתלם
 אם נעשה הרק וה"ל דש"מ) . ובאין בחיקו (בב"ק

דכ"ז) שלא ידע בו וסבר לעמוד ריקן שלא יהי' האבן
 ברה"י והרי נפל האבן ואינו ברה"י וס"ה ריקן (ואינו
 ידע בהאבן והי' סוגתו לעמוד ושיבחר האבן ונפלה
 סוב בכלל דש"מ) וכן חפ"ל בלא ידע בחמץ וסבר שנה
 לצער והרי לא ביערו י"ל דה"ל בכלל מהתעסק . (וג"ע
 בשבת דו"ל בתוד"ה שמה כו') משח"ב במוכרי כסות
 ובמזיר שאין כוונתו להתחמם ולהלוב שרי . ועיין בחידושי
 הרשב"א (דקל"ג) גבי ברהת בכהז טעמה דה"ל דש"מ
 משום דלא כהז רחמנא לא תקון חלה בלא יטהר הנגע .
 ע"ש הטעם . ולפ"ז יש לחלק בפשיטות . ובה ח"ש בפשיטות
 דברי החוס' (כתובות ד"ה) דדש"מ עושה היתר
 ומכוון להיתר והגב עושה היסור בלא כוונה אבל
 מהתעסק עושה רק האיסור גופא חלה בלא ידעי
 ועיין בי"א ד' ל"ב תו' סוף ד"ה מלמטה ובחידושי
 בשבת ד' מ"ח ע"ב תוס' ד"ה מיחס דכשמכווין
 לתם בעושה אסור . ועשה מה שהערה מכ"ה במוכרי
 כסות הא נהנה . הי' חפ"ל דח"ג דכריתות י"ט אמר
 במאיל המתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה
 היינו במתעסק אבל בדש"מ שרי הפילו נהנה דמנחה
 אהריחא הוא כמו"ל . והולס הערת מש"ל (מפסחים
 דל"ג) חזקה . הי' חפ"ל דהאי כוונה דלא כשמואל וב"ל
 דנהנה ג"כ פטור וזה דחוק דלא מלינו מאן דפליג
 עלי' דשמואל . והי' חפ"ל עוד דשמעילא חין הכיוב עג
 הנחתו חלה על הגול כדליתא במעילה (דף ב') עד
 בידור תחתיו בזה פרוטה וכיון שכ"ז בלא נהנה ש"פ
 פטור . כשהשלים לפרוטה במתעסק ה"ל לפוטרו דהא
 הכיוב הוא על הגול ש"פ וה"ה מתעסק . ואולי זכו
 ספיקו של החוס' (קדושין דמ"ג) ד"ה בגא מלינו כו'
 הי' יש בל"ע ל"ש בהנחה מעילה . ומכ"ה נ"י חתק
 בין הנחה חכילה לבחרי הנחות ע"פ דברי הר"ן פ'
 ג"ה וחלוט דבריו שם מגומגמין ולריבין ביהור וה"מ
 ועיין ב"ק (דף כ"ה) תוד"ה חו"ד כו' . ועיין ר"מ
 פי"ד מהמ"ח הי"ב . עתה אבוא לדון במשתין ע"ג
 זרעים הי' נומא דכשתנה הטעם שמ"ר מלמיה חס גריבין
 להפרישו . ובה כל דבר בחינו משכין כשיודע
 שהוא ספק פ"ר י"ל דאסור לכתחילה ונה שרי חנה
 גרידה דח"ג דליתו ענין בגרר היו מוכרה להעשות
 חרוץ מ"מ בלוחו שעה היו ספק גמור בח"ה ידע
 שהיך וכמו"ש תו' ר"פ החולץ אבל האו ספק בחסדן
 ידיעה דק"ל דלא היו ספק וכוודחי השבטין ל' . ולפ"ז
 חפי' כשספק מוס לשדה ספק בורה ספק זרועה ג"כ
 אסור והפ"ת דזה מקרי ספק מ"מ כספק בדבר הכנוי
 כגון במ"ר ככ"ע יודעין דכ"ל פ"ר י"ל כמו בטעות
 בדבר הכללי לא היו טעות כמו"ל ה"ג ספק בדבר
 הכללי לא היו ספק . ולפ"ז אי טעה וסבר בודחו
 אינו פ"ר י"ל דחייב חטאת בטעות בדבר הכללי . חלה
 דמ"מ י"ל דדש"מ ה"ל כמתעסק ונדד מה דאמשיע
 במזיד מסברה לא נפיק ג"כ מכלל מהתעסק למעוטי
 כשוגג גם מקרא . ולפ"ז ח"ל דח"ג דפ"ר ל"ה בכלל
 דש"מ מסברה וחייב במזיד וספיקו אסור מ"מ כשוגג
 אמישע מקרא מן קרבן . ואולי חפי' בטעות ואומר דפ"ר
 מותר לא מחייב בקרבן וי"ע ועיין שבת (דל"ה) תוד"ה
 המכבדו . ע"ש בטועה וסובר שאין זה פ"ר י"ל חלה
 גרע מתעסק דהא לא איכווין לאיסוריה . וח"ג דמזד
 הסגנה הי' חייב . מ"מ מלד דש"מ יש לפוטרו כשוגג
 מקרא (ובקל יש לחלק) דח"ג דמזיד חייב וספיקו
 אסור . מתעסק מני ספיקו אסור . וחפ"ה טעותו
 פטור

חית

ואולם צ'חין לה שעה קבוע ציזם ד'חיתא צ'סי קפ"ט סי"ג דמקרי ווסת קבוע חס היו בעונה אחת . ולא ידעתי מ"ל חל דצ"ס בכל דוכתא מיירי ציזם שעה קבוע . וכן עונה ציזנות ים לחמר דסוף העונה הוא שעת הווסת (ול"ט צ"ג קפ"ט סק"ל) וכן יש לפרש צרס"י גדה (דט"ו) ד"ה צחוק כו' לסוף עונה עכ"ל . ול"ל דלמדו ז'חה מפרישת עונה הווסת . הלמא דדרך לשנות צ'חותה עונה וע"כ חפי' עברה שעתה ולא ר'חה עדיין לא נעקר . ול"ל ח'ה ד'חשה שיש לה ווסת ד' שעתה ולא חיישינן להטוטה ועדיף מחין לה ווסת דח"ט דכיון דחייזין שר'חה בצעתה ל"ח שנתה . חבל כ"ו שלא ר'חה גרע מאך לה ווסת וחיישינן שמ'ה תשנה ק'ת צ'חותה עונה . חל'ה דלפ"ז הלמך בדיקה כל העונה בלא ר'חה . עכ"ל דכל העונה שלא בצעתה דין ווסת ש'חנו קבוע יש לו . שהרי חס ר'חה צ'חותה עונה בלא בצעתה מטמינן לה למפרע . וע"כ ל"ג ג"כ בדיקה רק בצעתה הווסת ולא כל העונה . חל'ה שייך כ"כ חזקה אורה בזמנו צ'ה כיון שלא ר'חה בצעתה . מעתה ג'חה דכן צ'חין לה שעה קבוע לא היו טולו ווסת קבוע חל'ה לענין עקירה . דכמו ש'חנו נעקר על פי חיבור השעה (וחוששת לכל העונה חפי' לא ר'חה רק פ"ח) כן חס קבעה ווסת צ'חותה עונה ש'חנו נעקר חל'ה ציזנתה ג"פ כל העונה . חבל מ"מ כיון שמשנית הווסת חיחרע לה חזקה אורה בזמנו צ'ה . וח'ינו נדון כווסת קבוע לגמרי . ובוודאי מטמינן לה מעל"ט למפרע וס"ל לא מקרי ווסת קבוע לענין בדיקה :

עתה נכוח לחקור בעיקר ספיקו של הה"ד . וכוונת צ'דה (דף ג"ז) תוד"ה חימוד . הקבו דלמא כסבורה מ"ר ח'ה . ותמוז ד'חתי חמאי ק'חמר שמואל דט'ורה . גם מאי דנקיט כסבורה מ"ר ולקמן נקיט חרגשה ולאו דעתה . גם ל"ע לדעת הה"ד צ'חרגשה ולא מ'חה כלום דעמ'חה . ח"כ ח'ך נימ'ה חרגשה ולאו דעתה שהרי מהיזבה לבדוק ח"ע . גם מאי דהכ' משמע דכסבורה מ"ר ח"ל חששא דאוריית'ה מדחייזין קרבן וכו' לעיל ד"ג תוד"ה מרגשת . וחל'ה שס ע"כ תוד"ה ח"כ . משמע חל'ה היו רק חששא דרבנן יעו"ש'ה :

עב"ז דוודאי ח'חה מנרת צין חרגשת עד ומ"ד להרגשה י'ח'ה ד'ס . חל'ה דנמ'חה דס בוודאי מגופה חליזין מה"ה צעטות מחמת חזקה דס צ'ח בהרגשה . כמו"ש הרמב"ם צפ"ט מ"ה ח"כ וע"כ הקבו צ'חוס' דלמ'ה חל'ה חרגשה וכסבורה מ"ר חפילו לא הטילה מ"ר וע"כ לא בדיקה ח"ע . ושמואל מיירי צ'חומרת צרי לי שלא חרגשתי כלום ועטורה מה"ת . חל'ה דמד"ס חיישינן צ'חה דלמ'ה חרגשה ומשום דכסבורה מ"ר ח'ה לאו דעתה ושכחה לגמרי . וע"כ הקבו צ'ח' הקדוס לס"ד דלשמואל עטורה חפי' מדרבנן דתיקשי לי' מכהמים . וע"ז חירצו שס לחלק צין זמן מועט לזמן מרובה דיש לחמר דשכחה . ולעיל (ד"ג) דנקיט כסבורה מ"ר ח'ה . חל'ה צ'חומרת צרי לי שלא חרגשת כלום משום חששא דשכחה לא חוס מטמינן לה למפרע דח"ל סד"ר . וסכ'ה צ'חוס' הקשה דנימ'ה כסבור' מ"ר מן חטורה ות' דבזמן מועט לא חיישינן כלל לחמר כסבורה . חפי' ח'נה חומרת צרי לי שלא חרגשתי

פטור ויש לדון בזה . ועכ"פ שגגת חיבור י"ל דהוי ומחויבים להפרישו כמו שהודיעו צ'ש"ע כל דברים החבורים מהמת פ"ר . וחפטר עוד ש'חפי' שופך מים לשדה וסובר שצורה מחויבים להודיעו שהיא זרועה ולהפרישו דמאי דספיקא חבור לריך להפריש טעוה . (ולפ"ז חפ"ת דיש מ"ר שמתמיה וספק ח' מ"ר שלו מלמיה חבור) ועיין צ"ז סי' של"ו סק"ג וחפ"ת דש'חי כיון שחפטר שלא חיעשה המל'חה כלל דמי למחובר ונמ'ה חל'וס ח'חר ולא ח'וי מל'חה מחשבת כדמשמע (בשבת דמ"ה) תוד"ה מיחס כו' . מ"מ י"ל דח"ל נמי שגגת חיבור וכ"מ צ'חג"ה סי' ג"ח ודל'ה כהגרע"ה . ולא ר'חתי להחריך בזה כי לדעתי לא ח'חמין שכשתה הטבע ומ"ר חדין וחריפין ומל'חין כן וח'ינו מלמיה ועכ"פ י"ל דקילקולו יחר על תקונו וח"ל פ"ר חל'ה ניח'ה לי' חפי' צ'ח'עה דידים . ז'כן כן הדברים שרמזתי במכתבי הקדום בצל'רה ועכ"ז ח'ינוי מחליט ומכ"ת צדעתו מישרים ישפוט :

ומה שהקשה מכ"ת נ"י על הר"ש שכתב דהכנה כרצ'ה . נרחה דהר"ש והרמב"ם חזלי לגרסת הר"יף חל'ה גרס חליצה דר"ש ל"פ וס"ל דפליגי חליצה דר"ש ח' ר"ש חרתי צ'י כוונה וחפטר ח' כוונה לחוד'ה וחבור מכוון חפילו לא ח'פטר ופסק כרצ'ה :

וביותר נ"ל צ'דבר להשתין ע"ג שדה זרועה חנה עקר טעמם שמוזל . וג"ל דמוזל ל"ס רק במכווין לזבל כמו דס דדווקא צ'ריך למשקה וכמו מפשיט דדווקא צ'ריך לעור ור'חי' ממפנה צ'דה ניר דליכ'ה חל'ה חיבור מד"ס ולא משום מוזל ול"ע צ"ז :

יב

תשובה לרב אחר :

ברברי ח"ת צ'מה שנסחפק ח'ח"ד סי' קפ"ז סי"ק י"ח צ'דקה ח"ע צעטת ווסתה וג'ח'ד העד . גם כהצ דנשי דידן ש'חין להס שעה קבוע כל היזם שעת ווסתה ח'ה . ובמשנית ווסתה ח'יו ימים כולם כשעת ווסתה דמי חוסיף דכן חס הטילה מ"ר צעטה ווסתה חטורה וחפי' צ'דקה ח"ע ונמ'חה עטורה וח"כ נפל פית' צ'ציר'ה :

והנה צ'רגילה לשנות ווסת ח'יו ימים . חע"ג דכל ח'ותן הימים מקרי ח'ין לה ווסת כד'חיתא צ'ש"ך סי' קפ"ט סי"ק ג"ט וח"ל לפרוש חל'ה עונה ח'חונה מ'ח'ותן הימים ועונה מווסת הקודם . מ"מ בחזקה זו שלא להח'חר יותר ותליזין שר'חה ח'ך ח'ותן הימים דח"ל כווסת כמו חל'ה חיישינן קודם להס . כד'חיתא סי' קפ"ו ס"ג . ועכ"ז נ"ל דכיון שמשנית ווסת לא שייך כ"כ חזקה אורה בזמנו צ'ה . וח'ין ח'ותן הימים נידונים חל'ה כווסת ש'חנו קבוע ול"ל בדיקה לעכוב'ה כד'חיתא סי' קפ"ט ס"ד . דחל'ת"ה לא משכחת לה ח'ין לה ווסת ש"כ חג"פ שקודם לזה ח'י ח'ך זמן זה עד"מ ס' יוס . וכיון שצ'רו ס' יוס נימ'ה חזקה שלא עברו עליה ס' יוס צ'לי ר'חי' ונתלה שר'חה ח'ך הימים ח'ס :

כדכתיב קבר פתוח משום דנפתח ע"י סיבה (וכ"מ ג"כ ה"טבדל שבין נפתח לפתיחה) ואין דרך ללכת צ"ח זמנו רק בשפתח הרבה נופל הדם ממילא - והיינו בטפה כמו מפלת וולד דאין שיליא פתוחה מטפה כדליתא בגדה דכ"ו - וכן משמעות קבר פתוח דהיינו בטפה דפתוח מיקרי קבר פתוח - הלא דמסתפינא לחדש נגד הפוסקים - ועוד ה"י ג"ל דמשוברים וקונים כיון דצחוקה מסוגות מדמים הן ל"ש ה"א לפתח'ק צלי דם שהרי אין להם מה שיפיל מהבוס ואפ"ה דסתמא אמרו אין פתח'ק צלי דם מ"מ יש לחלות בהם יותר צדס עובר כמו דמתירין בארגשה ולא מלאה כלום בימי עיבורה - ועיין בס"ט סו' קפ"ח ודל"ה כו"ב - וכו"כ בפתח'ק ומלאה מראה עיבורה הולין בזה :

יעוד ג"ל דאין להחזיק עומאה הלא כשהאשה הרגישה שנגזר השפופרת צעומק תוך שפת האם מצפנים או שהיא' אומרת כן בודלתי אבל צספק לא מחזקינן והלינין שלא פתח השפופרת את הקבר כלל ולא נכנס בתוכו ולא נגע רק בצדדי האם סביבו ולא בפנימיותו (ואצרי דר"י יוביה צב מ דפ"ד) ואפ"י נגע בפתי האם חינו נגע רק נסיקה ולא פתח'ק - וברי צ"ח מ"ב סו' מ"ט כתב שהוא מהנמנע להכניס בתוכו ור"י לא קאמר רק לפלפולא בעלמא ועב"פ ה"ט לחוש לזה מספיקא לכו"ט - וע"ד האשה והצחולה שרחו יחד ומלא דם צמטפת לפי הגרלה לכו"ט תולין בצחולה - אפי' להמ"מ שנסתפק צממיני שלה היינו כשפסקה צטרה וספרה ז' נקיים דילתה מטומאתה ראשונה וגם החזק משינה סתם חבל צלי צדיקה וספירה ס"ה בחזקה עומאה הראשונה ועדיין לא יצתה מחזקת משיין פתוח (ועיין בגדה ד"ס ברש"י ד"ה צממיני שלה כו') משום דמשינה פתוח כ"ו כיון דעמא השתא עכ"ל - ובמ"מ תמה דמאי לריך לתרווייהו וג"ל דתליא בפלוגתא דר"מ ורבנן אי צמי שרחתה וא"כ תליא בחזקת מעין פתוח - או בראוי' לראות א"כ לא תליא הלא צאי לא מתקלקלה וא"כ תולין במקלקלה לשעתה צלי' וע"כ רמו רש"י לשני הטעמים - ולפי' לדידן דקו"ל כרבנן צסו' ק"ך ס"קמ"א דבעינן דווקא כותיה הרואה א"כ תליא צמשינה פתוח - וא"כ צזה צממיני חס צדקה אינה חולה צה כנ"ל דראוי' לראות ל"ה חזקה מעין פתוח - כיון דלא חזינן דרחתה הלא מסברא וכו"כ פסקה מסברא וליכא חזקה הלא בראתה :

יד

תשובה לרב אחר

ברבר האשה שע"פ ענת הרופאים לא סרקה ראשה וגסתבכו קליעות - כבר דשו צה רביס ואין ספרי האחרונים ת"ו ואצוי' בקלרה - הנה צביאור דברי המדכני המוצא ציו"ד סו' קל"ח סו' צה"ג ג"ל כוונתו דכיון דמחודק צצ"י שח"א להפרידס ס"ל צלוע וגדון כמו צחולדה ע"ד מש"א צסוכה ד"ד דעפר סתם הוי מיעוט וכיון שהוא מצ"מ ס"ל כולו כשערה אחת עבה - ולפי שודלתי יש מקומות למעט ממקום צבוקס שנפרדים קלה זמ"ו ולא עיילו צה מוח מהמת צבוקס למעט וכן הצער שבין השערות עכ"א ננו דכיון דמקום כדצוק

הרגשתו - ולפי מסקנת החכמות ח"ש מה דנקיט תלמודא, הלא דלא הרגישה נמלא על שלה אמאי חייבין - ולא נקיט רישא נמלא על בנו אמאי חייבין - והיינו משום דהמ"ל דעל שלו מיירו לאח"ז מרובה די"ל כצבורה מ"ר - (ובנמלא על שלה לאח"ז דטמאה י"ל דהיינו טעמא דחומור הרגשה עד הוא) וע"כ העמידו ג"כ החוס' דצריכה על חומור הרגשת שמש (ולא על הרגשה עד הקדום) הלא משום דמזה מוכח מסקנת הירושלם מהא דפריך מסיפא - נמלא על שלה אותו יום ולא מרישא נמלא על שלו :

מעתה כיוון דחשם הרגשה עד והרגשה מ"ר הוי הששא רחוקה - ולא מצינו שחששו לה הלא במלאה דם מגופה בודלתי - ח"כ מהיכו תיחי גיחוש צנאצד העד חס לה דימא (צולת הסוכה) דחלים חזקה אורח צמנו כמו חזקה דם צבא בהרגשה - ע"כ הייס צ"י נמי חששא רחוקה (היכו דליכא הוכחה מדלא הרגישה) ח"כ לפי מסקנת החוס' דאפי' לא הטילה מ"ר ג"כ הוי מה"ת הששא דכצבורה מ"ר צומן מרובה - ח"כ צלא צדקה וגזרה לזמן מרובה - אפי' לא הטילה מ"ר הטמא דימא כצבורה מ"ר היא - וזה מצוהר הפכו צסוגין ד' ט"ו - ע"כ ג"ל דל"ד חזקה ווסת לחזקה דם צבא בהרגשה אפי' צלא הוכחה למ"ד ווסתות דרבנן - וכ"כ הצי"ד בעלמו צסו' ק"ך חו"ק ג' - ומכ"כ צסו"ט סו' קפ"ז עברה ווסתה ולא הרגישה פירשו צלא הרגישה רח"ת הדס ודלית :

יג

תשובה לרב אחר

ברבר האשה שהכמה סניסה שפופרת צרחמה לצודקה - הנה מצוהר ציו"ד סו' קפ"ח דאין פתח'ק צלא דם - וחולם כצ"י הקשה צהא דמטער במלאה דם צצקיעי החתי' או תוך השפופרת - דמ"מ נטמא משום דאין פתח'ק צלא דם - וכוא תמוס דהא דם לפנינו צחוכס ונחלו צזה כהיא דתס"ד בהרגישה ולא מלאה כלל דעמאה - שאין המקור נפתח הלא לדם ורוב דמים עמאים - ואפ"ה במלאה מראות טחורות תלינין צהס - ואשר ג"ל צזה דהנה צגדה דף כ"ב כתב רש"י דאין זה דם גדה הלא דם חתיכה - וגראה דס"ט משום דאין דרך הדס הלא להמשך ולהיות שותת ויורד על כותלי הרחם וה"ל להמלא על החתיכה או על השפופרת מצחוד ולא צחוכס - ואפי' לפי החוס' שס ד"ה כי פליגי כו' צזהו דם גדה היינו ששפעת הדס צא גס צחוכו - חבל עכ"פ וודלתי שנמשך גס על דופני הרחם - וע"כ שפיר סקשה כצ"י דח"כ ס"ל למטמי במלאה צחוכס ולמתלי דמלא גס על הדפנות צשפע כמו צפתח'ק ולא נמלא דם כלל דעמאה - ומזה הוכיח כצ"י דצחתיכה ושפופרת קטנה אפשר לפתח'ק צלי דם וחולם שיעור גדלותן אינו ידוע - ולולא דמסתפינא ס"א דשמו מוכיח עליו - הלא דצתח"ד נקיט מקור וסיינו צמשהו כדכתיב מקור נפתח - דחיתא ציומא דע"ז דתחילתו כקרני חגבים - וס"ט משום דדרך המקור להיות סגור ואינו נפתח מעלמו אפי' משהו הלא לדם - חבל פתח'ק הוא צמרהב

וב"מ בחולין ד"י בטבל ועלה ומלא ד"ה ולדעת רש"י סוכה ד"ו דס"ל דנקבד חוץ במישוט מה"ת ה"ס ונ"ל טעמא דתיב ורחק כל כשרו ואפ"ה חי לאו ריבוי ה"ת הוי מוקמינן הלמ"מ הכשרו חבל ההוס' ס"ל דכל חתי לביטורא בפסחים דק"ט . ונ"ל לדודו בטבל ומלא ד"ה היינו משרו ברוב רחבו וס"ל בשערות לא צ"י כל חורבס . חבל ל"י כן בפוסקים . עכ"ל דה"ש דלא צ"י כל חוץ בשערות משום דליקף מן חת דהנ"ל שלל השער ס"ל כאלו ה"א על השער שחתהים במקומה חלה בחולק מקום צפ"ע כל הראש ולפ"ז ה"י חפ"ל דנחשב כגלל הראש גם מה שבין השערות . גם י"ל דלענין כולו צ"י דווקא כל חוץ בשערות (והוא קלף דק ממל"ש שה"ס נחשב רק בשערות ולא מה שביניהם מהשכרה לחשוב כל חורבס) וגם כ"ו רחוק דמשמעות הפוסקים דנקברו רוב השערות נימא נימא חוץ ואולם צ"ד ודחוי נבחרו שערות קטנות בקלוות שלל נסתברו והוי שיעור ע"י נדה דנ"ב . ואם נסתפק חוץ נידון ברוב חס הגלגל קלף ל"ל דמקום השער נדון כשער חף שאין יוצאין לחוץ מכל מקום מקומן ניכר כיון דלא נשקרו לגמרי וממילא הוי שיעור . זכר לדבר דה"ל שערו מרביעין מאת הספל לצברו והרי גבי מלורע נמי כתיב ורחק את צברו (עיין סוכה ד"י) ובר"מ פ"ה מהסו"ל בהב דמגלח כולו כדלעת וח"כ מחי מרבה . ואין לומר לשער שבושין דה"ל צ"ז חינו ראווי לביאת מים וס"ל בלוג דחינו חוץ ומה שהקשה לחב"י בדה"מ צ"ז דח"מ בלוג הוי ממחטיין פ"ה דמקלוות לפי"ה דר"ש דבי"ס היינו ח"מ דחוץ כשואה י"ל דחינו במקום שיושבה ונחת וקרי לה בי"ס ביחוד לענין קפידא שהוא מקום מכוסה ולא משום קמטי הגוף שמשתחף עס כל זה בי"ס . ובדוחק י"ל דל"מ כשאר שער צ"י מהכווין ולפ"ז יב"ה מוכח דהיפך דמקום השערות המגולחים חוץ נידונים כשער דח"כ ס"ל מישוטא ושרי מה"ת ומכ"כ במלרס דלא כתיב צ"י כל חבל לא מסהכרל וכל"ל . גם י"ל ע"פ מ"ש ההוס' צעירובין ד"ד דבלטדי הלמ"מ ה"א צולו דווקא . וג"ל דנפקא ליה מה"א דלמרינן ציבמות כולו מי חמר וע"כ ה"ס משום דצולו מקרה נפיק ולפי זה יש לומר דמקרה צולו תרווייהו גופו ושערו . כ"ו כהנתי צפוי ועכ"פ לדינא דדבר נכון להתיב צ"ד ככה"ל :

טו

תשובה לרב אחר

ע"ד צ"ד לצוט שמזוהר צפ"ע סו' ק"ן שמילי מכתמים . ובה"ס שדה צ"י נרגא דדווקא צ"ד עליון . דבר המוס הוא לחדש מה שלל נמצא בפוסקים . על משנת ק"ה ר"ן . ובגדה זכ"א שחמרו שלל גזרו על צדי לצעוין כדי להקל על הכתמים . ומשמע שפשוט ה"ה שמלד עלמו חינו מטמא כחם . שח"א לעמוד על מרחות הכתם על הציור ממתה הלצע שחתיו . וח"כ מה לי עליון או תחתון . וכשרנו לאסור צדי לצעוין ממילא ה"ו כולן חסורין . ואם יגזרו רק על צ"ד עליון עכ"פ יב"ה חומרה חס ימצא על צ"ד עליון . ואין צ"ה כדאי לחזק על כל הפוסקים :

אולם דעת הגה"מ פ"ג מ"ה ח"כ דקלוותא דצ"ז חינו

הדיבור ס"ל בלוג נידון מקום הפרוד צי"ס קמטי הגוף דלא צ"י רק ראווי לביאת מים וס"ל בשערות עבה שנהלקה קלף באמצעותה . ואמר עוד דחפ"י לא נדון בלוג כחולדה לענין זה שהתחבב מקום הפירוד ע"י לבי"ס . מ"מ לא גזר מקום הפירוד ובין השערות משלוב נימין קבורין דכיון דלא מיהדק עיילי בה מ"א וכל"ש צ"ה . ואמר עוד דכיון שסכנה להסיר היינו רבייתו כמו בעובר ציבמות דע"ה . ס"ל כיון דו"ל ג"כ מצ"מ נדון ע"י"ו כשערה עבה כחולדה ומקום הפרוד כפית הסתרים . וה"ל דל"ג נמי מטעמא דמקדמה שלל להסיר כמו גבי לבש צי"ז י"ל דמ"מ ל"ה ע"י"ו כחולדה למיחשב משום זה הפרוד לבי"ס . עי"ל דלא חמרו חלה בלטי שרלויה כקך משח"כ צ"ה שרלויה להחפלות ולהתגלה ס"ל כמו רט"י . וע"כ לא חמרו נמי בגמרה ה"י טעמא גבי עובר והיינו משום דתכליתו להולד . ועיין ס"ך ס"ק י"ד . עי"ל דגם זה נכלל בטעם הרחבון של המרדכי ולצע חביב ל"י מצ"מ ח"פ"ס באמצ"מ ממש ועוד שבה להקן ע"ד מש"א צ"ה"ה דל"ע חוד"ה משום כו' . ומה שפקפק דחפ"ר דווקא גבי עובר גלי קרה ומתה לרבות לידתה בקדושה ככחוצות דמ"ד והיינו ע"כ ככה"ג . הנה בהפלה כחוצות ד"ל"ה הקשה ה"א חין זכ"י לעובר . עכ"ל דכיון דח"י ואמו נתיירו קודם לידתו ישראל מעליה הוא ומ"מ מיקרי גר צ"ה ב"לפי שלל ה"י יהודי צמשי חמו וע"כ לר"ך טבילה זולתה וטבילה גרים היתה צפ"ע דמיא רחמנא עליהו ולא רק משום הכנה להגרות כמו לר"א דהוי גר במילה לחודא וחפ"ה לר"ך טבילה למנוח לא לעכובא . חלה דקו"ל כר"י ציבמות דמ"ו דתרווייהו לשיבובא מ"מ י"ל דמודה דה"ל ג"כ מנוח צפ"ע זולת הכנה הגרות וע"כ בלידתו בקדושה ח"ע"ג דה"ל גר מעליה חפ"ה לר"ך טבילה להטהיר ולהתקדש בהכנסו למחנה ישראל . ועל זה הושיל לו לידתו בקדושה שלל יטערך מילה וטבילה לעכובא כמו דחתי ליה להחצרות לסקילה חלה דלא חליס כמו הרתה בקדושה דל"ג טבילה כלל ונתרבה גם לקום . וח"כ שלל דרבה נמצא לידתו בקדושה וטבל לאחר לידתו חלה דלמ"ד דבחר ידעו שדינן וס"ל ירך חמו ושרי כבר טבלה או למסקנא דחינו רביית חפ"י למ"ד לאו ירך חמו הוא כבר טבל בעלמו צעודו צמשי חמו וביון דמסכרה נפקא ליה דרבייתא חינו חוץ כדחשבתן כמיה דוכחא סברה רביית ח"ג דכוותי . ועוד דילוף מזה . ויש לסמוך ע"י צ"ד ואין להחמיר כ"א בשנעשה ע"י פיזור סממנים שחוללים מבשח"מ חבל צ"ד בעלמו נסתבך . ומה שהוא במחכווין ל"ל דלדברא עדיף עפי דה"ל חזינן דניחא לה כמו בלצע ומה שמבחה לצער הכינים כבר נבלע וכלה . ועוד דרובא שחינו מקפיד הוא מד"ס וחף כצ"ד נסתברו כל השערות הרי דעה כמה פוסקים דכל השערות שבכ"מ נחשבין כאלה וסכי מסהכרה דכולהו כחד מרביעין . ומכ"ת נסתפק ברוב השערות חי צ"י גם כל חוץ השערות הנ"ס . צעור מזוהר צנקברו רוב השערות נימא נימא חוץ חלה דחפ"ל דחינו צנקברו צעקן דה"ל כמו שנספקה הטבילה משם ולהלן וצמו בשער לבן שאם הגבין צעקרו חפ"י משרו מטמא כחוס"כ סר"מ פ"ה מהסו"ל ח"א וחולם צט"ז סק"ה העתיק נקברו רוב השערות נימא נימא צראשין חוץ ולומר דקפידה גרע מחלילה לא משמע כן . וס"ל חפ"ל דחפ"ו צנוף לא צ"י חלילה לא ברוב שטחו חלה רוב חרבו או רוב הקיפו חפ"י במשרו

כמ"ס הר"מ פי מ"ה עו"ח דס השחין והצטננות
 והליחה סתוה ח"ט פולחן נקיים חינו מטמא ולא
 מכשיר . וי"ל דה"ט נמי דד"י לא הוי משקה והח"ך
 קאמר רבינא בד' ע"ז ועולא בדף ס"ו דדס מכה
 הצחה ממקור דפליגי בממק"ט . וי"ל דרבינא ועולא
 ס"ל דח"ט מ"ח דלא הוי משקה כלל נמי מטמא
 מגיעה המקור מהלגמ"מ (דדמי מעין המקור למעין
 הזב . ועדיף מיניה דח"ט) גם חינו מתעגל טמא)
 וחלוי י"ל דס ל עוד דצמחי דמקרי משקה לכו"ט מקור
 מטמא . ולהכי נחיד רבינא בד' מ"ח פלוגתא דר"ס
 ורבנן מחוקימתא דר"י דפליגי בממק"ט דס"ל דדס
 גדה דלכו"ט הו"ל משקה כמו"ס הסוס' בד' י"ט לכו"ט
 מטמא . ולפ"ז חידחי לה להא דרבינא ועולא מסוגיא
 דו"ט ומכמה סוגיות דמוכח דחין גיעה המקור מטמא
 חלה מ"ח דמיקרי משקה כמו"ס . וע"כ פלוגתא דרבי
 ורבנן דדקס"ד צווחתה מה"ס . מעתה ח"ט כל
 פסקי הרמב"ם על הפניהם . דדס מכה שבמקור ודס
 ידוק טבור דלא הוי משקה . חבל דס גדה וזיעה
 כמרגליות דהו"ל משקה טמא . עו"ל פלוגתא דרבי
 ורבנן הו"ל בממק"ט כדרבינא ועולא . חלל דדף
 י"ט לא מני למימר דפליגי עקבי' ורבנן דהכי .
 דהדיה קאמר מטמא מבוס משקה . ח"כ צבי משקה .
 וע"כ דרבי ברבוחיו דהחירו מכה שבמקור מבוס
 דלא הוי משקה (ולא צבי למימר דפליגי בטמאה
 מעיקרה מדחמר ח"מ כהס חבל מטמא משקה משמע
 דמטמא לר"מ ח"ט מבוס משקה כמו מבוס כהס .
 ורבנן מטהרי לגמרי . ועוד דח"כ יהיו כולם ס"ל
 דמקור טבור דלא כהלכתא) וע"כ פסק הרמב"ם צמחי
 דחינו משקה דטבור ברבוחיו . וצמחי דהוי משקה
 פסק בממק"ט כרוז התנאים דס"ל הכי . מעתה דס
 הצה חלה בהרבה מטמא מבוס משקה מה"ס . ומבוס
 רח"י מד"ס וכבוד הייתי לומר צלוסן אחר דמלך מקור
 חין דדס ח"ט לגבי כלים . רק לענין האשה
 עלמה חו"ל ח"ט . והויא חתי' בפשיטות יוהר חלל
 דלא משמע הכי ברש"י וברמב"ם) . והנה כ"מ שאמרו
 מטמא גדה הוא מבוס רח"י טומאת שבעה וכלל
 שכן מן התורה . ומבוס כהס הוא גם כן מבוס
 רח"י מדברי סופרים בכל שהוא . ומבוס משקה
 מטמא מחמת גיעה ומטמא כלים ברביעית . וכשתמו
 חינו מקבל כהמים משמע דחינו מטמא הצנד כלל
 ח"ט ברביעית . והנה הכתה מטמא מבוס רח"י מד"ס
 ח"ט למ"ד מקור מקומו טבור . חבל דס חיונה לח"מ
 כיון דלא הוי רח"י כלל לח"מ ע"כ בד' ע"ח דלא
 מטמא כהס חלל למאן דחמר מקור מקומו טבור
 דאית צ"י על כל פנים טומאת משקה מן התורה
 ברביעית גזרו עליו עומאת כהס מדברי סופרים
 בכ"ס מבוס דדמי קלת לרח"י כיון שהי' במקור מהיים .
 כמו"ס הסוס' כסי' ור"ל דחמר דבר שח"מ טומאה חינו
 מקבל כהמים ס"ל דכתה דמהיים נמי לא גזרו עליו
 מד"ס חלל מבוס דממק"ט דמטמא עכ"פ מבוס משקה
 מה"ס ע"כ גזרו עליו מד"ס מבוס כהס להשוות
 המידות . וזה כשנמלא ע"ג דבר שח"מ טומאה דחיכה
 הצנד שהוא טבור לגמרי . לא גזרו על האשה מבוס
 רח"י רק בטמאה מחמת משקה מה"ס . עכ"פ נמצא
 מזה שצריך להחמיר לטהרות יותר מלבעל . ועתה
 הכתה שצ"ג צנד לבוע דח"י לעמוד על מראיתו חו"ל
 פסקי ע"כ מטמא האשה לטהרות צ"כ וכלים ברביעית
 מבוס

מית

חינו רק לענין הצנד בלא יטמא טהרות .
 חבל לגבי האשה עלמה לא . מדקחמר צ"ל חינו מטמא
 כהס . וי"ל חינו מקבל כהמים . אך כיון שכל
 הפוסקים לא הביאורו ש"מ דחדחי ליה מהלכה .
 ובאמת דברי' תמוהין . וחין לנו להחמיר לבעל יוהר
 מלטהרות . חנוס לאשר המה מעמודי ההוראה .
 צריכין למשכנוי נפשו' לגמד עליו זכות ולהרץ דבריו
 ח"ט בדוחק . כשד"ייק דבריו בלא כהב לחלק
 בין טהרות לבעל . רק בין הצנד להאשה עלמה .
 ונקדים לבאר פסקי הרמב"ם הסותרים זח"י צענין
 מקור . שצ"ה מ"ה ח"כ דדס מכה כהב שהדס טבור .
 וכן צ"ח מ"ה מו"מ דדס ידוק . ח"כ משמע דס"ל
 מקור מקומו טבור . וכס גבי מקור שנטקד . וגבי
 זיעה כמרגליות . וציולא דופן פסק שמקור מקומו
 טמא . וכן צפ"ד מ"ה מו"מ גבי דס בינה לאח"מ .
 וכבר עמדו צוה רבים וחין פוהר אותם בפשיטות :

אמינא

הפתח לי חנה פתחה לנפשי . דהנה
 דף י"ט חיתה . חלל ח"ק להוי כמשקה
 להכשיר . והוא תמוה דהא מטמא מבוס משקה קאמר .
 וביותר יפלא בפסחים דו"ד חוס' ד"ה דחיכה שכתבו
 דבסוגין מוכח דדס ידוק צבי רביעית . ולא נמלא
 הכא בוס רמז לזה . וצריך להבין עוד מ"ח טמא
 לא קאמר הכא דפליגי במקור טמא . עכ"ג דהנה
 מ"ח דקאמר לבין מקור מקומו טמא . הכונה ע"פ
 מ"ס רש"י דמ"ח ד"ה לטומאה . וי"ל לפי שנוגע במקור
 ונוגע בה . ולפ"ז היה ראוי להיות הדס וולד הטומאה .
 ובאמת הוא ח"ט וס"ט מבוס שיון שנברא ממנו
 וצחבו ח"ה חיולא צו . לזה חמר ליבנה מקומו טמא
 שכל מה שבמקומו מטמא ציולא צו . ומ"מ לפ"ז חינו
 מקבל טומאה בגיעה מהמקור חלל מ"ח דמקרי
 משקה . ולזה לא ח"י יכול לומר צ"ד י"ט דפליגי
 בממק"ט . כיון דאכתו הוב ס"ד דד"י לכו"ט לא הוי
 משקה . ולבחר דמסיק דו"ל דמקרי משקה . ח"ט
 דמטמא למ"ד ממק"ט . חלל דלא מני למימר דכ"ט
 דמקרי משקה ופליגי בממק"ט . דח"כ עכ"פ היכה
 דחיוא דס גדה מעיקרה לכו"ט מטמא ד"י מבוס משקה
 עכ"פ ח"ט ומשמע דרבנן ס"ל דלא מטמא כלל .
 עכ"ל פלוגתהיהו ח"י חו"ל משקה להכשר . וממילא
 לרבנן לא מטמא כלל . ולעקב' טמא ח"ט מבוס
 משקה היכי דטמאה מעיקרה חו ח"ט ח"ט ח"ט
 צטהורה ח"י מקור מקומו טמא . ולפי שמשמעות לבין
 חינו מטמא כהס ומטמא משקה דעל דדס עלמו קחי ומ"ח
 ג"מ דדס עלמה ח"י מבוס כהס ח"י מבוס משקה . ע"כ צ"ל
 דחי מבוס משקה צבי רביעית כדחיתה ברביות דו"ט
 לזה שפיר הוכיחו הסוס' פסחים מסוגיון דח"י צבי
 רביעית כיון דח"ל טומאת נגע . וח"ט דדף ע"ז
 חוד"ס במקור' כתבו דהלגמ"מ דמטמא בכ"ס חינו לעמא
 האשה עלמה במקומו . חבל לגבי שאר דברים . ח"ל
 דצבי רביעית כדיו דלא מנינו דמטמא בכ"ס חלל
 לגבי האשה עלמה . וזה ח"ט ליבנה צ"ד מ"ח דקאמר
 מקור שהזיע כפי מרגליות . וחינו כיון דמטמא
 צמנע ח"כ צבי דווקא מ"ח דקרי משקה . ואיתה
 ברביות דף י"ג דזיעה לא חסיו משקה ע"כ דייק
 דמרגליות דצ"ג ח"י זיעה המקור משקה . וחלל
 ח"י קביא כהס משקה סודת לא מקרי משקה לעמא
 בגיעה וח"כ דס מכה הצחה מהמקור לא חבז משקה

הח"כ • הנה באתי לחלות פני כבוד מעטת"ה
 צעונו הגדול להכניס ח"ש בדבר הגדול ולמחול
 לחשוב השיעור כי חולי ח"ו עשיתי • הגם שלפ"ד
 ברור הוא • גם ציטר הדברים חס ים להכשיר
 המקום • הלא העניינים האלו מבקשים תשובה
 וצדבר הגדול הוא אחכה על תשובתו הצדורה •
 כ"ד ידיו ח"ג המוכן לשרתו ומלפס לתשובתו
 יקרה • יעקב חליוו בל"ח הרב המנוח מו"ה
 חביבדור ז"ל הב"מ • החונה פ"ק ריג"א :

תשובה

שפעת ברכה ושלוש רב ליחירי או"ה הרב המפורסם
 חו"ב כבוד ש"ת מו"ה יעקב אלי" ג"י

גידון המקום של הא"ה שנשאל כומע"ח מאתו •
 הנה נחקר תחלה השיעור כי זה השיעור
 כידוע • הגם שהרבה ראשונים אומרים כי מעין מטרה
 בכל שבו רק שיכסה ראשו וגופו אך כל האחרונים
 החמירו בזה • ומתעבים וזה לאיסור תורה • שמן
 החורה צעיון דווקא מ' אהה • והנה לפי החיצה
 ר"מ היתה רוחב החציות בלפס אמות פחות שתי
 ווייערשחקטס ויען כי הצית היא עגולה אכני משער
 כי מסתמא ה' כן ארבה כי צדבר עגול הארך כרוחב
 והנה מדדתי ג"כ שיעור אמה ומלאתי כי אמת ריג"א
 געשטעמפלעט • היא מחוקת יותר מעשרים גודליוסחלי
 כן מדדתי בלגודל שלי ובלגודל של ח"ס אחד ציונו"י וגם
 בחנתי ע"פ שהציה ה"ך ציו"ד סימן רע"ב שהוא כרוחב
 שצעה שערות וכפני שערות בלורן וביוונתי ג"כ בלגודל
 שלי וע"פ חשבון זה שכלתיו חת מספר ג' אמות פחות
 שני ווייערשחקטס ועלה 58 לגודלין וכלתיו האורך על
 הרוחב ונעשה 3364 גודלין • ומה נעלתי בחורה
 רביעית מהחשבון הנ"ל כידוע שהמרוצע יתר על העיגל
 הציט • ועיין צעירובין ל"ו ע"ב חו"ב ד"ה כמה שכתבו
 דהחשבון הזה כן הוא כן על הסיקף והן על השעת
 ע"ש לכן נחסר מהחשבון הנ"ל 841 • והשאר 2523
 וכלתיו אוחס על הגובה שכתב דהוא אמה וחמשה
 ווערשחקטס שיעולה 29 לגודלין עולה הכל 73167
 לגודלין נמלא מים יחידים 29049 שני שלישי מקום
 יחידים • אך יראה דומע"ב וימחול לחקר חת החצית
 שהיא עגולה לפי הנראה נחשבה בלמעשה ולמעשה
 כלמעלה כמובן • ודרתו של החציות להיות הולך ומיגר
 מלמעלה חולי היא קצרה מלמעלה מאד וח"כ יחסרו
 המים הרבה • אך לפי הנראה לא יוכל לחסור כל כך
 כיון שיש הרבה יותר חולי מדדו רק החצית ולא המים
 שיש המיד בהמעין :

את כל זה יחקור מע"ל מהם וכפי הנראה היא מקום
 כשירה ויגידון החשב שחונה עמוקה כשיעור עד
 העצור כמבואר בסימן קל"ה סעיף ל"ו • הנה צדבר
 הקילו הראשונים והאחרונים בזה • והגם ששם כתוב
 שתשעת על פני' על גבי קרקע זה כתב לרבותא
 חפיו' חינו עמוק כ"כ רק שתשעת על פני' שפיר דמי •
 ומש"כ שאם חונה יכולה להשתעט רק לשוח מעט או הרבה
 פחות המים עלמה ועי"ז יתכסה ראשה וגופה נמי שפיר
 דמי • וחצית גדולה כמ"כ רומע"כ יכולה לשוח את ראשה
 וקל"ת גופה צעיון שהתכסה ומותר וכ"ש בשעת הדחק •
 ויגידון

משום משקה דה"ל סד"ח חבל לגבי עומאת ראי'
 לצעלה או לענין הצנד צכ"ש הוי סד"ר ולקולא •
 ואפשר שזהו כוונת הגה"מ שדקדק מדלמרו כנד לצוע
 אינו מטמא משום כחם דהיינו צכ"ש • ולא אמר
 אינו מקבל בחמים דמשמע חפי' דרביעית (כבמתניתין)
 צדבר שה"מ עומאת דשס אין הצנד עמא כלל חפי'
 דרביעית) משמע דצצצוע מטמא הצנד משום משקה
 דרביעית וה"ט דה"ל סד"ח • וממילא ה"ט מטמא
 האשה עלמה צכ"ש לטהרות דהו"ל ג"כ סד"ח והלמ"מ
 חבל לגבי צעלה משום ראי' לכו"ע הו"ל סד"ר וטהורה •
 חס לא כשנמלא ע"י הגשה או צדיקה דהו"ל ג"כ
 סד"ח ולא חוקי אחזקת טהרה ע"י ספק • וחי' חפ"ל
 דדווקא צומן הגמ' שהיה רק ד' דמים עמאים ע"כ
 הקילו צצנד לצוע שהיה חף שנראה אדום אפשר שהוא
 דיסה חלף שלצע הצנד שתחתיו מאדימו ציותר • חבל
 צזה"ז שכל מראה אדום עמא וזה ניכר חפי' צצנד
 לצוע • חולס הא דמחמריקן ה"ט הוא דאין חנו בקיחין
 והו"ל ספק הסרון חכמה • חבל צצצוע הספק לבו"ע •
 ולא חיסתפקא ליה להפמ"ג צש"ד ס"קט"ו חלף צצצבר
 הגף וחח"כ נחבדה הריחה דנאסר בתחילה •
 ואינו חוזר להחירו חבל צצנד שחלו שני הספיקות
 צצ"ח כיון שלא גזרו צצ"ג גם צזה"ז נשאר כן • והיה
 אפשר ללמד זכות על הח"ס ולומר דעממו דצנד החתון
 לצוע כשצצצעה הו"ל כמצעלת חיבור צידים וחולס
 היתה ציותר שרי לצעל צידים • וה"ט הרי מצעלת
 צעוד שאין האסור עדיין צעולס ול"ד למבליך הריחה
 קודם צדיקה שצצצל חק"ח חבל הכא לא חקנו לצדוק •
 ומכש"כ צאשה שאינה יכולה לטהר לצעלה שאפי' ע"ד
 יחיד סמכיון כמו"ש צצדה ד"ו דח"י הוא ר"א לסמוך
 עליו צשעת הדחק • וכ"ש לסמוך על הלכה פסוקה
 צדרבנן וצשעת הדחק :

טז

שאלה

אחלה נא פני כבוד מע"ח צדבר השאלה
 אשר סלגוי מעיר ווענדן צשווידין
 אשר נמלחים שמה חיוס ח"ח מחבז"י אשר אין
 להם מקום • ורק מלאו שמה קרוב לעיר חיוס
 מעין וחצית נקובה צחוכה ומדדו חת החצית
 והנה עומקה חמה חחת עם חמשה ווערשחקטס
 ורחה ג' אמות פחות שני ווערשחקטס • והנה
 כפי אשר חשבנו החשבון עולה לשיעור מקום
 ויותר • חמס מה שמסופק חכני על העומק
 כפי המבואר צבו' ר"א ס' ס"ו צרמ"ח בלריכין
 שיהיו המים עמוקים עד צצורה ולמעלה זרת •
 ובחאן קשה להשתעט על פנים כי לא יספיק
 הרוחב • ויש לחוש למ"ש דרשב"ח מצואו הצ"י
 ס' קל"ה אשר יתדפו הקמטים צגופה וכ"י • גם
 צדבר הנקב הנמלא צכלי עתה חינו ידוע מתי
 נעשה הנקב חס קודם שקצבו או חח"ז • אשר
 צדבר הזה אשר אין להם מקום חחרת חף ככלא
 ה"י דוחק גדול כזה צחצית הקצושה צקרקע גם
 צמעין צוודחי ים להכשיר לפ"ד צספק מתי נעשה
 הנקב • וחף צוודחי ניקב החצית חח"כ הציח
 ספ"ת צשס ס' מרצפת המנה להכשיר נקיבה

וַיִּדְוֶן החבית שהיתה מתחלה כלי • בזה לריך רומעכ"ת לחקור מהם חולי הנקב בחביות מלידה ולא בשוליה כי אם היא מלידה ונשאר מעט בית קיבול חזו הוא פסול • ויטן כי השעה נחולה מאד כי הפאלט הוהך תיבף לא אוכל להאריך יותר • ומה שכתב רומעכ"ת בשם פ"ת בשם מרכבת המשנה הספר הזה חינו בידו • אך לפי הנראה וודאי ניקבה משולי' ובוודאי ניקבה כשפופרת הגוד • ולכן כשר צפרט במקום דחק בזה • אך יחקור אם היתה כשפופרת הגוד • וחולי ה' קטון משפס"ג ואין לי פנאי להאריך עוד :

ין

להרב הגאון אב"ד דזאנער

אחדשה"ט

ענה באתי להשתעשע במחמרו סנכוות • ע"ד שאלתו נידון פרה מעוברת שילדה בתוך שבעים לאחר לקיחתה מהה"י • אי מהני מסל"ת שלא להשביח מקחו • שהוכיח דהא דחמריקן ופסקין להלכה כרבינא בצבורות ד' כ"א ע"א • דרובא דתליא במעשה לא אזלינן בתרי' • דזה חינו חלא מדרבנן • לענ"ד יפה דן בדבר זה והבדחתי סמוכין לדבריו מצ"ב ל"ג שהקשה על שמואל דחמר דלא אזלינן בחר רובא בממונא מהא דנמלא גנב או קוביוסטוס בגיעו וחמאי לא הקשה גמ' גם על רב דס"ל דאזלינן בחר רובא בממונא • אך במידי דתלוי במעשה לא אזלינן בתרי' ובאן תלוי במעשה אם יגוב • אלא משמע כדבריו דרק מדרבנן מחמריקן דלא אזלינן בתרי' • אבל בממונא דלא שייך חומרן לכן אזלינן בחר רובא • הגם שנוכל ליישב בדוחק כמו שתירצו החוס' בכמה מקומות דהוי מני למימר וליטעמך • וגם נוכל לומר דסוגיא זו אזלא חליבא דרבא בצבורות • אך זה דוחק :

שוב

נ"ל להביא רא' משקלים פ"ח מ"ב מעות שנמלאו לפני סוחרו בהמה לעולם מעשר דאזלינן בחר רוב לוקחים כפירש"י פסחים ז' שרוב מעות הלוקחים בירובלים הוא מעשר • וחמאי הא רובא דתליא במעשה הוא אם נתחללו הפירות מ"ש על מעות או לא • והוי פגא ופגא ונסמך לזה חזקה חולין שהיו המעות חולין (עין ל"ח ע"ז) וניהו המעות חולין • אלא מוכח דהא דלא אזלינן בחר רובא דתלוי במעשה הוא רק מדרבנן • לכן בכאן אזלינן לחומר • ואגב תירצתי קושיית החוס' בפסחים על רש"י ד"ה לפני סוחרו בהמה • שהקשו דניסמך מיעוטה דחולין עם מחלה דמוכרים וניהו רובא • ולפי דברינו נוכל להרץ דנחוי חנן הטעם למע לא אזלינן בחר רובא דתלוי במעשה • יטן כי הדבר דתלוי במעשה י"ל חולי לא ה' המעשה כן • כן משמע מרש"י והו' שם בצבורות • וח"כ גם כאן חס נהלה שגפל מהלוקחים לא הוי חלא מעשה אחד דהיינו החילול מעשר על מעות חולין משח"כ חס נהלה במוכרים מוכרחין חנו לומר שהיו שני מעשים דהיינו החילול והמכירה ולקולא לא חמריקן זה דליל בחר רובא ודו"ק :

אך

מה דדייק רומעכ"ת שרוב תלוי במעשה הוא מדרבנן • דח"כ הוא פלוגתא רחוקה דלרבא

אף מדרבנן שרי חליבא דרבנן דר"מ לא חייב למיעוטא רק מדרבנן ונרבינא חפילו מן הסורה חסור • לא ידעתי מה הועיל בזה • כי גם לפי דבריו אחתי תקשה לשיעור ר"ת שסובר שהעמיד בהמה על חוקתו והוא ספק בצור • והנה לפי שיטתו לרבא חליבא דרבנן לא חייבין כלל למיעוט חפילו החזקה מסייעא ליה חפילו מדרבנן • דליבא למימר לשיעורו דהיכא דחזקה מסייעא למיעוט חייבין להמיעוט מדרבנן ח"כ לוקים רבא דרבנן • ומ"ש החוס' לר"ת היכא שהחזקה מסייע למיעוט חייבין להמיעוט ר"ל חנן חייבין ופסקין בזה כר"מ אבל לרבנן לא חייבין כלל דרובא וחזקה רובא עדיף • נמלא שחפילו מדרבנן שרי לרבנן ולדעת רבינא יהיה חסור מדאורייתא • כי החזקה מסייע להמיעוט במקום דרוב תלוי במעשה והחזקה מסייע להמיעוט הוא חסור מדאורייתא כמו שכתב רומעכ"ת וח"כ הוא פלוגתא רחוקה • גם מש"כ שהרמ"א יודה במי שלקח פרה מעוברת כיון שצעת שגולד הספק חס נפטר רחמה ובאנו להעמיד על חזקה תוקת העובר מרעא ליה תיבף • ונחזייע מתוס' קידושין ס"ו שהקשו למ"ד המכשיר בה מכשיר צנתה ולא הקשו גם למ"ד הפוסל צנתה כמו שהאריך • ולענ"ד לא נראה כן ממה טעמים כי המעיין צחוס' בצבורות כ"ו ד"ה חנן אחתיקן • יראה שהקשו צפירוש גם למ"ד שפוסל צנתה שכתבו החס' וגם חפילו למ"ד הפוסל צנתה היינו משום דמעלה עשו בזנות • ונבין מתחלה כוונת החוס' שכתבו מעלה עשו בזנות' חס כוונת החוס' ר"ל שעשו מעלה חפילו צננים שילדו זה חין שום סברא • ואם ר"ל שבזנות עשו מעלה שסובר יפסל משח"כ כפאנו דרך זנות חינו נפסל חפילו עובר עלמיו ז"א ומ"ל להחוס' • הלא בכל המקומות משמע דזנות קילא משבוי' למאן דמכשיר בה וחפילו למאן דפוסל בה היינו דדמי לשבוי' אך לא גרע משבוי' • וע' תוס' כתובות י"ג ד"ה שבחננו משמע ג"כ דמעוברת קילא משבוי' • ועוד רא' מצת חלמנת עיסה הכל מודים שפסולה כמ"ש החוס' ד' י"ד ד"ה חלמנת עיסה • חפילו מאן דמכשיר בחלמנת עיסה פוסל צנתה משום דמעלה עשו ביוחסין וח"כ חיס המקום דזנות גריעא שיעשו מעלה רק לר' יוחנן עשו מעלה לענין דין כהונה כמבואר ביצמות פרק נושאין גבי מי שלא שחה אחר בעלה ג' חדשים • חלא מוכרחין חנו לומר כוונת החוס' שמעלה עשו בזנות ר"ל שהילד הגולד בזנות הוא עלמנו פסול ולא מי שילד חח"כ כי הוא כשר וח"כ בינתי המלך שגולד אחר שנסבית מודה הוא שכשר • ובה מקשים על רש"י • הא קמן שהחוס' הקשו למ"ד הפוסל צנתה וח"כ נפל היסוד של רומעכ"ת שגנה על חוס' מקדושין כי בצבורות מיכח היפך זה ודו"ק • בר מן דין איך מדמה רומעכ"ת ספיקא דכאן לדין שלו דכאן חס היינו דנין מקודם הלידה • היינו דנין גם על האשה כי היא ג"כ צספק איסורא לכן חס יאחזה בהיתר מהניח גם נולד • אך הרמ"א דמיירי שלקחו בהמה בעוד שלא נחערבה וזו דנין אותה על חזקה שלא ילדה קודם לכן • מה שייך גולד עם האם • הלא לענין האם חין ג"מ כלל חס בצורה חס לאו רק כל הנ"מ הוא לענין גולד נמלא דבשעה שגולד הספק דהיינו בשעה שגולדה או נולדו שני הרעותות יחד וח"כ לפי סברת רומעכ"ת גם בכאן ה' לו לרמ"א לפסוק שמסל"ת נחמן ודו"ק • דומה לזה נמלא במ"א

שם יראה בעין דמיידי ששכית קודם נשואין ואפי' לא אמרין העמד חזי' על חזקתה שלא נשא שבוי' ודו"ק . וחזי' נובל לתרץ דלא דמי לשבוי' שהיה מדרבנן להלכה שהוא מדאורייתא :

ולולא דמסתפינא הוי' אמינא מילתא חדתא' שלטנ' טוב ה' להטיל מוס צבולד קודם שיבטענו כי אז יטי' מותר לשוחטו ח"כ לכל הדיעות . כי לדעת רש"י בע"ז ד' י"ג ד"ה לאפוקי . אינו צומן כזה הלכה איסור מדרבנן . והגם שהרמב"ם הלכות איסור מוצה פ"א ה"ז חולק ע"ז ופסק שהוא מדאורייתא רק שאין לוקן עליו . אך זה ידוע שהרמב"ם פוסק כ"מ ספק שהוא מה"ס אינו רק מדרבנן וח"כ כהן שהוא ספק בכור אינו אלא איסור מדרבנן לכן לא ידוקף עמוס לשבח להיתר עמוס הג"ל . ואחר שיוטל בו מוס מותר בלי שום גמגום ופקפוק ודו"ק :

יח

נשאלתי בני שגולד לו בן בכור והוא בעת שלשים יום מלידתו בנו במקום אחר ואינו יודע אם הי' אומת הוגלד אם מחויב לפדותו :

תשובה ולכאורה יש לדון דאינו מחויב לפדותו דבמא' מה הוגלד בחוך שלשים יום ופסור מלפדותו . ואף דקיי"ל בכל מקום דמעמידין אדם בחזקת חי (בגיטין כ"ח) וכן לענין תרומה אם בעלה כהן ואינו צביחו אובלת בתרומה היינו בגדול שחי למ"ד יום ויאל' מכלל נפל וכוה ליה חזקת חי אבל זה שלא שח' עדיין למ"ד יום חייסין שח' נפל הוא ואי אפשר לחיות . ולכאורה ה' אפשר לומר דחזינן בהר רוב וולדות ולא נפלים המה וכדאיתא (בבבא ק"ה) דרבנן פליגי ארשב"ג וסברי אע"ג דלא שח' שלשים יום בחדש לאו ספיקא הוא ואפילו כשפיק ומה הוא בעי' הגמרא שם לומר דלרבנן בחזקת וולד מעליה הוא . וביבמות (דף ל"ו) לענין מה בחוך שלשים ועמדה ונתקדשה פסקין רבנן דאשת כהן דיחא בעלה חבור להחזיקה אם תחליץ . אינה חולנת . רק באשת ישראל היבא דאפשר תהליץ . וכן הוא מבואר ברמב"ם וב"י דגבי אשת ישראל מחמירין . רק מדרבנן דמדאורייתא סמנין דוולד מעלי' הוא . ועל כהך משום דחזינן בהר רוב וולדות דלאו נפלים המה . ונראה דגם רשב"ג דס"ל דחי לא שח' ספיקא כיה הוא רק מדרבנן כדאיתא בתוס' שם ביבמות דהוה לן למיזיל בהר רובא רק חייסין למיעוט המני' . והא דמביח רחי' מקדח דפדויו כו' היינו דאם שח' וודאי לאו נפל הוא . ונראה מזה דלרבנ"ג הוא מדרבנן (וגם דמקלין באצילות לר"ע) ואין להקשות הו' לרבנ"ג הוה ג"כ מדרבנן מאי פריך הגמרא שם בשבב' מימיל היבא מינוהלי' . הו' החשש רק מדרבנן איך יפסור ממילא דאורייתא . דיש לומר דהגמרא פריך משום דהמני' יש להם לעקוד בשב' וחי' . ואין להקשות דהאיך יעקרו הקרא לגמרי דכתיב ציוס אפילו בשבת וכמו דאיתא סברה זו במ"א לענין ר"ה שח' בשבת דאין תוקעין משום דשח' יתקן כלי שיר דח"כ חפיו צ"ע לא יתקעו וזה בודאי אי אפשר דאיך יעקרו חממי' דבר ח' המפורש בהורה לגמרי דציוס לתקוע . וח"כ ה"ג כיון דמפורש בהורה ציוס ואפילו בשבת איך יעקרו בשב' וח"ס . אבל באמת ז"א דכאן לא יעקרו לגמרי הקרא דנימל בשבת היבא ידוע

כו' תל"ע ס"ק ג' דהיבא דעתה חין נ"מ רק אחר כך דיינינן כאלו היו צ' המעשים כאחד :

ועוד כי לסברה רומכ"ס לא ימלט אחד משני החלוקות או שהחוס' יבצרו ג"כ חילוק של רומכ"ס או שהחוס' לא ס"ל כן . רק הרמ"א יחלוק על תוס' . ואם דעתו שגם החוס' ס"ל חילוק זה לא יתכן כלל כי לפי סברתו דעת ר"ת שהי' רק בלוקה פרה שלא נתעברה או פסק ר"ת שחלב אינו פוער כי חין להבדמה רק חזקה אחת ולא חזקת הולד . ח"כ איך יחלקו החוס' על זה לומר אדרבא העמד הולד על חזקתו כי עדיין לא נולד ולא נתעבר כלל . ומי יעמידנו על חזקתו . ועוד שח"כ נהי' מוכרחין לפרש המשנה דהלוקה בהמה ג"כ כשלקח פרה קודם שנתעברה . דאם הי' הלקיחה אחר הטיבור ח"כ מאי מקשו החוס' ד"ה מחזורתא דליסמוך המיעוט לחזקתה שלא ילדה הלא כשלקח אחר שנתעברה לסברה רומכ"ס אמרין בודאי העמד הולד על חזקתו ומאי קושא . וח"כ ע"כ הסברה לפרש המשנה שלקח צעוד שלא נתעברה וע"ז אינו דנין צעוד שלא נתעברה . חיקשי איך פסק המשנה דה שנתה וודאי לכהן . ר"ל כשעדיין לא נתעברה ותולד בחוך שנה צ' לכהן חילוק זה אינו אמת כי הוכל לילד בחוך שנתה ולהתעבר ג"כ בחוך שנתה וליולד בשנה שני' . רק צ' הלידות לא יוכלו להיות בשנה אחת כן משמע מהגמ' אם מטפופה חוזרות ויולדות בחוך שנתו . וגם מפירש"י ותוס' ודו"ק . ואם כה יאמר שהר"ת לא ס"ל חילוק זה . רק הרמ"א מפרש דברי ר"י בחילוק זה . ז"א כי המעיין בד"מ ס ק א' יראה בעין שהרמ"א לשיטת ר"ת כהו כן משמע מיניה דלשיטת ר"י יפסור לעולם אפילו אם קנו בשלא נתעברה עדיין . ח"כ היואל' מזה שזה החילוק לא יתכן לא לשיטת ר"ת ולא לשיטת ר"י . אלא יוכרה מעכ"ס לתרץ שהרמ"א חילק כן מהבבא דנפשי' וח"כ איך יביא רומכ"ס רחי' לחילוק זה מהחוס' כי כבר הוכחתי שהחוס' לא יחלקו בזה לא לשיטת ר"ת ולא לשיטת ר"י . הלא וודאי החוס' בקידושין סמנו בקושייתם על מה שהקשו במס' כתובות גס למ"ד הפוסל בזהה וכמו שכתבתי למעלה . זאת הורה העולם מכל הגיל שלדעת רמ"א קשה להקל יען שהוא מדאורייתא גס להש"ך והגמשיכים אחריו . אך כיון דלכמה פוסקים מהני מסל"ת שלא להשכיח מקחו גס כי נראה לענ"ד כי הרמ"א חזיל לשיטתו צסי' ל"ח שפסק ג"כ שם דאין סומכים על הח"י כלל אבל באמת נובל לתרץ דלו יכיה דאפילו יחי' ספיקא דאורייתא כמו שכתב רומ"מ עכ"ז ח"י מביח לפי חומנו נאמן בדבר שלא איתחזק איסורא ובצבור לא איתחזק איסורא כלל וכשיטה יש מחלקים בש"ך כו' ל"ח ס"ק צ' . ומה שהקשה הש"ך משבוי' כבר תירץ הפ"מ ע"ס וצוה יתורן גס מה שהקשה מהבב"י על הרא"ש ודו"ק . לכן נשאר גס כאלו הש"ך בל"ע כי צסי' ל"ח לא ס"ל חילוק זה בין היבא דאיתחזק איסורא לבין היבא דאיתחזק איסורא . אך לדידן נובל לסמוך ע"ז ולעשות סניף בתנאי אם יסכימו עוד רבנים בזה :

ואגב אכתוב בזה מה שאתפלא על הפ"י בסוגיא בכתובות כ"ו שסודן שיטה רש"י דלכן בכתובות העמידו חזי' על חזקה כשרות שלא נשא גרושה . אך בקידושין כו' אגוס באמו ע"ש . לפ"י מוכרחין לפרש דמעשה דינאי הי' אחר נשואין והמעין ברש"י בקדושין

ידוע דלנוי לו חדשיו וע"ז קאי הקרא חבל בלתי ידוע פדיך הגמרה שפיר מימבל היכה מהליגן וחף דהוה החשבא רק מדרבנן. וא"כ נראה מזה עכ"פ מדאורייתא וולד מעלי' הוה וע"כ משום דאוליגן בחר רובא וא"כ בנ"ד חייב :

אבל ז"ל דזו הוה רק במלחא דאיסורא דאוליגן בחר רובא חבל הכא הוה ממונא וצממונא לא דאוליגן בחר רובא וכמו בכל ספק בצורות דאוליגן לקולא משום דהמונא מחזירו עליו רח"ל וא"כ כאן ח"ן להוניה ממון מחזקהו דחוקת ממון עדיפה מרובא :

אכן נראה לענ"ד לומר הגם דככל ספק בצורות פטור מלפדותו ואמרין הממע"ס היינו היכה דהוה ספק השקול חבל היכה דהוה רובא לחייבו ח"ן לפטורו דהנה יש מקום עיון מדוע בכל ספק דאורייתא דאוליגן לחומרא ואמאי כשיש גם ספק ממון לזה יפטרו (ועיון בנדרים ז' ח' גבי יש יד לנדקא מהלוקת הרשב"ל ובר"ן בזה) הוי איסורא הח"ך חזיל. וחף בלענין ממון ח"ן להוניה מחזקהו עכ"ל הוה ח"ל לא יפדוהו יעשה ג"כ איסור וכוה לן למיחש לספק איסורא דאוליגן לקולא ואמרין המונא מחזירו עליו רח"ל הוה יש שמה איסורא ג"כ לצד גזל הסכין והגהה דמזה יש סמך לדברי הרמב"ם דבבר ספיקא דאורייתא מדאורייתא לקולא רק מדרבנן החמירו וא"כ אפשר דלא החמירו ח"ל רק ח"י הוה ספיקא דאיסורא לצדו חבל היכה דיש ג"כ ספק ממון לא החמירו ואוקמי דאורייתא דלקולא. וא"כ לסברא זו פטרו חכמים ואינו מחויב לפדותו רק ח"י הוה ספק השקול דלא מדאורייתא ג"כ פטור לסברת הרמב"ם הנ"ל חבל בנידן דידן דהוה רובא לפדותו ומחויב מדאורייתא ח"ך יפטור משום חוקת ממון :

ובזה מיושב ג"כ קושיות הר"ן בנדרים ז' על הרשב"ל דפסק גבי ספיקא דיש יד לנדקא והקשה עליו הר"ן דהוה ח"י ספיקא דמונא ע"ש שהאריך. חבל דרבינו ניחא שהרשב"ל פסק דספיקא דאורייתא מדאורייתא לחומרא וא"כ מאי צדך דהוה ספק ממון עכ"ז חייב מטעם ספק איסורא שיש בו וכוה מדאורייתא לחומרא חבל הר"ן לשיטתו דפסק דספיקא דאורייתא לקולא. אכן קשה לי מה יעשה הרשב"ל בגמרות ערוכות שהביא הר"ן שמה מההיא דחולין גבי ספק לקט וכן גבי תרומות ומעשרות מזה"ל דאוליגן גבי איסורא וממונא לקולא ולסברתו הוה לן למיזל בכ"מ לחומרא :

והנה רחמי דבברי הגאון בעל חו"ת בתקפו כהן ומיישב דעת הרשב"ל והרמב"ן דס"ל גבי צע"י דיש יד לנדקא דאוליגן לחומרא ומיישב קושיות הר"ן הנ"ל מהגמרות. ותירך דהיכה דהספק הוה בדבר ההפך כגון גבי לקט או תרומות דאוליגן לקולא משום דהעמוד הדבר בחוקת חולין וכן הולך הגמרא לומר גבי קמה דתחילה בחוקת חיוב קיימא ח"כ גבי יש יד לנדקא הספק הוה על האדם ח"י נדר לנדקא או לא והוה בכל ספק דאיסורא ונדרים דלחמיר יעו"ש. וא"כ בנ"ד נמי הספק הוה ג"כ על האז ח"י מחויב לפדותו או לא ומ"ה לפטרו. וגם מיישב הגאון הנ"ל הוה דאיתא צע"י במונא מעות וא"י ח"י של נדקא דאוליגן לחומרא מייירי דס"י לו מעות של נדקא וא"י ח"י הוניה לענייני וזה המעות שמלא של חולין לכן מסמירין דתחילה בחוקת

חיוב קיימא. וא"כ בנ"ד נמי ח"י אפשר לומר לכאורה כיון דנולד לו בן ח"כ הוה בתחילה בחיוב האז לפדותו אחר ל' יום והספק ח"ס מה ופטור הוה לן למיזל ג"כ לחומרא. חבל בלתי ז"ל דהוה החיוב לא חל עליו מעולם רק אחר ל' יום והוה דממתיק ל' יום הוה חף בידע דלנוי חדשיו כדאיתא בחו"ס בצורות מחמת גזירה הכתוב וא"כ כשהו החיוב חל ג"כ הספק :

וראתי בדברי הגאון בעל צ"ח שפסק גבי חשה שנוולד לה בן בכור ואינו ידוע חוליו היא ביה כהן דפטור האז לפדותו ומסיק חף דרובא לא כהניס כמה ח"ן הולכין בממון אחר הרוב יעו"ש. ואחר שנסתפק לי מלאתי בדברי הגאון בעל פתחי תשובה שמציא בשם הגאון בעל צ"ח האחרון שנסתפק בזה וגוף הספר צ"ח חינו תחת ידי לראות סברותיו בזה ונ"ע לענ"ד :

ובהך ענינא דספק ממונא ואיסורא יש לומר ק"ה רח"י דאוליגן לקולא משום דבקדושין ל"ו צ' לענין בכור ח"כ וא"כ איתא פלוגתא ח"י משל ח"כ ח"י משל בן ופסקינן דהוה משל ח"כ ולכאורה מנ"ל ללמוד דהוה הכבוד דקרא משל ח"כ דווקא. וחי משום דכתיב חפ"ס כי לא יהי' כו' כדאיתא צ"ח מ לענין חזירה עכ"ז הוה להוה להכמיס ליהן שיעור כמו גבי ג"ח ונדקא. והגהה לומר דרך פלפל ק"ה משום דבחולין ל"ף הגמרא ממכס חזיו ואינו דאוליגן בחר רובא דלמא לאו חזיו הוה וא"כ גבי כיבוד ע"כ היכה דהוה בלא ממון של הבן דאוליגן ג"כ לחומרא בחר רובא ומחויב לפדותו חבל היכה דהוה ממון של הבן פטרו. הקרא מזה דח"ן הולכין בממון אחר רובא ודילמא לאו חזיו חו"ה ח"כ ג"כ עכ"פ מדי ספיקא לא נפיק דדילמא חזיו הוה ואמאי נפטרו ח"י ח"י ספק איסור ג"כ ח"ל וודאי דגם בממון ואיסורא דאוליגן לקולא ודו"ק :

יט

א נשאלתי בכבוד שמכרו הנערה"ב לח"י דשכונה גבי' בכסף לצד ובמאגריטשי מחלוקת ישנה היא וכבר דשו בה הרבה ראשונים ואחרונים. ובנ"ד ח"י אפשר לומר אקנויי מקני לה מקום בחזירו כדאמרין (בצורות ד"ח) וחולס לפי שכל קנין הנעשה בלא בפני ת"ח בלא"ה כמה עקולי ופטורי ממלאים ע"כ ח"ן ראוני להזדקק בזה :

ב אמנם מה שיש לדון בזה אחרי שגל בו מוס עובר. וא"כ שוב הטלת מוס קצוץ בו הוה מדרבנן. ונ"ע ח"ס מותר שוב להטיל בו ע"י ח"י. או ע"י גרמא. ונ"ע דבלא"ה בכור בזה"ל לדעה כמה פוסקים ג"כ מד"ס ואפ"ה חסור ע"י ח"י או ע"י גרמא לכ"ע כדאיתא (בבילה ד' כ"ז). אפ"ל דשחתי התם דעכ"פ ה"ל בזיון קדשים שהרי הוה ח"ס ונעשה צע"מ פגום ובזוי. חבל בזה הרי הוה חסר בזוי וקאי וא"כ ח"כ ח"כ דאע"ג דזידיס חסור דמ"מ מזה אותו צעת ההטלה שמחסר קדשים ופוגמן. חבל כשמשיל ע"י ח"י וגרמא דאיתו לאו מידי עבדו השתא ועל להבא חינונו מהבזה בזה שהרי הוה פגום בזוי וקאי ח"כ ח"כ דשרי. ולא מלאחי עדיין גלוי לזה בהדיא. ומאד הסברא היא

נראה לפי הסימנים דע"י ח"י חסור דמיתו כשלוהו
 חבל ע"י גרמא חפ"ל דברי . שהרי (בבבורות דל"ג)
 בעי גמ' לדמות מטיל מוס צבע"מ לחציה של הרומה
 שגולד זה ס"ט וקאמר ע"כ לא חסר ר"מ חלל בידים
 חבל הכא דגרמא כר"י ס"ל . וס"ט משום דמבזי וקאי
 בלח"ס חפילו לר"ח דחסר ה"ע דשמא יבא חליו
 ויטהרנה חבל כנ"ד מודי . ודע"ג דה"ל חפ"ל מהרה
 יבנה המקדש והמוס יעבור . מ"מ הא קו"ל כנור
 בחו"ל לא יקרב . וכיון דלכ"ע ליכא ציון ליתלן למיהב
 שמא יעבור המוס ולו יבא ציוני כיון דעכ"פ להקדשה
 לעולם לא חזי . ול"ד לסת"ע שאס יבא חליו תהא
 טהורה וכשרה לגמרי . ולקמן נביא קלה סמך רח"י
 לכגון זה . מעתה חס גדמה לסת"ע שרי בגרמא .
 ואפילו למאי דמסיק התם דבקרלו פליגי מ"מ כנ"ד
 דה"ל מד"ס חוקמא חסברא . ומג"ל למיכר גרמא .
 דלא חשבתו דחסור חלל בידים . והרי (צט"ו ד"ג)
 ר"ה לסתיר בחוס' ורמ"ש להכניסו לכיפה להמיתו
 ע"י גרמא . חלל דמבוס הפסד כהן או משום קלה
 ציון קדשים קאמר לי' ובנ"ד דליכא הפסד כהן .
 אינו מוסיף עליו שום ציון חפ"ל דליכא ציון קדשים
 כלל ושרי ע"י גרמא .

ג ואפ"ת דמטיל מוס צבע"מ החמירו בו חז"ל
 לחסרו חף ע"י גרמא דבבבורות קאי
 מיהת מדרבנן . מ"מ חפ"ל דבזמ"ז כיון דלא חזי
 למידי קיל יותר ושרי ע"י גרמא חס הי' לו מוס
 שובר . ובהכי חרווח לן שיטת הרמב"ן (צט"ו ד"ג) .
 כהא דפריך וליהוי כמטיל מוס צבע"מ דפירושו דמ"ע
 קאמר רבא נראה כמטיל כו' . משמע דאיכור קל הוא
 הא מטיל מוס צבע"מ לכ"ע חסור מדרבנן . ודבריו
 צריכין תבלין דמהו קל ומהו חמור כיון דאידי ואידי
 מדרבנן הוא . ועוד דמג"ל . דילמא מטיל מוס צבע"מ
 נמי משום דנראה כמטיל מוס בקדשים הוא דחסור .
 ולפי בהסוגיא שם כגולל לריבה ביאור . דמאי קש'
 לי' . מעיקרא מ"ע לא חמרו מנשר פרכותיה בבבורות .
 דלכאורה דוודאי דכיפה עדיפא . וגשהעשע צום וגאמר
 ע"ל הדקות דה"פ מ"ע קאמרת להמית אותו ע"י גרמא
 דכיפה . מוטב לנשר פרכותיו ע"י גרמא . ומשני חז"י
 משום ציון קדשים דמתנגסה והולכת . ורבא אמר
 דנראה כמטיל מוס בקדשים וה"ל ג"כ ציון . (והג"מ)
 בין חז"י לרבא דלחז"י ליכא ציון קדשים חלל כמנשר
 פרכותיו דמתנגסה והולך חבל שאר מוס לא חזי בו
 ציון חלל דכסא צעין נכור פרכות . ולרבא הו"ל
 ציון מאי דהוי צע"מ כמו שהקפידה חורה שלא יחי'
 צע"מ) . ופריך וליהוי כמטיל מוס צבע"מ דע"י גרמא
 חסור נמי מדרבנן עכ"פ לכ"ע . והכא ליכא למומר
 משום ציון קדשים שגרותה צמומה לבני אדם שהרי
 בלח"ס מבזי וקאי . ע"כ טעמא דעשהו כמאן
 דבבבורות קאי כמו למ"ד דה"ל מה"ה דע"כ מה"ט
 הוא דחסור . ומשני דבז"ז דלא חזי למידי ליכא
 איכור דרבנן חלל איכורא קלילא דציון קדשים . מעתה
 שמשנין מיהת דצבע"מ ליכא ציון קדשים לרבא וה"כ
 בזמ"ז אינו חסור בגרמא חלל בהס' . חבל ע"י גרמא
 דאיכו לא מידי עמיד ואינו מתבזה יותר להבא שרי :

ד ולפי שפירש"י שם בד"ה וליהוי כו' . קשה דמפרש
 חרבא דעבי לאוקמא כרייתא ככ"ע וחליבה
 דהילכתא ע"כ שצק' דדחוק ומוקי חופשי' להעמים

דברי הרמב"ן בדברי רש"י ע"ד הדקות . וי"ל וליהוי
 כמטיל מוס צבע"מ לרבא פריך דאמר נראה כמטיל
 מוס (פי' וחסה פריך וליהוי כמטיל מוס צבע"מ
 דאיכור חמור הוא) כלומר מדרבנן הוא דחסור (ואמאי
 קאמר רק נראה דיתווי חנן) אמאי לא עבר דאדורייתא
 משום דלא חזי להקדשה . הרי מטיל מוס צבע"מ
 דמעיקרא ל"ה להקדשה כו' ואיכא למ"ד דחסור כו'
 משום לא יהיה כו' (וביון דחזין דאיכא מ"ד דה"ל
 מה"ה ע"כ ס"ל דבבבורות קאי ח"כ חפילו למ"ד
 דהוי מדרבנן נמי עכ"פ מהאי טעמא הוא) ואמאי
 הני נראה (דמשמע דאיכור קל הוא משום ציון)
 ובב"ד ד"ה לחפוקי כו' הילכך נראה בעלמא הוא ולא
 מתסר מדאורייתא (פי' דכס"ג לא מיתסר מה"ה לכ"ע)
 חלל מדרבנן (ואיכא למימר דלאו משום דבבבורות
 קאי חלל משום ציון) ואם שבבבורות רש"י דחוק הוא
 חבל ברמב"ן משמע הכי . ולדברי רש"י כנ"ד בלח"ס
 אינו כנור דרש"י ס"ל דבא"י קונה בבב"ק לבד :

ה ובהכי חרווח לן דברי הר"ש ע"ד הפסול
 (צ"מ פ"ז ס"ו) שכתב בשם הרשב"ד דבטיח
 דחסומה לא חיפשעא וס"ל סד"ר לקולא וקשה עליו
 הר"ש מצבור צו"ז דה"ל מדרבנן וחסור ע"י ח"י
 כדליתא בבבורות (דל"ה בעובדא דקסדור) ומשני
 דהס' משום חומרא דקדשים . ודברי הר"ש חמוסין
 דל"ל דהוי מדרבנן . חפילו בזמן הבית דהוי מה"ה
 ג"כ קשה . דהטלת מוס ליכא סקילה חלל לאו בעלמא
 (ואולי י"ל דס"ל דבבבורות ה"ל עשה ול"ה עיין מנחות
 חוד"ס ר"ש חומר בבב"ד . אך ברמב"ם פ"ה מה"ה
 איכורי מוצה משמע דליכא חלל לאו . והמים יהיה
 לרעון חתי למקריב צע"מ) ועוד דמאי תני נפשי'
 בבב"ד דה"ל להקשות מ"ע לא פשיט תלמודא ממנהי'
 דקסדור ויותר קשה דמאי קשיא לי' מצבור דשחזי
 הס' דחפילו גרמא חסור ולפי הסברא לא גרע חמירה
 לח"י מנחן דבלה שגורס שסלג יטלנה ויפנמו וכל
 שה"י מחבין לסתיר הוי צנדר חמירה וגרמא . ואין
 לומר דלר"מ דמפיק חזי וכל : למוס צבע"מ . דברי
 גרמא . וס"ל דמתניתין חתי לכו"ע . (ובבב"ד ר"ת
 לייבב דברי רש"י צע"ז י"ג ס"ל דכיון דבבבורות מתיר
 להמיתו ע"י גרמא ח"כ ס"ל כר"מ . ובפיר מקשה
 וליהוי כמטיל מוס צבע"מ . אך י"ל דאע"ג דמתיר
 מיתה ע"י גרמא מ"מ מוס ע"י גרמא חסור מקרא)
 ז"ל דהא כהאי מתניתין דקסדור מסיק זה הכלל כל
 שהוא לדעתו חסור וקאמר בגמרא זה הכלל לחתוי
 גרמא . ובז"ל לא חשבתו מאן דפליג אגרמא . וי"ל
 דלר"מ תרתי שמעית מינה . ובדוחק יש לייבב דברי
 הר"ש דמשמע לי' כיון דבבבורות מסיק זה הכלל לחתוי
 גרמא . ח"כ מעיקרא גבי קסדור לאו משום גרמא
 הוא רק משום חמירה לה"י חסר לה לחודה וזו דוחק .
 ואולם פגיל חזי לומר דהר"ש מיתתי רח"י מעובדא
 דקסדור דחפילו בדרבנן חסור . ומג"ל הא . דילמא
 בזמן הבית חיירי דהו"ל מה"ה ע"כ נראה משום דליתא
 בבבורות ד' מה"ה דחולס זקן ומזוהס אינו נשחט לא
 במקדש ולא במדינה דצווי הוא לגבוה ואינו מוס
 וח"כ ל"ה למידי והו"ל לכו"ע מדרבנן לרבא כמו כנור
 בזמ"ז (ולפמ"ש לעיל יש לחלק דשחזי בזמ"ז דל"פ חלל
 דלא ס"ל בכך וס"ל דחסור לקנות ע"י ח"י י"ל משום
 איכור חולס ולפי' שבב"ד שרי ע"י ח"י למ"ד ללא
 ילפתא

י' אהתה ונ"ע זכר) מעתה נחמר דל"ק ליה להרא"ש אלא על זכור זכר"ז דהסריקן ע"י א"י אפילו היבא דליבא משום גרמא כגון זכר"ז צע"מ וזכר"מ מיייתי רח"ו ממהניתיין דקסדור דהא הוא זקן ומיבזו וקחי וליבא משום זיוון וא"כ גרמא שרי זכר"ג ואפ"ה קאשר ל"י ע"י א"י אס מהכוין להסיר . ודקאמר התם זה הכלל לאתווי גרמא קחי על זכור דעלמא . וז"ל זכור זומה"ז אסור ע"י א"י משום אמירה אפילו בגוונא דליבא משום גרמא כגון זכר"ז' צמ"ס עובר . וז"ל לדידן דקיי"ל כרבה . אבל תלמודא לא מצי למופשט ממהני' דקסדור דס"מ למידחי ולומר משום גרמא אפילו זכר"ז משום דפקדושה' קיימא ואפילו בזקן אסור . אבל על קרא"ד קשה ל"י לפ"מ דקיי"ל כרבה דכיון דלא חזי למידי לאו דקדושה' קחי ושריה אפילו ע"י גרמא היכי דליבא ביזוי כמו הכ"ל דזקן . וז"ל אפטר לומר עוד דאפילו לר"מ ליבא חיבורא דזקן ע"פ מ"ש התום' שצפת דקיי"ה דליבא חיבור סידום בזקנה ע"כ ה"ע משום דעומד להיות זקן והיינו אורחי' ונרע ממסורס דס"ל סיבה . ויש לומר דר"מ אפילו לר"מ דאסור מה"ת מטיל מוס צע"מ דס"ל סיבה ומקרה אבל זקן דעומד לכך שרי ונ"ע לע"ע :

אולם עוד יש לעיין בזה . דהנה צע"ז שס צרש"י כתב לדמי חזי להללו על אהר ומקריב הליפיו . ולכאורה נ"ע שהרי גמרא דמטיל מוס צע"מ היתו צבזבז שאינו מתחלל . דבשלמא קדשים ינאחין לחולין והדמים נחפסים בקדושה . אבל זכור כהן מוכרו לכל זרוב והדמים חולין . והקונה צריך לנהוג בו קדושה זכור (וא"ל דחזי לתמורתו שהרי התורת זכור אינה קריבה כדאיתא בתמורה דכ"ה) ואם יקנה דמיו אחרת פנים חדשות ברו לבתן . ודוחק לומר דהא נמי מקרי חזי לדמי . ויותר נראה דרש"י נקט חזי לדמי משום דסוגיא בקדשים מיירי אבל זכור צע"מ מיקרי חזי למיתתי' לאוכלו בתומו . ולפ"ז בנ"ד נמי הא חזי אס יפול בו אה"כ מוס קבוע וא"כ יאשר מדרבנן לגמרי דפקדושה' קחי כמו קדשים צע"מ דחזי לחלוףי וכן בהאי דקסדור חזי למילתי' לכשיפול בו מוס קבוע ול"ד קדשים זכר"ז דל"ח למידי . אך לפי הסברה נראה דל"ד לקדשים צע"מ דחזי לחלוףי להקרה . אבל בנ"ד ל"ח למידי וכשיפול בו מוס ג"כ לא יהיה חזי להקרה ליבא לא משום חיבורא ולא משום ביזוי וכיוצא בזה כהצנו נמשלה . ורח"ו לזה שהרי בתום' ראו להוכיח להסיר זכור זכר"ז להכניסו לניפה מהא דמכניסין קדשים זכר"ז לניפה ולא חלקו דשאני זכור דשמא יפול בו מוס קבוע ויהיה חזי למילתי' . ע"כ נ"ל כמ"ש דלית לן בה אלא משום הפסד כהן או משום קלח ביזוי קאשרי אבל צע"מ דליבא הפסד כהן ולא זיוון ולא קעביד בידיס שרי לגרוס בו מוס זכר"ז' צע"מ קבוע אסור דחזי השתא למילתי' . אבל צע"מ עובר זכר"ז' . וכן בתים זקן זכר"ז ל"ח למידי השתא ונ"ח להקרה לעולם שרי בגרמא . ובל"ז נראה דאין סברה לומר דמשום שאס יפול בו מוס קבוע יאס חזי למילתי' כצ"ל זה נאשר השתא להטיל בו מוס קבועי מאהר שבלא מוס קבוע ל"ח למידי וא"כ הרי הוא המכשירו אך יאשר דאדרבא זה משוי ל"י להיות חזי ובלעדו לא חזי למילתיס :

עוד אפ"ל צרש"י דע"ז כנ"ל . דהנה צבזבזות ד' ל"ד בתום' ד"ה חילומא כו' הסקו דכיון דאחזית דהס השיב מוס א"כ לשחוט עלי' כו' ותירלו דהשיב מוס עובר כיון דיש לו רפואה . והסברה אינו מוכן שהרי לא יתרפה בלי מוס ואפילו נקבל זאת דמ"מ מוס זה עובר הוא . עכ"פ הרא"ש דלמד מזה שמוחר להסיר מוס צע"מ עובר וודחי קשה דשאני הכא שאינו עובר בלי מוס . ונראה לומר דס"ל דאפטר להקז ויתרפה ולא יעשה בו רק מוס עובר אלא שאי אפשר לכיון צעה הקזה ולהכי שפיר השיב מוס עובר . מעתה אפ"ל דלהכי השיב ליה חזי דאפטר שיצבור המוס ועדיף מקדשים צע"מ קבוע דחזי לחלוףי אבל קדשים זכר"ז ל"ח למידי . ולפי דסוגיא דע"ז איירי בקדשים נקיט לישנא דש"יך בקדשים וזכור צע"מ זכר"ז לא חזי למידי :

ולולי דברי התום' צבזבזות הים נראה ל"י לומר דאחזית דס לא הוי בו מוס כלל שהרי סס הוא ובהכי חין כותמין עליו אלא דהטלת מוס בו קשרו ליה רבנן משום דלא חזי להקרה דביזוי לגבוה ואמטיט לה מקרה דמן הלאן למטעמי חולה זקן ומזוהס כדאיתא בדמ"א וכו"ל כמטיל מוס צע"מ . וזה ה"ו כיון אלא שהתום' והרא"ש לא כהבו כן :

אמנם יש מקום לצע"ד לחלוק ולומר דגרמא נרע מע"י א"י דגרמא צע"כ מהעביד (כמ"ס צע"מ תוד"ה חזי צע"ח דהצ"ח אינסי צע"י בחירה וכשהכלב רואה הדבינה חוטפה בעצמו משה"כ אדם שיש בו בחירה אדעתא' דנפשי' קעביד ואין שליחות לא"י ונ"ע במעילס דכ"ה תוד"ה נתנו כו' . עו"ל דגרמא עכ"פ פושט בידיס מעשה . משא"כ ע"י א"י דאינו אלא אמירה צע"מ . ועיין שבת דק"ח . אך כ"ז דחוק דמ"מ אינו וודחי מהעביד ואינו עושה מעשה בידיס צע"ח נפילה המוס כלל ועכ"פ אס יעשה גרמא ע"י א"י ומכש"כ כשיחמר לא"י קטן להניח הדבינה בחון הזכור א"כ יש לגבז בזה כל הקולות דלא קעביד אלא גרמא וע"י א"י קטן ואינו וודחי מהעביד והוא זכור זכר"ז ובחור"ל וצע"מ והוא ג"כ ספק . וה"ל עובא דרבנן אפטר להסיר . ואף דו"ל דעשיית מוס הו"ל נב"ח (ואע"ג דנב"ח שרי לנזק כדאיתא בנא"ש סס"ה . מ"מ הכא ממ"נ אס הוא זכור אסור להטיל בו מוס ואס אינו זכור כלל ה"ל נב"ח בלי אורח) מ"מ י"ל דנב"ח ע"י גרמא שרי כשהיא דכונס לניפה ועוד דלריך מהמת הספק . יש להסיר אס יכנימו צע"י תריסין . ידיו . . .

ב

נשאלתי באסור חדש שהיה נוסג בו מאז דק עתה צ"ח העתים היקל לעלמו צבזבזות וז"ט וגסתפק אס מותר לאכול צמ"ס מן המכשיר משנה' לדעתו דמי להא דפ"ד דדמאי דבשבת . חובל ע"פ חשבה לא יאכל . ודוחק לחלק משום דהתם אפטר לעבר דא"כ ציבשמ"ס נמי ליתסר ויש דברים צנו' ונ"ד להוראה שיקלנו משום כבוד שבת דשרי לעולם דהתם השאלה על זה הספק והסכר שקרה לה מקרה וכשהתרעבו

וכשהתרחקו הותר החפץ לעולם ואלמלי הי' שואל עליו ואשרתוהו ונשתייר ממנו לשבת הי' עומד באסורו וכשהתרחקו לשבת חפץ זה התרחקו ואם יארע עוד שאלה כזו בשבת ילטרך למכנף פעם אחרת ולהחירו משא"כ בחדש ודמלי וכה"ג שלא שאלונו על כנר ידוע רק כולל על איסור חדש ודמלי כל מה שזדמן בכל השבחות שכבר אסרונו אותם צימות החול ומפני כבוד שבת דחינו אותו כנר בעלמו המשויר מחול וודאי משתסיכה חזר לאיסורו כמו שהתרחקו בשול שבת ע"י ח"י וכדומה לחולה ולאחר השבת או לאחר שיצריח אסורי שהרי השאלה חייבה על החפץ רק על האדם שאלנו אם מותר לו כל מה שזדמן לו מחדש ודמלי ואם נאמר בזה כיון דאיסורי איסורי להחיר לו הכנר המשויר משבת נלטרך להחיר לו ג"כ כל חדש ודמלי שהרי לא התרחקו כנר ידוע רק כל מה שזדמן ואם נימא כיון דאשתרו אשתרי יתבטל איסור חדש ודמלי ויותר נימא כיון דנאסר נאסר אותו כנר המשויר מחול ע"כ דלא הותרה אלא דחי' ול"ד לאיברי בשר נחירה בפ"ק דחולין דהתם ל"ש דחי' שהרי נשאר ממה שהי' קודם שנאסר וכן הרא"ש לא דימה לזה רק הקנה הציבור מה שנשאר מקודם שנאסר שהי' היה גמור שעדיין לא נאסר כלל ול"ד לבשר המשויר מקודם ר"ח אב שממעטים בשמחה דמשום עיגוי הוא כמו הענית האסור לאכול מהמשויר והברכ"י שכתב קולא לאכול מהמשויר משבת י"ל דהיינו להנהיגן איסור רק בשבוע שחל ע"כ שעדיין לא נאסר בשבת וטעמם לאו משום עיגוי רק משום שבעלו הקרבנות ע"כ דומה לאיברי נחירה ומ"מ ל"ד דמ"מ כבר חלה האסור מאשקהיד ועוד שרבו פרושים בכל השנה עיין צ"ב ד"ס ועל כן לא החיר למעשה ובעיקר דמיון הרא"ש י"ל דשא"ס נחירתן וכו' שחיטתן מקודם משא"כ נדרים וחקנות הו"ל ככל האסורין שאסרה תורה והיה איסורן בשעת מ"ת מהמשויר וגי' דכוונתו לדמות פה ושלקות של ח"י שהאיסור רק מלד שהוא של ח"י והרי בשעת החקנה ה"ס של ישראל כבר וגבונה מיירי בידוע שהעומד בעשבים ובגדר מיירי ג"כ בכה"ג ולפ"י ל"ל טעם המרדכי שכיון שנעשה בו מלוא הו"ל קלח בקרבן וע"כ דמי קלח לאיברי נחירה :

בדבר הסו"ב שאסר שחיטתו על העולם בדבר הגדור הרי מבואר ביו"ד סי' רכ"ד דאין אדם אוסר פירות חצירו על חצירו ואי משום דאסר מע"י הא חין אדם אוסר דשלב"ל על חצירו כדאיתא ס"ס ר"ד וחי נימא דנעשה כאומר יקדשו ידי לעושיהן בד"ז ח"כ חין מע"י נאסרין רק הנחת ידיו והרי שחיטת בריאה לאו הנחה הי' כדאיתא בסו"ב רכ"א חפ"י להט"ז שם ס"ק ל"ד דהוי הנחה מ"מ הא משלם לו ש"ט דמי הנייתו ובעט"ס הולק בין איסור כבולל לפרט ואינינו רוחה מקום לחלק בהכי (ובאוסר הנחה דקל מפירותיו מ"מ אסור דה"ל כמו דקל לפירותיו) רק ההבדל הוא דבאוסר הנחת ידו מותר בשכר כיון דלא נהנה מידו ע"מנו אלא מהיווצר מידו אבל האוסר הנחה מע"י חל האיסור על היווצר מידו ע"מנו ואסור חפ"י בשכר דמ"מ נהנה מהאיסור גופא אלא דחינו יכול לאסור דשלב"ל על חצירו רק על ע"מנו :

אך י"ל דאע"ג דאח"א דשלב"ל על חצירו מ"מ יש בכחו דלא לשרי ליה ע"ד מ"ש הר"ן דאע"ג דאח"א דשא"ס מ"מ לא שרי ליה ח"ך הע"ז (יו"ד סי'

ד' סק"ד) הקשה עליו מנשים שוחטין ותרין דמשתרי ע"י הכנר והש"ך (סק"ה) הקשה משוחט בשבת ול"ג כוונת הע"ז דחין לאסור רק בנעשה כל היתור ע"י הפסול חבל בסי' ח' לא מהכשרה ול"ג לומר לא שרי לה אלא שאתה רוצה לאסרו ואח"א דשא"ס ומכ"ס הי' נימא חייבה לשחיטה אלא לכסוף דהשחיטה הוא רק על סופו וכו"כ בנשים שוחטין דחין שחיטה הפסול מגרע לפוסלו ולא גרע מלא חחו בסבין חבל חינו גורם הכנר ומה שהקשה הע"ז מהא דפסק בשו"ע (סי' ז') דכנר ופסול שוחטין פסולה התם פסול מעלמו ולאו משום לא שרי לה קאיתין עלה חלא פסול עלמו וקאסר לה חפ"י דשא"ס :

בדבר השובחא דהוי בלקחו שומן עוף שמתאכס ארבעה לטרות וחלי שהי' ספק אם נמלה למחבת שהי' מחטטן זה שומן צהמה כבר כשיטור הוה ודא"כ נהנו שמונה לטרות מזה לחוד קדירות פשעיות שהי' צס"ה ערך שבעה מדות :

וב"ת נ"י דדד בכותא דהתירא לדעת הראש"ד לבשר באומד דם שבתו כן מבואר צ"כ ב"ס הארוכות חיים שגוף דעתו להקל בהפ"מ וחקי דכל השומן נע"ז משעה הטיגון דדד כח"ל נ"י דלא בלח לא נעשה נביזה בהפ"מ :

י"י להעיר ע"ז דהרי קולי בהפ"מ הו"ל כהרתי לרשותא ונכ"ס (ומכ"ס אם לא הי' עוד הפשעידה רוחה בשעה שזכרו השאלה שעדיין לא נבלע ואפשר בהדחה) ח"ך י"ל דגד זה יש ג"כ לחיך הספק דשמא נמלחה ח"ך יש לומר דלריך שיהא עכ"פ בהפשעיות ס' נגד הפירורין הנשחרים מהשומן (וגריבענעס) דהנ"ל יבש ונע"ז ואפ"ה דבלח נודע לא נע"ז מ"מ כיון דהחתיכה עלמה נשארה אסורה דמיה לכתל דאע"ג שג"כ לא נע"ז ואפ"ה כבולא משערינין לכר"ע וס"י משערינין כאלו נבלע כל הפירורין בהשומן דהא לא ידעינן כמה דם הי' בהפירורין ואין סומכין בזה על האומד כמו"ס הראש"ד גופא ולריך שיחיה בהפשעיות ס' נגד כל הפירורין ובל"ז הנה התי"ח הקשה ע"ז מאסור דבוק ונחש דיש לחלק וכוונתו ל"ל משום דהתם איתחוק איסורא והו"ל למידע משא"כ בנפל איסור להחיר דלא הו"ל למידע ח"כ נמי בליד הו"ל בחזקה שלא נמלחה ומכל שכן שהספק ידוע מהחילתו וה"כ נעשה נבלה ולפ"י ילטרך ס' בהפשעיות נגד הפירורין לנד נגד דם ע"פ אומד ששומן העוף גופא (ול"ש למימר בהא אסורין מצטלין זח"ז כיון ששניהם משם אחד) ובה הכל לפי השומן כמה פירורים נשאריו ולדעתו נריך עיון גם בלה דאע"ג דלא נע"ז חפ"י נחערב חח"כ ביבש י"ל דהיינו שנתערב כולו או נחערב מקלחו לענין להכשיר היבש אבל הלח לא מהכשר דאע"ג דלא בלה נותר כולו ואפשר לכוונתו מותר בו היינו מפני שנתערב ונבלע אבל לא שנתערב ביבש חח"כ י"ל דהלה אסור שהרי עומד בפ"ע ולפ"י י"ל דגם להראש"ד לא סמיגינן בי' האומד כמו בכתל שנחשב על שני נחלים כשירים דאע"ג דהכחל ג"כ שרי מ"מ ל"ש לסמוך האומד שאין חצירו רק מפני שאינו ניכר ול"ש בזה :

אך יש לנרף בזה כיון שהשומן אינו מוחזק בדם כ"כ חולי יש בהשומן שלופים נגד הדם כצו וד"כ היבא בשומן התערובות ס' נגד דם ששומן עוף :

כא

הח"ו"ש לכבוד אחיבי ש"ב ה"ה הרב המאוה"ג
ח"ב הגאון המפורסם לשם ולתהילה פאר
הדור בקש"ת סוה' אברדם אבלי נ"י מו"צ
דק"ק ווילנא

עתה על של תורה באתי וכבר כתבתי לרומכ"ה
מנידן זה ויען שנמשך הדבר ולא השגתי עודן
שום תשובה לכן אמרתי לכתוב בקצור עוד הפעם
ולחוסוף בו קצת מה שלא ה' בראשונה . ואזקש פני
מרן להשיבני דבר כי מימיו חנו שותין ולקצוב דבריו
יחד במקום נאמן דבר ה' זו הלכה למעשה :

פה אירע לפני ג"פ אחד במקום עיגון גדול שסדרתי
סמוך לבין השמשות (והסתומות ה' בוודאי יוס)
דהיינו שמעת סידור הג"פ עד שילא חוץ היה
משך כ"ה מנוטין . ואז מלאנו שני כוכבים נראים
עגולים כי מחמת דחק והחשש עיגון סדרתי סמוך לבין
השמשות . והנה אחר שילא ממני הדבר בהכרח שוב
בימים אחרים נתוודע לי בעד אחד שנחתה בפעם
השני על הג"פ ולא עליו קול ריגון אף שנחתה על
על הפני' קודם כתיבת הג"פ . והנה יען כי האיש
הזה ה' הולך בישתו . ולמדן וקובע עתים בו לא
יכולתי לעשות ע"ז שום דרישה וחקירה . ולא נחברר
לי כלל אם קלח דלא פסק הוא לו לא . והנה גם שידעתי
שום מקום להכשיר אולי חויבים אפקוהו לקלח כאשר
ידוע לי שיש לו שונאים הרבה . ומעת הסיח והלאה
לא די שלא נשמע עליו כלום אלא אדרבה הכל אומרים
שקד הלעז אשר ילא עליו . אך אחד מאנשי סודי
הלא היה מן המגידים לפני והרחיב לפני באמת אף
שבודאי יתברר הדבר הח"כ אף שהקול אמת . ואח"כ
יהי' מעוות לא יוכל להקן כי עד אז ה' המגרב
צקילתנו . ויען לי באזקש מהמגרב שיתן ג"פ פעם
צ' . (מבלי דעת בליש הגוה הוא בעלמו שונא גדול
לבעד הג"ל) והנה יען שבכמה מקומות בשו"ת נמלא כזה
לדבר אחר ג"פ אחר אם אפשר בקל להשיג . נתפסתי
לקולו ובקשתי מהמגרב שיגרב פעם צ' . אך אמרתי לו
בפרוש שהג"פ הראשון כבר אף לחומרה בעלמא יתן
ג"פ שני . כי באמת לפי העת הזאת לא ה' סברא
לפסול את הג"פ בשום חופן זילת שחשבו על להבא
כנ"ל . וזאת עשיתי כי לא גליתי להבעל שום דבר
מהעיגון הג"ל רק תליתי החומרה מחמת שניתן סמוך
לבין השמשות . ולא נתוודע עיני הג"פ השני לשום אדם
והנה לא עלתה בדי . כי קודם חתימות של העדים
ביעל הבעל הג"פ ותיכף אמרנו לו שיספיק הג"פ הראשון
וכשר הוא בלי פקפוק . וב"ז לא השגה בו וילא מצ"ד
והתפאר לפני כמה וכמה אנשים שהגט פסול . והא
רואים בראו צ"ד לכתוב גט אחר ואז שלחנו אחריו
ואזרתי בגבר הלזי להודיעו שאל יוליא קול על הג"פ
כי כבר הוא כד"ת . ולא היתה הכוונה רק לעשות
עצה"ש . וגם לכל אנשי עירי וכל הבא לשאל דבר זה
לכולם גליתי שהג"פ כבר בלי שום פקפוק . וכן שלחתי
שליח מיוחד במקום שהבעל שם לגלות בפרסום שהג"פ
כשר ולא נכתב רק לחומרה בעלמא :

ודנה לפענ"ד הקלושה נראה דכשר הוא בלי שום
פקפוק . הששש צי"ש לו יהא שנסדר צי"ש .

הנה דעת חוס' והרא"ש להכשיר כשעסקים באתו
עיני חפ' כשנחתה צלילה . ומכש"כ כשלא היה רק
הסידור צלילה . ואפילו לדעת הרמב"ם שס"ל שלא
מהני עסקים באתו עיני רק בשאר שטרות ולא בגיטין .
הלא הוא מכשיר כשנחתה שלא ביום שנכתב . והגם
כי צ"ע פסק צגי"ס לחומרה . אך כנסדר בין
השמשות הוא רק ספק במלחא דרצנן כי כל תקנת
זמן הוא רק מדרבנן בוודאי כשר . וגם נוכל לעשות
ספק ספקא שמה הלכה כהרא"ש שמכשיר בעסקים
באתו עיני ואת"ל כהרמב"ם שמה ה' יוס עדיין וצפרט
בדבר שהוא מדרבנן . וסברא כוז של"ס נמלא ג"כ
צגט פשוט ה' קב"ט ס"ק י"ג . והנה הג"פ האריך
לפסול בזה שנחתה צי"ש והסידור היה צלילה . אך
חינו עיני לג"ד שרק הסידור ה' צי"ש . שוב מלאתי
בשו"ת רמ"א ה' ג"ה תשובה מהר"מ פאדראווע צג"פ
שנסדר בין השמשות וגם ה' שם עוד כמה תיראי
ועכ"ז הכשיר בדיעבד . יען שהבעל ה' ריק ופוחז ולא
יתרסה על הג"פ השני רק צפיזור הדבה כסף (ואולי
ג"כ מטעמים הג"ל שכתבתי) וגם שם צסימן כ"ע
הסכים עוד גדול אחד להכשר . וגם הגאון מוה' שכנא
ומוה' שלמה מעיר ברזל . הסכימו להכשיר והפוסלים
הוא מחמת שהג"פ לפי דעתו ה' צפני' קצת כמו
שמבאר שם ע"כ :

ועל החשש השני שילא קול ריגון על העד . הנה
יען כי נתוודע לי שה' לו הרבה שונאים אשר
חיבה למימר חויבים אפקוהו לקלח . ולא הוחזק הקול
בצ"ד . כי מה שחששתי בעלמי להקול לכתוב ג"פ אחר
לא חקרי כלל הוחזק בצ"ד . כי רש"י והר"ן פירשו כל
קלח דלא הוחזק בדוגמא חינו קול היינו שלא צדקו
ב"ד אחריו שלא התי' שמיעת קול הצרה . ובאין אני
וב"ד יודעים שלא ה' רק קול הצרה בעלמא משונאים
ולא חקרנו כלל אחריו הדבר כי לא ה' באפשר לחקור
הדבר . והג"פ הצ' ה' צבילה על חשש להבא כמבואר
לעיל ובכאן ילאתי מגדרי אשר אני מהון ככל דבר .
וצפרט כי נוכל לסמוך על דעת הגאון בעל נודע
ביסודא מ"ת ה' קל"ב שהאריך מאד בדבר זה והעלה
שאפילו נתברר שזא על הפנוי' חין לפוסלו מן התורה
ולחזיק להשוד בעריות וגם לא עבר רק פעם אחד
ולא מקרי חשוד צדק . גם יש ללרף כמה שונאים
מקודם להרבה בחשובה בליבא ומסתמא הרהר בליבא
ובסדרת מהר"ם לובלין . מכל זה נראה שגם מחשש
זה נראה שיש להכשיר :

ועוד יש חשש צ' יען שנכתב ג"פ צ' . אולי עי"ז
הוי כיוולא קול פסול על הגט הראשון . ועי"ז
יערך לגט אחר כסדרת החוס' דף ט' ד"ה והלכתא .
ובן הרא"ש שם והובא צ"ע ה' י"ג בקצור . ומשמע
מדברי הרא"ש שם שאפילו נתוודע לנו שהגט כבר ה' .
עכ"ז לריבים ג"כ ג"כ מפני הלעז . ומעשה כזה הובא
במרדכי סוף גיטין צגט אחד שהוליא הבעל קול פסול
אף שדלת של כדת משה נראה כרים . וכפה ר"ח להבחר
ליתן גט דכל קלח דקודם ששואין יש לחוש אפילו ידוע
שלא ימלא אמת . ור"ה ר"ת להוליא מן הצ' ששאה
אחר הקול . אך לענ"ד לא דמי כלל לנ"ד . הלא מי
יאמר דשם מיירי במקום עיגון אולי ה' שלא במקום
עיגון . וכן מלאתי אחר כותבי זאת סברא זו צספר
ג"פ ה' קב"ט ס"ק ק"ה . והתפלא אף על דברי
המרדכי

שהוא פסול גם אם לא האריך הוא"ו של וכו' ואם לא
 ה' כוהן כלל הואו היה אשר כמבואר בפוסקים
 ובלבוש . אך אם שינה וכתב עש יו"ד מפסול כי
 משנה ענין הגט גרע טפי . וח"כ זכינו לדון שר"ח
 יסבור כשיעור הרמב"ם שמפסול שאם לא האריך הוא"ו
 של וכו' וכדומה לכן ג"כ יפסול אם כתב כדה בדיש' ויען
 שהבעל הוליה לעו שנכתב בריש והב"ד חשבו שהאמת
 אחר כי הג"פ הלך למרחקים וכדומה והחזיק הגט
 לפסול לכן כשיחזרר אה"כ שנכתב כדון לא רצה להכשיר
 מחמת הלעו והחמיר בזה . (ובעל העיטור והריב"ם
 שמכשירים באם נכתב בריש חלו לשיעור שאם לא
 האריך בוליון חלו כבר כאשר הוצא בהרא"ם וכן כאן
 ג"כ כשר) משא"כ בנדון דידן שלא עלה על דעתו
 שיפסול הג"פ בזה נראה שאין לפסול כלל מחמת הלעו
 וגם לפי ג' הירוש' של הרמ"א על דברי הסו"ס נראה
 ג"כ שבנידון זה יש להכשיר :

גם נלע"ד ראי' ברורה מגמרא דף ל"ב . ת"ד גט
 זה פסול . חינו גט לא אמר כלום . ופרש"י לא
 משמע דאיתו מצטל ל' הלא מוליה עליו שם פסול
 והא ליכא . ומכ"כ במקום שמסקר בוודאי לא אמר
 כלום . ותמני על הני הפוסקים הג"ל שלא הביאו ראי'
 להכשיר מגמרא זה :

עוד נראה לי ראי' קלה אשר נמלא בכמה שו"ת
 בכמה ענינים שכתבו הם אפשר בקל להשיג
 גט אחר יבקש ג"פ אחר . ודומה לזה בשו"ת שיבת
 ציון סי' ל"א ובכמה שו"ת . והנה דרכיה דרכי נועם
 ואין לא חשו ע"ז חולי ושהיה דעת הבעל קודם
 הנתינה ואז יופסל הג"פ הראשון מחמת הלעו הלא
 מסתמא לא חשו לזה . כי אין מזה שום לעו כי הכל
 יודעים שתחמת חומרת נתינים לפעמים ג"פ אחר
 גם ישאלו מהב"ד :

שוב מלאתי בהה"ד סי' רי"ח בחדר שגירס לאשתו
 בשם יוסף לבד ואחר הג"פ הוליה לעו אין
 שיש לו עוד שם אחר וכן האמת אך נשקע ממנו . ועב"ז
 לא השיגו התה"ד על הלעו כפי המדרכי והכשיר
 ומוכרחין חנו לומר כפי הירוש' שאין לעו רק היכא
 שגם לב"ד עלמו ה' נראה פסול כג"ל :

עוד נראה לי ראי' ברורה שהיכא שלא ילא הקול
 מעלמו רק בניין דידן שהב"ד גופא הם אמרו
 לגרס מחדש והם אמרו העשם שתחמת חומרת בעלמא
 הוא לא הוי כלל נפק קלא . וראי' לדברינו מב"י סוף
 סי' לז באה"ע ח"ל . כתב הרשב"א שנשאל על איך שאמר
 שקידש בתו ואחר כך קדשה לאחר ואמר שקידשו
 הראשון היה בפסולי עדות דאורייתא ואינו פסול נאמן
 משום שהפסול האסור הוא הפסול שהיה . וראי' מההנה
 דכתובות כ"ב הוה אהתא . וא"ה בסוף גיטין כיון שבידנה
 דקלא לא הוי אמתלא לא כל כמיך דאתחוקת לאמתלאה
 י"ל דהתם ילא הקול מעלמו ולא הוליה הוא הקול
 עכ"ל . וכש"כ בב"ד שבעת הקול ילא שזכרו עמו
 שהוא רק לחומרת בעלמא כאשר הארכתי למעלה :

ואל ידמה רומב"ם שהלעו עורן נשמע בשירנו
 חו"ש . לא כן הוא כי שהקתים תומ"י ואין דובר
 דבר רק שאני לעלמי תושב לזה וגם הבעל ואביו
 עדיין מולוים קול :

ובקשתי להעריף את כבודו רומב"ם כשיכתוב
 לי דעתו הרחבה יכתוב לי ג"כ על
 אופן

המדרכי אין מוליה האשה מצטלה בז' דיינו אם
 מחמירין לכתחילה שלא במקום עיגון אך במקום עיגון
 יש להקל עכ"ל . וחלוי נוכל לתרץ תמיכהו בכדי שלא
 יקשה כ"כ על המדרכי יען שעברה ונשאת אחר שילאה
 הקול ואז ה' שלא במקום עיגון לכן יען שעברה ע"ז לכן
 קנסינן לה שתוליה . אך אם הוא במקום עיגון לבד
 מתירים אותה להנשא לכתחילה כן נראה ליישב קצת
 תמיכהו הג"פ על המדרכי . גם בספר נ"ש סי' מ"ה
 ס"ק נ"ע כתב ג"כ כתיב זה שר"ת לא מייירי אלא שלא
 במקום עיגון והביא ראיה מהרשב"א דהיכא דיש חשש
 עיגון חו שרואה המגרש להוליה ממון ע"ז אינם
 רשאים להחמיר :

עוד יש לתרץ דברי ר"ת דשם מייירי שבעת שילא
 הלעו על הג"פ החזוק הלעו בב"ד דהיינו שהב"ד
 עלמס נפלו בספק אם כשר או פסול . ולפ"ז הלעו הגט
 פסול לכן הקול חזק וכמו שאמר רב חשי קול דלא
 אתחזק בי דינא לאו קול הוא . לכן יען שאיזה משך
 מה היה הג"פ גם חלל ב"ד בחזקה פסול לכן אם הח"כ
 נתוודע שכשר ה' עכ"ז נריכה גט אחר . ויסבור ר"ת
 כהרי"ף והרמב"ם דלא מצטלים קלא :

אבל בב"ד שבעת שנקטנו מהבעל שיתן גט אחר
 חמרתו לו בפירוש שהגט הראשון כשר הוא
 חללינו רק מחמת חומרת בעלמא יתן גט אחר . וחללינו
 ג"כ היה הדבר בהכשר בעת הדין וזהו שר"ת להחמיר
 על עלמנו בעוד שהבעל חללינו מחשש חלוי יתרהב
 הקול יותר כמו שהארכתי למעלה . ושם אחד מאנשי
 קהילתנו לא ידעו מהגט . והיבך שילא הקול שנכתב
 הגט חמרתו חיקף לכל אנשי עירינו שה' רק לחומרת
 בעלמא באופן שילא הקול וזכרו עמו . לכן אין בקול
 זה ממש ואם כי הבעל הוליה שקרים כי מסתמא הגט
 פסול יען שכתבו גט אחר ולא השיגו על הב"ד שאמרנו
 לו שהוא כשר רק מחמת חומרת בעלמא . זה בוודאי
 אין שום חשש כמבואר בחו"ס ד"ג ד"ה חד אחי בעל
 ומערער ופסול ליה . שמסוס שיוליא הבעל לעו של שקר
 שהוא פסול משום זה לא יפסול . וכן מבואר בסמ"ג
 בהדי' שפסול ליה לאו דווקא רק לעו והגט כשר
 והביא ראי' מירושלמי וכן מלאתי בשו"ת רמ"א סי' ל"א
 שהיבא שהבעל מוליה שקר לא מפסל הגט . אך ישב
 דברי ר"ת ב"ג פנים אחרים . גם מלאתי בספר נ"ש
 במביא בשם מהרי" כ"ן מקראתא קרוז לחירוזי הכל
 שר"ת מייירי היכא שגם להב"ד עלמס ולהעדים ה'
 מסופק אם פסול חו לא . הגם שהג"ס הקשה ע"ז
 התו' הלא אם ה' ידוע אפילו שנכתב כדה בריש לא
 מפסיל . ומביא דעת העיטור והריב"ם יען שאלו לא
 נכתב כלל כדה משה וישראל כבר לכן אין שינוי
 האותיות פוסל בו . והביא ראי' מהוס' דף ב' ד"ה וס'
 עירו . דאם שינה מקום הלידה לא מפסל יען שאם לא
 נכתב כלל כשר לכן אין השינוי פוסל בו . לענ"ד יש
 לתרץ זו הקושי' דהר"ת יסבור שאם נכתב כדה בריש
 פסול הגט מחמת שנשתנה לענין אחר כי נוכל לעשות
 ולומר כדה מלשון כריתות משה וישראל . דהיינו שהם
 הכורתיים ומגרשים (קרוז לסברה זו נמלא בג"פ סימן
 קכו ס"ק ק"ה בשם מהר"א בן ששון) וזה גרע טפי
 מאלו לא נכתב כלל . ול"ד לשינה מקום הלידה שמכשיר
 דשם אין דרך לדקדק בהמקום כיון שאין לריך לכתוב
 כלל . אבל כאן שמשנה ענין הגירושין לגמרי יסבור
 שיפסול וכמו שאם כתב ואיגרת עש יו"ד סובר הרמב"ם

היטיב ולאחר פסח אי"ה השיב לו כיד ד' הטובה עלי :
 זל"ז ח"ן לחדש דבר ועולתה יצבר . כנפס ש"ב ידודו
 דו"ש בלב ונפש :
 אברהם אבלי בן לא"א הרב הגרול מוהרר"א

שאלה

כג

הערק ממכתב ששלחתי להרב ה"ג הצדיק מו"י .
 ולמחותני הרב ה"ג מהו יצחק מסירווינט בוויילנא .

מעשה בלחה שגירש את אשתו . ושאלתי את
 הצעל ואת האשה אם היא חזרה כהן וחמרו
 שבוודאי היא כהן . ואח"כ נחודע שטעו כי באמת היא
 לוי . והמה נסעו מפה וכתבתי להרב דמחננס שהגע
 פסול ואסורה להנשא עד שתתגרש שנית . ועתה חזרה
 חפזה לקבל גט אחר בשום אופן . חף שסילק לה יתר
 מכתובתה וקיבלה הגט הראשון בראונה הטוב .
 והזרתה גם אותה שלא יבא אשה על אשתו ערס הקבל
 הגט השני כד"ת . אך כאשר ראש שנמשך הזמן שמע
 לעלת בע"ב אחד שיבא אשה אחרת בכדי שאל"כ הוכרה
 לקבל הג"פ . והפרשתי אותה כד"ת עד שיצורר הלכה אם
 מותר לקוי אשתו שני אחרי שיפליט ג"פ לאשתו הראשונה .
 כי עודנה עומדת במרדה ואינה רוצה לקבל הג"פ :

תשובה

הנה גוף הענין של הג"פ . נראה לענ"ד הקלושה כי
 אסורה להנשא בג"פ הראשון . כי אם אמנם
 שנראה דעת הגאון צבילאוריו בס"ק ק"ט ס"ק ט"ז וח"י .
 נראה דעתו להקל . שכתב לתרץ כל הסוגיות שהיבא
 שאינו צריך לכתוב אפילו לכתחילה ע"פ דין הש"ס
 חזי אפילו שינוי חינו פוסל . רק היבא שלריכס לכתוב
 לכתחילה כמו שם הדירה וכדומה צוה שינוי פוסל .
 ובחילוק זה עולים כל הסוגיות כהגון . וא"כ צידוק
 דין שאינו צריך לכתוב אפילו לכתחילה כהן או לוי
 ח"ן השינוי פוסל בו כן נראה מדבריו הג"ל . וגם הגאון
 בעהמ"ה צוה מאיר והגאון בעה"מ עבודה הגרשוני וגם
 הרב הג" מהו דוד מנחואלרידאק בספרו גילוי מסכת
 מקלין צוה במקום עיגון . אמנם הגאון צעל נודע
 צידודא צמ"ק ובמ"ת החמיר צוה חף במקום עיגון .
 גם הגאון צעל תורת גיטין מחמיר צוה וגם דעת
 הג"פ ס"ק מ' . צמ"ק שכתב בו כהן אם חזרו כהן שהגט
 צעל הליבא דכו"ע . אך לפענ"ד שם מייירי צביוני
 שם המגרש צעלמו ולא צביוני שם חזרו או שם חזרה
 דאל"כ יסחיר דברי עלמו שהוא צעלמו כתב להדי'
 לקמן ס"ק מ"ג צביוני שם חזרו או חזרה כמה דעות
 דמכשירין . ובפרט צב"ס חזי האשה מקלין טפי וכאן
 צמ"ק מ' כתב שפסול הליבא דכו"ע . מוכרחין חזי
 לאמר שזו השינוי מייירי צב"ס המגרש צעלמו או
 המגרשת : גם הגאון מ' עקיבא חייגעב צשו"ת שני
 החמיר אפילו במקום עיגון אך שם מייירי שנכלה ע"י
 שניה שיוכל לומר שכיון הצעל להכשיל . אבל צידוק
 דין ח"ן הדבר להכשיל כידוע צבור . וגם שם מייירי
 צב"מקום שנכלה הג"פ היה ידוע שהג"פ נכתב צביוני

אופן בלחם שחם חו"ש יתחוק הקול יותר או יתברר
 שכניס הדברים אך הג"פ לפי דעתו . כי לענ"ד
 עדיין יש לדון ולהכשיר כי יען שאינו נחמד רק על
 עבירה קלה של נדה אבל לא נחמד על ח"א . והגם כי
 כתב הרמז"ם כי אפילו רק מחנך ומנשק לחייבו כריתות
 פסול לעדות נוכל לומר שהוא לכתחילה אך לפסול
 כדיעבד לא ידעתי ולא רציתי להאריך בזה :

את כל זאת נחתי אל לבי בצעלי הדל לדרוש ולהור
 ולפתוח פתח היתר במקום עיגון כזה . ואם חו"ש
 שגיתי יודיעני ואודה על האמת כי דברי רומכ"ת חללינו
 כצבת עינינו . אך בקשתי כפולה שיהי' ח"ך שיהי' יסובני
 על פאסט ראשון ושני יהי' לו מן השמים :
 דברי ש"ב איהבו יעקב ברי' זלה"ה .

כב

תשובת הגאון הג"ל

בע"ה טוב אדר תקצ"ו לפ"ק ווילנא

בין נאולה לגאולה יתנהו ה' לפאר ולתהילה . ויעלה
 מעלה מעלה . לאהובי ש"ב ידירי הרב המובהק
 המה"ג המופלג בתו"ח . חרף ובקי המתון ומסיק .
 בש"ת מוה' יעקב נ"י אב"ד דק"ק בויסק .

ירידי הגם חשוב התפלה אשר מפי השמועה למדתי שלא
 הגיע לידו המכתב בחידושי תורה אשר כתבתי לו
 ושאלתי האריכות וכתבתי בקצרה . בענין הע"א שיבא עליו
 קול הצרה שבא על פניו השבתי שכבר פילגו צוה גדולים
 צפראג . הה"ג מוה' מיכאל בדרך והגאון מוהר"ם
 נדא . והשיבו כולם ביחד שלא מפסיל מהמה הקול .
 והוצא שם תשובת הרא"ש שכתב דמפסיל משום חיסור
 נדה דקעבר . וע"י השבתי דמאחר דצימי הקיץ הדך
 שבוזלין כל העולם צנברות כדי להקר וכן כשהולכים
 במרחץ הולכים במקום להקר . ועבילה ח"ן לרין כוונה
 כדאמרינן שם בחולין (דף ל"ח) נדה שנאנסה ועבילה
 עלתה לה לכן אפשר שלא עבר כלל גם אחיבור נדה .
 ועיין מטע"ת צבו"ע יו"ד סי' קנ"ה . ורצונו הרא"ש
 בתשובה חיידי בענין שלא הי' חפס שהלכה לכהר לעבול .
 ואם אמנם דיל' דהוי ספיקא דאורייתא ובפרט צב"ס
 כרת דכתב הרמז"ם דוודאי חולין לחומרה כדמוכה
 מאבס תלוי . אפשר דתלי' צב"ס דאם צעין
 התיבה מסתי חסוכות . ובפרט דהכא צעין הרגשה
 דמדאורייתא חונה מטמאה עד שתרגיש ח"כ הי' צוה
 ספק ספיקא . ועוד באומרים להרבה בתשובה ומה"ע
 לפ"ד הוי ג"כ ס"ס וגם צב"ס הג"ל מיקל צוה :

בענין ערל בקוביות הוסי' ל"ל למעט עומטוס הופק
 לו שהוא ערל . כתבתי לדעת הפוסקים שם
 דערל שמתו אחיו מחמת מילה חינו כעמא . ח"כ
 לעומטוס צוה חזקתין ולק"מ . ודברי הרמז"ם שכתב
 עליו . עי' מטע"ת מה שכתבו עליו שפסק שיואלים
 ידו שמתה בעופות . וע"כ פסק כתנא דספרו . וא"כ
 לפיטת הוסי' דחיו יכול להביא בתנאי משום סמיכה
 אבל עופות חונס טעונים סמיכה וא"כ לא קשה כול
 לפיטת הרמז"ם . וידידי חוהבי צעניוס אחריט אשר
 כתב מטע"ת אם לדרך למעשה חזי ימחיל לכתוב צאר

לא פשעה כלל והשני' באה בגזולה . רק אם חרפה
 הראשונה לקבל גט מותר לקיים השני' כידוע . וכן
 נהפוך הוא כי הראשונה פשעה שמתחילה קבלה ג"פ
 ברצונה הטוב וגם קבלה כחובתה ואח"כ כשחירט פסול
 אין רצונה לקבל גט אחר . והשני' הוא ראשונה בגזולתו
 ולפי מאמר העולם לא ידעה השני' כלל שעדיין הוא
 אגוד בראשונה . וכבר שכתב פער את הראשונה .
 והגע בעצמך חילו ה' המגרה כהן ועבר וגשח אשה
 בג"ד היתכן שנאמר שיקיים הראשונה . הלא הראשונה
 אסורה עליו משום איסור כהונה אשר להרבה דעות
 הגט ראשון כשר . וגם ריה הגט פוסל ככהונה ורצמ"ה
 תיקן החרם בשום לכל אדם הן לכהן הן לישראל .
 הלא ככה"ג לא שייך השני' תדחי . טוב יש סברא
 לומר שאם נכוף אותו לגרש השני' לגדור גדר ולהחמיר
 עליו שלא כרצונו הוי הגט כגט מעושה כי באמת אין
 רצונו לגרשה רק שאנו חומרים לו לגרש יען עבר על
 תקנת רנמ"ה ואסורה לו אשתו שני' על פי דין .
 ועל פי זה יהיה מוכרח לגרשה . הוי כגט מעושה
 שלא על פי דין כי באמת הוא רק ספיקא דרבנן .
 כמו שהארכתי למעלה ואינו מחויב לגרשה ע"פ דין
 והאמת . רק חולי מאמת גדר והיינו להחמיר ואך
 נחיר ח"א בגט כזה שיעשה ככפי' כזה שאנו חומרים
 לו שהוא ע"פ דין . ור"ח' לדברי שזה מקרי כפי'
 מהסתמא שבועות דאיתא שם בשבועה דרבנן לא נחתין
 לניכסוי' מאי עבדין ליה משמתין לי . ח"ל רבינא
 לרב אשי האי נקטא כדכוסא דלשכק' לגלימיו' היא וכו'
 הרי כהדי' דזו מקרי כפי' . ועוד מלינו במשנה
 בגיטין המזיח אשתו משום שם רע ומשום נדר לא
 יחזיר ומפרש בגמרא שם' שלא יאמר חילו הייתי יודע
 שהנדר יש לו התרה לא הייתי מגרשה נמלא הגט בעל
 [יעוין רומעכ"ח בהוס' שם] והר"א' והר"ק פסקו
 כהאי ליבנא גם הרמב"ם פסק כשני הלשונות . ח"ב
 בג"ד אם נאמר לו שהי"ב לגרש השני' ע"פ דת' יוכל
 לומר חילו הייתי יודע שאין זה דין ברור לא הייתי
 מגרשה נמלא התקנינו שאנו מחקיין לגדור גדר הוא
 תקלה גדולה מכל הג"ל . ולפי ענ"ד שיעשה הפסל
 השתדלות שתקבל הראשונה את הגט ואם לא יועיל
 אזי יוכל לקיים את השני' אחרי שישלים לה גט אחר
 את כל זה נראה לענ"ד הקלושה :

דברי הרשו"ת יעקב בר"י זל"ה .

בר

(* ב"ה יום א' י"ב כסליו תור"ה לפ"ק זאנער

לכבוד יריד עליון ויריד נפשי הרב ה"ג המאה"ג ח"ב
 סוע"ה חסיד ועני' כקש"ת בטהור יעקב ג"י

יקרתו חלי המול הגיעני אור מוש"ק מיד חתנו
 המופלג שיחי' אשר בא על של תורה בדבר
 הגט כו' כו' . ובראיתי דברי קדשו אשר דרך על דרך
 האמת בארוכות וקצרות רק הנוגע לעיקרא דדינא
 בדברים שאין לפקפק עליהם . כי וודאי אחר שבבעל
 עשה

כי ידעו בצירור שהיה לוי . אבל צידן דידן שהיה
 הג"פ צפה הכל הכתיבה והמסירה . וצפה אין גם
 אחד יודע שם חזיה . לכן אין לנו ראי' מהגאון
 מהו' עקיבא הג"ל גם מהגאון בעל נודע ביודא
 הג"ל . ומה לי להאריך בזה אשר כבר הדנו גאונו
 לדבר בזה זמנאן ספין ומאן רקיע להבנים ח"ע בזה
 בין גאוני עולם . לכן לפי ענ"ד שהאשה וודאי אסורה
 להנשא עד שתקבל ג"פ אחר . כי גם המקילין לא
 הקילו רק במקום עיגון גדול . אך ידון האיש שעבר
 וכנס את מוכרח לגרש אשתו שני' . בזה אני אדון לענ"ד
 הקלושה שאין לרדק לגרש השני' . כי מבואר בג"ש ס'
 ח' ס"ק כ"ח שתקנת ר"ג מ"ה לא הוי רק משום קטטה
 ולא משום דררא דאיכורא . ובג"ד שלדעת הרבה
 פוסקים הג"פ כשר בעת הדחק וא"כ אם ירצה לקיים
 הראשונה אז וודאי בעו חופה וקידושין ואסור לו לבוא
 עליה בלא חופה וקידושין . וא"כ מאי קטטה שייך בזה
 כי אשתו ראשונה אינה מוטלת עליו כלל הגם שהמרו
 חו"ל כ"מ שהמרו חמיה מנורשת ואינה מגורשת
 בעלה חייב במזונותיה וסובא ג"כ בשו"ע . וא"כ חזינן
 דאכתא חגיגא ביה מעט . אך זה אינו חדה לפי
 המסקנת הגמרא בג"מ הכא אית לה איבה ואיבה . נוכל
 לומר ג"כ צידון דידן שלא שייך קטטה יען שיש לו
 כבר איבה עמה . וא"כ לא שייך הכא תקנת רנמ"ה .
 ואם חולי נראה לומר שזה דווקא לענין מליאתה אבל
 לענין שארי דברים הרי הוא באשתו לכל דבר כמו
 שאם נשנית חייב לפדותה כמו שהובא סברא זו בשיעיה
 מקובלת . נוכל לומר שזה דווקא אם הספק בגוף
 הגט כמו שפרש"י ספק קרוב לו ספק קרוב לה . אכן
 צידון דידן שהרבה גאוני מכשירים הג"פ לגבי דידה
 רק שאנו מחמירין לגרשה בגט אחר הדין פשוט שאינו
 חייב במזונותיה ובג"ד כי הבעל יכול לומר קים לי .
 ובפרע כי הרבה פוסקים סוברים שאפילו קודם הגירושין
 שאם רצה ליתן גט וכתובה פטור מכל דבר ומכש"כ
 כאן שכבר הילק לה יותר מכתובה וכן לה ג"פ ממילא
 בעל הטעם של חשש קטטה הג"ל . ובפרט שכתב רמ"א
 בסיומן קי"ט באם שנמלא פסול בג"פ יכול לכופה ולגרשה
 בג"פ שניה . ואם אינו יכול לכופה לפענ"ד הדעת
 נועה שיוכל ליקח אחרת כידוע מה שכתב בעל נודע
 ביודא ככמה מקומות . וגם במשנת יעקב . בלכופה
 לקבל גט חמור יותר מלישא שתי נשים . שתקנת רנמ"ה
 בגט בע"כ הוי בלא זמן . אבל לישא שהי נשים הוי'
 רק עד סוף חלק החמשי . אבל בע"כ נמשך חף לאחר
 חלק החמשי . ובג"ד שעבר ונשא פשיטא שאינו מחויב
 לגרשה . ובפרט בזה"ל שכלה חלק החמשי . הוא רק
 מדברים המותרים ואחרים נהגו וכו' ולא גרע זה ממה
 שכתב הב"ש ס"ק כ"א . כ"מ דאיכא ספיקא בדבר
 מעמודין על דין תורה . ובפלוגתא דרבוותא לא גרע
 מספק [ועיין רומעכ"ח בשו"ת זכרון יוכף שאלה ח']
 שכתב להדיא דהיכל שיש פלוגתא דרבוותא בדבר הולכין
 אחר המקיל . וכן מבואר בגמ"ב שאלה ח' . שזה
 רק ספק דרבנן [הספק מסברת משכנות יעקב בשו"ת
 שלו סיומן ח'] וגם נחזי אכן כי לפי הדין שבאם שנשא
 אשה על אשתו תחלה השני' מפני הראשונה . שהראשונה

(* אחר המול . יען כי הביצים ויקרים עלי חדושי חורחו של כבוד הגאון החסיד וכו' כ"ש מהו' יקוחאל זמן ז"ע
 הגאון דזאנער . כי הוי' מודע וקרוב ממשפחה . וגם הייתי אלנו אמן צניחו . פ"כ רציתי טוב לחקוק על ספרו של
 כ' חזו"ל דברי קדמו . כדי נהיה שפוחיו כו' ובפ"ח יגל גם כבוד יעקב . וכותב אותו לדיק יעמוד לי לעד .

עשה מעשה וגשאל חשה חין לכופו לגרשה מכמה טעמים
 שמבואר בדברי קדשו • כאשר מבואר ברמ"א ע"פ הכל
 בו חס גירש ברלוונה וממלא פסול בנט יכול לגרשה בע"כ •
 והבמ"ח נו"ב כתב • שיותר טוב להתיר לישא חשה מלהתיר
 לגרש בע"כ ועל דברי הרמ"א הנ"ל לא דברו האחרונים
 כלום חף שבמקום מלוא פקפקו האחרונים ע"פ השו"ת
 הרא"ש ושאר פוסקים • חף על דברי הרמ"א הנ"ל
 חין פקפקו בשום אחרונים • ואף דלבתחילה וודאי לא
 הי' כה בידנו להתירו לישא אחרת כי יש לחלק שאפשר
 טעם הכ"ב שהתיר לגרש בע"כ היינו מטעם דר"ג שגזר
 שלא לגרש בע"כ מטעם שחוב הוא לאשה ואין לחוב
 שלא מדעתה • חף שמוחר ע"פ ד"ת גזר ר"ג שלא לחוב
 שלא ברלוונה שיפטר מכל חובו הבעל לאשה • משא"כ אם
 מתחילה גירש ברלוונה ונתרלית האשה לסלק מעלי' כל
 חובו הבעל עלי' ומחלה לו על חובי' רק בחופץ שיתן
 לה ג"פ וממלא אח"כ טענה בנט ח"כ אינו חוב לה כלל •
 הואיל ולכהונה נפסלה ע"פ ריח הגט שפסול בכהונה • שוב
 חין שום חוב להאשה ע"כ יכול לגרשה בע"כ • כי נשאר
 לה רק זכותו להתירה לינשא לשוק שקשורה בו עדיין •
 ומה שאמרו חז"ל כל מקום שאמרו מגורשת ואמ"ג
 בעלה חייב במזונות' היינו ע"פ דינא דש"ס
 שמגרשה בע"כ ולא נתרלית כלל למחול על חובים של
 בעלה אלי' • ואף אם נתרלית והי' הגט ברלוונה ואח"כ
 נפל ספק בגירושין לא נתרלית רק על חופץ שיגרשה
 גירושין גמורין וכל זמן שהוא מעבד מלתן לה גט גמור
 עדיין חל כל החובים • משא"כ אחר תקנת ר"ג אם
 מתחילה קבלה הגט ברלוונה ואח"כ נמלא טענה והוא
 רוני' ליתן לה רק"שהוא מעוכב מחמת הר"ג כיון שאין
 עיכוב מחמת' על חופץ זה מחלה כל חובי' לכה חין
 בו משום חר"ג וזה שייך רק לגרש בע"כ ולא לישא
 אחרת • ולפי הנ"ל נלפע"ד שבג"ד יש להתירו לגרש
 בע"כ אפילו ע"י שליח לכו"ע כיון שאין צוה חר"ג לא
 הוי שליח לד"ע • וצוה חף הכו"ב מודה • ואף שמבואר
 בהש"ב נו"ב סי' ב' שכהן ע"פ לירוף לחדש דבר חדש
 בלגרש ע"י שליח בע"כ חף לדינא דש"ס חין לגרש
 משום תופס לבע"ח כו' כמבואר בהש"ב • חף לדינא
 לא נתקבלו דבריו כי כותר כמה וכמה סברות שבש"ס
 אשר הוכרח לתרץ ע"פ דוחק רב דמיירי כ"מ בארוסה •
 כמבואר בהדורות הנינא בכמה השו"ת (סי' ק"י) ושאר
 מקומות • וגם עיקר היסוד שלו לא זכיתי להבין שהוליא
 דין זה מדברי הרא"ש בניטין שכתב בכוגיא דתופס
 לבע"ח במקום שחב לאחרים ל"ק כו' חף שעשאו שליח
 לא כדברי רש"י ז"ל • כתב הרא"ש ז"ל • דלא כל כמיני'
 לפשות שליח לחוב לאהרינא • ומזה הוליא דין זה שכל
 דבר חוב לאחרים אינו יכול לעשות שליח וא"כ בנט
 לחוב הוא להאשה אינו יכול לעשות שליח שלא ברלוונה •
 ע"ז צוה כל היסוד • חף בב"מ (פ"ק סי' כ"ז) כתב ג"כ
 הרא"ש שאי לינשא • אפילו עשאו שליח וכתב לו הרשאה
 דלאו כל כמיני' לזכות לזה ולחוב לאחרים • וסיים שם
 ועל אותן אחרים גח כתב הרשאה • מוכח מדבריו דעל
 אותו שעשאו שליח מהני חף לחובה רק על אחרים
 שארי בע"ח לא מהני הפיסה שלו • שעליהם לא כתב
 הרשאה • וודאי דעתו ג"כ בניטין ח"כ נופל כל היסוד של
 תשו' נו"ב צוה • וכן נראה מוכח מעובדא דיימר בר
 חשי דשם הוי הפיסה של יתומים שבדין חין יכולין
 להוליאין ממסלעלין כמו ארצא' וקאמר שם את תופס
 גבמ"ח מקום שחב לאחרים הוא • הא לאו הכי הי'

מהני הפיסה חף שודאי חוב הוא ליתומים • בשלמא
 בעלמא שבאר בע"ח לא שייך חב לאחרים לחובו בע"ח
 שבלה לו לתפוס • לפ"ד הגו"ב שאף אם לא הי' תופס
 היס יכול הצע"ד להוליא ממנו בדין • משא"כ שם שמיירי
 ביתומים שבדין לא היו יכולים להוליא מהם אם לא
 ע"י הפיסה לפי הס"ד דמהני הפיסה חף לאחר מיתה •
 ולדברי הגו"ב שאף למי שבלח אליו שייך חוב לאהרינא
 ח"כ לא הי' יכול לתפוס כלל חף אם לא הי' חוב ג"כ
 לאחרים • חלף וודאי נ"ל שלאחורו שבלח אליו לא שייך
 לחוב לאחרים רק נגד שארי בע"ח • והי' אפשר לתרץ
 דוחק בגם ביתומים כיון שמלוא לפרוע חף שאין
 יכולים להוליא מהם בדין לא מקרי חוב • עכ"פ צו"ד
 חף לפי דברי הגו"ב יכול לגרשה בע"כ אפילו ע"י שליח כיון
 שאין בו חר"ג דטעמי' דנו"ב לא שייך כחן שאין חוב הוא
 לה כלל כנ"ל • מאחר שקבלה גט ונתרלית למחול לבעל כל
 חובי' חין לה שום חוב מהגרשוין שני' רק זכות הוא
 לה שמוחרת להינשא לשוק ולכהונה בלא"ה נפסלת מריח
 הגט • כתבתי הנ"ל מה שג"ל לדינא' ועכ"פ דינא דכה"ר
 וודאי ברור מכל הטעמים שכתב רומעכ"ח אם ירנה
 הבעל ויכתוב גט כשר ויבטל לה או ישלים ויודיע להאשה
 שתקבל הג"פ חין להסור אשתו עליו בלי פקפקו ובפרט
 בג"ד שרוב פוסקים הסכימו שהגט כשר ע"פ ד"ת • עכ"פ
 חין שום פקפק כלל צוה • יקבל חו"ש וצרכה מאדון
 הבלום ננפשו היקרה ונפש ידו הדוש"ת כל הימים •
 יקותיאל זלמן בלא"מ כ"מ כרדבי כנ"ל •

כה

יום ה' ב"ך כסליו תקצ"ז • פה בויבק •

שפע ברכה ופרוביה שלום עה בלי ירח • לאהובי ירד
 עליון ויריד נפשו הרב המאור הגדול חו"ב המפורסם
 במהור"ר אורי' ליפמן נ"י •

אותותיו

הנאמרים באמת ובגוים על אדני האדק
 קבלתי אל נכון • ויען שלא הייתי צדיקי
 כי נסעתי על חיזה ימים לכן לא הסיבותי לרומעכ"ח
 עד כה • ועתה על של תורה באתי • ואש"כרה שלא
 כסדר יען כי זוערה מילי' אכתבנו קודם • נידון שם
 איטא דעתי שקלוסה ג"כ מסכמת לדעת רומעכ"ח •
 וכנס כי ידוע לי כי זה שנתים ימים שבה הדבר
 במחלוקת בין רבנים גדולים צמדיתנו אם לכתוב יוסף
 או איטא • חף כבר הוסכם לכתוב איטא • וכן הייתי
 נורג מעולם • וכתבתי כמה פעמים איטא בא' בתחלה
 ובסוף כי חין דורשין בשמות ואין לך חלף מקומו
 ובעתו • ובצמדינתנו חונה נקראת בהברה אחרת רק
 בא' ואינה צריכה לפנים • ונידון שם בשא • הנה
 בקהלתנו הנהוג בעת קריאת השם לקרוא לה רק בשם
 בשא ולא צחיה • וכן נקראת צפי כל • וכן נכתב
 בכל הכתובות • והנה ח"כ חין ספק ופקפקו לכתוב
 רק שם בשא לצד וב"א לבסוף • יען כי בהצדתינו הוא
 בש"ן ימ"ן • ויפה כתב רומע"כ לכתוב בש"ן וא'
 לבסוף ובשם בשא לצד • וכן כתבתי ג"כ כמה פעמים •
 חף אשתקד בא לפני מעשה שהוצרכתי לכתוב ג"פ ולשלה
 לזאגער אשר שם הנהוג לקרוא לה בשם צחיה בעת
 קריאת השם וכן נכתב ונחתם שם בכל הכתובות בשם
 צחיה • וכן כשעושיין מי שברך צבכ"ג ג"כ בשם זה •

קריאת הפתח ויידון אם לכתוב בש"ן או בסמ"ך לית
 ב' שום ספק לפי הצרת מדינתנו שנקראה בש"ן ימנית'
 דחי חפילו היתה נקראה בס' הלא הבין יכול לקרואה
 בשמאל במקום ס' כדמשמע קצת בש"ג גבי שם שרה
 חברה . אך לענ"ד לית ב' משום ספק שנקראה
 בשם ש"ן ימנית :

זכרון שאלה הראשונה שדרש רומע"ת . זכרון אשה
 שנשאת לאלמון וענין עלי' טענה פ"פ וגם שלא
 מלא דם והיא הודית על העדר הדם . אך נתנה קצת
 אמתלא שמחמת רוב עבודה שעבדה לפני החתונה
 עבודות קשות אולי ע"ז נאצד הדם . כי יודעת בעלמה
 שהיא בחולה . ועל הטענה של פ"פ לא דרש רומע"ת
 ממנה . והנה רומע"ת שקל וטרי בהני שמעתיח אליה
 דהילכתא וכל דבריו בנויים על אדני אמת . אך שחרפה
 היא לנו לעשות בה ישראל כזונה . לכן ראוי להפק
 בזכותן כל מאי דאפשר ולא לקבוע הלכה באתי רק
 לזכר קלתי . (ספיקא ח') . אם הצעית מזה היתה
 תיקף לחופתה . וכל לחלות קצת העדר הדם מחמת
 הענית שלפני החופה כמבואר בהגמ' בשנת בלורת .
 כי אין צדק לחקק בין רעבון של כמה ימים לרעבון
 של יום אחד כי יש כמה בני אדם אשר אחר הסענית
 לא יוכלו לאכול כלל או רק לאכול מעט מן המעט .
 וא"כ רעבון הסענית וחולשתו אשר קצת בל' נעשין
 ממש כחולין על ידי הענית . והש כח . גרם לדם שלא
 בא . ובפרט שדם של בוגרת על הרוב הוא מעט מן
 המעט . כאשר אכתוב לקמן . וגם לריך דרישה וחקירה
 אולי יש לה חולי שעי"ז יבשו האיברים שלה . והגש כי
 בשו"ע כתב חלי גדול . אך צטור כתב אם יש זה לא
 חולי או רעבון . משמע שאפילו מקצת חולאת מספיק
 לזה . והפרישה כתב בפירוש שאפילו אם נתחשה
 בדבריו שמחלה חמרה שמשתתה אין להם דמים
 ואח"כ לא נמלא בדבריו . עכ"ז בודקין אולי יש זה
 לא חולי או רעבון ולא חמירין שהחוקק בדבריו לכפרנית
 ע"ש . וכן בנידון דידן שנתנה קצת אמתלא לדבריו
 מחמת רוב עבודה אשר אמתלא כזה מצינו בגמרא
 (בשבת פ"ו) משפחה אחת היתה צירושלים שכי'
 פסיוותיהן גסות וגשרו בחוליהן . ובלי ספק שהמשתתח
 בבית כמה שנים . צוודחי כמה מצולות גסות לריבה
 שחרון צענין עבודה יוחר מכדי כוחה . ועי"ז יוכל
 לאבוד הדם . ואין לומר דהו' לה להרגיש צעת יליאת
 הדם ולומר צברי ולא בשמא . כדמשמע מהגמ' דאפילו
 חינוקות יודעות זאת ומגדת לאמה . וכל לומר שהיא
 הנותנת . שחינוקת שאינה רגילה צדמים או כשיילא
 ממנה היא מגדת לאמה . משא"כ בגדולה שהיא רגילה
 בדם נדות וכל לומר שילאו ממנה בחול' ממרוצות
 גסות ורוב עבודה והיא סברה שדם גדה היה לכן לא
 יכולה לטעון צברי . ועכ"ז לריך דרישה וחקירה וגם
 לשאל מרופאים אם ע"י דברים אלו יוכל לאבוד הדם .
 כדמצינו בגמ' ג"כ שדרשו וחקרו היטב עד שנמלאת
 בחולה . ואם הרופאים יאמרו ג"כ שיוכל לאבוד מזה
 אזי תשבע שדבריו כן הוא ואז תעול כתובתה . הגם
 שבטענת מוכח עין אין עלי' רק חרס צ"ד . אך צנאן
 שאינו טענה ברורה כ"כ נוכל להחמיר עלי' שתשבע
 אולי תודה מחמת זה וצויתר כיון שכל הפוסקים הסכימו
 לגירסת הר"ח שבוגרת יש טענת דמים . אך כידוע
 שנשתנה הטבע ממנה דברים כמבואר בשו"ע (א"ש סי'
 קנ"ו סעיף ד' ברמ"ה) גבי יולדת לט' אינה יולדת
 למקוטעין

וכן נקראה לפעמים בשם בתיה . רק ברוב פעמים
 נקראה בשם בשא ולשם כתבתי בתיה המכונה בשא
 כמבואר קרוב לזה בש"ג בגט של פרח . גבי בת שבטי
 וכן הובא בש"ג (באות צ' של נשים בש"ק יו"ד) כי
 באופן זה חי אפשר להשמיט היו"ד של בתיה יען שנקראה
 בשם העריסה כך ונחתם בכתובתה כן . וגם המיעוט
 קורין אותה לפעמים כן . ולכתוב בשם הקדש לצד
 או אפשר . ונחתה טעם לשבח בזה יען שבד"ה נכתב
 שם בתיה בחיריק ופי הברחיו במדינתו הברת שם
 בשא הוא צפתה . א"כ מאן דחזי הג"פ הוא לא יקרא
 כהוגן בתיה בחיריק . (ולא יקרא בטעות כמו שאנו
 קורין צפתה) ויאמר שזאת אשה אחרת כי לא יאמר
 כלל כי שם בשא נגזר מבתיה כי זה צפתה זה בחיריק .
 לכן כתבתי שיהיה וכתבתי שם הקודש קודם כהכרעת
 רמ"א במי שיש לו שני שמות בנידון דידן לריך להקדים
 שם הקדש ואף כי הרוב קורין אותה בשם של לעז .
 והגם כי בספר ג"פ כתב דהיכא דהרוב קורין אותה
 בשם של לעז שם של הרוב קודם ע"ש . וכתב ליישב בזה
 שלא יפלגו הב"י ורמ"א בסעיף ע"ז . אך המעיין צדרכי
 משה יראה שהדיא שהד"מ פליג על הב"י . כי הב"י
 כתב בשפה אחת שנקראה צעת הלילה שמהם ואח"כ
 נקראה אלגאריע שנגך בזה אחר הרוב . ואתו ראוי
 להקדים ועל ס"ב דמתקריא . כשהיא דרובת קרו
 לה מרים ופורתא שרה . וע"ז כתב בד"מ שאין המנהג
 בדבריו . רק בלעולם שם העברי קודם וכוונתו על
 שם הלעז המכונה . וכן הוא בסדר גיטין . ה"א קמן
 שאפילו הרוב קורין אותה בשם הלעז עכ"ל שם העברי
 קודם . ובלי ספק שהטורים שהיו לפני הג"פ ה' הסר
 הד"מ הנ"ל לכן כתב מה שכתב . אך לפמ"ש בד"מ שלנו
 ח"א כלל לפרש באופן אחר רק שמחולק הד"מ עם
 הב"י ומוכרחין אנו לבא להכרעת ספר תורת גיטין
 דהיכא דשם הלעז יולא משם העברי כמו שמהם
 אלגאריע או פריידא . כונתו שם העברי קודם .
 כן בנידון דידן שנקראה בתיה בחתילה ואח"כ נקראה
 בשא . הגם שלא נוכל לומר שזה יולא משם משם בתיה כי
 א"כ ה' ראוי לכתוב שם הלעז בת"י רפה בתא כמבואר
 בש"ג כי לענ"ד הוא שם לעז צוודחי . אך יען שהגרם
 ה' שעי" שם בתיה נקראה בשא ראוי לכתוב שם
 הקודש קודם כהכרעת רמ"א ועי"ז גיטין הנ"ל . כ"ז
 כתבתי לשם יען ששם הנהוג כן . אך היכא דהסוגי
 כמו בקהילתנו כאשר כתבתי לעיל בלתי ספק הדין
 לכתוב שם בשא לצד ובא' לבסוף :

וכן כתבתי לזאגער והסכימו לכל דברי הג"ל וכתבו
 שגם המה כתבו כמה פעמים שם בשא לצד .
 רק בנידון דידן היו מוכרחין לכתוב שני השמות כג"ל .
 אך בנידון הקדמת לשון הקדש בזה פסקו קצת ולפי
 דעתם ה' יוחר טוב להקדים שם לעז ואח"כ השם של
 לה"ק כדעת הג"פ ולא כע"ג . ועכ"ז לא הרהרו כלל
 וסדרו הג"פ בשלחתי לפניהם . מכל הלין נשמע דרק
 סיכא שמיטוט קורין אותה ג"כ בשם העריסה . אשר
 ידוע שה' שמה בתו' בנידון הנ"ל יש לכתוב שניהם .
 אבל במי שאינו ידוע כלל שם העריסה וגם אין
 לה כתובה לידע מזה יוחר טוב לכתוב בשא לצד והלעז
 הדברים לפני גדולי המורים והודו לדברי . אך זה
 באתי לחדש כעת שלפי דעתי יש לכתוב בשא בשני
 אלפין . כי יוחר טוב לזכר הקריאה כי הלק מורה
 על הפתח . וכן מלאתי בספר ג"מ שכתב ג"כ ח' לזכר

למקוטעין • וכחז לדדין שנשנה הטבע יולדת למקוטעין והוצא הדברים לפסק הלכה • קן בגידן דין אשר כמה וכמה פעמים נבחן הדבר כי בגורת דמי' מועטים מאד שלפעמים אין בהסדן רק כמו טיפין קטנים • וגם לפעמים אפילו מראה דם אין בה רק קלת מראה • וכי כזונות נעשה את כולן • וזה נוכל לומר ג"כ שהי' על הסדן וחיפהו ש"ו • וכמו שמצינו (בגמ' דף י') ההוא דאחא לקמי' דר' :

והנה הגם שמאלתי בספר הפלאה דזה לא נקרא ספק כלל • יען שזה הוא חסרון ידיעה ולא מנערף אפילו לס"ס ע"ש • אך לספיקות הנ"ל נוכל לזרף כמו שמסיק הפ"מ ביו"ד סימן ק"י ס"ק ל"ה בכללי ס"ס • שאע"פ שספק חסרון ידיעה לא נקרא ספק עכ"ז הוי ספק • שעכשיו אין חכם שיכול לברר זה כה"ג יש להחיר וכן כתב בס'י"ג ס"ק ד' • וזוה יש לתרץ קלת קושיית הפלאה על הגמ' אכן נמי ניעבד גיהוץ • ופירש בדוחק שקאי על הרואה טיפת דם כחרדל • וזה דוחק גדול מה זה שייך לכאן דהי' לו לקבוע במס' נדה שסס מקומה • אך לפי הנ"ל ניהא שאין לומר שאין נמי ניעבד הכי • ר"ל היבא שיש עוד לדדים להחיר כמו ב' ספיקות ניעבד כזאת להפסידה כחוצתה • ח"ל לא אפשר ר"ל ולהכי לא מנרכיין בדיקה • רק היבא שיש כמה לדדים להחיר • לזה ממכיין שלא להפסידה כחוצתה :

ועוד אפילו נימא דלא דמי למוכת עץ יש לזרד לעשות מזה ס"ס שמא הלכה כר"ח (ועיין בחוס' דף ט' ד"ה פ"פ) ואפילו חת"ל שהלכה כשאר הפוסקים שמא טענתה מרוב עבודה אמת • ואין זה ס"ס משם אחד כמ"מ החוס' (בכחוצות ד' ט' ד"ה איבעית חימא) דשם אונס חד הוא • הכא שאני שהספק הראשון משוי לה לכחולה לגמרי והספק הב' משוי לה למוכת עץ • ומבואר (בחוס' דף ט' ע"ב ד"ה) אי למיתב לה כחוצה) דס"ס מהני להוליא מומין • טוב מאלתי בנה"מ ג"כ שכתב שסס החוס' דס"ס מהני היבא דנקט שטראי וכחוצה הוי כמו שטרא • הגם כי משמע מדבריו קלת דווקא היבא דדמי לספק פרעון • אבל בגידון דידן הוי ספק הלוואה כדמוכח להמעין שם • וגם ראיתי בחומים בחקפו כהן שכתב בפלוגתא דרבותא לא חשיב ספק כלל • ובפרט שהשו"ע והרמ"א הסכימו לדעת אחת • ומי יכריע נגדס • עכ"ז כיון דנקיטא שטרא וגם היא טענה ברי טעונת וודאי בחולה אני • כאשר הוצאה סברא זו בחקפו כהן • נוכל לזרף לעשות מזה ס"ס • כ"ז אמרתי להלכה ולא למעשה • אך לדעתי לכופה לגע אין לו יכולת כלל • כי לא דמי כלל למאי שכתב הפ"ז בס'י"ג ל"ט צבס ההשג"ך • בי שס המעשה בודאי רק הוא פלוגתא אחת זה מוס • משא"כ שאינו ידוע אם המעשה כלל אמת • ואולי האמת כדברי' לכן קשה לכופה לג"פ • ולכן טוב לעשות פשר :

ונידון החפיסה שתפסו קרובי האשה בגדי הצעל • נאמר דלא הוי חפיסה מחמת הטעם הראשון יען שלא חפסה בעצמה • ואם עשתה שליח לתפוס נאמר דלא כתשובת מה"א שר"ן דיוכל לומר קים לי דמהני חפיסת השליח :

ואגב אכתוב מה שיכתתי קושית הפ"מ על טיפת ר"ח (בגמרא יבמות דף כ"ט) כ"ג לא יבא את הבגרת ר"ח ור"ם מכשירין בגורתה • ומפרש בגמרא

בחולה ואפילו מקצת בחולה • והקשה הפ"מ האין יבא את הבגרת חולי כלו בחולתי' לגמרי ע"ש • ולענ"ד נראה ליישב טיפת ר"ח כי אין הפירוש של בחולה דווקא דם בחולים רק פי' סימני בחולים • דהיינו או הדם או שפתחה סתום וזה פירש הגמ' מקצת בחולים ר"ל שפתחה סתום הגם שאין לה דם כלל • עכ"ז יש לה מקצת בחולים • דהיינו שפתחה סתום • ומה שנשאר הב"ש ס"ק ג' ב"ש • לדעת הירושלמי והרשב"א ש"ס בגורת שפתחה פתוח • וגם יש בגורת שאין לה דמים • ח"כ ח"א ליישב טיפת הגמ' • לפ"ו לענ"ד נראה ליישב דהפירוש הוא כך • בגורת יש לה ס'י אחד או דם או פתח סתום אבל שלא יהיה לה אף אחד זה אי אפשר • וזוה נכון קושיית הגמ' דקטעין טענת דמים ר"ל ופתחו פתוח • אכן אם שפתחה סתום ויכל להיות שלא יהי' לה דמים ודו"ק • וזוה יש ליישב ג"כ תמיהת הב"ש על הרא"ש בגדה ע"ש • וראי' מהגמ' שם • בבחולי' בין בגדרכה בין שלא כדרכה • הרי דבעלה שלא כדרכה נמי קרי לה בלשון בחולים כן נמי פתח סתום נקרא בחולים • וגם מלשון הרמב"ם (עיין בב"י ס"ח) • שואלין על שנותי חולי' היא בגורת שכלו בחולי' • חלמא לפ"פ קרי כלו בחולי' אף שיש עדיין דם כן בהיפוך • עוד ראוי מחידושי הרשב"א דכחוצות שפירש ג"כ על הגמ' יבמות פרט לבגרת שכלו בחולים דלא כחוס' רק פי' שפתחה הפתח • והדברים ברורים לענ"ד :

ואגב אכתוב מה שחיראתי על קושית הרשב"א • ביבמות פ"ו על הגמ' • בבחולי' עד שיהיו כל בחולי' קיימים בין כדרכה ובין שלא כדרכה • וז"ל הרשב"א קשיא לי האי שלא כדרכה היכי דמי • אי כשבעלה לאית טיפוק לי' לר"א משום זונה ואפילו לכהן הדיוט נמי אסורה • ואי כשבעלה לבהמה • אי קסבר שמה ביאה הוי נמי זונה ואי לא שמה ביאה הא חגיגה ח"ל כמו"ע ואין לך חשה שאינה מו"ע שלא כדרכה ע"י לרור • ואי בממלאת נשואי קטנה דרבנן ולא בא הכתוב למעט נשואי קטנה דרבנן ול"ע עכ"ל • ונראה לתרץ דהנה נדקדק תחלה לשון ר"א פנוי הבא על הפנוי' שלא לשם אישות עשאה זונה משמע דדווקא שבא עליו שלא לשם אישות עשאה זונה אבל אם בא עליו לשם אישות ואח"כ נמצא למפרע שהיתה בעילה זנות כגון מקח טעות וכדומה לא נעשתה זונה • וא"כ משכתת לה כגון שקידשה סתם וכנסה סתם ואח"כ נמצא עלי' מומין חגיגה לריכה גט רק מדבריהם • אבל מדאורייתא חגיגה קדושין כלל • וא"כ כשבא עלי' באופן זה שלא כדרכה לא עשאה זונה ועכ"ז אסורה לכה"ג • בבחולי' בשלא כדרכה כ"ל • ואפילו לשיטת רבא דס"ל דלריכה גט מספק נוכל לדקדק בדבריו שאמר האי תנא ספיקי מספקא לי' • נוכל לומר שתנא דיבמות לא מספקא לי' ואינה לריכה גט כלל רק מדבריהם :

כו

לאהובי נפשי ה"ה הרב החו"ב הכפירסם בתורה ויראה בר פתתי בקדש"ת מו"ה יעקב אלי' נ"י :

מכתבו הנחמד לנכון הגיעני • נידון הזוג שהורגל קטעה ציניהם והצעל השליש הכחוצה 75 רו"כ • אם פטור מחיוב מזונותי' עד שתקבל הג"פ • הנה

ב ואם יאמר הצעל . יען שאין חסה מתעברה מביאה ראשונה ח"כ הוא פחות מז' אפילו מקוטעין . אך יעוין בתצופת נודע ביסודא סי' כ"ב . כי הגם שאמרו חז"ל אין חסה מתעברה מביאה ראשונה אך הוא רק רוב . אך המיעוט יוכל להולד אף מביאה ראשונה . וח"כ אין בידינו לרחק כלל הולד . ועוין בשו"ת שיבת ציון (סי' ע"ג) שהאריך בזה . וכ"ז חס האשה לא תודה כלל אך תאמר שהוא מצעלה :

ג גם חס האשה בעלמה תאמר שמתחר נהעברה . נוכל להחיר ג"כ מכמה עעמים חדא מנא הדע זה כי חולי אחר החונה נהעברה . כי רוב בעילות מהבעל (עוין ג"כ סי' הנ"ל סעיף כ"ו) וזה אין סברה שכובר עוצרה קודם החתונה כי אז ח"י הצעל יודע זה וח"כ מנא הדע זה . וגם חונה נחמנת כלל לפסול בניה (עוין סעי' כ"ט) וכאן רוצה לפוגמו :

ד וגם לענ"ד עוד יש סברה שגם חס תודה מתאחר נהעברה . יוכל הצעל לומר חוני מחמויק כי חולי עיניה נתנה בלחר . כי לא גרע זה מחמת טמאה חני לך שלמטנה אחרונה יוכל לומר עיניה נתנה בלחר ובס הוא איבור דאורייתא . מכש"כ בזה שהוא רק מדרבנן . וגם חס החתונה ח"י בתחילת החודש שאז ליכא ז' אפילו מקוטעין חס לא ח"י הולד בלשים יום שאז הוא כנפל ויוכל להיות לה' חדשים ע"ש רמ"א :

וגם נוכל לסמוך על דעת הגאון נודע ביסודא שהחיר בזונה ומכש"כ חס ח"י חס מישאל נהעברה ח' מח"י . והגם כי הגאון רע"א השיג ע"ז יש לסמוך בשעת הדחק על הגאון נ"ב :

ולענין הקלושה לא הביטתי קושית הגאון רפ"א הנ"ל שהשיג על הג"כ מלבן חזירו . דהא מצינו בשבת (דף ק"ב) דמוקי ר"פ הרי"א דלא יאמר אדם לחזירו לשכור לו פועלים היינו לומר לנכרי ע"ש . ולענ"ד אין זה השגה בשלמא בשבת חלל שכירות פועלים שייך לשון חזירו אפילו חלל ח"י כלשון בני אדם כל איש המכירו כי יען שמבקש ממנו שיכבוד בעדו פועלים שייך לשון חזירו . משכ"כ גבי מעוברת שלא יבא אדם אין שייך כאן לשון חזירו היינו המכירו . ואם היה אדם שאינו מכירו האם ח"י מותר ליבא את המעוברת ממנו . לכן שפיר דקדק הג"כ שלכן אמר המשנה חזירו דווקא היינו במקום דקדושין תופסים . והנה הגם כי הגאון הקשה שם עוד קושיות על הג"כ אך כל קושיות יש לה תירוץ :

ונידון שאלה השני' נידון ירק הנקרא קרויט שנקא מח"י בשוק בפרסום וחשש רומכ"ת מחמת חשש תולעים ג"כ גראה להחיר ומכש"כ שאין לרויך למחות בהקוים . דהנה עיקר האיסור שבר' לא בעל הוא רק מדרבנן (עוין כו"פ סי' ק' ופר"ח ופ"מ) . והנה במקום דאיכא ס"ס חזירו כל הפוסקים והסברה שכתב רומעל"ת יען שמוחזק בתולעים לא נשאר רק עם ספק אחד שמת נימוח כמו שהאריך :

הנה מלבן הע"ז (סי' פ"ד ס"ק י"ו) משמע להדיא שאפילו הוא מוחזק בתולעים רק בעדיין לא נמלא נחשב לספק ע"ש . אך מדברי הש"ך ס"ק כ"ט משמע שמדינות שהוחזקו הפירות בתולעים נחשב לנדאף ולא לספק . אך ידידי מי שבקי בזה יודע סעיין שהתולעים

הנה בחמת קשה מאד להכריע ולהכניס ראשי בין הרים גדולים . אך מה נעשה אם השעה צריכה לכן להכניס ח"ע . הנה דעת הח"מ הכריע שהבעל חינו יכול לפטור ח"ע מחיוב ממונות' . וכן מטין לכאורה דעת הב"ש שהביא דעת המחויבת באחרונה . והגם פשוט משמע שלא הכריע בזה . והגאון בעל משכנות יעקב הכריע בפירוש ג"כ שלא יוכל הצעל לפטור ח"ע . ולכן לענ"ד הקלושה להסתנה בדרך זה . והנה כבר נשאלתי זה מרב אחד נידון זה והארכתי בזה בדברים נחמדים אך נאבדו ממני כל הדברים שדברתי בזה ואינו עולה בזכרוני כעת . אך נחזי חנן שעיקר הקנת ר"ג שהחרים שלא לגרש בע"כ בכדי שלא יהיו בנות ישראל הפקר . כי יוכל להיות שלב האשה שלמה מאד צעל נעוריה והוא צוגד בזה . וצפתע פהאום מגרשה בע"כ . וגמלא הרי היא כחא מכמר . והנה בענין כזה לענ"ד לא נפטור להבעל מהחיוב ממונות בשום אופן כי ח"כ יתבעל הקנת וכוונת הגאון הנ"ל לגמרי . כי איש אפילו עשיר ידחיק לאשתו שהי' לה צעת החתונה כחובה קטנה וישלים סך הכחובה והיא מוכרחה לקבל הג"פ כי חס לא כן אין לה ברירה רק להחזיר על הפתחים וכדומה . ובכני החי גוונא נוכל לסמוך בוודאי אדעת הגאונים המכריעים שהבעל חינו יכול לפטור ח"ע . כי אז לא מקרי הצעל מוחזק כי אדרבה הוא המוציא ממנה הכח שלה . כי מבוחר בכל קשרי התנאים שמתקשר שלא יצריחו ולא יעלימו זה מזה רק ישלטו בנכסיהן שזה בשום וכו' וח"כ הם כשותפים בהנכסים . (ופלא כי לא דברו האחרונים כלל מזה) וח"ל כיון שדעתו לגרשה בעל החיוב כי כל החיוב רק בהיותו דעתו להיות עמה ולא כשדעתו לגרשה . זה אין סברה כלל כיון שכל התקנה של ר"ג ח"י שלא לגרשה בע"כ והטיל חרם ע"ז . לכן כ"ז שאינה מקבלת הג"פ ועדיין אגידה בו מחמת איסור הנ"ל הם מוחזקים בהנכסים שזה בשום ואין זה מוציא . וכ"ז חס המניעה ממנו אך חס ח"י בהיפך כי היא הגורמת קטטה ומריבות והגם בעי"ז אינה מפסדת כחובתה בזה נוכל לזרף דעת הפוערים אותו ממונות' . והגם כי הקושי' ג"כ לפי סברה הנ"ל היא תמיד מוחזקת בהנכסים ג"כ . אך עכ"ז לא נוכל להכניס עצמינו בזה כן נראה לענ"ד :

דברי ירדו יעקב בר"י וצלה"ה חי"פ"ק בויסק

בו

להרב הנ"ל :

נידון שדרש על אשה כנשאה בחזקת בתולה ולבסוף חמשה חדשים ושלשה שבועות ילדה וולד . ושאל הצעל אם מותר להיות עם אשתו מחמת מינקה חזירו .

הנה לענ"ד נראה להחיר מכמה עעמים :

א ביון דנאבד הכחובה ולא ידעין זמן החתונה חולי ח"י החתונה באמצע החודש ולכה"פ לאחר ט' ימים בחודש וא"כ הרי כאן ז' חדשים מקוטעים (עוין יבמות מ"ב ועוין בא"ע סי' ד') והוא מהגמרא כי היולדת לז' יולדת למקוטעים ח"כ הולד כשר . והגם כי שיחה בפי הצריות כי הולד לז' הוא כחוש וקטון ואינו דומה כלל לבן ט' . אך מזה אין להביא ראיה כלל ואין לנו לרחק הולד מחמת זה כלל :

כלל ולא נתן שום התגלות וגם לא כיחש הדבר לומר שהמעשה חינוג חמת . מזה נראה שהקול חמת כי ממנו נחשברה כי חיך החריש . היחנן שיבטע אדם מהרב דברים קשים כגידיים ולא יתן ההגלות לומר שאינו חמת . וזוגתו של הקרוב הג"ל אמרה לפני זוגתו של הרב חיך שבטלה הודה בדבר שהמעשה חמת . מכל זה הוכחה גמורה שהקול קול חמת ועתה רואה הפנוי הג"ל להנשא לבתן מה דינה :

השובה לעג"ד יש להתורה לכתחילה להנשא לבתן

כי הנה ידוע המהלוקת שבין הפוסקים באומרת צרי חי צעיקתו רובא או סגי צדד רובא . והנה הגאון הכריע כהר"ן והרא"ש שלכתחילה סגי באומרת לכשר נבעלתו וסגי צדד רוב . וכאן הוא כמו באומרת לכשר נבעלתו כי מאין ילא הקול שממנו ילדה אם לא במאמר פיה הגם שלא נצדקה צד"ד וה"כ סגי צדד רובא . וגם מאמר חז"ל בגיטין פ"ט . קול וסוברו עמו לא חייב כלל וכאן שוברו עמו שמקרובה הכשר נחשברה . ואין לחוש חולי זינתה גם כן עם איש אחר לצד קרובה הג"ל . ונלעג"ד יען שהקרוב שתק לפני הרב וגם מדריכה השני מאשתו הוי כמו שידוע שלכשר נבעלתו ואז לא חייבין חולי לפסול ג"כ נבעלה כי זה הוי ס"ס ספק אם זינתה עם אחר או לא והא"ל זינתה עם אחר חולי הוא ג"כ כשר כמו שפסק בני"ב מ"ה ס' כ"ז וכ"ח צא"ע ע"ש . ואם האמר לחסור כיון שבציר ילדה הוי כמו שנבעלה בציר שלדעת הרמב"ם לא מהני אפילו תרי רובא ע"ש . אך הטור מיקל בגם בציר סגי צדד רוב היכא שהוא ספק אם היא הלכה חלו או לא פ"ט . אך זה ידוע והביא הש"ך ביו"ד בהלכות ת"ת בהכללים שלו . שכ"מ שביא הש"ע דעת ראשונה בזהם והא"כ מביא יש אומרים או במלתא דרבנן נוכל לסמוך איש אומרים . וכאן לא הוי רק מדרבנן דילמא חולא חיבי לגבי . וכן ביארנו בהדיא שרק משום גזרה בעלמא וא"כ נוכל לסמוך על דעת הטור שפסק שבחד רובא סגי היכא דהדבר ספק . ולפי הנראה הוי רוב העיר כשרים נגד מיטות הפסולים כי זה נוכל לקרוא שעת הדחק כי אם עשהה פעם אחד עבירה לא נוכל לקונסה כשנודמן לה שידוך הגון לה . ובר מן דין גם צזה נוכל לזרף דעת הגו"כ שזוהי מהני ס"ס הג"ל חולי לא נבעלה כלל לאחר רק לקרוב הג"ל שידוע והא"ל נבעלה חולי הוי כשר . וכן מכל הלן נראה להתיר לכתחילה לבתן צפרט שכבר נחקקה בקשר התנאים . וה' יזילינו משגיאות יעקב צמו"ה יהודה זללה"ה :

בכ

נשאלתי פנויה שיהיה צחוקה כשרות ולא נשמע עלי' ש"ר . ופחאוס נפל קול חיך שילדה וולד זנוגים והולד מת ולא נודע כלל . וגם צעת שילא הקול הוי הקול ביחד חיך שנהעברה מקרובה שכשר עמה וכשר לבוא בקהל . ולא נעשה ע"ז שום דרישה וחקירה צחכ"ד רק הוי קלא דלא פסיק שהולד היא מקרובה . אך חיך עדים לא על הלידה ולא על שום דבר . ונראים הדברים מכמה הוכחות שהוא חמת . ואיך במקרובה הג"ל נחשברה כי הרב שצאווה העיר קרא לקרובה הג"ל . והתחיל להוביחו בדברים קשים ורעים איך עשה מעשה דע צזה ולמה לא יעשה תשובה ע"ז כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה . ודיבר עמו מזה כמו שעה ובתים והחריש ולא ענה אותו דבר אפילו חני דיבור כלל . רק ישב בעצבות ולא ענה

שהולעים של הירקות הם ארוכות קלח ובעת אשר נחתך שנקרא געשטעקוועט צוודחי נחתך התולעת לכמה חלקים . וצפרט כי אחר הכבישה של הירקות כוחצין את הירקות בעלי הנקרה חיין בעשעחמט . וא"כ כמו שמוחק לנו בחולעים בירקות כן מוחזק לנו שנחתכו התולעים . ודמי כמו שאמר בגמרא בפסחים (דף ע') כיון דחולדה וצדלם מלויין שם וודחי גררם . וידוע לי צצירור אשר מהדרים צקחילות הוי לוקחים יותר ירק מה"י יותר מישראל . כי צח"י נהצטל האיסור ממילא ובישראל צטלו צמויד . וכן שמעתי משם רב מפורסם צתורה ובחסידות שהתיר ג"כ לקנות משל ח"י ג"כ מטעם הג"ל . וכן נוהגים בקהילות קדושות . מכל הלן נראה להתיר ומכש"כ שהנח לישראל . ואם אינם נביאים בו וכן צביתו לנו מזהים לקנות אפי' מישראל . אך אנשי קהילתינו קונים צחין מוחה :

ונידון הירק . שהעמידו אלל תנור הם כדי לחמץ כנהוג . וצטלו מן הירק מן הסדר העליון ומלאו חמ"כ צבולי סקורה שני תולעים וכן פעם שנית . וצפעס ג' צדקו ולא מלאו . וניכר שהתולעים נחצרו מהמת החום שלמעלה :

השובתי על זה . אם לא נצדק הירק קודם שהעמידו . דהיינו צדיקת כל עלה ועלה כדיון . חזי הירק צוודחי חסור . אך אם נצדק כל עלה ועלה צתחילה כדיון . וכפי הנראה הוי התולעים הנמצאים גדולים קלח . יען כסיו יכולים לראותם אחר הביבול . וזה ידוע אפילו אם נחטלל הצודק מלבדוק אחר תולעים קטנים . אך מגדולים כאלה צוודחי נצדק . ומוכח הדבר צזה לא הוי מתחילה . רק נההה חמ"כ מסיק עצמו מהחום שלמעלה . נוכל להקל להסיר כל הסדרים העליונים מקום שהי' החום שולט . וגם קלח מן הסדרים השניים צחין החום שולט כ"כ לפי חומד הדעת . ולהתיר השאר אם הוא אלל עני . ועעמי ונימוקי עמי . ולא רציתי להחריך צזה . כי נוכל לסמוך על הפ"מ שתיקל גם אם פירשו לדופן הכלי צפנינו . כמו גבי שרץ המים ע"ש : וה' יזילינו משגיאות אלה דברי ידיו המשיב לו צאכבה צלוג"ח דוב"ת :

בכ

נשאלתי פנויה שיהיה צחוקה כשרות ולא נשמע עלי' ש"ר . ופחאוס נפל קול חיך שילדה וולד זנוגים והולד מת ולא נודע כלל . וגם צעת שילא הקול הוי הקול ביחד חיך שנהעברה מקרובה שכשר עמה וכשר לבוא בקהל . ולא נעשה ע"ז שום דרישה וחקירה צחכ"ד רק הוי קלא דלא פסיק שהולד היא מקרובה . אך חיך עדים לא על הלידה ולא על שום דבר . ונראים הדברים מכמה הוכחות שהוא חמת . ואיך במקרובה הג"ל נחשברה כי הרב שצאווה העיר קרא לקרובה הג"ל . והתחיל להוביחו בדברים קשים ורעים איך עשה מעשה דע צזה ולמה לא יעשה תשובה ע"ז כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה . ודיבר עמו מזה כמו שעה ובתים והחריש ולא ענה אותו דבר אפילו חני דיבור כלל . רק ישב בעצבות ולא ענה

והלוי בן חורין שהתירו לעבור על מצות עשה לעולם
בהם העניו כדאי שלא לבטלו מפ"ר . ולכן אין ללמוד
מכאן למקומות אחרים :

וגם על גוף הדבר שכתב הנו"כ שלכן התיר התורה
יען שהוא תרי חומרא דסתרי אהדדי-נוכל להקשות
הלא כוון יוכיח שנותנים עליו חומרא חי' שדמו עשין
כיסוי וחלבו אסור כתיב בהמה והוא סתרי אהדדי הלא
מוכרחין לסברת התוספות בעירובין ז' סיכא דנחמיר
מחמת ספיקא לא שייך הכסיל בחושך סולק-וד' יאיר עיני :

למד

א בדבר השאלה באלה ששהא עם אשתו חיה
זמן ולא הוליד ונאמרם ובקטנותו
נדחק באשכיו אל הכותל ומאז מרגיש כאב בלחם
מבטיו השמאלית ובעת צדק אותה ומלא שחינה עגולה
כדרכה רק בטובה קצת . ושאל חס ראשי לבוא
בקל ה' וראיתי שהנו"כ סי' ו' פלפל בכיוולא בזה עם
הגאב"ד דק"ק בראד והגאב"ד דק"ק ראדוויל . ולאחר
הסתבונות מקום הניה עוד לחקור בזה ואפרש שיחסי
מה שהעליתי חני את דכא :

והנה ביצמות דף ע"ה אמר חז"ל פלוג כו' ואפי'
נמוקו וכו' ע"כ נמוק קצת שהרי אין מדה
השעה מחזיק כמו העגולה וע"כ שנתחוקן מקצת . הלא
שום להסתפק אולי בן הוא בהולדה-וסרים המה כבר
לקבל . אך ספיקא דאורייתא להומרא ואפי' פסולי קבל
מדרבנן פ"פ ספיקא אסור . אולם י"ל דאוקמי' לחוקק
כשרות לקבל אך נגד זה איכא רובא אינם נולדים
סריסים ואפי' על ידי דמיסה נתקלקל רובא עדיף מחוקק
ואסור מה"ט ומחוקקין לי' כשרים אדם וודאי וראוי
להליטה לפ"מ דק"ל כד"י דביצמות דף ע"ט . מיסוי ל
כיון דחזינן נידוך לפנינו דתרגע ליה רובא . אפי' כ
דאיכא למתני . מ"מ ה"ל כמו טבל ועלה ומלא עליו
חליטה דחיישינן אפי' שנתעסק באתו המין (בחולין
דף י') . אך הכס ליכא רובא כנגדו . אמנם בי"ד
סי' כ"ד סי' י"ז גבי ספק שמועה אסרינן אפי' איכא
במה למתני לח"ש . אפי' דרוב בהמות אינם שמוטות
עכ"ל דכיון דאיכא רישותא חבטל רובא ומוקמינן
אחוקק שחינה זביחה . ולפי"ז י"ל לאוקמי' אחוקק כשרות
בג"ד ופסול לחליטה וכבר לקבל . אולם נראה דגבי
שמוטה רק לחומרא אמרו דה"ל ס"ט דאיכא נמי נגדו
חוקק דאחי' מכה רובא להיות . וה"ל איכא נגדו חוקק
מכה רובא להכשר חליטה ולפי"ז ה"ל אוליין הכא וסבא
לחומרא . לחליטה אינו ראוי מחמת חוקק כשרות
לקבל ולה"ל ס"א כשהי' דספק שמוטה ולקבל אסור
ג"כ מחמת חוקק דאחי' מכה רובא דראוי לחליטה
ולה"ל ס"ח . ויותר נראה דלא נתבטל לגמרי האי רובא
מחמת רישותא דאיכא למתני הלא דאחרע לה קצת
רובא ואסרוהו מד"ס ולפי"ז יהא גרע לקבל מלחליטה
דאחי' מה"ט והאי מד"ס . ויש להאריך עוד בזה :

ב מעתה נחקור ב"ד היתר של הגאב"ד ק ראדוויל
אשרי שום האיש יש לו שערות צה"מ
ככל האנשים וגם מגדל זקנו . וכבר העיד הרמב"ם
בפ"ב מה"א בה"ד דסריס אדם ציג"ש הר"ז גדול שאין
זה מביא סימן לעולם . וא"כ ע"כ דלאו סריס אדם
הנדון . הלא ס"ח שמיא לפעמים שערות שט"כ לא
נעשה גדול עד יח"ש . והנו"כ שדא צו' נגאל דילמא
שומא הוא ומסייע ליה מהרמב"ן (המובא במ"מ פ"ב
מה"א

שנותנים ג"פ מספק . כמו גבי קידש אחת משתי החיות
שנותנים ג"פ לשהיבס מהמת ספק . בן נמי ב"ד נוכל
לומר שספק אולינו בשמו איך נקרא . אך על הדין
של הכרירה שמעתי מפיו שאין שום חשש בזה . ואמר
שום לדמות לסברת הגמרא (צ"ל ל"ט) אמר ר' יוחנן
וכבר בא חכם . שהדבר נהפך כבר בשעת הג"פ רק
הח"כ הוא גילוי מילתא בעלמא . בשלמא איכא שאנו
צריכים לברר בשעת מעשה או שייך ספיר אין צריכה .
משא"כ כאן שכתב בני גיטין וגירס בשניהם והאשה
נתגרשה הח"כ באלה מהם בשעת מעשה אין זה דמי
לצריכה והביא ראי' מדברי החוס' עירובין (ד"ג ע"ב) .
ד"ה ומר סבר לקרנן גדול למכוון . והקשה החוס'
חושב לי' דלית לי' לר"י צריכה וכו' ואומר ר"י דלא
שייך כאן דלא צריכין לבירורי' דקדשים כל איכא
דליתנהו בהערוכותן ליתנהו וע"כ ג"כ כוונה החוס' כוונת
ועיין מנחות (דף ע"ה) בתוספות שם :

כמ

לידו איהו ה"ה הרב המאוה"ג החו"ב רמפורם
כש"ת כ"ט שלום נ"י . אב"ד דק"ק יאנושאק .

אהר"ה כו' נידון הענין שכתב רומכ"ה בענין
איש אחד שבינה אחת גדולה היטיב
דבר רומכ"ה להכשיר אשר כבר הוליד בנים וגם הרגיש
בעת קטנותו שבינה אחת גדולה וזה נראה שהוא בתולדה
ואם נעשה הח"כ הוא ספק חס נעשה בידי אדם או
בי"ש וכו' רק מדרבנן . ונלרך דעה הרב מרדוויל
וגם נלרך דעה ר"ת והיטיב דבר שנוכל לעשות וללרך
לס"ס כמו שהאריך רומכ"ה ולא זכיתי להבין דברי
קדשו של הגאון נודע ביהודא שפירש שלכן הסירה
התורה כאן ספקי' כדאי שלא יהי' כתרי חומרא דסתרי
אהדדי ולכן בספק פ"ד ראה לאסור שלא סתרי אהדדי
כמו שהאריך הנו"כ . ועפר אני תחת כפות רגליו
מה אני להרהר אחריו מלבד שהעטם נלחץ ונדחק
מאד . לענ"ד נראה פשוט שלכן הסירה התורה כאן
ולא במקום אחר . הנה ראינו שהסירה התורה למחוק
שמו הגדול שכתב בקדושה כדאי להטיל שלום באיל"א
פרגה . מכש"כ שהסירה התורה ספק ממזר כי הקב"ה
רואה לקרב ולא לרחק כמו שאמרו חז"ל בסוף עדיות
הג"י בל לקרב ולא לרחק . ואמרו בקידושין אמר ר'
יחזק לך עשה הקב"ה עם ישראל שמשפחה שנטעמה
נטעמה . ואמרו שם ממזירים ונהינים עשורים לע"ל .
ואמרו במדרש קבלת ושבתי אני ואראה את דמעת
העשוקים ואין להם מנחם . שיאמרו ממזירים להקב"ה אם
אבותינו העלו אתנו מה חנו חייבים . ומלינו שקירב הקב"ה
שני הומות עמון ומואב ולא לחמו אהם מחמת שני
פרדות עובות שעתיד הקב"ה להוליך מהם מכל זה
מלינו שרעה הקב"ה לקרב ולא לרחק . וא"כ אין מזה
ראי' ככל שהסירה התורה הספק כאן ולא במקום אחר .
והגם כי מלינו בהוספות גיטין דף ב' ע"ב שכתב
שמנדה דכתיב וספרה לה לעלמה מזה נלמוד לשאר
מקומות שעד אחד נאמן בחיסורין ולא נאמר ג"כ גדול
השגוס . שאני ההם שהי' תקנה להאשה גם אם לא
היתה נאמנת דסייוו שהיתה מראה הדם לאחרים כמו
שמלינו גבי סומא שמראה דם לאחרים . וא"כ אין זה
גדול שלום כ"כ משא"כ שלא לרחק מכלל ישראל הסירה
התורה והראוי שמלינו (בגיטין מ"ה) גבי מי שחלי' עבד

(שהרי לא התברר סריסותו עדיין ותלין מניעת השערות בקטנות) להביא לא נפיק מחזקה קטן למפרע לשמואל כדאי. שהרי אחתי אפשר שהיה קטון עדיין. ומכאן לפת"ש הרמ"א בזה"ע סי' קנ"ה דהלכה כרוב כהאי דק"ל כד"ד הלכה כרוב באיסורי (ומה שתמה הב"ש ס"ק י"ט דח"כ היאך ממאנת לאהר יג"ש וג"ח שמה חילוגית היא דהא איכא ריעותא דנולד לה סימני חילוגית. וזה לריך תלמוד שהרי מסייע ליה ג"כ חזקה דרבא דגדולה היא. וג"ל דאיכא נגדו שני חזקות לאחזוקי בקטנה חזקה דאחי' לה מבח רובא דלאו חילוגית היא וחזקה קטנות. ויש הרבה דברים בגו ואכ"מ):

ה ומה שטען עוד הגו"ב ע"ז דח"כ הל"ל להרמב"ם אבל הבן שגולד בלא ביצים הר"ז גדול מיג"ש שזה סריס מזכר דאורחא דמלתא סריס חמס הוא מבפנים וסריס אדם הוא מבחוץ. ורמ"א נזה מתוס' קדושין שהקשו לר"ם מהא דזקן הסריס ולא משני דמיירי בסריס הניכר ומזכר עגון שהוא בלי ביצים ובה"ג ח"ו משום דסתם סריס כד"ש הוא דאורחא מבפנים שאינו ניכר:

עוד סמך רמ"א לזה מהא דא"ר ביצמות דף ע"ב דס"ח יש לו רפואה וס"ח אין לו רפואה ולהרמב"ם ע"י חולי ה"ל ס"ח וסרי כד' ס"ד קאמר דרמב"א אהדי' סוסבינתא ופירש"י שהוא חולי שהאדם נעקר. ואפ"ס אחסי ח"ו דר"א בסריס אדם דאורחא הוא מבחוץ קאמר דאין לו רפואה. ויש לדחוק ולומר דאוסבינתא חינו אלא מבי' לידי עקור וזה דחוק. ואולי כל בידי שמים א"א לעמוד על הבירור ולא משכחת לה ס"ח ניכר ומזכר. ועכ"פ אין הדקדוק כדאי לרחות דברי טעם ולפ"ז נפל לה יסוד היתר ימהשערות צבירא כיון דלא עדיף ס"ח מס"ח:

ו אמנם לדעתו כנ"ד אינו מזכר לשום סריס. ומכ"כ אם הוא בתולדה אפ"ל דרך גדולה ואינו לא ס"ח ולא ס"א וראוי להוליד ולהליטה וליצום. ואולי אפי' לעבודה ומכ"כ לבוא בקהל ומכיון שיש לו שערות וזקן הרי זה מוליאו מידי ספק סריס. אך אפשר לחוש ולומר שהדחיפה גרם לו כאב בקטנותו והיה מהנוגע והולך עד לאחר שלמחו שערו וזקנו ולא נימוק אח"כ ונעשה סריס. ואפ"ל שאילו נסתרם היו שערותיו נופלות וגושרות. וסמך לזה מה שהקשו רמ"א בקדושין לר"ם מזקן סריס ולא משני דבסריס אדם מיירי שנסתרם לאחר שנתגדל זקנו. ויש לרחות דזה זקן גמור הוא שלמח כדרכו. או כמוש"ל דסתם סריס כד"ש הוא. אולם לאשר אין לו שום סימן מסימני הסריס ח"כ הר"ז מוליאו מידי סריס ספק. ועוד דאפ"ס דספיקא הוא הרי יש לו חזקות חלימות חזקה כשרות לקהל וחזקתו ראוי להליטה ובשרות ליצום. והרי בכל ריעותא מוקמינן אחזקתו. ובצבירות גבי מומי כהנים ד' מ"ד לא השיב אלא אין לו ביצה אבל הקטינה וחסרה ל"ק. ומשמע משום דאם הוא בתולדה אפי' מוס ל"ה. ומה לנו אם הקטינה קלה הרי אין לנו קצב למדת גדולה. ואילו גולד צב"צים קטנים איינם עגולים כ"כ ודאי שלא היינו חוששין לו כלל שאין תמונתה מיוחדת לעכוז ככ"ש. ומה"ס נחזיקנו לפ"ד ובשביל הכאב וודאי דלא מחשב פ"ד מאחר שאינו נמנה בגמ' בין פרטי הפסול ויש עוד דברים בגו:

עוד

מס"א הי"ע) שכתב דקטנה שנסתפקו אם הניעה לבנותי' וביאה סימנין י"א שמעילין אותה להומרה וע"כ דחיישין לשומא ופלגל בדברי המל"מ שס' ואני תמה שהרי ספיקו של הרמב"ן מפורש הוא בקדושין דס"ג הו"ס ד"ס בני זה כו'. דלתי' הרחשין לא סמכינן אסימנין בלי עדות שנים וע"כ דחיישין לשומא. ולתי' השני ח"ל עדות שנים במקום סימנין וע"כ דל"ח לשומא דשומא לא בכיתא. אך לפי תי' השני אחתי יש לעיין דנ"מ הא גם זה לא שכיח שערות בסריס חמס. אך י"ל דשומא יותר לא שכיח וכ"מ בכמה דוכתא ור"כ יש להחזיקו יותר דלאו סריס אדם הוא. אך לפי תי' קמח דהתוס' חיישין לשומא. אולם כנ"ד שיש לו רבוי שערות וארוכות לכו"ע ח"ל עדות שנים וע"כ דבכה"ג ליכא למיחוש לשומא כלל כמו"ס התו' שס':

ז ומה שכתב הגו"ב שורם להרמב"ם הנה רבנו הגר"א צבי' קע"ב את מקורו הערבי הלא שיש שם ויסוד דבריו מהא דביצמות ד"פ מקשה אה"א מהא דסריס שלא הביא שערות עד ד' שנה אינו חולץ ואמאי לא משני דבסריס אדם חייירי ע"כ ז"ל דס"א ח"ל עד כ' שנה דביג"ש סני. ואולם דבריו ל"ע שהרי סתם לאו לאחזוקי בגדול קבעי חללא לאחזוקי בסריס. ח"כ גם לולי הרמב"ם ג"כ א"א לאוקמא בס"א כיון שסריסותו ניכר ח"כ למה לריך שערות ועד כ'. וג"ל דאחתי לוקמתי בס"א שאינו ניכר ומזכר בודאי ע"כ ז"ל דס"א אינו מביא שערות לעולם וביג"ש מהבדר סריסותו:

ח ויש להוכיח כן גם מדברי רמ"א (קדושין ד' ל"ה דה זקן אשה וסריס) שהקשו מזה ארבע הוגא דאמר שנעשה סריס באתת ולא משני דבסריס אדם מיירי. ע"כ ז"ל דבס"א מהמנמנע שיהיו לו שערות אך כ"ז אין מכריח דאפ"ל דסתם סריס בידי שמים הוא ולפ"ז גם רמ"א מיצמות אינה מוכרחת:

ט אמנם כן צבי' דברי הרמב"ם נראין יותר דברי הגאב"ד קצ"ח דלפוס מש"א בלא הביא שערות עד יח"ש ונולדו בו סימני סריס לרוב נעשה סריס למפרע ותולין מניעת השערות בסריסותו אלא שאין סריסותו מתברר עד יח"ש. ולפ"ז בסריס אדם שנתקו ביציו שהוא ודאי סריס יפה כתב הרמב"ם שנעשה גדול מיג"ש:

י ומה שטען עליו הגו"ב שאינו מוכרע שהרמב"ם פוסק כרוב. לדעתו נראה דאפילו שמואל דס"ל קטן היה באותה שעה ה"ע משיב דכיון דעד האי שעתא לא הוברר סריסותו וכהזקנתו בקטן ואחתי הסתא נמי לא הוברר בוודאי בגדול הוא שהרי אין סימן מזכר לו בגדלות. ואם לאו סימני סריסותו לא מחזיקין ליה בגדלות עד רוב שנותיו. אלא שכיון שיש לו ס"ס ואין מניעת השערות מנגדו. מחזיקין ליה בגדול כעין חזקה דרבא. ע"כ לא סמכינן ע"ז אלא מכאן ואילך אבל למפרע שזקנין ליה אחזקתי קמייתא. ולזה בס"א שהוא סריס מזכר יפה פסק הרמב"ם דמחזיקין ליה לגדול ביג"ש לכו"ע שכיון שהתברר סריסותו סמכינן ליה אהניס לחודא מלד חזקה דרבא כמו בס"ח דמחזיקין ליה לגדול קודם רוב שנותיו בלי סימנין מיה"ש שהוברר סריסותו. הכא נמי בס"א מיג"ש. אלא דס"ח כיון שהחזק עד יח"ש בקטון

ז עור יש ללמד להיחזק במה שהערה הגאבד'ק בראש
 שבוין בנדוק צביעה אחת השמאלית יש לסמוך
 על ר' ישמעאל בנו של ריב"צ (ביצמות דע"ה) דמכשיר
 צניטל ור"ה נפלט. לפ"מ שפירשו בתוס' דר' ישמעאל
 פליג אח"ק והלכה כמותו. וצירושלמי הגרסא ובלבד
 של ימין בשני היצות ויש להביא ראיה ע"ז מוכרחה
 מהוספה פ' עשירי דיצמות. שאחר כתיבת הה"ד דר'
 ישמעאל בשריב"צ מיייתי. ח"ר יוסי מעשה בזהך שפיל
 ונפלט בלחה מביטיו ובעל חשבו ומת. ושלחו לריב"צ
 חשבו מכו שתחובס ח"ל עד שחם שחלים ליבוס
 שאלוני לחרומה שהני חומר שנפסלה לכהונה. ומשמע
 דר' יוכי לפלוני ח"ר ישמעאל קהתי. וע"כ דל"ש
 בין נטלה לנפלאה. והולם צירושלמי פ' הערל חיתה
 ח"ר יוכי שמעתי בהלכה כר' ישמעאל. ולפ"ז עכ"ל
 בחוספתא דמר אמר הדא ומר אמר הדא ולפ"ז ושלחי
 בין פלוטה לנטילה. ויש לדחות דר' יוסי משמ'י
 דריב"צ קאמר ולי' לא ס"ל. ורחימי בתוס' בס' מבי'
 הירושלמי וגרים ח"ר זירא שמעתי בהלכה כר' ישמעאל
 וח"כ מסתבר דר' יוכי בחוספתא לפלוני ח"ר ישמעאל
 קהתי. דהל"כ קשה מה בלו לשחול מריב"צ שהרי הוא
 פ"ד מבורר בוודאי. ועוד למה לא שאלו בחמת חס
 כשירה לכהונה ח"ו דחינהו סברי כר' ישמעאל דבחתה
 כשר בכל גוויי בין נטל בין נפלט. הלא דקמבעי'
 לכו חי מוליד שהזדקק חשבו ליבוס. וע"ז השיב
 ריב"צ דלא ס"ל כלל כר' ישמעאל ולכהונה נמי פסולה.
 על כל פנים מוכח דר' ישמעאל בכל גוויי כשר
 והלכתא כוותי' :

ט אמנם הא שפיר מתמה בנו"כ על פי' זה צירוש'
 דהיאך יסחור ח"ש תכ"ד חך מה שרואה
 הוא ז"ל לפרש בספרי דפ"ד חוזר היינו שנפלט הביצה
 וחס"ז נטלה וכו"ל ח"ה צניקב הגיד וחס"ב חסכו ומייבס
 בזה הרמז"ס פט"ז מהל"כ ה"ד. ולפ"ז ע"כ דחתי
 בין פליטה לנטילה ופירושו חמוה דהיאך בייל לומר
 כרות שפכה חינו חוזר שהרי צניקב וגסתר חוזר.
 וצריך לדחוק ולומר דבסתומה לא קמיירי. ועכ"פ
 צירושלמי וודאי חין פירושו טולה יפה דהכנים זאת
 בין הדציקוס שחינו שיך לא לפיו וגל' לאחרינו :

יוותר מסתבר מה שפי' הוא ז"ל דפ"ד חוזר
 וגסתומה וגסתר וכו"ל חינו חוזר וגסתר.
 ומה שטען ע"ז שח"כ חוץ אמר שאין צביסה חלה
 הלכות רופאין חתי נפ"מ לדינא. זאת יש ליישב
 לפי מש"כ לעיל דחין הסתומה מועיל לקטן ולפ"ז
 חפ"ל דפ"ד חפ"י בקטן חוזר וגסתר קודם שיבוא לכלל
 גדלות וח"כ חין נפ"מ לדינא שהרי בקטנותו חין נפ"מ
 בסריסותו מידי. וכשנא לכלל גדלות שצריכין לדון
 עליו כבר נסתרה הסתומה וממילא פסול. וכן מה
 שחזר וטען שח"כ לימא וכו' למעוטי סתומה צבייס.
 ג"כ חפ"ל דיוון לדינא בזה נפ"מ לדינא כמ"ס ליכא
 למימר דהא חתי למעוטי. או י"ל פירוש הירושלמי
 פ"ד חוזר (פי' שבפ"ד מהני חוזר לאכשורי גם בשוד
 בלא חזר כיון שיכול להתרפאות וזה תלוי ברופאין מה
 שיכול לחזור כשר) וכו"ל ח"ה דלא מהני להכשירו מה
 שעתיד לחזור וזה דחוק :

י ירלוי דמסתפוגא חמינה נפרש עפ"מ דאמר רבא
 בדף ע"ה פלוט בצולן דכא בצולן כרות בצולן.
 והנה בפלוט דכא פירש"ג גמ' פלע מבח'קרב וסכין והבו"צ
 חמה ע"ז מהא דאמרו פלוט דג"ש כשר. מדכתיב פלוט
 ולא הפלוט וסיכי משכחת לה ממשי חמו פלוט ע"י חרב
 וסכין. וזו"ל קשה לי מנין לו לרש"י לפרש פלוט ע"י חרב
 וסכין ורחימי בחומס גבי פלע חחה פלע הוא מכה פתוחה
 וחבורה היא מכה סתומה שנלצר הדס בחובה וכן
 תרגומא פדעא שפירשו ג"כ פתוחה. וח"כ הכא נמי
 חפ"ל כוונת רש"י שפלוט הוא שניקב ונפתח כמו
 פלע שנעשה ע"י מכת חרב וסכין שניקב חבל יכול
 להיות גם ממשי חמו פלע מכה פתוחה כוונת. ונסת
 בצכורות דף ל"ט אמרו להביא כרות אחר נוחק שנתק
 הוא ביד ובריתה היינו בסכין שחותך לגמרי דסתמא
 דסכין הוא של ברזל חד. מעשה י"ל שזה כוונת
 הירושלמי למה שאמרו בתלמודן דפרזלא מורף זרף
 לז"א דנסתס כשר חני חין בין פלוט (שהוא נקב פתוח
 ע"י שוס דבר בין צבייס בין צניד) לכרות (שהוא נקב
 ע"י סכין של ברזל חד). הלא הלכות רופאין שהפלוט
 חוזר (ומהני צ"י סתומה) וכרות חינו חוזר שהוא ע"י
 סכין דפרזלא ומורף ואינו מניח הנקב לסתום. ואח"ז
 אמר בינא עובס להרות חופן רפואתו ולפ"ז מהני
 סתומה בין צבייס בין צניד ולדעתו הוא פי' מתקבל :

יא ירלפי פירושיו זה יש להעמיד היסוד על הרמז"ס
 פט"ז מהל"כ שפסק דמרוצ נמי כשר ופגמ'
 אמרו שפי' בקולמס ואכשורי. ופירש"י שמתחילה ה"ס
 כמרוצ. וי"ל דהרמז"ס לא ראה לפרש בפירש"י שא"כ
 דחוזר להכשירו ע"י שפי' בסכין ח"כ היאך בייל צירושלמי
 דכרות חינו חוזר להכשירו. ע"כ צ"ל כפי' הס"מ שס
 ודחיקא

ה וגם הנו"כ מביא ראיה דהנורסא ובלבד של ימין
 דחי גרסיון בתיבה אחת ובלבד שלימין.
 עכ"ל כפי' הרמ"ש דנטיגה הביצה לא מהני לאכשורי
 פליטה דמשיקרא. ח"כ למה אמרו בדף ע"ז נסתס
 זכו פסול החוזר להכשירו למעוטי סתומה דריאה.
 לימא למעוטי פליטה שניטל. וחי' אפשר לדחות ולדחוק
 דלא מיירי חלה בסתומה (דכוותי' ממעט) דהא צבייס
 נמי כשר כדחיתא צירושלמי. נסתס כשר חני חין בין
 פ"ד לכ"ס חלה הלכות רופאין פ"ד חוזר כרות
 שפכה חינו חוזר. בינא עובס מביא נמולין ומנשכין
 וקולץ ופי' המפרשים דפליג חלעיל דאמר נסתס כשר
 וכו"כ בספרי והקנתא דנמולין קחי חפלוט דכא. ובהא
 לא מלינו מאן דפליג ולכו"ע לפ"ד מהני סתומה. חך
 הנו"כ הקשה על פי' זה דח"כ בהאי דחריזי' סיליא
 מאי מתמס הגמודא מאי דחוליד לימא דנתרפא וגסתס
 וכן רמז הב"ש ס"ה סק"ג ודחק לומר דלא שכיח.
 חולם נחוי חין היאך חמרינן דחוזר חי פ"ד חי כ"ס
 הא כיילינן בדף ע"ט. דס"א חין לו רפואה. ומלאתי
 בנמוקי יוסף שהרמ"מ לקח לו שיטה אחרת בשביל זה
 חבל לדין קשה. ע כנראה ליישב לפוס מאי דאמרו
 בדף ע"ז דה"מ קטן חבל גדול חקפולי מקפל. (ולא
 מלינו רפואה אחרת לוח מהאי דנמולין) לוח שפיר אמרו
 דסריס חרס חין לו רפואה שהרי חסם בגדול חיירי
 שראוי לחיובת ולהליצה וזו חינו חוזר ומתרפא להכי
 לאו בד חליצה הוא. מעשה ממילא ל"ק בהאי דחריזי'
 סילוח גדול חי' חין רפואה למכתו. ושפיר מתמס
 היאך חוליד. ואי גימא דהאי נסתס כשר קחי חניקב
 בידי שמים וכן הא דירושלמי דפ"ד חוזר היינו בד ש'
 ג"כ הוי ח"ס. הלא דח"כ כל בידי שמים יש לו רפואה
 ומחי חירי' הא דנסתס ובין פ"ד בין כ"ס חוזר :

ודחיקא ליה למימר דרק בפתומה חיירי . ולפי' אלעמיד
 לן רחיי' הגו' מדלג אמר זהו למעוטי בסריכות
 דכוותי' דדוקא נסתה כבר חבל נפלע הבי'ה ואח"ו
 ניטל חי'ו חוזר להכשירו ע"כ ז"ל דהגירסא בירושלמי
 של ימין צב' תיבות :

ומסתברא דלא שני בין פליעה לנטילה דאם
 נאמר דפליע לכו"ע אפי' בלחח פסול
 ור' ישמעאל בניטל לחוד' הוא דמכשיר . וא"כ יפלא
 דמנא ליה הא כיון דמודס דמ"מ חי'ו מוליד . והרי
 צפי' המטניות להרמז"ס כהב . וז"ל ובכלל כל חולי
 שיהחדש' בכלי הזרע מה שיתחייב ע"פ הטבע שלא
 יזרע בהן ה"ז פסול . ע"כ ז"ל דס"ל דשני הבי'ים
 חשובין כאבר אחד ואינו נפסל בשום פסול בלחח :

תשובה

דבר הדין חדש שהמניא מעט"ה חי'ו גרחה כלל
 כמו שהצאר לקמן חי"ה . ויפה כהב שאינם
 חייבים כלל קרבן שבוטה וכמו שהביא רח"י מהסו"ט
 שבוטות (פ' שבוטות העדות משנה ח') משם הר"ן ויפה
 כיון) ומה שכתב מהר"י שכן לא הביא הר"ן ה"ה שאם
 יודע עד מפי עד דילפינן מזביותא מקרא דאם לא
 יגיד כו' רח"ה להגדה . כי הר"ן ס"ל שאב"י פליג על
 הזביותא ועל הירושלמי ע"ש בהאר"י . הנה שמלכד שזה
 דוחק גדול שאב"י יפליג על הזביותא ועל הירושלמי .
 אך צנוף הדין ה"א כלל לומר שאב"י יפליג ע"ז
 ויסבור שחייב שבוטה אם כבר צב"ד של שנים
 שקבל הצע"ד עליו אך יכול להעיד ולחזור ולהעיד .
 א"כ אך יתורן קובית רב פפא שהקשה לאב"י (דף ל"ב)
 אי הכי חימא שבוטה גופא צב"ד חין שלא צב"ד לא .
 שמהכרח שהשבוטה ג"כ דווקא במקום שמהייבו ממון
 ומה השיב שזה חי'ו יכול להיות מחמת ההכרח לא
 ס"ד דתני' ללחח לחייב על כל אחת ואחת ואי צב"ד
 מי מחייב על כל אחת וההנן רש"א מ"ט הואיל ויכול
 לחזור ולהודות . ומה קשי' לעולם שבוטה דווקא צב"ד
 במקום דמחייבו ממון הן צב"ד של שלשה הן צ"ד של
 שנים שקיבל עליו כי מחייבו ממון . ועי"ז חייב קרבן
 שבוטה וכמו שכתבתי . ומה דתני' ללחח כו' ואי ס"ד
 צב"ד מי מחייב על כל חדא הלא משכחת צב"ד של
 שנים שקיבל עליו צב"ד של שלשה שהוא מקום שמהייבו
 ממון וחייב קרבן שבוטה ומקרי שפיר צ"ד כיון שיכול
 לבוא לידי קרבן שבוטה אם יעמוד בכפירתו אך יכול
 לחזור ולהגיד ולהעיד ואין צוה חוזר ומגיד . וא"כ אם
 השביע עליו חמשה פעמים חייב על כל אחת ואחת
 כי יכול לחזור ולהודות וא"כ שבוטתו הראשונה לא
 היה לבעול וד"ל . וא"כ אך נוכל לומר דאב"י פליג על
 הזביותא דלקמן כי הוא עלמנו מתרן לרב פפא נא
 ס"ד דתני' ללחח מכמע שאם לא ההכרח מזביותא הו'
 הסברה שאינו חייב קרבן שבוטה הלא ח"כ השציפס
 צב"ד לולי ההכרח מלחחתי וגם רש"י פירש ג"כ שמוכרח
 לפרש הן שהשבוטה הוון לצ"ד מתכות ללחח ומאין
 ההכרח הלא נוכל לפרש כני"ל הלא זו רח"י מוכרחה
 שאב"י לא פליג על הזביותא דלקמן . וא"כ כי קיבל עליו
 צ"ד של שנים חי'ו חייב כלל קרבן שבוטה וא"כ הו'
 מנחם הוון לצ"ד כי חין חילוק בין אם קיבל עליו או
 לא קיבל עליו וזה רח"ה מוכרחה . ומה בלה הביא
 הזביותא דלקמן נוכל לתרן דדוחק כי הזביותא דלקמן
 ג"כ חי'ו נכתב צפירש זולת נשמע מהדיוק וזה מדבריו
 אב"י בעלמנו וכמו שהוכחתי . וזה מוזן לכך משכיל
 שאין לומר שזה בעלמנו פירש הגמרא וחיימא שבוטה
 דווקא **ך**

יב עיך יש ללמד להסיר מה שהערה הגאון הגו"כ
 דנירך במקלח לא פסול עד שימוק כולו .
 והנה רש"י ז"ל פירש נימקו והוקעו וז"ל לפי פירוש
 דכוונת רש"י שנימוק כולו ומחמת זה הוקענה הבי'ה .
 ויש להביא קלח רח"ה לדבריו מהא דפריך בגמ' וקב
 לא מוליד והא הסו"ה גברא דחרז' סיליא צב"ים ופק
 מיניה כחוטא דמוגלא וחוליד . ויש לדקדק אמאי פריך
 מנקב ושקב' לנימוק שהרי כיון דנפיק מיני' כחוטא
 דמוגלא ע"כ נהרוקן מקלח ולא גרע מנימוק מקלח
 דפסול . פירש לפי מה שהערה הב"ש (ס"ה סק"ג) דהמ"ל
 דנתרפא ונפתח צינתיים הלא דלא שכיח . וא"כ עדיפת
 ה"ל לחקשווי מנימוק שלא מזינו לו רפואה ע"כ ז"ל
 דנימוק מקלח ח"ג דכבר עד שיהמטך כולו הנה הערנו
 לו ללדי היתר במספר ז"ה :

גליתר שאת רחוי לשאול ברופאים אם רחוי הוא
 להוליד בשביל זה . שהרי הרמז"ס צפה"מ
 כתב דכל שאינו רחוי להוליד ע"פ הטבע פסול (חולי
 סוליא וזה מהירושלמי שאמר א"כ פ"ד לכ"ש הלא
 הלכות רופאין וכפי' השני שכתבנו לעיל) וא"כ במקום
 ספיקא נמסר הדבר לבקיאחים . ועל פיהם יש לסמוך .
 ואם יאמרו שרחוי הוא להוליד אחרי שיש צוה כמה
 ללדי היתר צב"ד חין להחמיר עליו . ואל ישוב דך נבלם
 בתנחם . לפרע קטן :

לא

שאלה

מעבתי הרב הפירוש לשם ולתפארת סויע"ה
 בש"ת סה' בניסין זאב ג"י פשאוויל

בדבר הפד שהעיד תחילה לפני צ"ד על צעל
 האשה במרהוק גרחה לוי אך שירו עליו
 מקנה רוכס וכו' מוטל לארץ ובכז זמן רב ואח"ז שמע
 שנקבר עם עוד הרוגים בווהרנע ודברי עדותו צוה
 הוא דדמתי . ויש לעיין צוה הרבה . אמנם דבריו כעת
 הוא שראה אותו אחר שה' מת ודחי וסכיר אותו תוך
 ג' ימים במצור צב"ע . ונפ"ז לכאורה חין ספק
 כלל שלפי דבריו כעת האשה מותרת להנשא . אמנם
 מה שיש להסתפק אם מהני עדותו שהעיד כעת דהא
 כיון שהגיד פ"ח לפני צ"ד שוב חי'ו חוזר ומגיד . אמנם
 יש ללמד להסיר לפי עדותו תחילה נא ה' צפני ג' .

דווקא צב"ד ר"ל צב"ד של שלשה שלא צב"ד להי' ר"ל
 שלא צב"ד של שלשה רק צב"ד של שנים לא . דזה לא
 יתכן כלל לפרש לכל מעיין בזה מכמה טעמים :
ונידרון גוף הדין אס יכול העד לחזור ולהעיד .
 מתחילה הייתי רוצה לפרש בזה תלוי במחלוקת
 הסמ"ע ופ"ך באם מדין תורה כשר דיין אחד שדעת
 הסמ"ע שער אחד כשר להיות דיין מן התורה אזי לא
 דמי כלל דין קיבל קרוב או פסול לקיבל עליו דיין אחדי
 כי בקרוב או פסול הוא פסול מדאורייתא לכן לא מהני
 קיבלוי ואינו חייב קרבן שבושה וכדעת התו"ט אך קיבל
 עליו דיין אחד שמדאורייתא כשר אלא מדרבנן פסול
 וא"כ אס קיבל עליו שמדרבנן כשר ג"כ אזי אינו יכול
 לחזור ולהעיד . אכן לדעת הש"ך שכתב שמדאורייתא
 פסול דיין אחד . א"כ דמי ממש לקבל עליו קרוב או
 פסול . אך אה"כ שצתי וראיתי בנש"מ שכתב שדיין
 שאינו מומחה פסול אפילו לדעת הסמ"ע ורמב"ם מדין
 תורה וא"כ אין לנפקותא לדין שאין לנו דיין מומחה
 לכן היוצא מדין זה שהעד יכול לחזור ולהעיד . וכמו
 שהוכיח מע"כ וגם מכל הלן שכתבתי למעלה . ולחכם
 יספיק הקי"ור וד"ק :

שאלה

לב

אשה שמת בעלה בלא זרע . והעידו נשים
 שילדה אחר מותו וולד שכלו לו חדשיו
 ע"פ הכרת העובר ואחי בעלה נלקח לנצח
 ואינו ידוע אם הוא בחיים :

תשובה

יום ה' לסדר וירא שנת תקצ"ג פה בויסק

שלום ובט"ם לכבוד אהובי וידידי ה"ה הרבני
 המופלא חו"ב הפפורסם כש"ת סוה' שלמה צבי ג"י .

נידרון גוף השאלה נראה ג"כ לענ"ד לעשות ח"ע סניף
 להגדולים להחיר . הגם כי מהשוכה הרא"ש
 משמע ששם אשה לא מהימן . וגם אינו נראה לענ"ד
 לתרץ שהרא"ש יסבור שהוא ספיקא דאורייתא . כי
 המעיין במסכת שבת (פרק ר"א סימן ז') יראה להדיא
 כי הרא"ש סובר ג"כ דמדאורייתא אזלינן בזה רוב
 וולדות רק להחמיר פסקינן כר' שמעון ב"ג . ובקל
 נוכל לתרץ שלא יסבור הרא"ש דברי עלמו (ביבמות
 פ"ד ס"ה) . דמשמע ק"ת שהוא דאורייתא כי גם שם
 י"ל דסובר הרא"ש כי הוא מדרבנן וד"ק . אך מהש"ע
 ומגמרא דנדה (דמ"ח ע"ב) דלאחר הפרק נשים בודקותי
 משמע שכל מקום שהוא ספק דרבנן סמכינן אנשים
 וכמו שהביא הרב הגדול המפורסם מהו' זלמן מז"י
 רא"י מהגמרא שם שנאמנה . אך נוכל לתרץ שיטה
 הרא"ש שסובר שלענין בדיקת שערות סמכינן מחמת
 כי דרכיה דרכי נועם וא"א לדוק באנשים . אך
 במקום אחר כגון שמלאו חדשיו שזה נוכל לידע ע"פ
 האז או ע"פ שארי דברים לא סמכינן אנשים . וכמו
 כן נוכל לומר כי הכרת העובר הוא יכול להיות ע"י
 אנשים לא נסמך אנשים :

אבן נראה לענ"ד להחיר מחמ"ט עם שאבאר ויהי רעווא
 דחימא מלתא דתתקבל . דהנה כמבואר בהשוכה
 מע ל נראה דזה ספק אס היבס הי' או מת כי הוא צחול
 למרחוק . ומטעם זה נראה להחיר בלי שום פקפוק כי הוא
 ס"ס ספק אס הוא זקוקה ליבס שמה היס הוולד בן קיימא
 ואח"ל שלא היס בן קיימא אולי מת היבס וג"כ הוא מתהפך .
 ספק שמה מת היבס ואח"ל הי' שמה הי' הוולד בן
 קיימא . וחזרתי על כל ג' דדי ס"ס ולא מלאתי שום
 סתירה ע"ז כי שני גופים לא שייך לומר ע"ז כי ס"ס
 הוא על גוף האשה אס היא זקוקה ליבס וגם מענין
 אחד . ואולי יראה מי לומר כי הוא משס אחד
 ובקושיה הבו"פ בכללי ס"ס . אך יעיין מר בספר הווה
 דעה ויראה מה שהירץ על הבו"פ ויראה כי ג"ד גמי
 אינו משס אחד . ועידן מהמת דלתחוק איסורא ומבואר
 שס צש"ך במקום דלתחוק איסורא לא אמרינן ס"ס .
 אך ז"א חדא דאין זה רק באיסור דאורייתא . ועוד
 עיין בבו"פ שפסק בהדיא אפילו במקום דלתחוק איסורא
 מותר בס"ס כהרשב"א ובהרמ"א . והגם שלא הבנתי דבר
 אחד מה שכתב ופלפל שם בספיקא דרבנן ואתחוק
 איסורא . ורצה להביא רא"י מהגמרא (ביב"ג) להחיר .
 בהקשה שם הגמרא על הברייתא וספיקא וכו' בשלמא לרצה
 ספיקא דאורייתא להומרא אלא לר' יצחק ולר' יוסף
 אמאי ספיקא דרבנן הוא . והקשה הבו"פ למה לא
 חוקים הגמרא צנוול בן השמשות וולד בן השמשות
 מקרא לתחוק איסורא וגם בלח"ה חוקמי החוקה . ועד
 השתא לא נולדה עד יו"ט אלא מסתמא ספק דרבנן
 אפילו במקום דלתחוק איסורא מותר (עיין שם שהאר"ך)
 והנה שותא דמין הבו"פ לא ידענא . ועיין מר בחו"ס
 (דף ז' ע"ב ד"ה כי לא צדק) וי"ל דשאני הכא משום
 דגם בספגא מארעא גופא שביח יותר שיוולדת ביום
 מבליה לכן אס לא צדק הי' מותר . וא"כ נסתר רא"י
 הבו"פ כי א"א שהלך בליה ואס נולדה ב"ה מסתמא
 נולדה ביום כי רובס יולדת ביום וא"כ היס מותר .
 אך לענין דינא העלה הבו"פ משס חכמי ספרד להחיר
 ס"ס אפילו במקום דלתחוק איסורא :

עוד יש לדבר מהמת דמיתה לא שכיח כמבואר
 ביומא דף ג' ובכמה מקומות . וזה מבואר בש"ך
 כללי ס"ס כלל ל"ג דמילתא דלת שכיח לא מהני ספק
 ספיקא . אך אחר העיון נראה לתרץ כי מבואר
 בגיטין (דף כ"ח תוס' ד"ה ר' מאיר) דזמן ק"ר
 לא שכיח מיתה אך לזמן ארוך שכיח מיתה ג"כ . רק
 בהלך בעלה למדינת היס אף כי ספק שקול הוא אך
 חוקמא אך החוקה . ובנ"ד שיש ס"ס במקום חזקה ומיתה
 בזמן ארוך ג"כ שכיח בוודאי מותר . כללו ש"ד הפשתי
 ועיינתי כל הכללי ס"ס צש"ך ובבו"פ ג"כ ולא מלאתי
 סתירה לזה הס"ס . מכ"ז נראה להחיר בלי פקפוק .
 ובפרט כי הרצננים הגדולים החירו ג"כ אמרתי להסכים
 ג"כ לדבריהם כיהודא ועוד לקרא . שוב מלאתי בשו"ת
 חכם נבי (שאלה קמ"א דף מ"א ע"ד) שמפלפל בדין ומשמע
 כדבריו . והנה מדי דברי צנין שאין אנו בקיאים
 אס כלו לו חדשיו אמרתי אספרה כמו מה שנתקבתי במ"ה
 הלכות יו"ע (סי' תל"ח ס"ק ע"ד ד"ה דקים לו) כהה המ"ה
 והאידנא אין אנו בקיאים בזה והראה מקום עיין צו"ד
 סי' י"ג ס"ג ר"ל ששס מבואר . באס שהט האס ונמלא
 עריפה ונמלא בזה וולד אס כלו חדשיו מותר בשחיטה
 אמו ואס לאו אינו נתרה . וכתב הרמ"א ועשוי אין
 להחיר

כי זה שייך להקלעקטאר. לכן נחשב רק על סך 3 ר"כ) לפי הצעה הנ"ל. שמונה בקלאס החמישי בערך שלשה רביעים מעות ורביעית הסך בערך. בארבעה קלאסין הראשונים. לפי חשבון זה נפסד שלו בארבעה קלאסין הראשונים ערך. 81½ ק"פ ונשאר עדיין שלו 48½ ק"פ. ובעת החקירה חס קנה רק כנגד מעותיו או קנה גם המותר על מעותיו :

תשובה

א כד נפסק הדין בינו שחס ישבע שמעון שבועה דאורייתא (כי סי' עד אחד מכחישו שהוגבל זמן עד יום ו') שדבריו כן הוא שלא הגביל זמן רק על יום אחד. גם שמכר בפירות הצטטיל של ראוון אזי חין לראוון שום טו"ת עליו :

ב אך חס ירצה ליתן לראוון שני שלישי ריוח כנגד המעות שנשאר מקלאסין הראשונים שעולה השני שלישים הנ"ל. 180 ר"כ. אזי חין לו עליו (כאשר נבחר לקמן העטם) שבועה דאורייתא הנ"ל. ויכול לפטור ח"ע שבועת היסת על אחד משני חופנים. דהיינו או שיבצע שבועת היסת על ההכחשה של שלישים ק"פ דהיינו שלא קיבל מראוון רק סך 1.30 ר"כ. גם יכול שבועתו שלא הניח שום הצטטיל עבור ראוון בפירות רק מכר הסה ולא הניח הצטטיל עבור ראוון בפירות. וגם יכול שבועתו שבעת שקנה הקלאס ה' מהקלעקטאר לא ה' בדעתו כלל עבור ראוון רק חשב למכור הצטטיל שלו לאחרים אזי נפטר מהציעות ראוון :

ג גם יכול לפטור ח"ע שבועת היסת באופן אחד דהיינו שישלם מקודם. 180 ר"כ ואח"כ ישבע ג"כ אודות השלמים ק"פ שלא קיבל מראוון רק סך 1.30 ר"כ. ויכול שבועתו שבעת שמכר הצטטיל אחד בפירות של ראוון הנ"ל. אזי חין עליו שבועה שבעת לקוחה לא לקח בעד ראוון ונפטר ג"כ מהציעות ראוון :

ד אך יען בראינו שהוא דין מרומה. ששמעון הוכחש מעד אחד. כשר נידון הרחבת זמן הנ"ל וגם היה צירוף לזה כמה עדים על הרחבת הזמן. (הגם בצירוף הנ"ל לה מספיק ע"פ ד"ת כי הס לא העידו רק ששמעון הרחבה הנ"ל מפה חס שמעון הנ"ל ולא מפי שמעון עלמו אך בצירוף העד כשר הנ"ל שהעיד שמעון בפירות הגבלה זמן בין ראוון ושמעון עלמם עד יום ו') לכן כנגדו עלמנו לעשות פשר ע"פ ד"ת דהיינו חס ירצה שמעון להסך לראוון סך 350 רוב' אזי נפטר מכל וכלי חכן חס לא ירצה ליתן כסף סך הנ"ל אזי חס ירצה לשבע שבועה המבואר בפונקט ח' דהיינו שבועה דאורייתא אזי יכול ראוון לדחות משבועה (יען כי ראינו שטענתו שקד עי' בירור העדים הנ"ל) לכן יכול ראוון לדחות ולומר לו איני מניחך לשבע רק תחן לי סך 350 רוב'. חכן חס ירצה שמעון ליתן לראוון סך 180 רוב' המבואר לעיל וירצה אח"כ לקבל עליו שבועת היסת המבואר בפונקט ב' או בפונקט ג'. אזי לא יוכל ראוון לדחות משבועה הנ"ל כי צוה לא נכחש מהעדים הנ"ל :

ועתה נבאר טעמו של דבר. כי חס ישבע שבועה דאורייתא נמצא שהורחב זמן רק יום אחד ואח"כ סי' לו רשות למכור אפילו כנגד מעותיו של ראוון והגם

לכתור שום וולד הנמצא בבהמה חס האם עריפה במא' חינו בן ט'. והביא המ"ח ראי' מסס לחסור כשגולד. אך לדידי קס' טובא מאי קמדמי המ"ח עגל שגולד לעגל שנמצא כי בנמצא חין שם מהרוב היולדים וולד של קיימא ואינס מפלות. אך עגל שגולד שס יס רוב היולדים וולד של קיימא ויכול להיות שמוחר אפילו לדידן. אך יכול להביא ראייתו מה"ע ס' נ"ד דכהז העו"מ וצ"ם שאין חנו יכולים לידע באדם חס כלו חדשיו ומסתמא ג"כ בבהמה קדי' אך מה שהביא מיו"ד ז"ע :

דברי יעקב ברי' וזלחהיה :

לג

(* שארה

גידן ד"ת אהר בחורש אדר שנת ת"ר לפ"ק זאנער .

ראוון לקח משמעון להטריח הצטטיל מעיר וואשא שבעטו בחוק הקיר"ס עשירית לאו (המקח 3.10 ר"כ) ונתן על קלאס ראוון 40 ק"פ לדברי ראוון. ונדברי שמעון קיבל רק 30 ק"פ. ועל קלאס ב' נפל הכחשה שראוון אומר ששילק עליו 60 ק"פ ושמעון אומר שלא קיבל רק 40 ק"פ. ועל קלאס ג' לא נתן כלום. ובעת קלאס ד' בא ראוון ליטול הצטטיל ונתן לו ע"ז סך ששים ק"פ. וטען שמעון חין שראוון נתן לו ס"כ להביא חיבף המגיע עד סך 2.40 ר"כ. מה שעולה בעד ד' קלאסין וראוון אומר שלא נתן לו ס"כ רק הצטיח ליתן לו במשך חיזה ימים. ואח"כ מחמת כמה סיבות לא נתן לו ואח"כ הביא ראוון הקלאס ה' במשך שלשה ימים בערך קודם הליסוגג ולא הביא בעד ראוון רק הביא בעד אחרים. ואח"כ במשך חיזה ימים בחוק הליסוגג הביא קלאסין השייך ג"כ לראוון. וסי' זה ביום ו' ע"ס. וכליל ג' בא שמעון לראוון שיתן לו מעות ויתן לו קלאס כנהוג וסביב ראוון שכלילה חין לו מעות וגם לאחר מחמת שהוא י' בעצת נ"כ לא ישיג ללוותי וסביב שמעון בנותן לו זמן יום אחד. וראוון טוען שנתן לו הרחבה עד יום ו' וטען שהשיב לשמעון שכן יחי' בעד יום ו' יפדה הצטטיל. וטען ראוון חין ששמעון אמר שגינה הצטטיל חלל השתו וכשיביא מותר החוב יתן לו הצטטיל ובחוק משך הזמן דהיינו כליל ה' בא משולח שהצטטיל זכה 400 אדומים :

והנה השאלה הוה מהחנף לכמה סעיפים. ח' כמה נקנה כל הענין של הלאטעריא. ב' חס נקנה רק כנגד המעות שיש לו בקלאס ה'. כי הגם ידוע שהלאטעריא עולה צם"ה ערך קרוב לחשעה מיליון. וידוע שבארבעה קלאסין הראשונים לא ילאו הזכויות רק ערך רביעית מזה הסך ומעות המותר שנתקבל מד' קלאסין הכל נשאר מונח ג"כ בקלאס החמישי מנורף אל המקובץ מקלאס החמישי. והנה לפי ערך המעות שנתן ראוון לפי דברי שמעון בד' קלאסין הראשונים לכל הפחות סך 1.30 ר"כ. מזה חפ לפי חשבון המקח שלשה ר"כ על עשירית לאו (והגם שלקח בעד עשירית לאס 3 10 ר"כ. אך זהו הכיוח שמרווח הקלעקטאר בקלאס החמישי וזה לא יערך לתשוב

(* השבועה הוה ושאחרים ששייכות לתק ח"מ קנו מקומן סה בחוק הכס שכנגדה חס מקומן. סמ"ל.

הגם כי מצוהר (בש"ע סי' ע"ב סעיף כ"ו) היבא שיש
 נו משכון אלל חצירו ודוחקו לפדוע ואמר לו יהא שלך לא
 קנה דדחוי קא מדחי לי ע"ש. היינו היבא שלא נמכר
 מש"כ כשנמכר חין לו טו"ת עליו. ובפרט כי ה' לו
 רשות למכור אחר הרחבה הנ"ל כי כן הנהוג למכור
 הצעטיל אחר הרחבה כי יעבור הזמן ויופסד לגמרי
 כידוע. וכ"ז אם יבצע ג"כ שמכר הצעטיל של רחובן
 בפירוש או המכירה קיימת כנ"ל. אכן אם לא מכר רק
 סתם ולא מכר בפירוש של רחובן (ויען שלשמוען נשאר
 עוד שני צעטליך שלו ג"כ מנומר זה שהם זכו ג"כ) אזי יכול
 רחובן לומר מאן לימא ששלי נמכר שמה שלך נמכר כי
 השלשה צעטליך ה' בשותפות לשניהם וכשנמכר אחד אזי
 של שניהם נמכר. ואז יופסד מהצעטיל על חלקו של רחובן
 רק שלים מהצעטיל ושני שלישים שייך לו דהיינו מכל
 הצעטיל שנשאר שייך לרחובן שלים וד"ל :

וראי' לדברינו ממה שמצוהר (בסי' רל"ב סעיף י'
 בהג"ס) ינתהלו דבר שאינו מסוים ונאחד שנאחד
 לפי ערך המעות. כי כמה צעטליך של נומר אחד היו
 דבר שאינו מסוים :

ואיך יהי' התשלומים של שני שלישים אם כנגד השבון
 המעות שנשאר מוגה בקלאם החמישי או הפילו
 שלא כנגד מעותיו זהו הדין אם יבצע שבועה הנ"ל רק שלא
 יבצע שמכר של רחובן בפירוש רק שנמכר סתם לא זכה
 רק שני שלישים כנגד המעו' שהניח ושלל כנגד מעותיו לא
 זכה כיון שבער רחובן על זמן הרחבה וחי' לו רשות למכור.
 יכול לומר שלך מכרתיו. כי כמה זכה בשלמא כנגד
 מעותיו חין יכול להפסידו ולומר שלך מכרתיו לחבור
 מעותיו. אבל שלא כנגד מעותיו והנהוג הוא למכור
 אחר זמן הרחבה אזי יכול לומר שלך מכרתיו ובפרט להגות
 מיד שמעון המוחזק. וכ"ז אם יבצע שבועה דאורייתא
 הנ"ל: אבל אם לא יראה ליבצע שבועה דאורייתא.
 אזי מחויב לסלק שני שלישי זכויות שעולה מצעטיל
 אחד ורק נגד מעותיו שנשאר בקלאם ה' כנ"ל. כי
 ודאי זכה מאחר שלא יבצע שבועה דאורייתא. ה"כ
 הודם שה' הרחבה זמן. ולכן הגם שמכר בפירוש
 של רחובן. לא יועיל לזה כי ה' רחובן שוקף עמו
 בשלשה צעטליך ושוקף חינו יכול לחלק הפילו בדבר
 שבוה בלתי אם יגלה לפני עדים ויניח צ"ד כמצוהר
 (בסי' קע"ו בח"מ סעיף י"ח). לכן הפילו שמכר הגם
 שאין לחייבו על השלים שמכר כי לא גרע זה משוקף
 בסרו של חצירו בשוגג דפטור (כמצוהר בסי' שפ"ז גבי
 כללי דגרמין). כי הוי בשוגג שלא ידע כי זכה זה הנומר.
 אך הסני שלישים שנשאר עדיין ככל צעטיל זה שייך
 לרחובן. וזה זכה רחובן מאחר שה' לו הרחבה כנ"ל.
 לכן מחויב לסלק 180 ר"כ לפטור מש"ד. ואח"כ מחויב
 לבצע היבא שלקה מרחובן רק סך 1.30 כי אם שחמת
 כדברי רחובן שלקה 1.60 אזי מניע לו שני שלישי זכויות
 מכך שלשים קה"פ שעולה ערך 110. ומחויב לבצע
 עוד ע"י גלגול שלא הניח צעטיל צעד רחובן כי אם
 הניח צעטיל צעד רחובן אזי זכה הצעטיל של רחובן
 לכה"פ כנגד השלים השלישי שעולה עוד 110 ר"כ.
 אך אם יבצע שלא הניח שום צעטיל צעד רחובן
 רק מכר סתם. אזי הפסיד רחובן השלים כשנמכר כנ"ל
 ועל המותר שלא כנגד מעותיו דהיינו מה שסילק שמעון
 מכלו דהיינו סך 1 ר"כ ושבעים קה"פ. מה שעולה
 הזכות נגד סך שבעים קה"פ דהיינו צעד הקלאם החמישי
 בעלם. ה' דרך פשר בינו שיהי' שייך לשמעון שעולה

ערך 350 ר"כ. אך על המותר שזה היה מחויב רחובן
 צעד הקלאסין הראשונים לסלק אם יבצע שמעון שבועה
 שלקה הצעטיל מהקאלעקטאר לא ה' דעתו ככל צעד
 רחובן רק ה' דעתו למכור הצעטיל של רחובן. אזי
 חין לרחובן זכו' בזה. כי בשלמא נגד מעות שהיה
 לרחובן בהקלאם ה' הפילו אם לא קנה שמעון רק צעדו
 ולא צעד רחובן וזה רחובן כמצוהר (בסי' ק"פ ס' ג'
 ובהג"ס) שאמר לפני עדים דווקא שקנה לעצמו ולא צעד
 המשלה אז הוי של שליח. וגם שם פסקו ה"ז ונ"מ
 ששייך להמשלה. כי הוא ממש דמי לשליח כי הוא
 מוכרח לקנות צעד הקונים כידוע מש"כ"ל שלא כנגד
 מעותיו דמי לקונה לאחד במעותיו לזכות צעד האחד
 שפסק ר' ירוחם (מובא שם בש"ך) שלא קנה האחד
 רק היבא שהודיע להמכור שקונה צעד אחר וכאן אף
 דהוה ממש כהודיע להמכור. אם לא ה' נבצע שלא
 ה' דעתו צעד רחובן וזה רחובני ידוע שהקאלעקטאר
 מוכר לאונטער קאלעקטארין רק בשביל הקונים וכו'
 כזוה לו ע"י אחר. מש"כ"ל אם נבצע שמעון שפירוש
 לא ה' דעתו כלל בשביל הקונה דהיינו בשביל רחובן
 אז לא זכה רחובן כלל מאחר שזהו מעות של שמעון.
 ואם יבצע שמעון ששכמכר הצעטיל מכר בפירוש
 של רחובן אזי חינו לריך לבצע כלל השבועה הנ"ל כי
 אף אם אחת שלקה בשביל רחובן אך כיון שקנה במעות
 עצמו כשחזר ומכרו בפירוש של רחובן חין כפרח לחייבו
 לסלק צעד זה. כי בעת הזאת לא היה קום יותר ממה
 שמכר הגם שבועה שמכר ה' כבר זכה וזהו יותר.
 אך חין בגזילה אלל שעתו בלבד וגם דמי לשוקף סרו
 של חצירו בשוגג לכן פסקנו שאם יבצע שבועה המצוהר
 בפונקט ג' חינו לריך לבצע שבועה של עה הקנין
 והגם כי הדבר לריך יותר ביאור כי קצתו במקום
 בראוי להאריך אך תן להכס ויחכס עוד. ויידן
 גוף השאלה כמה נקנה הלאשעריח שפיל הלא הוא דבר
 שלא בא לעולם וגם כמה נקנה זה נשאר אללנו במעמד כל
 החבורה בזה נקנה מדין הטמאה (ב"מ ע"ד) שנקנה
 והמנהג לקנות ממש. ומה שהוא דבר שלא בא לעולם עכ"ז
 נקנה. יען כי הוא דינא דמלכותא כמצוהר גבי ארענדע
 בנה"מ (סי' ר"ח). ופוק חזי מאי עמא דבר. כי זה
 הוא מסחור גדול שסוחרין בו כל בני המדינה. וגם
 יש עוד כפרח לומר שג"כ בא לעולם. היבא כשמתחיל
 הליכונג הראשון כי אז מניחין בגלגל כל הנומערין
 ואח"כ נוטלים מעט מעט בכל שפיל כידוע והקלאסוס
 האחרונים שנמכר הוא רק לרח"ו צעלמא לכן הוא דבר
 שבה לעולם כן אמר לי ה"ג דוח"י :

ונידן חוק הפלאן שמי שלא ישלח הצעטיל שלו ה'
 ימים קודם הליכונגען אבד זכותו ובאן ה' הכל
 אחר זמן הנ"ל. המנהג מצעל חוק הפלאן לגבי בני
 המדינה. כי כבר נהגו בני המדינה לסחור בהאצטלען
 גם להרחיב זמן עד בלות משך כל הליכונגין. וגם
 הפלאן לא אמר רק שיבועל זכותו שלא יבצע מהרעדאקט
 מש"כ"ל מהקאלעקטאר שלו. וכל לחבוע מאחר שמהג
 הקאלעקטאר נהמתין ולהרחיב זמן עד סוף בלות משך
 הליכונגין. ונוסף לזה בעת הזה שבה כל הצעטלין
 מווארשא לריגה רק חיוה ימים קודם הליכונג וגם
 שמעון הקאלעקטאר בעצמו הביא הצעטלין בחוך משך
 הליכונגין. ויכול רחובן לומר לו למה קנית בזמן מאוחר
 כ"כ ה' לך לקנות קודם. והייתי מסלק לך אז. לכן
 אין בטענת חוק הפלאן ממש"ס' יראוני נפלאות בחורתי :

נשאלתי בלחץ שמת בלא בנים וב"ד מלאו בנכסיו ערך 300 ר"כ ולאשתו לא ה' רק כתובה קדח ולא תוס' ונטלה מזה 103 והמותר נטלו דמי קבורה ונמנע בעל אחות המנוח שהיא יורש הקרוב יותר וכל לשם ונעשה פטר בינו ובין האלמנה שהיורש יכול תיבה חפצים שבור בערך 50 ר"כ והאלמנה נתן לו מזומן עשרים ר"כ השואה עבור כתובתה כי מענתה שאינה רוצה לשבע חפילו על חמת והבית של המנוח ינתן לאמו של המנוח ובעד זה יחזיק את אמו והבית מכר להלמנה לפרוע על יד על יד בזמנים מועטים ואח"כ נתוודע להיורש שיש לה עוד 70 ר"כ מ"ז ותיבה חפצים ונשאר ע"ז יקוב הדין ביניהם והא"כ כשכא פעם שני ורצה לבעל הספר הראשון נעשה עוד פטר דבר ביניהם שמתחילה ה' הפטר שהתשלומים של הבית יהיו בזמנים על יד על יד ובעת ה' הפטר שהחלק האלמנה התשלומים בעד הבית במזומן ארבעים ר"כ ועוד השלוש לו סך עשרים ר"כ ועל סך 44 נתנה וועקסיל והובלש הוועכסיל תחת רב אחד ונתן הבעל כה הג"ל פטור להאלמנה כנהוג ובעת נשאת לבעל ושמע שהכניסה לו 400 ר"כ נדן וטען שהיא פטר בטעות ורוצה שיתן לה רק הכתובה קדח כאשר לטעם פה הפטור באריות ובעלה שהוא טוען על האשה הג"ל הסיב מי יאמר שהיא חמת שהכניסה 400 ר"כ ומי יאמר שהיתה של בעלה דלמא הרוויחה בינה לבינה או בעלה נתן לה במתנה מטעם הג"ל גם אם יראו ב"ד שיש לה 400 ר"כ הלא מבואר בכתב פטר שמוחל לה כל ממון שיש לה חפילו יתברר בצירוף שכשם ה"י גם אם צירר שנגזרה מהחפצים קודם הפטר השני ה' לה להשביעה :

והנה הכתב שט"ח שכל סך 44 ר"כ החזיר הרב ע"י ערמות והחבולה כאשר ספרו לנו הבע"ד בעלמס וגם העיד עד אחד לפני אבר הרב הג"ל נתן התגלות על שהחזיר השני"ח שלא כדת וה' התגלותו יען שבעל הספר לא בא בזמנו להציל קוויט וליטול השט"ח לכן ביטל הבעל של האשה הפטר שלא בפני בעה"ט וחמר הרב שיתן זאת כתוב וחתום לבעה"ט ובעה"ט מכחיש זה :

תשובה ע"ז אשר יא' מאתנו לכאורה זה הדין מפורש (בס' כ"ה בסופו בסמ"ע בשם מהרי"ק והובא בש"ך ע"ה) התמלית היוגא מדבריהם היכא שמחילה ה' על המעות אע"פ שנהגה עליהם ממון אה"כ אינו יכול לתבוע רק היכא שהמחילה ה' על השבועה אז אם נהגה אה"כ ממון יכול לתבוע מחדש :

והנה במהרי"ק בסוף השו"ת משמע להדיא היכא שה' בידו להשביעה ולא להשביעה אזי מחל המותר כי ה' לו להשביעה ועיין בנש"מ שכתב להדיא ש"ז מיירי שבעת הפטרה לא ידעו כלל הקרובים מהמעות אז לא ה' הפטר כלל בטעות רק דרך מו"מי אבל אם נמלא ממון שידעו בעת הפטר הוי פטר בטעות חפילו אם פירש בהדי' בעת הפטר שמוחל הטעות נמלא לפ"ז ה' הפטר בעל והגם כי מבואר שם בהדי' שאפילו אם יתברר בצירוף עכ"ז מוחל אך לפי דברי נה"מ הוא פטר בטעות ואפילו לקיום הפטר ג"כ הפטר בעל כמו מי שנשבע לשלם לחבירו ועברה

עליו שביעה שכל היכא שפטור מן הדין פטור מלד שבוטחו כמבואר (בס' ס"ז סעיף ו' ובס' ע"ג סעיף ט') גבי מי שנשבע ליתן נדוניה לבתו אך מסתימת הפוסקים הש"ך ואו"ה משמע דלא כנתיבות המשפט הג"ל וגם דקדקנו לשון הפטור כמו שכתב הש"ע ס' ס"ז סעיף ט"ו מדקדקים בלשון הפטר ודנין ע"פ אותו דקדוק וכו' ולא חמרינן האי גברא לא גמיר כולי האי וכן מבואר בסעיף י"ג מי שטען על כתובה שה' עם הארץ ובהג"ה שם וה"ה בשאר דקדוקים שיש לדקדק מלשון הפטר ולא חמרינן דהאי גברא לא דקדק כ"כ ועיין סמ"ע ס"ק כ"ד בסופו דכמו שמי שטען על כתובה אשתו שלא הבינה ח"ן שומעין לו כן הדין בשאר דקדוקים ובלשון הפטור ה' כתוב שבעה בב"ה ה' ע"פ תקנת חז"ל וא"כ מאחר שכתוב שבעה בב"ה ה' ע"פ תקנת חז"ל נכבד לתלות בהתחייב ח"ע בחיוב כמו שיתברר אה"כ שנגזרה משל בעלה ונעשה ע"פ תיקון ספרד וכדומה לזה מאחר שבעה ע"פ תיקון חז"ל מסתמא נעשה בכל אופנים המוטילים לפטור אותו וכן הורינו הלכה למעשה אלל הרב דע"ה ג"כ אלל השם מאסמכתא מאחר שה' כתוב ג"כ בב"ה ה' ע"פ תיקון חז"ל ושם ה' להוציא זכאן היא רק להחזיק (ואף כי בנו"כ מ"ק חלק ח"מ ס' ג') כתב שבזמן הזה ח"ן מדקדקים ביותר לשון הפטר ע"כ אך להחזיק פשיטא שמדקדקים :

ובר מן דין נמלא כתוב בפטור הג"ל שמתחילה כתוב כל הפטור במחילה ובקבלה ממש ונעשה ע"פ החז"ל והא"כ נכתב בלוחר תיקון ועוז קיבל עליו בעה"ט שבעה ע"ד"ר שלא לתבוע עוד ממנה ודקדקנו חילו ה' כתוב רק ונשבע היינו חומרים שמאחר שט"פ דין הוא פטר בטעות גם השבועה אינו חל אך מאחר שכתוב וליותר תיקון ועוז נשבע משמע שאפילו לא יועיל ע"פ דין נשבע ע"ז שלא לתבוע הרי דהיתה שבעתו בהדיא שאפילו אם לא יועיל ע"פ דין יועיל מחמת שבעתו היך ממש שכתבו גבי שמיעה שכתבו שהשבועה לא ה' רק כשיה' מחויב ע"פ הדין ע"כ אך כאן נשבע בפירוש שאפילו אם לא יועיל ע"פ דין יועיל מחמת שבעתו וזה ברור כי גם כל הסופרים כשנותנים טאם לא יהיה הפטור מחזוק כ"כ מחמת פטר בטעות מלד הדין יה' מחזוק מלד השבועה (ועיין בסמ"ע בסעיף ז' ס"ק כ"ב משמע להדיא שם כמו שכתבתי ועיין בש"ך ס"ק כ"ו ובאן לא שייך לומר שזה רק שבעה בכתב ואינו חלי עיין ס' ע"ג בסמ"ע ס"ק י"ח) אך בכלן כתבו העדים למטה בקיום בלחם זום הלבון בפנינו עדים קיבל עליו כל הדברים המבוארים לעיל משמע להדי' שקיבל עליו השבועה הכל כאשר מבואר לעיל מכל הלין נראה שהפסחה קיים אך יען שמבואר בלשון הפטור שקיבל הכל ומחל לה וכו' נמלא שמלד שקיבל עליו הכל מחל המותר הנה מה שלא קיבל כלל מעולם הוי מחילה כמבואר בס' מ' בהג"ה מי שכתב לאחד קבלתי ממך כך וכך על החוב שלי שיש בידך הוי מחילה אע"ג דידעינן דלא קיבל אכן מה שה' מדובר בפירוש שקיבל זה אך מחמת סבות וגרמא של אשה הג"ל לא קיבל זום וודאי הוי פטרה בטעות כי אכן שהדי אלו לא ה' מקבל הסך שדימא לקבל לא ה' פטור אותו כלל כדומה לזה בעיני שלנו שה' הפטרה שיקבל ממנה סך ארבעים ר"כ ועוד עשרים

כהן מאחר שיצא הפסק שיחזיק הפסד בלא יתן השט"ח כו' ואין נוכל להחזיר הלא דומה לשטר פרוש שהין להחזיר מי שמואל אהו וד"ל :

ונידון מה שטען כי הצט"ד לא טען כלל נידון הסך 44 ר"כ . ע"ז אין להשיב כלל כי הוא צעמנו סיפר המעשה בהטענות שלו אין שהושלם שט"ח צעדו על סך 44 ר"כ . ועוד כי טען הצט"ד ר' . . . שר' . . . ביטל בעת שנטל השט"ח מהרצ ביטל אז הפסד . וכמו שהועד לפנינו משם הרב . ור"כ אין נוכל לומר שזה אינו בכלל טענותיו כי יש בכלל מאתים מנה כי הוא חצו שיבטל כל הפסד ומגיע לו כמה מאות ר"כ . והם נפסוק לו שהפסד קיים ח"כ הסך 44 ר"כ שהי' בכלל הפסד זה אין צריך להזכיר כלל כי הוא בכלל הפסד . וגם זה לא דמי כלל לדין שפסק יותר ממנה שחצו לו הצט"ד צסי' י"ז . כי לא דמי כלל כאוכלא לדנא . וזה אין צריך לפנינו כלל . (ועיין נתיבות המשפט צכו' י"ז בסוף הג"ס ע"ש) :

לה

שאלה בדבר ח"ש אחד שמו חייקיל ונקרה בן צפי כל גם לעלות לתורה קורין אותו צבס חייקיל גם אמר ששמו הוא לזכרון אמו הנקראת חיינקה . אם נכתב רק חייקיל לחוד ולא חיים . יען שכל מי ששמו חייקיל קורין אותו חיים חייקיל . גם פעם אחד הו' צעיר אחרת וקראוהו לעלות לתורה צבס חיים חייקיל . עוד בדבר ח"ש הנקראת חיינה אם נימא שהוא שם לפי צריך . לכתוב חיינה צעיין תחת בגול וא' לצבוק . אך אם נימא כי הוא שם הקודש צריך לכתוב חיינה מלבן התחינה עלמות חלה . (יחזקאל ל"ד) וכו' עכ"ל השואל :

ה' ישפות שלום ושפע ברבה לירידי אר"נ
ה"ה הרב המאור הגדול חו"ב המפורסם
בקש"ת סוה' אורי' ליפמאן נ"י :

תשובה נידון שם חייקיל אין לכתוב צנ"פי לעג"ד יפה כיון רומכ"ת מחד לכתוב שם חייקיל לבד . יען שלא נקרה כלל לתורה צבס חיים . וגם אינו חוהם כלל צבס חיים והם . נכתב חיים מתהווי כשינוי השם . ומכש"כ לכתוב שם חיים לצד צוודחי הוי כשינוי השם . ומה לנו להכניס עלמינו צורה בלא יותר טוב לכתוב שם חייקיל לבד . והגם אם נניח כי נגזר משם חיים הוי שם חייקיל כשינוי שהכל קורין באותו כינוי דכשר אם נכתוב כך . ומכש"כ צנידן דידן שאינו ידוע מהיכן נקרא שמו . ואולי על שם חי כמו שכתב רומכ"ת . ודוגמא לזה מצינו ג"כ צעיב גיעין אות ח' גבי חיה חווקא' שכתב שאם ח"י ששם העריסה ח' ונקראת חייקא' אזי יכתוב חייקא' לבד . יען שהוא חניכה שהכל קורין אותה ע"ש . וצנידן דידן נמי דומה לזה . וזה אין סברא כלל לומר כיון שנקרה פעם אחת צעיר ח"ש צבס חיים לבוי כמו שמיטוט קורין אותו צבס חיים כי לא הוי אפילו מיטוטא דמיטוטא דלא שכיח . ואין צריך זה לפנינו :

ונידון שם חיינקה לעג"ד הקלושה יותר טוב לכתוב חיינקה . כי לעג"ד הוא נגזר משם הינא הנזכר

רו"כ . ועל סך 44 ר"כ תתן שט"ח . לא מצעי' חס ע"י תחבולות השיגו . השט"ח מיד הרב צוודחי בטל הפסד כי אין שהדי כי הו' פשרה בטעות אפילו חס הו' מונח השט"ח עדיין ביד הרב . אך יען שהאשה הנ"ל צוזזה נכסיה צזה ששאלת לבעל ומסרה לו כל אשר יש לה לכן השט"ח שלה אינה שוה כלום . נמלא הוי פשרה בטעות . שמה שדומה לקבל ממנה זה לא קיבל בשלימות . צוודחי הוי פשרה בטעות . כי כמו שמדקדקים בלשון השטר לקיום הפסד כן נדקדק בלשון השטר שסמך על הקבלה . משא כ כשנמלא שהקבלה הו' בטעות כי צוזזה נכסיה והוי בטעות ואדעת' דהכי לא נהפשר . ודין צוזזה נכסיה (צסי' ע"ג סעיף י') שמחויב להשלים בטחוונות אפילו בחוק הזמן . ואין לך צוזזה נכסיה מזה ששאלת לבעל ומסרה לבעלה וגם בעלה מצוזז . לכן פסקנו או שהחלק מיד סך 44 ר"כ או שבעלה יתן בעדה שט"ח לז"פ חצי שצט הצט"ל . ובאם לא יתן בעלה השט"ח צעדה או אפילו יתן השט"ח אך לא יחלק אזי בטל מהטעם הנ"ל :

ונידון ביטול הפסד עלה צמוכס אפילו באפילו לו יהי' כדברי הרב שביטל אז הפסד אך אין צביטול כלום . כי יען שלא הו' הגד השני צזה . כי אולי לא ירצה הגד השני לבעל הפסד כי אולי לא נוחא לי למיקס עוד צהדי' דינא ודיינא . לכן טוב לו יותר הפסד . לכן בכל היכא שיש בוס לד חוב צזה לא יוכל לעשות צלתי לד השני כמו צעירוצי החומים שאין מערבין שלא לדעתו כי אין הבין לאדם הלא מדעתו . לכן אפילו כששמע השני ונחרצה לזה יוכל הרשון לחזור מזה ולומר שיהי' הפסד קיים . כמו שמצינו בכמה מקומות באופן זה . וכמו שמצינו בח"מ ס'קכ"ג סעיף ט"ו דוגמא לזה בהג"ה . ז"ל שאין אדם יכול לעשות מורשה שלא צפניו דאין הבין לאדם חלא צפניו וכו' ולכן אפילו נחרצה ח"כ בדבר אינו כלום :

ונידון שציקס שיצא הפס"ד . או שהחלק 44 ר"כ או שיתן שט"ח צעד אשתו לזמן פרעון שהי' כחוב שט"ח שלה ובאם לא יתבעל הפסד . וציקס הרחבה להתייען בדבר ולא נתנו לו הרחבה רק שעה אחת כי באמת הכל יודעים שאין צזה שום ישוב הדעה . ואפילו סומא מצין זה כי טוב יותר שלא יתבעל הפסד ומצוחר (צסימן ט"ו סעיף צ' בהג"ה) צאם שגראה לצ"ד שזה שמצקס זמן להשיב על טענת החובצ הוא רק דרך דחי' צעלמא אין נותנים זמן ובאין הוא רק דרך דחי' או שט"י הרחבת זמן יוכרח הצט"ד להתפשר עמו . וזה ג"כ חסור לעשות דין להשמט עלמו צכדי צבע"ד יעשה פשר כמצוחר צסי' י"ב סעיף ו' ע"ש . או דהוי' לו כוונה מסותרת נגד אשתו . דעוב לו שיחבטל הפסד צכדי שיוכל ח"כ להפטר ממנה וזה ג"כ חסור לסייע צזה לעשות עול צזה :

ונידון שציקס הוורש שנחזיר לו כתב הפסד ולא נתננו לו מחמת כי ילא הפס"ד שאם לא יתן השטר אזי הפסד בטל ואין נוכל להחזיר הכתב פשר שילך צזה צעקיפים . והלא מצוחר צסימן ג"ה סעיף ח' צהג"ה בשלים שהחזיר השט"ח שלא הו' לו להחזיר ע"ש . ואין דומה לסי' ג"ז סעיף ו' ששלים יעשה מה שהושלם צידו . כי אין דיין צדבר רק השלים . משא"כ

במקום עיגון אין פקפוק כלל שהי' כשר . כי על כל דבר יש להפיש לדלים להקיל אך מי הכריחני להכניס ראשי בזה :

וברבר אחד שהי' נקרא בער פיבא ושם הקודש שלו דוב שרגא . וכתב הרב המסדר דוב המכונה בער דמתקרי שרגא המכונה פיבא ותלה עלמו יען שהוצא צבאר היטיב צסו' קק"ט סק"ו משם מפר"ם מינך צאחד שיש לו שני שמוה וצ' כינויים כותבים הכינוי אלל כל אחד . בגון משם מכונה לימא דמתקרי ילחק המכונה לעבלי . ובאמת זה טעות כי אל"כ יסו' הצאר היטיב סותר דברי עלמו מה שהביא צס"ק כ"א . צאחד שנקרא צשני שמוה יש לכחוצ צלא דמתקרי' צאלמע . ואם כתב דמתקרי' יש לחוש לשינוי ע"ש . אלא פשוט כוונת מהר"מ מינך הוא צמו שיש לו שני שמוה ולא נקרא צשניהם יחד . רק לפעמים בזה ולפעמים בזה וכן משמע מדיקדוק לבון מהר"מ מינך מי שיש לו שני שמוה ולא כתב שנקרא צצ' שמוה רק שיש לו כמו שכתב לעיל בצעיק י"ד מי שיש לו שני שמוה ע"ש . ופירשו המפרשים שפירושו דהיינו שם אחד בגליל ואחד ציבורה :

הנזכר בעיב גיטין ומשם נמשך ונשתבש לחייננא או משם חנה . כי זה קשה מאד לומר שנקראת על שם התחיינה חני תיבהי ולא על שם עלם רק על אוחות הנוספות . כי הנון וההא צמלת התחיינה הוא נוסף כמו שידוע . וגם שם הנון צקמץ וכפי קריאת העולם שם חייננע הנון צסגל . מזה נראה שהוא רק מלה לע"ז כמו שכתבתי לעיל . וזה ידוע כי צשם חניכה שהכל קורין אותו כשר בלי פקפוק . ול"ד להיבא שהשם צלשון הקודש וכתב צאלף לצסוף שפסול וצהיקף כשר דשם מיירי שהשם צלה"ק וכתב צאלף לצסוף וכדומה . מה שאין כן צענין כזה דקרוצ לוודחי שהוא נגזר ממילת חניא או חנה צוודחי כשר היבא שנכתב צאל"ף . ועיין צצ"ש גבי צציגלי וכן דעת הט"ו והעיב גיטין דהיבא דחינה ידוע המקום שממנה נתחוב השם נכתב כמו שנקרא צלשון צ"א כן צנידן דידן נמי . כנלענ"ד הקלושה . ולרומכ"ת הצחירה כי קשה מאד צענינים חלה שאין להם מקור צש"ם לומר הכרעת וודחי . וס' ינחני בדרך אמת :

יידרו הרו"ש יעקב בר"י וצלה"ה

שארה צנידן ג"פ שנכתב הצרחה מרדכי דמתקריא מרדכי וכתב דמתקריא צאלף לצסוף ואח"כ מחק הצלף של דמתקריא וכו' :

תשובה

א מתחירה נדון צדון זה אם תיבא דמתקרי הוא מטופס הגט או מתורף . הגט נראה שהוא מטופס הגט . כי יען כי זה נצרך לצרם שם הצעל הוא כמו שם הצעל גופא . כמו שלשימת ר"י ככותבין שם אחד וכל שום צוודחי וכל שום הוא מתורף כן תיבא דמתקרי הוא מתורף וכן דקדק הרב צ"י צסו' קכ"ה . וח"ל ודעת הרמב"ם שכל דבר שצ"ל לתורף הגט הוא מדאורייתא :

ב ואין לדון ולומר דכיון שאם לא הי' כותב דמתקרי מרדכי הי' כשר יען שעולה לתורה והוא צשני שמוה הצרחה מרדכי . אל"כ מה שנקרא רק מרדכי הוא רק קצור השם וח"כ אף אם לא כתב הקולור השם כלל הי' כשר כמוצא בעיב גיטין וח"כ להוי דמתקרי רק עופס . זה חינו דהנה הצ"י הביא צשם הרשב"א (צסו' קכ"ה צסופו) על הגט שנכתב ילחק צן הצרחה ומלת הצרחה על המחק ואינו מקוים . והשיב שהוא פסול דכיון שאמר צן הצרחה מכלל ששמו הוא זה והרי כחילו נכתב שמו על המחק פכ"ל . ור"ל הגט שהרשב"א לשיטתו שפסק היבא צלא הזכיר שם חצי המגרש כשר וכמוצא צאה ע סו' קכ"ע סעיף ט' . אך כיון שהזכיר שם חציו פוסל צנכתב על המחק . וכן כתבו הפוסקים והוצא צצ"ש ס"ק י"ז שבינוי פוסל צשם חציו . כן היא כוונת הרשב"א . וח"כ צנ"ד נמי כיון שהזכיר שם הקולור הוי כמו תורף הגט ופוסל צו מחק :

ג וא"כ אחר שזכינו לדין שזהו מתורף הגט הנה זה פשוט שאין חילוק צין אם נכתב על מקום המחק או אלל מקום המחק . הגט שמשון הרמב"ם והשי"ע משמע שמיירי שנכתב על מקום המחק מדסיים

שאלה מופמפיאן צדבר אשר אחד נהן ג"פ להשתו צע"כ צחוק שק קמח . וגם הגט נמסר שלא ציוס כתיבתו . ודעת השואל להחיר חיו משום שלא נמסר ציוס כתיבתו כמך על סתורת גיטין . ואי משום חר"ג סמך על דברי הודוע ציבורה סו' קכ"ט דמסוק כצבי דחי עביד מהני ע"ש :

תשובה נידון הג"פ הניחן צע"כ ליד השם צחוק שק קמח . הנה חני מתפלא מאד על כת"ר ח"ך נהן יד להקל כל כך צאוסור חמור כזה . דהנה נחוי חנן כמה וכמה דצרים שלא נעשו דצין כלשר קיימו וקבלו היחודים עליהם והוסיפו סייגים והומרות כדי לצאת כל הדעות . וכאן נפרץ הדבר וח"ן פנך וח"ן לווחה . ח' . דהנה צדבר אשר לא נמסר ציוס הכתיבה . אף דהי"ש מיקל צדבר דהבעל שמיבא גט להשתו ח"ן צריך לומר צפ"ג וצפ"נ . הנה צהשונה רדב"ז מביא דעות צזה . כי צאמת ח"ן דברי הי"ש מוכרחין מאד . שנוכל ליישב הגמ' שבעל שמיבא גט ח"ן צריך לומר צפנו"ג . מיירי צגט שנתאחר זמנו וגט מתאחר כשר לכמך פוסקים וח"כ ח"ן ראו' מזה . צ' . מבוחר צסיון קמ"צ סעיף י"ד בהג"ה שבעל עלמו שמיבא גט צריך לומר צפ"ג מאחר שעכשו ח"ן צני תורה . והגם שצ"ש הניח דדבר צל"ע . אך עכ"ז הי' ראוי לחוש לזה . וזאת נציות עדות צצעת המסירה לא חמר צפ"ג וכ"כ . ג' . מבוחר צסו' קל"ט שאפילו צדיעבד ח"ן להחירה לעלמא עד שיגיע הגט פטורין לידה ממש . ומקור דין זה מהתוס' . ד' . מבוחר שצריבין העדים לקרות מקודם ומקור דין זה מהגמרא . וכאן לא קרא אלל אחד והשני לא קרא כלל כי ע"ה הוא ואינו יטל לקרות כלל כאשר אברר זה . ונתן לי העד הראשון כתוב וחתום על הכל . ומה שנכתב צכתב ראו' של הצעל על שם שני העדים ח"ך צצפניסה מסר הצעל הג"פ כתב רק העד הח' . וכתב ג"כ צעלמו כתיבה י' השני צמס"ק כי צאמת עד הח' חינו יודע נורהא דשמעתתא צכלכות גיטין . והנה לא נעלם מאתי כי על כל מה שכתבתי לעיל אם הי

Ex bibl. univ. Tark-

מדסיים וכתב אם חזר ופירש שאות פלוני הלוי או על המחק אפילו מהורף כשר . משמע דזהו הקנהא של מעלה על שנמחק ומוכח שהפסול הוא דווקא שנכתב על המחק וכן משמע מה"י וכן פירש הג"פ בהש"ע והרמז"ס . אך מדברי בעל העיטור שהביא הב"י משמע שאפילו מחק גרידא במקום שיש קלה השם זיוף הוא ג"כ פסול . וכן נמי יש שחש זיוף שאלו במקום המחק של האלף נכתב תיבה קטנה כגון גד וכדומה . דהיינו ששם הבעל הו' אברהם מרדכי דמתקרי גד מרדכי . וכן מצוהר (צט"ז סי' קכ"ה ס"ק כ"ג) להדי' . וז"ל על מה שכתב הש"ע בסעיף י"ט ואם מן התורף אינו גט . כתב הט"ז נראה דאפילו לא כתב שם תיבה על המחק אלא אלו ג"כ אינו גט דשמא הו' שם כתב דבר אחר ומחק . וכן כתב בס"ק ע' שלא לכתוב אלא הגבר כלל . דלא כב"ח שמתיר לכתוב סמוך לגבר . וכן משמע בב"ש ס"ק כ"ב שכתב שלא יס' בין תיבה לתיבה ובין אות לאות שם מחק ודבר שיוכל לזייף ובמקום שיגון כשר . וכן בתורת גיטין בס"ק ז' שהם יש יתר אות אינו כשר רק שהסופר יגרה ולא אחר . ודווקא במקום שיגון ובעידי מסירה : וכן מצוהר שם ס"ק ע' דאפילו בין אות לאות אסור להיות מחק בגט משום חשש זיוף . אמנם במקום שיגון כגון צוממר או בשכיב מרע יכול לכתוב על המחק . נמצא דאין שם צד לחלק ביטוי דיון . אלא לסמוך אע"פ מסירה כמצוהר בב"ש ופוסקים שמתיר לכתוב על דבר שיוכל לזייף ולבד צע"מ . וכן מסיים הרמז"ס וש"ע . אצל צע"מ כשר . אך משמעות כל הפוסקים בזמנה מקומות שלא לסמוך ע"ז כלל לכתחילה . וכן מוכח מהתורת גיטין שאין לסמוך ע"ז רק במקום שיגון ובע"מ . וכן מהט"ז ס"ק ע"ז דלא תייר אלא בגט מומר לסמוך על עדי מסירה . וכונת הב"ש שכתב בס"ק ל"ה מיהו במקום שיגון או דייעבד כשר אפילו אינו מקיים כיון דאיבא עידי מסירה . לא ידעתי כוונתו אם כוונתו של דייעבד אחר הכתיבה או

אחר הכתיבה :

והנה מלבד שלכתחילה צוודתי אין ראו לסמוך על ע"מ . יש כאן עוד ריעותא יען שהגט נשלח ע"י שליח ואין כאן ע"מ רק השליח לבד . וכבר עמדו בזה גדולי עולם אם יש להאמין להשליח בדבר זה כי אולי לא נאמן רק לומר צפ"ג ונ"ח . ולא להעיד בזה שנכתב על דבר המזויף לומר שלא הו' ב' זיוף . כי התחזק אסורא והו' דבר שצערור ואין דבר שצערור פחות משנים . וכבר עמד בזה בעל נודע ביהודה (מ"ק סי' פ"ה) וגם התורת גיטין בחדושו (בסי' קל"ו) צע"מ אחר . אך העולה מהם הוא שהגאון בעל נו"צ אמר שהרשאה הו' כמו ע"מ . דמה לי יש עדים שהבעל מסר להאשה ומה לי כשים עדים שמסר לשליח . הגם שמפקפק שם אולי כתב שם בגט איזה הנאי . ומה שלא נכתב זאת בהרשאה כי אולי העדים לא ידעו שצריך לכתוב התנאי בהרשאה וצ"ד לא חתמו רק על קיום העדים ולא על גוף הרשאה ע"ש . אך צ"ד שהעדים כתבו בפירוש אך שמכר הבעל אברהם מרדכי דמתקרי מרדכי . וזה שלש פעמים שנכתב כן בהרשאה אול הששא של הנודע ביהודה כי חזינו כי אברהם מרדכי דמתקרי מרדכי מחר הגט ולא דמתקרי בשני

במות וק"ל :

אך החששא שסיים שם הנ"ל צ"ש הב"י . אולי יען כי התחזק ריעותא בה"פ נוכל לומר שגם

ההרשאה וההנפק מזויף ע"ש שכתב כן לחד סברה . א"כ כאן ג"כ השם זה . זאת תורת העולה מכל הנ"ל בלדעתי הו' הדבר קשה מאוד לסדר ומכש"כ למחוק לכתחילה . עכ"ז יען גדול השלום כו' המכתי יסודותי לסמוך על עדי מסירה וכסדרת הנ"ל . גם המכתי יסודותי כי אין לנו לחוש לזיופה כי המקום קטן מהכיל לכתוב איזה תנאי גם אין לחוש שמא ימלא כתוב בשם אחר וזיוף על שמו . זהו מצוהר בב"ש ופוסקים שלא יעשה זה (כמוצא בתוס' גיטין ג' ד"ה חד סתה בעל ומערער בשם הירושלמי) גם האשה לא תזייפה יען כי רישומו ניכר זה הוכחה שלא זייפה . צפרט לדידן שמתניעין הגט . ועוד נוכל לומר שאשה יראה לנפשה למחוק לגמרי האלף בכדי שלא יתחזה כתב שיוכל לזייף ויפסול . לכן בעת שעדיין לא נמחק לגמרי הו' כתב שאינו יכול לזייף ולא הו' כגבר בין תיבה לתיבה . ודמ' למאי דקאמר הגמרא גבי זמן ג'ז' גיהל' ויהי' לה מאי . כולו הו' לא עבדי אנשי . ודו"ק :

יעקב ברי' זצלה"ה

קח

לחרב המאודה"ג בש"ת סוהר"ר סאיר אב"ד דק"ק לינקאוויז :

בידוין הג"פ אשר רובא הו' קורין להאשה גיטא שרה ומיעוטא שרה גיטא . ונכתב בה"פ שרה גיטא . הנה הגם שהרמ"א (בסי' קכ"ע סעיף ע"ג) כתב מו שיש לו שם עברי שעולה לקרות ויש לו נמי שם בלשון לעז עושין שם העברי עיקר ועל הב' דמתקרי וס"ה באשה עושין כן . אך המעיין צ"מ מצוהר דזה מיירי דהיינו ששם העריסה הו' שם אחד ואח"כ נחוסף בה שם אחר . כמו שמחה אלגרי' שמביא שם הב"י וע"ז כתב הד"מ שאנו נוהגין שהעברי קודם . אך משני שמות שנקרא בעת העריסה מזה לא מיירי הרמ"א והד"מ . וגוראות נפלאותי על המהבר ספר ג"פ שרלה להשוות דברי מרן הב"י לדברי הרמ"א . והרמ"א מיירי שלא ידוע איך הו' הרוב נקרא לכן יש להקדים שם העברי . מה"כ כשידוע איך הו' הרוב קוראים אז אין עושין שם העברי עיקר . ונפלאותי מאוד הלא אחר שהביא הרמ"א דברי הב"י דאוליין בחר רובא כתב ע"ז צ"מ ואנו אין נוהגים כדבריו ולעולם שם העברי קודם . הא קמן שאפילו הרוב קורין אותה אלגרי' עכ"ז שם שמחה קודם . ואין שפק שנהסר הד"מ בספרי העור שבו לפני המהבר ס' ג"פ . ומה שהקשה בעל תורת גיטין על הרמ"א דמה"ס להוציא מלבו חילוקים שאינם מצוהרים בב"ש . ולכן נכנס בתירוץ שהרמ"א לא מיירי אלא דווקא כשהשם לעז נמשך משם העברי כמו שמחה אלגרי' או פרידל ולא במקום אחר . ואך לענ"ד נראה לתרץ קוביחו כי הרמ"א חזיל לשיעתו שפק בב"ש כהב"י היבא ששני השמות כתובים בפירוש אין הפרש איזה מהם נכתב ראשון . וחזיל לשיעתו שפק בסעיף ח' שהיבא שיש לאדם שני שמות יש לכתוב שניהם דווקא . וא"כ מאחר ששניהם נכתבים צ"פ נמצא צדעבד כשר איזה שיכתוב תחילה . רק לכתחילה ראוי להקפיד לכתוב שם העיקר . לכן כתב הרמ"א בזה שפיר שהמנהג בזה לחלוק כבוד ללה"ק לכתוב שם העברי עיקר . שמצינו שהכתוב חלק כבוד ללבן הקודם כמו מקרא כבורים . חליצה ברכות וקלות . ובכתב כהנים שיה' דווקא בלשון הקודש . כן נחפש המנהג לחלוק

לט

שיל"ת היום יום שהוכפל בני טוב
פ"ז כסלו הר"ת לפ"ק בויסק :

שלוש"ס לירידי או"ג ה"ה הרב החו"ב הפפורסם
א"א בקש"ת סהורר יעקב ג"י ס"צ דק"ק ביטאווע .

אחרשה"ט בחתי להשיבו מענה . נידון שם בחשך
שהתפלל רומכ"ה עלי על שכתבה
בשני אלפין היפוך האחרונים . ידיו הלא גלותי לו
במכתבי שלא נעלם מאתי דבר זה . אך קצתו במקום
שראו להאריך . כי ארצו ידיו בחמת לריך כל מהדר
להצטונן מאוד בעיני השמות אך הוא לפי הקריאה .
והגם שכתבו האחרונים שאין לחוש לטעות . מאחר
שיכולין לקרות כסוגן יקרא כסוגן ולא יעשה . אך עכ"ז
כל מה דאין יכולין לדבר להוליא מדי טעות
לריכס אנו לדבר . והר"ח' באנו מהמיריס כמה וכמה
דברים בסידור הג"פ שהוא נגד הדין רק לדבר יותר .
וגם קצת רח"י מחו"ל שתבטע על הסי"ח דלמאך ובארתי
אותיות הגדולים שלחד שיטת לריך להיות דווקא
גדולים משאריות אותיות . בכדי שלא יפול שום טעות
וכן כל כיוצא בזה ובפרט מכ"כ בכתיבת השמות בזה
עיקר הורף הג"פ . וכל הקפידות שנמלא בגמרא רק
על השמות כמו גבי נפתח הפתחה כו' מי ח"ל כתיבו
חספא כ"ו . וכן פורחא שרה ורובא מריס וכדומה . לכן
בכ"מ דחיבא למיעטי קצת רח"ו לתקן . והר"ח' שכתב
הע"ג בעלמו גבי שם ברונא שיכתוב בארונא וז"ל והף
דאם נקרא בפתח ואין לריך לכתוב אלף . היינו היבא
דליכא למטעי דבמקום שיש לטעות קצת לקרות בניקוד
הוא יכיוולא יש להטיח אלף בשמות הלע"ז לכתחילה :

ורנה חתתי למזלז טעם למה חשו פה עפי משאר
מקומות . ועלה על דעתי לומר בשרא טובה .
שהנה יותר רח"ו לדבר בחתולת התיבה מבאמלע .
שכשלא היבא שכתולת התיבה הוא כסוגן ומבורר
אם ח"כ אינו מבורר כ"כ בוודאי יקרא כסוגן מאחר
שיכול לקרוא כסוגן למה יעשה בזה . מש"כ כשכתולת
הקריאה אינה כסוגן שאז אינו יודע כלל פתרון התיבה
אז יש לחוש יותר לטעות והדבר מוסכם מזד השכל .
ובזה יתישבו כמה קושיות ולכן בתיבת וחלק כתב בע"ג
משום מהר"ט לכתוב בחלק אחר הואו . הגם כי הע"ג
בעלמו לא הסכים לזה . אך זה הי' בברת מהר"ט .
וגם בזה ניחא מה שגבלו הרשונים בתיבת יאמפאלא
ובתיבת ראדווילא לכתוב בחלק אחר הוי"ד ואחר הריס :
הוא ג"כ יען שהוא בכתולת התיבה כנ"ל . אשר הגאון
בעל נודע ביהודה תמה ע"ז . וזה ניחא . ועכ"ז
כתב ג"כ הגאון הנ"ל יען שכבר כתב המסדר פעם
אחת יתנגב כן לכתחילה מכאן ולהבא בוודאי ג"כ
צירף טעם הנ"ל . וזה מיושב ג"כ מה שתמחו על
הע"ז בשם ב"ח על היתב יאכנט שיהי' בחלק אחר
הוי"ד . ולכן גבי היתב טשערנא כתבו ג"כ שיש לכתוב
בחלק אחר השין היבא שנקראת בפתח . יען ג"כ שהטיח
והשין נקרא במקום לדיק (והר"ח' כי כן כותבין בזמן
סרה לערנא) . וכן בתיבת גאלא כתב ה"ש בשם מהר"י
חריף לכתוב בחלק ותמה ע"ז ה"ש ובשם זלאטא כתב
המ"מ לכתוב ג"כ בחלק אחר הלמ"ד . וזה נתישב לי
כמה קושיות שהקשה הספר גע מקושר דומה לזה .
ולא

לחלוק כבוד ללה"ק לכתוב קודם . כן נראה לע"ד
להלכה ולא למעשה להקדים שם העברי אפילו שהרוב
קורין אותה בשם הלעז כי מפני שאנו מדמים נעשה
מעשה . אך כ"ז אם לא נקרא בשני השמות יחד כמו
שנחה אלגרי' . שאז אם נקדים אפילו שם המיעוט
כשר כמות"כ לעיל יען בשני השמות כתוב בפירוש .
אך אינו ענין לנידון דידן באם שנקראת בעת הלידה
בשני השמות שאז אם נקרא שפי כל למשל ראובן
והמשון וככתב בסיף פסק החו"ג והג"פ . בהדיה פסול
אפילו כשהשם ה' הוא לעז . וא"כ אין יד המנהג
תקיפה לעשות שינוי השם לכתוב בסיף :

אך כ"ז באם שפני כל נקרא בשם הלע"ז קודם . אך
אם רק שפי רוב נקרא בשם הלע"ז קודם ושפי
המיעוט שם של לבון הקודש קודם . אז יש לדון קצת
להחיר דהיינו באם שיש קצת חשש שיעגון . כי זה כלל
מונה בש"ס ופוסקים בשם שנקרא שפי המיעוט הוא
שם הטפל וגם לא עדיף משם הטפל כמבואר להמעין .
וא"כ זכינו לדון שמתאר שאם גירש בשם הטפל לבד
פסקו הרמ"א והב"י להכשיר . ואף שהב"ש והלבוש וגם
הגאון צביאוריו הסכימו שהוא פסול . והג"פ הביא
כמה דעות לפסול בזה . בכ"ז הקול במקום שיעגון
גדול . וא"כ בכאן נוכל להוריד הד דרגא להקל במקום
שיעגון קצת . אבל בלא שיעגון לפי שכלי הדל אין צדי
כח להחיר . כי מי יבוא אחר הכרעת אלו הגדולים :

ובל זה אם המיעוט הוא מיעוט גמור . אך אם רק
חיה בני אדם קורין אותה בשם שרה גיעא
זה לא מקרי מיעוט כלל . כי הוא מיעוטא דמיעוטא .
וכן מבואר להדי' בשו"ת נודע ביהודה (מ"ק סי' פ"ח
ד"ה ומעשה בסיומא) . דפסק ז"ל אשר אם אחד או
שנים וכדומה קורין בש"ז הוא רק מיעוטא דמיעוטא
דלא שניה וכמאן דליחא דמי . וכמבואר בתוס' (בכורות
כ' ד"ה חלב) ובגיטין (דף ב') ד"ה סהם :

ובן אם הוחמת עצמה גיעא שרה אף שיש מיעוט
גמור שקוראים אותה שרה גיעא בכ"ז פסול דיש
להסמך החתימה להמיעוט לעשות פלגא ופלגא .
כמבואר בשו"ת נודע ביהודה באשה שנקראה טאללא
והיתה הוחמת א"ע טאלאי וכתבו בהג"פ טאללא . ופסק
לכתוב ג"פ אחר וכתב דאין להחיר מחמת דאין החתימה
מפורסמת כל כך ולכן לא נילך אחר החתימה . ואף
דאין רח"י לכאן דשם לא מוכרי ואיכא למיעטי שהיא
אשה אחרת כמבואר שם . ובכאן ח"ג כתב בסיף לא
הוא שינוי השם . עכ"ז היינו אם היא הוחמת בטעות
אבל מי יאמר שהי' בטעות כי חולי קבלה כך מחזיב
(שאן כתבו איזה שורות נספיק . ולכן הוכרחתי לחדר לפי ראות עיני
ואם גיטי סי' יכ"ר המ"ל) דמתמא איבו ידע ששמה
שמעריסה הי' ג"כ גיעא שרה :

כ"ז העלותי במזודה ככלי הדל ואינו אומר קבלו
דעתי כי יאות לגדולי הדור . אך יען שנהבקשתי
גני פעמים מרומע"כ לחוות דעתי בזה אמרתי חשיב
מפני הכבוד :

(אחרי אשר העלותי שיש לכתוב באשא בשני
אלפין קם והעורר ע"ז אחר כמה שנים הרב
דביטאווע וזה תשובתי אליו) :

ב

בע"ה יום ו' עש"ק א"ך אייר שנת תור"ה לפ"ק בו"ס

שפעת ברבה ומרבית שלום לירידי אי"נ היה
הרב המפורסם כ"ש"ת מוה' יצחק ג"י ש"ס .

מכתבו קבלתי ע"י המוכ"ז . ומחמת שהי ערוך

גדול מהד . והמוכ"ז נהוג לדרכו הוכרחתי להשיב בנחילה . וזה עלה בידי . בדין הג"פ הנכלה מפעטעראווסקי זאוואד . ונכתב בפעם הראשון אלל מנין שהיו מוגין כלן פעטעראווסקי בכוף השיטע זאוואד בהחילת השיטע . ודרש רומעט"ל לחוות דעתו בזה במקום הדחק בעיניו גדול . כי הוא ממרחק רב . והנה אם ה' השניו הזה בפעם השנית שהוא לבון הצעל היה כשר בלי פקפוק . כי הוי כמו שגוי במקום עמידת הצעל . ומבואר להדיא (בס' קכ"ה ס"ב) שבעת הדחק יש להקל . אך ישן כי הקולו ה' בפעם הראשון שהוא לבון העדים . והוי שינוי במקום עדים . שהוא דין שנינו ה' במזרח ונכתב במערב שמוקי הגמ' הסופר

ופירשו המפרשים שקאי על העדים . ויש צו ג' שיטות לשיטת האלפס גר"י הנשאל לכתחילה . ולשיטת החוב' הולד כשר ולשיטת הר"ה הולד ממזר . והש"ע הכריע שאם נשאת לא תלך והנה אם נפסוק כשני שיטות האחרונים ובהכרעת הש"ע ונזקק לזה שיטת שנתקס לבנים הוי כאלו לא נכתב כלל . יש צו חשב גדול .

אך לענ"ד דקדקתי בלשון הג"פ (בס' קכ"ט ס"ק קל"ג) שהביא בשם השו"ב המתיחסות להרמב"ן בשם הרשב"ה על שם עמנואל שכתב בתרי שיטי . וז"ל צ"ב שיטות לא פסקין . הלמא ה' איפסק בתרי שיטי לא מיקרי כתיבה וצנט כחוב וכתב לה עב"ל . והנה נדקדק בלשונו שכתב דלא מיקרי כתיבה ולמא לא פכול משום דהוי שינוי הכס . מאחר דנכתב מה לי בחד שיטע

מה לי בתרי שיטי רק דלא מיקרי כתיבה כלל . ישן שכל תיבה לריבה להיות מקורב אות לאות בשיטה אחת וכאן השני שיטות עושין אותו כאלו אין כלן תיבה כלל . וזה ידוע אם לא נכתב שם האיש והאשה פכול מן התורה דבעינן מוכח מחובו . ולכן אם נכתב צ"ב שיטין פכול משא"כ במקום העדים שאם לא כתב כלל מקום העדים כשר ומבואר להדיא צ"ב ס' קכ"ה סק"א וכן מסיק הג"פ והשו"ג . וא"כ לא גרע כשנכתב בשני שיטי מלא נכתב כלל . וכאשר הנחתי היסוד הזה לא מיקרי שינוי מקום . עוד יש לדד ולומר דכפעם השני הוא מוכח מפעם הראשון . כמו גבי שאר שטרות . וכפרט כי הנהג כלל היטין שגנו שאם אין הצעל במקום החימות העדים אין כותבין כלל עמידת הצעל כידוע ומבואר בשו"ע . וא"כ כשנכתב מקום עמידת הצעל הוי כאלו מזכיר צוה ג"כ מקום כתיבת העדים וכמו שאם ה' מחק במקום העדים ולא כ קיימו קודם כזה משה וישראל הים כשר מלך דין כמבואר בסומן קכ"ה כן נמי בדין דין במקום עמידת הצעל מוכיח למקום עמידת העדים . והוי כאלו פעם הראשון והשני במקום אחד . דאלו הוי מקום כתיבת העדים מקום אחד הוי לא ה' נכתב כלל בפעם השני עמידת הצעל . וקרוב לזה מצינו רמ"י מפורשת דאוליין בחר המנהג לעיין מה שאין לנו מוגין כשה לשנות המלכים (כדאיתא בחוב')

גיטין

ולא נכחד ממנו כי לא נובל ליבש בזה כל המקומות
כי יש מקומות שיוצאים מהכלל . שלא חשבו לה דפי
רמות עיניהם במקום שאין לטעות כלל :

ואחר זה הסבונתי עוד חילוק נכון שכתובה קטנה

שאין בה חלה שתי נקודות חשבו יותר ויותר לטעות כי הסברה נותנת לה . שבשלמה כתיבה גדולה שאם אין להבין מתחילתה יבין מהסוף התיבה . משא"כ כתיבה שאין בה חלה שתי נקודות מאין יבורר הדבר . בשלמה כשכתב בלשון הקודש ידע זה מקריאת הפסוק כמו שהיה שרש יען שהוא ידוע ומפורסם במקראי משא"כ כשם שהוא בלשון אשכנז לא יבורר כלל כי הנקודה האחרונה אינו מזכיר כלל יען שאנו כותבין תמיד שהי"א לבסוף ואין צוה צירור על הנקודה כמובן . ואם לא יבורר ג"כ בהנקודה ראשונה מאין יבורר שזה האיש או האשה נקראים כך . וכשיזקק סברה זו לסברה הנ"ל יהודין כמשמעה כל החימות . והן לחכם ויחכם ויוסף אומץ מדעתו :

ובל הנ"ל הוריתי לעלמי מחדש כתיבה באש"ה אשר

היא החולת התיבה והיזה קטנה רחוי לצרר יותר . כי מאין יודע להקורא שהוא שם באש"ה כתיבה בלא חלק . וגם כפרט שיש מקום לטעות לקרות בשם בחירוק כמו בשם כתיבה שהוא בחירוק . והגם שהאחרונים כתבו להדי' בשם בלא חלק . הולי' ה' מפורסם אללם עי בקיאות הנשים בהתימחם או בכתיבת הכתובות שהיו נכתבים בשם בלא חלק . מה שאין כן לדין שזה ידוע כי כל הנשים שיודעין להחוס חותמין עלמן בודאוי עם חלק אחר הבית . וכן בכל הכתובות שנכתב באש"ה נכתב בחלק אחר הבית . לפי ענ"ד רחוי לכתחילה לחוש לזה ולכתוב עם חלק מטעמים הנ"ל :

שוב מלאתי בכתובת זלאתה ולהנע כתב גנט מקורב

ג"כ שיש לכתוב בחלק אחר הלמד שיש למעטי קנת . מכ"ז נראה שיש להבין בעלמו במקום שיש צוה סברה לטעות לכתוב ולצרר כי שם בשם נבדו אין לו שחר וקריאה כלל . וחו אינו מפסק שום פיקפוק על אותם הכותבים כמו שנכתב צ"ב בלא חלק . אך הנלענ"ד ככתבי לעלמי והבחר יבחר :

ונידן הבוקא דלעמא דשק מדוכתי' שכתב ודרש

רומעט"ל ס' . אשר רק הניד הפנימי נפסק ולא נחשב והגידים החילונים היו בשלימותם כמש"כ רומעט"ל . לפי ענ"ד אין לריך להחמיר בזה . כי סמחבר כתב בפירוש שהניבים הם החילונים ומסרמ"א משמע שהסכים לזה וכן כל הנושאי כלים של המחבר . הוא הש"ך והע"ז מדשתקו שתיקא כהודאה דמי שמסכימים לזה הפירוש . וזלה הפרמ"ג שהחיל לדבר מזה . והגם כי דבר גדול דיבר כי זה הוא מרש"י בחולין ובלבבו שרד נמשך אחריו . לכן מה לנו להחמיר בזה וכפרט שהלבושי שרד בעלמו כתב בס"א סעיף ה' ס"ק ע"ז אם שניהם לא נחשבו ואחד מהם לא נפסק ה"ז כשר בהפסד מרובה . לכן לענ"ד אם החילונים שלמים רק הפנימי נפסק כשר אפילו שלא במקום הפמ"ר :

תשובה

א נידון השנוי שיש בין הקריאה לתורה לקריאה מרוב העיר נראה דיש לכתוב אהרן דמתקרי אהרן יהודה (וכדאיתא בג"ג ד' ל"ד סק"ג) ובכאן עדיף מהחסי' דכאן הקריאה לתורה ג"כ בשם אהרן לזכר וגם אינו חותם עלמו כלל בשם יהודה לכן טוב יותר להקדים שם אהרן בלזכר ואח"כ אהרן יהודה כנ"ל :

ב ושם יהודה נראה דיש לכתוב בה' כיון שהכינוי שלו הוא ליז והוא אינו חותם כלל בשם זה לכן לכל הדיעות נכתב בה' עיין אות' י' גבי יהודה ס"ק ע' מצוהר שם להדיח דיש לכתוב בה' כס"ג :

ג ונידון שם ליז דהוא רק בהתיימה נראה מדברי ע"ג גבי אלעזר אליעזר בס"ק מ' בסופו שחם לא יתן רק גע אחד בשם אלעזר ח"ן להקפיד כיון שנקראת בן צפי כל והוי כתיבה שהכל קורין לו ומכירין אותו ומכ"ש שעולה לתורה בשם זה וה"ל כנ"ד נמי ח"ן להקפיד חס ניתן רק גע אחד של אהרן דמיתקרי אהרן יהודה שהוא שם מובהק שהכל מכירין בו וגם עולה לתורה בשם זה ועדיף מהאלעזר דשם שהוא כותב בהתיימה וע"כ לא נוכל לקרות לשם אלעזר רק חתימה שהכל קורין בו שאינו כשר הלא בדועבד משח"כ בג"ד שהוא שם המובהק דאפינו לפי התיימותו יש ג"כ שם אהרן רק שמזכיר לזה עוד שם ליז והוא גרע ממ"ש הע"ג ד' ע"ג אות' ג' גבי חס גו שני שמות מעריסה כגון אברהם יצחק וקראת בשם אחד לזכר אברהם או יצחק לכתחילה יש לכתוב שניהם אברהם יצחק דמיתקרי אברהם או יצחק אך בדועבד חס כתב רק שם החתימה לזכר כשר כי לא גרע משם החתימה שהכל קורין בו וע"כ צביאורים ומשמע שכשר חף בלא מקום עיגול וכן משמע דעת הרא"ש שהוצא בג"ש בס"י קכ"ט סק"א שהתיימה שהכל קורין בו הלא בהותם בשטר וקורא בתורה בשם מובהק או הפילו לכתחילה כותבין החתימה בלא וכל שום ומכש"כ כאן דנכתבו כל השמות שנקרא בהם גם שם שעולה לתורה מכש"כ דכשר הפילו לכתחילה וגם צב"ש משמע בלתי דעת הרמב"ם הפילו לכתחילה יש לכתוב החתימה שהכל קורין בו ע"ש בס"ק הנ"ל ומשמע קנה שהג"ה צביאוריו ג"כ מסכים לדעת הרא"ש שצביא' ראוי להרא"ש מהירושלמי ע"ש בסק"ב וחקי שהג"פ ותו"ג חולקים על הצ"ש נראה לענ"ד דע"כ לא פליגי הלא בשם חתימה שנקראת בן ואינו עולה בתורה ואינו חותם בשם זה ומצוהר שם להדיח אף בג"ד שבהשם של חתימה עולה ג"כ לתורה וגם בהתיימה היא ג"כ (ורק בהתיימה הוא מלרף עוד שם אחד) צוודאי מודים לזה שכשר חף לכתחילה ועיין בתו"ג סק"ד צביאורים ובחידושים דדוקא בשני שמות העריסה יש להקפיד חס שניהם הם שמות עלמיים אבל בזהו שם הכינוי שאין קורין אותו בשעת המילה רק לכינוי לשם הקדש ולא לש"ע גם חס לא נכתב בהגט כשר וכמו שכתב הרמ"ח בס"י קכ"ט ס"א וכן נמי בג"ד דשם ליז ידוע שאין זה שם העלם רק לכינוי לשם יהודה לכן כשר לכתחילה לגרש גם חס לא נכתב בג"פ וצוהר לא הקשה ממה שכתב הע"ג גבי אלעזר אלעזר בס"ק מ' בלכתחלה

גיטין דפ"ג ד"ה דכרי ר"מ) כיון דעכשיו ח"ן מקפידין אזלינן בחר מנהג הכי מלינו דאזלינן בחר מנהג כן נמי בג"ד הגם דפסלינן בשניה מקום העדים היינו באם שניה בכל המקומות או שהי' שינוי גדול שא"ל לפרשו ולכוין לדעת אחת הרי חזינן שהוא סתירה שנכתב בשנינו משח"כ כאן שנוכל לפרשו כוונה אחת ע"י מה שנכתב בפעם השני צוודאי מה שאנו יכולין לכוין שלא יהיה סתירה לנו מכוונים כמצוהר בח"מ ס' ג"כ כל זה העליתי בתחלת עיוני אך בר מן כל דין נלענ"ד שאין חשש כלל כי באמת קריאה שם פעטראווסקי צוודאי הוא מורכב משני חצות כידוע ששם צוודאי שם כולל לכל הפאצריקטן בלשונם ושם הראשון פעטראווסקי הוא על שם האיש הצוגה העיר וגם ראיתי בהקארט של הפאסט נכתב בלשונם ג"כ צב' חצות מפורדות והוא ממש כמו שמלינו בתנ"ך עיר דוד במקרא מלא הוא (בג"כ ובד"ה ח') שכתב ויקרא לה עיר דוד הרי שם העיר נקרא עיר דוד ולא מלינו במכ"ג או במסו"ק ובמ"ש שהאריכו לכתוב בשיטת אחת והרא"י שמלת בית אל מצוהר במסורה ובמ"ש ובאר שבע מלאתי במנחת כליל שיש לכתוב בחד שיטה אולי נמצא זה בחז"ם מסורה אך בעיר דוד לא מלינו כלל ביכתוב בחד שיטה מצוהר מזה דיכולים לכתוב אפילו בכתחילה בשני שיטי וכמו שמלינו במקום שמת ד"מ ענין גבר עמק עכור שאינו נמצא בשום מקום לכתוב דווקא בחדל שיטה אך הרא"י הגדולה שבכולן הוא מעיר דוד שזה ממש כענין דין ול"ד למה שהוצא בג"ג בשם מהיר"כ שפסל ג"פ שנכתב בפרה"ג מאזי בסוף וגראדי בתחלת שיטה הלא כבר תירץ הע"ג בפירושו של מאזי גראדי בין החומותים ואין מי שקורא מאזי לחוד וגראדי לחוד משח"כ בראובן ושמשון ע"ש וכתב שם שמי שנקרא ראובן ושמשון מלידה ונכתב בשני שיטי שיש להכשיר בשעת הדחק בקשה לכתוב ג"פ אחר אך פליאה בעיני הלא מתייבט עיר דוד מוכח דיש לכתוב צב' שיטי אך ל"ל דעוהו דלא דמי שני שמות מלידה לחיבת עיר דוד ובקל נוכל לחלק ביניהם עכ"פ הוצא לנו מכל סג"ל בג"ד דדמי ממש לעיר דוד לא מייצגית בשעת הדחק ובמקום עיגול כהאי דיש להקל בלא פקפוק אך לענ"ד דיכולין לכתוב לכתחלה כמו עיר דוד וצוודאי מותרת האשה הנ"ל להשכח לאחר וס' ילינו משגילות :

דידו הר"ש בלוג'ה יעקב בר"י סביוסק.

מא
שאלה

ר"ה אדר תר" לפ"ק פ"ק ביוסק

בא שנקרא משם עריסה אהרן יהודה ויהודה הוא יש עוד כינוי ליז ומעתה ילדותו והלאה לא נקראת רק אהרן לזכר ובשנתגדל במקומו ה' עולה לתורה בשם אהרן יהודה כשם העריסה אך ה' חותם ח"ע אהרן ליז וכן נכתב בתנאים שלו ובכל הכתבים שנכתבו בצדו וכשנשא לבאן ה' עולה לתורה ג"כ בשם אהרן לזכר ועתה חף יש לכתוב בהג"פ שלו :

שנכתבה יש ליתן ב' גיטין - וכן מכני' בשאלה ס"ד -
 דמשמע שם ממסקנהו שהקפיד שיהי' נהוב גם שם
 החתימה בנט ע"ש - דשאיני הכס שהשם של החתימה
 הוא ג"כ שם עלם בלש"ק כמו חוקי' יחזקאל כמעשה
 דכני' הנ"ל - או בלעזר הלעזר וכמעשה דע"ג - משא"כ
 בג"ד דשם ליב ידוע שהוא שם כינוי ולא שם לה"ק
 וע"ז כתב רמ"א בסי' הנ"ל שאין להקפיד כ"כ על
 הכינויים לכן כשר חס נכתב בלא הכינוי אפילו לא ניתן
 עדיין - כמ"ש התו"ג ס"ק ד' - ומכש"כ בנידון דידן
 ששם הכינוי אינו לא בקריאת העולם ולא בש"ת רק
 בחתימה לחוד שיש לכתוב אפילו לכתחילה בלא שם
 הכינוי - דחס נכתב זה הכינוי עם שם יהודה
 דהיינו אהרן יהודה המכונה ליב יעשה לומר
 שהמכונה קאי על האדם ויהי' משמע שהוא מכונה
 בשם ליב לבד - ובחמת אינו מכונה כלל בשם ליב
 לבד - וכמ"ש התו"ג בלקוטי שמות גבי משה יהודה
 ע"ש - וכן דעת התו"ג מ"ת שהמכונה קאי על האדם
 ולא על השם - וכן קבלתי מכתב מאדמו"ר הגאון המנוח
 מו"ר אבלי מווילנא - והסכים לי שהמכונה קאי על
 האדם ולא על השם בצירוף זה הסברה - וכן לכתוב
 דאיתקרי אהרן ליב נמי אינו נראה דכבר כתב הכני'
 שעל החתימה לחוד לא שייך דאיתקרי - והביא ג"כ
 התו"ג דבריו גבי אבלי ד' ו' ס"ק ל"ו ובד' ז' ס"ק מ'
 גבי אליעזר הלעזר ובד' ל"ג אצל כללים ס"ק"ב היכא
 שהחתימה ועליו לחורה אינם שווים וע"ש בט"ג ס"ק כ' :

דברי הט"ז - מוכרחין לפדש בכל דבריו בסק"כ אינו
 ג"כ רק כדי לתקן עלהיו"ט אבל אין שום קפידא בזה
 דא"כ יסתור דברי עלמו חוד כדי דיבור - ובר מן דין
 זה רק בנידון שכתב הט"ז דהיינו בחדד ששמו החול'
 הוא יעקוב ועולה לחורה בשם יעקב - וכן בחדד שנקרא
 שמו אבלי ולחורה נקרא בשם אברהם והחקירה אם
 יש לכתוב אבלי ג"כ חס הו' לו עוד שם לה"ק אחר -
 כי מאחר שנקרא צפי כל העולם בשם הכינוי - ולא
 נכתוב בהג"פ רק שם לה"ק לבד יעשה הרוחה שאין זה
 המגרש - כי שם הכינוי שלו נגזר משם אחר - משא"כ
 בג"ד שהשם שנקרא צפי העולם הוא אהרן וגם נקרא
 לחורה בשם אהרן - ויהודה הוא מן החתימה לבד -
 ליכא עשות כ"כ חדא דגם שם החתימה ליב מזורק
 עם שם אהרן וליכא עשות כלל - דבשלמא שם החתימה
 סותרת לגמרי שם הקריאה משא"כ כאן - ובסברה זו
 הביא התו"ג ס"ק ל"ד - ב' כי שם הקריאה עדיף טפי
 משם החתימה - כי לדעת הרמ"ם החתימה שהכל קורין
 לו בו מותר לכתוב אפילו לכתחילה - ובשם שהוא רק
 שם החתימה אסור לכתוב לכתחילה וכן הוא דעת הרמב"ם
 כמו שפירש התו"ג דבריו - ובאשר זכרנו לעיל - וה"כ
 זכינו לדון - דכמעשה של הט"ז ששם הכינוי הנקרא
 צפי העולם יש לו ב' שמות של לה"ק לכן יש להקפיד
 קצת ע"ז לכתוב גם שם הכינוי כנ"ל משא"כ בג"ד שהוא
 רק שם של חתימה לבד והעולם אין קורין כלל בזה
 השם - אף שיש לשם הכינוי ב' שמות של לה"ק אין
 קפידא כלל - כן נראה ברור וס' יזילנו משיגאות :

ונידון שם אהרן אשר נקרא צפי כל ארון בקמץ -
 זה מבוחר בזהו ח' בשמות אנשים שיש פלוגתא
 דהיכא שהנקודות אין שוין אם יש לכתוב ג"כ קיצור
 השם המכונה ארון - ושם שם הט"ז שאין לכתוב
 חלא אהרן בלבד - ומשמע שהכינוי גם האחרונים כן
 וכ"מ מכללים של ב"ש גם אלעזר ליזר ששם שהוא
 מובלע צעיקר השם ח"ל לכתוב שם הקצר - אפילו היכא
 שהנקודות אין שוין - ועוד יש לי כמה ראיות לזה ודו"ק :

מב

שאלה

נידון חסש שנקראה בשם העריסה לביה איטה
 וכן נכתב בכהונה ובתנאים - אך צפי
 העולם צפי כולם נקראת בשם לביה לבד וכמעט
 שנעלם מאנשי עירם שיש לה עוד שם אחר -
 וחקרתי אצל אב"י ואמרו שהם קורין לה
 תמיד בשם לביה לבד זולת לפעמים קורין אותה
 בשני השמות והוא מועט מאד שיקראו אותה
 בשני השמות :

תשובה

לבאורה נראה מספר ט"ג בליקוטי שמות סי' ע"ז
 גבי שאסיה עובא וכן בסי' כ"ט גבי
 פרידא ביילה - דהיכא דהמיעוט קורין אותה בשני
 השמות ואינה חותמת עצמה כלל דים ליתן לכתחלה
 ב' גיטין ע"ש - לדין ג"כ שני גיטין בג"ד - ובאחד לביה
 איטה דמתקרי' לביה והשני צעיקר לביה דמתקרי' לביה
 איטה

לבן מכל הלון משמע שאין לכתוב ע"ש החתימה
 דמיתקרי - הגם שיש לומר דכאן כיון שניתן
 לו שם יהודה מעריסה ח"כ גם שם ליב הוי כמו שם
 של עריסה - ומזורק לזה חתימתו - דנוכל לכתוב
 בנט דאיתקרי אהרן ליב - ודומה לזה כתב גבי אלעזר
 אליעזר ס"ק מ' שהיכא שיש טעם לחתימתו כגון שידוע
 לו ששם העריסה הו' כך נוכל לכתוב דמיתקרי' אך
 בג"ד קשה מאד לומר שזה יהשב שם של עריסה כיון
 שאביו הגיד לו שגם בקטנותו לא נקרא כלל בשם ליב -
 לכן אינו דומה לשם דשם לה"פ צעת המילה נקרא
 בשם החתימה משא"כ בג"ד שגם צעת המילה נקרא
 יהודה ולא בשם ליב - בזודחי לא שייך כלל לכתוב
 דמיתקרי' מכל הלון נראה פשוט דאין לנו להכניס צפרות
 דחוקות לעשות סברות חדשות שזה יהיה דומה לשם
 עריסה - רק מועט שלא לכתוב כלל שם החתימה וכשר
 לכל הדיעות - גם אפשר דגם לכתחילה יש לכתוב כן -
 וס' יזילנו משיגאות :

עוד מלאחי דוגמא לזה גבי נתן נטע שכתב הב"ש
 בזהו נו"ן בשמות אנשים וז"ל אע"פ שכתבתי
 דבמקום פלוגתא חס הוא קיצור השם יש לכתוב שניהם -
 מיהו בזה דהיכא פלוגתא חס לכתוב צעין או צא'
 ורוב האחרונים ס"ל דהוא קיצור השם ח"ל לכתוב נטע :

ה' ור"ד למה שכתב הט"ז בס"ק כ"א שהיכא שיש לשם
 הכינוי עוד שם אחר של לה"ק יש לכתוב
 הכינוי ג"כ - שלא יאמרו שהכינוי הזה הוא נגזר משם
 לה"ק אחר - וכאן ג"כ יש לשם ליב עוד שם של
 לה"ק כגון ארי' - שיש לתקן חדא דהט"ז עלמו מסיק
 ע"ז שאינו חלא עלהיו"ט ולא לקפידא - והגם שמשמע
 מדברי הט"ז בס"ק שאח"י שיש קצת קפידא - וכן הביא
 הט"ז גבי אברהם אבלי ס"ק ל"ו - אך כדי שלא יסתרו

וא"ת עולה לפעמים צב' השמות ולפעמים צבס' יחק לבד . יען צפי כל העולם נקרא רק צבס' יחק לבד וגם בחתימתו לפעמים הוחס ח"ע צב' שמוח אך פעמים הוחס יחק לבד . והכרענו לכתוב יחק דמתקרי יחק מרדכי . כי יען שנקרא צפי הכל יחק לבד וגם רוב חתימתו יחק לבד וגם עליהו לתורה לפעמים קרי נמלא שס יחק עיקר והשם השני טפל הוא וכן משמע צע"ג בצער ליקוטי שמות סו' צ' ס"ק ג' . שכתב שס ואס כתב להיפך ראונו דמתקרי ראונו שמעון ג"כ כשר ח"ע"ג דבעלי' ובחתימה נקרא בשניהם . והשני שמות הם עיקר . עכ"ל כיון שב' השמות כתובים צפירוש ח"ן לחוס לעיקר וטפל . ובפרט שיש רוצים לומר דהקריאה שס זה לבד ניהו לו יתרון לסקדימו על של חצירו ע"ש . ומכש"כ צב"ד שהחתימה צרוב פעמים מכבדים להקריאה בכל העולם . וגם לה"ת לפעמים נקרא כך נוכל לעשות צודאי שס זה עיקר לכותבו לבד ועל הצ' שמות דמתקרי' ודו"ק :

ונידון שס חצי המתגרשת שנקרא צפני כל חליקים וגם לה"ת נקרא כך במלאפוס . וכן חתימתו ג"כ בוא"ו חליקים הנה צב"ש מבואר שיש לכתוב חליקים ביד אחר הקוף כמו שצבואר במקרא (בישעי' ומלכים ובכמה מקומות) . עכ"ל יען שחוס עלמו בוא"ו דמי ליהודא שחוס עלמו צאלף שהרבה פוסקים הסכימו שיכתוב צאלף לצסוף . ואפילו להחולקים שס כיון דשס ח"ן שינוי צמצטא משח"כ כאן דיד נרגש צמצטא חס נכתוב ביד . בוודאי כ"ע מודים בזה דיש לכתוב בואו ולא ביד . וכן משמע צב"ש גבי שמות האנשים גבי צאלי' שהחולקים לא יחלקו רק היכא שאין שינוי צמצטא משח"כ כאן דיש שינוי צמצטא' כי כתב צסופו כי ליכא שינוי צמצטא ע"ש . וכן משמע מהפר גודע ביהודא מ"ת סו' קכ"ד . גבי טאללא טאללי ע"ש צסופו דהיכא שיש שינוי צמצטא יש לכתוב כמו שחוס עלמו ע"ש . גם קלח רחיס מנ"צ מ"ת סו' ק"ד צבס' ישכר צאס שחוס עלמו בחד שין ח"ן לכתוב צ"ש :

מג

שאלה

ע"ד חשה ששמה דוסא צפני ביה קורין אותה דוסקא' גם שכנותי' הדריס צביחה קורין אותה דוסקא' אפילו צפני' . אך שכניה הדריס צביצותי' גם האורחים הבאים בבית קרעלמע שלה קורין אותה דוסא' . וכשהולכת למנין צימים נוראים קוראין אותה דוסא' וסס העריסה לא גודע . והנה לפי מש"כ הצ"ש והצ"ג גבי חלגיטא גיעא שהלוי צבס' העריסה ואס לא גודע שס העריסה תלוי בקריאת הרוב ואס ג"ו לא גודע יש לכתוב שניהם צנט ע"ש . וכן גבי שרה שרקא צאוח ח' וגבי צילא צילעא . וכאן שספק לנו שס העריסה וגם ספק לנו ח"ך היה הרוב . לכן הסכמנו לכתוב דוסא דמתקרי דוסקא כי לא נוכל לברר צבירר חס הרוב קורין אותה דוסא או דוסקא כי יען שרוב קריאתה הוא מצעלה וב"צ וזה ידוע כי לכתוב ג"כ קילור השס אינו מניק כלל . לכן טוב יותר לכתוב שניהם ושס דוסא לכתוב קודם כי מן הסבדא ח' זה שס העריסה . וגם לפי הסבדא הוא שס שהרוב קורין אותה . ונידון ח"ך לכתוב דוסא בשין או צסמך הסכמנו לכתוב

אימא . כי לא הקל הע"ג צנט אחד רק צדיעבד בצכבר יתן וח"א להשיג גט אחר ע"ש . אך כיון שקשה עלי ליתן שני גיעין ובפרט כי דעת הגודע ביהודה שיטנו מקודם גט הראשון וחא"כ יסדרו מחדש גט השני אשר זהו דבר קשה מאד . וגם הוא כפלא צעיני הצריות . ובפרט בין גט לגט יוכל להיות כמה שינוים בנידון הפשרות שנתהוה בין הזוג לכן חתרתו פתח למזוא רווחס להקל צנט אחד . ולחלק צדדו זה דשאני החס דהמיעוט ח' קגין אותה חמיד צפני שמות . והביא הע"ג צס"ק י"ז משס כנ"י דשס לידה עם הפורחא חולי' מלטרף לכיות רובי' והנה עיינתי צשו"ת הצנ"י דפירש שס הגמ' לפי דרך זה דהיה דכוי קרי לה רובא מרים ופורחא שרה ר"ל צבעת הלידה נקראת צשניהס ע"ש . והנה עיינתי בצספר הג"פ ס"ק צ' שפירש שס צדדרי רש"י שפירש על מיעוט שרה שמיעוט צני עירס ח' קורין אותה שרה לכן לר"ך לכתוב צנט מרים שהוא עיקר וסדר וכל שוס שיש לה' ופירש שס צדדך אחד שרש"י שולל צל"ת שמיירי צפני העיר כולו היה קורין אותה מרים ולפעמים שרה וזהו פורחא שרה . ועל זה קאמר דכהאי גוונא כשכותב מרים לחודא סגי אפילו לכתחילה וח"ו לר"ך מלות וכל שוס לרמוז שס שרה רק שהפירוש הוא שהמיעוט חגבים קורין אותה צבס' שרה לבד ולא צבס' מרים וסרוב חגבים צהיפך מרים ולא שרה . וכנה צב"ד נמו גם שהמיעוט קורין אותה רק לפדקים צפני השמות מכש"כ שאין לר"ך להזכיר שס המיעוט . ודמי לח' יחאח צס"ק כ"א . והנה צבעל החו"ג חולק על הג"פ : היינו דווקא היכא שכל צני עירה קורין אותה לפדקים שרה משח"כ כאן שרק המיעוט קורין אותה לפדקים צבס' השני בזה יודה החו"ג . ועוד נוסף לזה קלח יען צככאן צמקוס שנותנים הגט נשכח לגמרי שס השני . רק צביח חזיה אשר רחוק מכאן יותר מתחוס שס נקראת לפעמים צבס' השני . ודמי למאי דכתב הג"פ צס"ק נ"ד גבי מיריל מירוס . וכן גבי היגדל קאלמירה ע"ש צסעיף י"א . והנה חס נדמה זה צפני מקומות הנה צפשיעות לא נוכל כלל לעשות ספק לכתוב צהיפך צביח ח"טא דמתקרי צביח כי ח"ך נוכל לעשות שס שאינו צמקוס הכתיבה וח"ו צמקוס הנתינה לעיקר לכותבו החילה . וגם ח"ן להקשות כיון שהשני שמות הם מיעוטא דמיעוטא כאשר הוכחתי לעיל וח"כ ח"ך נוכל לכלול אותה כלל צהגט . נדמה זה לשס שנשחקע שפסול חס כללוכו צבס' העיקר . אך צאמת ח"ו כן כי יען בבית חזיה רחוק מהעיר ערך תחוס ושס ח"ו רק ביה אחד ח"כ שס צמקוס ההוא ח"ו נשחקע . כי צפני בית קורין אותה לפעמים צב' השמות וח"כ כיון שכלל המקוס ההוא ח"ו נשחקע נוכל לכלול צבס' העיקר ובפרט כי צככתובה וצככתאים ראשונים וחאחרונים נכתב צ' שמות ח"כ חזינן שלא נשחקע עדיין . סיומא דרך פסקא דהעיקר לכתוב צביח דמתקרי צביח ח"טא ודי צנט אחד וכן עשינו הלכה למעשה צבירוף הצד"ל דפה :

ושם ח"טא כהכתי כמה פעמים חלף יוד עית חלף' הגם צבצ"ש וצת"ג לא כתב כן אך ח"ן דורשין צשמות וח"ן לך צשמות ח"א מקומו ושעתו וכאן נקרא כך :

ונידון שס הצעל שנקרא צעת לידתו יחק מרדכי

רצקה וידוע שם העריסה שלה חין ספק שיכחז
 רק שם רצקה : וכוז מלאחי צטיב גיעין בשמות הנבים
 גבי שם רצקה חות ו' שיש לכתוב לכתחלה רצקה
 המכונה ריבה .

ונידון שאלחו בשם הצעל שנקרא בלידתו חלי' יהודה
 ליב אך שם חלי' נשתקע לגמרי לא בקריחה
 העולם כלל ולא לעלות לתורה גם לא בכהונה הכל
 בשם יהודה ליב לבד רק להתימתו חתם ח"ע לפעמים
 גם בשם חלי' . אך זה הוא מיעוט דמיעוטא . וגם
 זה שתי שנים צביחם שלא חתם ח"ע כלל רק שם
 יהודה ליב לבד . לענ"ד זה הוי וודאי נשתקע שם
 הראשון בכלל כי אמר לפני שמיים היוהו לחי' עוסק
 לא חתם ח"ע כלל בשם חלי' רק בעת שלמד בהדר
 או חתם ח"ע חיה פעמים מעט מן המעט חלי' ג"כ
 לכן הוי וודאי נשתקע . וצפרט כי שם יהודה ליב
 הוי שם העיקר אשר כשר להרבה פוסקים לכתוב בו
 לכתחילה . כי הוא שם המובהק שעולה לתורה וחותר בו
 לכן חין קפידא חפילו לכתחילה ומרוב פשיעות קארתו :

מד

כבוד הרב המפורסם וכו' . . .

מכתבו בצירוף הג"פ ששלחו עם המוכ"ז השליח

מצעל המגשר לכוון גיעני . והנה נידון
 שם רחל שכתב רומ"ע יפה גיוון . ונידון שם חליעזר
 המכונה לזר הגם שלפי הגדרה סברת הט"ג טיבס
 מאד שהומרא יתירה היא לכתוב המכונה לזר כמו
 שמבואר בט"ג . אך חס רומ"ע החמיר בזה מה טוב
 אך זה נשמע במ"כ שכתב הכהן אחר הכינוי . והנה
 מבואר בהדיח בס' קב"ש במקום שכותבין הכינוי
 והוא כהן או לוי לר"ך לכתוב הכהן או הלוי קודם
 הכינוי . והביתו הב"י והרמ"א וגם כל האחרונים
 והג"פ והסו"ג כולם צפה אחד את הדין הזה בפשיטות .
 אמנם חס כהנ' צהיפך חס כבר דיעבד . חין מהם
 דובר דבר מה דינו . כי חלי' לפי החשב הטעם של הדין
 זה . דחיישינן שמא יעשו ויאמרו דגם הכהן או הלוי
 הוא כינוי לו ובאמת חינו כהן או לוי . לפ"ז יש
 לפסול חפילו דיעבד כיון דמהא שכתוב הכהן אחר
 הכינוי הוי כמוכה מחוץ חלי' כהן . והוי כחשב זיוף .
 חיברא מלאחי בד"מ שהציה בשם ס"ג שראש קלח גיעין
 שנכתב הכינוי קודם ומשמע מלבינו ברק לכתחילה יש
 ליזכר לכתוב הכהן קודם . אך לא לפסול דיעבד . וכ"מ
 מסוף לשונו . שכתב וז"ל ובמהרי"ק נמלא אהרן דמתקרי
 חליעזר הכהן והוא כתב כן לכתחלה . וחלי' יש לחלק
 בין דמיתקרי לחיכה עכ"ל משמע דבדין הראשון חינו
 רק לכתחלה . אך צ"ז נוכל לחלק דזה דווקא בימיכה
 שהיה קלח מהם נוהגים לכתוב חיצת הכהן או הלוי
 ח"כ"כ לכן חין לחוש דיעבד . כי יאמרו הרואים שהוא
 מהנהגים להיפך . משח"כ צומה"ז שכל העולם נמשך
 אחר פסק הרמ"א וכל האחרונים לכתוב הכהן קודם
 הכינוי . חוי כשנכתב הכינוי קודם החשב גדול מאד
 שיאמרו שהכינוי הוא כהן או לוי . ובעלם חינו כהן
 או לוי . כי חס היה בעלם כהן או לוי חין יעשו
 הצ"ד לכתוב צהיפך . חלה מסתמא עבו הצ"ד כהוגן
 וחקרו על הדבר שחיצת כהן או לוי הוא רק כינוי שלו
 ובאמת חינו כהן ולוי . ודוגמא לסברא זו מלאחי בג"פ
 סימן

לכתוב בסמך יען שמלינו במשנה כמה פעמים כה"ג
 ר' חגיגה בן דוסא ור' דוסא בן הרכינס והגם בשם
 בחולם והכא במלפוס . אך יען שאותיות שוים לא
 יעשה הקורא כלל לומר שזה השם הוא של השם אחרת
 יען שנוכל לקרות כהלכתא כמו שנקראה במלפוס
 כמו"ש הצ"ש סברא זו . ונידון חין לכתוב דמתקרי'
 או המכונה הגם כי שם השני הוא צוודחי לעז והשם
 הראשון הוא לבון משנה . ויש סברא לדעת הרמ"א בס'י
 קב"ע עיף ט"ו לכתוב המכונה יען שהשם הצ"י הוא
 לעז . אך יען שדעת הצ"י היכא שהשם השני יולא
 משם ח' לכתוב דמתקרי וגם לבון תרגום חינו כלשון
 הקידש לענין ח' או ה' לבסוף . כמו שכתב הגאון
 ס"ק כ"ד . לכן מסתמא ה"ה לענין המכונה . ולפי
 הסברא מה שמלינו במשנה היא ג"כ כמו לבון תרגום .
 ועי' בכללי הצ"ש עיף י"ז ויש לחלק ע"ש בט"ג ס"ק
 י"ז . וצפרט שזה גופא לא בריחא לן חס שם דוסא
 של חשה הוא מלבון משנה ר' דוסא . או מלבון עמים
 שהוא מלבון נשמה כידוע . והצ"ש בס"ק למ"ד כתב
 כל היכא דמסתפקא לן חס לכתוב דמתקרי או המכונה
 לכתוב דמתקרי . לכן הסכמנו לכתוב דמתקרי :

עוד צגט אחד שהי' שם חזיו יהודה ליב וסי' הוחס

עלמו שם חזיו יהודה צאלף וגם חזיו סי' הוחס
 עלמו כך והסכמנו לכתוב ג"כ יהודה צאלף . הגם
 שמס"ח ננסת יחזקאל לא משמע כן אך כיון שדעת הט"ג
 ס"ק ט' מסכמת לדעת השב יעקב . היכא כידוע חתימת
 חזיו צאלף חוי יכתוב צאלף . כי כן משמע מלבנו ס"ק
 הצ"ל שכתב היכא דדרכו לחתום שם חזיו צאלף וחיו
 ידוע שם חתימת חזיו חין החתום דכותבים לכתחילה
 יהודה צהא . משמע מלבנו היכא כידוע חתימת חזיו
 שהי' הוחס צאלף לכתוב צאלף :

ונידון חשה אחת בשם העלמי שלה הוא מלידה רצקה

ואח"כ מחמת חולי נשתנה לדינה . ואח"כ
 מחמת חולי פעם צ' נשתנה לשם רחל . אך אח"כ
 נשתקע שני השמות הללו מחמת שאין אחד שיקרא לה
 בשם מחמת חולי . רק בשם עלמי רצקה . וכן
 כשמזכרין צביהכ"ג ג"כ בשם רצקה לבד וכן נכתב
 בכתובה . וגם חמה של האשה סיפרה לי שצפני'
 קורין אוהה ג"כ בשם רצקה . ואם נלרף את השמות לא
 תענה אותה כי חגיגה רוצה כלל שיקראו לה בשמות
 הללו . רק שיש לה בת קטנה להאשה הצ"ל ולומדה
 אותה ששם חמה הם דינה רחל רצקה . וזה נקרא
 לפעמים רחוקות מאוד . וכשרוצה לשחק עמה שחלה
 את הילדה חין קורין את אמך . הציבה דינה רחל רצקה :

לענ"ד לית דין לר"ך צושם כי זה הוא כמו

נשתקע השם של חולי שאין לכתוב אותה
 כלל צגט כמו שמסיק הצ"ש . יען שפשיטה חין קורין
 אותה רק רצקה :

ובנידון שם האשה הצ"ל שבני העיר קורין אותה

ריבה רק חמה ובעלה קורין אותה בשם העלמי
 שלה רצקה . וכן כשעובין מי שברך וכן בכתובה
 הכל נקרא בשם רצקה . לכן יש לכתוב שם רצקה
 לבד יען כי ידוע כי שם העלמי שלה רצקה ולא כתב
 הצ"ג רק היכא שאינו ידוע חס היה שמה מעריסה
 רצקה או ריבה והכל קורין אותה ריבה או יש לכתוב
 ריבה . מה שאין כן כחן שבני ציחה קורין אותה

הט"ג גבי הירש הערש שבמדינתנו מדברים בלשון
 בינוני בין חיריק ובין סגל וגם נסמוך על דעת הרמ"א
 סוף סי' קכ"ט. שאם שניה דברים אלו כשר דיעבד
 והיינו בכינויים. ולא שלחתי בחזרה וסדרתי הנ"פ :

אך רע עלי המעשה שהוכרתי לסדר ג"פ בשהי
 ריעוהו גדולות. כי בלחמ למה לא ישניחו
 ב"ד בהשגחה יתירה ולעייין קודם כל הדינים השייכים
 לזה שלא ילא מכשול מת"י. ולכן ברוב חבתי למעכ"ת
 לא מנעתי מלהוכיחו בהכחה מסתרת והאזהרה גלו'
 שכל להבא יזהר מאד בדברים הללו. ומעכ"ת יסלח
 לי. כי מסברון רוחי דברתי זאת :

ממני ידירו דו"ש יעקב במהר"י טבויסק.

מה

- לידירי אי"נ הרב המאור הגדול חו"ב.
- המפורסם בקש"ת כמהור"ר שלום נ"י.

מכתבו היקר קבלתי על נכון והנה להאריך בענין
 זה אין לורך כי יש די צמח שהאריכו
 האחרונים והעולה על כולם הט"ג. וז"ה כי מלאחי רוב
 דברים שדברתי באחרונים לכן אין לפול דברים והנה
 בזה המגש אשר חוהם ח"ע בשני יודין וברשימה ע"ג
 וזה מורה בחלוצי כי חוהם ח"ע בשם אליהו כמו שנקרא
 לחורה. ועכ"ז לא מלאחי לבי לכתוב שם אליהו לבד.
 והגם כי לפי הנראה כי אלי' הוא קיצור השם מאליהו
 אך ידוע דשם הקיצור שיש לו לה"ק אחר לריך לכתוב
 גם שם הקיצור. ובמקרא נמלאו שניהם אליהו גם אליה
 הגם כי מבואר שם דווקא אם נמלא לפעמים במדינתנו
 מי שנקרא באותו שם של לה"ק השני. אז לריך לכתוב
 קיצור השם אבל אם אין שם במדינה ההיא שם של
 לה"ק הנ"ל בזה לא לריך לכתוב אפילו קיצור השם אך יפן
 שכל האחרונים מרעישים העולם בשם זה של אליה
 לכן לא נוכל לומר על קיצור הזה שזה השם אלי' הוא
 קיצור השם מאליהו. כמו דלמרינן גבי שם אשר
 לא נמלא כמוהו בשם לה"ק. לכן הסכמתי שיכול לכתוב
 אליהו דמחקרי אליה כמ"ש רומע"ל וכמו שעלה על
 דעתי בעת מכתבי הראשון לרומע"ל :

אך איש אחר בשם אליהו. שחש ח"ע בחד יו"ד
 וברשימה ע"ג או שאין יודע חתימתו. הנה
 הגם שהיטב דבר מעכ"ת בזה שבמדינתנו אין שום
 איש נקרא מעריסה בשם אלי' וכן בעליה החורה רק
 בשם הניחוי וא"כ היבט אלי' הוא רק קיצור השם והצדדי
 ראוי לזה משם יהושע אשר ע"פ רוב נקרא חלוננו
 הושיע ועכ"ז עשיחי ג"כ כשר בעלמנו הלכה למעשה שלא
 לכתוב רק שם יהושע בלבד. מסבחה הנ"ל. הגם שנמלא
 במקרא שם הושע בן בארי. עכ"ז יפן שבמדינתנו
 אין מלוי כלל שם הושע רק שם יהושע. ומלאחי ג"כ
 סברה זו אח"כ בט"ג להדי' ושם אלי' הוא ג"כ דומה
 לזה. אך עכ"ז לא מלאחי לבי לעשות מעשה נגד
 הגאון בעה"מ טוב"י שמחמיר מאוד בדבר וכן משמע
 ממה אחרונים והגם שהגאון בעל שבות יעקב מיקל
 לכתוב בשם אליהו לבד אך המדקדק בדבריו יראה שכן
 הוא הנהוג במדינתם לקרות צפי כל במלאפוס היו"ד
 אליה ואז מושך הווי ממילא רק שההא נבלע במבטא
 לכן הקיל לכתוב שם רק אליה כי הקריאה צפי רוב
 העולם

סי' ו' ס"ק קכ"ט הגם ששם אינו מבואר סברה זו
 להדיח אך נוכל להמליח משם סברה זו גבי שם פירלע
 פערלע שהשכנוים משנים בכהיבהס מן הספרדים.
 ועכ"ז אינו אומר דעתי לפסול אפילו דיעבד או במקום
 עיגון. רק במקום דאפשר להקן צוודחי ראוי להקן
 לכתחילה. וה"ו לא נלא חנא וכו' ואל יחדני שאני רואה
 להכבד בקלון חברי. כי ספר יספר לו השליח גודל
 סברון רוחי שהי' לי מזה :

שוב

ראיתי עוד דבר אשר לא ישר בעיני. שכתב
 יחזקאל המכונה חלקיל ביו"ד. ואם בזה שכתב
 המכונה יפה כיון. כמו שמשמע מוס' חו"ג ששם
 חלקיל הוא כינוי משני שמוה משם חזקי' ומשם
 יחזקאל. וזה ידוע שכל כינוי שיש לו שני שמות ביה"ק
 יש לכתוב לה"ק וגם הכינוי. הגם כי לענ"ד שזה הי'
 במדינה אשכנז ששם מלוי שם חזקי' כדמשמע מספר
 הט"ג גם מוס' כנ"י שהיה מלוי אללס שם חזקי' לרוב
 ע"ס. משא"כ במדינתנו שלא נשמע מעולם שם חזקי' :
 לענ"ד אינו לריך לכתוב הכינוי חלקיל. כי הכל יודעים
 ששם חלקיל נגזר משם יחזקאל. ולא יעלה על שום לב
 שזה כינוי משם חזקי' כי אינו מלוי כלל ואפילו טעות
 שאינו מלוי לא מיקרי. ולכן לא היה לריך לכתוב
 המכונה. אך אם רומע"ת החמיר כסברה הט"ג יפה
 כיוון. אמנם מה שכתב היבט חלקיל ביו"ד. על זה
 נפל חללי ספק גדול כי ידוע בט"ג ובצ"ש שאין להטיל יוד
 בסוף רק במקום שידוע שמדגישין היו"ד כמו גבי בענדיט
 בענדעט גבי הירך הערש וגבי גומפרעכט גומפריכט.
 וכחצו במקום שאין יכול להחבר. דהיינו במקום
 שאין דוחקים לא בסגל ולא בחיריק יש לכתוב בלא יו"ד.
 וזה חללי ספק שלא חוגל לברר. ול"ל שם געילי וכדומה
 ששם רגילין לחתום גם בכינוי לכן נוכל לידע מהחתימה
 אם מדגשים היו"ד משא"כ בשם חלקיל שאין חדס חס
 ח"ע בשם הכינוי זה לכן קשה עלי מאד להכריע.
 ויותר הי' טוב אם היה נכתב בלא יו"ד שאז יכול לקרואו
 כמו שירנה. ובמקום שיכול לקרות כמו שירנה אין
 שום חשש כי לא ילא לעז על זה. כי יאמרו שכן הוא
 שם המגש והבזח סברה זו בכהי מקומה. ואם
 רומע"ת רואה להחמיר היה לו לכתוב ג"כ והמכונה
 חל"על. והגם כי נוכל לספק חללי הוא חלקאל צלירי
 מתיבה יחזקאל וכדמשמע מוס' ע"ג. אך זה רחוק מאד
 בפרט במדינתנו שהכינוי הוא חלקיל צלדיק לא במדינה
 אשכנז שהכינוי שם בזין חזקיל כמבואר שם. לכן בחלף
 אין לספק כלל רק בעיין או ביו"ד. הקיצור היולא מכל
 דברי הנ"ל שאם הוא השם עיגון אפילו קלה. אזי ליה
 דינא ודיינא והג"פ כשר. והעיגון הוא פירוש שהאשה
 אינה יכולה להיות בשום אופן עם בעלה וממנו לא
 נוכל להביג ג"פ אחר לדעתי נקרא זה עיגון כי מה לי
 עיגן שהלך בדרך למרחוק. או שאינה יכולה למיחדר
 טמו והא אינו רואה לגרסה כי אין חדס דר עם
 גחם בכפיפה אחת. אך אם מעכ"ת מצין בדעתו
 שיכול להסיג ג"פ אחר מהבעל ויאז בכבודו אז הוי
 לכתחילה וחזי ראוי וראוי לכתוב ג"פ אחר כאשר
 הארבעה למעלה :

ובאמת

עלה בדעתי להשיב את הנ"פ חללי נוכל להליל
 ממנו ג"פ ח"ר. אך יפן שאזי המגורשה
 ההתן חללי חללי הוכל לבח בהו לילי עיגון שגם ג"פ
 זה לא הסיגו כי אם בערמ דגוי ובקוסי. ע"כ אמרתי
נשים עיגן נבמ. דעתי. וארפתי לזה מה שכתב

העולם מסייע לזה . מש"כ במדינהו שאלו קורים רק אליה בסגול חחה היוד הוא רק משם אליה ולא מאליהו לכן קשה מאוד להקל נגד הגאונים הנ"ל . לכן כשהקרה לפני גם כזה כזה כחבתי שני גיטין . אך על דרך שכתב הנזכר לסדר מהחילה הכתיבה והנחיתה של גט אחד ואח"כ הג"פ השני כי בנתינת שני גיטין כאלו אין שום חשש . כי מה שהחמירו האחרונים וגם הראשונים בנתינת שני גיטין הוא רק באופן שנסדר על דרך השו"ע שכתב שני גיטין כזה אחר זה קודם הג"פ של הראשון אך בדרך הנ"ל שנתן ומוסר ליד האשה ג"פ אחר כזה ואח"כ חומר שלריך עוד ג"פ אין שום חשש ברירה ולא שום דבר . וכמו שהאריך בזה בעל נודע ביהודה . וזוודאי לא נעלם ממנו דברי הגאון הנ"ל . ומה לי להאריך בדבר זה . ויודון שם חצי המנהג דוב המכונה בער : ובפי כל נקרא בער . אם בפניו נקרא בער כי איש נכבד הוא וקן . ויקפיד אם יקראו בפניו בער רק אולי אנשים יחידים זקנים ממנו גם אשה הם יקראו בפניו בער . ועל אלה לא יקפיד . מש"כ על רוב העולם יקפיד זוודאי . דמי למ"ס הב"ש בזה וי"ו גבי וואלק וועלקא ע"ש ובטיב גיטין ס"ק ד' בזה ו' גבי שמות אשים . העולה משם דים לכתוב כה"ג דוב המכונה בער יען דעיקר השם נכתב בג"פ ואולינן בזה רובא דעלמא ע"ש . יוחר אין לחזק רק חו"ש :

ידידו הדו"ש יעקב בפהורר יהודא ז"ל סבויסק

מו

שיל"ת היום יום ג' ה"י שבט לשרר
 אעצד ויהי ה' עפר" תר"א לפ"ק בויסק
 שפעת ברכה ופרבית שלום לירדיו או"ג ה"ה
 הרב האמור הגרול חו"ב הפירסם בקש"ת כשהו'
 אורו' ליפסאן נ"י ע"ש כל המסתופפים בציוו .

חשתי מזה . דהיינו שנאחו הסברא ששם שעי' הוא קילור השם מיסעי' וגם מיסעיהו ג"כ . וכמו שכתב רומכ"ה וא"כ הוי שם שעי' קילור השם משני שמות הנ"ל ומבואר באחרונים גם בליקוטי שמות סי' ז' היכא שיש לקילור השם שני שמות הקודש יש לכתוב השם הקילור . וזיאר העיב גיטין טעמו בזה ח' בשמות אנשים אות ח' ס"ק כ"ח שבקל נכלל לטעות שהרואה יאמר כי בעל הגט שנקרא קילור השם אין לו רק שם הקודש אותו שאינו נכתב בגט וזה נכתב בגט הוא איש אחר כן הוא המלית הטעם של המחבר טיב גיטין . וא"כ בנ"ד נמי איכא חששא הנ"ל שהרואה יאמר ששם שעי' הוא רק קילור השם מיסעי' ולא מן יסעיהו וא"כ אינו אותו שכתב בגט . והגם כי מבואר שם בליקוטי שמות שהיכא שמובלע שם הקילור בעיקר השם אין לריך לכתוב הקילור אפילו היכא שיש לעיקר השם כינויים אחרים . כמו אליעזר ליור יחזק חילוק (וגם בס"ק שח"ח מבואר בזה) ששם שעי' אין לריך לכתוב חלל שם יסעי') אך יעין מר בשמות אנשים בס"ק כ"ה בזה ח' שנבי אליעזר ליור וכדומה אין שום טעות כלל . כי הכל יודעים ששם ליור אין לו שום קודש אחר רק אליעזר וכן באילוק רק יחזק . מש"כ בנידון דידן ששם שעי' הוא קילור השם מיסעיהו ומיסעיהו . איכא חשש הנ"ל . שיאמרו ששם שעי' הוא קילור השם רק מיסעיהו ולא מיסעיהו ושם יסעיהו הוא שם אחר ולכן לא הביאו האחרונים הנ"ל רק חלל היכא שמובלע הקילור השם בעיקר השם . ועיקר השם יש לו כנויים אחרים אז אין לריך לכתוב הקילור השם . כי הכל יודעים כי האיש שיש לו הקילור השם אין לו רק שם הקודש אחר . מש"כ כשהקילור השם יש לו שני שמות בל"ק אז לא מופיל כלל מה שהוא נבלע בעיקר השם כן נראה לענ"ד הקלוסה . ואין להקשות לפי שכתב זו ח"ך כתב הרש"ל גבי סעדי' שעי' שיש לכתוב סעדיה דמתקרי שעי' ואם העיקר ששם יסעיהו יש לכתוב רק שם העיקר ולא שם הקילור דמתקרי שעי' . נכלל לומר כי הרש"ל לשיטתו חזיל דס"ל שמן הסהם יש לכתוב יסעיהו בלא וא"ו כי מסתמא לא ניהן השם על שם יסעיהו הנביא יען שנהרג ר"ל . וכן ס"ל הג"ש והב"ש . הגם שכתבו שיש ליתן בזה שני גיטין . אך כן משמע הלשון דרובא הו' קורין בשם יסעיהו . לכן כשנקרא בשם יסעיהו לצד אין לספקו אולי הוא קילור מיסעיהו כי הוא אינו בנמצא כמו שכתב הסברא זו בעל טיב גיטין גבי חילוק שאלתיאל . וגבי יעקב המכונה יעקל בס"ק כ"ח הנ"ל . מש"כ כעת שנחפזט המנהג שכל מי שנקרא שעי' נקרא לתרה בשם יסעיהו . וא"כ הוא קילור השם משני שמות ואיכא חשש הנ"ל . והגם כי לא נכחד ממני כי לעינן דיעבד נוכל לחלק ששאר קילור השם אשר יש לו שני שמות של לה"ק איכא חשש הנ"ל . מש"כ בשם יסעיהו . הכל יבינו כמו שהוא קילור השם מיסעיהו כן הוא קילור השם מיסעיהו וא"כ איכא חששא הנ"ל אך לכתחילה כל מאי דאיכא לברורי מבררינן . גם אופן הב' שכתב רומכ"ה לא ישר בעיני כל כך לכתוב יסעיהו דמתקרי יסעיהו איכא ג"כ קח חששא הנ"ל דיאמר דשעי' הוא רק קילור השם מיסעיהו ולא מיסעיהו ובאן שכתב יסעיהו דמתקרי יסעיהו הקילור השם שלו שעי' הוא אחר . לכן המחזור שכולס לכתוב כמו שכתב רומכ"ה כי בזה נלא כל הדיעות כי קילור השם במקום שאין לריך לכתוב אינו מוסיף כלל אם כתב כאשר

אחדשה"ט באהבה מהודענא שקבלתי מכתבו ודבריו הנעימים זכונים על לפני האמת ואין בהם נפתלי והנה מה שהמחוק רומכ"ה סוד עמי חיד לכתוב באחד שנקרא לתורה ומתימחו יסעיהו (כי חתימחו הוא יסעיהו עם ה' נקודה בזה מורה על חסרון אות האלו) ובפי כל נקרא שעי' והנה באמת דנינים אלו קשה מאד העיון יען שהשורש הוא מעט בגמ' ובקל נוכל לדמות סברא לסברא ויש לדחות חזרה סברא כי דבר שאין לו שורש בקל נופל הטעות . אך יען שהפוסקים האחרונים דברו מזה וזיותר הגאון המחבר טיב גיטין שהחייב דזיבור בזה מאד לכן נלך בעקבותיו ובסברותיו . והנה רומכ"ה פנפל בהכמה על שלשה אופנים חיד לכתוב הג"פ הנ"ל :

וראיתי לענ"ד שיפה כתב רומכ"ה האופן השני לכתוב יסעיהו דמתקרו יסעיהו כי בזה נלא כל הסיקות כאשר נבאר בעז"ה לפי קט שכלי . כי לכתוב שני גיטין מלבד שכתב השו"ע שאין לכתוב רק מדוחק גדול אשר זוודאי לא נעלם זה מכבוד רוי"מ . מלבד זה בגט הנשלח הגאון בעל נודע ביהודה מ"ק סי' ל' מחמיר מאוד מאד מלכתוב שני גיטין יעין רומכ"ה שם כל טעמו ונימוקו עמו . ובפרט בנידון דידן שאין לורך כלל רק לכתוב כפי אופן הב' שכתב רומכ"ה כי האופן הראשון שכתב לכתוב שעי' בלבד הגם שדיעבד זוודאי כשר אם הי' נכתב כך . אך לכתחילה

הרחק מאד . שלא יכול להביא בשום אופן ע"י שליח
 כי חיזו שליח ימלא סימסור נפשו לילך למרחקים במקום
 ימים גדולים להביא הג"פ . במקום עיגון כזה צוודחי
 ג"כ רמ"ח יודה לזה ופוק חזי מה עמא דבר . שכבר
 נעשו כמה מעשים לשלוח ע"י פאסט בהסכמת כמה
 רבנים גדולים וכדעת הר"ח"ש ספ"ב דגיטין שכתב שכן
 נוהגין באשכנז ולרפת וכי נוכל לשלוח ע"י ח"י וממנה
 בכתבו שליח ישראל שבאוהו מקום :

והנה זה פשוט שהשליח לריך שיאמר בפ"ג ובפ"ג ומיירי
 כגון שאירע המעשה שהשליח ראה הכתיבה
 והחתימה . ועיין רומ"ח התו"ג שכתב ג"כ בפשיטות :

והנה בנ"ד לא שייך זה כי השליח שיעשה פה לא
 ראה הכתיבה והחתימה . לכן עלתי עלת
 חורה לעשות כן שהבעל ימנה במקומם חיזה חיש
 לשליח להולכה . וימסור לשליח הג"ל כמו שכתב בסידור
 גט הנעשה ע"י שליח . ויכתוב הרשאה הכל כמבואר
 שם . ואח"כ ימנה השליח הג"ל שליח במקומינו . היינו
 שיבוא השליח ויאמר לפני ב"ד אהם ב"ד היושבים
 פה פו"פ ופ' חני ממנה את יהודא ליב בן יעקב
 מצוסק לשליח להולכה שיוליך גט של יהושע ליב דמתקרי
 יעקב בן מאיר . שכתב לגרש בזה לאשה ח' בזה
 ליב . שיוליך את הגט לאשה ח' בזה ליב . והאח ידו
 כידי ועשיהו כעשיהו . ופיו ודבורו כדבורי .
 ונתן חני לו רשות לעשות שליח במקומו ושליח שליח
 אפילו עד השעים והשעה שלוחים אפילו בלא אונס בכל
 מקום שימלא אותה הוא או שלוחו או שליח שלוחו .
 אפילו עד השעים והשעה שלוחים אפילו בלא אונס
 מהא מגורשה צו מצעלה יהושע ליב דמתקרי יעקב בן
 מאיר . ומוחרת לכל אדם וגט זה בפני נכתב ובפני
 נחתם . כל הג"ל יאמר השליח בפני ב"ד . והב"ד היינו
 השלשה היושבים הג"ל יכתבו הרשאה בלשון זה : במוצב
 חלחא הינח בכך וכך בשבת בכך וכך לירח פלוני בכך
 וכך לבריאות עולם למנין שאנו מונין כאן וכו' כמו
 שכתב בשו"ע הנוסח כששליח ראשון עושה שליח שני .
 ואחא לקדמנא פכ"פ וצידו גט ששלח פכ"פ לגרש צו
 את אשהו והביא לפנינו הרשאה מקוימת מתוקנת כתיקון
 חכמים . שעשאו הבעל פכ"פ להוליך גט זה לאשה פכ"פ
 ונתן לו רשות לעשות שליח במקומו . ושליח שליח אפילו
 עד מאה שלוחים אפילו בלא אונס . וע"פ אותה הרשאה
 מינה על פינו ובפנינו את יהודא ליב בן יעקב מצוסק
 להיות במקומו . ובפנינו ח"מ אמר פכ"פ אהם ב"ד
 היושבים פה פו"פ חני ממנה את יהודא ליב בן יעקב
 מצוסק שיוליך הג"פ הג"ל לאשה ח' בזה ליב והאח ידו
 כידי ועשיהו כעשיהו :

מח

נשאלתי גידון ג"פ אחד שהבעל הסוה ח"ע עס
 אשהו שהתן לו כך וכך ויתן לה ג"פ .
 והפסד הלז עשו בפני הרב . ואח"כ חזר הבעל ונהפסרו
 בינו לבינה שהתן לו עוד עשרים רז"כ קודם נתינה
 הג"פ . ובתנאי שלא יודע להרצ המסדר (מפני חיזה
 טעם ידוע שהי' לו) . ועשה המדובר עמה תנאי
 שהניג העשרים רז"כ היינו שהרשאה תחילה והניח זאת
 בקאנווערט ותחתום ותתן לו החותם למשל . ואח"כ
 קודם הסידור הג"פ תמסור לו הקאנווערט . והיא
 עשהה **יח**

כאשר רומ"ח הביא ג"כ סברה זו המבואר בשו"ע
 סעיף ט"ו ומשמע שם בהג"ה שגם לכתחילה יכולין
 לכתוב שכתב שאם רוצה לכתוב חיזו מזיק וכמו שמבואר
 בב"ש בהד"ו שאין קפידא כלל רק שאין לריך . וזוה
 ללא נמי שאם אפילו היה שמו מעריסה ישעיה לבד
 ושם זה לא נשחק עדיין כמו"כ רומ"ח . כיון שרק
 מחמה רהיטת המבטא נפלט הי"ד . מ מ כבר כתב
 הנודע ביהודא צמ"ק סי' ז' שהבאתי למעלה גבי שם
 אליה שאם היה ראוי לכתוב מלא וכתב חסר אשר יען
 שהוא כתיבה שהכל יקרוין אותו שלדעה הר"ח"ש כוהבין
 צו לכתחילה ולדין עכ"פ דיעבד כשר אפילו בלא דחק
 גם אין להקפיד על מה שכתב דמתקרי כי כבר כתב
 הטיב גיטין ופסק להלכה גבי סעדי' טע' שכתבו
 דמתקרי . והגם שיש פה לחלק קלח אך מהידוע מכל ספרי
 אחרונים ומרוב הראשונים מפורסמים שאם כתב דמתקרי
 במקום שהיה ליה לכתוב המכונה כשרי וכשיש שום ספק
 איך לכתוב יכתבו לכתחילה דמתקרי . וידין שם רחל ג"כ
 יפה הורה רומ"ח יען שאין קרוין אוהה כלל בשם
 השני לא בציחה ולא בעירה הוי כנשחק שם השני .
 ואפילו אם הכתובה נכתב בשני השמות אין משגיחין כי
 הוי כמו נשחק אח"כ ובקל נוכל לחלק בין מה שכתב
 הטיב גיטין בשער ליקוטי שמוה סי' כ"א ששם ע"י
 הכתובה חזר ויער צפי המועט משל"כ כאן ושם ראחא
 ג"כ פשוט שהוא קיטר השם כי ידוע הוה והפ"ח ילולו
 משגיחות ומחמה נחילת צעה"ד לא יכולתי להאריך כראוי
 ואחז המחילה . מנחי ידיו הקבור באהבתו יעקב :

מז

מכתב ששלחתי לחרב דאמעריקע

הגם ששמו הנכבד נעלם מאהנו אך לשמע חוון
 באתי ג"כ בצקשה בדבר מלוא גדולה כזו
 כי כמה חשו חז"ל בהקנה עגונות . לכן מלאחי
 לבי לבקש להטריח לכבוד רומ"ח בהשחלוח להשיג ג"פ
 הג"ל בעד אשהו העגונה ועלובה רוח זה ששה שנים .
 ויען שהבעל חיזו בקי בשמות המגרש והמגורשה לכן
 שלא ילא ח"ו הקלה באתי לרשום השמות שיוכתבו בלי
 פקפוק . הנה המגרש הוא נקרא במדינתו יהושע ליב
 בן מאיר וכן ה' נקרא להורה וחותם ג"כ . וכעת נקרא
 יעקב פרידליב לכן באתי כמזכיר לכהו' יהושע ליב דמתקרי
 יעקב בן מאיר כי יען שנקרא כך במדינתו יהושע ליב וכן
 נקרא להורה וחותם ג"כ . לכן יש לכתוב שם הכתובה
 עיקר ושם הכתיבה טפל היינו דמתקרי . והשני שמוה
 יהושע ליב כיון שנקרא בשניהם וכן נקרא לתורה ששם
 יהושע ליב לכן יכתוב שני השמות ביחד בלי שום
 מכונה בנתיים רק יהושע ליב בן מאיר . ושם אשהו
 ח' בזה ליב כי חיזו ידוע לנו שם אביה רק הלעז
 אצל הלה"ק שלו אם יהודא ליב או ארי' ליב חיזו ידוע
 לנו לכן יש לכתוב שם ליב לבד :

והנה גידון שליח הג"פ על פאלט הנה הגם שהרמ"ח
 צמ" קמ"א ס' ל"ה מביא שיש חולקים
 שאין למנות שליח ע"י ח"י . גם כתב שלא ראה נוהגין
 כך . נוכל לימר שזה היה בימות הראשונים שהעיגון
 אינו רחוק כ"כ כי לא הי' העולם מיושב כ"כ . אך
 בזמננו שכל העולם כולו מיושב . ואחד ירחיק נודד

ממ

נשאלתי על ג"פ • שהי' שם המנרג יעקב
 ומהקרי יקה בן אברהם דמהקרי אבא
 ושם האשה אסתר עלקא דמהקריא אסתר בת חיים
 הנה השם יקה המעשה כך הוא שנקרא לתורה וגם
 חתימתו הוא רק יעקב לבד אך צפי כל העולם
 נקרא יקה • והנה מהחילה נספקתי אם נכחוב כלל
 השם יקה אם הוא קיבל השם או לא • ואח"כ נשאר
 אללי לכתוב ג"כ השם יקה • יען כי השם יקה הוא שם של
 לה"ק במקום אחר • כי הוא אחד מהשמות של שלמה שפי'
 יקה שהקיא דברי תורה והגם שלפי פירו' זה הוא שם שהוא
 לגנאי ומסתמא לא נקרא ע"ש כך • אך לפי פירוש המדרש
 הובא בילקוט הוא לשבח שהפי' הוא הי' נקי מכל המא'
 וגם לפי דברי הגאון צפירושו על משלי משמע שהוא
 שם אחד אחר שהיה שמו יקה (ועיין עירובין דף י"ט
 בתוס' ד"ה והאיכא הפכה ע"ש) :

לפי כל הג"ל ואחר ישוב עם לומדים עלה בהסכם
 לכתוב השם יקה ג"כ ולכתוב דמהקרי כי הוא
 שם לש"ק • ועיין בעלה בדעתיו שיה לכתוב שני גיטין
 מלד שם האשה • הסכמה לכתוב בנט הראשון כמו
 שנכתב במשלי יוד קוף הא • והנה בשם האשה נפל
 ספק אללינו יען שהאשה הי' שם העריסה בלה אסתר
 עלקא אך כעת נקראת צפי כל אסתר נבד רק אביה
 ובעלה הי' קורין אותה בשני השמות הג"ל • והנה דין
 זה דמיא לגמרי למה שמבאר בטיב גיטין בשער ליקוטי
 שמות צפי ט"ו גבי שאס' עובא • העולה שם שיש לכתוב
 שני גיטין בן גמ' בנ"ד יש לכתוב שני גיטין • א"י אסתר
 עלקא • דמהקריא אסתר והשני אסתר דמהקריא אסתר
 עלקא • ובגט שני אמרתי לכתוב בשם הבעל יא"ה דהיינו
 באלף בין יוד לקוף כי אולי הוא שם לעז ולא על שם
 הכתוב כי אינו מלי שם זה • ועכ"ז יש לכתוב בהגט
 השני ג"כ דמהקרי כי מבואר בבית שמואל סי' קכ"ט
 שאפילו כתוב דמהקרי במקום שהי' לריך לכתוב המכונה
 כשר • וכן יש לכתוב ג"כ בזה לבסוף כי ג"כ מבואר
 בסעף ל"ד שאם כהנה במקום חלק לבסוף ג"כ כשר •
 וג"כ מבואר בסעף כ"ה שאם כהנ מלא במקום שהי'
 לריך חסר כשר • לכן בזה נלא כל הדיעות שאם הוא
 שם של לה"ק אינו מוזיק מה שכתוב באלף בין היוד
 ובין הקוף ואם שם לעז ג"כ אינו מפסיד במה שנכתב
 דמהקרי ובהא לבסוף • ובדבר ג"פ שהיה שם האשה רמל
 בת מיכא דהיינו שהעידו עדיו שהי' אבא נקרא לתורה
 בשם יחיאל מיכל וכן היה התימהו • אך צפי כל
 היה נקרא מיכא לבד • והנה בשם מיכא עיין צב"צ
 אות מ ועיין צע"ג שכתב בע"ס "ול"ל במיכא הוא
 כינוי לשם מיכאל • כי כתב שאינו שם של לה"ק •
 כי מיכא רשע הוא ולא מסקינן צמיהו לכן בודאי
 כינוי הוא ע"ש • (ולע"ג כי מלינו שם הנביא מיכה
 הנורסתי ואולי נקרא ע"ש • אך לענ"ד נראה להרך ולא
 מטעמי' שלכן יש לכתוב באלף יען שמלינו (בשמואל ב'
 צב"ס פסוק י"ב) ולמציבות בן קטן ושמו מיכא באלף
 וכן מלינו בנחמ' יו"ד פסוק י"ב מיכא באלף • וכן
 צד"ה נכתב ג"כ מיכא באלף • לכן יען שכתוב באלף
 ועל שם מיכה הרשע לא מסקי צמיה' רק על שם
 הנדיק ושם מיכה ביה"א ע"ש מיכה הנביא לא נכתב
 רק פעם אחד • וברוב הנדיקים הנקראים בשם מיכא
 נכתבים באלף • לכן לריבין לכתוב באלף כי מסתמא
 נקרא

עשה צערמה שעשה שני קאנווערט בזה החותם •
 ובאחד הניחה ניירות קרועים ובהשני הניחה המעות •
 ובשמסרה לו הטעמה ומסרה לו הקאנווערט עם
 הניירות • ואח"כ נתודע להרב המסדר שהאשה מוכרחת
 ליהן לו עוד עשרים רז"כ • אך מההחבולה לא ידע
 כלל • ושאל להבעל קודם סידור הגט • אם קיבל כל
 המעות אפילו מה שהבטיחה לו אח"כ • והשיב שקיבל
 כי הי' מוטעה כנ"ל • ואחר מסירת הג"פ כדת ואחר
 שנקרע הג"פ (כנהוג לקרוע את הג"פ) נהודע להבעל
 מהערמה הזאת ולווח ככרוכי' על שהטעהו • וכעת
 שאל הרב המסדר מה משפט הגט ומעשיהו אם הוא
 כשר יען שלא התנה כדין התנאים כמו ה"כ וכל שאר
 משפטי התנאים הו הוא פסול דיש מחמירין שאפילו
 לא התנה בתנאי כפול יש לחשוב לחומרא • או יען
 שאללינו נוהגין לבטל כל דיבור רע שיגרס לפסול הג"פ
 מהראוי להכשיר • זהו הורף השאלה • וגם שאל אם
 מחלה בעלה או נחפזר עמה אח"כ אם יועיל זה יען
 שהנט היה בטעות או לא :

תשובה לענ"ד שהגט הוא פסול • והוא ממש מה
 שאמרו חז"ל ביבמות (ד' ק"ו) גט מוטעה
 הוא פסול • כי זה אינו דומה כלל לנהן ג"פ על הנאי
 כך וכך על להבא כי אז סברה דעה הראשונה שבעיני
 כל דיני תנאי משא"כ בדבר שכבר נעשה כי יען
 שמוסר הג"פ לידה ואינו מהנה בכל דיני התנאים • יש
 לומר שמסתמא מחלה לה ומסרה אפילו אם לא התקיים
 התנאי שאילו היה דעה דווקא שתקיים התנאי היה
 מדבר עתה מזה • משא"כ כאן שהיה מסרה לו קודם
 לזה הכל רק שהטעהו • מה לו להחנות בדבר זה •
 הלא הוא ממש כמובר דבר לחבירו בעד מנה וסילוק
 לו לפי דעת המוכר ונתן לו ניירות קרועים בעד זה •
 השיך בזה ח"כ או שארי הנאים דוודאי המקח ממילא
 בטל • אפילו אם יתנה עמו שמוכר לו בלי תנאי
 שבעולם • וגם התנה עמו שכל הדברים שיאמר לבטל
 המכירה הלזו היא בטל • היחבן שיתקיים המקח •
 כי לפי דעתו קיבל הכל • ועיין הוס' כתובות ד ל"ג
 ד"ה צבין שמשיק שיש ג' חילוקים • וכן הוי גילוי דעת
 דמוכר שגילה דעתו לאשתו שאינה מנרסה עד שהס'ק
 נו ואם לא סלקה אינה גט כלל ואינו ל"ך כלל לשום
 הנאי • והאפלא מאד על המהבזר הכנות אדם (בדף ל"א
 בסופו) ששם הי' ג"כ מנעשה כזה שהאשה הטעה את
 האיש שנתנה לו סעורה רעה ודימה זה להמעשה של
 הסמ"ע שהביא המנה"ס לובלין שהכשירוהו חכמי הדור
 ולפע"ד לא דמי כלל להס אפילו לפי דעת חכמי הדור
 דהס הוי על להבא • לכן אמרינן כיון שנתן הג"פ
 כעת ולא התנה בדיני התנאים לא מהני אפילו גילוי
 דעת • משא"כ כאן דכבר נתנה בהורת סילוק רק
 שהטעה בודאי אינו גט כלל • ונוף השו"ח של אלשיך
 ורס"ל ותשובות גאוני בהראי חין בידי עתה לעיין בהס'
 ואולי שם נמצא ממש מנעשה כזה מעשה של הה"א וע"כ
 לפע"ד ישתדל או שיתחברו הזוג ביחד מחדש • או
 שהאשה המנרסה הפלה לבעלה ליתן לה ג"פ מחדש
 כי היא גרמה לעלמה שהטעה את בעלה • וכן לא
 יעשה בישראל • וכן שמעתי מנדול אחר שמשעה כזה
 הי' בקהילה אחרת ודנו ג"כ להן ג"פ אחר • אך אם ה"א
 בשום אופן להשיג ממנו ג"פ אחר ולהתחבר עמו ג"כ
 ה"א • אזי עוד חזון למועד ונשא! לגדולי הדור כי זה
 שאלה גדולה מאד • כן נראה לענ"ד הקלושה :

יעקב ברי' זצלה"ה

שיכחצו דמהקרי אֵלֶיהָ ואינו מחקרי כלל בשם זה רק אֵלֶיהָ . משא"כ כשאלו כוהנים אליהו בלבד הכל יודעים כי אלי' הוא קיזור השם מאליהו . והראי' בצעת המילה נקראים כולם בשם אליהו מכל הדין הי' נראה לכתוב בשם אליהו בלבד ולא ב' גיטין וגו' דמהקרי מטעם הנ"ל . אך לא מלאנו לבי לעשות מעשה ולכן פסקתי שיש לכתוב אח"כ ג"כ גט שני בשם אליהו לבד וצעת סידור הג"פ של שם אלי' . להודיע צפירוש שמה שנאמר השם אלי' הוא זה בעלמנו הנקרא צפי העולם אֵלֶיהָ . וה' יראינו נפלאות בתורתו :

בדבר הג"פ שהי' שם האשה רחל בת דוד . היינו שהאשה הנ"ל נקראה מעריסה הי' רחל ושוב נשקע אח"כ שם הי' ולא נקרא כלל רק שם רחל לבד ולא נקראה כלל בשם הי' מילדותה עד הג"פ . גם לא צבית חמי' ולא משום חז"ס כך העיד חז"ה והאשה בעלמה עם הבעל . רק בכתובה נכתב שני השמות . והוריה הלכה למעשה לכתוב רק שם רחל בלבד כי הוה כנשקע לגמרי וכמו שכתב הט"ג גבי יואל צער . ובסימן ל"ה גבי יששכר צער . והגם שפה נקראה הכתובה בשני השמות . ונוכל לחלק קצת בין ההיא דלעיל . אך לרפתי לזה מה שכתב הט"ג שהחונים שלנו שלא דיקדוק כותבים זה . וגם לרפתי לזה שהכתובה נכתב במקום אחר ובמקום בעלה לא הוחזקה בשום פעם בשם הי' . כי שם העריסה בלה הי' בצביעות עיר מולדתה והכתובה נכתב לשם ובמקומה שדרה עם בעלה לא הוחזקה כן :

ונידון האשה שנקראה פיגא בת הענך נראה יען שלשם הענך יש שני היבט של לה"קן כמבואר בט"ג בלות ה' דהיינו הניד וגם חנן ע"ש . אך יען שלא נודע לנו שם הקודש של חז"ה האשה הנ"ל לכן יש לכתוב רק הענך לבד . ובהיבט שם הענך הגם שבצ"ש ובצ"ג מבואר שם שיש לכתוב או בוא"ו הענך או ביו"ד העניך . אך לפי הברת מדינהנו נוטה הקריאה של הנון לשגל . לכן חין לכתוב לא ווא"ו ולא יו"ד . כי קריאה הסגול נוטה להתנועה שלפניה כמו הענדל מענדל . וכדומה והסכים לדברי הרב מ' שלמה אבדק"ק זיימטל ובמה לומדים :

ונידון אשר דרש בג"פ שהי' כהוב היבט חז"ס על ההחלה שיטה י"א לפ"ד ים להכשירו חף לכהחיל' כדעה הרמ"א סי' קצ"ו סי' מ"ח . דמשמע מוכס דאס כבר נכתב כבר לכהחילה לגרש וגם דעה הנר"א צביאוריו משמע שאין קפידא בללי . וה' יראינו נפלאות בתורתו :

ג

נשאלתי בדבר ג"פ בלחוד שהי' נקרא חייזיק . ושמו הי' ידוע . גם הי' ידוע מעדים שהעידו ששם חז"ה הי' מיכה . ויותר לא נודע . רק אמר בעלמנו שהוא נקרא להורה בשם ילחק בן יחיאל . וגם אמר שחתימתו טוא חייזיק ביו"ד אחר הזין ג"כ . גם אמר שאביו הי' חוהס ח"ע מיכה ביה"א :

תשובה הנה מבואר בש"ע ובצ"ש ששם חז"ה נוכל לסמוך על המגרש בעלמנו וגם חין הוא חתימתו זה ג"כ ניכל לסמוך עליו . ולכן יש לכתוב בהג"פ ילחק

נקרא על שמיהו של הרוב וא"כ הוא שם צפני עלמנו ולא כינוי לשם מיכאל . ובזה עולה דברי הב"ש כהובן בני שום טעות רק השמות מיכאל . מיכאל . כל אחד הוא שם צפ"ע ולא מיכאל כינוי למיכאל ודברי הטיב גיטין לא זכיתי להבין כלל . וא"כ לפ"ד צ"ד לריך לכתוב יחיאל המכונה מיכל דמהקרי מיכאל . אך יען שנפלו לי כמה ספיקות צדן זה כי מבואר בסדר גיטין של הב"ש היכא שנקרא בשני השמות דהיינו צעקר השם עם הכינוי חזי חינו לריך לכתוב הכינוי כלל וגם עוד שארי ספיקות שלא יכולתי לברר . לכן יש לכתוב רק שם מיכאל לבד כי מבואר (בסימן קכ"ט בסעיף ט') שאם לא הזכיר שם חז"ה הא"ס או האשה כבר וכן הסכימו כל הפוסקים וההוג"ג כנ"ל :

וברבר הג"פ שהי' שם הבעל אליהו בן משה הלוי . נסתפקתי בהשם של אלי' אשר נקרא צפי כל אליה ונקרא להורה אליהו כי המנהג לקרוא לתורה כל מי ששמו אלי' לקרותו בשם אליהו . ואין יכול לחתום עלמנו כלל ובהכתובה ובשאר כתובים נכתב מסתמא על שם חז"ה ג' אזהירות ונקודה עלי' . כאשר ראיתי מכתב שכתב השמש שנכתב בעד ר' אלי' הנ"ל אך הוא חינו יכול כלל לחתום . ולא חסס ח"ע מעולם חז"ה בעסק כי חינו עסקן כלל . והנה שאלתי לאביו חין הי' נקרא בעת מילתו והשיב לי שנקרא ע"ש חז"ה ע"ש אחד ממשפחתו שהי' נקרא כך . והראי' שיש עוד אחד במשפחתו שנקרא בשם העולם ג"כ אליהו יען שנקרא על שם אחד ממשפחתו מלד אחר שהי' נקרא צפי כל אליהו . ושאלתי אותו חין הי' נקרא אז בעת המילה בעת קריאת השם בלה"ק חס חז"ה או אליהו והשיב שזה חינו יודע . אך שאלתי להשמש ואמר לי שזה מנהג צפי כל שאוחס אשר נקראו בשם חז"ה נקראים בעת הכנסתם לצריח אליהו . וכסתפקתי כחן אס ליתן שני גיטין כמבואר בנדוע ביהודא צסי' ל' ע"ש כי לדעתו שם החסר עיקר ע"ש . או דלח דמי דשס הי' חתימתו ג"כ חז"ה חסר בג' אזהירות ונקודה ע"ג ע"ש . משא"כ כחן הגם שמדברי טיב גיטין משמע חז"ה שלא בחתימה רק בקריאה לבד צפי העולם חסר יש לכתוב שני גיטין כדמשמע מלשנו בלות ח' ס'ק ל"ג ע"ש . נוכל לומר חולי במדיחיתו המנהג לקרוא בשם הפולס אליהו כמו שנכתב בקרא . לכן ראוי שהוא חסר . וכמו גבי גדליהו שמעיהו ששם חס נקרא חסר נקרא ממש כמו שנכתב בקרא גדליה שמעיה . לכן מקריאת העולם ראוי שהוא חסר או חס יכול לחתום ח"ע וזוחס עלמנו חסר חז"ה מזה ראוי ששמו חז"ה חסר . משא"כ בחז"ס שאינו יכול לחתום עלמנו כלל וגם צפי העולם נקרא כפי הברת מדינתו חז"ה . וא"כ נוכל לומר שהוא קיזור השם . מאליהו כמו מאליהו כמו אליעזר לומר שהוא קיזור השם . ובפרט כי ההרגל צפי העולם שמי שנקרא אליהו נקרא בעת לידתו ג"כ אליהו וא"כ חזינן ששם חז"ה הוא קיזור השם מאליהו . וא"ל לכתוב כלל כמו אליעזר לומר . וא"ל דנכתוב חז"הו דמהקרי חז"ה כי הב"ג כתב בהדיח שגבי אליעזר לומר שאם כתב אליעזר המכונה לומר חז"ה חז"ה חז"ה חז"ה נראה ג"כ רעוה לכתוב כך . דהנה בכלן חס בחז"ה לכתוב הקיזור השם לריכוס לכתוב דמהקרי ולא המכונה . וגם לריכוס לכתוב חז"ה בחלף מהחילה . ובחמתו כי היבט חז"ה הוא על לשון אשכנז ולריך להיות בעין מהחילה ולכתוב עלי' המכונה וא"כ יהי' שינוי השם

בהיותי דרך מקרה פ"ח בעיר סימבטרג : בא מעשה לידנו אשר ה' שם המהגרסת טיבא וכהצטו בהסכס חב"ד דבירו ומ"ל דסינצברג ובהסכמתי טיבא והגס כי הכרעת הטי"ג ש"ח לכהוב ציוד אחר הולו . אך יען כי לפי הצרת מדינהינו בלא יו"ד ח"ן שום הצרה נכרה רק הלע"ז של חרש טיבא . לכן כהצטו עם יו"ד בכדי להכיר הצרת החולס והיו"ד כמו הוי גוי ופשוטי וכן בא מעשה לידי באשה אחת מליטאווע אשר שם העריסה שלה ה' האדא וגם בכהובה נכבד כן וכשמצרכים אותה צביה"כ נקראת ג"כ . אך כי שם משנין עלמס על שם אשכנז . לכן נקראת צפי כל האשכנז . לכן הוריתי שים לכהוב האדא עם שני אלפין וגם כן יב לכהוב דמחקריא כי מאחר ששני השמות בלשון לעז יב לכהוב דמחקריא האשכנזי . והגס כי החימתה ה' המיד יאחאנע אך זהו שם ח"י . לכן לענ"ד ח"ן לכהוב החחימה כלל ועיין צ"ס בחות הא גבי יאנע :

בשם חסא שמעתי מהרב המאור הגדול מוה' זלמן חב"ד דק"ק זאנצער יען שידוע צבירור שדעה הגאון מוהר"ח ה' לכהוב כמו שנכתב בגמרא . הית . סמך . חלף . כי אמר ש:קראה ע"ש רחמנות . לשון דחס רחמנא עלין וכן שמעתי מהמפולג מוה' פינחס משולח . דהרב הגאון מוה' יוסף חב"ד דסלוק כהב ג"כ חסא כנ"ל צנ"פ . ושלחו אליו הג"פ מקהילה קטנה בחזרה . וככה לוואלאזין וחפשו אחר שו"ה של הגאון מוהר"ח ומלאו שו"ת שו' שפסק שים לכהוב חיה . סמך . חלף . כמו שנכתב בגמרא פסחים דף ל"ט :

גם נשאלתי על הג"פ שה' שם האשה נחנע בה מאיר והנה נסהפקתי מחחילה בשם נעחמא ח"ך לכהוב דלכאורה יש לכהוב נחמה . כמו שמלינו בקרא עניה סופרה לא נחמה . אך טוב נחמתי כי יען שהנקודות חנים שוים . כי שם הוא צבורק ובשני קמלין . וכלן הוא הנון בסגל . והחית צפתח . ומ"ס צסגל חולי נגזר משם נחמי' או הוא שם לעז . ועלה דרעתי לדמות לשם טאנע . אשר הכריע הטיב גיטין ברות עית בסדר נשים שאם נקרא בקמץ העית והנון בסגל חזי לכהוב טאנא ולא תאנה כלשון המקרא שלא יטעה הקורא לקרות שם תאנה . כן נמי צנ"ד יש לחוש שהרואה יקרא כמו בכהוב במקרא נחמה . וח"כ הוא שניי השם צוודאי לכן טוב יותר לכהוב נעחמא . נו"ן . עיין . ח"ה . מ"ס . חלף . וטוב ה' יותר לכהוב גס אחר החית . חלף . אך ח"ן קפידא בדבר אס נחסר החלף :

ונידון אשר נשאלתי על ג"פ אחד ששם חבי המגדש היה יהודה המכונה זוגל ושם האשה סלאווע . הנה בשם סלאווע . חף שמבואר בט"ג שים לכהוב סלאווע בסמך . אך לפי הנראה הוא צשי"ן וכן חומרים רוב העוגם שהוא צשי"ן . וכן ראיתי בכמה כתובות ובתנאים שנכתב סלאווע צשי"ן כי ש"ן יכול לקרותו בשמאל כמו סמך . וכן דברתי בזה פ"א נידון זה עם הרב הגדול מוה' שמעון חב"ד דבירו והסכים לי ג"כ שטוב יותר לכהוב צשי"ן מצסמ"ך . אך צנ"ז כשצא כזה מעשה לידי לא מלאני לבי לעבור על דברי הטי"ג ושאר אחרונים . וכבדתי שני גיטין . אחד צשי"ן ואחד צסמ"ך . כי מבואר צסמ"ך קב"ט שהיכא שנכתב צביטויס יש לכהוב כמו שנכתב צספריס הקדמונים . לכן כתבתי שני גיטין והבותר יבחר :

ונידון

ילחק המכונה חייזיק ציו"ד אחר הזיין . כי זה מבואר מהפוסקים שהיכא שצריך לכהוב חסר וכהב מלא צמקוס שאין משתנה הקריאה עי"ז ח"ן לפסול דרעבדי ושם חביו יש לכהוב יחאל דמתקרי מיכה בה"א כמו שאביו ה' חותה ח"ע לפי דבריו . והגס כי מבואר צפוסקים ובט"ג ששם מיכה הוא כינוי . ויש לכהוב בחלף ולכהוב המכונה . אך כבר בארבעי צמקוס אחר ששם מיכה הן בחל"ף והן בה' הכל הוא שם העלם של לה"ק שמלינו מיכה המורשתו בה"א ומיכא בן מפיבשה בן שחול בחלף עוד הרבה בחלף לכן יש לכהוב דמתקרי :

ועב"ז הגס כי מבואר צפוסקים שנוכל לסמוך על המגדש צעלמו בשם חביו . עכ"ז נר' לענ"ד דזהו רק צמקוס שאין יכולין להקן לכהוב צ' גיטין דהיינו ע"י שליח וכדומה . אבל צמקוס שיכולין להקן לכהוב ג"פ עוד שני בשמו לצד . דכשר דדיעבד לדעה השו"ע . נכון ללאת לכתוב ג"פ צ' ע"ש חייזיק לצד בלא שם חביו . שניהם לאשה לירלא בת משה . ושם חביה יש לסמוך עליה כי היא צוודאי לא תשנה לקלקל ח"ע . וה' ילילנו משגיאות :

וברבר ג"פ מאחד ששמו העריסה יעקב זאב וכן עילה בחורה וחוקס את עלמו ג"כ כזה ונקרא צפי העולם יעקב ווחלף . דעהי כי יש לכהוב יעקב זאב דמתקרי יעקב ווחלף . עיין בטיב גיטין בליקוטי שמות סעיף ו' . גבי משה ליב שים לכהוב משה יהודה דמתקרי משה ליב ע"ש . ושם האשה ששם העריסה שלה שרה זלמא כ"ל שים לכהוב זלמא בחלף ג"כ אחר הלמד כדעה ספר הגט מקושר דף ט' וצדף י"ג סעיף כ"ג . שים לכהוב גס בחלף אחר הלמד צמקוס פחה . שים לטעות ולקרות צפתח החת הזיין וכן יאבא' צבין קמץ לפתח ליכא טעות כולי האי ע"ש בארובה :

ונידון אחד אשר שמו אברהם דמתקרי אבא ושם חביו ה' נקרא צפי כל חידל . וגם עלה לתורה בשם יהודא חידל . אך ה' חוקס עלמו יהודא ידל ואמר שכן חוקס עלמו המיד . ועלה בדעהי שים לכהוב יהודא המכונה חידל והמכונה ידל מחמת קריאתו צפי כל ומחמת החימתו . אך ח"כ נולד חללי ספק בשם חביו כי חביו ה' חוקס עלמו המיד יהודא בחלף לסוף אך צו: ה' חוקס עלמו כמה שנים בה' לסוף וח"כ שקו עליו לפערים מחימתו וחחס ח"כ לא פעמים הרבה בחלף לצסוף . והנה הגס שאינו מועיל שניי שמשנה שם חביו . מאחר שאביו חוקס עלמו בחלף לצסוף . ובפרט . כי הוא עלמו חזר צו וכמו שכתב הטי"ג חלל שם יהודא ס"ק ע' . אך אחר העיון ראיתי כי טוב יותר שלא לכהוב כלל שם חביו ויש לכהוב אברהם דמתקרי אבא . וגבי האשה המגורשה אשר שמה חיעא . הוריתי שים לכהוב חיעא בתחילה חלף . וגם צסוף חלף כמו שקורים העולם . ולא יוטא דמתקרי חיעא . כי במדינהינו חנים יודעים כלל משם יוטא' ובשם חביה ה' ספק שה' חוקס עלמו פנחס חסר בלא יוד . והנה הטיב גיטין העלה דרעבד כמר עבדי ורעבד כמר עבדי . אך חנכי הוריתי שים לכהוב חסר לפי הנראה דאס יכצו חסר מה יאמרו ח"ן זה פחוס זה חלל אחר . על מה זה ועל מה זה הוא אחר . חס נכתב מלא ויכל לומר אחד שהוא אחר והראיה שאביה ה' חוקס ח"ע המיד חסר ור"ק :

ג' פ' אחד שהי' שם המגדל יעקב זאב . וצפי
היה דהו צואגער הי' חפ"ל שנמשך מישוט . אך
כיון שאינה דרה בכאן ורק צדיחה לפדקיס אחת לבלב
שנים . וצין כך וכן נשתקע שם שמואל לגמרי . ועיין
צ"ג סי' כ"ח ס"ק כ"ב . הגם כי שם כתב לכתוב כל
השמות שאני התם שנקראה לפעמים משח"ל כאן שאין
נקרא כלל בשם זה מזורף לזה כי הי' שעת הדחק ועיגון
גדול ולא הי' ביכולת לכתוב שני גיטין לכן הוריתי לכתוב
שם משה לבד :

ג' פ' אחד שהי' שם המגדל יעקב זאב . וצפי
העולם נקרא יעקב וואלף . ושם האשה שרה
זלאתא . והמגדל חפ"ל חותם ח"ע כנ"ל יעקב זאב .
אך צפי כל נקרא יעקב וואלף . לכן הוריתי לכתוב
יעקב זאב דמיתקרי יעקב וואלף . עיין ט"ג וליקוטי שמות
סי' גבי משה ל"ב שם לכתוב משה יהודה דמיתקרי
משה ל"ב . ושם האשה . יען שבמקום שהיתה דרה
בתולה הי' נקראת שרה זלאתא . כי זה שם עריסה
שלה . וזה שתיים אשר היתה משרתת אל כוה"ג צ"ב
במקום כתיבת הגט . היתה נקראת ג"כ בשני השמות זולת
במקום אשר היא בעת משרתת נקראת רק בשם זלאתא
לבד והיו כמו מקלת שקרון בשם אחד . לכן הוריתי לכתוב
שני שמות עיין בליקוטי שמות ס"ב גבי רחובן שמעון
ומקלת קרון בשם אחד לבד ע"ב וכו' . גם הוריתי לכתוב
זלאתא בשני אלפיין . היינו גם אחר הלמ"ד בדעה
הג"מ בד"ש אות ז' . גם עיין ד"ג ס"ג וכן מסתברה :

ג' פ' אחד שהי' המגדל הי' נקרא צפי כל פי"ב
אך בחתימתו חתם ח"ע פי"ב . ובעל"י
לחודש נקרא רק שרגא לבד . וכן בנו המגדל חותם
ח"ע בן שרגא פי"ב . והאשה המגדל נקראת
מהעריסה רחל . וגם אמרו שבכתובתה ג"כ נכתוב
רחל . רק צפי כל נקראת רחל כדרך העולם לקר .
ובשעושיין לה מי שברך בשהכ"ל הוא בשם רחל וגם
הותמת ח"ע בשם רחל . ועתה ח"ך יש לכתוב הג"פ .
והוריתי לכתוב שם חצי המגדל שרגא המכונה פי"ב
והמכונה פי"ב . כמו שכתב הע"ג בליקוטי שמות
סי' כ"ב מי ששמו צפי כל בערל . וחתימתו זנו"ל
דוב . ולס"ת נקרא שמואל דוב . פסק שם ד"ש לכתוב
זנו"ל דוב דמיתקרי שמואל דוב המכונה בערל . מזה
נראה שעיקר הקפידה על החתימה . ועוד יש לי כמה
ראיות ע"ז . ובשם המגדל נראה לענ"ד שיש לכתוב
רחל בלבד כי מעולם לא נשתקע ממנה שם רחל .
ולענ"ד דדמי ממש לשם שרה שרק שכתב ה"ב בשם
רש"ל וכן הכרעתו (וצ"ל מבוחר יותר) הסיבה ששם
העריסה שם שרה . יש לכתוב רק שרה שוא"ל והנקודות
שוות ע"ש . וכן גבי רחל רחל ג"כ הנקודות שוות כי
הקמ"ץ בהר"ש שוין וגם החית הגם שנשמע לפי הכרע
כמו בסגול . אך זה ידוע שהסגול הוא חולדה של
הצורה . לכן מתחלפין זה בזה ולא נוכל לעמוד על האמת
ולהבחין חס צורה או בסגול לכן הוי ממש הנקודות
שוות . ובפרט ג"כ כעת חותמת ע"מה עדיין בשם
רחל ונראה שלא נשתקע עדיין שם העריסה . ח"כ
בוודאי יש לכתוב רחל בלבד . ואף שמתחילי בנט מקושר
שכתב שלא ל"ל הכרעת ה"ב שיש לכתוב שם העריסה
ורק לכתוב שרקא . צ"ל לא דמי לנ"ד כיון שחותמת
ח"ע רחל . וגם כשמברכין אותה בשהכ"ל מברכין אותה
בשם זה בוודאי יש לכתוב רחל לבד כולענ"ד :

ובזיון

י

ג' פ' אחד שהי' המגדל הי' נקרא צפי כל פי"ב
הינו יכול לחתום ח"ע וגם חצי המגדל הינו
יכול לחתום ח"ע וח"כ לא חתם ח"ע מעולם יהודה
שאלף . לכן יש לכתוב בהא . מזורף לזה כיון שכאן
הוא כינוי זנו"ל . כמו יהודה שהוא כינוי לליב שמסיק
צ"ג שיש לכתוב יהודה בהא ח"ע כאן . ושם זנו"ל
לפי דעתי לכתוב בלא יו"ד כי לפי הצרת מדינתנו היו"ד
הינו נרגש כלל בשם זנו"ל . וזה ידוע כי בכל הכינויים
אלוי במבטא המדינה לכן ל"ל שיש לכתוב זנו"ל בלא יו"ד :

ג' פ' אחד שהי' המגדל נקרא לתורה ע"ש חצי
אורי . דהיינו שהיו מדגישים תיוד בסגול
ואחריו ה' . כנשפט הסגל שמוכך אחריו ה' או אות
אחר . וכן בחתימתו הי' חותם שם חצי אורי ואלל
תיוד הי' מוכך קו אחריו באלכסון שהקו מורה על
חסרון אות כידוע . משמע מזה ששמו בחתימתו אוריה .
וצפי כל העולם הי' נקרא אורי לבד . והנה זה ידוע כי
אורי ואורי' הם שני שמות כי שם אורי הוא
פסוק בויקרא . בלא"ל בן אורי ואורי' על שם אורי'
החתי . והגם כי נהג ולא מסקינן בשמי' אך כיון
דקמויין שנתתם תמיד על כמו . מוכח שנקרא מעריסה
פל שמו . ועיין ט"ג גבי ישיע' . מכל ה"ל ל"ל ד"ש
לכתוב אורי' דמיתקרי אורי . ודמי למ"ש ה"ג בליקוטי
שמות אות י"ט גבי שמעי' . ועיין מק"ה בסופו גבי
גדלים ע"ש :

נ

ג' פ' אחד שהי' המגדל הי' נקרא צפי כל פי"ב
המגדל משה שמואל מהעריסה אך נשתקע
ממנו שם שמואל . ולא נקרא כלל שם בשם שמואל .
וגם בקה"ת לא הי' נקרא רק בשם משה לבד .
וגם לא חתם ח"ע בשם שמואל רק בשם משה לבד .
מלבד אמו אשר ילדה מזאגער ערך ט"ו שנה . וצחוק
זה היתה בהם לפדקיס חלנו . בערך כל שלש שנים .
והיתה קוראה אותה בשם שמואל ג"כ ולא הי' אחר
זולתה . לכן הוריתי לכתוב רק שם משה לבד . כי שם
שמואל הוי כנשתקע לגמרי הגם כי אמו קראה לו ג"כ
בשם שמואל הוי מישוטא דמישוטא ולא חיישינן כלל
לזה . ונ"ד למ"ש הע"ג צט"ו גבי אשה שנקראה שחטע
טובה . ואח"כ קראו אותה כמעט כל בני העיר טובה
לבד רק קלת צ"ח ומשפחה קראו לה בשני השמות
יחד . ופסק ליתן שני גיטין . שאני התם שקלת צ"ח
ומשפחה קורין אותה עדיין בשני שמות . משח"ל כאן
שרק אמה לבד קוראה אותן בשם שמואל . וזהו נצ"ן
ג"כ החילוק בין מה שכתב בס"ט גבי אשה שנקראה
פרידה בילא וכן קראו אותה המישוט . אך הרוב
קורין אותה בילא לבד שכתב בס"ח כתב בילא בלבד ג"כ
כשר וכן גבי שחטע טובה כתב כאן להכשיר רק
במקום דוחק ועיגון גדול ולכאורה סותר זה את זה .
אך לפני"ש יש לחלק זהם . בכל משפחתו קורין אותה
בשני השמות . לכן הוי כמותה על מהנה . וע"כ לא
הכשיר רק במקום דוחק ועיגון גדול . משח"ל גבי
בילא הינו רק המישוט קורין אותה בשני שמות ולא
כל משפחה לכן כשר דביטבד אף שלא במקום דוחק .
ומכש"כ צנ"ד בשם צפי מישוט הינו נקרא בשם שמואל
לבד שהין שום ח"ש קורא לו כן . זולת אמו . ואם

ובנידון ג"פ אחד ששם המגדל מולדת הוא בלמה זאב . וצטיר מולדתו וגם במקום הגט ושאר מקומות אשר דר נקרא בשם זמן רק בני משפחתו צטיר מולדתו קורין לו זמן וועלווא . וכל מקום שהלך נקרא רק בשם זמן לבד . וזה שלש טעם אשר יא' מציר מולדתו לגור צטיר שהגט נכתב עם ואין שום ח"ש בכל מקד השנים האלה שיקרא לו בשם וואלף או וועלווא . רק בשם זמן לבד . וגם צפאם שלו נכתב כמו כן . והודיתו לכתוב רק הכינוי זמן כי הכינוי וואלף או וועלווא הוא רק מיעוץ דמיעוץ . דהיינו בלמה זאב המכונה זמן . ושם האשה מעריכה היה לביה גנענדיל . אך שם גנענדיל נשתקע לגמרי ואין אחד שיקרא לה בשם גנענדיל . כאשר ה' דרישה והקירה בזה . וגם המגדל והמגורשה בעלמם העידו כן . וכן באגרת הרב דשם נכתב ג"פ שם לביה לבד . לכן נ"ל דיש לכתוב לביה בלבד . ונידון שם חזי המגורשה ששמו בנימין יען שלא ה' יכול להחוס ח"ע כלל . כאשר הגידה המגורשה בעלמם . לכן הודיתו בהכרעה הט"ג שהיבא שאין יכול להחוס ח"ע שום לכתוב בנימין חסר כדעת הסו"ע וכן נוטה הכרעה הגר"א דהביא רח"י לדעת הס"ע ט"ס וק"ל :

ונידון ג"פ אחד שה' שם המגדל שרגא המכונה פייווש בן ישראל . ושם האשה חיה זה חייויק . המגדל ה' חותם ח"ע כמ"ש שרגא פייווש . לכן הודיתו . לכתוב בהתיימחו . ושם חזיו הנס שהגיד המגדל כי חזיו היה נקרא לתורה בשם ישראל יוסף וצפי העולם היה נקרא רק בשם ישראל לבד . אך כיון שהמגדל צעלמו לא נקרא כלל לתורה בשם חזיו ישראל יוסף רק בשם ישראל לבד . וזה ידוע כי חזילו מי בעולם לתורה צב' שמות אך נקרא צפי העולם בשם אחד לבד וכתבו צדיעצד שם שנקרא צפי העולם כשר . כי לא גרע משם כינוי שהגל קורין אותו שכשר . ועיין ט"ג בליקוטי שמות ס"ב גבי אברהם יצחק וצפ"ב נקרא רק באחד הם כתב בו בזה השם שנקרא לבד כשר צדיעצד . ובאין כיון שהוא שם חזיו והוא לא עלה לתורה בשני השמות של חזיו לא גרע מנשתקע ממנו אותו שם . לכן יש לכתוב לכתלה רק בשם שנקרא בו חזיו צפי כל ולא בשם ה' שעלה בו חזיו לתורה ג"כ . כי העולם לא ידעו שזה הוא המגדל הואיל שהוא לא עלה לתורה בשם חזיו ישראל יוסף כלל רק בשם ישראל לבד . ושם חזי האשה הודיתו לכתוב בשם חייויק לבד . כי לא ידוע אך עלה לתורה . חזי עלה בשם שאלתיאל חייויק . הגם כי זה לא מצוי במדינתנו . אך למיחש מיעוץ שלא להכניס ח"ע צטירי ששם . וס' יוליגו משגיאות :

נב

נשאלתי נידון ג"פ אחד שהמגדל נקרא צפ"ב לבי או ליצא . ולתורה נקרא יהודה לבי בשני השמות אך לכתוב :

תשובה באמת יש להסתפק הרבה בזה . אם לכתוב יהודה המכונה לבי כנהוג בכל הדיעין . או יען שמעולם לא נקרא בשם יהודה רק עם שם לבי לכן יש לכתוב שני השמות . והנה דעת הט"ג כל היבא בשני השמות מתחלקין לפעמים סך בקריאה . היינו שנקרא בשם אחד לבד ועולה לתורה בשני השמות יחד או להיפך . לכתוב שם אחד העיקר ועל השני דמתקרי . ובאין נפל ספק הואיל והשם השני הוא כינוי משם הראשון ומבואר צב"ש אות י"ט היבא דנקרא צכינוי עם עיקר השם א' לכתוב הכינוי כלל ועיין בגט מקושר דף כ"ו אות ט' ע"ש שכתב שיש לכתוב באחד בעולם לתורה יהודה ונקרא צפי כל יהודה לבי יש לכתוב יהודה דמתקרי יהודה לבי ע"ש שהאר"ך כי לדידו קריאה התורה עיקר הוא בכתיבת הגט . ושם דמתקרי על קריאת העולם . וה"כ זכינו לדון . כיון דהעיקר אלגינו הקריאה לתורה ח"כ אם נקרא לתורה יהודה לבי לא נוכל לכתוב יהודה לבד . וגם אם נכתוב יהודה המכונה לבי . יס' משמע שנקרא בשם יהודה לבד או בשם לבי לבד ובאמת נקרא לתורה בשניהם כאחד . לכן יש לכתוב יהודה לבי המכונה לבי . אך ח"כ דקדקתי דגם זה לא שייך כאן . כי המכונה קאי על דסמוך כמבואר צב"ש וכמה דעות שסוברים כן ואין זה שייך לכתוב המכונה לבי של כינוי לבי . לכן כתבתי שני גיטין וכדעת הט"ג היינו אחד כתוב יהודה המכונה לבי כנהוג בכל הדיעין והשני לבי דמתקרי יהודה לבי . כי על העלוי לתורה שייך ג"כ דמתקרי וכתו שכתב בעל הט"ג באחד ששמו רחוקן שמטין

ונידון ג"פ שהמגורשה נקראה מהעריכה רחל לאה וכן נקראה במקומה צ' השמות יחד . ואח"כ היתה משתתת צטיר אחרת זמן רב והוא ה' מקום הגט ושם היתה נקראה בשם לאה לבד . לכן נ"ל לכתוב שם הנקראה במקום הגט לעיקר . ושם שנקראה במקומה לעפל . היינו לאה דמתקריא רחל לאה וכמבואר צב"ש להדיא (צב"י קכ"ט סי"א סק"ח) גבי האשה שנקראה סינדל במקום לידתה ונכתיב צטיר אחרת ונשתנה שם שמה לשם קאלמירא ושם סינדל נשתקע שם . וכתבו קאלמירא דמתקריא סינדל . וכן גבי מירקעס מינדל . וע"ש בארובה עוד באחת שנולדה במדינת ליטא ונקראה מיריל והלכה לעיר אחרת וה' קורין אותה מירוש . ומסיק דיש לכתוב מירוש לבד . ולאחא מן הספק . יש לכתוב מירוש דמתקריא מירל ע"ש :

ונידון ג"פ אחד שה' ספק בשם חזי המגורשה כי ה' במקום רחוק . רק אם האשה אמרה שה' נקרא צפי כל משה לבד . ולפעמים ה' נקרא משה שמואל . ואח"כ שה' עולה לתורה ותיימחו לא נדע לה . מכל הספיקות שאמרה הודיתו שלא לכתוב כלל שם חזי האשה רק שמה לבד . ובשם חזי המגדל שה' נקרא חזימלך המכונה פילט . הגם בצב"ש ובצ"ג נכתב שם פלעט אך לפי הצרת מדינתנו חזינו נקרא כלל בשם פלעט רק פילט . ולכן הודיתו שיש לכתוב פילט כמו שכתב כאן :

ונידון ג"פ ששם המגדל ה' יהודה משה דמיתקרי לבי משה בן שגנא . המגדל הזה נקרא צפי כל לבי משה ועולה לתורה יהודה משה . לכן יש לכתוב כנ"ל . (עיין ט"ג ליקוטי שמות ס' ז') . ויהודה יען שהוא משם לבי וגם חזינו יכול להחוס ח"ע ולכן יש לכתוב יהודה צה' . ושם שגנא הודיתו לכתוב בלא שם שלום כי לא ה' ביכולת לעמוד על ציור הדברים . כי לפעמים היה עולה לתורה בשם חזיו שלום . ולפעמים בשם שגנא . וגם לא היה ידוע אך ה' חזיו נקרא לתורה . ולכן הודיתו לכתוב שם שגנא בלבד ובשפסות של הכ"ט :

משמע ששם וואלף זשס דימאנטי . לכן הוריתי שיש
לכתוב כנ"ל בלא אלף אחר היות זכותי . ויען שרוב
העיר כמשמעה רובו ככולו קורין אותה יחא ורק בני
משפחתה קורין אותה יחנא ושם העריסה אינו ידוע
בצירור . לכן יש לכתוב יחא דמתקריא יחנא כמבואר
בכמה מקומות ליתך אחר הרוז ועל שם המיעוט
דמתקריא זק"ל .

וברבר ג"פ אחד באיש אחד שהי' שמו העלמי
אברהם דמתקריא אבא' אך פה נשתנה שמו
מחמת חולי ליוסף זמקוס שגאלח הגט היינו בטוקעס
שמה לא נודע כלל משינוי השם . לכן הסכמנו לכתוב
רק שם העלמי כזמקוס הנתינה אברהם דמתקריא אבא
ומחמת דזמקוס הכתיבה נודע משינוי שמו . לכן
הוריתי לכתוב דמתקריא יוסף אברהם אבא כי כך היה
קריאתו לתורה פה והתימתו הכל בשלוש שמות . ועיין
בט"ג בכללי השמות אות ח' גבי אברהם אבא . ובכללי
השמות שנשתנו מחמת חולי . כי דמיתי אותו לסימן
ב' שנשתנה רק לקרותו בנ' השמות ולא בשם החולי
לכד . וגם דמי לסימן ד' גבי שם שנשתנה מחמת
חולי ע"ש ולסו' י"ג שם ע"י לירוף . כי ידוע כי אין חנו
מתפללים כלל תפלה מלגין . ואין הנחנו עוקרים כלל
שם הראשון . וצפרט כי הנכוז בשינוי שכל באומרים
הפילות בעדו משנין שמו . ואין הכוונה לעקור שם
הראשון (ועיין גט מקושר דף קכ"ח) מבואר להדיא
שלאחת כל הספיקות יכתוב יעקב משה דמתקריא משה
וממש דמי לנ"ד :

וברבר הג"פ ששם הצעל הי' נקרא מלידה וכן
היה נקרא צפי כל העולם וחותם ה"ע .
נהן בן דוז המכונה צפר . אך אח"כ כשהי' בן כ"ס
שנה ויותר שינוי שמו מחמת חולאת ליחחק . אך עכ"ז
הי' נקרא צפי העולם הן בזמקוס ששינוי הן צפה וכן
במיטאווע . מקום אשר דר שם כמה שנים הי' נקרא
צפי כל רק נהן לכד . רק צעלי' לתורה הי' נקרא בכל
המקומות נהן יחחק . היינו שהי' נקרא בשני השמות
והי' מקדימים שם הלידה נתן קודם שם החולה . וכן
חותם ה"ע ג"כ נתן יחחק ולא צפי . ונפל מבוכה אלני
חך לכתוב בג"ש . הגם מבואר בשו"ת רמ"א סימן פ"ד
שאין ספק אללו לכתוב השינוי תחילה ועל השם הלידה
דמתקריא . לכן הי' ראויו לכתוב יחחק דמתקריא נהן וכן
מבואר בחוך השו"ע היינו דעת הרמ"א בסו' קכ"ט גבי
שינוי שם ע"י חולה ע"ש . וכן מבואר בט"ג דף ל"ח
גבי שינוי השמות סימן ע' גבי מי שהי' שמו בנימין
ונשתנה שמו מחמת חולי לישראל יש לכתוב ישראל
דמתקריא בנימין ע"ש . אכן היה קשה בשינוי מאד כי
שם יחחק לא נקרא מעולם בשם אחד לכדו רק צפה
שינוי השם . ותיבך אח"כ נקרא בשם נתן לכד . ולסו'
נקרא בשני השמות ושם של נתן תחילה וגם בהתייחס
ג"כ ואיך נקדים אותו בעת ולכתוב אותו לכדו ועל
שם הראשון דמתקריא . אח"כ מלאתי קוביא' זו בגט
מקושר ע"ש . שהעלה לכתוב וללאת כל הדעות לכתוב ק'
שם החולה עס שם הלידה ביחד בלא דמתקריא ואח"כ
לכתוב דמתקריא על שם הלידה וכחתי יחחק נתן דמתקריא
נתן כמסקנתו . אך הי' לבי נוקפי לעבור פי הרמ"א
אשר מימיו חנו כותין וסב"ש והט"ג אשר כעת רוב
העולם נמשכין אחריו . והמגדש עלמו אמר לי שגירש
אשתו הראשונה מחמתה שלא הי' לו בנים ממנה וגירש
אותה

שמעון וכן עולה וחותם ה"ע . וצפי כל נקרא ראובן לכד
יובל לכתוב ראובן דמתקריא ראובן שמעון . כן הכא
נמי עדיף טפי לכתוב ליב דמתקריא יהודה ליב . ועיין
בט"ג בהביאור דף ל"ד ס"ק ג' . שכתב בהדי' היבא
שכתב ראובן דמתקריא ראובן שמעון ג"כ כשר כי מלאה
שני השמות כחובים בפירוש אין הפרש ע"ש . ואין
עדיף לכתוב ליב לכתוב כן מטעם הנ"ל . והנה עיינתי
הרבה באחרונים ומהוך מלודתה העלותי כנ"ל . ומחמת
הנחילה קראתי וסמכתי על המעיין :

וברבר ג"פ אחד ששם המגדש מעריסה הוא יהודה
וצפי העולם נקרא ליבא בן אברהם
דמתקריא אבא . הגם שם ליבא יען ששמו מהעריסה
יהודה והכל קורין אותו אפילו בפניו רק ליבא כי לא
רחוק הוא רק שתיים מומן חוונתו . והוא איש פשוט
בט"מ סנדלר . לכן קורין אותו אף בפניו רק ליבא .
כי בשלמא באיש בא לכה"פ באמצע ימיו אזי כשקורין
אותו בשם רבי אין קורין ר' ליבא רק ר' ליב ואזי יש
לכתוב רק ליב כמו שקורין אותו בפניו . או שהותם
ה"ע בשם ליב ג"כ הדין כך . משא"כ איש כזה שאינו
תחת ה"ע כלל . והכל קורין אותו רק ליבא לכד .
לכן נשאר ההסכם אלנינו לכתוב רק ליבא . ועיין גט
מקושר שכתב ג"כ שהיו בהברת מדינה ע"ש . וכן משמע
ברמ"א סוף סי' קכ"ט :

ונידון שם אביו אשר נשאל מאביו ואמר שנקרא לתורה
ששם אברהם לכד . הגם שאמר השמש דשם
שקרא להמגדש בן אברהם אבא . וא"כ שני התיבות
כשם אחד דמי אך עיין בתו"ג סו' קכ"ט שכתב כללא
דמילתא כל היבא שעולה לתורה בשני השמות ונתחלקו
לפעמים היינו שנקרא רק בשם אחד אזי יש לכתוב שם
הראשון ועל השם השני דמתקריא ע"ש . והגם שלשיטה
הציב גיטין היבא דעולה לתורה בנ' השמות ונקרא רק
בשם אחד דיש לכתוב שני השמות ביחד ולכתוב ג"כ
דמתקריא על שם שנקרא בו . כמו ראובן שמעון ונקרא
רק ראובן לכד הו' שמעון . לכן יש לכתוב ראובן
שמעון דמתקריא ראובן . או דמתקריא שמעון ע"ש . אך
בנ"ד שאביו נקרא לתורה רק בשם אברהם וגם הוא
אינו ברור כ"כ אם נקרא בנ' השמות לתורה או רק
בשם אחד . וצפרט כי הוא יולא משם הראשון יכולין
בוודאי לסמוך על התו"ג לכתוב אברהם דמתקריא אבא .
וכן עשיתי מעשה צלירוף דעת הרב דיאלחאווע הסמוך
להוראדנא . וס' ילינו משגיאות :

ונידון המגדש שהיתה שמה ריסא לאהי עיין בט"ג
גבי שם ריסא ועיין באות ה' ס"ק י"ח גבי
שם ריסא . ועיין באות יוד גבי שם יועל שלפי
הברת מדינתנו אינו נגזר כלל משם רבקה . וגם אינו
דך כלל לקרוא אשה בשמות מקומות שבת"ך . לכן
אין לסתפק כלל ג"כ אולי הוא משם ריסא סוכר
כמה פעמים במסעי . ולכן יש לכתוב צלי פקפוק ריסא
בסמך ואלף . וכן עשיתי מעשה להלכה :

וברבר הג"פ שסיס שם סמתגרשת צפי העולם
יחא . ובני משפחתה קורין אותה יחנא
ושם העריסה אינו ידוע . עיין בט"ג באות יוד שכתב
שנכתב חיס טוב יותר לכתוב בחתי עיין ס"ק ח' גבי שם
יעב וצ"ק יוד משמע שיש לכתוב בלא אלף . וכן

הוא לעז של זאב משא"כ וועלעווע חולי חינו הלעז
 של זאב אך זה ידוע כי העיקר כמו שנקרא בפניו . לכן
 הוריתי לכתוב כן . וס' יעילנו מציאות :

בדבר ג"פ אחד שה' שם המגדל יצחק ור' יצחק
 הג"ל ה' נקרא מלידה שני שמות ליב
 יצחק ובקטנותו ה' נקרא כך . והא"כ נשחק לגמרי
 ולא נקרא לתורה בשם ליב רק בשם יצחק ולהתוס א"כ
 חינו יכול כלל . ובפי כל נקרא רק יצחק לבד הן חלל
 ישראלים הן חלל ח"י נקרא רק בשם יצחק לבד . והגם
 כי בפאם שנו נכתב לעווין חילוק . עכ"ז הסכמנו
 בהסכם הרב דק"ק נאוי אלכסנדרע . הרב מהו' יוסף
 וצירוף עוד למדים שלא לכתוב כלל בשם ליב ואפי"ו
 לכתוב שני גיטין ח"י כי נשחק לגמרי שם ליב ואין שום
 אחד שקורא אותו בשם ליב . ומה שנכתב בפאם ג"כ
 חינו מוזק כלל . ורק לכתוב בשם יצחק לבד כי בדיעבד
 מי שנקרא מלידה ראובן שמעון ועולה לתורה צ"ל השמות
 גם חותם ח"ע צ"ל השמות אך נקרא בפי כל העולם
 רק שם אחד למשל ראובן לבד כשר דיעבד . ומכא"כ
 כאן שנשחק לגמרי מקריאת העולם ומקריאת התורה
 ומסתיימה ח"ן כאן מקום להחמיר אפי"ו לכתילה כי
 מה שנכתב בפאם הוא רק כמו פאמילע נאמען וגם
 ח"י חינו קורין אותו בשם ליב רק בשם יצחק . לכן
 נשאר ההסכם חלל כלנו כנ"ל . ושמה נכתב רבקה המכונה
 ריבא כמבואר בש"ג ע"ג :

בדבר ג"פ אחד . שפ"ל ספק בשם האשה כי שם
 הלידה שלה ה' דאברה ברענא אך הח"י
 נשחק שם ברענא ממנה ולא היתה נקראת רק דאברה .
 אך לפי מאמר חב"י ה' ק"ת מן הקל"ת קורין אותה
 בשני השמות וגם בכתיבה נכתבו צ' השמות . והא"כ
 היתה בבית חמי' כמה חדשים והיתה נקראת שם בשני
 השמות . ואפי"ו במקום אחר אך במקום הנ"ל לא ידעו
 כלל כי לא היתה במקום הנ"ל רק מ"כ שני חדשים
 ולא ידעו משני השמות . לכן הוריתי לכתוב שני גיטין
 ולכתוב בראשון דאברה דמתקריא דאברה ברענא .
 ובשני דאברה ברענא דמתקריא דאברה . כמו הכרעת
 הט"ג גבי הים יצחק ע"ש ועוד בשאר מקומות . ושם
 מיכאל יען ששם חב"י ה' נקרא לתורה בשם יחיאל לבד
 ובפי כל הים נקרא רק מיכאל לבד ולא מיכל רק בחתימה
 ה' חותם ח"ע יחיאל מיכל . הוריתי שיש לכתוב רק
 יחיאל דמתקרי מיכאל . רק לכתוב בג"פ אחד מיכאל בזה
 ובשג"פ השני מיכאל בח"י . בכדי ללכת שני הדעות כי
 נמא"כ בשניהם במקרה כי יחיאל המכונה מיכל לא יל
 לכתוב . כי לא נקרא בשום פעם מיכל לבד רק בצירוף
 לשם יחיאל :

בדבר ג"פ שה' שם המגדל אהרן בן מאיר
 ושם האשה רחל לאה בת נתן . והנה נידן שם אהרן
 ולא ה' דעתי מסכמת לכתוב אהרן המכונה אהרן .
 יען כי לפי דעת מסקנת הב"ש בשר שמו"ת חננים .
 שכח מינו מסקנת הב"ש ע"ש וכו' דאין כותבים
 הכינוי וכן עיקר . לעני"ד קאי גם ארישא דכתב שאם
 תקרא אהרן בקמץ עכ"ז ח"ן לכתוב רק אהרן . וכן
 משמע מספר גט מקובר שם שלא הביא כלל הסברה
 שיש לכתוב אהרן המכונה אהרן . ולכ"פ ה' לו להביא
 היינו היכא שנקרא בקמץ שיש לכתוב הכינוי . מה
 משמע

אותה במיטעווע חלל הרב המנוח מו"ה ח"י זל"ה .
 וכתבו שם רק יצחק דמתקרי נתן כדעת הט"ג . לכן
 בכדי שלא להוליא לעז על גיטין הראשונים וגם הים
 קשה לי על צעהמ"ה ע"ב גיטין . אשר רגיל בכל
 המקומות להחמיר ולכתוב דמתקרי וגם כמה פעמים
 דמתקרי . ואיך לא נפל חללו הענה הזאת לכתוב שני
 השמות יחד והא"כ דמתקרי . ואמרת חולי חשבו דיש
 לזה חיו"ג גריעותא יען שידוע שכשמנה השם עוקרים
 השם הראשון כמנהג במתפללים ואומרים שנשנה שמו
 כי אחר הוא . ואם יכתוב שניהם יחד מראה כחילו
 נקרא בשני השמות יחד . וגם ה' כד חללי
 שלא ללכת ידי דעה של הגט פשוט שכתב שהיכא שנקרא
 לתורה וחותם ח"ע בשני השמות ושם של לידה תחילה
 יש לכתוב שם הלידה תחילה ועל שם הכינוי דמתקרי
 ע"ש . והח"ו הביא ג"כ דעתו ומשמע שלא הכריע .
 לכן סדרתי בשדו עוד גט שני שנכתב יצחק דמתקרי
 נתן דמתקרי נתן יצחק . שנמלא שי"לתי כל הדעות דעת
 הרמ"א והט"ג וח"ו"ג כמו שכתבתי . יצחק דמתקרי נתן
 ודעת הגט פשוט כמה שכתבתי ג"כ דמתקרי נתן יצחק
 ובזה יצאתי כל הדעות . וס' יעילנו מציאות :

ישם האשה ככתבי רבקה לאה דמתקריא ריבא לאה .
 יען שהיא נקראת בשני השמות ושם הלידה
 הים רבקה לאה וכן ה' קורין אותה בעוקעם מקום
 מולדתה . אך פה נקראת ריבא לאה לכן ככתבי כנ"ל
 רבקה לאה דמתקרי ריבא לאה :

נג

נשאלתי בדבר הג"פ שהיתה שם המתגרשת נחמה
 לערנא בת זאב וואלף . והנה נפל חללו
 ספק ח"ך לכתוב נחמה אם לכתוב כמו שנכתב נקרא
 נוכח לקראות נחמה בקמץ כי נמלא שמו"ת נחמה בקמץ
 והגם כי מבואר בגט מקובר גבי שגמ"ה שאפילו נוכח
 לקרות בשמה נפתח כמו שנמלא במקרה שם בשמה
 בפתח . יען שה' יבולין לקרותו אותו בטיב כמו שנקרא
 המגדל . למש נעות הקריאה בכדי לומר שהוא ח"י
 מגדל אחר ע"ש . ולכן זכרתי שה' פעם אחד גט
 שכ"מ ופסקתי ח"י והרב דסומבערג זל"ה"ס לכתוב רק
 נחמה כמו שנכתב במקרה . ובקונטרס הגיטין מלאתי
 שפעם אחד כתבו נעחמא . ופעם אחד נחמה . אך
 בכאן ללכת מן כל ספיקות הוריתי לכתוב שני גיטין .
 בראשון נחמה בלא עין וכו"ל לבסוף . ושם חב"י זאב
 המכונה וועלווא . כי שם וואלף הגם שהיא כינוי זאב .
 אך הא תינה אם נימא שהכינוי קאי על השם שפיר
 משא"כ אם נימא שהכינוי קאי על האדם וכהסכמת
 הפוסקים ואדם זה לא נקרא וואלף . בין בפניו בין שלא
 בפניו . לכן יש לכתוב המכונה וועלווא כמו שנקרא
 בפניו . והראי' ח"ש נקרא וועלוולין מבואר שם שיש
 לכתוב המכונה וועלוולין ואם נימא דקאי הכינוי על
 שם זאב ה' לו לכתוב רק שם וואלף לעולם לכן נראה
 לי לכתילה לכתוב וועלווא . ובגט השני הוריתי לכתוב
 נעחמא כסגל היינו עם עין . יען שהוא שם לעז לכן
 יש לכתוב בח"י לבסוף . וגם הוריתי לכתוב שם חב"י
 רק שם זאב לבד כמו שנקרא בתורה . ובזה יצאתי
 כל הספיקות . שוב מלאתי בט"ג שכתב על וועלפילין

לחוב במזגו כזו לדעת מרבר"א (כתובות ד' ס' ע"ג)
 דאפילו מת חייבינן דילמא קטלא ל' ואע"ג דמסיק סס
 ס"ס ולא היא כו' דלא עבדי נשו וכו' והכי קיילין
 להלכה - מ"מ אפשר דמזוגה יש לנו לחוב להא דמר
 בר"א - דמבוס מחמת כיסופא דידה קטלא ל' לפעמיכי -
 (וכדאשכחן כה"ג גבי אחופי בקדושין (ד' ע"ג) דכשמלאו
 הולד בחוקת שבמרתו חמו הלוינן דכשר הוא דמזוגה
 לא היתה משמרתו שיחי' ע"כ) :

תשובה לענ"ד להחיר בפשיטות - חדא מהמח
 מילתא דלא שכיחא דל"ג בה רבנן - דמזוגה

לא שכיחא שתעבר דאשכחן בהולין דמזוגה מתהפכה
 וכו' ועיין נכ"ז - וטוד דאפ"ל אררבה דמזוגה יב
 להקל פפי - דגם מר בר"א גופא לא חייב לדילמא
 קטלא כו' רק בילד כשר מצטלה - דאם תנשא לחיב
 ולא יהי' לה מי ביניק הולד ולפרנסו חייבינן דילמא
 כו' - ואם נאשרנה להנשא החי' אותו - דלמאי תמיתנו
 כיון דלא מהני לה - מש"כ ג"ד שנתעברה מזוגה אס
 ב'הנו לחוב דילמא קטלא ל' גם אם נאשרנה להנשא
 ג"כ חיובא האי דילמא כו' מחמת בושטה והרפסה
 כמעשים בכל יום - וא"כ גם להנשא מותרת כיון דלא
 מהני מידי במאי דנאשרנה להנשא (ויש להוסיף עוד
 בזה ד"ל להיפך דאם נתיירס להנשא החי' אותו דלא
 יהי' לה כסופא כ"כ ע"י - דחובל לתלות הילד אח"כ
 בהבעל כי לא כ"ע ידעי חימתו נשאת לו וחימה
 ילדה) - ועוד לולא דמיסחפינא כיו חמינא מילתא
 הדתא - דהיינו אף מרבר"א שאוסר במת היינו דוקא
 בולד בן קיימא ולא במת בתוך ל' כ"ד - דאפילו חבנו
 חרי או נפל מן הנג נמי ספיקא כידוע בכמה מקומות
 דספק נפל הוא - ולכן כמו דחולין באבילות לקולא גבי
 ספק נפל - כיון שהוא ספיקא דרבנן כ"ג ג"ד נוכל
 להקל בספק נפל בדבר שהוא מדבריהם - ח"כ סברה
 ח"כ גמרה - מ"ד הסברה יש לנו ליתך לקולא כמו בכל
 ספיקא דרבנן - דנפל וודאי הוי כמת לכל דבר וכו' לא
 כיון דנשאת דילמא קטלא ל' - ובספק נפל צענין דרבנן
 ה"ג דיש להקל - כעין שכתב הרמב"ם בהלכות יבוס
 ותלינא (פ' כ' ה' כ"ח) כל יבוס שהוא ספק דדבריהם
 אס כנס לא יזינא - ח"כ גמ' דהרי מלינו הלכה פסוקא
 (במס' בבת ק"ו) אס מה בתוך ל' ועמדה ונתקדשה
 פנינא ההס כבינא ור' שרביא חליבא דרצת' ואתן פסקינן
 כבינא דאמר אס אשת כהן היא חגיגה חוללת מן
 היבוס דסמכין בזה דודאי הו' הולד בן קיימא כדי
 שלא לחוסרו על הכהן שקידשה - ואם הו' סברה דמר
 בר"א אסר נמי במת תוך ל' מחמת דהנשא דדילמא כו'
 ח"כ מאי מהני להאי כהן שקידשה הא דחינה חוללת - הא
 בלא"ה חינו יכול לקיימה מחמת מינקה חבירו - דפסקינן
 דאס כנס יזינא גם גבי כהן כדמפורש ביבמות (ד' ל"ו)
 ע"כ) וכן פסקינן בשו"ע דגם אס נשאת לכהן הלא -
 ובדאי לא פליג מר בר"א על הא דרבינא חליבא דרצת'
 דהוא הלכה פסוקא (הגם כי יש לבע"ד להלוק ולומר -
 דהס מיירי כשעמדה ונתקדשה לאחר כ"ד חודש או
 דבי' לה למוק דדיס דליכא למיחס משוס חיסור מינקה
 אף דפשיטות דברי הגמ' לא משמע הכי דמשמע דמיירי
 בכל גווי' וסא ראי' דמר בר"א לא פניג עלי' דרבא
 דכתובות שס לא דחי הגמ' הא דמר בר"א רק מ"ד
 הסברה דקאמר ולא היא כו' - ואם מרבר"א הו' חונק
 על רבא - למה לא דחי לה הגמ' מהא דרבא דמוכח
 דלא

משמע שאפילו נקרא בקמץ חין לכתוב רק שס אהרן
 לבד - כי ישן שעולה לכה"ה כך חינו רק קי"ור השס
 שא"ל לכתוב הקי"ור - כן היה נראה לענ"ד - אך
 ישן שקבלתי מכתב מרוב אחד שפקפק ע"ז שיתר טוב
 לומר שהב"ש לא קאי רק על שס אהרן וע"ז פסק שלא
 להזכיר הכינוי - ישן שנקרא ג"כ בשפתח - אבל כשנקרא
 בקמץ יש לכתוב אהרן ג"כ - לכן ללאת ידי כולם הוריתי
 לכתוב ג"כ שס אהרן כי קי"ור השס שכותבים חין
 קפידא כלל כידוע הגם שאינו לריכה - גם עלה בדעתי
 לכתוב אהרן מלא כמו שמלינו בכתוב וזפרט בש"כ נכזה
 אהרן מלא - אך שוב חזרתי ומזייען שלא נוכל לעמוד על
 סמבטא אס נקרא אהרן בחולם או בסגל ארען - ע"כ טוב
 יותר לכתוב הסר בכדי שנוכל ג"כ לקרותו בסגל - אך נוכל
 לומר מסתמא נקרא כמו בכתוב בתורה אהרן - ודוגמא
 לזה בשאומרים אהרן קודש צפי העולם חין לעמוד ג"כ על
 המצטא - אס נקרא בסגל או בחולם - ושס צוודאי נקרא
 בחולם כי כן מבוחר בפסוק - אך על המצטא חינם יכולים
 לעמוד ומבוחר בסי' קכ"ע בהג"ה בסופו שבהכינויים
 חין להקפיד כ"כ ע"ש - לכן בדיעבד לענ"ד חין שוס
 חש - אך לכתחילה נלענ"ד בטוב יותר לכתוב חסר :

ונידון שס האשה רחל לאה הנה לפי הגדת האשה

אמרש שאמה אמרש לה שסס העריסה שלה
 ג"כ ראהא לאה - וכן נקראת מקטנותה וסי' ראוי
 לכתוב ראהא לאה לבד - בכדי להפריד מאוהו אשר
 נקראו בפירש רחל - כידוע כמו שקורין לה הכל כי
 לא גרע משס החניכה שהכל קורין אותה - אך כידוע
 ומפורסם צפי כל שסס ראהא גזר משס רחל - וגם
 שאלתי כמה פעמים להחזיק ואמרו לי ג"כ שכאשר קרה
 לפניהם לעשות מי שזירך או לקרות שס באשה אשר
 שמה ראהא - קורין אותה רחל בלי שוס דרישה
 וחקירה - ולכן חין ספק כלל כי כשנתנו לה השס ניתן
 לה בשס רחל כי כולו הכי חיתנה בשס רחל - וזפרט
 כאן שנקראת בשני השמות רחל לאה אשר השס רחל
 מסייס בלמ"ד ושס לאה מתחיל בלמד - וידוע שכתובה
 אשר מסייס באות ה' וכתובה השני מתחיל בזה האות
 ג"כ חזי נבלע אות אחד מהס - כמו שפירש ההוס'
 ברכות פ"ב בק"ש שלא יבלע שתייה אהכס מארץ בלא
 הנלע המס' כנף פתיל בלא הנלע הפא' וכן צפ"ו גבי
 ברכות המוליא להכי מצרכין המוליא ולא מוליא בכדי
 שלא הנלע המס' - ובתן נמי ישן בשני החיבות החללה
 והסוף שוין שניהם בלמ"ד לכן נבלע למד אחד ונקראת
 רחל לאה ולא רחל לאה לכן אפילו לפי סקריאה ראהא
 לאה כוי כחילו נקראת רחל לאה - כי ראהא לאה כוי
 כמו קי"ור השס מרחל לאה - לכן י"ל דיש לכתוב רחל
 לאה שזה עיקר שמה - ועכ"ז הוריתי לכתוב הקי"ור
 ג"כ - כי זה ידוע אפילו במקום שאין לריך לכתוב
 קי"ור השס ונכתב חינו מזיק כלל - כמו אליעזר וכתב
 חליעזר ליתר - לכן הוריתי לכתוב רחל לאה דמתקריא
 ראהא לאה :

נד

נשאלתי בדין אבס פנוי שילדה ולד בזוגה ומת
 הולד מעצמו בתוך ל' - וכבר נכנסה
 לחופה וקידושין לבעל מעצמה בלא היתה צ"ד - אס יש

נה *

נשאלתי אם יש חשש חיסור לכסות צהבן . (כי כסך שלנו יש חשש גזילה . וגם חשש חולעים הנופלים) . לכאורה יש צוה מקום עיון . שהרי הצבן הוא יד לאוכל . וצמג"א (סי' תרכ"ט ס"ק י"ג) הביא דיש דברים דהוי כולו יד . ואפ"ת דלא הוי יד רק עד ג"ש . ואינו פוסל רק עד ד' עפחים . בכ"ז יש לחוש לכסות צהבן שמא ינטרפו היות לד' עפחים במקום אחד . גם יש לחוש דליכא רובא נגד היות . ובפרט שניכרים צפ"ע . (ועיין ט"ז ס"ק י"ג) והדישה י"ל דלא מהני לבטלו . דלא עדיף מכלי שנסגר . והא דמהני בסיסה צהבלי בהמה משום דמתכוין לבטלו חשוב שינוי מעשה משא"כ כשגר ממילא . וה"ל דישה דאינו מתכוין לו רק לדוש ולא לבטלו . (ט' סוכה ד' י"ג תוד"ס א"ש וכו') גם י"ל דלא מהני שינוי מעשה אלא כשהוא לכתחילה מתקנו לצורך סיכוך . אבל שבירה ממילא לא מהני לבטל . אך אפשר לצדד להיתר דמה דמצינו דשבירי בליס פסולים אינו אלא משום גזירה שמא לא יקבצו בכדי טהרתו . כדמובח בגמ' שבת (ט"ז ע"ב) ואפשר לומר דבידות דלא שייך האי גזירה כשר בדישה ושבירה . אלא דכבוד שהגרעיין צהבו לא מהני דישה אלא בסיסת היות גופייהו . אבל בליכא גרעינין (אפילו נשאר מעט גרעינין שלא במתכוין י"ל דלא חשיבי) בטל מתורת יד :

ואפשר עוד לצדד להיתר . דחולי סמכין על הפוסקים שצוברים דאין אוכל מקבל טומאה פחות מכזית . וידוע כי אין בגרעינין שצבולת כזית וא"כ אין הקס יד לדבר המקבל טומאה . דשבולת גופא לא מקבל טומאה . עו"ל לפי מה שכתב רש"י (בחולין ד' ק"ח ע"ב ד"ה רי"א) דאין יד לפחות מכפול . ואינו מצינו כעת שיהיו הגרעינין שצבולת כפול שהוא יותר משלים בי"ג כמ"ש רש"י שם . ואע"ג דשם ד' ק"ט קאמר ברי' שאני י"ל דהיינו לגבי שומר אבל לגבי יד לא מצינו דברי' שאני . ועדיין צ"ע בזה . ע"כ המנהג נכון שמכסין בענפי חילן סרק . והחשש מפילת חולעים (עו"מ"א ס"ק ט"ו) הוא חשש רחוק . מ"מ נכון לעשן את הסך ולהבדירה החולעים קודם שיסך . ולענין חשש גזל כיון דאיכא יאוש וש"ר פרי אפילו לברך וכמ"ש המג"א סי' תרמ"ט ס"ק ז' . אלא דיש לדון בזה דקיי"לן יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש . אך בכוכה (ד' ל') גבי חוונכרי כתב רש"י גזלי ארעתא מישראל : ניכור . והכוונה ג"ל ע"פ מה דאיתא בבב"א (כ"ז ע"א) דלהכי מהני באזידה יאוש לחודא משום דבהיתירא אתי ליד' . משא"כ בגזל דבאיסורא אתי ליד' ע"כ לא מהני יאוש לחודא עד דאיכא ג"כ שינוי רשות . וה"ל דבש"ר דבהיתירא אתי ליד' להשני מהני יאוש (ויש לדון עפ"י בש"ר ואח"כ יאוש דאפשר דדמו לאזידה באייאוש לאחר שבאת לידו) ולפ"ז באופן דשרי אזידה לאחר יאוש ה"ל ש"ר לחודא בגזל י"ל דקני בלא יאוש . ועיין מ"א סי' תל"ז ס"ק ג' :

דלא ס"ל כוותי' אע"כ דגם מר בר"א מודה במת הך ל' דלא חיישינן . ובנ"ד דהי' המעשה שמת צהבן ל' צוודחי מותרת כדוכחנו . ואולי יראה צע"ד לחלוק ולומר דשם צבנת גבי רבא מיירי במת ממילא . דלמר בר"א גם במת ממילא חייב שמא תמינתו . וכבר הוכחנו דהוא לא פליג על מימרא דרבא כנ"ל :

ובפרט צנ"ד שהוא ס"ס . ספק מה חי חיישינן גם בהא למר בר"א . ספק אם עמדה ונתקדשה לאחר לאפשר באיסור דבריהם לא יוליא ורק מפרישינן . כי הא דכהז הרמב"ם שם . וז"ל . כי אין אוסרין ע"ז אשמו משום ספק דבריהם . ושם הא עצדו שניהם איסור כדמשמע שם . ואלן אפשר דלא עביד הטעל איסור כי חולי לא ידע מזה . דהיכא דלא ידע מזה דלא עביד איסורא כלל לא נאסרה עליו . הגם שהוא עבדה איסורא . ובה מדוייק לשון הרמב"ם ושו"ע . עבר ונשאה . דמשמע דווקא בעבר וכנס באיסור . הו ראי' דהיכא דאין איסור רק מחמת גזירה כמו הכא דכבר נעשה מעשה . ואין לנו לחוש רק משום פסע אחרת . לא גזרינן במילתא דלא שכיחא . כמו שמצינו ביצמות כגשא את הקטנה בטעות שהיתה הצורה שמת צעלה ונדוע שהוא חי אין צריך להמתין ג' חדשים . שזה דבר שאינו מצינו . לא גזרו ב' רבנן :

ובזה תיראתי שני הסוגיות שסותרות זו את זו . דביצמות קתני הלשון לא ישא . ובכתובות הלשון לא תנשא (שוב מלאתי שהגאון צנ"ד עמד בזה) ותיראתי דסוגיא דכתובות מיירי דאסורא לכתחילה רמי עלי' לכן אמר הלשון לא תנשא . וביצמות אמר יוליא ולא יחזירנה עולמית זה דווקא בעבר ונשאה . אכן אם לא ידע כלל שהיא מניקת כגון שהטעתו . אז אין מחוייב להוליא . ולכן שם הלשון לא ישא אדם מעוברת ר"ל כשיודע שהיא מעוברת בזה קנסוה שלא יחזירנה לר"מ ויוליאנה בגט לרבנן :

ותו י"ל דאף מר בר"א לא פליג רק היכא דחיישינן דילמא מיקטלא ואזלא ומנסבא ר"ל קודם הנשואין . דלכאורה יש לדקדק למה ל' למר בר"א לסיים ואזלא ומינסבא ניחוש דילמא מיקטלא ל' גם כשהי' תחת צעלה . שלא יסי' לה במה לפרנסו . אלא צוודחי לא חיישינן כלל רק דמחמת חימוד נשואין קטלה ל' אבל אחר נישואין דהיינו שהנשואין היו בטעות וכדעת סט"ו סי' י"ג צא"ע דא"ש הי' בשוגג גם אם נשא לא יוליא וזה רק אם הולד חי דצריך הפרשה על הולד . אכן אם מת הולד א"ל הפרשה כלל מאחר דנשאת בשוגג . ואלן נראה דדינן כשניהם שוגגין כיון דלא ידעו שבמת אסור . כי צע"ס הכל שוגג . ובפרט במזנה שלא ידעה כלל שאסורה להנשא . ואף כי עשתה שלא בהוראת צ"ד בכ"ז נוכל לדונן כשוגג :

אמר המ"ל . אחר כסודתה תשיבה זו העירי הגאון המובהק קצ"ח מו"ה בצלאל הכהן נ"י מו"ל דווילנא כי הגאון הגדול החסיד אמתו וכו' קצ"ח מו"ה מנחם מענדיל ז"ל הרב דליובאוויטש כסדרו היקר ג"ר צבי"מ מו"י נסחפך ג"כ בדון זה והעלה ג"כ ברוחב בינהו להסיר :

(* בכדי למלאת את הגליון . מלאתי וכתרתי בהמשכות כשאריות . וזהו הסודתה הקטנה להשלים כפי מה הנשאר ח"ק בגליון . ואף כי הוא מדויק א"ת אין כאן מקומה .

תם חלק התשובות .

אלה הנה כל אשר הי' לאל ירי עתה להוציאם לאיר ולתקנם כראוי לרפום . וכמעט כי יותר ממה ששמתי על הספר בזה . נמצאות עוד בגנוי כתבי קדשו . אך מבלתי יכולת כעת להעתיקם ולסדרם כראוי . משבחי עתה את ירי מהן והנחתו אותן לעת מצוא . והחלתי עתה תת ברפום מעט מהרבה . בחרושי גפ"ת כפי סדר הש"ס אשר היו עתה לי לפלטה . כי כסקרה התשובות כן מקרה החרושים מקרה אחר לכולם מששים הכתב ובלי סדרים . הכולל

שלא בזמנה חובסה עלינו לקרותה משתחשך סמוך לשכיבה . והקושיא הרביעית דל"כ ק"ל כריב ל דאמר הפלות בחמלע תיקום ואנן קי"ל כר' יוחנן דאמר ק"ש ואח"כ הפלה . גם זה אינה קושיא . דכווריה עיקר החקנה כר' יוחנן אך על לך הדוחק סומכין אנו לעשות כריב"ל לא כעיקר החקנה . ודוק כי קרתתי אח"ז מלאתי בש"ת שאנת ארי' שחירך ג"כ כדברי ושמחתי שכוונתי לדעת אדסגדולי .

ע"ב סיפא וודאי פליגא רישא מי לימא פליגא . פי' דאי סיפא לא פליגא רישא וודאי פליגא מדלא הני כמו במהניתיין . אבל השתא דסיפא פליגי י"ל דרישא לא פליגא . והא דלא הני כמו במהניתיין . משום סיפא דסוף הזמן הוא ע"כ בעני יסיב נמי שיטורא בתחלת הזמן נמי בעני : הרש"ס

ע"ד שס . עני וכן חד שיטורא הוא . והקשה בג"ה א"כ ניהני משעת לה"כ דבעני ליכא שום חידוש . וזה יש לומר דמשום שיטורא דסיפא בסוף הזמן הוא בעני . יסיב נמי שיטורא לתחלת הזמן בעני . אך לקמן דס"ד דעני ובני חדס חד שיטורא הוא . הוי מני למיפך דאי ס"ד דעני וכן חד שיטורא הוא ליתני בדברי ר"מ משעת לה"כ דהוא לא חייבי בסוף הזמן . אך דעדיפא מיני' פריך . ולעיל' ד יש לתרץ דר"מ אחי לאשמועינן דמשום מליה דאבילת שבת מותר לאכול קודם ק"ש כמו שפירש הג"ה . בעלמנו על משנתנו דמשום דאבילת תרומה לכהנים מליה היא הקילו להם לאכול קודם ק"ש אפילו כשהגיע זמן ק"ש . כמו כן נימא נמי הכא בגילוי ברחות . והא דלא מתרץ הש"ס גבי כהנים דהתנא אחי לאשמועינן דמותרין משום מליה אבילת תרומה לאכול קודם ק"ש . ולמה לו לדחוק דהא קמ"ל דכפרה לא מעבדא . אחא הקשה ג"כ בג"ה וע"ש מה שחירך על נכון :

דף ג' ע"כ מפני ג' דברים אין נכנסין לחורבה מפני ההשד וכו' מפני האפלת ותיפוק לי' משום חשד ומזיקין . הקשה המהרש"א דהוי לי' להקשות ותיפוק לי' מהשד לחוד . ועל מפני המזיקין לחוד . כדפריך לעיל מפני המפולת לחוד . ומפני המזיקין לחוד ויש ליישב . נראה כוונתו דבקושיות ראשונות הוכרח להרץ על כל קושיא כבדא חדשה דהיינו על מפולת בחדתי ועל מזיקין בחרי . אך בתלוקה מפני המפולת . כסברא חדא בחדתי ותרי וכשרי מתורץ שתי הקושיות לכן הקשה בפעם אחת . אך יש להקשות בתלוקה ג' מפני המזיקין דשם מוזכרת לתרץ בשני סברות דהיינו על קושיות מפולת בחדתי . ועל קושיות מזיקין בחרי וכשרי . אמאי לא הקשה בשתי פעמים . וגם זה יש לתרץ כי באמת כבר ידע מקודם שתי הסברות חדתי ותרי וכשרי . ולא הולך לחדש בתלוקה הזאת רק כדי להקשות חי בחרי ומזיקין נמי ליכא ולתרץ במקומן שאני . וכיוון דלא חידש בתלוקה ג' כלום נקט קושיותו בפעם אחת :

ברכות דף ב' ע"א תנא כיבי קאי דקתני מאימתי וחו מאי שנא וכו' . ודקדקו המפרשים כמה דקדוקים וכן דקדקתי אלי ובי לא ידע המקשה קרא דבשכך ובקומך . ומאזי קרא הא מתורנות שתי הקושיות . וע"ק דלחירוף השני אין מתורץ רק הקושיא השני' ומא' ה"י חסר לו חירוף הראשון דמתורץ בו גם הקושיא הראשונה . וגראה לתרץ דהנה לקמן (ד' כ"א ע"א) יש פליגתא דאמוראי חי ק"ש דאורייתא מהאי קרא דבשכך או מדרבנן וקרא דבשכך בד"ס כתיב ע"ס . וזהו דמקשה כאן תנא כיבי קאי ממ"ז חי ק"ש דרבנן וודאי קשה כיבי קאי . דקרא דבשכך בד"ס כתיב . וגם חי ק"ש דאורייתא כיוון דיש סברא לומר דק"ש דרבנן וקרא דבשכך בד"ס כתיב ה"י לו להתנא להקדים תחלה דקרא דבשכך אק"ש קאי ואח"כ לפרש מאימתי קורין . וקושיא השני' קאי למ"ד ק"ש דרבנן מאי שנא דתני בערבית ברישא ליתני דשחרית ברישא כמו בתפלה וכדאשכחן בתמיד . כיון דגם ק"ש דרבנן בתפלה . ע"ז תרץ תנא אקרא קאי וה"ק זמן ק"ש דשכיבה אימת ר"ל דגם חי ק"ש דרבנן ועיקר קרא דבשכך אד"ס קאי . ע"כ הא דתיקנו רבנן ק"ש אשמוכה אקרא דבשכך כדאשכחן במהניתיין דבעינן זמן שכיבה . וע"ז לא פליגי מ"ד ק"ש דרבנן . וא"כ גם חי נימא דק"ש דאורייתא לא ה"י לו להתנא להקדים דבשכך אק"ש קאי כיון דבין למר ובין למר אקרא דבשכך סמיך . והתנא אין רוצה לפרש רק זמן ק"ש דשכיבה אימת מתי הוי שכיבה . ועולה זה התיורץ גם למ"ד ק"ש דרבנן . ואב"א יליף מצריתו של עולם . ר"ל גם אם חאמר דלמ"ד ק"ש דרבנן יוהר ה"י לו להקדים ק"ש דשחרית כמו בתפלה כיוון דעיקר קרא דבשכך לאו אק"ש קאי . י"ל דיליף התנא מצריתו של עולם . והא דתני גבי תפלה דשחרית ברישא מפרש ואזיל בתירוטו על קושיית חי הכי :

תוס' ד"ס מאימתי יש לתרץ כל הקושיות על רש"י אחת לאחת . הקושיא ראשונה שהקשו והלא אין רגילים לקרות סמוך לשכיבה רק פ' ראשונה . וג' פרשיות ה"י להם לקרות . יש לתרץ ע"פ מה שפירש בעל שלטי הגבורים בפ' ה"י קורא על מימרא דרב אילא אמר שמע ישראל וגאנס בשניה ילא . דר' אילא מיידי שקרא כל הק"ש שלא בזמנה צבית הכנסת ואח"כ קראה צביתו בזמנה . ועל אותה ק"ש קאמר דאם נאנס בשניה ילא כיוון דבב"ר קרא כל הק"ש עם ברכות לפני זמנה . כי הברכות אינן שייכות לק"ש דהא לא מברכינן בהו על מנחת ק"ש כמו על שאר מנחת . יכול ללאת הברכות לפני לה"כ ואח"כ יולא עיקר מנחת ק"ש כפרשה אחת אחר זמנה . וזוה מתורץ גם הקושיא השני' . והקושיא השלישית דקדק רש"י בלשונו לתרצה דכתב ולפיכך חובסה עלינו לקרותה משתחשך . כלומר הגם בק"ש על מטתו אין חובסה . אך כשקרא ק"ש צביהכ"ג

דף ד' ע"ב הוס' ד"ס קורח ומתפלל. כהן משמע דאסור לאכול משהגיע זמן ק"ש של ערבית עד שיקרא ק"ש ויהפלה. הקשה הל"ח דכהן משמע דדווקא משהגיע הזמן אסור. הא סמוך הוי בעה לזמן ק"ש מותר לאכול למה יגרע מהפלה המנחה שאסור הוי שעה קודם שהגיע הזמן ע"ש תירושו. ול"ג לחרץ ע"פ מה שפסק בשו"ע חו"מ סי' ה' דאסור ליטב בדין בתחילת שעה שזיעית ופי' הסמ"ע העעס. כיוון דעיקר זמן שחיטת התמיד מדין תורה מתחיל מתחלת שעה שזיעית. אך החכמים החמירו שלא לשחוט עד שש ומחלה מפני טעות וח"כ גם הפלת מנחה מעיקר הדין אחר חלוף היום לכן החמירו ליטב בדין בתחלת שעה שזיעית. והקשה החו"ת דלמה דחק הסמ"ע לפרש טעם דאסור ליטב בדין בתחלת שעה שזיעית משום דלא עיקר ההלכה זמן מנחה. הרי מבנה מפורשה בשבת. לא יבא אדם סמוך למנחה לא לאכול ולא לדין סמוך למנחה הרי דאסור חכמים בכל דבר הוי שעה סמוך למנחה. וגרסה דהסמ"ע דייק בפרשו זאת מדברי התוס' דכהן דכתבו. דרק משהגיע זמן ק"ש אסור לאכול ולמה לא סמוך חלי שעה קודם שהגיע הזמן כדאשכחן במנחה. שמע מינה דס"ל להחוב' דמנחה שאני. דגם בתחלת שעה שזיעית זמן מנחה הוא מבא"כ בק"ש של ערבית חין אסור רק משהגיע הזמן. ולא קשה קוביית הל"ח :

דף ז' ע"א. ואמר ר' יוחנן משום ר' יוסי כל דבור שיצא מפי הקב"ה לטובה חפילו על תנאי לא חזר בו מג"ל ממשה וכו' כהז הל"ח דהיינו לרשב"ג דלא בעינן תנאי כפול. אבל לר"מ דבעינן תנאי כפול מאי חיריח דבור שיצא מפי הקב"ה חפילו בהדיוט נמי היכא דלא כפלי' לתנאי התנאי בטל והמעשה קיים וגבי משה הא לא כתיב רק ואעשה אותך לגוי גדול בלא תנאי כפול. אלא וודאי כרשב"ג ס"ל לר' יוחנן. וגם הא וודאי דתנאי כפול גבי הקב"ה נמי התנאי קיים וזכרות וקללות דאס בחוקותי יוביחו. דבשעברו ישראל את התורה הביא עליהם את הקללה. וח"כ ז"ע בקדושין בש (ד' ס"ה) דקאמר בשלמא לר"מ היינו דכתיב אס בחוקותי תלכו ולא תלכו. אלא לרשב"ג קביא הא גבי הקב"ה גם לרשב"ג בעינן תנאי כפול וע"ש מה שהירץ ע"ז. והנה יש להקשות על דברי הל"ח דר' יוחנן ס"ל כרשב"ג. דהא הרמב"ם פסק כר"מ דבעינן תנאי כפול ובהלכות יבודי התורה (פ"י ה"ז) הביא הא דר' יוחנן משום ר' יוסי. ולענ"ד נראה נהרץ דבשו"ע בחו"מ סי' רנ"ג סעיף י"ב פסק. שכיב מרע שאמר תנו מלתיים זוז לפלוני ויבא את בתי. הרי זס כמו שאמר שני דברים ואס ראה יקח המעות ולא יבא הבת. וכתב הש"ך שם ס"ק ט"ז מוכח מזה דאס אמר בפירושו תנו מלתיים זוז לפלוני אס יבא את בתי. הרי תלה המנחה בתנאי אס יבא את בתי ולא יתנו לו ח"כ נתנו לו הבת. ואע"ג דהמעשה קודם לתנאי וקיי"ל דבזה התנאי בטל והמעשה קיים. ה"מ דבעינן תנאי קודם למעשה היכא שהמעשה נעשה מיד ביניהם כמו בגט. אבל אי לא הוי המעשה מיד התנאי קיים גם אס אמר המעשה קודם. וכן דקדק הרמב"ן בספר הגולחמות בביצה פ"ב. ודברי הרמב"ן האלה הם גם בכל משפטי הגהות בתנאי כפול ובדומה. דהיכא דהמעשה לא נעשה עדיין לא בעינן תנאי כפול ע"כ. וח"כ קשה הא דקאמר שם בקדושין בשלמא לר"מ

היינו דכתיב אס בחוקותי תלכו ואס לא תלכו אלא לרשב"ג כו' הא גם לר"מ לא יבא. דשם לא נעשה המעשה עדיין. וע"כ ז"ל דגבי הקב"ה גם הבעטה לעתיד הוי כאלו כבר נעשה היקף ומיד. וכמו שכתבו המדקדקים דהכי כתובים הגזירות בלשון עבר במקום עתיד. משום דהוי כאלו כבר נעשה. ומבואר ג"כ במדרש (פ' לך לך פרשה מ"ד) מאמרו של הקב"ה מעשה שנאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת. חתן לא נאמר אלא נתתי וח"כ שפיר קאמר בקדושין דלר"מ יבא. וגם לא קשה קוביית הל"ח דזהו גופא קאמר ר' יוחנן כל דבור שיצא מפי הקב"ה לא חזר בו. חפילו בדרך שלא נעשה עדיין דבהדיוט כהז התנאי קיים חף בלא תנאי כפול. אבל בהקב"ה דהבעטה הוי כאלו כבר נעשה דווקא בתנאי כפול הוי התנאי קיים אבל אי לא"ה המעשה קיים. וח"ש הסוגיא גם לר"מ ושפיר הביא הרמב"ם המאמר הזה דחתי גם לר"מ ודו"ק :

דף ה' ע"א. אמר ר' יחושע ז"ל לבני. קדימו וחשיבו לבי כנישתא כי היכי דתורכו חיי ולכאורה יש להמוה על ריב"ל דאמר לבני כי היכי דתורכו חיי. והא אמרינן בלכות פ"ג הל' הדין כעבדים המשמשין את הרב לקבל פרס. וגרסה לחרץ על פי מה שפירש בעל אהל יעקב בפ' וירח גבי עקדה העולה מדבריו דשכר מצוה ביה עומא ליכא. כי מי האדם שי"ש לו מזה בקדקדו שירצה להחליף שכר עולם עיבר בשכר עולם עומד. אך הזריות והשמה של מצוה וכוננה יתרה אשר באתת היתה המצוה יכולה נהעשה גם בלא זריות ושמה. ורק האדם העושה המצוה הוא מוכיף לעשות בשמה ובכוננה יתרה שכר החוספות האלה חובל האדם בעולם הזה ובכר עיקר המצוה קיימת לעוה"ב. וזה שאמר ריב"ל לבני קדימו וחשיבו לבי כנישתא שהבאו קודם לכל אדם והתעבנו יותר משאר בני אדם ובשכר תוספת המצוה על כל הצדק להחפלה חורבנו חיי. ובכר התפלה התקיים לעוה"ב :

דף י"א ע"ב אמר רב הונא למקרא לריך לדרך למדרש חין לריך לדרך רח"ה למקרא ולמדרש לריך לדרך כו' עד רבא אמר חף לתלמוד לריך לדרך. ויש להסביר פלוגתה כל האמוראים דמר אמר הכי ומר אמר הכי. דחיהא במנחות. כל דבר שעשייתו גמר מצוהו לריך לדרך וכל שאין עשייתו גמר מצוהו ח"ל לדרך. והנה בלמוד תורחתי יש שני ענינים האחד בלמוד גופא בתורה ה' נקראה תלמוד תורה כדמשמע בכמה פסוקים בתורה ובכמה מקומות בנ"מ. והענין השני ללמוד הדברים לידע חף לעשות המצוה. ובזוודאי מי שלומד לשם מצוה ללמוד לבד בלמוד גמר עשיית המצוה היא. אבל מי שלומד לדעת דיני המצוה לא נקרא בלמוד גמר עשיית המצוה בין דעיקר בלמוד חף לעשות המצוה ועוד לא עשה המצוה. ועל פי הנהגה זו הולכה פלוגתת האמוראים. דר' הונא אמר. דרק על מקרא לריך לדרך לבקש משום דממקרא חין מודין הלכה. ונמצא שלומד לשם מצוה ח"ת ובלמודו גמר המצוה ולכן לריך לדרך. אבל למדרש ולמשנה ותלמוד חין לריך לדרך. כיון דמהם יוכל לסודות הוזה דין ונמצא ללמודו בהם למען משפטי המצוה. ור"א מוכיף דמדרש דמי למקרא. דעיקר בלמודו לא להורות דין ממנו. ור' יוחנן מוכיף דעיקר בלמוד משנה גם היא שלא לשם דין. כיון דרוב פעמים חין מודין מתוך משנה כדאשכחן דתורה מהך המשנה נקרא מצלי עולם. אבל רבא פליג על כל בני אמוראי

דסגר דגס חס לומד להוראה יש בלמודו מלות למוד התורה וזה גמר עשייתו ולהכי לריך לבדך גס על גמרא :

וברין זרכת התורה - יש להבין מהרמב"ם שכתב כל הזרכות הם מהרבין משמע דגס זרכת התורה בכלל חוץ מזרכת המזון . ולכאורה קשה . הא ר' יוחנן ליק' ק"ו מזרכת המזון זרכת התורה דאורייתא דקאמר בני שמתו (ד' כ"ה) מנין לזרכת ה"ה שהוא מה"ת . אך יש לומר כמו שכתב הס"ך (חו"מ ל"ג) גבי קרובי שאם דעל מלות הרבין אמר נמי בגמ' אמרה תורה . וזכ"ה אמרה תורה אמרו לפני מלכות זכרונות וסופרות . חע"ג דהוי רק הסמכתא בעלמא מקראי . וכדאמר נמי בר"ס צ"ד דמלות בהוקעין יותר מהמזרכין . חע"ג דבהוקעין ספק ובמזרכין וודאי . ש"מ דכל הזרכות הרבין . (ולכאורה יש להוכיח מזה כדעת הרשב"א דספיקא דאורייתא מה"ת לחומרה . דהו"ה"ת לקולא אמאי מלות בהוקעין חף בספק יותר ממזרכין וודאי הא ספיקא מה"ת לקולא . אך יש לחלק היכי אמרינן דספיקא לקולא סיבא דיש נו ספק אס כבר עשה המלות חינו מחוייב לעשות המלות מספק . אבל סיבא בעדיין לא עשה . אך שיסתפק אס יספיק לעשותה . הוא מחוייב לעשות . ואס לא יספיק . הוי כאלו חשב לעשות מלות ונאנס ולא עשה . גס יש לומר כמ"ש בעל חות דעת דיש לחלק בין קוס ועשה בין ג"ת . דקוס ועשה מוטל עליו לעשות חף בספק . אך ג"ת חינו מחוייב רק בזודאי ולא בספק) . אך מגיין נו להרמב"ם לפסוק זרכת התורה מדרבנן כיון דיל' דר' יוחנן סבר דמזרחא דאורייתא . ואפשר דילא לו מהא דאיתא בני שמתו . דפריך על ר' יהודה דס"ל ק"ש דרבין ואמת ויליב דאורייתא מהא דתנן בעל קרי מהרבה בלבו ואינו מנכדך לא לפני' ולא לאחר' ואס"ד אמת ויליב דאורייתא אמת ויליב לברוך . ולכאורה אמאי לא מקשה בסיפך . דהו"ק"ש דרבין אמאי מהרבה בלבו אקריאת שמע יותר מהזרכות . אך י"ל כמ"ש תר"י דגס למ"ד ק"ש דרבין ובשכדך בד"ת כתיב . לריך ללמוד מן התורה חיזה דבר בתורה . אך רבין תקנו דאוחו דבר תורה הו"י ק"ש . והא דח"ר יהודה דחינו חזר וקורא . היינו סיבא שלמד קודם . אך ב"ק עדיין לא למד והוי לדיד' ק"ש מן התורה לפיכך לריך להדבר . ואס נאמר זרכת התורה הוי דאורייתא . ח"כ בעל קרי דמהרבה בק"ש משום לימוד דהוי לדיד' מן התורה . וח"כ הוי זרכת אהבה לדיד' נמי מה"ת . הו' לו להקשות דיהרבה באהבה רבה לרבינא דאמר רהור כדבור דמי וודאי לריך להרבה בדבר שהוא מה"ת כמו בק"ש . וגס לר' חסדא דהרבור לאו כדבור מהני שהבור עסקין בו והוי דאורייתא גס באהבה רבה הו' לריך להרבה . ואף דחין מזרכין על הרבור עכ"פ מה יפסיד אס יהרבה . אלא ש"מ זרכת התורה לאו מדאורייתא ולכן לא פריך רק על אמת ויליב וכיון דשמואל ס"ל זרכת התורה דרבין אפשר דגס ר' יוחנן ס"ל הכי . והא דקאמר מנין לזרכת התורה וכו' אסמכתא בעלמא היא . ולכן גס הרמב"ם סתם דכל הזרכות מדרבנן לצד מזרכת המזון : הרש"ה

משום זרכת מעין שלם הוי דרבין דהו' דאורייתא האך נפטר זרכת אחת דהון אס לא מעין שתיס האחרונות . וכתב עוד המעי"ט דקשיא ליה הרב"ה דהו' כתב צפ' שלשה שאלו (כו' כ"ה) זרכת מעין שלם הוי דאורייתא ע"ש . ולענ"ד נראה לתדן דלא סתרי אהדדי דיש לחלק זרכת המזון על פירות מ"ו מינין הוי דרבין והא דפשיטא ליה להר"ה דהוי דאורייתא הוי זדייבא וכיוצא בו מה' מינין . כי מדקדוקו של הר"ה דדייק מלשון דנקט כזית דגן ולא נקיט כזית פת נראה דמיררי בזכות ממיני דגן :

מ"ז ח' רחן לילה הרחשון . ופירש"י וקבירה בו זיוס . ודקדוקו כל המפרשים דמ"ל לרש"י דקבירה בו זיוס . וגראה דמשמע לוי' לרש"י כן מדקאמר בגמרא טעמא דר"ג דסבר חגיגות לילה דרבין להכי רחן בלילה הרחשון . דמשמע מזה דמשום הכי לא רחן זיוס הרחשון משום דהו' דאורייתא . ורש"י ס"ל כדעת הפוסקים דיוס רחשון לא הוי דאורייתא רק שהו' המיתה והקבירה זיוס אחד . אבל אס לא זיוס אחד ליכא חגיגות דאורייתא לא זיוס ולא בלילה . וגס למחר זיוס הקבירה לא הוי דאורייתא . ועיין ברש"ה צפ' ואלו מגלחין דמתדן זום דעת הר"ה בכתובות וזה דקדק רש"י ולקבירה בו זיוס . וק"ל :

דף כ"ג ע"א בפירש"י ד"ה מר סבר כו' כדאמרין גבי ק"ש לקמן בפירקין . ולכאורה מיותר הו' בפירש"י . וגראה דרש"י כיון למה דקשו תוס' מר"ה דשמע ט' תקיעות זיוס ילא . וגס לתירוש דיש חלוק אס המקום והאדם ראוי לאפיקי היכי דמקום לא חזי :

דף כ"ד ע"א בתוס' ד"ה והתיגא הוה ישן במטה ובני ביתו . פירש"י ואשתו בכלל ביתו ולא נתיירא חדא דלא אשכחן דאשתו בכלל ביתו ועוד לפירושו כו' כיון דאורייתא דלעיל קאי וכו' . ולענ"ד לתדן דרש"י לא כיון כלל על אותה זרייתא רק על זרייתא אחרת ומתורץ בזה קושיא שני' של תוס' ובזרייתא דלעיל דתני בסופא ואס היו בניו ובני ביתו קטנים מותר . ע"כ דאשתו לאו בכלל ביתו . דנאשתו לא שייך אס היתה קטנה . אבל בזרייתא שני' דלא תני להא דסופא מלינן למימר דמשמע לוי' להגמ' דגס אשתו בכלל בני ביתו וק"ל . שוב מלאחי שנוגתי בזה לדברי נודע ביסודם . וח"ל :

דף כ"ח ע"ב תוס' ד"ה כיון שהגיע תפילת המנחה וכו' ואית ליה לר' יהושע מפסיקין ואפילו מן האכילה ולא הו"י ע"ש שפירש המהרש"א דר"ל אפילו התחיל בתיבת כ"ל לר' יהושע דמפסיקין ולא הוה דחין הלכה כן . וגראה דהוכחה המהרש"א לפרש דאשתחיל בתיבת קאי וליס הלכתא כוותי' ולא אשתחיל באיסור דתוס' בשעת דף ע' כתבו בהדיא דאשתחיל באיסור קי"ל כריב"ל דמפסיק וא"כ סתרי דזרי תוס' אהדדי . לכן פי' המהרש"א דכאן קאי על התחיל בתיבת וזה לא קי"ל כריב"ל (ובזה נבין כוונת הגר"א ז"ל בזיכורו על השו"ע או"ח סי' רל"ב סעיף ג') ודו"ק :

בראש"ש פ' תפלת השחר סי' ב' בסופו מיהו אס לא הסדיל באחת מהם דחין כאן גילוי דעת דראשונה לתשלומין ילא . וכן משמע מדפריך למימרא דכיון דלא אבדיל בקמייתא כמאן דלא ללי דמי וכו' ופירש

זכרונות דף ח' מאי דכתיב נשא לצבנו אל כפיס וכו' אין הפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משיב נפשו בכפו ובפסוק אחר כתיב ויפתוהו בפיסם ובלשונם יזבנו לו ואעפ"כ וכו' רחום יכפר עון קש' אהדדו ומשיב לא קשיא כאן בצבור כאן ביחיד . וזה פירוש הגמרא כאן לעולם ימוד אדם ה"ע אם יכול לכונן את לבו יתפלל ביחידות . ואם לאו לא יתפלל ר"ל ביחידות רק בצבור . ורמז' לזה כי קרבן צבור דוחה אפילו עומאה משח"כ קרבן יחיד ודו"ק :

רבפי תיכון הגאון מוסר"ה ז"ל שהפירוש לעולם ימוד ה"ע הוא בפעם שני' אבל בפעם ראשונה לריך להתפלל אף שאינו בטוח ורק לחזור ולהפלה אמר דאם אינו בטוח אינו רשאי . כן הוא גם בירושלמי . ומזה לקח הטור הדין שהנו אין חוזרים בשביל חסרון כוונת דגם בפעם השנית לא נוכל לכונן . ועיין בביאורי הגר"א בש"ע ח"ה סי' ק"ה סעיף א' . אך דלפ"ז לריך להבין הא דפריך ר' זירא לר' הויה בר אבא מהא דאמר ר' אלעזר לעולם ימוד ה"ע . כי הויה אמר את עצמו שיכול לכונן פעם שנית . ויש לתרץ כי מאחר דר"א שהוא מהאמוראים הגדולים אמר ע"ז לעולם ימוד את עצמו . ומבואר עוד בירושלמי שכמה אמרו על עצמם שלא יוכלו לכונן לכן תמה עלי' ר"ז שחזר והתפלל פעם ב' דהי' לו לחוש שמה לא יוכל לכונן גם בפעם הב' . וזוהי מהורץ קוביית המהרש"א שהקשה על ר' יוחנן דאמר לר' ינאי דלמי ודבר ולמי . ואמר ר' ירמיה לר' זירא . דילמא מעיקרא לא כוין דעת' והדר כוין דלמא לא תירץ ע"ז תירץ הגמרא הא אמרין לעולם ימוד ה"ע . ה"כ לא מצינן למימר דר' ינאי לא כוין . אך להקדמה בג"ל נראה כי המימרא לעולם ימוד ה"ע הוא רק בפעם ב' . וזהו מהמה חסרון כונה כמ"ש הטור שגם בפעם ב' אין לנו מכוונת אך על ר' ינאי שהי' מן הראשונים לא שייך להקשות זה כי הויה אמר בדעתו שיכול לכונן בפעם ב' ודו"ק . וזוהי מהורץ קוביית התוס' דף ל"ד ע"ב ד"ה יכוין את לבו . שהקשו וכו' דאמר לעולם ימוד ה"ע וכו' יש לפרש כו' . ולפי הנ"ל לא קשה מר' אלעזר דהוא מיירי בפעם הב' וכו' מיירי בפעם א' . ודפס"ח דברי הגאון הנ"ל :

דף ל"ג ע"ב ר' זירא הוי רביב וכו' אמר ליש לאו הלכה איתמר אלא מעיין איתמר וכו' ר' יוחנן אמר מודים . לכאורה יש להקשות ר' יוחנן אדר' יוסק דר"ח בר' אבין אמר משמי' דר' יוחנן מטיין איתמר ור' יוחנן בעמנו אמר מודים . וגם קביא לבין דאיתמר ר' יצחק וכו' ולולא דמיסתפינא הוי אמרינא דעוה נפל בדפוס שג"ל הגירסא הכי דאיתמר רב יצחק וכו' הלכה ור' יוחנן אמר מטיין ור"ל שגם ר' יוחנן אמר משום רבינו . ומתורץ הקושיות . וכן הוא בהדיא בירושלמי דר' יצחק רבא אמר משום רבי הלכה (ולענ"ד נראה שזהו ר' יצחק בר אבדימי) ור' יוחנן אמר משום רבי מטיין איתמר ע"ש . ואולם כפשטות דברי הסבלי הוי יוהר טוב להגיה אלא מודים איתמר וכו' אתי שפיר . דלאו הלכה איתמר דמשמע מכלל דפליגי . אלא מודים איתמר וכדל"ה בר אבין :

בגב' אמר ליש לאו הלכה איתמר אלא מעיין ר"ל שר' הויה בר אבין אמר מה שאמרתי לך בתחילה לא הלכה אמרתי אלא מעיין איתמר ודו"ק :

ופירש מעיור"ט למטה ה' להגמ' להאריך בלשוננו למימרא דכוין דלא אבדיל דקמייתא כמאן דלא ללי דמי ה' לו נהקשות בפשיטות כו' ע"ש . וגרסה לי להוסיף נוסף משני . דנכאורה יש לתרץ קוביית הגמרא דאם באמת שכה בשתיקן הבדלה בחונן הדעת אין מהזירין אותו . אך כאן מהזירין אותו כיון דלא עשה גילוי דעת דהראשונה לשם חובה . וזה דקדק הגמרא דזה אין סברא לומר . דמבוס דלא עשה גילוי דעת שהראשונה לשם חובה לריך להחזיר . דבידחי' אין לריך גלוי דעת וגם אם הבדיל בשתיקן . או לא הבדיל בשתיקן ה' יוגא . ה' לאו דכ"ל להתנה דכוין דלא אבדיל . בקמייתא כמאן דלא ללי דמי . ורמינהו וכו' . ולכן הוכיח הרא"ש דינו דלא צרי גילוי דעת דהראשונה לשם חובה . מדהאריך הגמרא בלשוננו לבטל זאת הסברא . אך הרב אלפס תירץ על כל זה קוביית הגמ' דשאני הכי דגלוי דעת' נהיפך דהראשונה לתשלומין והשני' לחובה מדלא אבדיל בקמייתא והבדיל בשני' ודו"ק :

דף כ"ט ע"ה תוס' ד"ה מפני וכו' וגרסה שכל האומר וכו' . כוונה התוס' ר"ל דלא נימא כמו שמוהר לכולל כל לרכי אדם בש"ה ח"ע"ג דמפסיק בהך הברכה וגמלא דרכי אדם שייכין לשומע תפלה . ה"ל כששאל אדם לרכי אחר ש"ע נימא להיפך דמותה לתוס' בש"ה לכן כתבו התוס' דחסור לסיים בברכה שומע תפלה :

דף כ"ט ע"ב בתוס' ד"ה הא דאדבר וכו' בא"ד במהרש"א יש שם ט"ס שמוכה ככה דכתב אבל למאי דצרי למימר כו' אבל אדבר טל לחוד' אין מהזירין לריך למחוק מלת אין . ואח"כ חסר איזה חיבות וכוונתו דלמאי דצרי לפרש הא דאדבר היינו על ומטר שפיר הקשו התוס' פשיטא . דלא נוכל לומר דהתי לדיוקא דאם הזכיר על לחוד' מהזירין אותו . דזה אין רבותא כלל לפי אותו הפירוש . דדיוקא חס הזכיר מטר יוגא אבל בטל נחוד אינו יוגא לא הוי רבותא כלל בהתי דיוקא כי מה שהזכיר טל אין שום מעלה :

דף ל' ע"ה בגמ' אמר ר' אבין אמר ר' אבינא מאי קרא כמגדל דוד וכו' תל שהכל פוגין אליו . שמעתי משה הגאון המנוח מהו' זלמן ז"ל אחיו של הגאון מהו' חיים ז"ל . שזה קאי על חורבנן ונ"ל בהגמרא הינה בישובן בחורבנן מאי אמר וכו' תל שהכל פוגין אליו :

שם ברש"י ד"ה מקדמי ומללי פירש"י קודם היום ר"ל קודם הנך חממה . וזוהי מהורץ מה שהקשו התוס' עליו בד"ה חובה דשמואל . אך ברא"ש לא משוגע קן :

שם ע"ב בגמרא אמר ר' אלעזר לעולם ימוד את עצמו אם יכול לכונן את לבו יתפלל ואם לאו לא יתפלל . לכאורה יפלא איך הוא סברא לפעור את עצמו מהתלה לפי שאינו יכול להתכווין . הלא מצינו לקמן דף ל"ד מי איכא הברותא כלפי שמיא חס לא כיון מחינן ליש כו' ושמעתי שם הגאון מהו' חיים מוואלחאזין ז"ל דהפירוש הוא על תפלה שני' אם יכול לכונן יתפלל ואם לאו לא יתפלל אבל פעם ראשונה מחויב לעולם להתפלל (ועיין בביאורי הגר"א בש"ע ח"ה סי' ק"ב שם שפירש קן גם הוא ז"ל) . אבל בענ"ל לתרץ ע"פ בגמ' :

וגם אם לא יפלוג יסבור דהיינו רק לכתחלה ולא על דיעבד וכמו בפרשיות של ק"ש שיש ג"כ טעם של ר' יוסע בן קרח. ובכ"ז אינו לעבד דיעבד ורק לכתחלה וגם לבין הגמרא אין להם סדר שאמר ר' אחי משמע כפירש"י דאלו לפירוש החוס' הי' לו לומר אין להם חבור דלר' הוגא כל הברכות כאחת הם כתיבונן. בלבו חדר ברכה ניגהו. כן נראה להרץ דעת רש"י כדי שלא יהיה מוקשה כל כך. והשם יראנו נפלאות בתורתו :

דף ל"ו חוס' ד"ה כל. עיין גליון הש"ס שהקשה על ל' החוס' בסופו. שכתבו דלוינו לריך לברך. דלשנא קטיעה הוא. דהא אינו רשאי לברך במ"מ דהוי כמברך על השקדים במ"מ דהוי ברכה לבטלה. ולענין נראה ליישב דהנה הפוסקים נסתפקו דהמבשל חמשה המינים עם מין אחר שאינו מתערב יחד רק כל מין עומד בפ"ע כגון בולעם עם גרויפצן. אם יברך ב' ברכות. או דדי בברכה מיני מזונות לבד. ופשוטו מסביר שברך ב' ברכות. ולענין נראה לפשוט מדברי התוספות האלה כן דהיינו דס"ל לחוס' דמחוייב לברך ב' ברכות וא"כ המבשל שקדים עם קמח והקמה הוא כדי לסעוד הלב לריך לברך על הקמח בורא מיני מזונות לבד מה שאריך לברך על השקדים. כי ברכה השקדים אין לריך להזכיר דעיקר הספק רק על הקמח משא"כ אם הוא לברך בעלמא אינו לריך לברך על הקמח בפ"ע ודי בברכה השקדים לבדו. ועיקר כוונת החוס' לאשמועינן דסיכא דעשוי לברך. הוי השקדים עיקר והדיבור טפל. והוי דינו כבשל מקום דהעיקר טופר זה הטפל. וזוהי ניהא נמי מה שהקשה הגליון לקמן על דברי החוס' ונכון להחמיר לגומעו בתוך הסעודה וכו'. דהא קי"ל שקדים בתוך הסעודה טעון ברכה ונשאר ב"ע. ולפי מה שכתבתי ניהא. ולפי מה שכתבתי שעל השקדים אין לריך להזכיר כלל דפשיטא דלריך לברך אפילו בתוך הסעודה. רק כל השקלא וטריא על הקמה ועז כתבו דכשהקמה הוא רק לברך. ראו לגומעו היינו הקמה והרועז בתוך הסעודה והסעודה יפערנה. ועל השקדים צוודחי יברך כ"ל ודו"ק. ואין להקשות על מה שכתבתי מלקמן (דף ל"ט ע"ה) אמר רב חבי כי הוינן בי רב כהנא אמר לן הבעילא דסקלא דלא מופכו זה קימחא מצרכין בורא פרי האדמה. דלפתא דנפשו זה קימחא עפי בורא מיני מזונות. והדר אמר לן חידי וחידי בורא פרי האדמה. והא דמפשו זה קימחא עפי לברוקי בעלמא. משמע דאי לאו לברוקי בעלמא עבידי לוי היו מצרכין רק בורא מזונות ולא ב' ברכות. י"ל דמייירי שנמחה סלפת והסקלא ונעשה גוף אחד אבל כשעומד כל אחד בפ"ע מצרכין ב' ברכות ודו"ק. (ועיין רש"י ד"ה ועבד הוך הוך. משמע נמי שהתבטל של סלקא נחמחה מאד) :

דף ל"ה ע"ה בסוגיא דהלולים. חד תני כרס רבתי וחד תני נטע רבתי. וכתב עליו הגאון ר' עקיבא חינעה בהגליון שלו. עיין רש"י סוטה מ"ג ע"ב ד"ה קלא ולע"ג. והנה ביאר הגאון הג"ל כוונתו בכו"ה שבו שהשיב לרב אחד מלעמבערג. וזה לשונו הזהב. דש פירש"י דלמ"ד כרס רבתי אף ערלה אינו אלא ברכה ולא בשאר חלונות. דמה ענין ערלה לרבתי דפונתה הוא רק ברבתי. אבל בערלה הדין פשוט דלכ"ע כל הפירות חייב בערלה ואפילו פלפון הייבין בערלה. וממילא

דף ל"ד ע"ה ר' אחי אמר אמלעיות אין להם סדר. פירש"י ז"ל דאין להם סדר כלל ויכול לאומרה במקום שזכר. והחוס' הקשו עליו כמה קושיות ועיין בראש"ש שהקשה ג"כ כמה קושיות. ולענין היה נראה לתרץ כל הקושיות על רש"י אחת לאחת. מה שהקשו החוס' והרא"ש על רש"י מהא דהנן הקורא למפרע לא ילא ותני עלה וכן זה ל וכן בק"ש וכן בתפלה והני נמי בתוספתא (והביאו הרא"ש פ"ב סי' י"ב בסופו) הקורא את שמע והשמיט זה פסוק אחד לא יקרא אותו פסוק בפני עצמו רק יתחיל בלוחו פסוק וגומר עד סוף. וכן בהלל וכן במגלה וכן בתפלה ע"ש. זה נראה לתרץ דהנה בק"ש הקורא למפרע לא ילא. ופירש הרמב"ם הביאו הרא"ש בסימן זה דדווקא כשקרא הפסוקים למפרע לא ילא אבל אם קרא הפרשיות למפרע ילא שנס בחורה אינם כתובים בסדר. לפ"ז אם קרא כל ג' הפרשיות ואח"כ נזכר שהשמיט פסוק אחד מפרשה שמע. הגם שאריך לקרות מלוחו פסוק כסדר עד סוף הפרשה. אך כל הפרשיות אינו לריך לחזור ולקרות דלא גרע מאלו הי' קורא בתחלה למפרע כל פרשה והי' אם שמוע קודם פרשה שמע הי' יולא. כן גם עתה דחוזר לקרוא מלוחו פסוק שהשמיט בשמע אינו חוזר לקרות שתי הפרשיות אחר שקראם. וכן לפענין יתפרש התוספתא וכן בתפלה כמו כן. דרך חסל. אם עשה בחלי ברכה אחת והשמיטה. ואח"כ נזכר לא יוכל לגמור במקום שזכר החלי ברכה שהשמיט רק חוזר לראש הברכה. אבל בגוף הברכות אין להם סדר כסדר ברכות לר' אחי כמו סדר פרשיות בק"ש. וזוהי יתורן הגירסא ישנה ברש"י היוצא דר' הוגא. שהקשו כל המפרשים דהא גם לר' אחי קשה מהמטנה דהנן חוזר לתחלת הברכה שטעה זה דמשמע לכאורה דחוזר מתחלת הברכה שטעה זה ואומר הכל כסדר וזה הוי דלא כר' אחי. אך לדברינו ח"ש דלר' אחי נוכל לפרש המטנה. דחוזר לתחלת הברכה שטעה זה. ולא סגי לגמור את החלי ברכה שהשמיט בתחלה כי אם חוזר לתחלת הברכה וגומרה וחוזר לסדרו. דלא מייירי כסדר הברכות כלל. ורחי' לזה עוד דהמטנה הא חיירי נמי בברכות ק"ש כדמשמע בירושלמי והביאו החוס' בטייט אישתיק בחופנים ע"ש. ובברכות ק"ש וודאי הסדר אינו מעבד וכמסקנת הגמ' דף י"ב. דסדר ברכות בק"ש אינו מעבד. ולא קפדינן רק בהברכה גופא יהיה כסדרה. ולא יברך חלי האחרון לפני חלי הראשון. ולכן על ר' אחי לא קשה. רק לר' הוגא דכבר דחוזר לראש. ומה שהקשו החוס' במגלה על רש"י מצרייתא דשמעון הפקולו הסדיר כל האמא דיש לכל הברכות סדר. כבר תירץ בעל המחור בברכות פ"ה הביאו המעיו"ט. דשמעון הפקולו הסדיר שלא יקדים אמלעיות לראשונות או אחרונות לראשונות אבל באמלעיות אין להם סדר. כן יפרש ר' אחי הצרייתא. ומה שהקשה הרא"ש מפ"ב דמגלה דשם מפרש סדר כל הברכות וטעם הסדר. ג"ז אינו קושיא כי מה שסידר הגמ' כל הי"ה ברכות וסמיכות הפסוקים אינו לבין הצרייתא בעלמא דהצרייתא לא הביאה רק סמיכות אבות לגבורות וגבורות לקדושה. והמותר מה ראו לומר אהה חונן וכו' לא לבין הצרייתא רק לבין הגמרא. ורחי' מוכח ד"ה שמוציא תיבך אחר מנין שאומרים קדושה מנין שאומרים מלכות זכרונות וכו' וכיון דלבין הגמ' הוא נוכל לומר דר' אחי יפלוג ע"ז.

חינו מוֹלֵי־חַיִּים רבים ידו חובתן עד שיחבל כוֹתֵן דָּגָן •
 דהיינו כשלא חבל כוֹתֵן חינו מוֹלֵי־חַיִּים רבים אֵף אִתּוֹם
 שלא כדי שביעה • חבל כשחבל כוֹתֵן דָּגָן אִזוּ יִכּוֹל לְהוֹלִיֵא
 אֲחֵרִים אֲחֻן שֶׁחָבְלוּ כוֹתֵן אִזוּ כְּבִיֵּהוּ • חבל אִם הָמָה
 חָבְלוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה חִינוּ מוֹלֵי־חַיִּים כֻּלָּם אִם הוּא לֹא חָבַל
 רַק כוֹתֵן • וְהַקּוֹשִׁיָא עַל שְׂמֵעוֹן בֶּן שֵׁטָה הוּא בְּמִכָּ"ש •
 וְחָ"כ גַּם פִּירַשׁ בְּה"ג הַכֹּהֵן נָמִי יִיחָא • דְּהַמְעַשֶׂה הוּא
 קִדְּ שֶׁחָבַל מִפֶּת שַׁנּוּ וְלֹא רָגַע לְבַדֵּךְ לְהוֹלִיֵא רְבִים יְדֵי
 חוֹבְתָן • וְחָ"כ דְּכָרֵי בְּה"ג שְׂרִירָן וְקוּיָמִין דְּקָאֵי אֲלֵהוּ
 רְבִים יְדֵי חוֹבְתָן • חָ"ל עָדֵי כְּהֵנָּה • אֲלֵה כֹל שֶׁאֲחֵרִים
 קוֹבְעִין עֲלָיו לְרִדֵּךְ לְבַדֵּךְ רַ"ל מִדְּאֲרִיִּיהָ • וְיִכּוֹל אֲחֵה
 לְהוֹלִיֵא יְדֵי רְבִים יְדֵי חוֹבְתָן :

דף ס"ג פתח ר"י בנבדוד תורה ודרשו משה יקח את
 האהל ונעט לו מחוץ למחנה. והלא דברים ק"ו כו'
 ועוד פתח ר"י בנ"ת הסבת ושמע ישראל היום נהיית
 לעם וכי אותה היום ניתנה תורה הלא שפיעה תורה
 על לומדי' בכל יום ויום כאלו היום ניתנה תורה •
 בדרך אפשר לפרש חיבור המאמרים זל"ז דהנה רש"י
 זל"ז בפירוש התורה והרמב"ן זל"ז בפירושו מהולקוס •
 רש"י פ"ה הא דכתיב ומשה יקח את האהל ה' לאמר
 יו"ב והרמב"ן פ"י דע"כ פ' קודם יו"ב דאם אחר
 יו"ב אמאי נעט אהנו חוץ למחנה משום נזיפה • הלא
 כבר אמר לו הקב"ה סלחתי בדברך • ואיתא ביבמות ד'
 ע"א מפני מה לא מלו ישראל במדבר משום דלא נשבה
 רוח נפושית ומ"ט לא נשבה משום דניזופין היו ופירש"י
 דניזופין היו במעשה העגל ור"י בתוס' פ"י ניזופין
 ממעשה המרגלים דאי ממעשה העגל הא אמר הקב"ה
 למשה וסלחתי בדברך • וח"כ קשה על רש"י קושיית הר"י
 זל"ז דהיו קצת ניזופין משום דכתיב וזיוס פקדי ופקדתי
 עליהם העתה. דקאי לפי שיטתו שפי' בחומש ומשה
 יקח לו את האהל אחר יו"ב • והנה המהרש"א
 הקשה בנ"ה • דמאי ק"ו דר"י • הלא ה"י שם ארון ה'
 ותיקן דב' ארוגות היו ע"ש • ואי אמרת דזה הו' אחר
 יו"ב כפירש"י קושיית מהרש"א בנ"ע • דל"ל ב' ארוגות
 היו • הא לאחר יו"ב היו שברי לחות מונחין בארון
 וחו' לא היו ק"ו ויהי' מוכה מזה דה"י קודם יו"ב כדעת
 הרמב"ן • ואיתא בפסחים (ד'ו') שואלין ודורשין בהלכות
 פסח שלשים יום קודם לרגל • ורשב"ג אומר שתי שבתות
 מ"ט דרשב"ג כו' הלא אמר רבה מהכא וידבר ה' אל
 משה במדבר סיני בשנה השנית בחדש הראשון כו'
 ממאי דברים ירחא קאי דילמא דד' וס' בירחא
 הו' קאי' הרבנ"י איתא מדבר מדבר כתיב הכא במדבר
 סיני וכתיב התם במדבר סיני באחד לחדש השני • מה
 התם ברים ירחא • ס"ג ברים ירחא • וגיכחז הא ברישא
 בחדש הראשון והדר ניכחז בחדש השני וכו' ומקשין
 העולם למה לא פריך הגמ' בל"ז • על הפסוק לבדו •
 ונראה לתרץ דרש"י בחומש פ"י דלמה לא פתח בזו משום
 שהוא גנותן של ישראל דכל מ' שנה שהיו במדבר לא
 עשו אלא פסח אחד • ופירשו שם המפרשים מדכתיב
 בפסוק (פרשה ע' פ' ה') ויעשו את הפסח כו' במדבר
 סיני כו' דל"ל למיכתב במדבר סיני • לומר לך שלא
 עשו כל מ' שנה הפסח • והא דלא ספדיחן משה לעשות
 מפני שלא מלו וסא דקרי ל' גנותן הא במדבר לא היו
 יכולין למו' • מפני שגרס החטא • דלגוף חטא המרגלים
 היו באים בנ' ימים • וגמלא עיקר הסוכה דלא מלו
 הוא מייחורא דבמדבר סיני • חבל אי נימא דבמדבר
 אחי לג"ש י"ל דלא היו ניזופים מכה חטא • והשתא

וממילא אף נעט אחת עכ"ל • והנה עפר חזק תחת
 כפות רגליו • ולע"ד שיטת רש"י ברור דלמ"ד כרס
 רבעי דווקא וילוף ג"ש מתבואת הכרס מה להלן
 כרס אף כאן כרס • מוכח דערלה חינו נוהג ג"כ
 רק בכרס ולא בשאר חילנות • כי כן יוכיח הפסוק השני
 ובשנה החמישית תחבלו את תבואתו להוסיף לכם פרו'
 ופירש"י בחומש שזה נאמר על ברכה • והוא מן המדרש
 שלא דברה תורה אלא כנגד יל"ר שלא יאמר אדם הרי
 ארבעה שנים שאני מייגע בהם לכן נאמר להוסיף
 לכם תבואתו • ואי כשיטת הגאון הנ"ל שכל החילנות
 חייבות בערלה והפולגתא רק על רבעי ח"כ הברכה
 להוסיף לכם תבואתו לא קאי רק על כרס ולא על
 שאר חילנות • ח"כ שאר חילנות שנהג בהן ערלה הנה
 נחברכו • ואדרבה על יין אמרו • למה נקרא יין
 שמביא יללה על האדם • ואם יין בכלל ברכה • שאר
 חילנות לא כ"ש שיהיו בכלל ברכה • הלא וודאי
 דלמאן דילוף ג"ש דתבואת הכרס כובר דערלה נמי
 אינו נוהג אלא בכרס • וח"כ ח"ש כי אם אין שאר
 חילנות בכלל ברכה אינם ג"כ בכלל ערלה • וראי'
 ודגמא לזה מלאחי בקדושין דפריך הגמ' וקיש מזוזה
 לת"ת ויהיו נשים פטורות ומשני כתיב למען ירבו
 ימיכם וכו' גברא צעי חיי ונשי לא צעו • הלא דהיכא
 דאיתא ברכה אין ברכה לחאין • יכולהו בכלל • כן נמי
 בנידון דידן לגבי שאר חילנות שאם חוין בכלל ברכה
 מסתמא חוין בכלל ערלה • דאם היו בכלל ערלה היו
 בכלל ברכה וח"כ זה המ"ד שכובר כרס רבעי ולא
 יתקו ערלה רק בכרס ולא בשאר חילנות • וגם בחמשה
 חילנות דווקא שתיס כנגד שתיס ואחת יולא כו' •
 פליג ע"כ חר"מ שכובר (בד' ל"ו) דפלפלין אפילו חייב
 בערלה • וזוה יתורץ קושיית ספ"י שהקשה על הגמ'
 דקאמר למ"ד כרס הניחא אי סבר כו' דילוף ג"ש נאמר
 כאן להוסיף ונאמר להלן תבואת הכרס • חיימר ל' חד
 היול לברכה • ולמאן דלא יליף ג"ש ברכה מנ"ל •
 והקשה קושית עלומה וכי כעורה זו ששנה ר' • ומאי
 הניחא שייך בזה ומכ"ש הכא דר"ש בר רבי ור"ח אמרי
 בה • ומסיכי תיתי נאמר דתרווייהו לית להו דרבי •
 והלא הם תלמידיו של רבי • ע"ש מה שתיקן • אף
 בחירורו אינו מרויח ג"כ • אף לע"ד נראה כי לפי
 הוכחה מפ' רש"י דלמאן דילוף ג"ש מתבואת הכרס כובר
 דערלה ג"כ אינו נוהג בשאר חילנות רק בכרס • וע"כ
 דפליג על ר"מ דכובר דגם פלפלין חייב בערלה • ולהכי
 קאמר שפיר הניחא וכו' • דעדיפה ל' לסגמ' דמ"ד
 כרס לא יסבור הג"ש ורק דילוף מהלולים • כדי דלא
 ליפלוג חר"מ כדכתיבין • דאי' ילפינן מהלול ולא מג"ש
 יוכל להיות דשאר חילנות חייבות בערלה • ורבעי
 אין בהם ומלינן למיסבר כר"מ • ודו"ק וס' יראנו
 נפלאות מתורתו :

דף מ"ב ע"א ר"ה חבל תליסר ריפתא. ע' פירש"י שם
 ד"ה ר"ה ורשותנו פירשו צפת שלנו ולא בירך
 משום דלא שבע וכו' קך פירש בה"ג ולא נהירא וכו' •
 ולע"ד דכרי בה"ג כנכוס דחזיל לשיעתו ד' מ"ה דקאמר
 ר' יוחנן לעולם חינו מוֹלֵי־חַיִּים רבים ידו חובתן עד שיחבל
 כוֹתֵן דָּגָן ופירש"י שם בה"ג דווקא כשחבלו השאר כוֹתֵן
 אִזוּ כְּבִיֵּהוּ חבל אִם חָבְלוּ אִיכּוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה לֹא מִפִּיק לְהוּ
 וכו' ודחה רש"י דין זה מקושיית הגמ' שם • ולע"ד
 נראה לתרץ גם דכרי בה"ג חלה • אף כבר קדמני בספר
 שאר סדור להרמב"ם דספירוש קך הוא בהגמ' • לעולם

דבקתה רש"י לשבת משמע דהזורק לחובו חייב דא"י קשה ל"י גם על שלטון דמדהכא קרי ל"י כרמלית ש"מ דאסור לטלטל בחובו וחסם משמע דמותר לטלטל מדקרי ל"י רש"י ח"כ מאי משני ל"י דבקתה דאית ליה מחינות הא גם דאית ל"י מחינות אסור לטלטל כיון דאין מוקפת לדירה וכדעולא ח"כ ע"כ עקר כוונת הגמ' להקשות על זריקה וזה כונת רש"י :

דף ז' ע"ב רש"י ד"ה ואקילו ב' רבנן ר' דימי ור' ששת כוונתו דלא נימא דחדשמואל קא"י ב"המר לר' יהודה וכו' דזה אינו דא"כ לא שייך קולי ר"ה וקולי רש"י כי שמואל לא קאמר רק דאין כרמלית למעלה מעשרה וזה רק קולי ר"ה ולא רש"י לזה פירש"י רב דימי ור' ששת וזה נבין גם כוונת רש"י בד"ה מקולי ר"ה ומקולי רש"י ר' דימי אשמועינן כו' ור' ששת אשמועינן כו' ח"כ כוונת רש"י לדקדק בלשון הגמ' ואקילו ב' רבנן מקולי ר"ה ומקולי רש"י דמאי חדש הגמ' הלא כבר אמר ר' דימי שאינו פחות מארבעה ור' ששת אמר ותופסת עד עשרה לכן פירש בזהק לשוט דר' דימי אשמועינן וכו' ר"ל דלכאורה נובל לומר דפליגי אהדדי ר' דימי ור' ששת דר' דימי אמר בכרמלית אין פחות מד' והוא דומה לרש"י וא"כ הוא אפילו למעלה מעשרה ור' ששת אמר בהפך דתופסת עד עשרה וא"כ דומה הוא לר"ה וא"כ בטל הוא לר"ה ואפילו פחות מד' לכן אמר הגמ' ואקילו ב' רבנן ר"ל דר' דימי ור' ששת לא פליגי אהדדי וכל אחד מודם להצירו רק דמר אשמועינן קולא דהא ומר אשמועינן קולא חדא ולזה דקדק דר' דימי אשמועינן כו' ולא פליגי אר' ששת ור' ששת אשמועינן קולא וכו' ולא פליגי אה"ר דימי ודוק :

דף ה' ע"א רש"י ד"ה ס"מ היכא דאחשבי כי מהניחין לכאורה שפת יתר הוא ונראה דרש"י מפרש דר' יוחנן אמר למימרי' דידו של אדם על מתניתין דהוקשה לו נמי והא צעו עקירה והנחה על גבי מקום ד' וזה ניחא הא דקאמר מכו דהימא ס"מ היכא דאחשבי דאמאי כוי אמרינן הכי הא ר' יוחנן סתמא אמר ח"כ דאמתניתין אמר וחס הא אחשבי וזה מהורץ קושיית הסוס' דד"ה ולימא קך ולא צעו קך כי לפי מה דפירשתי אמר קמייחא לתרץ המתניתין ומכוס דמתניתין לא מיידי רק באחשבי הולך לאשמועינן דגם בלא אחשבי נמי ידו של אדם הנוכה כד' ע"ד :

דף ה' ע"ב ד"ה אסקופת ר"ה כגון אסקופת מבוי שאין עלי' תקרה כוונת רש"י ג"כ כמו בהוס' (דף ע') ד"ה אמר ר' יהודה וכו' התם מיידי בעומדת חוץ לעובי הפתח כן כוונת רש"י ג"כ בעומדת חוץ לעובי הפתח לכן הוא ר"ה ומ"ש שאין עלי' תקרה ר"ל תקרה ממש לא קורת המבוי כי אם הי' עלי' קלת תקרה לא הי' יכול להיות ר"ה דר"ה מקורה פטור בדלעיל (ד' ה') :

דף ע' ע"ב רש"י ד"ה אם התחילו אין מפסיקין ויעבור הזמן בתמי' פי' דלכאורה קשה מאי מקשה מריב"ל דהא ריב"ל מיידי כשהגיע הזמן ומתניתין דאם התחילו אין מפסיקין איירי בהתחילו ה"י שעה קודם ע"ז כתב רש"י ויעבור הזמן ר"ל דכיוון דהתחילו אין מפסיקין ויגמרו סעידתן יעבור הזמן דסמוך למנחה ויגיע זמן מנחה וא"כ איך לא יפסקו הלא משהגיע הזמן קאמר דאסור לעשות לימא תהוי תיובתא דריב"ל וכו' :

גמ'

בל"ז לא הי' קשה וליכתוב ברישא ד"ל דלא פתח הכתוב בגנותן שלא עשו אלא פסח אחד כדמוכח מייחורה דבמדבר סיני אבל השתא דאחי לג"ש מדבר מדבר ואינו מיותר לרשא דנוספין היו ולא הי' להם גנות פריך שפיר וכתוב ברישא ובשבת ד' פ"ו אמרינן אמר רבא דכ"ע בר"ה ב"ה אמר למדבר סיני כתיב הכא ביום הזה ב"ה מדבר סיני וכתוב התם בחדש הזה לכם מה להלן ר"ה אף כאן ר"ה ואי נימא דהזו אחי ללמוד שיסיו חביבים עליך דברי תורה לא מוכח דבר"ה ב"ה וממילא לא מוכח הג"ש דרשב"ג ובמדבר מיותר להורות דהיו נוספין והשתא ח"כ חיצור המאמרים פתח בצבור תורה ודרש כו' מחוץ למחנה וק"ו ומה וכו' וקשה קושיית מהרש"ל דהא הי' שם הארון וע"כ דב' ארוגות היו וקודם יוס"כ דאי אחר יוס"כ הרי מונחין זו בצרי לוחות וגם אמר הקב"ה סלחתי כדבך אף קשה דילמא לעולם אחר יוס"כ ואי משום סלחתי ז"א דהי' עדיין נזיפה דלא מלו וג"ש דרשב"ג ליחא והזו אחי שי"ה חביבים וכו' לזה אמר פתח ר"י היום הזה נסיית ל"י ומוכח מכאן דרשא דחביבין והיום הזה ב"ה במדבר סיני אחי לג"ש וממילא במדבר נמי אחי לג"ש דרשב"ג ולא מוכח נזיפה שפיר י"ל כפירוש הרמב"ן ודוק היטב :

שבת דף ג' ע"א ד"ה ידו לא ניחא פירש"י כו' ואין נראה דככל ענין שהטעינו חצירו בין על כהפו בין על ידו והוליא חייב דהא הני או נטעל מהוכה והוליא חייב אלמא הנחת הפך שהוא ביד צע"כ שהוא עם גופו ברשות אהת הוי הנחה מדחייב העני שעקר מידו תמוס דאמאי לא הקשו מבבא דרישא דהני ונתן לתוך ידו של צע"כ חייב אלמא דהוי הנחה בתוך ידו של צע"כ ואפשר דמרישא לא מוכח אלא דהוי הנחה אחר עקירה אבל לא ידעין דהוי הנחה להיות נחשב עקירה כשעוקר ממנה דאפשר דצעין עקירה ממקום ד' כדס"ד גמ' (בד' ד' ע"ב) ודילמא הנחה הוא דלא צעו עקירה צעו :

וקושיית מהרש"ל בהקשה לפי בפרהס דהוכיחו מדסווי ביד צע"כ הנחה לגבי העני שעוקר ממנה כשעוקר גופו עם מה שבידו והוליא הוי עקירה דתיקשו לכו דתיפסו ממתניתין דעקירת גופו כעקירת הפך דמי דכמו דהוי הנחה בידו של צע"כ ה"נ כשעוקר גופו וידו הוי עקירה ונראה לתרץ דניחוי ה"נ אמאי לא צעו גמ' הכי עקר חפץ מר"ה והניח על גבי חצרו או איפכא אלא ע"כ דזה ודאי חייב דלגבי העיקר חייב הנחה מעליא כשהניח על גוף חצרו או כשעוקר מגוף חצרו ורק דעיקר החיוביאל לגבי העוקר עצמו צנופו אי כעקירת הפך דמי ולהכי לא מצי למיפשט ממתניתין דמיידי רק לגבי אחר ולא לגבי עצמו אף ההוס' הקשו שפיר דלכתר דפשמ' דעקירת גופו כעקירת חפץ דמי לגבי העוקר לצדו בודאי מלין לאוכוחי ממתניתין דגם אם הטעינו חצירו בידו כנרבות אהת עם גופו כמו סס"י טעין על כהפ' כמו דחזינן במתניתין דלענין זה ידו כגופו דמי ודוק היטב : הרב"ה

דף ו' ע"ב לעולם כרמלית הוי ברש"י שם והזורק מתוכו לר"ה אינו חייב כוונת רש"י דבדוראחי עיקר כונת הגמ' להקשות על זריקה דקרי לבקעה הכא כרמלית והזורק לחובו מר"ה פטור והא התם ה"נ

דרכי התורה והיראה • כי מחמת שלא היו רוצים לצטל ח"ש מתורה והפלה וחשלין חפילו רגע אחת • לכן חיקנו ג' חדרים צדדי שעד פשיטת הכהונה יוכלו לעסוק בתורה • וכן ציליאה מבית המרחץ • תיכף כשילבש החלוק צבית האמצעי יכנסו לבית החלון וינחו שם שעה כמו שפירש"י ובהוך כך לא יהיו בטלן מד"ח :

שם ע"צ בגמרא • בהרייתא עדיפא ליה מקמייהא וכו' • ויש לדקדק במאי עדיפא בהרייתא מקמייהא חדרבה דקמייהא דינא קמ"ל • ד:נוחן מהנה לחברו לריך להודיעו • ובהרייתא חינו חלא דצרי משל בעלמא מילתא חלבישייהו יקירא • וגראה על פי מאמר חז"ל בעירובין (ס"ד ע"ה) כל האומר שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה מאבד הונה של תורה וע"ז נאמר רועה זונות יאבד הון • והנה ר"ח ראה בעלמו • כי חמיד הוא מחבב דברי רב ביותר • וכו' חושש • חולי הוא בכלל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה • לחבב חמיד דברי רב ושמועותיו מדברי אחרים וכו' ששמע דברי רב האחרונים דמילתא חלבישייהו יקירא • הבין דליבא קפידא בחיבות שמועות דברי אחד ורק דהוא מטעם מילתא חלבישייהו יקירא :

דף י"א ע"א • בפיסקא מפסיקין לק"ש וכו' והא הני לה רישא כו' סיפא אהאן לד"ת דהניא חזרים כו' ח"ר יוחנן לא שני חלא רש"י וכו' והקשו בהוס' ד"ה כגון רש"י והא דאמר לקמן כי מטי לעידן ללוהא מכסי ומללי האי מזלי היינו ק"ש • חירון הוסי' דחוק מאד כי לא נמלא בשום מקום דלויי היינו ק"ש • גם פליאה גדולה בעיני על דברי ר' יוחנן כאן מהירושלמי דקאמר שם אמר ר' יוחנן רש"י אין מפסיק חף לק"ש שהי' עוסק בתורה • הנו שאין עוסקים בתורה חף להפילה מפסיקין • ומסוק שם ארש"י זה שגא וזה שגא ואין מפסיקין שגא מפני שגא' הרי סחירה גדולה מדבריו בירושלמי לדבריו בסוגיין דאמר הכא • דאף כגון רש"י וחבריו מפסיקין לק"ש • וגראה לי להרץ קושייה הוסי' וגם קושייה זאה מר' יוחנן אדר' יוחנן ויחורץ דרך חגב מה שיש לדקדק בגמ' מנחות (ל"ט ע"ב) דאמר שם אמר ר' חמי מדבריו של ר' יוסי גלמוד דאפילו לא למד חלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים לא ימוש ספר התורה הזה מפיד • אמר רש"י אפילו לא קרא חלא ק"ש שחרית וק"ש ערבית קיים לא ימוש • דאמאי נקט ר' חמי פרק אחד • דמשמע דבק"ש לא קיים • ורש"י דחורתי חומתו היקל טפי דאפילו בק"ש שחרית וערבית קיים טפי • וכ"ז יתורץ ע"פ מה דלויאה צפי' מי שמתו ד' כ"א • דאר"י אמר שמואל ספק קרא ק"ש ספק לא קרא אינו חוזר וקורא דסבר ק"ש דרבנן ובשכבך ובקומך דל"ה כתיב ור"ה פליג עליו ובבר דק"ש דאורייהא • וכדכו הר"י על שמואל • דגם הוא סבר דמן התורה לריך ללמוד חיזה פרשה בתורה • אך דרבנן הקנו דלוהו פרשה שהי' בפרשה ק"ש • ולפי זה יש לומר דר' חמי סבר דק"ש דאורייהא • וכיון דהוא מ"ע מן התורה לבדה בודדחי חין יולא בה מצות והגיה יומם ולילה כמו דלא יכול לקיים לא ימוש במצוה אחרת • אך רש"י י"ל דס"ל ק"ש דרבנן • ועיקר המצוה מן התורה ללמוד חיזה פרשה ערבית ושחרית ולהכי קיים גם במצות ק"ש לא ימוש • ובזה חתייבב הסחירה מר' יוחנן בתלמוד בבלי דאר"י בירושלמי דשם בירושלמי אמר רב יוחנן בזה הלשון • רש"י שהוא עוסק בתורה אינו מפסיק חף לק"ש

גמ' שם • מאימתי הוי החלת הספירת אמר ר' אבין משיניח וכו' • וכן במרחץ משיערה מעפרתו ממנוי לבאורה מנ"ל לר' אבין שנקרא החלה מקודם המעשה ממש • חולי כל זמן שלא החיל לעשות בגוף המעשה לא הוי החלה • ד"מ בתפורת כשיתחיל להספד • באכילה כשיתחיל לאכול וכן בכלם • וגראה דר' אבין דייק מלשון המשנה לא ישב אדם לפני הספר וכו' לא יכנס אדם למרחץ • חולי' לא יסתפר • אדם וכן לא יאכל אדם • לא ירחץ • חו להזיע • לחירוף הראשון כמו שמצינו בפסחים ע"פ סמוך למנחה לא יאכל אדם סמוך למנחה עד שתחשך • חלא דחתי לאשמועינן בסיפא דאם התחילו חין מפסיקין • דאפילו לא התחילו ממש בגוף המעשה • ורק בהישיבה של הספירת וכן במרחץ שהתחיל בדבר הקודם לרמייה • לכן צעי מאימתי הוי החלה זה קודם גוף המעשה • ור' אבין אמר בכל דבר • מה דהוי החלה קודם עשיית המעשה • ודו"ק :

דף ח' ע"א רש"י ד"ה כפאה על פיה • אחינה רחבה ו' קאי עיין מהרש"א שהקשה • הלא כל מחילה שאין בה ד' לא חמרינן לבדו ע"כ • לענד"ג לתרץ דהנה רש"י לשיטתו שפי' דעובי המחילות משלים לד' • ע' חוס' רחבה • אך דעת רש"י דלכן חמרינן כבודיה דחינה רחבה ו' חייב חט"ג דסגי בחמשה טפחים וג' חומשין אך כיוון דלא יסי' חמשה טפחים ושלשה חומשין רק עם המחילות אינו ניכר כ"כ דרחבה זה השיעור משו"ס מחמרינן בחומרא דרבנן דחייב כיון שאין בחללה ריבוע ד' • כדכתב רש"י לעיל דהאי חייב חומרא דרבנן הוא • משח"כ כשכפאה על פיה דניכר מהשולים דיש בה לעשות ריבוע ד' • חף אם אינה רחבה ה' טפחים וג' חומשין רק עם המחילות שפיר מצינן למימר בה לבד • והא דכתב רש"י אחינה רחבה ו' קאי ר"ל שאינה רחבה ו' אבל רחבה ה"ט וג' חומשין דבאמת יש בה ד' עם המחילות • והא דשבעה ומשהו פטור הא כי מטיח פחות מג' וחמרינן בה לבד הוי רש"י והזורק רש"י פטור לפירש"י • נוכל לומר דרש"י כ"ל • דדווקא הזורק רשות היחיד שלמה פטור משח"כ כאן דבשעת שזורק הכוונה חינה גבוהה עשרה לא נקרא זורק רשות • וכיוון דאבתי ניחא כולה בל"ה חייב • אבל שבעה ומחלה פטור משום דכי מטיח פחות מג' וחמרינן לבד קיימא למעלה מי' פטור • והא דכתב רש"י (ד' ט') ד"ה פתח כעול שאין בין הלל המחילות ד' • לאו דווקא ור"ל שאין גם עם המחילות ד' • אך לא זכיתי להבין דברי מהרש"א דמחין לקח לו דכל שאין בחלל מחילות ד' לא חמרינן לבד • דהאי סברא לא נזכר רק חלא גוד אסוק או גוד אחית מחילתא כיוון דנזכר שם מחילתא • אבל גבי לבד לא שייך ד' • והא ראי' דבפרק י"א הי' רואה לומר דהא דחמרינן לבד היינו משום דחי אפשר לר"ה להתקט במלקט ורהיטני • משמע מזה דלא שייך לבד למחילות כלל וע"ג :

דף ט' ע"ב הא לן והא להו וכו' ופירש"י ובני ארץ ישראל לא היו נוהגין להסיר התורה קודם נט"י עיין במהרש"א • ולי גראה כוונתו דר"ל שזה הי' מנהגם בודדחי שלא היו מחירים קודם נטילה • ולאחר נטילה אינו מוכרח מנהגם • דיכול להיות שלא היו מחירים כלל ויכול להיות שהיו מחירים ח"ע אחר ברכת המוציא • ודו"ק כי קארחי :

דף י' ברש"י ד"ה ג' מרחלות שלהן ג' חדרים היו לו וכו' גראה לפרש דמנהגם הי' הכל על פי

ברש"י ד"ה הסחילו וכו' חבל חין מטמא שום אוכל ומסקה . ר"ל שאין השחובים שבה האדם לבש אחר הטבילה מטמאין שום אוכל ומסקה רק על האדם בלבד גזרו טומאה ועל השחובין לא גזרו . ומ"ש נגעו בשבץ לאו דווקא דהוא הדין חס נגעו בשאר טומאות רק כיון דמסקין שנגעו בשאר טומאות חין טמאין רק משום גזרת מסקין הבחין מחמתו שרץ לכן נקט שרץ ודו"ק :

שם ע"ב ד"ה דכתיב וכל מטמא אשר ישהה דהכי גמרינן סדר טומאה וכו' . דלא משכחה רביעי בקדש חלא כהכי דהא חין טומאה עושה כיוולא צו . לכאורה הפירוש ברש"י שמדייק דלא יקשה נימא דיו ויהיו מסקים הבאים מחמתו שרץ רק שני וקושיית ההוס' ד"ה דכתיב . וע"ז מהר"ך רש"י דח"כ לא משכחה רביעי בקדש כלל . אך קשה ע"ז דטובל למנוח רביעי בקדש קך . כגון גלי נגע שרץ ומסקה בכלי ואוכל במסקה ומסקה בואוכל ויכיה רביעי . ונראה לתרץ ע"ד שפירש הפני יהושע דפירש גם כן דרש"י מהר"ך הקושיא דנימא דיו צמה שכהב ממילא טבדי אוכל שני ר"ל דחטו יודעים זאה מסבחה . וכמ"ש ההוס' כי חין דבר שנגעו שרץ שלא יהיה ראשון . ומ"ש דהכי גמרינן דלא משכחה רביעי בקדש ר"ל דקשה לרש"י קושיא אחרת : *

דף ט"ז רש"י ד"ה לטומאה יסנה וכו' . להטעין טבילה וכו' . הוחיל וככלי מהכות נינהו . נראה דהוא מפרש באופן אחר משיטת ההוס' דכתיבו דלא גרסינן חלא . דלא הדר ב'י משיטת קמח שוינהו רבנן בכלי חרס וכו' . דלשיטת החוס' לא יועיל טבילה לכלי חרס רק בשניקב והטיף לתוכו אבר וכחירוך הגמרא . ורש"י לא ס"ג הכי רק דנתירוך הגמרא כיון דכי נשחברו יש להם תקנה ככלי מהכות שוינהו רבנן ככלי מהכות הדר מסבחה דלעיל שוינהו רבנן ככלי חרס . ולהכי מהני לה טבילה ככלי מהכות כיון דלא ס"ל שהחל שיטת דלעיל דינו לגמרי ככלי מהכות . וצוה מהור"ך קושיית פני יהושע שהקשה שם בגמרא דחלא מעשה יחזרו לטומאה יסנה דלרצח דאמר לעיל דגזירה דטומאה יסנה היא משום ש"א יאמרו טבילה צה יומא עולה לה לא שייך כלל הך קושיא על כלי זכוכית דיחזרו לטומאה יסנה . דהא מסקינן לעיל . דכלי זכוכית חין להם עברה במקוה . וכו' ע"ש ולפי מה שפירשהי לדעת רש"י דלמאי דמוסק כיון דכי נשחברו יש להם תקנה ככלי מהכות דמו הדר משיטת דלעיל ומהני להם טבילה ככלי מהכות . וכמו דפירש"י בד"ה לטומאה יסנה להטעין טבילה . ח"כ גם לרצח שייך האי קושיא יחזרו לטומאה יסנה שלא יאמרו טבילה צה יומא עולה כפירש"י לעיל דר"ל בלא הערב שמש ודו"ק . רק דקושיא פני יהושע חזלא לשיטת חוס' . ומה דפירשו החוס' דאי לא גרסינן חלא לא הדר משיטת קמח . מלינו צממה מקומות דהכי דשיטת קמח סתמא דגמרא קאמר ליה והגמרא דוחה אוהו הירוך ומשני שיטת אחרתא גם אי ל"ג חלא הדר ב'י משיטת קמח רק אש חיוה אמורא אומר דבר והנמ' מדחה היר לו . קאמר בחר הכי חלא :

רש"י ד"ה צטומאה כלי מהכות דאורייתא כו' . בכלי זכוכית דהחלח טומאה ליתא חלא מדרבנן כו' דשיקר טומאה חיי חלא מדרבנן . לכאורה חלו התיבות עיקר

לק"ש . ור"ל רש"י לשיטתו דס"ל ק"ש דרבנן חינו מפסיק חף לק"ש . כיון דחירתו אומנתו . ובסוגיין באן אמר ר' יוחנן כגון רש"י וחבריו . לא אמר רק כגון רש"י וחבריו ולא הוא גופא . ר"ל לדין דס"ל ק"ש דאורייתא . אותה דתורתן אומנתן כרש"י וחבריו מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין להפילה . ודוגמא מלינו בלשון כגון . בחולין פ' הזרוע כגון הזרוע ולא זרוע רק ראשית הגז . והשחא מהור"ך גם קושיית החוס' . דכיון דרש"י ס"ל דק"ש דרבנן לדידי' ק"ש והפלה שוין ואם היה רוצה להפסיק בק"ש הפסיק גם בחפלה . דבדודאי גם רש"י רוב פעמים קרא ק"ש וגם ההפלה אש לא ללורך חת דרבים או כה"ג דאז לא הי' מפסיק גם לק"ש לדידי' דס"ל ק"ש דרבנן : הרש"ה

דף י"ד ע"א רש"י ד"ה ופסיל להו כו' לפיכך גזרו וכו' שלא יהי' אדם רגיל חלל אוכלי הרומה . כיונה רש"י דקשה ל'י דמשום האי גזירה היו סני דיהיה פסול לאכול הרומה . ואמאי גזרו דליפסול חת הרומה וזה דקדק ב'סוגי' דמשום שלא יהי' רגיל חלל אוכלי הרומה גזרו ג"כ שיפסול צמגעו חת הרומה . כדי שלא יבאו לאכול הרומה אחר חולין טמאין וממילא זימנין דשדי אוכל טמאין לפומי' וק"ל :

עוד שם ברש"י ד"ה ופסל להו וההורה הזכירה בשמרה בטערה וכו' . והקשה המהרש"א דלמה לא פירש"י שהשש שישה הרומה טמאה שצפוי שנטמאו מאוכלין טמאין . ולענ"ד נתרן . דק"ל לרש"י . הא צממת השש רחוקה היא שלכן גזרו רבנן טומאה משום דזימנין דאכול אוכלין טמאין ושדי מסקין דהרומה צפי' או להיפך . והכי מלינו שגזרו גזרה על הצבור משום שהשש רחוקה . לכן פירש"י דמליגא שהורה הזכירה לשמרה בטערה כדכתיב חת משמרת הרומות לפיכך גזרו חז"ל ר"ל דמזה למדו לגזור בהרומה אפילו צמילתא דלא שכיחא :

שם ברש"י ד"ה מפני שהידיים עסקנות כו' ורבותי פירשו וכו' והקשה ע"ז ג' קושיות וע"ש ולענ"ד נתרן . דהנה צתום ד"ה הנח הקבו וח"ח מאי חירא וכו' אפילו כל פסולי הרומה נמי כדתנן כל הפוסל חת הרומה וכו' וי"ל דהיינו לקדש . ובהוס' חגיגה דף כ"ד ד"ה דתנן מתרן ג' תירולים ולשי' תירולים הראשונים אפילו להרומה פוסלין כל פסולי הרומה שנגעו צהן ידיים חת הידיים לפסול הרומה . ולא כל גופו . רק דלתירוך השני הוא דווקא חליצה דר' יהושע ולא חליצה דרבנן ובאן חזיל הסוגיא חליצה דר' יהושע כדמוקי הגמרא דאש עמוד זה מאן הנא כ' ר' יהושע היא . ועתה ניחא כל הקושיות דהקושיא הראשונה שהקשה רש"י דח"כ ניחוש שמה נגע באב הטומאה . י"ל בפשוט . דמגע חב הטומאה בודאי גזרו . בדאשכחן צממה נקומות ש"ו גזריים מאב הטומאה כיון שאכלו חולין שנטעו על טהרת הקדש ורק מטומאה קלה שהיא מדרבנן לא גזרו . ורבותי שפירשו שמה נגעו בטומאה חינו ר"ל טומאה ממש . רק בפסול הרומה . והקושיא שני' ג"כ לא קשה דלפי מה שכתבתי לא חיישינן רק למגע פסולי הרומה דלא נטמא כל גופו . וממילא מהור"ך גם הקושיא ה"ג דליצעי הערב שמש . ולא הסגי צנטילה חת צנטילה . כי טומאה קלה כזו לא צעי טבילה חלא נעילה :

(* באן מהר"ך סיכר נגוף כפי' וסל על דאבדק . סמ"ל

בפעם אחת חל העליה רק קיפל והניח קיפל והניח
ואסור . ופשיט ליה דכנח להליל דמי ומוהר . והאיובעיל
היתה אליבא דר"ה דאמר צבא לקפל דה לכהא כוונה :

דף כ' ע"א תוס' ד"ה איבעיא להו וכו' . מיהו צירובלמי
משמע שצא להקל . ולכן מפרש בפסקי תוס' ה'תוס'
להיפוך צבא שמדובק להגור קריס טפי ע"ש . ולענד"ג
לישב שיטה רש"י שפירש צבא האור ממחר ציטונו
קודם . כי רש"י דקדק מאד במחק לשינוי שכתב צב"ה
לנצי הגור פנים הפינין למטה לחלל הגור ללד האור .
יש ללמוד מדבריו . שיש להכרחו ג' לרדים . פנים
שללד האור ופנים המדובקין ולד שללפי מעלה ופחה
הגור ששולט בו הרוח . הלד שלנצי האור ממחר
לקרום יותר מכל המקומות . ופנים המדובקים צתור
ממחר יותר לקרום מפנים שללד מעלה כיון שהגור
ניסק מלמטה והדפנות חמות מאד לכן ממחר לקרום
יותר מלד שלמעלה . אך לא ממחר כל כך כמו פנים
שלנצי האור . ולד שללפי מע'ה ממחר לקרום מכל
הלרדים כי הוא ללד הפחה מלמעלה שש שולט הרוח
כמוצין . נמלא לפ"ה ה"ק מחמיר יותר מה' אליעזר
דקאמר עד שיקרמו פני' משמע כל פני' . כפשטות
הלשון של פני' . כל פנים דחיה ליה . וזה הומרא
גדולה דס"ל עד שיקרמו גם פנים של מעלה . ורבי
אליעזר לעולם הוא מקיל מן ה"ק . אך האיבעיא צב"ה
אליבא דר"ה . הההון דהחיד האיד דנצי הגור פ'ה
פנים המדובקין ונמלא דחיה מקיל כ"כ ולא פני צפנים
שללד האור לכד דממחר לקרום . וצעיין נמי פנים
המדובקין לתור . או דילמא תחתון האיד דנצי אור
ר"ל דסני גם צפנים שללד האור שממחר לקרום יותר .
ונמלא דמיקל טפי . ופשיט מצבייתא דהני צבדיא
צדברי ר"ה פנים המדובקין צתור . ות"ש רש"י וחומרא
הוא ר"ל שאינו מקיל כ"כ לדיסני צב"ה דלנצי האור
ובעי נמי פנים המדובקין צתור . אך לשולם הוא
מקיל נגד ה"ק דצעי עד שיקרמו כל פני' כדמחמ
צירובלמי דר"ה להקל צא . וזהו שאמר עוד צירובלמי
מודה ר"ה צלח פנים דחין קרוי לרס עד שיקרמו
פנים המדובקין צתור . ר"ל שיקרמו כל פני' חפני
פנים דללד מעלה וזהו חומרא גדולה :

רלפי קט שכלי נענד לישב שיטה תוס' דצברי
דמסקנה הגמ' בפסחים ד' ל"ד לר' ששח מאי
חסורים לכהנים הואיל ונפסלו בהיסח הדעת . או משום
מעלה הוא רק כפי מסקנה הגמרא קודם לכן דמירי
צדבר שאין זרעו כלה . וכמו דפריך וכו' גדולי
גדולים חלעריכא ליה ופירש"י צבדיא דהיינו צדבר
שאין זרעו כלה . אבל צדבר שזרעו כלה הדין כמו שאמר
רבה דחסורים לורים דווקא כי מה היסח הדעת שייך
כחן . ולפ"ה נח יפגו רבה ור' ששח כלל . רק רבה
מוקי המשנה על דבר שזרעו כלה . וקשיא של מאי
קמ"ל לא ח' כפה ליה . ורז ששה מוקי לה צדבר שאין
זרעו כלה . ולכן חסורין חף לכהנים . וח"כ הקשו
התוס' שפיר כחן צבחה על רש"י כי משש מוכח צדבר
שזרעו כלה חנים חסורים רק לזר ולא לכהן . וכחן
פירש"י צבדיא צד"ה גדולי הרומה דחפילו צדבר שזרעו
כלה וזה סוהר להגמ' דכל שעה :

דף י"ע צ' תוס' ד"ה וחד מליל וכו' . ואין נראה
לר"ה דב"פ כל כתבי לא פליגי אמוראי בזה .
דבעיא היא שם ופשיט דכנח להליל דמי . ויש לתרץ
דברי רש"י . כאשר נדקדק שם צב"ה כל כתבי צלשון
רש"י . נראה דמפרש לקפל צדברי ר"ה כמו שמפרש כחן
גבי וחד מליל צד' וה מאני דז"ל שם . נקפל סליס
הרבה זה עס זה ולאוספס יחד . ולכאורה אמלח זה
עס זה מויהרות הן חלל דכוונתו לפרש דמקפל החלה
סליס הרבה זה עס זה וחא"כ נותן כולם לתוך סל אחד .
ומ"ש לטרוח ולאוספס ר"ל לאסוף כל הסליס חל סל
אחד . ומה שאמר לחזור ולהוליא ר"ל דאחר שקיבץ
כל הסליס לתוך כלי אחד חוזר ומוליא הכל בפעם אחת .
(ולא כמו שמפרשים התוס' לקפל . שאין נותן כל הסליס
חל סל אחד) . וח"כ הוי לפ רש"י . פי' לקפל שם כמו
המעשה דהני הרי הלמידי . וחד מליל צד' וה' מאני
לפירשו . דס"ל כר' אבא בר' זבדא . וכמו שפירשו
גם התוס' דר' אבא בר' זבדא ס"ל דחף לקפל שרי
צאוה חזר . והמעשה דחדי תלמידי צאוה חזר
הוי . ומאי דצעי ח"כ ר' הונא בר' רב יחובע
פירש עליהו והניח כו' . ר"ל שלח קבץ בפעם אחת
אל הסל הגדול דהיינו צא להליל . וגם לא קבץ מכמה
סליס חל סל אחד . דהיינו צא לקפל . חלל ערה
צידו לחסוף ממוקס הדליקה חל הסליה מעט מעט
וזה קמייבשי' ליה . כנח להליל דמי ומוהר . או דילמא
כנח לקפל דמי . כיון דלא קיבץ ממוקס הדליקה

ע"כ שומאחן . מויהרות הם . דהי' לו לכהוב צקילור
חבל צכני זכוכיה דטומאחן היא מדרבנן לא גזרו . אך
נראה דכוונת רש"י כדברי התוס' ד"ה צטומאה דרבנן
וכו' . וקשה לר"י דאמר וכו' וי"ל וכו' מכ"מ כלי מקבל
טומאה מדחורייתא . חבל הכח כלי זכוכיה דלא מקבל
שום טומאה מדחורייתא חלל מדרבנן וכו' . וזה ג"כ
כוונת רש"י צחיבה ועיקר . ר"ל דכחן עיקר טומאה
חיה חלל מדרבנן מש"כ צמס' עכו"ס :

תוס' ד"ה חלל מדרבנן וכו' . וקשה לר"י דאמר
צבדיא צפ' כל שעה וכו' מאי חסורים מלאכול
לורים כדמפרש ההם . ח"מא דלכהנים שרי . עיין
מהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם לובלין . שהקשו כולם . והה
זה לא הוי רק למאי דס"ד חבל צמסקנה מסקיין ההם
דחסורים חף לכהנים . וכל אחד ואחד מחרליס
לפי דרכס ע"ש :

דף י"ע צ' תוס' ד"ה וחד מליל וכו' . ואין נראה
לר"ה דב"פ כל כתבי לא פליגי אמוראי בזה .
דבעיא היא שם ופשיט דכנח להליל דמי . ויש לתרץ
דברי רש"י . כאשר נדקדק שם צב"ה כל כתבי צלשון
רש"י . נראה דמפרש לקפל צדברי ר"ה כמו שמפרש כחן
גבי וחד מליל צד' וה מאני דז"ל שם . נקפל סליס
הרבה זה עס זה ולאוספס יחד . ולכאורה אמלח זה
עס זה מויהרות הן חלל דכוונתו לפרש דמקפל החלה
סליס הרבה זה עס זה וחא"כ נותן כולם לתוך סל אחד .
ומ"ש לטרוח ולאוספס ר"ל לאסוף כל הסליס חל סל
אחד . ומה שאמר לחזור ולהוליא ר"ל דאחר שקיבץ
כל הסליס לתוך כלי אחד חוזר ומוליא הכל בפעם אחת .
(ולא כמו שמפרשים התוס' לקפל . שאין נותן כל הסליס
חל סל אחד) . וח"כ הוי לפ רש"י . פי' לקפל שם כמו
המעשה דהני הרי הלמידי . וחד מליל צד' וה' מאני
לפירשו . דס"ל כר' אבא בר' זבדא . וכמו שפירשו
גם התוס' דר' אבא בר' זבדא ס"ל דחף לקפל שרי
צאוה חזר . והמעשה דחדי תלמידי צאוה חזר
הוי . ומאי דצעי ח"כ ר' הונא בר' רב יחובע
פירש עליהו והניח כו' . ר"ל שלח קבץ בפעם אחת
אל הסל הגדול דהיינו צא להליל . וגם לא קבץ מכמה
סליס חל סל אחד . דהיינו צא לקפל . חלל ערה
צידו לחסוף ממוקס הדליקה חל הסליה מעט מעט
וזה קמייבשי' ליה . כנח להליל דמי ומוהר . או דילמא
כנח לקפל דמי . כיון דלא קיבץ ממוקס הדליקה

שם ע"ב חיהמר נמי ח"ה כהנא . לכאורה חינו
מוצין דהא ר"כ לא ס"ל כר"ה ולא כר"ה וכו'
כמו מכריע דבקנים סל כר"ה וצגריעין ס"ל כר"ה .
אך עיין צב"י ד"ה ר"ב אמר . דמשמע כנח הוי גורס
חיהמר נמי . רק ר"ב אמר צלשון פלוגהא . ופליגי
הדרווייהו וק"ל :

בבמה מדליקין עמוד הנ"ל . ד"ה צמה מדליקין
פירש"י לעשות פחילה . עיין פ"י דקדק
צלשון רש"י מה בוינהו . ול"ה צבא לחסוקי מדירה
דלא ניטעי לומר דגם מדורה חין עובין מהם . לכך
פירש לעשות פחילה . חבל מדורה מוהר כדלשון כ"ה
ח"ה כו חבל עובין מהם מדורה כו' :

דף כ"א רש"י ד"ה נמקח ולמאכר למחן דמהני למצון
שעה ליתביני' פסולתא דרובשא . הוא דנח
פירש"י ג"כ על פסון פסולתא דזיפהא דאמר רמי צב
אבין צרישא . י"ל כמ"ש התוס' למאי נ"מ . פשיטא
ליה

ליה להס"ם שהיו מכירין השעוה כדאמר שעוה קירוהא .
 אך רש"י משמע ליה יותר דרק שעוה היו מכירין ע"פ
 דמפרש תחלה שעוה קירוהא . וס' קירוהא היה ידוע
 נהס . אבל עטרין לא היה ידוע להס' . וכוודלוי דלריך
 לפרש מהו עטרין . דהא חגי לקמן במהניהוין ובעטרין .
 ולכן עיקר שאלה הגמ' על רמי בר אבין למאי נ"מ .
 אינה רק על הא דמפרש פסולתא דזיפתא אחר שפירש
 הגמרא תחלה קירוהא השס הידוע להס' . ועל עטרין
 לא שאל למאי נ"מ כיון דעדיין לא פירש הגמ' כלום
 על עיטרין . ודאי דנ"מ לענין שבת . ומשני למקח
 וממכר כדפירשו ההוס' שאס נדר וכו' . וכוודלוי דגם
 בעיטרין נ"מ למקח וממכר . אך על עיטרין הוי ניחא
 בלאו הכי נ"מ :

ש"ס חגי רמי בר חמא פהילות ושמנים שאמרו חכמים
 אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהם במקדש
 וכו' . עיין בגליון הש"ס שהקשה הגאון רע"א שס' .
 דלמה נקט שמנים הא במקדש אין מדליקין רק שמן
 זית זך בלבד ע"ס . ולענ"ד הפירוש של ושמנים הכי .
 ומתהלה נקדים מה שפירש בעל שליטי הגבורים על הא
 דקאמר בגמ' דף כ' שעוה חילטיכא ליה מהו דתימא
 לפהילה גמ' לא חזי וכו' ופי' השלטי גבורים דהכי
 פירושו דר"ל ס"ס עשה מן השעוה בלבד כמו פהילה בלא
 שום פהילה אחרת רק השעוה עלמנו עשה כמו חוט ונהן
 בתוך הבטן . וה"ל דלפהילה גמ' לא קמ"ל דרק במקום שמן
 לא חזי אבל במקום פהילה חזי ומוהר לעשות זה במקום
 פהילה ולתת בתוך השמן בשבת ולהדליק ע"ס דמבואר
 שס מדבריו כן . רק זהו דווקא לענין שבת דהוא רק
 מדרבנן לכן שרי לעשות השעוה ע"מא במקום פהילות .
 אבל לענין מנורה שזה הוא מדאורייתא משום שנאמר
 להעלות נר המיד וכו' . גם נפהילות אביר לעשות מן
 השעוה . דלריך להיות השלטה עולה מאלו . ולא
 יהיה בוס חסרון . וזה שאמר רמי בר חמא . פהילות
 ושמנים . כלומר חפילו לעשות השמנים במקום פהילות
 נמי אביר במקדש . וכן בזה יכול להיות דיכולין
 לעשות ממנו פהילה . ובשבת דהוי רק מדרבנן שרי .
 רבל במקדש . דהוי דאורייתא אביר . ובזה נמי
 מתורץ דברי רש"י בד"ה שמחה בית השואבה כו' דלאו
 מדאורייתא הוא . דשפת יתר הוא בדברי רש"י ע"ס .
 אך לפי מה שכתבתי אחי שפיר ודו"ק . שוב מלאתי
 בפ"י שכתב ג"כ חילוק בין שבת לבית המקדש מטעם
 שכתבתי . אך הקוביא הירץ באופן אחר :

ש"ס בתוס' ד"ה מוהר להשמש לאורה . וקשה מנ"ל
 לרבא וכו' וי"ל דאי הוי סבר אביר להשמש וכו'
 הו"ל למימר סהס אין מדליקין . מדקאמר בין בחול
 בין בשבת ש"מ דיש עוד טעם אחר . ומ"מ רב דאמר
 מדליקין בין בחול בין בשבת לא הוי יול לומר סהס
 מדליקין . דה"ל דווקא בחול . אבל בשבת אביר דשום
 אדם נא יחמיר להשמש לאורה . והקשה המהרש"א
 דא"כ תיקשי לר' הונא דלמה לא אמר סהס אין מדליקין
 כיון דשום אדם לא יחמיר להשמש . וממילא הוי ידעין
 דבשבת יש עוד טעם אחר מלבד שבת זקיק לה .
 וגרררר להרץ קושייהו ע"פ מה שנקדים . מה שכתב בעל
 המאור . דרב דשרי להדליק בשבת משום דאביר להשמש
 לאורה ע"כ ס"ל דאף השמים של מלוא אביר . והרררר'
 מהא דשרי להדליק בשבת . ואי השמים של מלוא מוהר
 גם לרב . לא הוי שרי רב להדליק בשבת . דילמא ישתמש
 דבר מלוא ואחי לאטווי . וריב"ל דקאמר לקמן אביר

להרלות מעוה לאורה . ע"כ ס"ל דווקא השמים של חול
 בעין הרלחה מעוה אביר משום ביזוי מלוא . אבל השמים
 של מלוא מוהר . והנין הרמב"ן במלחמות דכוונה בעה"מ
 להורות . כי קשה על הר"ף שהביא שניהם דין דרב
 ודין דריב"ל . ובעל המלחמות טרח לפרש . כי גם ריב"ל
 ס"ל דאביר . ודקאמר להרלות מעוה רבוהא קמ"ל .
 דחפילו השמים קל כזה אביר ע"ס . ולולא דזריבס יש
 לומר דהיפך . דגם רב מני סבר דהשמים מלוא מוהר .
 וררררר בשב"מ מהא דשרי להדליק בשבת ולא חייש
 מהשמים של מלוא . נוכל לרחוס . דהעולם מקטין על
 הר"ן דפי' ח"נ לשיעורא דאחר הזמן דלמי שעה מותר
 להשתמש . קשה על רב . דמאי שרי לה"ל דבשבת .
 דילמא ישתמש אחר זמן מלואו ויבא להטות . ומתלין
 העולם דבשבת לא יהיר רב רק אס לא יהן יותר
 משיעור הדלקה . וח"כ דלא יהן רק כשיעור הדלקה לא
 ידלק רק ביה"מ וקמיל"ן דבמקום מלוא לא גזרו בביה"מ .
 ולהכי לא חייש רב משום השמים של מלוא . ועפ"ז לא
 תיקשה קושיית מהרש"א . דלכאורה יש לעיין במה שכתבו
 ההוס' דשום אדם לא יחמיר . אדרבא הרי מלינו בכמה
 מקומות דהיישנין לביזוי מלוא ולמה לא יחמיר . אך בשבת
 החוס' ר"ל . דאי הוי אמר סהס מדליקין ה"ל דבשבת
 אביר משום דשום אדם לא יחמיר בהשמים של מלוא
 ואחי לאטוויי ושמעויעין רב בין בחול בין בשבת . דמוהר
 אף בהשמים . כיוון שלא יהן רק כשיעור . ולא ידלק
 רק בביה"מ ולהכי לא גורין . ומשו"ה ר' הונא דב"ג
 דמוהר להשמש לאורה . לא הוי מלי למימר סהס אין
 מדליקין כקושיית מהרש"א דגם הוא אשמעינן להיפך
 דגם השמים דחול שרי . ומשו"ה גם בלא טעם דכמה
 זקין . אביר משום דמוהר להשמש לאורה גם השמים
 של חול וכוודלוי יבא להטות . והנ"מ של הטעם הזה
 לענין שבת כבר כתבו המפרשים . דנ"מ דגם אס אין
 לו שמנים כשרות ורק אלו . דבחול ודאי שרי . בשבת
 אביר משום גזרה שיבא להטות :

דף כ"ז העניות ומעמדות ופ"י עיין הוס' ד"ה
 תעניות . והנה הר"ש הקשה על הגאונים שהביא
 רש"י דשחרית אין אומרים ענגו שמא יאחזנו בזלמוס .
 וימלא שקרן בהפלתו . דא"כ איך לזה אדם העניות
 ופורע . דא"כ ימלא שקרן בהפלתו . ועוד הקשה מנ"ל
 לחדש גזרה מלבנו . ופסק להיפך דיתיד שקבל עליו
 העניה אומר ענגו בהפלת ערבות . ולגוי דבריו הקדושים .
 סייתו מתרן דדרך אפשר דיש חילוק בין ה"ל ובין העניה
 יחיד . וגם בהענית יחיד יש חילוק בין יוס זה ובין
 יוס סהס . דביום זה שלא יוכל ללות ולפרוע דגם אס
 שכתב ואכל ביום העניות . מתענה ומשלים . ואין לריך
 להטעות ביום אחר . ולכן אס יאחזנו בזלמוס ימלא
 שקרן . כיון דאס יאכל אבד זכותו . ולא יועיל לו
 מה שיחטא ביום אחר . משא"כ ביום סהס יוכל ללות
 ולפרוע . דגם אס יאכל היום לא יאבד זכותו דהא
 יפרע העניותו ביום אחר . ומאחר דקבל עליו לאחר
 אכילה להטעות ביום אחר . הוי' לי קבלתו זאה באלו
 השלים העניותו ביום . כמו דמלינו בגמרא דהעניה
 שפעס אחת גזרה גזרה וגזרו ג"כ שלא יחטאו .
 קבלו עליהם להטעות כשיבועל הגזרה והי' נהשכ להס
 כהעניתו ולמדו זאה מדניאל (י' ו"ב) . מיום שנתה חל לך
 להטעות נשמעו דברך . ולכן כשגזרה אדם העניותו
 ופרע אס קבל עליו יוס סהס . לא נמלא שקרן בהפלתו
 כי מאחר שקיבל תיבך לאחר אכילה להטעות יוס אחר
 המורה

תמורתו סוי הקבלה כמו העניית כאשר למדו מפסוק
 ה"ל . והקושיא השני' שהקשו איך יוכלו הגאונים
 להדגש דבר אחר הש"ס . ובדרייחא קאמר בהעניות
 ומעמדות ערבית ושחרית אומר כו' והתם ליכא לחלק .
 דהא העניות של לצור כיום זה דמיא . י"ל זומן הש"ס
 ה' הש"ל מוליא רביס ידי חובתן . והש"ך יכול לומר
 חפלה ענגו כזכר זה הסברא בשו"ע ה' חפלה .
 דבזודאי בצבור ימלאו רביס מתענים . דלכל הקהל לא
 יארע בזלמוס . והגאונים דברו על העניות יחיד .
 ודו"ק היטב :

ך כ"ה ע"ב רש"י ד"ה חובה כבוד שבת . נחזיון
 לכל מה שכתבו החס' באריכות ד"ה חובה . דלא
 הידש לו רבא רק דחובה לאכול במקום אור ולא חושך
 ואצ"י ידע בזודאי דעיקר הדלקת נר הוא חובה
 כדחתי במתניתין :

שם בסוגיא דלמר ופסחים פירש"י ד"ה ואימא .
 וג' על ג' דמטמאו בלמר ופסחים אחי בק"ו ע'
 חוס' שהקשו . דהא אמרינן כיוון דלא הוה לעניים
 ולעשירים לא אחיין בק"ו . וגרסא לתרן . דהנה נדקדק
 חלה בלשון הגמ' דכ"ג ג' על ג' בלמר ופסחים מטמא
 בנגעים מנא לן דתינא והבגד חין לי אלא בגד שלם על
 שלם מנין . הלבון מנין תמוה . הלל לא נמלא בשום
 מקום מפורש דלשם על שלם מטמא . והי' לו לומר
 פחות מבגד מנין . אלא מהתמא ה' להס קבלה
 מרבתיס דלשם על שלם מטמא . וכן סו שו"ס
 הלכה למעשה לעמא ג' על ג' . וע"ז הקשה מנין .
 ר"ל מנין לנו הקבלה וההלכה למעשה . ותירץ מוהבגד .
 ופריך ואימא לרבות שלשה על שלשה . ומנין לנו הקבלה
 דג' על ג' מטמא . ותירץ דחתי מק"ו וא"כ חייבת לנו
 המקרא על ג' על ג' . וע"ז מקשה ח"כ ג' על ג' נמי
 ליתן מק"ו . וחייבת לנו המקרא דוהבגד . ותירץ אלא
 שלשה על שלשה אחי בק"ו דחזיון בין לעניים ובין
 לעשירים . שלם על שלם דלעניים חזיון ולעשירים לא
 חזיון לא אחי בק"ו לכן לריך קרא . וזה תירץ מהמת
 דלא ליהוי קרא דוהבגד מיותר . וע"ז הקשה המקשה
 מג"ל הך סברא . דילמא ג' על ג' נמי אחי בק"ו .
 וקרא דוהבגד אחי לשאר בגדים לשלשה על שלשה .
 דמג"ל דלשם על שלם לא אחי בק"ו ולחוקמה היתור
 דוהבגד על ג' על ג' ולטער שאר בגדים לגמרי .
 ואימא דג' על ג' אחי נמי בק"ו וקרא דוהבגד מרבה
 שלשה על שלשה בשאר בגדים . ודו"ק היטב :

שם בגמ' . ר"ע אומר כל שיש לו ק' שדות וק'
 כרמים וכו' ולכאורה הדבר תמוה . שר"ע יקרא
 עשיר למי שיש לו כל זאת ומאי רבותא בזה . וגם
 למה נקט מספר ק' . ונראה בדרך אפשר דהדבר ידוע
 שכל קניני האדם שקנה בעוה"ז חין זה קנין שלו כי
 סיוס יש לו ומחר חין לו ואפילו יהי' לו כל ימי חייו .
 כמה יחי' האדם כי כלל ימינו על הארץ וימי שנותינו
 בהם שבעים שנה . אך מה שעושה אדם במלות ה'
 ובמעשה האדקה היתרה והעבודה . זהו נקרא קנין שלו .
 וכמאמר מוכנז [ב"ב] וזהו שאמר ר' טרפון . ידוע כי
 ר' טרפון עשיר גדול ה' כדמוכה בכמה מקומות
 בנדריס גבי ר' טרפון שאכל אחר שהוכפלו המקלוטות
 ע"ס . ועוד בכמה מקומות . ולכן כדי שלא יהגאה בעשרו
 אמר שכל העשירות כאין בעיניו כי לא נחשב לו כלל
 לעושר . רק מי שיש לו ק' שדות כי מלינו דמי שיש
 לו שדה נקרא עשיר גבי לקט שכחה ופאה . (בפאה פ'
 ה' משנה ה') וכן מלינו בגמ' למדה חורה דרך ארץ
 שיבנה בית ואח"כ יטע כרם ויקח שדה . נמלא דמי
 שיש לו שדה הוא כמו דרך כל הארץ שעוסק בישובו
 של עולם . אך גם זה בעלם אינו שלו . ולכן אמר ק'
 שדות וק' כרמים . ר"ל שדות או כרמים . כי ממאה
 שדות יתן בכל שנה עשרה שדות מעשר . ומתעשר
 יתן הלוי חרומת מעשר . דכתיב בי' והרמותם ממנו
 תרומת ה' . דחרומה גדולה אין לה שיעור . ובמעשר
 חין בו קדושה כ"כ ורק חרומת מעשר כתיב בי' חרומת
 ה' ונמלא דממאה שדות התי' שדה אחת קדש לה'
 דחרומת מעשר יש לה שיעור . ובשיזכה להפריש שדה
 שלמה חרומת מעשר . אז הוא נקרא עשיר בעלם כי
 זה לא ימוע לעולם . וכדברי ר' טרפון . והא דנקט ק'
 עבדים משום דנקט ק' שדות ק' כרמים . מוזן דלריך
 ק' עבדים לעבוד השדות והכרמים :

ך כ"ו ע"א חוס' ד"ה ר' ישמעאל אומר כל היואל
 מן העץ . וקשה לרשב"א וכו' דהכא משמע דאינו
 נמשך אחר הפתילה וכו' :

ולענ"ג לתרן הקושיא הזאת . דהנה נבין מחלה
 הפלוגתא של הני תנאי . שזה אומר שאינו
 פסול רק השמנים שמו חכמים וזה פוסל כל השמנים
 ורק בשמן זית לצד כשר . וזה מכשיר בכל השמנים
 רק דפוסל ביואל מן העץ . במאי פליגי התנאים .
 היתכן דליפלגו בדבר המליחות אס נמשכים אחר
 הפתילה או חין נמשכים . אלא הסברא כך הוא דהשמנים
 הגמנים במתניתין דחין מדליקין בהם חין נמשכין אחר
 הפתילה כולל . ולכן אף בהערובות שמן כשר חין מדליקין
 בהם . גזרה דילמא אחי לאדלוקי בעינייהו בלא שמן
 כשר משא"כ השמנים שהוסיפו התנאים בדרייחא כגון
 ר' ישמעאל דאמר כל היואל מן העץ חין מדליקין
 בזודאי נמשך אחר הפתילה . אלא שאין נמשכין יפה
 ולכן לתנא דמתניתין מותר להדליק . ולהני תנאי חין
 מדליקין בהם . וא"כ וודאי מודו הני תנאי דבדרייחא
 דבהערובות שמן כשר מותר להדליק . דלא גזרינן בהו
 דילמא אחי לאדלוקי בעינייהו . דאפילו אחי לאדלוקי
 חין חשש כ"כ כיון דגם הם נמשכין אך לא כ"כ בעוב .
 ולכן הא דאמר ר' ישמעאל כל היואל מן העץ חין
 מדליקין והולך לומר במתניתין דחין מדליקין בעערן
 מפני השבת . הוא כדי להוסיף דאף בהערובות שמן
 כשר דיחי' נמשך יפה חסור להדליק משום כבוד
 השבת . ודו"ק :

ך ל"א מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה מי
 ילך ויקניט את הלל וכו' . ע"ס מהרש"א שהקשה
 בח"א איזה איש אשר מלאו לבו להקניט את הלל בדברי
 הבאי ודברי הכל . וגם הלל הנשיא לא ה' לו להשיב .
 כי במילי דעלמא כתיב אל תען כסיל באלתו . וע"ס
 מה שתיירך בדרך דרוש . ולע"ז שהשואל כיוון להקניטו
 בדברים יורדים הדרי בעין . אשר נוגעים בנפשו . ולא
 בדברי פתיות וטעויות . רק שמתחלה לריך לדעת כי
 הלל מקום לידתו ה' בצבל עיין פסחים (דף ס"ו)
 צפ' תמיד נשחתי' איש אחד עלה מצבל והלל הצבלי שמו .
 עוד נקדים הקדמה אחת כי בצבל יש איזה עיר בשמה
 תרמוד עיין לעיל (ד' כ"ח) עד דכלי' רגלה דתרמודאי
 ופירש"י שם תומה שמלקטים עוים למכור . ואם ה'
 זאת במדינה אחרת לא ה' נותן סימן לאנשי צבל על
 מקום רחוק במדינה אחרת . גם שם אפריקא איננס
 מדינת אפריקי הנזכר במס' תמיד גבי אלכסנדר מוקדון
 שהלך

אלו היו רגלי רחבות מלדה. אך חזן זה כי אם מפני שדרין בין החולות כפירש"י. ולכן נחרצו רגלי חזן זה מוס כיון שאין זה מלידה:

דף ל"ג ע"ג בגמ' והא משכן סותר על מנה לבנות שלא במקומו. כיון דכתיב על פי ד' יחנו כסותר על מנה לבנות במקומו הוי. וכו' פי' הא דכתיב סותר ע"מ לבנות משום דסתירה לצד הוא מקלקל. אבל במשכן דהו' ע"פ הדבור סתירה בעלמו הוא סתיוקן מלך מלוח הכורח כמו שמינו צפ' האורג הקורע על מהו חייב. דמשום מלוח הוי מהקן: הרש"ה

דף ל"ט ע"ג רש"י ד"ה בעלה הטמאה נאסרה הטמאה. דקדק לפרש בלבונו נאסרה. ר"ל דלא תימא דר"ח אמר זאת על הנהו רבנן שהיו לפניו בדורו הם למדו הדין ממעשה דאגשי טבריא לאסור הטמאה מצעו"י. דח"כ קשה על ר"ח קושיית החוס' ד"ה ממעשהי. וא"ת מה לריך למילף ממתניתין. הא מתניתין הוא צפ' צמה טומנין. ומתוך רש"י זאת בלבונו הנעים נאסרה ר"ל. דר"ח אמר על בעלי משנה גופא דאסרו הטמאה מצעו' למדו זאת ממעשה דאגשי טבריא שאסרו חכמים הראשונים:

שם רש"י ד"ה לשת' . דמחיס להו לשת' ואיבי רוחן בכן פניו. כוונתו פשוט כמו שפי' החוס' ד"ה אלה נראה לר"י דווקא במחמס אותם לאורך שתי'. אבל אי מחמס אותן לאורך רחיהו חט"ג דראויין לשת' אסרי צ"ס וכו' :

דף מ"ג ע"ג רש"י ד"ה מותר להניחה שם. עיין פי' שפירש דאם נתגזה מצעו"י ח"ל לסלק ויכול להניחה שם אבל לכתחלה אסור להניח שם. וזוה מחורץ קושיית החוס' ד"ה ואם נתגזה:

דף מ"ג ע"ג . ד"ה הלא לאו מן האד הוא דשרי. לכאורה היצת לאו מיותר ברש"י. דגם לפי המסקנא אסור בעלמול גמור ורק צמן האד הוא דשרי. אבל מדברי הרא"ש נראה דדדיוק כתב רש"י כן. שכתב דמדברי רש"י משמע דלפי המסקנא מותר אף בעלמול גמור. והקרבן נתגאל כתב דלא ידע מהיכן משמע מדברי רש"י כן. אך מלשון רש"י שכתב הלא לאו כו' משמע בצרור דלפי המסקנא אפילו בעלמול גמור מותר:

דף מ"ד ע"ג חוס' ד"ה ומה נר. וקשה לר"י דלמאי דמסיק נמי כו' תיקשה לו' נר של מהכת כו' . מדקתני חוץ מן הנר שהדליקו כו' . ולענ"ד דלא קשה כלל דהכא ליכא להקשות לאשמעינן היכא דיהדו ולא הדליקו באותה שבת. דאם הו' שונה כך לא הוי ידעינן הדין דאם לא יהדו והדליקו באותה שבת דאסור לכן שונה זה הדין. דאם לא יהדו והדליקו באותה שבת. משח"כ לפי הסו' חמינה דגם יחוד לצד אסור תקשה לו שפיר מנר ישן. כי נר של חרס ישן הוי כאלו הדליקו. דלא חזי תו לדבר אחר. ואי ס"ד דגם יחוד אסורי לאשמעינן דיהדה לצד אסור וממילא הוי ידעינן הדין דנר ישן דאסור כיוון שגתתם בו פעם אחת בוודאי הוי כיהדו: סליק פירקא צמה טומנין:

דף מ"ז ע"ג רש"י ד"ה צמה טומנין. הבא לסלק קדרה ולטומנה בדבר אחר. לכאורה חלו התיבות מיותרות ברש"י. שהי' לו לקצר. צמה טומנין שאמרו חז"ל שאין טומנין בדבר המוסיף הכל. ונראה שכוונת רש"י כשיסת רבינו יונה כלאסור להטמין קדירה בצנדים וליתן ע"ג כירס

שהיך לשם. כי מדינה זאת אחורי הרי הקך ע"ש ששאל מוקני דרוס חזק יבא לשם. ועל מדינה רחוקה כזאת לא הו' שואל מהלל. ולכן ז"ל שהי' מחוץ אחד בצבל שנקרא שמו אפריקא. ומלינו ג"כ דתלמידי צ"ס מחדדי טפי מתלמידי הלל. ומסתמא שמאי בעלמו הו' חד יותד מהלל. כנראה מכמה מקומות וביצמות (ד' י"ד). והנה אדם חריף ובעל שכל גדול נקרא צפי כל העולם בעלי ראש חד וחריף. ולהיפך מי שאינו חריף וחד נקרא בעל ראש עגול שאינו מחודד. ומעשה נבין כוונת השואל לקנטר אותו למען הביאו לידי הקפדה שאל לו כיוון מפני מה ראשיהם של צבליים סגלגלות ופירש"י עגולות ר"ל שאתה מצבל ואיך חריף כשמאי ואיך ראוי לנשיאות. ויותר הוי שמאי ראוי לנשיאות. והשיב לו מפני שאין להם היות פקחות ר"ל מלמדים טובים וחרופים. והמה מחדדים את ראשי תלמידיהם להיות חרופים ומחודדים. כמילדת הו' המכירה ומיישרת אברי הילך הנוגד להיותם על מכוס ותיקונם. כן המלמדים הטובים צעני מוח מרחיבים לבם תלמידיהם. והוא ע"ד המלמד את האדם תורס כאלו ילדו כי הולידו ועשאהו לצרי' חדשה. אבל תלמידי שמאי נתגדלו בארץ ישראל ויש להם מלמדים טובים וגם אורח דה"י מחכים. משח"כ אורח דצבל. ולכן נקראים צבלאי טפשי. וכן מלינו צבל שלמד הורה כשהי' גדול. כדמשמע בפסחים שם בעלה מצבל ולמד הורה בן מ' שנה ושמש ה"ח מ' שנה ופירנס את ישראל מ' שנה. נמלא שלא שמש את חכמים רק לאחר מ' שנה. וזה ראי' לדברינו סכ"ל פי בעוריו לא הו' לו מלמד הגון שיטמא אותו. ואח"כ שאל אותו שאלה אחרת מפני מה עיניהם של תרמודיים טרופות ור"ל כי יכול להיות שהלל הו' מאותם המקומות. באפריקא נולד ובתרמוד נתגדל כי הלל הו' אביו מאפריקא ואמו מתרמוד או להיפך. ואמר לו מפני מה עיניהם של תרמודיים טרופות דאפשר להיות שגם עיניו של הלל היו טרופות. גם יש לכוון זה ע"פ מה שאמרו בגדרים דערבוביה דרישא מציא לידי עורין. ור"ל כי הלל הו' חופף ראשו לכבוד שבת ואמר לו המקנטר מפני מה עיניך טרופות הלא אתה חופף את ראשך ואין לך ערבוביה דרישא ומפני מה עיניך טרופות אין זה כי אם אתה לוקח שבת כי אמרו חז"ל צסוף מכו' פאה מי שגוקח שבת עיניו כהות. ואולי היו צלמת עיני הלל כהות קלת. וח"ל הלל שאלה גדולה שאלת ר"ל שאלת צדק אולי נכשלתי בזה וגרס העון. אך הגיד לו את האמת ג"כ מפני שדרין בין החולות. ר"ל ואני נתגדלתי שם מצעורי ולכן כהו עיני קלתי וגם נוכל לומר כענין שכתבתי למעלה. ר"ל שהגדולים שבהם הנקראים עיני העדה. ושאל לו מפני מה עיניהם של עיני העדה טרופות. ר"ל שאינם גדולים בתורה והשיב לו ג"כ על דרך זה שדרים בין החולות ר"ל בארץ חול שאינו קדוש כאורח דה"י שאינו מחכים מאד. וע' מהרש"א ז"ל שפירש ג"כ בין החולות כפירוש. ולכן איננו גדול בתורה כ"כ וזה הורה גדול ענותותו. ואח"כ חזר ושאל ממנו מפני מה רגליהם של אפריקיים רחבות וגם אחת כן רגליך רחבות כצני עיר מולדתך. ורגלים רחבות הוי מוס. כדאיתא בצבורות. וא"כ אתה פסול לנשיא כדמלינו ביצמות ובקדושין. כולך יפה רעייתו ומוס אין בך. מכאן לצ"ד שצריך להיות מנוקין מכל מוס. ואין לך קינטור גדול מזה שרצה לפסלו מן הנשיאות. והשיב לו שאלה גדולה שאלת. שהדין עמך

פירקין (דמ"ח) טומנין בניזוי למר וצליפי למר וכו' ואין מטלטלין אהון וע"ז למר רבא ל"ש שאין מטלטלין אלא שלא טיין בהם אבל טמן מטלטלין אהוס - בשאיתו של הפתק - אבל בשל הפתק חפילו טמן בהן - וזוה מיירי המסנה - וזוה מהורץ קושיית ההוס' ד"ה רבינא וכו' - והימא דרבא קאמר לא שנו משמע וכו' וי"ל דרבינא מיירי כו' ולשיטה רש"י לא קאי לא שנו רק אבריינא - הגם כי רסר צלשון רש"י אך זהו כוונתו :

דף כ' רש"י ד"ה צומן שצטן בשמן גלי דעה' דלמכה קיימא להניה עליו' בשצת - הלשון הינו מדוקדק וחיו מקופר עס לקמן שבהב ד' או לרפואה כו' - וגוי דמסהפינא ה"א דל"ל ברש"י כמו ש: הוב ברין וי"ל ומניה עליו' בשצת דלאו לרפואה - ר"ל ברש"י מדקדק האוך מוהר להניה הלא רפואה חסור ומהרץ רש"י דלאו לרפואה נינהו - וכו' נראה מהירוד ש' ההוס' ד"ה ואס כו' והירץ דהאי דקאמר לצטן לא ללאה בהן בשצת כי חס ללאה בחול וכו' - ואס נגרוס ברש"י להניה עליו בשצת משמע שכוונתו להניה עליו בשצת וח"כ הקשה קושייה ההוס' ודו"ק :

דף פ"ב ע"ב הוס' ד"ה ור"ח ע"ש דלא גרסי ור"ע למאי הילכה וכו' דהא חילטריך למוטוי חבן מסמא כו' - וי"ס דלא גרסי דהא חיהקס לברך - ולפ"י מלינו למימר וכו' - ולפ"י גרסינן ספיר ור"ע למאי הילכה ע"ש - רש"י אחז החבל צהרי ראשין - דדד"ה דלא מטמא כהב דהא חיהקס לברך וכו' או שהי' גירסתו כן או שפירש כך לפי סוגייה הגמ' - וצד"ה למשמא' כהב היחולא ה"א משמע דגרס ג"כ ור"ע למאי הילכה חיהקס לברך וח"כ קשיא מאד על שיטת רש"י - ונראה דשיטת רש"י כך הוא דהוס' (צד"ה פ"ג ע"ב) פריך הנמ' על רבנן למאי הילכה חיהקס לברך דלא מטמאה במשא כגדה וכו' והימא להומרא וכו' - כומאה עכו"ס דרבנן היא לקולא מקסינן ע"ש - משמע דלר"ע מקסינן להומרא - ולא אשמועינן הפסוק שום קולא - וזוה נבין סוגייה הגמ' מהחלה חמר בחבן מסמא לא פליגי דהא בחמה חיהקס גם לברך ולהכי לא מטמא בחבן מסמא - ואח"כ מקשה הנמ' ור"ע למאי חיהקס לברך - ולא נכל להרץ כהירוד ההוס' דלא מטמא בחבן מסמא דהא לר"ע משמע שלהחמיר בא' ולא להקל - לבכי פריך הנמ' ור"ע למאי הילכה חיהקס לברך ר"ל להחמיר - ומשני הנמ' למשמא' ר"ל שצא להחמיר שגם משמא' של עכו"ס יהי' ג"כ טמא - ואס שילא מזה קולא ג"כ שלא יהי' מטמאה בחבן מסמא כעכו"ס ע"למה דבי' משחעי קרא - לא חיכפה לן כיוון דיולא מזה הומרא נגד משמא' - רש"י כשהי' מהרץ דלא מטמא בחבן מסמא הי' רק לקולא ולא להומרא כלל וזה ח"א להיות לר"ע ודו"ק :

בהורף הר"י כשלמדוהי השיעור לפני חברה ש"ס נההרב לי על מה שהקשה הגאון רע"א בהגליין הש"ס (צד"ה פ"א) ברש"י ד"ה והוא שיש חיוב השלח צניכס כו' כגון קרפף יותר מביה סאהיס' והקשה דהא (צד"ה ז') אמרינן דקרפף יותר מביה סאהיס' הוי רבי' גמור לענין זריקה' אך דרבנן החמירו לטלטל בהוכו משום דלא הוי כוקף לדירה - אבל הזרק מר"ה להוכו הייב חטאת וח"כ הוי חיוב השלח צניכס - ועיין לעיל (ד' ז') שהקשה ג"כ על פירש"י דהכא ועל פירש"י של (ד' ז') ולע"ג - ע"ש ולעג"ג להרץ דהנה המהר"ם לובלין כהב על פירש"י דבבזר הנ"ל - דלאו או קהני ר"ל או משני

כירה עלמה כי הקדרה מחממת מהחה והוי כמו זפת של זוחיס - וזה דקדק רש"י הבא לסקל קדרה כו' ולשמנה דבזר אחר ר"ל ולא ע"ג כירה עלמה ופסק רש"י דלא כהוס' ד"ה דזיהיס :

רש"י ד"ה מוכין תלישה למר דק - ר"ל למוטוי גיזי למר דזה הנין במהניתיין דלקמן :

דף מ"ח ברש"י ד"ה דעזר אהוס מן המים שנצטו בו - דקדק רש"י צמים - משמע דווקא מים דיס בו משום מלבן לכן חסור חף דהולך לחיבוד - משא"כ ביין חין בו משום אב מלאכה כיוון שהולך לחיבוד ועיין בפוסקים :

רש"י צד"ה מאי שנא מפרווקא שפרסין אהוס בשצת - ר"ל דפריך מומעשים בכל יום ולא ממימרא דרבא דלקמן (קל"ט) האי פרווקא חלגא דכובא שהביאו ההוס' - דרש"י גרים סס כנירסת הערוך סס - דרבא הוא מרא דשמעההא - וח"כ הי' קשה לרש"י דהיכי פריך ר"ז מרבא שהי' מלווהר ממנו - ולכן נראה לרש"י דפריך מומעשים בכל יום - אבל ההוס' גרסי סס בקל"ט - רב - כנירסת הספרים שלנו ורב הוא אמירא קדמון - וח"כ ספיר פריך ר"ז ממימרא דרב - וצת ס' ד"ה מ"ס נפל טעות - סובר רבא - ול"ל רב :

רש"י ד"ה חס לא טמן כו' - ואשמועינן סיפא דההוס מוכין מוקלות נינהו לכאורה למה נקט רש"י מוכין ולא גיזי למר שכהוב קודם צברייהא - ונראה דכוונה רש"י כמ"ס הוס' ד"ה וכי מפני כו' והירץ ר"י דגיזי למר חשיבי טפי ממוכין - וכן צהיס' ד"ה ה"ק כו' חמוכין קאי ולא חגיזי למר - וכן כוונת רש"י :

דף מ"ח ע"ב הוס' ד"ה מה בין זה למגופה חבית ע"ש שהקשו על רש"י מאי משני זה חבור וכו' - הלא רש"י ג מתיר חפילו להחיו מנוף החבית ע"ש - ולעג"ד נ"ל דשלאמא גבי חבית כיוון שהמגופה הינה חיבור כלל נמלא דהחבית הוי כמו פתוח כיוון שהמגופה הינה חיבור - וח"כ הינה כסתומה - ולכן מוהר להחיו ראשה צסייף חפילו מנוף היציות כי חינו מהקן כלל כי מהחלה הי' ג"כ כפתוח כיוון שהמגופה הינה חיבור - משא"כ צבית הליאר שמהחלה הי' סהוס לגמרי ומחובר וח"כ כשפתחה הוי מהקן כלי וחייב משום מכה צפטיס ודו"ק :

דף מ"ס ע"א בניזוי למר ואין מטלטלין אהון - שס כל הסוגיא עד הניא גמיי הכי - גיזי למר של פשהן וכו' - המסך דברי הגמ' לשיטת רש"י כך היא דכל הישיבה של רבא חמרו משמי' דרבא ל"ש אלא שלא טמן בהם אבל טמן בהם מטלטלין אהוס - חיהבי' ההוא מדרבנן דחד יומא לרבא - ר"ל לצני הישיבה של רבא שהס נקראיס ג"כ על שס רבא כמו שמלינו דפריך מחמרי דבי רב ארצ (עיין ר"פ כירה סו' י"ט בסוגיא של טלטול מן החד) הרי זמה שאומרים התלמודים הוי כאלו חמר הרב בעלמו - וע"ז משני אלא הי חיהמר הכי כו' ר"ל דההוא מרבנן משני בעליו שהקשה על בני הישיבה שאמרו משום רבא שאס טמן בהם מוהר לשלל - וע"ז הקשה ממהניתיין - ומהרץ בעלמו שאס חמר רבא הכי חמר ל"ש אלא שלא יחדן להשמנה אבל יחדן להשמנה כו' - וזוה מהורץ קושיית ההוס' ד"ה אלא ורבינא מהרץ ג"כ דברי רבא ר"ל דלפולס כדאמר רבא מעיקרא - ר"ל כמו שאמרו התלמודים משמי' דרבא ודלא כמו שהירץ ההוא בר יומא - רק רבא לא חמר האי לא שני חמתיהתיין רק על הצרייתא שהובא בריש

צבני צהים לר"ה אחד - או מרבי"י אחד לשני ר"ה וא"כ לפי דרך זה כשמוליא משני צתים שני חלחי גרונרות לר"ה אחד היינו שהיו שני עקירות משהי רכיוות לריך שיהי' מפסיק ציניהם חיוצ הטאה היינו ר"ה בין שני רה"י - וא"כ כך כוונה רש"י שמופסקה צרה"י - היינו כשהנחה צבתי ר"ה חבל חס הי' כרמליה מפס"תן כגון קרפף וכו' היינו כשעוקרה מבני רה"י וההנחה צרה"ה אחד לריך שיהי' מפסיק ציניהם חיוצ הטאה אחד - לחפוקי כרמליה כגון קרפף יוהר מצ' סחחים שלינו הפסק לגבי צ' רה"י כי הוא ג"כ רה"י לענין זריקה - לכן הוי כולם כרמות אחד או בקעה - זה חינו נחשב הפסק בין שתי ר"ה ודוק - ועיין צ"ד ל"ח - הזורק מר"ה לר"ה ורה"י בחמלע דחינו חייב משמע נמי שבין לענין עקירה ובין לענין הנחה פליגי - ומה שהקשה מד' ל"ט ע"ב - יש ליישב ג"כ שלפי סברת ר' יוחנן דהטעם הוא כיון דעשאו רה"י כמאן דמליא דמיא - לא שייך רק במקום שמוחר לטלטל כגון שנוקף לדירה או ציה סחחים - חבל יוהר מבית סחחים דחסור לטלטל לא שייך כמאן דמליא דמי - אך לעולא דחמר ק"ו חס לאחרים עושה מחילה לעלמו לא כ"ש צוודחי גס חס יוחר מבית סחחים הוי המחילה רה"י לעלמו - כיוון דעושה מחילה לאחרים לענין זריקה :

דף ק"א ע"א רש"י ד"ה חין מטלטלין צתוכן דלאו רה"י ניגהו שאין צרחצן ארבעה מלמטה לפיכך חין מחילותיהם מחילות - כוונה רש"י בן הוא - דלמעלה הוא גבוה עשרה צרחצ ד' מלבד חלק הקלר שלמטה וכיון שלמטה חין רוחצ ד' הגס שלמעלה הוא רוחצ ד' צגובה י' חין המחילות מחילות - כי הם כמחילות הליוותי וצוה מחורץ קושיית ההוס' ד"ה הני ציליחא דמיסן וכו' - וקשה כי היכי דצטל מן דין רה"י ה"נ צטל מדין כרמליה ולפי מה שכתבתי ה"נ דלא הוו למטה רק כמקום פטור אך עכ"ז צטל המחילות שלמעלה לכן חין מטלטלין למעלה רק צ"ד חמות - וכן מחורץ קושיא צ' שהקשו היכי אמרינן גוד אחיה כיון שבפנים חין רוחצ ד' ולא ניחא תשמישתה' - ובחמת זה חינו רק חי גס למעלה לא הי' רוחצ ד' צמסך י' רק ע"י צירוף חלק שלמטה ממנו הי' עמוק י' אז לא הי' ניחא תשמישתה' - חבל כפי מה שכתבנו שהחלק שלמעלה רוחצ ד' צמסך י' ח"כ למעלה ניחא תשמישתה' ולהכי פריך ספיר ולימא גוד אחיה מחילתא :

דף ק"ו ע"ב רש"י ד"ה חין לדין מהס ציו"ע כו' חלמא לאו נילוד ועומד כו' ש"מ המכניסו לביצר קטן חין זו לידתו - לכאורה הוא שפת יחר - כי לפי משמעות לשון רש"י הקושיא על משנה דשבת ובחמת עיקר הקושיא ממשנה דחין לדין אצרייהא שמציה בורמינהו - וגרחה דכוונה רש"י - דלכאורה מאי מקשה הגמ' מצרייהא דקחני חין לדין הלל משנה ערוכה היה צ"ש ח' לא יטול ח"כ נענע מצעו"ו וצ"ה אומרים עומד ואומר זה וזה חלי נטלי וא"כ צעי הכנה ודילמא מיירי הצרייהא דחני חין לדין כשלא הכין מצעו"ו ולכן חסור חבל חס הכין מוחר כי חינו מחוסר לידה - אך בחמת חין זה צמשמעות לשון חין לדין דקחני צצרייהא דמשמע משום דמחוסר לידה הוא ואש הי' החיסור רק משום מחוסר הכנה הי' לו לומר לא יטול כלשון המשנה - חלא ודחי משמע להדיא שהחיסור משום מחוסר לידה - וזה כוונה רש"י חלמא לאו נילוד ועומד ר"ל שהחיסור משום מחוסר לידה וקשיא למשנה דציה חבל לדין כו' - ופירש"י עוד ש"מ המכניסו לביצר חין זה לידתו ר"ל וקשיא לשבת משנה ה"ל ומקשה מזה הצרייהא לתרווייהו למשנה דשבת ולמשנה דציה ודו"ק :

עוד צפירש"י שהחל דחתיה להכי לאוקמינהו תרווייהו כרבנן - לכאורה חין זה מדוקדק - דחמחי הו"ל לחוקמי צגוונא אחריהו - ובציה עוד מצוחר יותר צפירש"י שכתב שס ולא דחיקה לאוקמי כתנאי משמע דכתנאי עדיפא ליה - וגרחה לתרץ דכוונה רש"י הוא כך דמחילה נדקדק לשון הגמרא שהחל דחתיה להכי הי' אחי' נמי לא קשיא הא צביצר גדול הא צביצר קטן - לכאורה מאי חלי' זה צוה הא עד שהחל נמי הי' יכול לתרץ

כד

צבני צהים לר"ה אחד - או מרבי"י אחד לשני ר"ה וא"כ לפי דרך זה כשמוליא משני צתים שני חלחי גרונרות לר"ה אחד היינו שהיו שני עקירות משהי רכיוות לריך שיהי' מפסיק ציניהם חיוצ הטאה היינו ר"ה בין שני רה"י - וא"כ כך כוונה רש"י שמופסקה צרה"י - היינו כשהנחה צבתי ר"ה חבל חס הי' כרמליה מפס"תן כגון קרפף וכו' היינו כשעוקרה מבני רה"י וההנחה צרה"ה אחד לריך שיהי' מפסיק ציניהם חיוצ הטאה אחד - לחפוקי כרמליה כגון קרפף יוהר מצ' סחחים שלינו הפסק לגבי צ' רה"י כי הוא ג"כ רה"י לענין זריקה - לכן הוי כולם כרמות אחד או בקעה - זה חינו נחשב הפסק בין שתי ר"ה ודוק - ועיין צ"ד ל"ח - הזורק מר"ה לר"ה ורה"י בחמלע דחינו חייב משמע נמי שבין לענין עקירה ובין לענין הנחה פליגי - ומה שהקשה מד' ל"ט ע"ב - יש ליישב ג"כ שלפי סברת ר' יוחנן דהטעם הוא כיון דעשאו רה"י כמאן דמליא דמיא - לא שייך רק במקום שמוחר לטלטל כגון שנוקף לדירה או ציה סחחים - חבל יוהר מבית סחחים דחסור לטלטל לא שייך כמאן דמליא דמי - אך לעולא דחמר ק"ו חס לאחרים עושה מחילה לעלמו לא כ"ש צוודחי גס חס יוחר מבית סחחים הוי המחילה רה"י לעלמו - כיוון דעושה מחילה לאחרים לענין זריקה :

דף ל"א תוס' ד"ה חי לענין שבת - הו"מ למיפרך חמחי נקט זרק וחמחי נקט תרומה ולבית טמא - וגרחה לתרץ זאת דהנה צהוס' הקודם לזה כתבו משמע דלא מקבל טומאה פחות מכציה דלא כפירש"י - והנה רש"י תירץ זאת צמהק לשוני ד"ה חי לענין טומאה וכו' חס נטמא לטמא טומאה חובלין כו' כוונה רש"י דלענין טומאה עלמו לא לריך כויה - רק החיציעא חס לטמא אחרים ע"ז קחמר לציה צעיני' ומה שחמר צגמ' לענין שבת ר"ל דהנה חיהא צפ' הזורק בסופו חמר רצה זרק וגחה צפי כצפן כו' וההנן פטור - הא דמכוין הא דלא מכוין - חי מכוין מחשבתו מצוי' לי מקום - חי לא מכוין פטור :

דף ק' ע"ב רש"י ד"ה ספינה - המפרש צספינה צים' לכאורה שפת יחר הוא דהו"ל לפרש צקילור מי שהוא צספינה - וגרחה דצח לתרץ קושיית התוס' עליו צד"ה עושה מקום ד' וממלא - שהקשו מגזווערא דצעינן מחילה גבוה עשרה - ועיין צשו"ע (ס' ב"ה) שפסק דדי צדף ד' שיהי' ד' ופירש שס הטעם כיון שלינו צציתו לכן הקילו - משח"כ צגזווערא שהוא צציתו רק שהגזווערא למעלה מן המים לריך מחילה י' וזה ג"כ כוונה רש"י המפרש צספינה צים' לכן די צמחילות קטנות מה שאין כן צגזווערא - דלריך מחילה י' - ועיין צקרבן נתנאל ודו"ק :

במשנה צפירש"י ד"ה חין מטלטלין מזו לזו וכו' וע"י עירוב מטלטל מזו לזו הילכך כי מפרשי ומפסקא כרמליה צטל עירוב - כוונה רש"י דדווקא שהוא של שני בני אדם - אז חס חינוס קס רוח חסורות לטלטל חפילו ע"י עירוב - משח"כ כשהם של אדם אחד מוחר לטלטל מזו חפילו חינוס קסורות וכשיטת המג"ח (סי' ס"ה) ס"ק ע' וכו' הפרי מגדים שס ע"ש - והוא קרוצ לפירוש השני כל ההוס' ע"ב צד"ה פשיטא ע"ש - רק שההוס' מחולקים עם רש"י צקושיית פשיטא שלתוס' הקושיא פשיטא ר"ל שמוחר חפילו כשנפסקו וחזרו ונקשרו ע"ש - ולשיטת רש"י הקושיא פשוט -

ממחי דברי ר"מ הוא: דקתני דברייהא עלה לובש ומוציא וחוזר ולובש ומוציא כו' . משמע להדיא שם בעירובין דת"ק דמשנתנו צ"כ כ"ב הוא ר"מ דברייתא . וסיומא דמתניתין וחוזר ולובש כו' דברי ת"ק הם דבא ר"מ דברייתא . ולענ"ד נראה ליישב את רבנו בעל הס"מ דלא נישווי' לעולם חלילה בדבר גמ' מפורשת . דהכי מפרש הס"מ הגמ' בעירובין לדברי הרמב"ם בהלכות שבת . לימא תנן סתמא דעירובין דלא כר"מ . דתנן לובש כל מה שיכול ללבוש וזה ח"ן סברא . דתייתי סתם מתניתין דעירובין דלא כר"מ . ופריך הגמ' ממחי דהאי סתמא ר"מ הוא . ר"ל ממחי דדברי ת"ק במתניתין ר"מ היא . דילמא הא דקתני שם דברייתא חליבא דר"מ הולק על המשנה . ות"ק דמתניתין . לא ס"ל הא דר"מ דחוזר ולובש ומוציא . ומשני . דקתני עלה דברייתא לובש ומוציא וחוזר ולובש כו' דקדק הגמ' דקתני עלה . ר"ל דוודאי ר"מ ס"ל דאפילו לובש כל מה שיכול ללבוש חוזר ולובש ומוציא כו' . דא"ל מאי קמ"ל ר"מ צהא דקאמר לובש ומוציא וחוזר ולובש ומוציא אי לובש סתם קאמר . אע"ג דר"מ קאי דמתניתין דלובש כל מה שיכול ללבוש ואהא קאמר ר"מ דחוזר ולובש ומוציא . וא"כ סתמא דעירובין דלא כר"מ . ולא נהוה תס' להכריח דת"ק דמתניתין ס"ל כר"מ . רק דר"מ דברייתא ס"ל נמי דברי ת"ק . כדי להקשות דלימא תנן סתמא דעירובין דלא כר"מ ואהא סתם משנה ר"מ היא . אך ת"ק דמתניתין בוודאי לא ס"ל כר"מ ורק פעם אחת לובש כל מה שיכול ללבוש וכו' ודו"ק . ודברי הס"מ שרובין :

דף ק"ל תוס' ד"ס ר' הלטור אומר וכו' וא"ת יבאו התינוק אלל הכלי דהשתא ליכא איסור שבת כלל וכו' . ותמי' ציינו הלא מבוחר צ"כ המלניע (ד' ל"ד) תוס' ד"ס אלל . דכחצו צ"כ הרשב"א דקטן כשהמה דמי ומשרביע נפשי' וחייב לרצון . אס לא נימא שקושיית החוס' לר' נתן אך זה דוחק ודו"ק :

רע"ד ד"ס מוהר לטלטל בצולו וכו' דרך מלבוש פושטין ומטלטלין בצולה דברי הכל . ולכאורה קשה על דברי רש"י הלא הבגדים שלבש בהם צהוהו צבית ה"ל כלים ששבתו צבית ואין מטלטלין בהם . ושוב מלאחי בגיוון הש"ס שהקשה ג"כ קושיו' זו . וסוביף להביא ראוי מעירובין (ד' ל"א) דכומתא וסודרא . משמע שהדיא דכומתא וסודרא דין אחד להם והיו ככלים ששבתו צבית ע"ש ונשאר צ"ע . ולענ"ד נראה לולי דברי הקדושים דשיעת רש"י לחלק בין כומתא וסודרא לשאר בגדים דקשה לרש"י אמאי נקט הגמ' כומתא וסודרא ולא שארי מלבושים . ה"ס שגובל לחרץ דנקט ה"ו שדרך לפושטין וללבושן המיד עכ"ז הוא דוחק . לכן מהרן רש"י דדווקא כומתא וסודרא שהוא כובע כמו שפירש י (ד' פ"ה) ע"ש . וכן סודרא שמתעטפים בו חס הוא דרכו שמשפיעין אותו צבית והולך בלא כומתא וסודרא לכן אס שבתו צבית הוי ממש כלים ששבתו צבית . משא"כ בשאר בגדים של האדם שלבש בהם כיון שהאדם אינו עומד במקום אחד והוא יולא וצא כל היום לכן אפילו שבתו צבית לא קנו צבית צבית . כי הבגדים טפלים להאדם והאדם אינו עומד במקום אחד רק מהלך מבית לחצר והבגדים שעליו לא מיקרי כלים ששבתו צבית .

דף קל"א ע"ב רש"י ד"ס וניכחוב צמא בהדיא ונגמרו כולו מיני' . ש"ן מהר"ם לובלין . שמהרן שיבת רש"י בטוב ע"ש . והאבצתי נוסף משלי מה שהכריחו לרש"י

לחרץ כן ולחלק בין ציבר גדול לבין ציבר קטן . ועיין צל"ח פ"ג דבילה שהקשה נמי כן . ולענ"ד נראה לחרץ הכל . כי כוונתו לתקן צוה דהי' קשה לו כשהקשה הגמ' ורמינהו היה יכול לחרץ דהברייתא רשב"ג היא שחילק במשנה דבילה בין מחוסר לידה לחין מחוסר לידה . והי' יכול לומר דהברייתא רשב"ג היא ומיירי בחין מחוסר לידה . והמשנה דשבת סברה לה כרבנן דרשב"ג בחדא דהיינו בעופות דלא מהני ציבר קטן לעופות כשמחוסר לידה . אך חס חין מחוסר לידה יודו רבנן לרשב"ג שזו היא לידה . ובשנה בשמנה אפור למגדל לאו דווקא למגדל דאפילו ציבר היכא שאינו מחוסר לידה הוי כמו מגדל . ורשב"ג פליג על הרבנן רק צהוה דרבנן לא מפלגי בין מחוסר לידה לשאינו מחוסר לידה ולרשב"ג צהוה דווקא כשאינו מחוסר לידה . משא"כ בעופות . יסברו כחדא . אי נוקים משנה דשבת בלפור דרור . אך זה יהי' דוחק גדול דא"כ יהי' מחלוקת ההגאים והאמוראים צוה . וזה נראה לו לדוחק גדול לאוקמי המשנה והברייתא כחד הנא . וזה מדוקדק לבין הגמ' שהיא דלחית להכי ר"ל שדקתה לאוקמא כחד הנא ולא הירלח כי יש פלוגתא צוה ח"כ ח"י אחי' נמי נא קשיא ר"ל שלא תטרך לאוקמי כהרי הנאי רק כחד הנא והא ציבר גדול . וכו' ורשב"ג נוכל לומר שלא פליג כלל רק מפרש מה הוא ציבר קטן . וכפירש"י במשנה דבילה צ' הפירושים ודו"ק :

דף קי"ח ע"ב הוס' ד"ס אלו אומרים דברי עולה לדוכן כו' . לא ידע ר"י מה איסור יש צוה העולה לדוכן חס לא משום צרכה לבטלה . לכאורה משמע דאס הי' איסור הי' ניחא . ואי חין איסור קשה דבר . אדרבא להפך הוא דאס הי' איסור לא היה ר' יוסי עושה איסור . וכשהין איסור דבר ניחא טעמה לרין דבריו צוה . ונראה דדרך אפשר לומר דחיבה ר"י הוא ר"ת ר' יוסי וכוונת לא ידע שכתבו הוס' ר"ל דלא ס"ל כמו שאומר בגמרא לא שמיע לי כלומר לא ס"ל הכי נמי לא סבר ר' יוסי דאס איסור צוה העולה חס לא משום צרכה לבטלה . והוא בוודאי לא צירך . דמה דאמר צרכה שיש צוה איסור עשה היינו לר' יהודה אלל ר' יוסי דסבר נשים סומכות רשות הנה מלוה על הכהנים ויש אל חין איסור צוה . הרש"ס :

דף ק"ב במשנה ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף ר' יוסי אומר שמינה עשר כלים וחוזר ולובש ומוציא . ורמב"ם (צ"כ מהלכות שבת דין כ"ה) פסק כה"ק דר' יוסי לובש כל מה שיכול ללבוש ולא הביא הא דלובש וחוזר ומוציא וכה"כ ס"מ שם וכן הב"י סימן של"ד הטעם של רבינו . דמפרש דהא דמסיים במשנתנו וחוזר ולובש ומוציא זו דברי ר' יוסי . ות"ק פליג עליו . דאי הוי דברי ת"ק הי' לו לומר דרישא ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף וחוזר ולובש ומוציא . כדקתני דברי ר"מ דברייתא . ור"מ לאו היינו ת"ק דמתניתין . והלכה כה"ק דמתניתין לכן לא הביא הרמב"ם דלובש וחוזר ומוציא . דלת"ק לא שרי רק פעם אחת כל מה שיכול ללבוש ולעטוף . והקשה לי מופלג אחד . אי כדברי הס"מ מה יעשה עס הגמרא דעירובין (ריש המולא הפילין) דקאמר תסס הגמ' לימא תנן סתמא דלא כר"מ והתנן כו' ממחי דהאי סתמא ר"מ . (ר"ל דברי ת"ק

דכיוון דהגבית הסאה האחת מהחולין נעשה ממש הסאה
 שהיא תרומה כאותה הסאה שנפלה. וזה דומה ממש
 להא דשנינו בתרומות (פ' ו') דמי שחבל תרומה בזוג
 משלם קרן והומט ותשמומו נעשים תרומה ממש הלמא
 ע"י קריאת שם נעשה תרומה ממש. וה"ל קאמר ר"ח
 דע"י הפרשת הסאה מן החולין נעשית תרומה כאותו
 סאה שנפלה ממש. ולפי הסברה הזאת שהוכחנו ממימלא
 לה ה"ל יכול להביא המטות שהביא בת"ר סאה תרומה
 כו' ר"ח אומר מדמעת בתרומה וודאי. דהתם ע"י
 הפרשה שהגבית נעשית תרומה ממש כאותה שנפלה.
 וכן פירש הגר"ח בשמות אליהו דלהומרא חמרינן הכי.
 דע"י הפרשה נעשית כאותה הסאה שנפלה וה"ל חין
 משם רח"י. משא"כ המטות שהביא הגמ' סאה תרומה
 שנפלה לפחות ודמטו ולא הופרש כלל וגם לא יושל
 הפרשה כיוון דליכא מאה. ורק שגל מעלמו למקום
 אחר. ואפילו הכי אמר ר"ח שמדמעת בתרומה עלמה.
 מזה רח"י דתרומה בעינא מהתא. וסתתקן הכי.
 דאפילו בכה"ג חין רח"י דלהומרא חמרינן לקולה
 לה חמרינן:

דף קמ"ג פירורים משיע ל' לר' יוחנן. תוס' ד"ה
 פירורין כו' פ' בקוטרם מדתני מעבדין ולא
 תני זורקין. וקשה לר' דברוכא תני נמי מנביסין ולא
 תני זורקין אע"פ שמוחר לאבדן ביד ועוד קשה מצרכות
 כו' משייעא לר' יוחנן דאמר פירורין שאין בהן כזית
 מותר לאבדן ביד וכו' ע"ש. ולענד"ל צדק חפשי כי
 יש לומר ששני המימרות של ר' יוחנן אמת. כי אם
 שאמר (בצרכות ג"כ) מותר לאבדן ביד מיירי שאין בכל
 הפירורין כזית. ומה דאמר הכא חסור לאבדן וכו'
 מיירי דבכל הפירורין יש כזית רק שאין בכל אחד כזית
 וגם זה קשי לענינתא כדליתא בחולין. וזוהי יחי' מתורק
 קושיית החוס' בצרכות שם. חין אמרי צ"ה שמוחר
 לאבדן ביד. והלא קשי לענינהא. דבחולין מיירי שיש
 בכל הפירורין כזית ולהכי קשי לענינתא. ומה דאמר
 בצרכות חס' שמש ת"ח הוא טעל פירורין שיש בהן כזית
 ומניח אותן שאין בהן כזית ר"ל שטעל הפירורין שיש
 בהם בין הכל כזית. ומניח פירורין שאין בכל הכל
 כזית. וקושיא הראב"ה שהקשו החוס' דברוכא נמי
 קתני מנביסין ולא תני זורקין נראה להך דברוכא חע"ג
 דתני מנביסין ולא תני זורקין. מ"מ נדע שפיר דזורקין
 מדתני סיפא מסלק את השכלא ומנערה. דמשמע מזה
 צפירוש דזורקין. חבל כסיפא דתני גבי פירורין מעבדין
 ולא תני זורקין ע"כ ס"ל להנאה דחסור לאבדן ביד.
 ואל יקשה בעיניך. שר' יוחנן אמר בצרכות וצבנת שני
 לצונות שוין פירורין שאין בהן כזית. ובצרכות אמר
 מותר. וצבנת אמר חסור. וחי' לו לר"י לפרש. עיין
 במ"א סי' ק"פ ס"ד. שמתקן ג"כ קושיית החוס' לחלק
 בין המימרות. ולא חס' הס"א להא דאמר ר' יוחנן בשני
 המקומות צבונות שוין ודו"ק:

דף קמ"ה ע"א תוס' ד"ה דכ"ע. לא מנינו למימר
 דכ"ע אוכל דח"כ תיקשה מ"ט דמאן דמכשר. עיין
 ברא"ש ובאלפס ממשע שנירסחם ה"ל כן דכ"ע אוכל
 הבא למשקה באוכל הוא. ונראה דזהו כוונת רש"י
 שכתב כ"ג. כוונתו דלא ניגרום גירסת ר' אלפס (ועיין
 בקרבן נתנאל שהגיש צ"ע גירסת ר' אלפס כקושית
 החוס'). ולענד"ל נראה דכוונת הגמ' לגירסת ר' אלפס
 כך הוא. דכ"ע משקה הבא לאוכל כאוכל דמי היינו
 כשצ"ל לתקן את האוכל. ועיין רש"י קמ"ד דלתוך הקדרה
 נתקנה

לרש"י לפרש קושיית הגמ' וליכתוב רחמנא במלה.
 דליכתוב צדוק. ולמה לא פירש כמו גבי סוכה שפירש
 שם דר"ל דליכתוב בסוכה ולגז דהשתא דליתא סוכה
 בג"ש מלולב וניתו עומר ופתי הלחם מינה. וה"ל גבי
 מלה ה"ל יכול לפרש כן. ונראה דתירוק הגמ' הכריחו
 לרש"י לפרש כן. דהגמ' תירוק דליכת למפרך מה למלה
 שכן נוסחת צנשים כצנשים. בשלמא חי הקושיא דליכתוב
 במלה צדוקה ונגמרו מינה לולב וסוכה. שייך התירוק
 הג"ל. דלא הוי גמרינן סוכה ולולב ממלה. דסוכה
 ולולב חינן נהוג צנשים. משא"כ חס' ה"ל הפירוש של
 קושיית הגמ' במלה ג"כ דליכתוב סוכה ולולב והג"ש
 דמלה. ופתי הלחם ועומר לצד הוי גמרינן ממלה.
 וע"ז לא יחי' תירוק הגמ' מה למלה. דהא מלה דפתי
 הלחם ועומר כולל צנשים כצנשים ודו"ק. ורח"י שרש"י
 דה"ל צנשים. לא הזכיר רק סוכה ולולב ולא הזכיר עומר
 ופתי הלחם ודו"ק:

דף קמ"ג תוס' ד"ה ואריבא אדר' יסודה קאי דפסק
 כר"ע סכא והתם דחי אדר"ע ח"כ צבתי הלחם
 דאמר נמי כלל אמר ר' עקיבא הול"ל ואריבא. ויש להבין
 הסברה אמאי לא עבד אר"ע גופא. וי"ל דגובל לתרין.
 דר"ע אמר על ג' מקומות מילה ופסח ופתי הלחם
 בפעם אחת ורבינו הקדוש סיפר כל אחד על מקומו.
 אך ר' יסודה שאמר על כל משנה הלכה כר"ע פריך
 בגמ' שפיר אך שוב מלאתי בתוס' מנחות (ד' ל"ו)
 שפירש צענין אחר:

דף קמ"ז תוס' ד"ה מל ולא פרע תימא אמאי חילטריך
 למיתני האי סיפא כיון דכבר תני דבשר ההופה
 את רוב העטרה מעכב המילה כו'. ולענד"ל נראה
 להך. דהנה צב"ע יו"ד (סי' רס"ב סעיף ד') וברמב"ם
 חיתה שם צום הלשון כי"ד מלין חותכין המילה עד
 שתתגלה העטרה והא"כ פורעין קרום הך עד שתראה
 בשר העטרה. נמלא קודם הפריעה נמי נתגלה העטרה
 אך לא בשר העטרה. ולכן חי הוי תני רישא לצד
 דבשר החופה את רוב העטרה מעכב. ה"ל דכני צנינו
 העטרה של עור העליון לצד. ואין לריך לפרוע את
 הקרום הך כדי שיתראה בשר העטרה. להכי תני
 מל ולא פרע ר"ל דלא פרע גם הקרום הך כאלו לא
 מל. וחי תני סיפא לצד ה"ל דכני צפריעה כל דכו.
 ולהכי חילטריכו למיתני תרווייהו:

עוד תיראתי ע"פ מה שכתב צב"ע (סי' רס"ד ס"ק
 י"ג) בשם הירושלמי דגם צנינן המעכבין משערינן
 אחר הקישוי ע"ש. ואפשר דנאז כיון התנא דחס' מל
 ולא פרע כאלו לא מל כלל ולא משערינן אחר הקישוי
 כי אפילו נראה כפרוע אחר הקישוי חינן כגוס כיון שלא
 פרע כלל. מה שאין כן חי פרע רק שנבארו הנינן
 אז משערינן אחר הקישוי ודו"ק:

דף קמ"ב ע"א. ואמאי הו' מתקן. ר"י כר"א ס"ל
 דאמר תרומה בעינא מהתא דתנן וכו'. הקשה
 לי מהותני דה"ל מו"ס יחזק סירווינטער ז"ל. למה לא
 הביא הגמ' משנה הקודמת סאה תרומה שנפלה למאה
 והגביהה ונפלה למקום אחר ר' אליעזר אומר מדמעת
 בתרומה וודאי. וזה אשר הביעותי לו. דלפי דבריו
 תיקבי ל' ג"כ למה לא הביא הגמ' המשנה שקודם
 משנה הג"ל דתנן סאה תרומה עמאה שנפלה לנאה
 ר"ח אומר תירוק והישרף שאני אומר סאה שנפלה היא
 סאה שעלתה אלמא דהתרומה שנפלה כאלו היא מונחת
 במקומה ואין בה שום תערובות אע"כ דאין רח"י משם.

לשבתם מחלד זה לחלד זה דרך החורין וכלן מיירי רק להשתמש בצותל עלמו . ולא זכיתי להבין דברי רבינו הגדול הרמב"ם שלא הביא כלל הדין דאם הו' בראש הכול פירות כשאין בראשו ד' על ד' מה דינו . והרי"ף והרא"ש הביאו וז"ל :

דף פ"א . ממנה על הרי"ף ז"ל שלא הביא דברי ר' יוחנן בן שאול אם נעלה כדי חלתה דמערבין לו זה וגם דברי ר' חסדא דפרו בקיסס מהו וכו' . שוב מלאחי בכ"מ שחמה צוה על הרמב"ם דף גדול הסמי' על רבינו יונתן דפירש בסיק דניטלה כדי חלתה אפילו כדי חלת נחתום חין מערבין לו זה . וזה הסיק הגמ' ומזה ליישב זאת :

בדף פ"ה . מהרש"א ד"ה תניא נמי הכי הנותן כו' ע"ש שנבאר בקוביא דמאי חולמא לי' בדרייתא כיון דכלל משנתנו ליכא לאוכוחי וכו' ולענ"ד ג' להך כי החוס' שם ד"ה עירוב הוא דלא הוי וכו' הקשו הא אשכחן שיתוף דנקרא עירוב ע"ש וח"כ ליכא הוכחה מהמשנה כולי האי בקוביית החוס' . והגם דהגמרא תירץ דשער דיחיד אינטייכא ליה היינו כיון דיש להגמ' תירוץ אחר מחזור תירץ בן . אך באמת ליכא הוכחה כ"כ בקוביית החוס' . אך מהבדרייתא בלירוף המשנה מוכח שפיר כי בהבדרייתא הני שהוא עירוב וזה אינו יכול להיות . דבמשנה תנן להיך חלא חומא ברי זה שיתוף ר"ל דקרי לשיתוף עירוב . וח"כ מוכח שפיר דכ"מ שאין מטיחין עירוב מטיחין בו שיתוף וק"ל :

דף פ"ו רש"י ד"ה צור שבין שתי הלחות חזי' צו וחזי' צו . כוונתו דלא נימא שהוא בין שתי הלחות היינו שיש לב"א כותל בפני עצמו והצור הוא כמבוי שבין שתי הלחות . ולפ"ו לא אתי שפיר דברי ר' יודא . דהיכי קאמר ר' יודא לא תהא מחילה גדולה מכותל שבניהם . והא' נדחוק לומר דהא דאמר ר' יודא לא תהא מחילה גדולה מכותל שבניהם פי' כותל שני ופליג את"ק דאמר שריך להיות מחילה מאונן הצור ולפנים . מלמד שזו דוחק עוד לא יתכן הדין כי מאחר שהצור הוא כמו מבוי קטן . וח"כ יש חילוק דכשהוא מופלג ד' מכל אחד מותר ולריך זיו דווקא . וכשהוא מופלג ד' אסור להשתמש ולא מהני המחילה שבתוך המים . עיין בטור ושו"ע :

דף פ"ז רש"י בד"ה היתם סמוכה ע"ש . אע"פ שהגמר רחב י"א ומשכו חין מועיל למחילה חלל הנקב חלא טפח ומשכו וכו' . כוונת רש"י צוה שאין לנו לריבין לדף רחב י"א ומשכו חלא בשני נסרים שאחד ארכו ד"א ורחב טפח ושני משכוין ויחוקק באמצעיתו ממש טפח ומשכו רחב בלחך ד' טפחים . ונסר שני נתון כנגד הנקב ממש וכנגד הכותל ארכו עשרה טפחים ובזה מוקף הנקב משלש רוחות ודו"ק :

בפ"ו כילד משתתפין במשנה אגשי חצר ואגשי מרפסת ששכחו ולא עירבו . וכתוס' יו ט מדייק על תיבת ששכחו דלנאורה מיותר הוא . ומתוך . ג"ל דבתיבת ששכחו מרומז האי דין שמוצא בתשובת ח"ס אם ראוי לתקן בעיר עירובין או לאו . ומוכיח דמאז לתקן . ועפ"י כולל לומר דהני מתניתין ששכחו חבל בלא שכתה מאז לתקן עירובין בעיר עירובי הלרות ושסופי מבואות . הרש"ס :

בירושלמי פ"ה דעירובין חלא אם בן עשה חוצה לה כו' ביש צוה חמשים דירין ואפי' חגשים וגשים וטף . ר' אחי אמר ובלבד ישראל ר"ל סיכוי

נחקה . נמצא כשמחוק את האוכל ונחקה הוי כאוכל . אך אם הולך לחיבוד צוה פליגי חי הוי כמשקה וגם זה הו' דוחק לר' הוגא ברי' רבב יוסע . ולכן תירץ דמשקה העומד לנחלה את האוכל צוה פליגי חי הוי כמשקה אבל צמשקה הבא לאוכל כ"ע ס"ל דאוכל הוא :

דף קנ"ח תוס' ד"ה עכו"ם שהביא הלילין וכו' אמאי קאמר נמי וכו' . ולענ"ד . דרש"י בד"ה ימתין בכדי שיעשו תירץ זה צמלות קלרות . שס פירש"י נהי דלא מוכחא מילתא . כוונת רש"י כי בד"ה תניא כוותי' פירש"י וה"ל בכדי שיחמו חמין מיהא שרי והכא הני לא יספור בהם משמע עולמית . ותירץ הכא מוכחא מילתא ור"ל דלא נוכל סיכוי אסור לעולם כמתניתין כיון דלא מוכחא מילתא . אך נהי דלא מוכחא מילתא ודמי לדין של המשנה שהביא הגמ' עיר שישראל ונכרים דריס זה . אך עכ"פ בכדי שיעשו חי' להמתין כמו התם ח"כ כיון הגמ' צמלת נמי ר"ל שדומה ממש לדין עיר של ישראל ושל עובדי כוכבים ומזלות . וכמו שריך להמתין שם בכדי שיעשו לריך ג"כ להמתין גם כאלן ודו"ק :

דף קנ"ה צפ' מי שהחבי' ד"ה חין מרסקין פירש"י סיפח דמתניתין היא וחד טעמא . לכאורה מאי כיון רש"י צוה ונראה דקשיא לי' חולי הטעם משום טוחן כמו שפירש"י צפ' כלל גדול (דף ע"ד ע"ב) האי מאן דפריס סילקא . מחתך ירקות דק דק הוי טוחן . וכמו שפירש הרמב"ם טעם המשנה דחין מרסקין (עיין בשו"ע ח"ח סי' שכ"ד עיין שם צט"ז) . לכן פירש"י דזהו סיפח דמתניתין וחד טעמא ולא שייך בי' טעמא דטוחן כי מרסק חזי דומה לטוחן או חילוק אחר ודו"ק :

עירובין מ"ט ח' איכא בינייהו . עיין פירש"י דלמ"ד משום קנין יכול לערוב בקנין . מזה קשה נכאורה על שיטת החוס' צב"מ (ד' י"א ע"ב ד"ה מקומו) דכתב דשכירות ושאלה אינם נקנין בחליפין וכלן משמע לכאורה דנקניס' ואל"ל דכאן הוי מתנה ע"מ להחזיר אכתי תקשה על תוס' עירובין . (עיין בקצ"ח שהביא דברי חוס' חלו) שכתבו דדבר החוזר לבעלים כגון מתנה ע"מ להחזיר לא מיקני בחליפין . ודוחק לומר דכאן הוי קנין גמור דז"ל כיון דלא עירבו חלא לשבת אחד לא הוי קנין גמור . וזה ראוי לדברי הרא"ש ועיין בקצ"ח . וזה יראנו נפלאות בתורתו לתרץ דברי החוס' דלכאורה מוכח בדברי קצ"ח דשכירות ושאלה נקניס בקנין . ועיין נה"מ :

דף ס' רש"י ד"ה דההוא צו הצנא וכו' ואמרינן לקמן הלכה כר"ש דלא צעינן דירין וכו' ז"ע מנ"ל הא לרש"י דילמא שייך ל' והבי הצנא חי' לירוף לה"ל דירין . וח"ל דמשמע ליה שהי' בלי לירוף דהא כעת נמי מוכרחין לנו לומר שהי' ע"י לירוף כמ"ס החוס' ד"ה ושויה וכו' בהדי שויר וכו' . וחולי יש ליישב כי אם היה לירוף לנ' דירין חי' מפרש להדיא אך ל"ל דירין ח"ל לפרש וקל לחלק . ח"כ יש לומר דרש"י מפרש האמת כיון דפסקינן בה"ש לקמן :

דף ע"ז גמ' שם ממ"כ . חי אהני מיעוטא וכו' אמר רבינא כגון שעקר חוליא מראשו וכו' ופירש"י דלאשתמוצי צי' שרי כיון דלא גבוה' לא הוי רשותא . ויש לדקדק דהא לעיל פירש"י במשנה שכתבין בחלון ד' על ד' אסור להשתמש אפילו דרך חלון שלמטה וח"כ חין שרי כאן להשתמש . ונראה לתרץ דשם מיירי

זכרון הדיוקן של ישראל חבל לא של עובדי כוכבים ומזלות . והקשו המפרשים שהשמינו הכוסקים דין זה ואף שלא נזכר בבבלי מ"מ חין לדחות מההלכה . וכתב המפרש שירי קרבן ע"ז . רחמי בתשובה הר"ן ז"ל (ס' טו"ן) דים שרנו לומר שדירה עובד כוכבים ומזלות לא הוי שויר . והר"ן חקק עליהם מסבחה דנפשי ומסיק דהוי שויר . וחיימה בעיני חין נעלם מהם דברי הירושלמי . גם יש לתמוה על מנהגינו בעושים שויר חפילו דירה עובד כוכבי . וחפשיה שסומכים על דברי רב"י דלא מיקרי רביס חל"ג שבס רבא בוקעים בם . ובמ"ש המג"ה לענין עיר שפתחי מכוונין ול"ע עכ"ל המפרש . ולענ"ד נראה לתרץ בפשיטות כי הירושלמי קחי על המשנה לר' יהודה שם דכבר בעינן תמימים דיוקין . ועלה קאמר שם בירושלמי חפילו חכמים ונשים וטף . וע"ז קאמר ר' אחי הדווקא דירה ישראל משח"כ לדידה דפסקין דאפינו כי הנגה לחוד הוי שויר כמו שהביא הרמ"ש בשם הר"ף . וכתבו העור והמחבר בחו"מ ס' ט"ז . שאפילו דבר שאינו חוסר על העיר ואינה לריכס עירוב עם העיר עכ"ז הוי שויר ואל"כ לא גרע דירה עובד כוכבי מצי הנגה שאינה לריכס ליתן עירוב עם העיר וחל"ה הוי שויר . הכא נמי בית עובד כוכבים ומזלות :

ירושלמי

שם ה"ו . עיר מהו שתעלה למידת הלפים ר' יוחנן אמר חין העיר עולה לו במידת הלפים ר' אלעזר אמר עיר עולה לו למידת הלפים . והקשו המפרשים על הרמ"ש והטור שפסקו דהעיר עולה לו במידת הלפים לד"ה ויש לו ס"ה הלפים פחות ד' חמות שהעיר עולה לו . כי זה תמוה מאד הא כיון דר' יוחנן סבר דחין העיר עולה לו ופליג חר"ה דאמר דהעיר עולה לו . וחי' לנו לפסוק כר"י . דהא ר"ה ה' תלמידו . והלכה כדברי הרב . ונראה לענ"ד ליישב דברי הרמ"ש דמאניו בתלמוד בבלי (ד' ס' ע"ב) מימרח דר"ב"ל בזה הלשון בלתי מדחו בסוף העיר נעשית לו העיר כד"ה ומשלימין לו השאר משמע להדיא דעכ"פ נחשב לו העיר לד' חמות רק משלימין לו השאר דחי לא חשבינן כל העיר כלל לא חי' לו להזכיר דהעיר נעשית לו כד' חמות . והי"ל לומר בקולור דאם בלתי מדחו חוק לעיר משלימין לו את השאר . ש"מ שהעיר עולה לו בחשבון ד' חמות כר"ה בירושלמי . וק"ל דר' יוחנן ור"ב"ל הלכה כר"ב"ל . ויש להביא ראיה ברורה לדעת הרמ"ש והטור דהעיר עולה לד' חמות . דהנה ההוס' (ד' ס' ע"ב) ד"ה כאן שבלתי מדחו בסוף העירי הקשו וז"ל ולרצנן דאמרו צפ' מי שהוליאוכו צינן בדרך שיש לו ח' חמות על ח' ומסתמא דה"ה בנותן עירובו . דכיוון דק"ל דנותן עירובו יש לו ד' חמות כמו שכתב ח"כ הוא נשכר ד' חמות . דאם נתן עירובו למזרח העיר ד' חמות חוק לעיבורה של עיר הכי הולך למזרח ח' חמות ואלפים ולמערב אלפים פחות ד' חמות מה שהעיר נחשבת לו וי"ל כו' . והם נימא דחין העיר עולה לד' חמות היכא שבלתי מדחו חוק לעיר . כר' יוחנן וכשיטת הר"ר יוחנן שפסק כמותו . ח"כ השאר עדיין קושיית ההוס' שנשאר ד' חמות כי אם יתן עירובו ד' חמות חוק לעיבורה של עיר לא יפסיד כלום לד' שנגדו כי נותן עירובו יש לו ד' חמות לכל ד' שיריה . ונמא שלגד שנגדו לא הפסיד כלום בעירובו . דכמו שאם לא חי' מערב כלום הוי לו אלפים לד' מערב . גם עתה שנתן עירובו לד' מערב כוכבים ומזלות :

מזרח ד' חמות חוק לעיבורה של עיר ורואם לילך לד' מערב הולך לחוק ד' חמות של נותן עירובו . והעיר לא נחשב לו לבגוס . ולגד מערב יוכל לילך עוד אלפים חמה . ואם ירצה לילך לד' עירובו למזרח . ילך אלפים חמה מעירובו ולהין ונמא שנסחבר בעירובו לד' עירובו ד' חמות . חע"כ דגם העיר נחשבת לו כד"ה . ונמא דאם יתן עירובו ד' חמות חוק לעיבורה של עיר יפסיד לד' שנגדו . וח"ל יוחנן גופא לא קשיא קושיא זאת לפי שיטתו דאפשר דלא ס"ל כרבה בנותן עירובו דמהנין לו ד' חמות . חבל חין דפסקין כרבה ולרבה מוכח ממתינותי דהעיר עולה לד"ה . ומה שהקשה המפרש ממש . דכתיב צ"ו ומשה יקח את האהל ויעה מחוץ למחנה . דאמרינן לעיל בירושלמי דהרחיק מיל מהמחנה . משמע דחין העיר עולה לו . גם ביושבע כתיב רחוק יס"ה הלפים חמה . כדי לכתת שם בשבת חלמא דהמחנה לא נחשבת לו בתוך האלפים . וחין עולה לו לכלום . נמא תמוסין דכר"י . דהא ודאי דעיקר פלוגתא של ר' יוחנן ור"ה היינו רק בנותן עירובו בדרך והעיר עולה לו בחלפים דהיינו שבלתי לו מידתו חוק לעיר ולא בתוך העיר . וע"ז פליגי דאם כל העיר בתוך תחומו דק"ל דמשלימין לו את השאר . אם עולה לו העיר לכל הפחות לד' חמות שיכסה לו מתחומו . חבל בשבת בתוך העיר דים לו אלפים חמה לכל רוח בודאי דחין העיר נחשבת לו לכלום ויכול לילך אלפים חמה לכל רוח מלבד העיר וע"ז לית מאן דפליגי . וח"כ חין מקום להקשות ממש . ויושבע :

בבב"ב

מי שהוליאוכו בהר"ש ס' י"ב . הקשה הרמ"ש על החלפס בלא הביא הא דשמואל גם לא הביא החינוק והדין דאם עירבה עם שניהם דברים עם שניהם . וכתב עוד הרמ"ש . ומיחו לשאר דברים אנו לריכס למה שחלק בין רגילים לשחנים רגילים . ולענ"ד יש לדחוק וליישב דלכתי לא הביא הר"ף הדין דעירבה עם שאינה רגילה דכיון שבירושלמי פ' הדר (הלכה ב' ד' ס"ט) מבואר להיפך שכתב שם עירבה עם שאינה רגילה הותרה הרגילה . אך בב"ז נר"ך שיון אך יניח הרב חלפס דברי תלמודא דיון ויסמוך על הירושלמי :

בירושלמי

פ' הדר ה"ו . ר"ס מבב"ב עליו בליגי שובתא לומר שנעשה בו מצוה . ז"ל המפרש כתב דה"ה ס' ט"ז בשם הגהת מנהג מהר"ם שנותן לחבול העירובי הנזירות משחשיכה מיד . כמו גבי עירובי תחומין דנמי משום דירה חתונן עלה . וחל"ה אם נחבל משחשיכה כיון דהי' קיים צביה"מ מותר . ה"ג גבי עירובי הנזירות עכ"ל דה"ה . וכתב המפרש . וקשה למה הביא מהר"ם ממרחק לחמו . הרי כאן בירושלמי מבואר בהדיא . דר"ה מבב"ב עליו בליגא שובתא . חלמא דמותר לחבול משחשיכה . ולענ"ד נראה ליישב דמהירושלמי חין רחי' . דהנה חיתא במשנתנו דח"ר יוסי במה דברים אמורים בתחילה עירוב חבל בשירי עירוב חפילו כל שהוא . וח"כ נובל לומר דבירושלמי מיירי שחי' משייר מהעירוב כל שהוא עד מולאי שבת כמו שמאניו בסוכה גבי אחרונ מעבל בה שחי' חובל מקצת האחרונ וחי' משייר השאר . למאור ללאת בה . לכן הולך להביא רחי' מעירובי תחומין . וק"ל :

בפ' הדר

בהר"ש ס' כ"א . חולק על רש"י שאומר לערב גם דרך פתחים עם עכו"ם וכן מבואר בחוס' כה

בחום דע"י פתחים שריולעג'ד לרין עיון על כר"ש סל"א
 בירושלמי מבוחר שבעת רב כר"ש דלפילו דרך פתחים
 אחר . וזה חין תימא למה לא פסקו כל' י' זקן בירושלמי
 דמתיר בשניהם זה חינו קושית . ד"ל כיון דצבצלי
 לא זכר דברי ר' יוחנן מוכח מזה דחין הלכה כמותו .
 ומה שפירש"י דלהכי נקט חלונות ר"ל דרש"י קאי על
 המסדר הש"ס למה לא נקט דין שאמר רב גם על
 הפתחים ותיורן דחין דרך וכו' . דחין לומר דרש"י
 מקשה על רב גופא למה לא נקט דרך פתחים כי
 באמת בירושלמי אחר גם דרך פתחים ומי יאמר
 דסירובלמי חולק על צבלי בזה :

פסחים ג' ע"א . אור יוס"ט מהפול שבע ומחודס .
 בערבית מהפול מעין י"ה . ונשאלתי מאחד
 מהלמדי למה אמר תחלה לשון אור ולסוף לשון ערבית
 ותיראתי על פי מה שפירש בעל המאור שעיקר מלות
 בדיקת חמץ הוא קודם ביה"ט ולהכי תני תנא דמתניתין
 לשון אור דר"ל שעדיין הוא יום קצת ע"ש . ולפי זה
 נוכל לומר ג"כ דבעי"כ מלוא להוסיף מחול על הקדש
 ויוכל להפול אפילו קודם מעט . כמו שצ"ל דרב עלי
 כל שבת ע"ש . ופירשו החוס' בצרכות פ' הפלת הסהר
 משום דמלוא להוסיף מחול על הקדש לכן הפול מעט
 קודם . וה"ל כאן גבי יוס"ט תני לשון אור ג"כ להורות
 דבעי"כ מלוא להוסיף מחול על הקדש ויוכל להפול
 מעט קודם לה"כ . מה שאין כן במולאי יום הכפורים
 שמחוייבין ג"כ להוסיף מחול על הקדש לכן נקט לשון
 ערבית כלומר מבחיבה :

ע"ב תוס' ד"ה מאלו קספו לי . ע' משנה למך
 שהחריך לתמוה על דברי תוס' הלה וז"ל (בפ"א)
 מהלכות ק"פ ה"ח) . דברי תוס' מתחלתו ועד סופן
 לריבין אליו תלמוד . דמ"ש תוס' תחלה י"ל שלא היה
 לו קרקע חו זקן ה' שאינו יכול להך ברגליו דפטור
 מן פסה כמו מרא' . זה לא נמלא בשום מקום דמי
 שאין לו קרקע פטור מפסה ומרא' . וגם לא מצינו
 דזקן יו' פטור מפסה כמו מרא' . ומ"ש עוד ח"כ
 נציבין חו"ל הוא כו' גם זה לא מצינו דבחול פטור .
 והנה גם הל"ה הביא דברי המ"ל . וע"ש מה שתיקן
 על הא דכתבו שאין לו קרקע . וגם חנוי חענה
 הלקי להבין קצת הקושיות . הא דכתבו תוס' דזקן
 פטור מן הפסה . מצינו בעין זה בירושלמי פ' מי שהי'
 והביאו (הכ"מ פ"ה מה' ק"פ) וז"ל ה' נתון לפניו מן
 המודיעים ורגליו רשות יכול יהא חייב וכו' . וזקן
 כרגליו רשות דמי . ולדעתו פטור גם מפסה בני .
 ומה שהקשה עוד ובי סיכן מצינו דבח"ל פטור לעלות
 ולעשות פסח . י"ל דזהו כוונת תוס' דכתלה כתבו
 תוס' שלא ה' לו קרקע כלל . ובחירויים זה כתבו
 ח"כ נציבין חו"ל ר"ל שה' דר בחו"ל וה' לו שם קרקע
 אך קרקע בחו"ל אינו תשוב קרקע דקרבא ארץ כתיב .
 ובעיקר מילתיהו דתוס' דמי שאין לו קרקע פטור
 ע"כ לריבין חנו לבה לתירומו של הל"ה :

דף ו' ע"א . ה"ר עכו"ם שנכנס לחצרו של ישראל
 ח' ל' לצער כו' . הסקידו אללו זקוק לצער ייחד
 לו בית פי' הקו' כו' וקשה לר"י מאי חיריה ייחד כו'
 וסיכי ס"ד לדקדק נמימרא דשכירות קניא . וברא"ש
 מבוחר יותר הקושית שבני' של תוס' . דהיכי ס"ד
 דהמקשה לדקדק מכאן דשכירות קניא כיון דלא קיבל
 עליו אחריות אפילו לא קנה המקום שרי . ועיין ברין
 שכתב לתרן דברי רש"י בטוב ע"ש . דברישה בלא
 למיכל

ייחד לו בית והפקיד אללו הוי כאומר לו כנוס כו'
 (בב"ק ד' מ"ז ע"ב) דאמר שם אליבא דרבין דר' דאמרי
 כיון דנתן לו רשות הוי כאומר לו כנוס בורך והני
 אבמרנו . וכן כאן כיון שנתן לו רשות להכניס חמץ
 מסתמא קיבל גם השמירה עליו ואחריות החמץ עליו .
 אבל בייחד לו בית הוי כאומר לו כנוס חמץ לרבוך
 ונטר לך . ועל פי דברי הר"ן אילו ניחא נמי הא דלא
 הביא רבי"ף ז"ל כל הבדיחה דייחד לו בית . וגם מדברי
 הרמב"ם נראה דלא חילק בין לא ייחד לו בית לייחד
 לו בית . כאשר האריך בעל לה"מ ליישב זאת . ד"ל
 דלחיכו סברי כו' דאמר תוס' צ"ק בסתמא לא קיבל
 עליו נטירתא וא"כ גם בלא ייחד לו בית חינו לרין
 לצער . אך מה שהקשה ה"מ בסוף דבריו שם חדא
 הרמב"ם דסובר דקבלת אחריות שו"ח לא הוי קיבל עליו
 אחריות . כי אם אחריות גניבה ואבידה כש"ש . חדא
 דא"כ היכי תני סהם בבדיחה הסקידו אללו חייב לצער
 דמשמע סהם הסקידו אללו אפילו כש"ס לבד . ועוד
 דקתני סופא ייחד לו בית ח"ל לצער . הא לדידה
 אפילו קיבל עליו אחריות ש"ח דהוי יותר מייחד לו בית
 נמי ח"ל לצער . נלעג"ד ליישב דלדעת הרמב"ם מיידי
 הבדיחה שסבר הבית מהישראל כדדיוק נמי בגמרא
 למימרא דשכירות קניא . ולהכי בלא ייחד לו בית
 מסתמא שסבר הדירה קיבל עליו גם אחריות השמירה
 והוי ש"ס . אבל בייחד לו בית חף על גב דסבר הבית
 מישראל כיון דייחד לו מקום מסתמא לא קיבל עליו
 אחריות . והמקשה הוי ס"ד דשכירות הבית וגם ייחד
 לו בית מסתמא קנה העכו"ם הבית ולהכי פריך למימרא
 דשכירות קניא כו' . וע"ז הירך הגמ' שאני הכא דכתבו
 לא ימלא ילא זה שאינו מצינו בירך . ר"ל כיון שייחד
 לו בית הגם שקיבל ממנו שבר הדירה אפילו כני לא
 קיבל עליו שמירת החמץ בעד שכירות הבית ולהכי לא
 הוי מצינו בירך דדוק :

דף ט' רש"י ד"ה ואיבע"ל דעביד כו' אישעיה דתניה
 חסידים הראשונים . ל"ע מה כוונת רש"י . ואפשר
 שכיון בזה דחיתא במנחתו בצרהסיו זילא לי' מילתא .
 וא"כ קשה איך יעשה החבר דמאות כזה . לכן פירש
 שהחבר לא עשה דרך רמאות רק שזדמן לו כך . ואי
 דגם זה זילא להחבר שה' לו להביא ח"ע לידי חיוב .
 ע"ז מצינו בבדיחה דחסידים הראשונים . דרך חסידים
 הראשונים היו מציאים ח"ע לידי חיוב ולא חברים .
 דאם שלא היו מערומים אך גם לידי חיוב לא היו
 מהדרים להביא ח"ע דדוק :

דף י"ב ע"ב ר' יהודה אומר בודקין אור לארבעה
 עשר וכו' . ובגמ' שם אלא ר"י נמי חס לא
 בדק קאמר כו' . ודקדק הל"ה על דברי ר' יהודה
 ובחירויא העלה דל"י אסור לבדוק שעה חמישית . כיון
 דלא לא הוי שעת ביטורו ובחילוס אסור מדרבנן אבל
 בשעה ששית מותר לבדוק . ולא זכיתי להבין דברי
 קדשו . איך יאמר ר"י דאסור לבדוק שעה חמישית .
 מי גרע זאת ממאכיל לבהמה או למכור לעכו"ם דברי
 לר"י בשעה חמישית . כמבואר (בגמ' פ' כל שעה)
 דאמר תוס' למה מהיתין דלא כר"י . דאי כר"י האביא
 חמס דחינו אוכל ומאכיל . הרי בהדיא דמותר לר"י
 להאכיל לבהמה ולחי' . ויכול לחלק ולומר דשאני ככא
 דיש לו חמץ מותר להאכיל או למכור מחמת פסידא
 כי מה יעשה בהחמץ . אך לבדוק ולמנוח חמץ מחדש
 כיון דאסור לאכול משעה חמישית חייבין דילמא אתי
 למיכל

למיכל מיני' • בצרע לזה האדם בעלמו • שהוא מאכיל
 לבהמה ולבדו חינו אובל • הלא יש לו שינוי קלה
 ולא חתי למיכל מיני' • משא"כ אם יבדוק בשעה
 ה' ודו"ק :

גמ' ד' ט"ו ע"ב • לימא מסייעא לי' הפה שעיפסה ונפסל
 מלאכול לכלב עיין גל"ח שהקשה על שיטת הרמב"ם
 שפסק כל שאינו ראוי לאכילה אדם חינו מקבל טומאה •
 מאי יענה לסוגיא זו ע"ש שחידן בטוב טעם • ולכאורה
 הו' נראה לתרץ דשאני פה שעיפסה שראוי לחמץ בה
 כמה עיסות אחרות • לכן מקבלת טומאה מחדש ולא
 בטומאה ישנה שהי' לה מכבד • כמו שפירש הגל"ח
 הלא דגם להבא מקבלת טומאה • ולכן פסק בשו"ע
 (באו"ח סי' תמ"ב) חמץ שנהעפש דווקא מאכילה כלב
 אז מותר לקיימו בפסח • עיין מ"א שם בשם הר"ן
 טעם לזה • הוחיל וראוי לחמץ בו עיסות אחרות לכן
 אסור גם נוחן טעם לפגם • ובדבר זה בזה עומאה
 לפסח דמחד קרא נפקי דשאנו ראוי לגר אינה קרוי
 נבלה • וזה הו' מדוקדק בלשון שבחן אמר מטמאה
 טומאה חובלים משמע להבא • ובלשון המשנה • כלל
 אמרו בטוהרות כל המיוחד למאכל אדם טמא עד שיופסל
 מאכילה כלב • ל' טמא משמע טומאה ישנה שטמא
 מכבד מקודם שפסל מאכילה אדם ודו"ק • אח"כ
 הדרגא בי דקשיא לי א"כ מאי מקשה הגמ' (בד' מ"ה
 ע"ב) כמחן אולא הא דתנן כו' דלא כר' נתן • ולפי
 חילוק דלעיל אולא נמי כר' נתן דר' נתן לא פליג רק
 על פה שלא יטמא להבא לאחר שנהעפש • אבל העומאה
 שהיתה עליו כבר מודה דלא אולא ממנו • ובדוחק י"ל
 דהגמ' סבר דאם הו' ר"ג סובר הכלל שכל שמוחד
 למאכל אדם טמא עד שיופסל מאכילה כלב • לא הו'
 ר"ג חולק בפה שלא יטמא להבא והו' סובר נמי כה"ק
 דמטמאה נמי להבא ודו"ק :

בצל"ח סי' ע"ז נשאר בקושיא לשמואל דחין לנו אלא
 חד קרא בהכשר ומוקמינן לי' במחוצותין
 ותלושין חינו מכשירין • הא יש עוד קרא על הכשר
 ובי יוסף מים על זרע אלא דמוקמינן חד קרא בזה •
 אדרבה נוקים בתלושין ובשרץ דכתיב בלוחו פרשה •
 זה תמליח קושייתו ע"ש • ולענ"ד אפשר לתרץ דקשיא
 להגמ' לכוון הכתוב דכתיב מכל האוכל אשר יאכל •
 אשר יבא עליו מים לעתיד • ואי קאי על שרץ דלעיל
 מיני' הו' לו לכתוב לכוון עבר אשר בא עליו מים • ורש"י
 בחומש פי' על לכוון עבר • ולכן הוכרח הגמ' לאוקמא
 דקאי על מה ולא על שרץ דסליק מיני' • ובהו' מהורן
 קושיית החכם בחלוין (ד"ל ל"ו) • דכתבו שם דלא הו'
 לרץ ללריכותא זו דקרא בשרץ כתיב • ולפמ"ש נראה
 דמוכה קלה מדברי הפסוק דלא קאי על שרץ דלעיל
 מיני' והו' כמחן דכתיב בזה בהדיא לכן קעביד הגמ'
 הלריכותות • ועדיין ל"ע :

דף ע"ז ע"ב חד במשקין הבחין מחמת שרץ • עיין
 גל"ח שהקשה וז"ל הדברים תמוהין • הא במשקין
 לא כתיבי אלא דרש"י המתק הדבר בדר' חד למעוטי
 משקין דגלי באובל וס"ה למשקין מ"מ על הגמ' קשה
 למה שבקי' לאובל דכתיב בהדיא והו' לו למישבד
 הלריכותא על אובלין גופייהו • ועוד קשה מאי דקאמר
 אבל במשקין הבחין מחמת שרץ דחמישי אימא דעובס
 טומאה כיוצא בו • דהדבר תמוה דלטו משקין הבחין
 מחמת שרץ מי כתיבי • והלא בק"ו ממשקין הבחין
 מחמת כלי אחיה • וא"כ נימא דיו • והיכי הו'
 חמירין דמשקין מחמת שרץ עובס טומאה כיוצא בו •
 ולענ"ד נראה לתרץ • דלכאורה ק"ל על פירש"י עוד
 קושיא • דפי' גלי באובל וס"ה למשקה • מחין נדע
 במשקין דחינו עובס כיוצא בו • הא משקין חמירי
 דטמא שלא בהכשר • וא"כ לא נוכל ללמוד משקין
 מאובלין • אך כל הג' קושייות יתורנו בתירוק אחד •
 דלעיל בסוגייה הגמ' דפריך ומשקין הבחין מחמת שרץ
 מי כתיבי • ע"פ פירוש הגמ' דמקשי מי כתיבי ר"ל
 מי כתיבי לעמא אחרים אבל טומאת עלמן בודאי יש
 להן • דזה נשמע מהפסוק וכי יפול מגבלתם על כל זרע
 זרוע אשר יבא עליו מים יטמא דהו' גורם טומאה
 לאחרים בהכשר • כ"ש דמקבלין טומאה לעלמן • הלא
 עיקר קושיית הגמ' מי כתיבי לעמא אחרים • וע"ז מתרץ
 דחתי מק"ו • וכל זה הו' קודם שהביא הפסוק דכי
 יותן למידק מיני' שאין טומאה עובס כיוצא • אך אחר
 שהביא הפסוק דכי יותן שאין עובס טומאה כיוצא בו
 ממילא ידעינן גם על משקין שאינו עובס טומאה
 כיוצא בו • דבפסוק התמא כתיב בין כשנפל הטומאה
 כשיבש

דף ע"ז ע"א • ונריבא חד לתלושין וחד למחוצותין •
 לא זכיתי להבין למה לא מתרץ הגמ' דרישא
 דקרא לא מרבה רק מים • וסיפא דקרא מרבה אף שאר
 משקין • ואי קשיא ליכתוב רק ובל משקה אשר ישחה
 ויוכלל גם מים בחובו • זה חינו קושיא • דאי לא הו'
 כחוב מים רק ובל משקה אשר ישחה • ה"א שכל
 משקין מכשירים אפילו מי תותים ורמוגים • להכי איצטרך
 הקרא דמים • ועיין מכשירין (פ"ו משנה ד') בדברי
 הרב שם דכתב • דהא דממעטינן מי תותים ומי רמוגים
 הוא מקרא דמים ע"ש :

שם בגמ' תרגמה אדם וכו' • עיין גל"ח (סי' פ"ב
 ד' י"ח ע"ב) שהקשה על הרמב"ם דפסק בפ"א
 (מפ"מ ס' ל"ו) • דילפינן מהאי קרא שדס הקדשים חינו
 מקבל טומאה כלל דמדמה עומאה להכשר • ולפי"ז יש
 להקשות ענ"ל להגמ' לעיל לאוקמי פלוגתא דרב ושמואל
 דרב סבר עומאת משקין דרבנן • ודילמא אדרבה רב
 סבר עומאת משקין לעמא אחרים הוא מדאורייתא •
 וא"כ א"ל לפרש דברי יוסי בן יועזר כי אם אדם לבד •
 והא קאמר רב דכן ממש • דכיון דחינו מכשיר חינו
 מטמא • ושמואל פליג עלי' וליה לי' האי סברה • ע"ש
 שהאר"י • ולענ"ד לתרץ • דהנה החכם בדר' תרגמה
 אדם • כהבו דפ"ב דחלוין (ד' ל"ו) פריך אחיה שינויה
 והא משקי קאמר ביו"ד דמשמע ב' משקי • והכא
 לא חש הגמ' להאי פירכה • משום דמזי לשנויי מאי
 משקי דעלמא כו' ונראה לתת טוב טעם למה בחמת
 לא מקשי הגמ' והא משקי קאמר • וגוכל לומר דיוסי

דף ס"ו גבי מעשה צני בתורה ששכחו ולא ידעו
 א"כ פסח דוחה שבת. הקשו המפרשים למה
 נסתפקו בני בתורה הלא איתא בצרייתא דלוחו היום
 נעל עשר עטרוק וכו' וחשיב שם שהי' ראשון למעשה
 צרייתא. וא"כ הל' ע"פ בשבת. ותמוז לי קשייתא.
 דלוחו מפורש בקרא בהדיא דהוה כן. הלא מלינו כמה
 פלוגתות בקביעות כמו על פסח ראשון. דפליגי ר' יוסי
 ורבנן א"כ ה"י בה' בשבת או בער"ש. אדרבא נובל לומר
 דמדרש שדרש הלל ג"ס דצמועדו דדוחה שבת. מזה
 מוכן דפי' מועדו הוא פי' על יום השבת. ור"ל דגם
 הפסח הזה בשנה. שנית לזה הקב"ה שיעשו
 צמועדו היינו בשבת. וזוהי גופא אפשר דלקח הצרייתא
 דעשר עטרוק לחשוב אחת בהן שהי' יום ראשון לצרייתא
 עולם. מהאי דרשא דצמועדו. אך קושיא אחרת יש
 להקשות דצמנחות ד' כ' פ"ד מקשה הגמ' ח"ך מקריבין
 עומר בשביעית. הלא כתיב לאכלה ולא לשריפה. ומשני
 הגמ' ע"ז כתיב לדורותיכם והיא אמרת תיטול בתמי'.
 אלמא סיכי דכתיב לדורותיכם לא אפשר לטול אפינו
 פעם אחת. והלא גם כפ' ב"ה. בפרשת הפסח כתיב
 לדורותיכם חוקת עולם ובפירוש מוכח דקאי על קרבן
 פסח. דעל יו"ט לא אלוטרוך. דכתיב פסוק שני
 לדורותיכם חוקת עולם. וע"כ קאי על קרבן פסח
 לדורותיכם. וא"כ למה נסתפקו בני בתורה וח"ך עלה
 על דעתם שהין פסח דוחה שבת דהא לדורותיכם כתיב
 ואי אפשר לטולו. אך אפשר לומר כדברי הפ"י שהי'
 להם הספק על הקטרת חומרין. או אפשר לומר דהי'
 ששכחו דרך נס כדי שיטול הלל הנשוחות. כמו שחזינו
 גבי משה שנשכחו ממנו הלכות הגעלה כדי שיטול אלעזר
 וכו'. או גבי פנחס צמעה זמרו שיטול פנחס כ"י
 וסי' על דרך פלא. כן ה"י כאן. דצלא"ה פליאה גדולה.
 ח"ך נשכח מכל אנשי ירושלים וישראל א"כ דוחה שבת
 הא בוודאי כמה פעמים חיקלף קודם שצא הלל ע"פ
 בשבת. אלא בוודאי הי' דרך נס וק"ל. הרש"ס

דף ס"ז כ"ח ע"כ הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס
 מ"ט יום שניתן תורה לישראל. והקשו הח"ס
 ד"ה הכל מודים. א"כ ח"ך קאמר ר"ה מה זה רה"י רשות
 למנוה ששמחה יו"ט רשות. הלא איכא עזרת ששמחה
 יו"ט מלוה צו ע"ש. ולענד"ג דבשבת ד' פ"ז פליגי ר"י
 ורבנן אי בשבי צהודש ניתנה התורה לישראל. או
 בשבעה צו. ר' יוסי סבר בשבעה צו. ומסוק שם הגמ'
 לר' יוסי דמשה הוסיף יום אחד מדעתו. אך לת"ק לא
 הוסיף כלום. והנה בילקוט יתרו (פ' רע"ט) מביא משם
 פירקי ר' אליעזר שהוא ר"ה ההם שמשה הוסיף יום
 אחד מדעתו. ומוכרח מזה דסבר כר"י דבשבעה
 נתנה התורה. א"כ כן לדידן דעבדינן חג עצרת
 בששה. א"כ עצרת לא הוי יום שניתנה בו תורה
 לישראל. וא"כ הינו חייב לר"ה לאכול בעצרת. ומאי
 דקאמר הכל מודים ר"ל התנאים דסברי כמו ר' אליעזר
 דשמחה כל יו"ט הוא רשות מודו בעצרת דבעינן לכס
 דסברו דבששה נתנה. אלא ר"ה עלמנו דסבר בשבעה
 נתנה התורה. אינו מודה גם בעצרת וק"ל.

דף ק"ד תוס' ד"ה מצלי. כתבו על הרשב"ם דמתניתין
 דאין זה רה"י דהא קתני הכא חזרת ותניא נמי
 בסיפא. נראה דלא הקשו תוס' אלא לשיטתם ד"ה
 הביאו לפניו שפירשו הביאו לפניו שולחן. אך לפירש"ס
 שפירש הביאו היקפות. ומאי דקתני עוד הביאו לפניו
 מלה וחזרת וחרושת היינו ג"כ פעם ב' אלא חרושת לא
 הוי

כשיבש המסקה וצין שפול העומאה כשעדיין המסקה
 עופה עליו שאז נעמאו גם המסקין ועם כל זה אינו
 עושה כיוצא בו. דהיינו א"כ נגעו המסקין במסקין
 הבאין מהמת שכן לחוד בלא אכול ביניהם לא מטמאי.
 וזה כוונת רש"י אע"ג דלא כתיב בהאי קרא מסקין ר"ל
 בעיקר הקרא קאי על האוכל דכן משמע מלשון הפסוק
 דכי יותן מים על זרע באוכל כתיב. אך ממילא נכלל
 גם מסקין ר"ל כיון דקרא סתמא כתיב ממילא קאי
 ג"כ חמסקין כדפירשתי. וממילא ידעינן נמי דגם
 מסקין אינו עושה עומאה כיוצא בו. וזהו דקאמר
 הגמ' ולריבא ששני המקומות מורין דאין מסקין עושין
 כיוצא בהן :

דף מ"ז ע"כ תוס' ד"ה ועייל עני מוקנה הימא וכו'
 לחשוב גיד הנשה של נבלה. עיין בחולין (ד' ק"י)
 ד"ה פלוגתא באוכל גיד הנשה של נבלה א"כ חייב
 מהמת נבלה ג"כ או לא. וא"כ א"כ שפיר דמתחלה
 הירך הגמ' בדרך תירוק בעלמא דאסיק הבערס ועייל
 גיד של נבלה. ור' ל דא"כ הצרייתא אליבא דר"מ דמחייב
 שתיס אכל כשפריך מר' חייא דהני על הצרייתא בעלמא
 ג' על הביטול וכו' על אכילה ע"ש והוכרח לתרץ דמייורי
 בעני מוקנה. לא יקשה למה לא חביב גיד של נבלה
 כי סתמא לא רצה לחשוב מה דתלוי בפלוגתא א"כ הל'
 איסור נבלה על איסור גיד. וא"כ תראה להקשות הלא
 חזינן דסתמא חושב איסור הל' על איסור דהיינו שחל
 איסור שטר בחלב על איסור גיד. אלא ז"ל חדא דזהו
 הוא מהמת שהוא איסור מוסיף דשטר בחלב כולל איסור
 אכילה ואיסור והנאה (עיין חולין ד' ק"ד א') דכיוון
 דלקי אביטול לקי נמי אכילה ודוק. אך דז"ה ה"י יכול
 תוס' להקשות לחשוב גיד הנשה של עולה דבזה
 מודו חכמים ודוק :

דף נ"ט רש"י ד"ה יאחר דבר שנאמר בו בערב וכו'.
 עיין ל"ה שמיא בשם המל"מ שסתפק על
 החגיגה הבאה עם הפסח הימתי יקריב. ומסקנתו
 דוודאי זמנו אחר חלות פהרי אשר תזכה בערב כתיב
 וזמנה קודם לתמיד של צין הערבים. שלא לעבור על
 עשה דהשלמה. דווקא פסח דגלי קרא שיהי' אחר
 התמיד גלי אלא בחגיגה דלא גלי קרא לא גלי ואסור
 להקריבה אחר תמיד של צין הערבים ע"ש. והקשה
 הג"ה ע"ז א"כ א"כ חל ערב פסח בע"ש דאז התמיד
 כשהט בשם ומחלה. אימתי ישחוט החגיגה. דעד אותו
 זמן לא נקרא צין הערבים ואחר התמיד אינו יכול
 לשחוט ולהקריב משום עשה דהשלמה. ולענ"ד נראה
 לתרץ קשייתו. כיון דצמחה מתחיל זמן שחיטת התמיד
 של ערב תיכף אחר חלות כי אז משחרי כותלי דציהמ"ק.
 כדאיתא ביומא ד' כ"ח ע"כ. (ועיין תוס' כאן ד' כ"ח
 ד"ה מוקמינן חגיגה) רק מהמת דלא מכווני כפירש"י
 שכותלי ציהמ"ק אינם ישרים לכן מתחיל חגי שעה
 אחריו ומבואר מזה דמדאורייתא כשר תיכף אחר שם
 שעות. רק דחכמים חיקו לשחוט בשם ומחלה מהמת
 דלא מכווני כותלי. וכל זה הוא בשחיטת התמיד אלא
 בשחיטת החגיגה נובל לומר שהעמידו על ד"ת לשחוט
 ולהקטיר תיכף אחר חלות דהיינו מני משחרי שאר
 כותלי. ועיין רש"י ברכות בתפלת השחר סימן ו' שמיא
 בשם הירושלמי שיתפלל תיכף אחר חלות מנחה. מבואר
 מזה כ"ל (ועיין סמ"ע סי' ה' ס"ק י"ד ע"ש. ועיין
 בחידושי על מס' ברכות ד' ד' מה שחידשתי בזה
 קוביית הגל"ח. גם קוביית האו"ח שם) :

תני ברישא' שפיר פו' הרשע'ם דהאי מטבול לאו
בחרוסת הוא :

דף קי"ט תוב' ד"ס אמר רב שלא יעקרו מחבורה
לחבורה כו' וסיינו דווקא בפסח . אבל מלה לא
אשכחן וכו' ע"ש סתמו עוד פו' הקוגטוס לקמן אע"ג
דלא הוי בזמן פסח הא חיתקס מלה לפסח ולא נהירא .
ולענ"ד . נראה לתקן קושיית ההוס' ע"פ מה שפירש"י
לפנינו ד"ס אין מפטירין זכר למלה הגחלת עם הפסח
בכריכה וכן פירש לקמן (ד' ק"ב) במשנה ד"ס ישנו .
דס"ס במלה בזמן הזה וכו' משום דעבדא זכר לפסח
ולא כתב רש"י כלל דחיתקס לפסח . העולה מפירש"י .
דלא משום דחיתקס לפסח חסור בשני מקומות או לחבול
אחר חבולת מלה רק משום זכר בעלמא חסור . וזוה
ניחא דלא נוכל להקשות לרב כמו שהקשה לשמואל' תנן
אין מפטירין אחר הפסח הפיקומן הא אחר מלה מפטירין
דהיינו לחבול בשני מקומות . כי לשיטת רב שפירש אין
מפטירין ר"ל לחבול בשני מקומות . מותר לחבול אחר
מלה בזמנא' במקום אחר שאר דברים שאין לגזור שמה
יחבל המלה בשני מקומות . כי הפילו יחבל המלה בב'
מקומות אינו חסור כ"כ . רק משום זכר לפסח . אבל
לא הוקס לפסח מדאורייתא . לכן לשיטת רב אין להקשות
שם דבר . אבל אין דפסקין כשמואל דחסור לחבול
אחר חבולת הפסח גופא . וגם לחבול המלה גופא בשני
מקומות חסור לדיד' נמי כמו לרב . וזוה מתוך קושיית
הג"ה על רבינו הטור שפסק שאסור לחבול המלה בשני
מקומות דא"כ תיקשה לי' קושיית הגמ' אחר הפסח הוא
דאין מפטירין הא אחר מלה מפטירין . אך לפי דברינו
מתוך דעל רב אין כהן קושיא כלל כאשר כתבנו לרב
חסור הפילו לחבול שאר דברים בשני מקומות . גזירה
שמה יחבל הפסח בשני מקומות . אבל לחבול אחריו
שרי לרב . וזה דווקא בפסח אבל במלה בזמנא' חסור
ג"כ לחבול בשני מקומות משום שהוא זכר לפסח אבל
שאר דברים מותר לחבול . וגא שריך זוה גזירה דהוי
כמו גזירה לגזירה כיון שאינו אלא זכר לפסח . אבל
לחבול מלה בשני מקומות בלא"ה חסור לדידן דפסקין
כשמואל : סליק מסכתא פסחים :

ביצה ד' ג' ע"ב . מתיבין אחד ביצה שגולדה בשבת
כו' הרמב"ם הלכות יו"ט הביא לשון הברייתא .
וחיסר בלבונו הא דספיקא חסורה . וכתב המ"מ ע"ז .
הא דלא הביא הדין של וספיקא חסורה דכיוון דאשמועינן
דאין לה ביטול פשיעה דספיקא חסורה . והלכה משנה
הקשה ע"ז ומדקשה הגמ' על ר"י ור"י דאמרי משום גזירה
ספיקא דרבנן היא וספיקא לקולא' ואמאי ספיקא חסורה .
ואעפ"כ ניחא לי' סיפא דזוה נהערה בחלף . אלמא
דחמיר תערוכות יותר מספק עכ"ל . ונ"ל ליישב . דהא
בלא"ס קשה כיון דמעיקרא נמי הוי ידע הדין דדבר
שיש לו מחירין אפילו בחלף לא בטל כדאמר הכא אח"כ .
מאי תירץ ר' אשי בסופו . ורש"י דחק לפרש כיון דלא בטל
גם ספק בדבר שו"מ חסור . והלשון לא משמע כן . ועוד
קשה דס"ע"ב חיתה ח"ר מתנה עלים שנשרו מן הדקל
כו' . ופריך ור"א דאמר כל דבר שול"מ אפילו בחלף
לא בטל מאל' וכו' . וקשה כיון דהתם חייבי בהערובות .
מאי פריך . אר' אשי יותר מאחרים . הא גם בתחלה
אמר בגמ' בשלמא ספק יו"ט ספק חול כ"ו . אע"כ נ"ל
דוודאי ספיקא חמור מהערובות . ור"י ור"י דאמרי משום
גזרה . וספיקא מותר תערוכות נמי מותר . וכוונת הגמ'
אח"כ הוא לרבה . ור"פ אח"כ ספק יו"ט ספק חול כ'ו .

אך דגם לרבה קשה אמאי בחלף לא בטל הא מדאורייתא
הד בתרי בטל אעפ"כ לא קשה משום דהוי דבר שיש לו
מחירין בדאורייתא . אבל לר"י ור"י דאמרי משום גזירה
וודאי דלא ניחא אליבאיהו גם סיפא דהס נהערה דדין
דשול"מ אפי' דדרבנן לא בטל לא ידע עדיין הגמ' ויהא דלא
פריך מסיפא ר"י וכו' . משום דמרישא כבר הקשה להס .
והוכחה לתקן דחייבי בספק טרפה . פריך הבתא שפיר
מסיפא דהס נהערה בחלף . והשתא ח"ס תירץ ר"א
גם לר"י ולר"י . דאין תריך לחוקמי בספק טרפה . אלא
בספק יו"ט ספק חול . אך דחידש דשול"מ אף דרבנן
לא בטל וממילא מתורץ . וא"כ גבי עלים שנשרו פריך
בגמ' שפיר ולר"א דאמר כו' דאפילו דרבנן לא בטל
ורק ר"א סבר ולא אחר :

ובאותו ענין תמוס לוי דממדרי הקשה על הא דאמר
במנחות ר"פ ור"ס ברי' דרז' יבוסע אכלי
חדש בחורתא דשיהסר נהבי שיבסר . קסבר חדש בחול'
דרבנן ולספיקא לא חיישינן . והקשה הא חדש דבר
שיש לו מחירין וחיישינן אפילו לספיקא . ולפמ"ל דאפילו
בהערובות דרבנן רק ר"א סבר דלא מהני בדבר שיש לו
מחירין ולא אחרים . ח"כ מאי ק"ל אר"פ . והא ר"פ
גופא תירץ האי הגא הגא דליטרא קזיעות הוא . ומחמת
דבר שבמנין לא בטל . אבל לא מחמת דבר שיש לו
מחירין . דכבר דרבנן ספיקא לקולא אפילו דשול"מ .
ומה גם ספיקא דקביעה דירחא לדידן דקייאין בוודאי
הוי לקולא . הרש"ס :

דף ד' ע"ב ר"ח ספיקי מספקא לי' ועבד הכא
לחומרא והבא לחומרא . עיין מהר"מ שיק בהקשה
אין הו' מצרך בהדלה . הלא ספק ברכות להקי וקשה על
פירש"י שפירש ומדיל וכו' ע"ש . ולענ"ד נראה ליישב
דרש"י יסבור כשיטת הרמב"ם בהדלה דאורייתא
(גדממשע מהרמב"ם פ' כ"ט מהלכות שבת ה"ה וסופא
במ"ה ע"ש) . וזה ידוע כלל גדול כל היכה בידוע לו
בעשה המזוה רק שבספק אס צורך אס לאו אז אמרינן
ספק ברכות להקל . אך אס נסתפק אס עשה המזוה
כלל . כמו אס קרא ק"ש כלל . הואיל שמחוייב לעשה
המזוה מחוייב ג"כ לצרך ולא אמרינן זוה להקל .
ובנידון דידן נמי שר' אסי הו' סבר דקייאין בקביעה
דירחא וא"כ מחוייב להבדיל מד"ת וממילא דמחוייב
ג"כ לצרך . הגם שהו' מסופק אס חייבוהו חכמים .
כי אולי מחמת שהוא יוס תירץ פטרוהו רבנן . דיש
להס כה לפטור בשב ואל העשה אפילו בדאורייתא כמו
בופר ולולב . אך כיון שספק אללו אס פטרוהו אס לאו
א"כ הוא ספק דאורייתא ומחוייב הו' לעשות ההדלה .
וזוה יתורץ קושיית הג"ה שהקשה לדידן שספק אללו
ופסקין דגולדה זוה מותרת זוה דקייאין בקביעה
דירחא ח"כ למא לא נבדיל מיו"ט להבירו ע"ש מה
שתירץ . ולענ"ד ניחא דר' אסי סבר דהבדלה דאורייתא
ולכפי הו' מבדיל . אבל אין דס"ל דמדרבנן . אזינין לקולא
ולא מבדלינן . ולא תיקשי למא הו' ר"א חסר מיו"ט
להבירו . הוא ספק אללו גניזול לקולא דהוי ספיקא
דרבנן . נוכל לתקן כיון דהוא דבר שיש לו מחירין לכן
החמיר בספיקא בביצה . אך ההדלה כיון דלדידן הוא
מדרבנן . לקולא פסקין . אך נשיעת הרמב"ם דפסק
דהבדלה דאורייתא ועס כל זה לא מצינו אליבא דידן'
דינורק ההדלה מיו"ט לחברו לריבין אנו לתירץ הג"ה :

דף ז' ע"ב . פתח הכתוב בשאר וסיים בחמץ לומר
לך זהו שאור זהו חמץ כו' עיין גל"ה שהביא בשם
הק"מ

שמוקלה חסור כ"כ נולד' ראה לומר האי נולד דבמס' שבה נמי חסור כמו מוקלה' חף על גב דביה"מ לא הי' מוקלה וק"ל :

דף ו' ע"א חפרוח שגולד ציו"ט . עיין גל"ח שהקשה משם הלמיד אחד לשיטת החוס' דס"ל כרצ"י שקודם שנפתחו עיניו חסור ח"כ הוי מוקלה משגולד קודם שנפתחו עיניו ע"ש שהאר"ך חתירו"ס . ולענ"ד בקילור דמייירי דחיהרמי שגולד צעני"ס פקוחות כמו שאמר הגמרא גבי צבור שגולד הוא ומומו עמו כן חיהרמי גם הכא שגולד צעני"ס פקוחות . אך מלשון החוס' נראה דמייירי דחיהרמי שנפתחו עיניו הי"ס משמע שנפתחו עיניו לאחר הלידה ולא בשעת לידה וע"ז מוכרח הגל"ח לחירו"ו ע"ש :

דף ח' חוס' ד"ה בעפר ע"ש שהירלו דיל' דמייירי ההס שכל העפר שסביביו תיחוח וכלן מייירי שהעפר תיחוח וסביביו קשה . והקשה הר"ן דא"כ מאי פריך בגמ' והא קטב"ד גומא דילמא מייירי בעפר תיחוח כל סביביו . בכל המקום הוא תיחוח דליכא חסור גומא כלל וכסברה החוס' ע"ש חירו"ו . ול"כ פשוט דעל עפר תיחוח כל סביביותו לא שייך לשון יחפור דדקר דבשלמא אי סביביו עפר קשה שייך לומר לשון יחפור . אבל בתיחוח לגמרי לא שייך לומר יחפור וק"ל :

דף ט' אמר רבה נגלג עיסה מעיו"ט מפריש הלה ציו"ט . אצ"ה דשמואל אמר אין מפריש ממנה הלה ציו"ט . נחלקו הפוסקים בזה יש פוסקים כרבה דהוא ברה"ט . ויש פוסקים נאצ"ה דשמואל . משום דבפ' משילין מוכח כוונה דקאמר ואין מגביהין הרומות ומעשרות ציו"ט וה"מ דשבי"ל מאתמול . אבל פירי דטבילי האידינא כגון עיסה לאפרוסי הלה מפרישין ויהבינן לכהן . ויש מהלקין דרבה לא אמר רק על עיסת חו"ל דלא הוי מהקן כ"כ משום דלובל והליך וח"כ מפריש . ונ"ל להוכיח דהלכה כרבה חף צעיסה ח"י דבמסנה (ד' י"ב) אין מוליכין הלה ומתנות לכהן כו' אמרו להס צ"ש לצ"ה ג"ס מהרומה אמרו להס צ"ה לצ"ה לא ח"א בהרומה שאין זכאי בהרמתן האמרו במהנות זכאי בהרמתן . בגמרא קס"ד שהורמו מהיום כו' שהורמו מאמט כו' וכס בצרייהא ח"הא פוגהא דר' יהודה מוקי כלוגהייהו דצ"ש וב"ה על הלה ומתנות שהורמו מאמט להוליכן בצ"ש כו' ח"ל צ"ה לצ"ה לא חס אמרה בהרומה שאין זכאי בהרמתה האמרו במהנות זכאי בהרמתן . והא וודאי דעל הלה ומתנות של עיו"ט קאמר זכאי בהרמתן כיוון דפוגהייהו בשל עיו"ט . דליכא למימר דה"ק דכיון זכאי בהרמתן של עיו"ט רשאי להוליך חף של עיו"ט . ח"כ מאי קאמרי חס אמרה בהרומה שאין זכאי בהרמתה . הא בהרומה נמי זימנין דזכאי בהרמתה היכא שנגמר ציו"ט . כדאמר בגמ' לקמן ח"כ מלינו הרומה כו' . והנן האמרו בהרומה שאין זכאי בהרמתה . חלה מאי הרומה רוב הרומה . וח"כ גבי תר מיה נמי נימא כיוון דזכאי בהרמתן בשל עיו"ט רשאי להוליך חף של עיו"ט . ח"כ החילוק הוא . דבחלה ומתנות זכאי בהרמתן חף בשל עיו"ט . אבל בהרומה ח"ו זכאי בשל עיו"ט . וטעם החילוק שצני"ס מביאר בפירש"י והביאו החוס' כיון דחלה ח"ו ככלל אין מגביהין הרומות ומעשרות שלא גזרו על הרומות עיסה . שהרי מותר לגלגל ציו"ט ולחפית כדי לאכול פה חמה וזו מותר להפריש ממנה חלה כיוון שציו"ט נלושה ח"כ לא הויא הכרעה חלה ככלל חסור הגבחה תו"מ חפ"ן כשגלגלה

הכ"מ לתרץ מה שפסק הרמב"ם שס' המניה חמץ בפסח עובר בשני לאוין שנאמר לא יראה לך שאור בכל גבולך וגאמר שאור לא ימלא צנהיבס . ואיסור החמץ וחסור השאור שמחמילין בו אחד הוא . והקשה הכ"מ דה"ל לרבינו לומר דעובר בג' לאוין . לאו דלא יראה לך חמץ ו"ל דלא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור לא חשיבי חלה לאו אחד משום דלא צל חלה לגמל היינו חמץ היינו שאור . וכדאמרין פתח הכהוב בחמץ וסיים בשאור לומר לך היינו חמץ היינו שאור כלומר אין בין חמץ לשאור ע"כ לשון הכ"מ . וכהו הגל"ח שדברי הכ"מ המוחין מחד וכי גייס ושביז אמר להאי מילתא . דהי' סבור דמה דהר"ז פתח הכהוב היינו קרא דלא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור . והעתיק בלשנו . פתח הכהוב בחמץ וסיים בשאר . אבל באמרה לא כן הדבר . ואיפכא ח"ר זירא פתח הכהוב בשאור וסיים בחמץ והיינו קרא שהביא רס' שאור לא ימלא צנהיבס כי כל אובל מחמלה . והאר"ך לתרץ דברי הרמב"ם באופן אחר . ועי"ז הוצרך לדחוק בדברי הסמ"ק ע"ש . וכדי דלא נשו"י להכ"מ כטועה נראה פשוט דנפל ע"ס בכ"מ ונ"ל כדאמרין פתח הכהוב בשאור וסיים בחמץ לומר לך היינו שאור היינו חמץ . כלומר אין חילוק בין חמץ לשאור . ר"ל כדאמר ר"ז לענין ביטור לצ"ה דילפינן ביטור מאכילה . דשוין הס צשיעורס . הי"ג בלאוי דלא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור לא חשיבי חלה נלו אחד דהיינו חמץ היינו שאור . גם יש גייסב על דר הדוחק דברי הכ"מ גם בלא הגה"ה . ע"פ מ"ש מהר"מ לובלין דר"ה דאמר ר"ז שס במהר"ס דבור צ' שכהו וי"ל דהא דסברי צ"ה דילפינן ביטור מאכילה היינו דווקא השתא בחר דכהו רחמנא גבי ביטור הרווייהו חמץ ושאור אבל אי לא כהו הרווייהו גבי ביטור לא הוי ילפינן ביטור מאכילה דביטור קל מאכילה וזהו ג"כ לפענ"ד כוונה הכ"מ לומר דחין להכוב לאוי דלא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור לשני לאוין . וכמו דאמרין דהר"ז כן גם כאן נאמר דלהכי פתח בחמץ וסיים בשאור ר"ל דלהכי כהו הרי זימני לא יראה חמץ ולא יראה שאור . לומר לך דהיינו חמץ היינו שאור כלומר דלא הוי ילפינן ביטור הקל מאכילה דחמיר אי לא נכהבו שניהס . ולא הוי ידעינן שיפורייהו . ורק להכי נכהבו שניהס לאורווי דהשתא דנכהבו שניהס שפיר ילפינן ביטור מאכילה . והגם שקלה דוחק להעמיס כן בדברי הכ"מ כמו שפירשתי . אך עלינו לראות דלא לשווי לרבינו בעל הכ"מ כטועה . ועכ"פ דברי הרמב"ם עולים כהוגן בלא כהו דעובר בבלבס לאוין . וזוה יהיו ג"כ דברי הסמ"ק כפשתן ע"ש :

הרמב"ם הלכות יו"ט [פ"א ה' י"ח] כהו . וכסס שמוקלה חסור כ"כ נולד חסור . והקשה הלח"מ הלא כ"ש הוא ע"ש . ולענ"ד לתרץ ע"פ שכהבו החוס' (דף צ' ע"א) דר"ה קס"ד חפילו מאן דברי מוקלה שגולד חסור . והקשו הא ר"ש שרי בשבה מוקלה ונולד ע"ש . ותירלו דיש הרי גוגא נולד . דביצה הוא גרוע ממוקלה שהוא דבר חדש שלא הוי עדיין צביה"מ ולכן קס"ד דחפילו מאן דברי מוקלה שגולד חסור . אבל נולד דהס בצמס' שבה דמייירי בגרעיני פירות או כלי שנשבר . נוכל לומר להיפך דמוקלה חסור שהקלה מדעוהו . אבל גרעיני פירות או כליס שנשברו דהס"מ לא הוי מוקלה חלה ח"כ כשיכל הפירות או שנשבר הכלי וי"ל דלא חמיר ממוקלה . וח"כ הרמב"ם שבה כסס

זוה צבעה"ז • חבל צנחוס האופה למכור לא יאפה פהוה מכפל מעטור חלה היקנו חלה ממ"ח • וצדידי' גם חחה ממ"ח הוא שיטור פרוטה מוסד דאופה להשכר • רש"ה :

דף י' ע"ב תוס' ד"ה חולין ומעשר מעורבין זה זביה
 והימח דמפרש דחין מחללין כו' לכך נראה וכו' ולעג"ד נראה ליישב דעת רש"י הגם דבמ"ט וודחי אסור לחלל כסף על כסף אך בדמאי מוהר לחלל כסף על כסף כמבואר שם בהדיח ודמאי פ"ח משנה ז' • וכן גם כן כחן דבאמה אפילו ר' שפסק חולין ומעשר שני מעורבין זה עם זה לא לוודחי נחשב כי זהו ספק אס חרינה נינהו וכסדרת רבנן • אך ר' חזיל לחומרח ואמר דחולין ומעשר שני מעורבין זה זביה עכ"פ מידי ספקא לא נפקא • לכן בגוף הדין שהוא ספק במילתא דאורייתא חזינן לחומרח • אך לענין חלול כסף על כסף שהוא רק מדרבנן חזינן זביה נקולא ומוהר לחלל כחן כסף על כסף • ודוק זביה ברור • וזביה ניחא נמי כוונה תוס' בפסחים ד' יו"ד צד"ה חולין ומעשר שני וכו' שהקשו תוס' שם דצנחוס פירש רש"י דמינייהו גופא הי' יכול להללי והגאון מוה' ישעיה ברלין העיר שם שהחליבו רש"י ותוס' שיטתן שבכחן צנחוס' זביה • ולעג"ד לא החליפו כלל דתוס' לא הקשו שם חלל לשיטת רש"י דס"ל כחן דמחללין כיון דהוא ספק • לא הי' לרדך כלע ממקום אחר רק דמיני' וזבי' היה יכול להפריש • חבל תוס' צעלמס סבירא ליה דגם בספק חין לחלל כסף על כסף לכן הקשה שם הריב"ח לפירוש רש"י דחין יכול לחלל חסגעים :

דף י"ע רש"י ד"ה והני תנאי דלקמן כהנך תנאי
 דלעיל דפליגי צנדרים ומדבות • כוונה רש"י זביה דחין הפירוש כפשוטו שהנחיס דלעיל פליגי כהנך תנאי דלקמן כמו בכל מקום • כי בכחן חי אפשר לומר דתני תניח בדלח הניח דהנאי דלעיל מפורש דפליגי • דעה בריתא אמר ועל שלמים שאין של יו"ט צב"ה חומרים יבוא • והברייתא שני' ס"ל בהדיח דנו"ג חין קרבין ציו"ט לד"ה • וצנחנאים שמביא אחר כך חין מפורש בהדיח דפליגי בהכי רק לפי אוקימתא של הגמ' ע"י קושיות והירוצים מוכרחין לומר דפלוגתייהו בהכי וחין זה דרך הש"ס • לכן פירש"י בהיכך דהלי לא הניח בדהניח • דהני תנאי דלקמן הנס שאינו מפורש במאי פליגי • אך ע"י קושיות והירוצים מוכרחין לנו לומר דפליגי ג"כ כהני תנאי דלעיל דמפורש להדיח וק"ל :

דף כ"ח צעו מיני' ר' חיוויא סבא מר"ה צהמה
 שהל' של חי' וחזי' של ישראל מהו לשוחטה ציו"ט ח"ל מוהר ומה בין זה לנו"ג ח"ל חני היום שמכוני באשישות רפדוני בהפוחים • ע"ש פירש"י שפירש שחליחי ונחלשה היום מהדרשה ובורח חני עלי שמכוני באשישות ר"ל הביאו לי סעודה ואסעוד ע"ש • ולעג"ד ל' דבין בלשון הזה שני דברים שרש • היינו הלכות וגם אגדות דמלינו צמדרס • שמבאר הכחוב שמכוני באשישות חנו הלכות רפדוני בהפוחים חנו אגדות ע"ש • ועל ידי זה נחלשה וק"ל • ומה שאמר לו עורבא פרח אפשר שרמו לו זביה תשובה על השאלה ששאל מאהו כי חיתא בחולין ד' ס"ח שערב יב לו שני סימני טהרה ושני סימני ט מטה והוא מהלך עמא מחלש טהור • ואעפ"כ כולו עמא ולא אפשר למיפלגי • כן ביידון דידן חע"פ שיש לישראל מחלש צבמה • לא יוכל להקן המנהל של ישראל ע"י

כסגלגלה מצעו"י • ואף דצטרומה נמי מלינו שבח חיובו ציו"ט צמוללין מלילות לא היו חלל מיעוטה • חבל צעיסה לאו מיעוטה • דהרבה מגללין עיסה ציו"ט • וגם רבא מוקי מהניתיין כר' יהודה • דאמר מי קתני כו' שהורמו קהני • ולעולם שחיטתן הוא מאמס • ולר' יהודה כבר הוכחנו דשרי חף בשל עיו"ט • וגם מר' יוסי נמי מ"כ הכי דאמר ר' יוסי לא נחלקו צ"ש וצ"ה על המנהגות שמוליקין לא נחלקו חלל על הדרומה ומסתמא על הרומות של עיו"ט קאמר • דחין סברא דצטרומה מקיל מר' יהודה וצמהגות מחמיר • וע"ז אמר דכ"ע מוליקין • וצ"ש חמרו לצ"ה לא חס אמרו צמהגות שזכאי צטרומה וצ"ה לא השיבו ע"ז • חלמא דגם צ"ה נמי סברי צמהגות שזכאי צטרומה וחף בשל עיו"ט כאוהן שנחלקו • מוכח דחף בחלה ומנהגות של ערב יו"ט זכאי צטרומה • וצ"ש וצ"ה צומן הבית הוו דחלה שם דאורייתא • והנה שמואל ורז יהודה ורז יוסף אמרו הלכה כר' יוסי דפלוגההן צטרומה ולא כאחרים מוכח דסברי הכי • ומסוגיא דהכח לא מוכרח דסבר כאזבה צהא דאסור להפריש חנה מעיסה ש.תגלגלה מעיו"ט • דאע"ג דאמר רבא מי לא מודה שמואל שאסורה לזרים עכ"פ לא מוכרח דאמר דהא בחלה ח"י וודחי מהקן ואעפ"כ מוהר להפריש רק למאי דקאמר גמ' דשמואל פליג דאזבה מהא דאמר חנה חול' • זה דחה רבא דמכחן חין רחי' דפליג חבל לא לפשיטות אמר כן דס"ל כאזבה • ודאדברא דמוכח להיכך דמוהר להפריש חלה ומפרק משילין חין רחי' כל כך דאפשר לדחוקי תוס' דבנא"ה לא חתי שפיר תוס' חתי לישנא דקאמר תוס' חבל פירי דטבילי האידינא כגון עיסה דנשון פירי לא שייך חעיסה • חלל אפשר לדחוק ו:הוסיף ו' על כגון ר"ל חבל פירי דטבילין האידינא כגון מלילות שנעשו ציו"ט ועיסה לאפרושי חלה חף של עיו"ט מפרישין ויהבינן לכהן כסדרת רש"י דחלה לא הויא בכלל גזירת דחין מגביהן הרומה ומעשרות ח"כ לא מלינו מאן דאמר צפירוש חלל חזבה ושמואל וא"כ יחיד הוא לגבי כולם • ובפרט בחלה חול' דקיל טפי ובמקום מינעט שמחת יו"ט שיש לו עיסה מועטה דחס ירלה להיות חובל ואח"כ מפריש יהיה לרדך להניח יותר משיעור חלה • דחל"ה לא הויא חאשית ששירי' נכרים ויהיה לו פה מועט לחובל • אפשר דוכל לסמוך על דעת המקילין להפריש :

ובאותו ענין מאי דתיקנו חכמים שיטור חלה אחד
 מכ"ד י"ל הטעם דפסחים בחובל הרומה צבונג חד אמר בכזית חבילה כתיב צי' וחד אמר צפרוטה נחיתה כתיב צי' • וחין נחיתה צפחות משה פרוטה וגבי חנה ג"כ כתיב נחיתה • ובמס' צ"ב חין יולחין מא"י לחול חל"כ היו צ' סחין צסלע וצומן שאינו מלוי לקח אפילו ד' סחין צסלע יולחין • חלמא ד' סחין צסלע הי' שער הזול • ד' סחין צסלע הוא סאה צדינר קב צמעה דדינר שם משות וסאה שם קבין ומעה הוא ל' צפרוטה וח"כ קב ומחלה דהוא שיטור חלה דירושלמית הוא י"ח פרוטה • וזהו בחיטין חבל צשעורין שיטור חלה הוא רק כ"ד פרוטה • דצנחובות גבי המשרה חלה אשהו ע"י שליש לא יפחות מב' קבין חטין חו מר' קבין שיעורים • וחוקי צשעורים רעהו זשיעורו חכמים דיהן אחד מכ"ד דחף צעיסה של שיעורים דזילא • וגם צשעה הזול לא יהא פחות מן פרוטה •

ע"י שהיטה חס לא שיחוט גם המחלה של עכו"ס
מה שאין כן בצו"ג שכולו חלק גבוה והכסמים כי זכו
משולחן גבוה קיבו :

דף כ"ה ע"ב לערב ממתין בכדי שיטשו • הרמב"ם
(הכות יו"ט פ"א הלכה כ"ד) פסק • ז' יו"ט של
גלויות שהי קיובות הן וחזקן כיום אחד • לפיכך דבר
שהי מוקלה צו"ט ררסון חו שגולד בראשון חס הכין
אוהו לפני מוהרי חו' ועוף שגולד בראשון החכל בשני •
דבר המחובר לקרקע שנטקר צו"ט ראשון מוהר צו"ט
שני • וכזה ה"ה וי"א שהמחובר לקרקע שנהגש בראשון
חסור עד מולחי יו"ט שני בכדי שיטשו • והעיקר
כדברי רבינו • וכן הסכים הרמב"ם ז"ל בראיות ברורות •
והמה עליו הלח"מ דח"ך כהב ה"ה דרבינו ס"ל כדעה
רש"י שמיד צו"ט ז' מוהר • שהרי כפי הטעם שכתב
רבינו בה"ש פ"ו • דחסור משום גזרה שמה יאמר לה"י
לעשה משמע שהוא סובר כדעה ההוא' דלר"ך להמתין
עד מולחי יו"ט ז' בכדי שיטשו • ואלו לא הו' כוזה ה"ה
כן כדעת הרמב"ם היינו חומרים דס"ל דחס עשה עכו"ס
בשגיל הישראל חסור עד יום ז' בכדי שיטשו • והח
דכתב רבינו דגילוד צו"ט ראשון מוהר בשני • מייירי
בגילוד מהליו כמ"ס ההוא' שם • אבל שהח שכתב
ה"ה מה שכתב • ח"י חפטר לומר כן • ע"כ דברי
הלח"מ • והנה דברי הלח"מ תמוהין שכתב דלולא ה"ה
הי' מפרש דברי רבינו כשגילוד מהליו • ח"ך חפטר
לומר כן • הח כזה ג"כ דבר המחובר שנטקר בראשון
מוהר בשני • ובמחובר דוחק גדול לומר דמייירי שנטקר
מהליו • אך ליישב דעה ה"ה בדברי רבינו נראה להר"ך
בדרך נכון • דדוקא בשנה איכא למיגזר שמה יאמר
נח"ל לעשות כיון דעיקר חיסורו הוא מדאורייתא חלל
ישראל ולא הוי גזרה לגזרה • כסברה הלח"מ ברמב"ם
(פ"ב מהלכות יו"ט ה"ל ד') גבי כבוד • אבל צו"ט שיעקר
חיסור חפילו בישראל כדבר שהוא משום אוכל נפש
לא הוי חלל מדרבנן • לכן לא גזרו שמה יאמר בעלמו
נח"ל • דהוי כעין שלשה גזרות שמה יאמר נח"ל וכשיאמר
נח"ל שמה יעשה מעלמו וחפילו יעשה בעלמו נמי חינו
חלל גזירה כמה יעשה לימים הרבה • ולכן סבר
הרמב"ם שנטעם זה הי' בעלמו רק החשש שמה
יהגה ממלאכה יו"ט וזה חינו שייך רק ציומו ודו"ק •
אך ההוא' חזקי לשיטתיהו (בד' ג') בד"ה גזירה • דבישראל
חסור קליה מדאורייתא וח"כ גזרו שמה יאמר בעלמו
לכרי • ודוק כי קלרתי :

ובענין לענין חמרתו להבין קשייה הגמ' צ"ק ד"ע
יכול חפילו בשוגג • יפלא לכאורה ה'א גמרינן
מהקדש ובהקדש דווקא מדעה חבל בשוגג חינו הקדש וח"כ
מחי פרוך יבול חפילו בשוגג • ונראה להר"ך משום
דבגזיר פ"ה יש פוגתא צ"ס חומרים שהקדש בטעות
הקדש • ומפרש בגמ' דליף מהמורה מה המורה הפי'
בשוגג דדרסוקן יהיה לרבות שוגג כמזיד פן הקדש בטעות
נמי הקדש • וב"ה חומרים דחינו הקדש דלא ילפינן
תחילה הקדש משוף הקדש • כ"ל בהמורה הוא סוף הקדש
דהבהמה קדוש וזה נתפס בקדושה לכן קדוש חפילו
בטעות • משח"כ בהחילה הקדש • והשתא פרוך הגמרא
שפיר שכלן במעשה שנה דומה לטוף הקדש ששנה
בעלמו הוא קודש וח"כ הדבר שנתפס בקדושות • שנה
דומה לטוף הקדש • לכן פרוך הגמרא שפיר יכול חפילו
בשוגג ר"ל שדומה לתמורה ומשני ה"ל הוא וכו' :

דף כ"ה בהמה מסוכנת לא ישחוט חל"כ ים שהוא צו"ט
לאכול כוזה צו"ט צו"ט חפילו כוזה חו מצית סביחה
וכו' והקשו הפ"י והל"ל ח"ך מוהר לשחוט חס המסוכנת
צו"ט הי' לר"ך בדיקה חס הפרנס בשחיטה כדחיהח
בחולין [ד' ל"ז פ' טו] במשנה גבי הכוהט חס המסוכנת
וכו' וח"כ ניחוס צו"ט שמה לא הפרנס והמגל טריפה
וחילל יו"ט שלא לזורך • ובגמ' דף ל"ד מייבעית ליה
לר' ירמיו' דרסה וטרפה ככזהל כו' ולריכף בדיקה
ומוהר לשחטה צו"ט חמאי' לא תפשיט מהכח מדמוהר
לשחוט מסוכנת חף שריפה בדיקה ורישוחא לפנינו •
וחורלו כ"ח לפי דרכו ע"ש • ולענ"ד ל' להר"ך דברי רש"י
בטוב טעם • דהנה בחולין בסוגיא דמסוכנת קאמר
בהדיא שאס לא פירכסה צעה השחיטה בידוע שנטלה
נשמתה קודם לכן • ע"ש דף ל"ח בסוגיא דרשב' אמר
פירכוס שאמרו בסוף שחיטה שאני אומר כל שלא פירכסה
כו' בידוע שנטלה נשמתה קודם לכן • ולזה פסק הרמב"ם
שאס לא פירכסה הרי זה נבילה וכן פסק בשו"ע סימן
י"ו סעיף ח' שהיא נבילה • וחיו דומה נעריפה ששחטה
שמויחה מודי נבילה דהיא נבילה ממש כי נטולה
נשמתה קודם לכן • ואיתה בשנה ד' קל"ו גבי סוגיא
דכל ששה ל' יום בחדש חינו נפל • ופרוץ הגמרא
הח קודם לכן ספיקא הוא מימהל היכי ממהלינן בשנה
והר"ך הגמרא חמר ר' הדיא וכו' מוהלין אוהו ממ"ל חס
הי הוא שפיר קח מוהל • ואס לאו מחהך בשנה
הוא • ואיתה בשנה ד' ע"ה שם בהוא' ד"ה כי היכי
דלולול דמי' ע"ש שהסכים לרברי רש"י דחובל חייב
משום נטילה נשמה כי הדס הוא הנפש ולכן בחובל כוי
ג"כ נטילה נשמה • וענה מחמר שחובט חייב ג"כ משום
נטילה נשמה • ואפ"ה קאמר הגמרא דמוהלין חונו
ממ"ג ואס נפל הוי כמחהך כדר בעלמא וח"כ בשוחק
חס המסוכנת דחייב נמי משום נטילה נשמה כשמוהל
בד' ע"ה בשנה • לכן מוהר לשחוט צו"ט ממ"ג •
דחס תפרנס הלא כשרה היא • ושפיר שחט • ואס לא
הפרנס הוי נבילה משום דנטילה נשמתה קודם לכן
וח"כ הוי כמחהך כדר בעלמא • ואין לומר דחסור
משום דקמהקן לבני נח • כי אין דומה כלל לחס שוחט
בהמה שמהל לא"י • שהיקן להו"יחה מידי חזר מן
החי דהתס היהי חו' משח"כ כחן חס לא היה שוחטה
ככ"ה היהי מוהרה לבני נח כיון דנשמתה נטולה קודם
לכן • ושפשיט דחינו דומה לטרפה ששחטה דהתס
טרפה חו' עד י"ב חדש כדחיהח בגמרא מה שאין כן
במסוכנת חנה חו' כלל כדחיהח בגמ' דחולין ד' ל"ג •
וכיון דנשמתה נטולה מקודם לכן מוהר לשחטה צו"ט
ע"י ממ"ג הנ"ל • ואמר לי המובלג מוה' זחב מוויילקאמר
דלפי דברינו הנ"ל • נוכל ליישב חס הרמב"ם בה' שנה
דפסק דשוחט חייב משום נטילה נשמה כשמוהל ונח
כרב משום לוצע חף על גב דהלכה כרב בתיסורי ונמו
שהקשה הכ"מ • ולדברינו ניחא • דכין דסוגיא דגמרא
בד' ל"ד הח' דלא כשיט החיבעיה של ר' ירמיו' חו'
מוהר לשחוט צו"ט ספק טריפה דבעיה בדיקה מהה
דמסוכנת • משום דמסוכנת הויא כמחהך כדר בעלמא
ובדפירשנו • וזה לא ניחא רק לשמוהל • חבל לרב
דחיה ליה משום לוצע לא שייך הידוך זה • וח"כ מוכה
מדלא קפשיט ממש כנה דלא חייסין דילמא לא הפרנס
וכמלא מהלל יו"ט בשחיטתו משום לוצע חליבא דרב •
ע"כ לא ס"ל הך סוגיא כרב • וכשמוהל ס"ל דלא חייב
חלל

אלה משום נטילת נשמה לחוד . ולהכי לא פשע ממסוכנת .
 דמסוכנת ממ"ל שפיר קשחט . דגם אס לא תפרכס אינו
 חייב משום נטילת נשמה . דהוי כמו מחתך בשר בעלמא
 וכדכתיבו . ע"כ דברי המופלג הגל . והדברים
 רחוקי נמו שהמרס . אך זה ל"ע דמשמע בסוף כלל
 גדול . דגם לרב אינו חייב משום נובע . רק הכא
 דהבשר מותר בחילה . כדאמר התם כי יביי דליהווס
 בשרא ע"ש . וזה לא שייך דמסוכנת ואי לא תפרכס הלא
 הבשר נבנה . ומאי מהניא לי' הנציעה :

יומא י"א ע"ב . הני צפי חיי והני לא צפי חיי .
 והקשה הגרע"א בגליון הש"ס בלו חין נחרבה
 שותפים . מהאי סגרא דהני צפו חיי . הא חע"ג דנימא
 דשותפים פטורים ממוזה . יש להם לקיים מצות מוזה
 צמה שיקנו להם כל אחד בית צפני עלמו וזלת בית
 הסותפות . ע"כ ולעג"ד ל' . דהכי פירוש דהגמ' שס .
 אמר קרא למען ירבו ימיכם וכו' חתך על בית השותפים
 דכתיב לבון רבים . והא דקמסיק הני צפו חיי והני
 לא צפו חיי זה קאי על בית האשה . ומלחתי ראי'
 לדברי בחונין (דף קל"ה) דמקשה שס הגמ' דליפטרו
 שותפים ממוזה דכתיב צותך . ומשני אמר קרא למען
 ירבו ימיכם ולא מסיים התם הני צפו חיי וכו' . ע"כ
 ר"ל בס דמלבון ימיכם בלבון רבים לחוד נפקא גיה
 להגמ' דבוחפין חייבין :

ביומא י"ג לחדא אמר ע"מ בלא תמות חברהך ולחדא
 אמר ע"מ שחבנס לביהב"ל חי חיי דעשיא
 נמות חקדוס וחזיל לביהב"ל . הקשו התוס' חפילו עייל
 לביהב"ל חדר מיתתה נמי יחא גט למפרעי' כמ"ש בניטין
 ה"ז גיטך מעבקי' אס לא חבא מכאן ועד י"ב חודש
 ומת דהוי גט למפרעי' . ותיירנו דהתם קיימתא לתנאה
 שותפה עד אחר י"ב חודש . אבל הכא הא מתה .
 ותמות החילוק בין מיתה דידע לדודי' וי"ל דלכתחילה
 חייבין אפטר אס ימסין ליכנס לביהב"ל עד אחר שתמות
 חפטר שימות הוא ג"כ ונא יקויים התנאי נמלא שעמד
 עבודה בשני בתים . אבל חין זה פוגעת התוס' . ויש
 לחלק דרבה אמר . אמר לה ה"ז גיטך ע"מ בלא תשתה יין
 כל ימי חייך חין זה כתיבות כל ימי חיי וחי פלוגי ה"ז
 כתיבות . והנה אס אמר לה בכל ימי חיי או חיי פלוני
 מותרת להנשא וחין חושבין דילמא עברה על תנאה .
 התנאי שהוא בידע וכו' כשז והל תעשה צוודתי לא
 חייבין שמה העבורי' וח"כ בהמר נה כל ימי חייך המתי
 אינו גט הא לא חייבין דילמא עברה על התנאי . הלא
 וודאי כיון דקיוס הגט תלוי בזה התנאי ויכול להיות
 אפשר בעולם שיבטל התנאי מחמת בן וח"כ קשורה זו
 כל ימי חיי חין זה גט . ובעינין שיהי' אף שעה
 אחת שהיו' כרוחה ממנו לגמרי בלי שום תנאי (והא
 גירסא בלא תנאי הלא הנציעה בלא תשתה יין כל ימי
 חייך נראה דהוי גטי כמו שכתוב בשו"ע דאס אמר לה
 ע"מ בלא תנשא לפלוני בלא זמן קצוב דלא הוי גט
 כמ"ס הרמב"ם . וכתב הרמ"א דאס חושדה מלחד ימחו
 נה ב"ד בלא ישאו זה את זה או בגט ש"מ שמחרימין
 שיטאו זה את זה ולא הוי חסרון גטע חלא בלן הוא
 מחמת תלוי הגט בתנאי לא הוי כתיבות) כ"ס בתנאי
 התלוי באתר או בפעל ובקום ועשה צוודתי חסורס
 להנשא עד קיוס התנאי . בעינין שהיו' כרוחה ממנו
 צוודתי חפילו שעה אחת בלא תשי' ספק כלל . והא לא
 יכנס לביהב"ל עד אחר מיתתה הא היתה קשורה זו כל

ימי חיי . אבל באס לא חבא עד י"ב חודש הא אחר
 מיתתו הל הגט למפרעי' וכרוחה ממנו לגמרי . ודומה
 לאמר אל תשתה יין כל ימי חיי חע"פ בכל ימי חיי
 עדיין תלוי זו בתנאי ל ל צה . ודו"ק . הרש"ס הל"ל :

דף ל"ג ע"א רש"י ד"ה זו מערכה שני' . ולמדך שהיא
 על מזבח החילון ומשם יכניסו גחלים על הפנימי .
 לכאורה הוא לבון מיותר . ונראה דכוונתו לתרץ קושיית
 התוס' דד"ה מכללי שהקשו תימא חיפוק לי' מהאי קרא .
 ותיירנו דאי מהא ה"א דיעשו מערכה ב' על מזבח הפנימי
 כדקדק וכו' . וזהו ג"כ כוונת רש"י . אך ח"כ עיינתי
 שדברי רש"י הם בפשוטן ולמדך שכוונת הכתוב ג"כ
 שמזבח החילון מבס ועלו גחלים לקטורת :

עוד דרש"י ד"ה וחיפוך . וקרא כסידרן . עיין בהגהת
 הנ"ל וקרא בלא כסידורן ע"ש :

פרק חמר להם הממונה . שס ע"ב . מהתיירו בן
 שמואל חומר הממונה על הפייסות חומר האיר
 פני כל המזרה ע"ש . לעג"ד ע"ס חובה חמר הרחבון
 כי מה ענין הממונה על הפייסות דווקא שהוא יחמר
 האיר כל המזרה וצפרט במזוזה . בסוף פ' שני שהממונה
 על הפייסות ה' זקן וח"כ גא יבלחו אותו למקום גבוה
 לרשות . לכן נראה שהוא ע"ס וכן ל' מהתו' בן שמואל
 הממונה על הפייסות חומר . וכדלחיתא בפ' ה' דסקניס .
 שמתירבו בן שמואל ה' ממונה על הפייסות . ולכן ה' חומר
 כחן האיר פני כל המזרה וכו' . באמר ג"כ במשנה
 זה הלשון . ונמלא חלון שיניו בין המשנה להבדילתה דה"ל
 יקשה גמא לא זכר במשנה שהממונה על הפייסות דווקא
 יחמר זאת :

בר"ה [יו"ד ע"ב] יובל הוא חע"פ בלא תקשו . יכול חע"פ
 בלא בלחו ח"ל היא בלוח עבדים מעבד יובל .
 וזה נר"י ולר"י תקיעה מעבד ולהכמים בלבתן מעבדי' .
 פירש"י והוס' דאס לא עבו כל הדברים לא הוי יובל
 לאכור בצריעה וקצירה . ותמוה הדבר . דח"כ כל מקום
 שיש עשה ול"ת אס ציטל את העשה אינו עובר בל ת .
 כמו גבי שבת דלויכא מ"ע דקידוש מקרא דזכור את
 יום השבת . היתכן כי אס יעבור על מצות קידוש לא
 יהי' שבת גס לענין מלחכה . וכן גבי פסח אס לא
 יקיימו מצות מזה ומרור או ק"פ בזמן הבית ופטרו
 מחסור מלחכה . וכן בבית ראשון בלא בלחו העבדים .
 וגל קיימו שמיטה כשפים הורחו לעמד עבודה
 קרקע . הרש"ס :

דבב"ה ג הקשה על קושיית הר"ן למה לא גזרו על
 המילה בשבת כמו שגזרו על לולב ותקיעה
 שופר . והקשה עליו דלפי שיטתו ולביטת הרי"ף דע"כ
 גזרו על שופר ולולב משום דלויכא נמי ספיקא בקביעת
 דירחא . ח"כ גבי מילה לא שייך לגזור . וג"ל עכ"י
 מה דאמר בשבת על הא דאמר רשב"ג כל ששבה שלבים
 ימיס בחדס אינו נפל . הא לא שיה ספיקא ח"כ מימחל
 סיכי מהליגן . ומתירן הגמרא ממ"ל אי בר קיימא
 ספיר ואי נפל הוא מחתך בשר בעלמא הוא . וח"כ כיון
 דעל כל מילה בשבת יש ספק דילמא נפל הוי . אך
 דלא שרי רק מחמת ממ"ג . ספיר הקשה הר"ן דלגזור
 על מילה בשבת שמה יוליאטו ויעבירונו ד"א בר"ה .
 ודילמא נפל הוי ויחלל שבת . וח"כ הוא דומה ממש
 לספיקא דקביעת דירחא . וספק נפלים שכיב יורה
 מספיקא דקביעת דירחא . דמימות עזא וחילך לא
 מלינו חלול מעובר :

ובזה יתורן קושיית הישועות יעקב על שיטת הר"ף וסדרן סגל מחולין ד' פ"ד ר"י אומר כו"ן חין מכסין את דמו ב"י"ט מק"ו מה מילה דודאי דוחה שבת חין ספיקא דוחה יו"ט כיסוי שאין ודאי דוחה שבת חינו דין שאין ספיקו דוחה יו"ט. אמרו לו תקיעת שופר בגבולין חוכיה דחין ודאלו דוחה שבת וספיקא דוחה יו"ט. ולשיטת הר"ף חין קרי לתקיעת שופר ודלתי ה' איכא ספיקא דקביעה דירחא. ולפמ"ש נחא. כיוון דגם במילה איכא ספיקא שמא נפל הוא וא"כ שפיר עבדינן חוכיה אמילא מתקיעת שופר. אף דבמילה ודלתי דוחה שבת וספיקא חינו דוחה יו"ט. ה' ה' תקיעת שופר הוי חיפכא דודלתי חינו דוחה שבת וספיקא דוחה יו"ט וא"כ נדחה הק"ו ממילא. או אפשר לתרץ בפשיטות קושיית הישועות יעקב דזמן הבית הוי חוקטין במקדש בשבת. אבל לא בירושלים. חע"פ שאלו עדים וקבע ר"ה הפילו הכי חין דוחה שבת. רש"ס:

בחהב לי ש"ז הרב הג' המפורסם מו"ס שאל עובדי כ"י. כעת אמרתי צ"פ פתח במוסף ר"ה דכתיב שס' ועשייתם עולה ולא והקרבתם כשאל קרבנות המוספין. ותירץ הו"ס"ק שיטתו ויחפש עלמנו. ולענין אמרתי נעת בפשיטות על פי דברי החו"ס בר"ה ל"ז ונתקלקלו הלויים בשירי. וא"ת תיפוק משום קרבן מוסף. הניחא חין חין לינה פוסלת כו'. ולי תמוה הא בלא ירדו חין שום מחלוקת בזבחים (פ"ו). דלכ"ע חין פוסלים רק בירדו. ולפ"ז לא קביא קושיית החו"ס. ובה מיושב הפסוק ועשייתם עולה. דקודם התקנה שהיו מקבלין כל היום הוי שחטין קרבן מוסף. והיו ממחניס חס יבואו עדים עד הערב ואם לא בלא עד אחר בין הערבים הוי ההקדשה למחר ורק העש' היתה היום ולכך כתיב ועשייתם. משא"כ בשאר קרבנות שידעו היום. שפיר כתיב והקרבתם. ובתנן רמזם החורה על תקנת הנמים לעשות שני ימים טובים. שמואלר כן בקרא:

וזאת אשר השנתי לו על קושייתו שהקשה על דברי חו"ס בר"ה מוזבחים. דאיחא ההם חס לא ירדו לכו"ע חין לינה מועלת בראשו של מוזבח. אמר דכן איחא חס. אבל ל"ג הפירוש דמה שאמרו שאם עלו לא ירדו כו' כמו שפירש"י בהדיח שהיו בכלל שאר פסולין. וכן פירש"י בד"ה מקטיר וסולך לעולם ומסקינן לי' למערכת ככל הפסולין שעלו למוזבח לא ירדו. וקושיית החו"ס למ"ד לינה מועלת דלדידי הוי כמו שאר פסולין. וזה חין ראוי לכתחלה להפדים קרבן על תנאי באופן שיס' הקרבן פסול. רק שיס' מהעולין שלא ירדו. וזו"ק כי קארתי צמוזן ודבר ברור הוא:

מגילה צ"פ בני העיר. בפלוגתא דר' אחי ורבינא. גבי זביה"ג חס מתנה כמכר. הקשה בט"א בפלוגתא סגל דר"א ורבינא נמלא צב"מ גבי גזלן וסתרי ר"א ורבינא אהדדי. דר"א מחמיר בתן ואמר מתנה לאו כמכר ואסור. וגבי גזלן יסבור מתנה לאו כמכר וישאר ביד הגזלן דהוא מוחזק ויסיס קולא כדק"ל גבי ד"מ קולא לנתבע. ורבינא דאמר בתן לקולא מתנה כמכר וגבי גזלן מתנה כמכר ויוליאו מן הגזלן ויסי' חומרא לנתבע. ונראה דים סברא לומר איפכא. דהדין צב"מ [סי' כ"ס] בדבר שיש בו פלוגתא חס חין יכול להכריע. באו"ס דאורויתא הלך לחומרא ובדרבנן הלך אחר סמיקל כריב"ק בעכו"ס. ובד"מ חין מויליאו מיד מוחזק. וזה נמי הוי מדאורויתא. דאסור להוליאו

מן המוחזק להחזיק בלא ראי'. וא"כ לא סתרו אהדדי דר"א פשיטא ליה דמתנה חונה כמכר וא"כ חין יכולין להוליאו מן הגזלן. וצביה"ג חסור מתנה. ורבינא סבר דמתנה כמכר. וא"כ גבי זביה"ג מתנה. וגבי סדה נמי הוי לקולא ומויליאו מיד הגזלן. ובלא"ה נכלל לומר דהכלל סגל לא קאי אד"מ וגם באו"ס ג"כ הכלל לאו דיוקא. דבעמ"ז [ל"ג צ' וד' ע"ה] איחא נמי פלוגתא דר"א ורבינא ופסקו צנמ' לחומרא. ומה דפליגי הפוסקים גבי גזלן נראה דמספקא להו מה שפסק הגמ' להקל גבי זביה"ג. חס דמסתברא להו דמתנה כמכר או מחמת שהיא דבר מדרבנן. ע"כ פסקו להקל בזה וא"כ כיון דפסק הוא בודאי חין מויליאו מן המוחזק. רק הפלוגתא מי מיקרי מוחזק. חס הגזלן דהוא בעלים הראשונים. או הלוקח והמקבל דכיון דאכתי לא ה' ברשותו ותיקף כשמוכר או נותן סדה תיקף נכנס לרשות הלוקח או המקבל והוא נקרא מוחזק מחמת שצומד ברשותו. תיקף כשקנה או קיבל. ואם לא נימא הכי. יסי' נמי הקוביא גבי מעשה שבת צב"ק ד"ע בגנב וטעה בשבת על ידי אחר דלר"א דמחמיר ואמר מעשה שבת דאורויתא יסי' פטור הגנב מד' וס' וזה נקרא לסברת סגל קולא לנתבע. ורבינא דמיקל ואמר מעשה שבת דרבנן יסי' הגנב חייב בד' וס' ויסי' חומרא להגנב. ויסי' ג"כ סתירה מר"א ורבינא על עלמן. אבל לפמ"ש לר"א דאמר גבי מעשה שבת לחומרא יסי' ג"כ חומרא דהגנב פטור ואסור להוליאו מידו. ולרבינא דאמר לקולא מעשה שבת דרבנן יסי' חייב הגנב לשלם ויסי' לקולא להוליאו מיד המוחזק. וכמ"ש:

ואגב אורחא ראייתו להעיר מענין לענין באותו ענין שם צנמ'. בצלמא למ"ד מעשה שבת דאורויתא היינו דפטרי רבנן אלא גמ"ד דרבנן אמחי פטרי רבנן ומשני אשאר"ה. אבל צינבא בשבת חייב. ובדין חס חמוסין דברי הפוסקים. דהר"ף פוסק הלכה כר' יהודה דלא כר"י הסנדלר משום דר"א ורבינא פליגי בזה והלכה כדברי המיקל בשניהם. וזה ה' חס פלוגתייהו הוי צפני עלמן אבל סגל פליגי חליבא דר' יוחנן הסנדלר. דחין לומר דפליגי צפ"ע. דא"כ מאי פריך צנמ' ולמ"ד מעשה שבת דרבנן א"כ מ"ט דרבנן דפטרי הא רבנן דר"מ סברי כר' יוחנן הסנדלר דחליב' הוי מעשה שבת דאורויתא ומ"ד מעשה שבת דרבנן. סבר כר' יהודה. או כר"מ קושיית הר"ש על הר"ף. ועוד סיכי מניין לומר דמ"ד דרבנן הוא דלא כר' יוחנן הסנדלר. הא לר"מ ולר"י גם מדרבנן פרי ולאחרים שרי צמוזתו שבת. חע"כ דפליגי חליבא דר' יוחנן הסנדלר ואפילו הימא דפליגי צפ"ע. נמי חין להוכיח לפסוק כדברי המיקל בשניהם. דזה לא שייך כי חס במקום שרק שניהם פליגי. אבל בלא"ה הא קמוינגי רב ורבה בזה. דרב פסק כר"מ ודרוש צניקא כר"י וגם רבא פסק כר"י. והר"ש דפליגי על הר"ף ואמר דאיפכא מסתברא. דכיון דפליגי חליבא דר"י הסנדלר מסתמא הילכתא כותי' סבירא להו. וגם עליו חסי' חתמי' הו'. וביורה המוסין דברי הסמ"ע צח"מ (סי' ש"ג). דהביא מן הטור שפסק כהר"ש דבעובד ע"י אחר פטור הגנב מדר"ס. ובת"ז הסמ"ע חע"ג דלענין שבת פסק כר"מ או כר' יהודה חע"כ לענין ד' וס' תפיס דעת ר"י הסנדלר לפטור מד' וס' משום דהוי פלוגתא דר"א ורבינא כיון דהר"ש בעלמנו סהב כיון

שמה תזנה צמוד כדמשמע הלשון שמה יחפה על בת אחותו . ופירש"י והתוספות שלא תהרג וזהו דווקא צמוד וזה לא שכיחא . כי ה"ו לא נחבדו צנות ישראל על הזנות . אבל בכלן בחשת כהן שחסור הפילו פלוגס או פחותה מצת ג' שנים דמיחשב כמו חוגס זה יכול להיות ע"י ח"י או עבד שאנסו אותה . וזה מיקרי שכיחא ומשום אשת כהן ופחותה מצת ג' שנים לא חילקו ועשו תקנה שכל הנשים ינבאו בליל ד' . משא"כ לפירוש רש"י שפירש שצ"ו יבאו עדים שזנתה ברזין ותאמר לבעלה ישראל זה הווי דווקא צמוד . לכן הקשו דפ"ב משמע דזנה צמוד לא שכיח . ותיקן התוספות שמה שאמרו לא שכיח ר"ל שהצ"ה לידו מיתה שה"ו זה התראה ועדים . משא"כ צנות שלא יבוא לידו מיתה רק שתיאמר לבעלה זה שכיח ודו"ק :

דף כ"ב שנים שיצבו לקיים את השטר כו' הוי ערטור דגמולתא תרי ותרי ניטו . בתוס' ד"ה תרי ותרי . תימא הא לר"ה קיימין הכא ולר"ה חוקי גברא בחוקת כשרות כו' ואפשר דיש להלק דהעדים גופייהו בשעה שהעידו על הדבר מחזיקין להו לכשרים . וכיוון שבאו השנים והכחישו עדיין לא נפסלו כלל . אלא שיש לנו ספק על שני הכחות ע"כ כ"א צ"ה שני עלמה ומעידהי אבל כשבאו ב' עדים על ח' שהוא פסול נפסל היקף ואח"כ כשבאו ב' אחרים והכחישו חין מוליחין אותו מפסלו ח"ג דלא פסלוהו ב"ד עדיין . דקיי"ל למפרע הוא נפסל ותיקף כשבאו עדים הוא נפסל . ק"ל כהן כיון דשני הדיונים יודעים בעלמס שהוא חינו פסול לא נתפס כלל עדות העדים . ועוד הקשו החוס' .

הא לר"ה כיון דבב' ביחי עדים שניהם פסולים הא לא נפסל כלל דהא חס העיד כה אחת על אחד שהוא פסול לא מקבלין עדותיהו ח"ג דחין מכחישים אותם כ ש היכה שמכחיסין אותם עכ"ל . ויש לדקדק דמחין יימר לן דהכי הוא לר"ה דחס כה אחת מהם העיד על אחד שהוא פסול דלא יפסול כלל . הא גם לר"ה דאמר בהדי סהדי שקרי ל"ל . הוא רק מהמת ספק . ויכול להיות דחס כה אחת מהם העידה על אחד שהוא פסול גם הוא פסול וחין מוליחין ממון על פיו . והפילו חס נאמר דלר"ה חס העיד כה אחת על אחד שהוא פסול לא יתקבל כלל עדותן כיון דנפסלו שני הכחות על פי ב"ד . כהן שהעידו על אחד מהדיונים שהוא פסול . צעת היות עדיין הווי כשרים ונתפס עדותם . ואח"כ כשיכחישו שני הדיונים לא תועיל עדותן להכשיר את הדיון שכבר נפסל . ועוד דלר"ה כיון שהשני ביחי עדות הן בספק פסול . מה תועיל התימת הדיונים על הקיום . הא חיקף כשהכחישו נפסלו שניהם . ואפשר שזה דומה לאחד שהתם עד שלא נעשה גזלן ואחר התימתו נעשה גזלן . חס ראו אחרים התימתו קודם שנעשה גזלן . יכולין להעיד על התימתו . וה"ל ח"ג דשני הדיונים חותמין אחד שנפסלו כיון דקבצו העדות קודם הכחשה דעדיין כשרים היו ויכולים להתום לבתלתא דהא קבלת העדים היתה בהכשר . אבל על עדות או דיונות אחרת נפסלו לר"ה : הרש"ה

דף ל"ג ע"ב חוס' ד"ה דילמא צווגג וניקס מנגלות דחקו בתוס' דהאך משכחת חגישה צנלות . ותמוס לי דעדישא הו"ל להגמ' להקשות תימא וניקס מכיפשי דהא דרג בלא התראה מכניסין אותו לכיפשי הרש"ה :

פרק ח"ג פ' שאמרו בתולה גובה כתובתה מאתים וחלמנה מגה כו' . ומדקדק הנהר"ס ש"ף אמאי

כיון דפליגי אליבא דר"י הסגדלר מסתמא ס"ל כוותי' ונריך לתפוס דברי' . ח"כ ח"ך יפסוק לענין צנת כר"מ או כר"י . דהא גם המיקל משניהם ס"ל דמעשה צנת דרבנן מיהא חסור . וכ"מ ור"י גם מדרבנן שרו לאחרים . אלא דצנה לא לריך כלל לדברי המיקל בשניהם דהא איכא רב וצ"ה דפסקי כר"מ ור"י . ולענין ד' וס' נראה לכאורה דעתו דחייב . וגם הש"ך משיג על הסמ"ע דח"ך דעת הרמ"ש ג"כ דחייב . ובכתובות (ל"ד) על הא דפרקי' ולמ"ד דרבנן מ"ט דרבנן דפטריי הקשה המהרש"ל . הא בקודם בחמץ דרבנן לא הוי קדושין ח"ך דמדאורייתא הוי מקודשת משום חיסור דרבנן . ס"ל ליחוי שהיטה שחינה ראוי' מהמת חיסור דרבנן ח"ך לפטור מדו"ס . ונראה דיש לחלק דגבי קדושין דחסרו רבנן בהנאה ח"כ לא שוי מידי ח"כ עפ"ה בענמא הוא ולהכי חינה מקודשת . אבל הכא דמדאורייתא מותר ומדאורייתא חייב לתת ד' וס' . וח"כ ח"ך מלינו להפסיד להבעה"ב מה שזכה מן התורה והגבגבי יס' נשכר . כההיא דטובי' הפט' וזיגוד מייגדי ומלינו סברה זחת דרבנן חין להס כה להפסיד ממון בתקנהם שערב באיסורין בכתובות (ל"ז) . עריות ושניות לעריות חין להס קנסי ופריך אלימא שניות יעריות ממס מד"ס כיון דמדאורייתא חזיה חמאי חין להס קנסי אלמא ח"ג דחייבי מדרבנן כיון דמדאורייתא ראויין הן חייבין עליהן קנסי . ח"ג דרבנן יש להס כה נהפקיע ממון סייגו היכה דהתקנה היתה משום ממון או היכה דחסור בהנאה מדבריהם . אבל היכה שיש חיסור מדבריהם חין להס כה להפקיע ממון . הרש"ה :

יבמות ד' נ"ג תוס' ד"ה ולא חילק כו' פי' בקונטרס וכו' וחין נראה לר"י כיון דהני אחד המערה ואחד הגומר כו' . ועוד דצנמ' מפרש וכן אחייבי לאוין אשלא כדרכה מכלל דלא חילק דרישא נמי אשלא כדרכה . תוס' הקשו כן לפי גירסתם ברש"י ע"ש בתוס' . אבל ברש"י שלפנינו הגירסא . דרש"י מפרש הכל בצנח ח' . וז"ל בין ציחה כדרכה לשלא כדרכה ובין הערחה לגמר ציחה . ולפי גירסתינו נוכל לתקן דברי רש"י באופן אשר נמחוק את הווי של ובין הערחה . וז"ל בין הערחה לגמר ציחה ור"ל דלא חילק בין כדרכה לשלא כדרכה ח"ך לענין זה . דכמו בכדרכה לא חילק בין הערחה לגמר ציחה . כמו דתני שהדיא אחד המערה ואחד הגומר ח"ג ח"ך בשלא כדרכה לא חילק בין הערחה לגמר דלא תימא דווקא בכדרכה לא חילק בין הערחה לגמר ציחה משא"כ בלא כדרכה לזה פירש דגם שלא כדרכה לא חילק בין הערחה כו' . וכן מוכח ל' המשנה . וכן מוכח מנקמן (ד' נ"ד ע"ב) . דקבעי המערה בזכור מהו . בזכור משכבי אשה כחי' . אלמא דאפילו בזכור חין חילוק בין הערחה כו' דמשכבי אשה כחי' מכש"כ צאשה שלא כדרכה שלא חילק כו' . והגדתי זה לפני כמה לומדים וקלסוכו :

כתובות דף ב' ע"ה תוספות ד"ה שאם בסוף דיבור . ותימא דהכא משמע דמשום חששא דזנות הקנו סיסי' נישאת צרביעי . ובפרק ב' דגיטין איכא מאן דאמר דתיקנו זמן צניטין משום פרי חבל משום שמה יחפה על בת אחותו לא חישבין משום דזנות לא שכיחא ע"ש . ולכאורה יש לדקדק למה תלה הקושיא דפירוש רש"י הלא גם לפירוש התוספות יש להקשות כן . ונלע"ל לתקן משום דלפירוש התוספות איכא לתקן דמה שאמרה בגמרא זנות לא שכיחא סייגו

פירש"י. ולענ"ד נראה לפרש דהרמב"ם פירש בחובן אחר
 דהיינו דלא דמי שבת לגט. ולענין שבת חייב ב' אך
 לענין גט אסור לעשות דיו ע"ג סיקר'א כיון שג"ך
 כתב התחתון להתלמד מזה. דכל'א כתב התחתון לא
 היו יכולים העדים לחתום לכן היו כתב התחתון כתב
 ולא יוכל להתבטל כלל. משא"כ לענין שבת כיון שכתב
 התחתון אין נג"ך כלל כתב התחתון ולכן רק כתב
 העליון היו כתב ולא התחתון ולהכי חייב שתיים. ומלאתי
 סברה זו בפני יחשוב. וגם מלאתי ראי' מירושלמי
 בשבת פ' י"ב שכתב ג"כ בזה הלשון אמר ר' אבהו בר
 ממל עדים שאין יודעים לחתום רש"ל אימר רובם
 לפניהם בדיו והן חותמין בסקרא. בסקרא והן חותמין
 בדיו. ח"ל ר' יוחנן וכו' מפני שאין עוסקים בהלכות
 שבת אלו מחזיקים חבת חיש וכו' ר"ל דלא דמי כלל
 גיטין לשבת ובג"ל. והנה מה שהקשה הפ"י על זה
 החילוק דח"כ למה הולך ר"י לומר וכו' מפני שאנו
 מדמין נעשה מטעם היפוך לוי' דלא דמי כלל גט
 לשבת ע"ש מה שהירץ ומחוסר הבנה. ולענ"ד נראה
 לפרש דזהו כוונת ר"י. דר"ל ה' רולה לדמות גיטין
 לשבת כפי מה שנתנה לדמות בהקפה ראשונה. וע"ז
 אמר לו ר"י וכו' מפני שאנו מדמין ר"ל שנתנה לכאורה
 לדמות זה לזה אנו נעשה מטעם. דבדוח"ל יש לחלק
 ולא דמו להדדי כדכתבנו לעיל. ולהכי פסק הרמב"ם
 בהלכות שבת דחייב שתיים. ולענין גט שאסור
 לעשות כן :

דף ל"ז ע"ב תוס' ד"ה לעולם וכו'. ה"ס דמלי למימר
 לרבו שני לא דהא לפני יחוש. ולי נראה לתרץ
 תמימה תוס'. דהנה אם לא ה'י' פודס לשום בן
 חורין אלא לשום בן עבדות. הגם שלא יכול להשתעבד
 בו רבו שבעוד עולם דהוא לפני יחוש והוא שייך לרבו
 ראשון. עכ"ז ה'י' יכול להשתעבד כבעבד עד שיגלס לו
 רבו ח' מה שנתן לו בפדיונו. ויגסה לו בעד שכרו
 וכשיטת הרמב"ם. משא"כ אם פדאו לשם בן חורין לא
 יוכל להשתעבד בו כלל ואצד מעשותיו. לכן קאמר הגמ'
 דווקא האי עעמא דגבס בן חורין פדאו ודו"ק. ועיין
 במפרשים שגדחקו לתרץ קוביית תוס' המהרש"ח
 והמהר"ם שיק. ולענ"ד נראה נכון במה שכתבתי :

דף מ"ב ע"ב בגמ' ה"ש דאמר ר' משרשיא כהנא
 שנתעברה וכו' הקשה הגאון מוהר"ר ישעי' ברלין
 בגליון. הלא משנה ערוכה היא ולמה מביא צבס ר'
 משרשיא ע"ש. ולענ"ד נראה. כי תוס' ד"ה מעוכבי
 פירשו דהאיבעיא אולא בחליו עבד וחליו בן חורין ע"ש
 ונמלה דמהמנה אין ראי'. כי במשנה תנן הגדילו
 התערובות ושחררו זה את זה ופירושו דאם שחררו ר"ל
 דאם רצו לשחרר. וא"כ ה"ן ראי' למעוכב גט שיחררו
 דשם מוכרח ה"דון לשחרר כמו שכתוב שם במשנה. מי
 שחליו עבד וחליו בן חורין כופין את רבו לשחרר פלוני
 לכן חפילו לא ששחרר עדיין חיו חוכל בתרומה דהו
 כאלו הוא משוחרר. משא"כ בהערובות שאין כופין לשחרר.
 ולכן קודם ששחררו זה"ז חוכלים בתרומה. משא"כ ר'
 משרשיא שה' שגס במשנה עלמה הגדילו התערובות
 משחררין זה את זה ר"ל דמוכרתים לשחרר זה"ז כדי שלא
 יתעטלו מפד' ורבי'. כמו שהירץ רבא ציבמות (ב"ע) שם
 על המשנה הני משחררין זה את זה ויהי"כ מתחר שמוכרתין
 לשחרר ועל כל זה קודם השחרור חוכלים בתרומה
 וח"כ היפבוט שפיר לחלו עבד וחליו בן חורין שאוכל
 בתרומה

הנאי נקט בזה"ל הכי הל"ל חע"פ שאמרו כתובה
 בתולה ר' וכתובה חלמנה ק' ע"ש. ולענ"ד נראה
 דלבן המנה מדוקדק היטב. דבגמ' פריך פשיעה
 ומבני מ"ד קולותא עבדי רבנן שלא לביום מי שאין לו
 קמ"ל ע"ש. ולכאורה קשה מהיכו היתו לטעות כן
 במה שאמרו בתולה גובה מאתים וחלמנה מאה דקולותא
 עבדו רבנן שלא לביום. והדרבא לכאורה נהפוך הוא
 שתיקנו שני לפחות לבתולה וחלמנה. ונראה דמלינו
 שאמרו בזמנה מקומות כתובה בתולה מאתים וחלמנה
 מנה. ופירושו דהיתה התקנה שיכתוב מתחלה בשעת
 הנשואין לבתולה ר' וחלמנה מנה. ובדוח"ל חי ה'י'
 הדין דאם לא כתב כן לבתולה מאתים וחלמנה מנה
 בפירוש ח"נה נוטלת כלום ועיקר תקנת כתובה היתה
 כדי שהגבה כתיקון דכל'א כתובה לא הגבה כלום. ממילא
 הו' ידעין שאם רצה להוסיף מוסף כדפריך פשיעה.
 חבל עכשוו שאמרו בפרק שלפני זה דגם אם לא כתב
 לה כתובה בתולה גובה ר' וחלמנה ק'. הו' חמינה
 דהא דתיקנו לכתוב בפירוש ר' וק' ולא בגי שיכתוב
 סתם בתולה או חלמנה. אלא ודח' שביווגו בתקנת
 הכתיבה בפירוש כדי שאם רוצה להוסיף לא יוסיף.
 וזה מדקדק הנהג בלשונו לשון המים חע"פ שאמרו.
 ר"ל שאמרו בפ' הקודם דהף אם לא כתב לה כתובה
 גובה בתנאי ב"ד לא תימא דתקנת הכתיבה היתה שאם
 רצה להוסיף חיו מוסף. אלא אם רצה להוסיף מוסף
 וזה כוונת הגמ' דאימר מ"ד ודו"ק :

גיטין דף ד' ב"ש ד"ה מספקא להו. פירש"י
 שמספקא להו בתרי מילי ועיין פני יחשוב מה
 שהקשה ע"ז וגמאר ב"ע. אך עיין במהר"ם שיק ויתורץ
 קוביית הפ"י :

בדף ט"ז ע"ב במהר"ם שיק בתוס' ד"ה חלמא. ויש
 לעיין היטב בדבריו ובפרט מ"ש בסוף דבריו
 שכתב חבל בלשון ראשון לק"מ דהא לא קאמר האי
 טעמא. ר"ל דללשון שני שהגמ' אמר טעמים אחרים חבל
 ללשון ראשון הגם דקאמר בגמ' טעמים אחרים אך זהו
 אם אין הגט יולא מתחת ידי שניהם. והטעם שאינו
 מדייק הוא כשהגט יולא מתחת יד שניהם. ודו"ק :

דף י"ז בסוגיא דנכתב ביום ונחתם בלילה. ובפלוגתא
 דר"י ור"ל. הקשה במהר"ם שיק בשלמא לר"ל
 ניחא דחיי נכתב ביום ונחתם בלילה משא"כ נכתב
 ונחתם ביום וניתן בלילה כשר. חבל לר"י למה תגס
 החתימה בלילה. ה"ל נכתב ונחתם ביום וניתן בלילה
 פסול. ונראה להביא ראי' מזה לשיטת מ"מ דכשניתן
 הגט בלילה פסול. ובמ"ש בח"ע סימן קכ"ג ס"ה בהנה.
 ש"א שאם ניתן בלילה פסול גם אם נכתב ונחתם בלילה.
 וא"כ לא הו' מלי למיתני נו"ג ביום וניתן בלילה פסול.
 דה"ל ה' נעשה הכל בלילה כשר. וי"א דגם זה פסול.
 וזה לא קשה דלישמעינן שכתב ונחתם ביום וניתן ביום
 שחררו. דרולה לאשמעינן דוגמא דרישא. ודו"ק :

בדף י"ט איתמר המעביר דיו ע"ג סיקר'א ר"י ור"ל
 מחייבי שתיים אחת משום כותב ואחת משום
 מוחק וכו'. בעי מיני' ריש לקיש מר' יוחנן וכו' ח"ל
 מפני שאנו מדמין נעשה מטעם. ופירש"י חפילו לענין
 שבת אם בא מעשה לידיו בזמן ציהמ"ק לא היתה
 סומך על דברי להביא חולין לעזרה. ונפלאתי מאד על
 רבינו הרמב"ם שפסק בחיבורו בפ' י"א מה"ש. העביר
 דיו על גבי סיקר'א כו' והלא ר' יוחנן לבדו חזר לפי

בתרומה אפילו אינו רק מעוכב בט שיחרור ודו"ק :

בסוף פ' השולח חי לאו דאמר ר"י קנין פירות כקנין הגוף דמי לא מלא ידיו ורגליו צבי"ם מי דס"ל לחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ציובל ע"ש . והקשו שם בתוס' ד"ה חי לאו . אלו איך מצינו ידיו ורגליו דהא קי"ל כר"ל קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי . וקיי"ל נמי כר' יוחנן דאחיס שחלקו לקוחות הן . ויתרנו דלא קי"ל בצבורים כר"ל . או דלא קי"ל דמחזירין זל"ז ציובל . וקשה איך מצינו ידיו ורגליו לדין דפסקינן כר"י דלקוחות הן וכדפסק הרמב"ם מטעם צרידה . וגם מחזירין זה לזה כדין לקוחות . וגם פסק הרמב"ם כר"ל דמציא ואינו קורא . ח"כ הוכיח מלא ידיו ורגליו צבי"ם . וכבר הרגיש בזה צבי"ם בדיוני צרידה . ונראה דצ"ק פ"ה ע"ב אמר ר' ירמיה בר אבהו אלא מתניתין ידענא וכו' . ורצה להוכיח דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי לר"ל . ואמר ר' יוסף בשלמא חי הוי חני חיפכא כו' ואב"י דהא דברי ר' יוסף ושפיר מוכח ממתניתין דר' ירמיה דלר"ל ק"פ לאו כק"ג . ולכאורה קשה לר' יוסף . דלכאורה מוכח מדלא חני חיפכא דלא ס"ל ק"פ לאו כק"ג דמי . וח"כ ר"ל דס"ל דק"פ לאו כק"ג הוכיח מוקים להך מתניתין . ומפשטות הסוגיא נראה שם דמהדרין לאוקומי מתניתין כר"ל ע"ש . וז"ל דס"ל לר' יוסף דגם בעלמא ק"פ כק"ג לריש לקיש אך צביכורים מציא ואינו קורא . דצביכורים מוכח אליבא דר"ל דק"פ לאו כק"ג . מדאליטריך קרא דלביהך דמציא אדם ציכורי אשהו כאידך לישנא צביטין (מ"ז ע"ב) . דריש לקיש אחב"י לר"י מהאי קרא . אך זה לכאורה קשה על ר' יוסף דאמר צביטין (מ"ה ע"ה) . חי לאו דאמר ר"י כו' דמה צבך שהאחים שחלקו לקוחות הן . כיון דמעיקרא כ"ו שלא הלכו בהפסח הבית היו חייבים צביכורים . וח"כ גם לאחר שחלקו נבי דלית צרידה מ"מ הא לא גרעי מבוהלים . וכבר הרגיש בזה צבי"ם ש"ש . ומתוך דבריו נראה דשוחטים פטורים מצבורים וצחמת גמ' מפורשת היא בחולין דחייבין ע"ש . וז"ל דק"ל לר' יוסף . דחי רק מטעם שוחפות חייבין ח"כ ל"ל אדמתכס לרבות שוחפות . ח"ל דשוחפות חייבת מהא דמציאין צבורים . ח"כ דק"פ כק"ג דמי וח"כ גם חס שוחפות פטורים . חייבין צבורים מטעם ק"פ ולהכי אילטריך אדמתכס דחי לאו אדמתכס הייתי ממעט שוחפים מארנך . אך כל זה אינו רק אליבא דר' יוסף גופא צ"ק . דמתניתין דב"ב מדלא חני חיפכא ס"ל דבעלמא כק"ג דמי ורק בצבורים לצד מדכתוב ולביהך . קאמר שפיר דחי לאו דאמר ר' יוחנן ק"פ כק"ג לא מלא ידיו כו' דחי הוי ס"ל נמי כר"ל . דמוכח מדאליטריך לביהך דלאו כק"ג . חס כן לא מלא כו' דמטעם שוחפות ל"ל דח"כ אמאי אילטריך אדמתכס דהא מדמציא צבורים ע"כ מטעם שוחפות . אבל אב"י דס"ל דשפיר מוכח דר"ל סבר בכל מקום דלאו כק"ג וע"כ מסביר ס"ל כן . וח"כ מצינו ידיו ורגליו דמוכח לומר דמטעם שוחפות מייחבין צבורים ואדמתכס אילטריך דלא נמעט מלביהך . והרמב"ם סובר כאב"י ולהכי אפילו ק"פ לאו כק"ג שפיר מייחבין צבורים . וח"ש כל פסקיו ודו"ק :

דף מ"ט תוס' ד"ה כגון שהיתה עידיתי מהרש"א שס' ואפילו לפירש"י כו' היא גופא קשיא ר"ל שכוונת החכם להקשות על הגמ' ואיפכא לא מצי למימר . ר"ל

ואם נובל לומר בסיפור ג"כ לא חי ר"ע מהמיר טפי מר' ישמעאל וא"כ מאי ק"ו להקדש וקשיא על הגמ' . זה כוונת החכם לפי פירוש מהרש"א . ויתרנו בחוס' שלא נובל כלל לומר חיפכא דכ"ע מודו דאינו לרדך לקנות אחרים אלא נותן מה שיש לו ודו"ק . וישן כי רבים וכן שלמים טועים בכוונת המהרש"א לכן כתבתי בקיבור ודו"ק :

קידושין . מחותני המפורסם הרה"ג מו"ה יצחק סירווינטער . הקשה לי על מה דאיתא (ד' כ"ה) שעמד יולא לחירות כד"ד ראשי איברים וי"א חף בסירוס . הא סירוס לאו הוא בחורה . לא תעבו בארנכס . וא"כ לקי עליו . ואיך עמד יולא בסירוס הא קי"ל דאינו לוקה ומשלם . ויולתהו שיואל לחירות הוא החטלומין . והגיד לי שהמקנה הקשה זה ויתרן דאיירי בסירוס שלא נסתרס לגמרי ולא לקי עליו . וזה דוחק גדול ומוזר רצה להוכיח דהעבד הוי כמחוקק מעצמו . ואני היראתי דאיירי בסירוסו בשוגג ורבי יסבור כה"ק צ"ק ד' כ"ה גבי שהי' רבו רופא ואמר לו עבדו כחול לי את עיני וסמאה דיואל לחירות ולא כרש"ג דסבר דבעינן דווקא שיתכונן לשהתה רק דאפינו בשוגג נמי יולא לחירות . וגבי חייבי מלקיות שוגגין יסבור כר' יוחנן בכתובות (ד' ל"ה) חייבי מלקיות שוגגין ר' יוחנן אמר חייבין וסילכתא כוותי' . וכה"ג מיידי נמי בסירוס .

בזיר ד' כ"ט תוס' ד"ה אלא . שהקשו למה לא הקשה הגמ' הא קאביל טריפה דמליקה מן העורף וכו' . ותמוז הא הגמ' מקשה קושיא מנבילה שהמור יותר . וז"ל לתרן דאיתא בחולין דאפילו למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה עכ"פ נחירת או נקיפת הסימנין בעינן . ולכן יש ג"כ טריפות אפילו למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה . ולכן הקשו החוס' למה לא הקשה הגמ' מטריפה . והא טריפה קא חבל מחמת שזירת המפרקת ולא יתורן חף בתירון הגמ' אין שחיטה לעוף מן התורה :

דף מ"ט ע"ב תוס' ד"ה ועל חצי קב . משמע משה מחוס' דלא מטמא בחצי קב ח"כ שבה מרוב מנין או רוב בנין . ולכאורה הוא סותר למ"ש (ד' נ' ע"ה) ד"ה רבא דשם משמע דלא בעינן רוב מנין כלל וכן תמה הלח"מ צ"ב מהלכות טומאת מת על דברי תוס' דסתרי אהדדי . ולענד"ג לתרן דלא קאמרי החוס' ד"ה ועל חצי קב . דבעינן רוב בנין או רוב מנין רק דבעינן שיבא מרוב בנין וכו' ר"ל שיבי' רובע הקב עלמות מכל עלמות שהי' ברוב בנין או רוב מנין . ומ"ש תוס' (ד' נ') דלא בעינן רוב מנין או רוב בנין ר"ל דלא בעינן שיבי' בהחצי קב עלמות שהי' בהן לצד רוב בנין וכו' ויהיו העלמות שלימין . נמלא שיש ג' חילוקים הוכח שיש רוב בנין או מנין וכל העלמות שלימין טמא אפילו על פחות מחצי הקב . והוכח שיש קצת מכל עלם של רוב מנין או בנין אזי בעינן חצי הקב דווקא . והיכי שהעלמות אינן מרוב בנין או מנין אפילו חצי קב אינו טמא . ולא סתרי דברי תוס' אהדדי :

סימנה (ד' ל"ה) סימן אמת לצדו לוי' . והקשה נכד הגר"א ז"ל הלא לא נמלא זה הסימן בגמ' ואמר שט"ס הוא וז"ל לכד צ"ק . ור"ל סימני הכותב שאמר ר' יוחנן משום ר"י דהיינו כאן זהו אמת . ונכד

זזה מוכח מנגמרה (דף י"ח) : צעי רבא חיי נזק לרוביה
 מנפשו משלם או מעלי' משלם : לקרן מדמינן לה או
 דלמא תולדה דרגל היא : והנה נדקדק הלשון שבקרבן
 אמר מדמינן ליה : ורגל אמר או דילמא תולדה דרגל
 היא : למא לא אמר ג"כ לרגל מדמינן : או נימא
 בהריוויהו תולדה דקרן היא תולדה דרגל היא : חלל
 וודאי מוכח דרבא קרי ליה תולדה דרגל : חלל מיצעי'
 ליה חס מדמינן לי' לקרן ודו"ק כי קלרתי :

ברך ח' : הוס' ד"ה חירי וחירי : ע"ש שהחריך לפרש
 חיר נקרא ציטונית כסלא הי' לו עידיה כלל :
 לכן דחק לפרש דמיירי שיש לו עדיה ע"ש : ומלשון
 רש"י שכתב חירי וחירי שלא היתה לו עדיה : ולא
 סייס הוצח ומכרה : משמע דמיירי שלא הי' לו כלל
 ויפיל ע"ז קושיות התוספות חיר קורא אוהו ציטונית :
 ולענ"ד נראה להרץ : כי נדקדק לשון הגמ' דקאמרה
 דשוויא ציטונית שלו עדיה דעלמא : ולא קאמר הגמ'
 לעדיה בלמד שזו משמע שהוא שוס ממש : משא"כ
 כשאמר כעדיה דעלמא בקף הדמיון משמע שאינו
 שוס ממש : רק גרוע מעט וקרוב לעדיה : ולכן
 קוראו אוהו ציטונית : יען שכיח שוב מציטונית דאחרני
 והוא קרוב לעדיה אך חינו שיה לעדיה : ולכן יטול
 צ"ח מהיצבוריה ולא מהציטונית כי הס כמו עדיה
 מה שאין כן כשציטונית היא שיה לציטונית דאחרניא לכן
 יטול מציטונית : והא דקאמר לא שיה ציטונית כעדיה
 דעלמא כ"ל שחפילו קרוב לעדיה חינו רק כמו ציטונית
 דעלמא ודו"ק :

ברך ט' ע"א בהוס' ד"ה רב חסי ספוקי מספקא
 לי' : והקשה התוספות ע"י פירוש ראשון של
 רש"י : מנ"ל שהספק הוא חס כיוצאים דמי או
 בלקוחות דמי : דלמא הספק הוא חס בנקוחות
 באחריות או שלא באחריות ע"ש : ונראה דחו פירש
 ראשון של רש"י : ולענ"ד נראה להרץ דרש"י דקדק זה
 בלשונו : ברש"י ד"ה רביצי בקרקע יחזור לו רביצי
 חלקו או קרקע או משעה : משמע מרש"י דהצריחה
 הוא ציד היורש ליהן או בקרקע או במשעה : והנה
 לכאורה הוא היסד מלשון הגמ' דקאמר ורב חסי אמר
 נוטל רביצי בקרקע ורביצי במשעה : משמע מהגמרא
 שהצריחה הגוי צמי שנוטל : אך באמת רש"י שפיר קא
 מפרש שהצריחה הוא רק צמי שנוטל ולא צמי שנוטל :
 כי חיר הוא הספק : חס הספק הוא חס הוא לוקח
 באחריות או שלא באחריות : חיר יהיה הצריחה ציד
 הנוטל יטול דווקא בקרקע הלא יוכל לפרוע לו במשעה :
 כי הוא כמו שגמלא מוס במקחו (עיין הוספות ד"ה רב הונא
 שיוכל לסלקו במשעה ע"ש) : ואם הספק הוא חס הוא יורש או
 לוקח חיר יהיה הצריחה צידו ליהן : לו משות דווקא חס
 ירלה : כי מה שנוטל הוא מהמ' ספק שהוא יורש והס הוא
 יורש יטול בקרקע ולא יוכל לדוחקו כלל שיהן לו דווקא
 משעה : לכן הכך רש"י לשון הגמרא שהגוי בהעתן שאם ירלה
 יוכל לסלקו או במשעה או בקרקע : ונראה הוכיח הגמ'
 שהספק הוא חס הוא כיוורש או בלוקח שלא באחריות :
 ובצריח ליה שחפילו הוא יורש יוכל לסלקו במשעה
 כשצרת ההוספות שיכול לאמר כי לבצע חוב גמי כיידי
 מסלק במשעה : ויכול לסלקו בקרקע כמו יורש שיוכל
 לסלקו בקרקע אך חס הי' הספק חס הוא : לוקח באחריות
 או שלא באחריות : ולא יורש הוא ח"כ חיר יכול
 לסלק לו בקרקע חס ירלה ליהן שפילו שלא ירלה היורש
 ליטול

בדף מ"ב : בג' מקומות לכדו פיו לאותו רשעי וגוי' הוא
 בד' מ"ו ר' יוחנן משום ר"י כל שאינו מוגה ודפח"ה :
דף מ"ה אמר רביי רבינו כגן עזאו בשוקי עבריה :
 תהא הסוה מרבנן וקצעי מיני' בני מתיבס מודדן
 לו מן התחוקו כו' ע"ש בפירש"י : והקשה התוספות
 על רש"י הא רביי גופא פשט יו' התיבות : ונראה לענ"ד
 דרביי דח"ל התיבות : לא אמר להם רק התיבות לבבוע
 הצעיר ולא אמר בפירוש הפשיטות ובצרות בני ישיבתו
 דהכי פשט להו דפניגי או הוי כעמון או לא הוי כעמון :
 ודחי הגמ' דרביי פשט דלכ"ש כעמון הוי מין צמינו : ורק
 דקמיפלגי לגבי מעשר או הלכה כר"י דפטר עמון ע"ש :
 ומבוס הכי פסק הרמב"ם דלא כסבריה : ורק לפי
 שרענו בני היבועה דרביי פשט חופכה : דמין צמינו הוי
 כעמון ומודדן מן העליון : וגם מה שהקשה הר"מ
 (בהלכות רולת) : דהכי איצטריך דהסוה מרבנן דילמא
 הוי לף ואין מודדין לא מן העליון ולא מן התחתון
 הא לא איפשיטא כדפירש"י בס' וליך פסק דמודדן מן
 העליון : ובכ"ז תיך דלקח מן המטנה דדווקא לף על
 פני המים כדקתני במתניתין הוי לף ולא דבר תחת :
 וזה דוחק הירושלמי פשיט להיך מהך מתניתין : הלא
 יש לומר דהרמב"ם חיל לשיעתו דפסק (בהלכות ח"ט
 פ' י"ד ה' ה') גבי מור : בה' שרץ לף על גבי שרץ :
 דבטומאה ענה היא וטורח דהוי כלף על פני המים :
 ובהך הכ"מ סס דכן הי' גירסתו צמור (ס"ה) להיך
 מנייבס שלנו : וכיון דההס כהרעא סמיכתא שרץ על
 גבי שרץ : והוי לף על מים ומש"ה הכי נמי גבי מת
 על גבי מת נמי כטומאה סמיכתא דמי : ולא הוי העליון
 לף : דכחדה חשיבי צ' המתיבס מוש"ה מודדן מן
 העליון : וכמו שרץ על גבי שרץ הלף על גבי מים הוי
 כחד שרץ על פני המים : כן מת על גבי מת המוגה
 על הארץ נמי כחד מה הוא ולא הוי העליון לף : והאכתי
 סמך הרמב"ם גפסוק גנד הירושלמי לפי גירסתו צמור
 ודוק היטב : כי נכון :

ב"ק ד' ב' ע"ב : הכא מאי תולדותיהם כיוולא בהס
 או לאו כיוולא בהס : עיין פ"י שהקשה בהס
 העולם : חיר הוי ס"ד לומר בתולדותיהם לאו כיוולא
 בהס : ח"כ מאי קאמר המשנה לא הרי השור כהרי
 המצעה וכו' : כלומר למה נכתב כולהו לכהוב חדא
 וליף חירך מנייהו : וע"ז עבד הלריכוהא : ומאי
 קושיא הא חילטרין למכתב כולהו שאם לא הי' נכתב
 חלל חדא : למשל קרן והאיך לא נכתבו : וח"כ
 הוי תולדות כיון דלא כתיבי בתורה : ואם שהתולדות
 לאו כיוולא בהס הוי מחולקוס בדינס ע"ש שחירך :
 ולענ"ד נוכל להרץ בפשיטות בסבר הגמרא שגם לבצע
 המשנה מספקא ליה : חס תולדותיהם כיוולא בהס או
 לאו : ובדרך חס הגמלא לומר קאמר : היינו שאם
 תולדותיהם לאו כיוולא בהס חילטרין למכתב כולהו
 צוודחי : אך חס תולדותיהם כיוולא בהס למה חילטרין
 למכתב כולהו : ע"ז תיך לא הרי כו' : כלומר דלא
 ילפינן חד מחצרי' : כי לכל אחד יש לד קולא וחומרא :
 וכסוגיא זו חיהא צמחה (פרק כלל גדול) גבי ידיעות
 מחלקות : או הפרשות מחלקות : ובדרך חס תלמי
 לאמר קאמר ע"ש :

דף ג' ע"ב : לרבא דקא מיצעי לי' אחמו קרי ליה
 תולדה דרגל : לפוטרה צרה"ה : עיין להס
 משנה שהקשה מאי קשיא ליה להגמ' : דלמא לא קרי
 ליה רבא תולדה דרגל ע"ש שהחריך : ולענ"ד נראה

ליטול קרקע הלל הוא דינו כמו שנמלא מוס במקחו ומחויב לשלם לו במעות דוקא אם יש לו: כמו שכתבו החוספות חלל צוודחי אין הספק רק אם כיושב או בלוקה ודו"ק:

דף כ"ז רש"י ד"ה למקח וממכר שביד המוכר לתת לו חיוב שיראה וכו' ע"ש. ולכאורה קשה למה הלה רש"י דוקא בהמוכר הנל גם הלווקה יכול לחזור בו שלא ליקח מהמוכר כ"ח חציות גדולות. ולענ"ד כיון רש"י בזה לתרץ קושיות החוספות ד"ה ואיכא ע"ש. שהקשו החוספות וגימא הדמים מודיעים חי דמי כדא חו דמי חציות. ע"ש מה שהירלו בחירוק השני ח"ל שמכר לו כ"ח חו חציות שיה מאתים זוז ולא שייך בזה הדמים מודיעים. והקשו עוד החוספות הלל בל"ה וכל לחמר לו קבל כד"ך חו חציות במעות. והירלו דמייירי שיש לו דמים דלזו לא וכל לחמר קבל סחורתיך בעד הדמים. והקשו עוד לספרים דגרסי חי חיתניהו הגי זוזי ומשמע שחם אין לו הנכו זוזי ח"ל שיש לו זוזי אחרניהו אין לריך ליתן. לריך לאוקמני' שיש הלווקה מעות המכר והקנה לו חבז קרקע וכו'. ולענ"ד תירץ רש"י בק"ל לכונו היינו שמייירי כאן שמכר לו כדים חו חציות בעד מאתים זוז. שלא שייך כאן הדמים מודיעים. ולענין זה הוא נפקא מינה בחם בלקח מהמוכר חציות ורובה שהמוכר יתן לו הסחורה היינו חציות גדולות בעד ר' זוז. יכול המוכר לחמר לו לא חתן לך רק כדים ואם אין רובה בטל המקח:

דף ל"ג ע"ב בגמרא שחסי מה שעשה עשוי. ע"ש כל הס גי' ועיין ברמב"ם (פ"ה מהלכות נזקי ממון) ועיין לחם משנה שם שהמה על הרמב"ם. שלא כהב לדין דמגביין במויק שעבודו של חבירו וגם בדינא דגרמיי בחייב גבס פחת שחיטה גניזוק ע"ש. וענ"ד נראה לתרץ דהנה סברה הנמרה חי פשיטא מהו דתימא חסם וכו'. אבל בעימא לחייב קמ"ל דגם בעלמא פטור. נמלא שחין הכרח למחן דס"ל בעלמא מויק שעבודו של חבירו חייב שחיב ג"כ כאן. וחלככה איכא למימר כסברה הויה אמינא של הגמ'. ומה בשמשע מהגמ' שחם דינא דגרמיי חייב כש"כ בהא דחייב (עיין בלחם משנה). גם זה חינו מוכרח לענ"ד. כי פירוש הגמ' הוא גמי רבה אמרה. ר"ל ולמה ליה לאידך ע: מויק שיעבודו של חבירו בעלמא. ומתוך הנמרה מהו דתימא דתימא חסם הוא דפטור. אבל היכא דחפר בורות שחין ומערות בעלמא לחייב קמ"ל. דהא כחל כמחן דחפר בורות כו' ר"ל וכיון דלסברה רב הונא זריס דרב יובב דמיה חו פרייתח שחטו מה שעשה עשה. גמזיק שיעבודו של חבירו בעלמא. נמלא למידין מזה כמו שבכחן דמיה לחפר בורות כו' והפ"ה פטור. הוא הדין בעלמא דפטור חפילו היכא דחפר (וכו' לפיטורו שירמה כאן לפלמא). אבל אין הברה מזה למחן דס"ל בעלמא מויק שיעבודו של חבירו חייב. חו דינא דגרמיי שחיב כיסבור בשוהט בהמה המושעבד לחבירו שחיב. דהא היכא למימר זיקח בעלמא שקני מינה. וזה סברה הרמב"ם בנח כחז דין הנ"ל והבן. ועיין בחוספות ע"ה ד"ה וסבר רבי שמעון ע"ש דנוכל לחמר ג"כ הסברה בהיפוך ודו"ק:

ברך ל"ה י שור שהיו יודף חמר שור חמר וכו' המוליא מחבירו עניו סחלו' עיין בפ"י שהקשה קלא קמ"ל פגח נזקא קשח ומתיתוסן מייירי בהמין

כדמוכח מהגמרא וח"כ חפילו יודה המזיק שבוזו הויק עכ"ז הויה מודה בקנס ופטור. עיין שם מה שחירך. אבל לענ"ד נראה לתרץ ע"פ מאי דתיחא בגמרא (ד' מ' ע"ב) חלל הכח במאי עסקין כגון דחקדים דינא והפיס. ועיין בעמוד ח' בהוס' ד"ה ולימא ליה. עיין פ"י שם. והעולה משם דהתירוק דחקדים צי דינא הוא גם על קושיא דילמא מ דינא ומפטור. דכשפטור הצ"ד מקודם חז לא שייך מודה בקנס וחייב ע"פ עלמו. ואם כן ממילא מהורך קושיא הפ"י. דמייירי שהפטור צ"ד. וחז מחולקין המזיק והניזוק ואין פטור המזיק חת עלמו רק ביענה בשלש לקח. ודו"ק כי קלרתו במוכן:

ברך ג"ז ע"ח בהוספות ד"ה קרנח צעי לשלמוני חבל בהיח ק"ו דחין עניו השיפה. קשה דפיק השירל וכו' חכתו יש עליו תשובה וכו'. עיין פ"י שהקשה שם קושיא גדולה חיד נוכל להקשות מה לפ"ש כן משלם השלמוני. כפל בטוען טענה גבז בחונס חלמר בצואל. שהרי בצואל נופח חי לחמר דפטור בגניבה וחלודה שייך צי' טענה כפל חפילו גניבה בחונס ע"ש בהלריך. ולענ"ד נראה לתרץ דהנה לכאורה דין זה של טען טענה גבז לא נחמר רק בש"ח ומגלן בשהר שומרים. והנה בש"ש ילפינן מש"ח כדיליף הגמ' חדח מחבירו לפנין שבועה (בב"ק דף ס"ג ע"ב בגמ'). ומגלן בשבועה ע"ש. וכמו דינוף ש"ח מש"ש לפנין שבועה ג"כ יליף ש"ש מש"ח לפנין טענה גבז. אבל בצואל דנח חשכתן לא קרח ולא ג"ש. ומגלן כלל כיוטן טענה גבז בצואל. כי זה נוסח הירוש הוא וחין לך צו חת חידושו. כי זה הוא קנס מהמת. בעבר על שבועתו במשמעות הגמ' ודו"ק:

ברך ג"ז ע"ב תוס' ד"ה נמלא. עיין במהר"ם ס"ף שהקשה על הגמרא דילמא חו דחי צעי פטר נפשי' בשבועה היינו בטענה גבז. בצעלים ע"ש שהלריך ו-נה עיין קתה החופן (סימן רל"ח סי' כ"ח) לפנין שחיטה בצעלים שהיחא חחי' מוחספות ריש מרובע ד"ה ומה ליי למיחר. דכרצו דכפל ושבועה אחד. וכל היכא דליכא כפל ליכא גמיי שבועה וח' כ לפי סברה תוס' דליכא כפל בעין זה בטוען טע הגבז ח"כ גם שבועה ליכא. וח"כ חמאי קחמר הרניי משלם חוינו נכשע מכלל דחי צעי פטר נפשי' בשבועה הלה חינו נכשע עניו כולל (ועיין חוספות דבור המהחיל ילאו קרקטוה דף ס"ב ע"ב):

דף ס"ט צונויא דלנועין ור' דוסחי מנהרש"ח שם על רש"י ד"ה רבי יוחנן סחמא אחרניהו חכמה כהב. ומה"ט גמי הלי המקשה הג"ל דר' יחדרי' בהא ד פכית למתיתוסן משם דקשיא דריהו' חלדיהו ע"ש. ר"ל דכשחירך הגמ' ע"ה שם לא תימא כל הנקט חנח כל המתקט. לא חי' יכול להקשות דרבי יוחנן חדרבי יוחנן גבי חחין שחלקו. כי הייתי יכול לתרץ ולטעמו' דכל הנקט קחמר. חו ר' יהודה צוודחי כל הנקט קחמר דחם. כל המתקט קחמר חס כן קשיא דר' יחדרי' ע"ש. חלל צוודחי כל הנקט קחמר וחיפוך. וח"כ חיד קחמר לטועין ור' דוסח חגרו דבר אחד. חלל ר' דוסח כל המתקט קחמר. חלל ל"ל לטועין ורבי יהודה חמרו דבר אחד. וח"כ מוכרחה להפיק בני דברים וזה דוחק גדול. וח"כ לא הקשה היכף דר' יחדרי' כי לא היה יכול לתרץ בחופן חחר' חבל חו' ככהכך דר' יחדרי' הקשה כן למה מפכיה דר' יחדרי' ויבחר עדיין הקושיא דרבי יוחנן חדרבי יוחנן. חלל הקושיא דרבי יהודה

יהודה חרבי יהודה לא הקשי כפרש"י משום בקיעת הנוד דר' יוחנן כל הנלקט קאמר וסחמא אחרינא חשכה וזוה הסברה החדשה דרבי יהודה משום בקיעת הנוד אחי ספיר הכל ודו"ק :

דף ע' ע"ב חספות ד"ה לענין שבת . ע"ש מה שהקשו ומה שתירלו שזה רק לפי סברה המקשה . אבל לפי האמת חפילו שלא אמר בכ"מ שחלה הנוח פטור משום דרבי חבין . וח"כ לריך עיון ברמב"ם ז"ל שפסק כר' חבין בפ"ג מהלכות גניבה . ופסק דווקא בחומר בכ"מ שחלה הנוח פטור משמע הא בלאו הכי חייב . והלא לר' חבין חייב בלא ה מחמת שעקרה לורך הנחה ול"ע :

ברכה קי"ד בסוגיא חס החילוק בין ח"י לישראל חס ה"ח בנגב או בגזלן . הנה דעת הטור (בסימן שס"ח) ידוע החילוק שבין ח"י לישראל חס הוא בגזלן דווקא . אבל בנגב הוא לעולם יחוש . ואחריו נמשעו (הש"ע והסמ"ע והב"ח) והרבה ראשונים ע"ש . אבל הש"ך הרבה להקשות כמה קושיות על הטור והעלה בהיפוך ע"ש . אך נראה לענ"ד להרץ שיטת הטור ושאר פוסקים ההולכים בשטחו . דהנה המרש"א שס בד"ה חס נחיש על פירש"י כתב . ואין להקשות דח"כ אמאי לא פריך בפשיטות מההיא דעורות לרב חסי ע"ש וכו' . והירך דחיכה למימר דהך מחניתין דהכא חיירי בליסטים ישראל וכו' . והך דעורות חיירי בנגב ח"י . נמלא לפי המרש"א אחי המחניתין כר"ש . וכתב עוד שס ומיהו לא צבי תלמודא למיפליג וכו' . כיון דחיהו לא מיפליג וכו' . אין סברא נמי לפלוגי בין ח"י וישראל ע"ש . והנה זכינו לדין דהטור נמי ה"י קשה לי' קושית המרש"א דאמאי לא פריך בפשיטות מההיא דעורות לרב חסי אבל לא ראה להרץ כהירן המרש"א דהמתניתין אחי כר"ש דלא כל גלוקמיא מצני' כיחידאי . לכן תירץ בחופן אחר דהיינו דהחילוק בין ח"י לישראל הוא רק בגזלן . אבל בנגב אין חילוק . והמשנה חיירי בגזלן וכרבנן דאמרי בגזלן ח"י מסחמא חינו מישא . דמשנה דעורות מיירי בנגב ח"י . והנה מה שהקשה הש"ך קושית ח' . דדוחק לאמר דליסטים דמתניתין מיירי בגזלן כי לא משמע הכי בגמרא ע"ש כי הגמ' פריך חי ר"ש קשיא גנבי נוכל להרץ כי לא הקשה הגמרא חי ר"ש קשיא גנב . היינו נטלו לסטים מחמת שסברא פשוטה שלסטים היינו ח"י גנב . כי אדרבה בשארי מקומות מלינו שלסטים היינו גזלן (במסכתא עכו"ס דף כ"ו) . תא חזי מה בין גנב חו"ל ללסטים דח"י ע"ש . אלמא יש חילוק בין גנב ללסטים . אבל הגמ' הקשה כאן מכה הברת שלסטים האמור כאן הוא גנב . כי לא נוכל לפרשו גזלן מחמת חרי גזלן למא לי . ומה שחירך בלסטים מזוין לא שחירך כאן פירוש אחר משארי מקומות . רק דהכי מתרץ הגמרא הפירוש כאן כמו בשארי מקומות שלסטים היינו לסטים מזוין היינו גזלן אבל חרי גוונא גזלן ודו"ק : וקושית ב' שהקשה הש"ך . שהיא דוחק לפרש שהמתניתין דעורות חיירי בח"י . הנה הוא מוכרח לפרש לכולי עלמא הכי . מחמת קושית המרש"א . למא לא הקשה על רב חסי . ואין זה דוחק דהכי נמי מלינו במקום אחר שנין ח"י צטמאה וישראל צטמאה צפרק הטור והרוטב ע"ש . וקושית ג' וקושית ד' שהקשה ח"י היכי צבי למיפשיט חס דנגב כגזלן דר"ש הא מיירי בגזלן ישראל . ובהא חפילו רבנן מודו נפי שיטת הטור וכן מאי פשיט חס מפני כבוד חביהם וכו' . הא מיירי

צוודחי ישראל . וח"כ חפילו רבנן מודו כשיטת הטור . נוכל להרץ כי כל קושית הגמרא (בדף קי"ד ע"ב) הוא רק לרבה . וכן הפשיטות הוא רק לרבה כי לעולם נוכל להרץ דמיירי בידוע ע"ש . ולרבה ליכא החילוק בין ח"י לישראל כשיטת המרש"א . וח"כ ראה הגמרא לפשוט ספיר . וכן מטיק הגמרא מפני כבוד חביהם ספיר כי הכל הוא לרבה ודו"ק . ומה שהקשה הש"ך . מרש פרק לולב הגזול ל מ קאמר ל"מ שאלו דלאו ידיה ע"ש . אלמא דסחם גזילה חפילו בישראל לא הוי יחוש בעלים ע"ש . נוכל להרץ דהנה הר"ש ספיר קדייק דהלכתא כעולם דחי לרבה ליכא שום יחוש וחפילו בישראל כשיטת המרש"א . שרבה לא שיך שום חילוק . אבל על הגמרא עלמא יש להקשות אמאי לא הוי סחמא יחוש הא מיירי בישראל . ונוכל להרץ דהנה בסוגיא דמיובה (דף ס"ו וס"ז) חיתא במסקנא (וכן פסק בשו"ע) דחוש לבד לא קני . אבל בנטלו לסטים חס המורו להכי קני מחמת דחיכה יחוש ושינוי רשות . וגבי עורות להכי קני מחמת דחיכה שינוי חס (ב"ק דף ס"ו ע"ב ע"ש) וח"כ בלולב הגזול דליכא רק יחוש לבד להכי לא קני :

ובזה מחורך נמי קושית הפ"י על הטור . שהקשה לשיטת הטור ח"ך כתב הר"ש לרבה לא קני יחוש כלל הא בישראל כ"ע מודי ע"ש . ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי וק"ל :

בב"מ בדף ב' הו"ס ד"ה וליחוי זוזא ממאן נקט ע"ש שכתב . ובחסם דחק רש"י לפרש כן וכו' ע"ש . ונראה דעת רש"י שמה שאמר רש"י שלאחר שילא מקחו מידו כשקיבל המעות רק מאחד נאמן . חינו ר"ל נאמן לגמרי כי יוכל עליו קושיות הר"ש ע"ש למא יחא נאמן יותר מעד אחד דעלמא כיון שילא מקחו מתחת ידו . אבל דעה רש"י שיש לו נאמנות אחר שילא מקחו מידו כיון שלא קיבל המעות רק מאחד . ר"ל חס הוא מוכר אחד . הנאמנות הוא לענין לחיובי שבועה ואם חס שני מוכרים חזי הנאמנות הוא חף להוליא ממון על ידיהם . אבל מה שלא נראה לרש"י לקיים גרסה הספרים ולא ידע . ויהי' הפירוש שאם ידע המוכר הי' פוטר ומחייב שבועה כפירש החוספות . שדעה רש"י שכיון שקיבל זוזי מחרווייהו . וגם ילח המקח מתחת ידו שוב חינו מדקדק בדבר ולא יכול לידע כלל וחינו יכול לחייב ולפטור שבועה . כי דבריו חינו מטלה ומוריד כי חינו יכול לדקדק כלל . דוק בדברי רש"י והמלא כדברי . וזוה מחורך קושית הש"ך על הב"ב בש"ע ח"מ (סימן כ"ו ס"ק י') שרלה הב"ב להוכיח מרש"י דלא כהש"ע . שחפילו בשני דינים חונס נאמנים לאחר גמר דין . והקשה שס הש"ך ח"ך עולה זה על הדעה ע"ש . ומה שכתב רש"י שלאחר גמר דין חינו נאמן היינו שאינו נאמן כבי חרי כמו קודם גמר דין שנאמן כבי חרי . אבל אח"כ חינו נאמן ר"ל כבי חרי אבל נאמן כאחד . וממילא בשנים נאמנים חפילו להוליא ממון ע"ש . ולפי שהוכחתי דדעה רש"י שלאחר שילא המקח מתחת ידו אין לו נאמנות חפילו כאחד מחמת שאינו מדקדק . וח"כ חפילו שנים חונס נאמנים . כי כל מקום שנים מחייבים ממון אחד מחייבו שבועה ודברי הב"ב קיימים :

ברך הכל ע"ב ברש"י ד"ה חלו וחלו באם לידי שבועה שוא שהקשו המפרשים . הא"ך באים חלו וחלו לידי שבועת שוא הלא לא בא רק אחד . ותירך שס

שחין לו זה פחות מחלי' . וזה לא הי' ס"ד דמקשה
 שיתפס ח"ב בצנד הצירו כשחצירו תופס כולו . רק
 כשם לא"ש הלך במקלת או הוא תופס לאמר כולה שלי .
 לכן פריך וכו' מאחר שזה תופס וזה תופס שבעה זו
 למי וע"ז הירך ר' יוחנן שבעה זו תקנת חכמים היא
 ר"ל דחשבו חכמים גם אם יתפוס האחד כולו ישיה
 הצירו חוקק והולך כו' . ולכן מקשה אה כ וימא מיגו
 דחבור אממונא ר"ל כיון דחיישינן להכי שיתפוס גם
 אם חין לו זה כלום ח"כ הוי חבור גמור . וח"כ
 נימא מיגו כו' :

ברך ו' ע"ב ברש"י ד ה כל מעשה צ"ד כו' שהרי
 חין מקיימין השער אלא בפני בע"ד . עיין ברש"ל
 ומכר"ס סוף שהקשו על רש"י שאינו חלוצה דהלכתא .
 אך המעיין ברש"י ב"ק (דף ק"ב) הלכתא מקיימין השער
 שלא בפני הבע"ד . שפי' כגון שהי' הוא חולה או עדים
 חולים ח"כ רש"י לבעתו אחי שפיר . ומה שהוכרח
 רש"י לפרש כן . ולא פירש כפשוטו עיין צביאורי מהר"ס
 סוף : אח"כ מלאהי צפי' ממש כדברי ת"ל :

ברך י"ג רש"י ד"ה הני מילי כו' והם כתבו בתוכו
 ניסן שהוא ר"ה לשטרות . ולכאורה יפלה מה
 כיון רש"י בזה . ולענ"ד נראה שחירץ קוסית המפרשים
 שהקשו והיפוק לי' הלא העדים נעשו פאולים שחתמו
 על דבר שקר דהיינו על זמן מוקדם . וזהו כוונת רש"י
 דמיידי שהעדים לא היוונו לחתום על שקר רק עשו
 זאת דהיינו שעמדו למשל בחשדי שנת תר"ז וכתבו בתוכו
 ניסן תר"ז . כי סברו שמינין השטרות מתחיל מתשרי .
 וח"כ הוא שער מאוחר וכשר . אך באמה לפי דין
 המשנה במ"י מתחיל המנין מניסן שהוא ר"ה לשטרות
 דהיינו למלוכים . כדאיתא בר"ס וח"כ כשנכתב בשער
 ניסן תר"ז והמעשה הו' בחשדי תר"ז וח"כ הוא מוקדם
 ופסול . אך העדים לא היוונו כלל בזה כי עשו זאת
 ודו"ק . ומה שכתב רש"י שהוא ראש השנה לשטרות
 ר"ל שהאמת הוא שניסן ראש השנה לשטרות :

ע"ב צנמ' ורבנן סברי ממשעבדי הוא דלא גבי מצני
 חורי גבי . רש"ל מחק הגירסא . וכתב ש"ל
 בגירסת הסוס' ורבנן סברי מגבי גבי ור"ל דגבי גם
 ממשעבדי . ומהר"ס ח' הוסף להקשות דאי בגירסת רש"י
 בד"ה ורבנן סברי' אמאי לא מתיב לר"א מצרייתא גם
 דלרבנן דהני בהדיא וחכ"א אחד זה ואחד זה גובה
 מנכוס משעבדים . ונראה לתרץ דסבירא לי' לרש"י
 שזה תלוי בזה אם נאמר שרבי מאיר סבירא לי' שאינו
 גובה הפילו מצני חורין לא נוכל לאמר לרבנן שגובה
 הפילו ממשעבדי שיהי' זה פלוגתא רחוקה . לכן מוכרחים
 אנו לאמר שרבנן סברי שגובה רק מצני חורין . אכן אם
 סבר רבי מאיר שגובה מצני חורין וממילא סברי רבנן
 שגובה הפילו ממשעבדי . לכן לא הולך הגמרא להקשות
 על רבנן לר"א כי מאחר שהקשה על רבי מאיר . ממינא
 נאמר לרבנן שגובה הפילו ממשעבדי כי זה תלוי בזה .
 וזהו מדויק לשון רש"י (דף י"ד ע"א) דה"ס ומשנה
 הדא היא . וכיון דהולך לסיים חבל כשחייב מודה וכו'
 חוקק לאמר לא חיישינן לקניטא ע"ש דכיוון בזה
 לתרץ קוביית האוספות ד"ה הני תרתי . שהקשו אמאי
 הדא היא כו' דהמ"ל בין צמודה בין בשאינו מודה
 פליגי וכו' ע"ש . ורש"י דקדק לתרץ זה במחק לשונו
 שכתב דמבוס דנאמר מחלוקת וכו' וכיוון דהולך לאמר
 חבל כשחייב מודה ד"ה יחזיר ר"ל צדדי שלא נשואו
 פלוגתא רחוקה מוכרחים אנו לאמר שרבנן סברי שער
 שחין

במ

בשם רש"י אלו ואלו באים לג' ואחד מהם נשבע לשוא
 וקילאו במקום שהיו להם להאריך . כי הגם שלשון אלו
 ואלו נראה חבל תימא מאי נפקא מינה אם באים
 אלו ואלו לג' או לאו . ונראה לתרץ דרש"י לשיעורו
 חזיל דסבירא ליה הסוד על הממון הסוד על השבעה
 זולת במקום דנוכל לאמר מלוה יבנה יש לו עליו
 כחב"י ונפקא מינה כמו שכתב הר"ן . אם ח"ל הלוה
 למלוה כל ספק תביעות ישנות וכפר במלוה או הוא
 פסול לשבעה . כמו שהאריכו המפרשים . והנה במקום
 שיוכל לאמר להשתמע עשה לא נחמד על השבעה .
 כמשמע מהגמרא והנה אם תבצע לחצירו או שייך
 לאמר שהתמועי כי הנחבע לא הי' הולך לצ"ד רק
 התובע תבעו לצ"ד ושייך שפיר אישתמועי . חסן
 צידון זה חנוני ופועלים שגניהם באים ליחבע לא
 שייך לאשתמועי כי מה הי' להם ליחבע . לכן דקדק
 רש"י אלו ואלו באים לצ"ד ר"ל שגניהם תובעים ולא
 שייך לאשתמועי . והנה מי שתובע שקר הוא גם כן
 ישבע שקר ומסיק ע"י שיבע אחד מהם לשוא . וזהו
 נראה קוסית מהר"ס סוף על רש"י שכתב בד"ה אימור
 וכו' . וב"א סבור אני הגבתיים כולה תחילה . והקשה
 מי דחקו לרש"י לפרש שכל אחד הוא בעעות . אפילו
 אם נאמר שאחד מהם משקר עכ"ל מודה בן ננס
 כיון דליכא שבעות שוא . חבל לפי מה שכתבתי נראה
 שדעת רש"י שכל הקפידא של בן ננס הוא מחמת שזה
 שטוען שקר הוא בודאי ישבע לשקר . לכן הוכרח
 רש"י לפרש שלפי תרון הגמרא אינו טוען אחד מהם
 לשקר כי כ"א סבור שהוא הגביה תחילה . וזהו נראה
 מה שחמס רש"י בעלמנו בדף ו' דתני ר' חייה וכו' .
 והקשה רש"י למה לא הביא המשנה וכו' ע"ש . ולפי
 דעתו נוכל לאמר דלכן לא הביא המשנה כי חין יביא
 המשנה כי לפי דרכינו זהו הפלוגתא באמת . כי לת"ק
 חבור אממונא לא חבור השבעתא ולכן ננס חבור
 אממונא חסיד השבעתא ודו"ק . ולכן הביא הברייתא
 דמס' רח"י . והנה איתא בשבעות על שרצה רבי לחזור
 מדינא דשניהם נשבעים . וכפירש"י שסי' ולא הניח רבי
 חייה כי אמר כבר שנית לנו כו' שניהם נשבעים נמלא
 שפסק הלכה כן . לכן פריך מצרייתא דעדיף עפי' :

בגמרא דההוא רעיה . הקשו המפרשים . חין
 פריך הגמרא ותיפיק דהוה ליה רועה סא
 רועה לא פסיל אלא מדרבנן וצריך הכרזה . משא"כ
 גולן דפסול מדאורייתא וחין צריך הכרזה . ונראה לתרץ
 דהא דצריך הכרזה אינו אלא משום שהפרסם הדבר שהוא
 פסול . וכן כתב רמ"א בסיומן ל"ד בה"מ' דאם הענישן
 צרכים על עבירתן כהכרזו דמיא . וח"כ בההוא רעיה
 שכל יומא לא מסרי ליה רק בשהדי הוי כחילו
 סיכריזו עליו . כי אם לא שנחמד על כך הוי מסרי
 ליה בלא סהדי . וח"כ פריך הגמרא שפיר .

ע"ב על דאית ליה משחבע . או על דלית ליה משחבע .
 פריך הגמרא וכו' מאחר שזה השום ועומד וזה השום
 ועומד שבעה זו למה . הנה נראה דקדק שלשון
 שבעה זו דווקא' עוד יש להקשות דלמא הקשה חר"י
 ונימא מיגו דחשיד אממונא חבור השבעתא . ולא על
 המשנה גופא . ונראה לתרץ דהמשך כך הוא על פי
 פרש"י דתקנו ב' הלבושות שיש לי זה ואין לי זה פחות
 מחצי' . חולי חין לו זה כלום . חבל אם היה צרור
 לנו שיה' לו קלת . בזה לא הי' צריך ליבע אלא שבעה

ובזה מדוקדק לבון הגמרא שאמר מאי קא חמרת טרחא עפי פורחא כי לפי פשוטו יקשה הלא כל הטורח הו' על הארס כי רבי הלעזר לא נתעסק בלל- חכן לפי מה שפירשנו שרבי הלעזר טרח ג"כ עם הארס בלקיחה הבהמה מדוקדק הלשון טרחא עפי פורחא ר"ל בפעימת הבהמה אך הסתא ארסא מטעמד וכו' ודו"ק: **רמב** שאמר רבי הלעזר עד האי בעתא זוזא דידו סיס ר"ל שאנו לקחנו הבהמה במעות שלי ונתתי לך חח"כ. נמלא שמעת השותפות היית בעלמך העוסק במעות שלי אך השתא שותפי אנו. ר"ל בין בהמעות ובין בהטרחא:

ברך ל"ח בגמרא רב פפא אמר משעת משיכה איחייב לה במזוגותיה ומלקא לה הוי לקי עד שעת חסימה. עיין בחו"מ (סימן ס"ח ס"ק ז' בש"ך בס) שתמה על הב"ה כהנה דהטור נתכוון לאמר דאינו לוקא הוא דמשלם ד' קבין לפרס וג' לחמור. חלל אי הוה לוקא לה הוה משלם. והקשה הלא מצואר בש"ס דבתסימה ח"טג דהו' לוקא משלם וכו' דמשעת משיכה איחייב ליה במזוגות ומלקי לא הוי לקי עד שעת חסימה ע"ש. ועוד הקשה דהא גם על דבר שצוה"ב הוה פטור מלשלם מביס מלקות. האידנא כה"ג דליכא מלקות לריך לשלם. וח"כ למאי כתב הטור דאינו לוקא כדי לחייב השלומין. כיון דלדוקן בלה"ה לריך לשלם. ובכדי שלא להשוות לרבינו הס"ח ח"ו בטועה וכו' אמרתי לתרן לענין הקלושה. דהנה השיטה מקובצת הקשה על תירון של רב פפא למה משלם ד' קבין הלא מזוגות של פרס היא פחות מארבעה קבין. ולמה לא ישלם רק כפי המזון של החמור שנתחייב בשעת משיכה. ותירן יטן שסבר ממנו לדוש הוה כאלו פסק לו ד' קבין נוסף על הסבירות. וח"כ משעה שמסכה מזיתו חדעתה דהני משכס שמלבד דמי הסבירות יתן לה ד' קבין לכן נתחייב תיקף ע"כ הורף כוונתו. וח"כ לפי זה חס התנה עם בעל הפרס שפירוש למשל שיטעה בהפירס מה שיראה והתנה שפירוש שהמזוגות יהיו חלים על המשכיר. ח"כ באופן כזה לא יצטרך לשלם כלל דהכא ליכא למימר ששעה שמסכה משכס חדעתה דהני ליתן ד' קבין נוסף על הסבירות הלא יכול לעשות בה חוזה מלאכה שיראה. והתנה ג"כ שהמזוגות חלים על המשכיר. דלא הוי מתנה על מה שכתוב בחזרה וח"כ חח"כ ימקך וידוש זה בחסימה בוודאי לא יצטרך לשלם כי בשעת משיכה לא נתחייב כלל במזוגותיה. וגם לא היה בדעתו לדוש שנמא שמסכה חדעתה שכדידוש זה יתחייב ליתן לה הצואה לחבול. רק הימתי נתחייב כשחממה ודש זה וחזו ה' בה חווב מלקות ג"כ ונפטר מהתשלומין וח"כ לדקן דברי הס"ח. וגם האידנא כה"ג שמסכה בפירוש שיוכל לעשות בהפירס מה שיראה והמזוגות לא יהיו חל רק על המשכיר ועכ"ז חסור לו לחסוס כי אינו יכול לקנות על ידי בהמתו במצואר במשנה שם (דף ז"ג). וחזו ה' בחיס בני החייבים כאחד המלקות והתשלומין ופטור מבוס קיס ל' בדרבה מיני'. והגמרא לא אמר חללא רק לתרן סברייחא שכתב ה' לוקא ומשלם. ותירן רב פפא דמיירי בהסתא שכירות שהסוכר חייב במזוגותיה ולכן אמר בברייחא ה' לוקא ומשלם. חלל רב פפא מודה דיוכי להיות שלא ישלם בחופן שיבא המלקות והתשלומין כאחד כגון שהתנה לעשות מה שיראה ומזוגות על המשכיר וחח"כ דש בה בחסימה דלא פטור מלשלם. וכמו שכתבנו למעלה. והקשיא השני' שהקשה הש"ך נובל

שחין זו חרות ממטעדי הוא ללא גבי רק מבני חורין ומוכרחים לחמר חלל כשחייב מודה ד"ה יחזיר ולא חייבין לקנוניה. דלא נובל לחמר דכשחייב מודה נמי פליגי ולרבנן לא יחזירי דקביא חמאי לא יחזיר לרבנן כיון שחייב מודה וממטעדי לא גבי כלל רק מבני חורין הו לא חייבין כלל. נמלא שכל השלושה דברים הלוי הכל בדבר אחד מהמת שאמר ר"ה של"מ שטר שאין זו חרות חינו גובה הפילו מבני חורין וזהו שקביא על ר"ה בחדא ודו"ק:

דף י"ד רש"י ד"ה לאשתעויה דינא בהדי'. ע"ש שכתב חו' כן וכן יש לי עליך לתביעה ואני מטעב חוב זה. דכיוון לתרן צוה קושיות התוספות ד"ה דינאי שהקשה מאי נפקא מינה הלא מה שיכול ראובן לטעון טענין אנו. חלל רש"י תירן זה בקיטור כגון שכתוב בו נחמנות מפורש נגד בעלי חובות. ורש"י לשיטתו שפירש בכתובות (דף פ"ו ע"ב) ד"ה ואת הבאים ברשותי משמע שם להדיח שחמנות מפורש נגד לקוחות מהני. שאינו מחויב ליבצע על טענות פרעתיך. ועיין בטור (סימן כ"ב ועיין בחו"מ סימן ק"ד סעיף ד') שכחובה הורף מבעינין אותו תחילה על שלא נפרע וחח"כ מגלגלין עליו שארי דברים ע"ש. ובנידון דידן שאינו לריך ליבצע על פרעון מהמת הנחמנות מפורש נגד הבע"ח. אינו לריך ליבצע ג"כ על שארי דברים. מהמת כי הם אינם רק גילגולים כידועי ועיין עוד בשו"ע חו"מ (סימן פ"ב סעיף י"ה) שהנחמנות לא מהני רק נגד טענת פרעון ולא נגד טענה אחרת. נמלא בנידון דידן כשטוען יש לו כנגדם. הוא טענה אחרת. ולכן הוא בעלמו יכול לטעון ולא מהני הנחמנות ע"ז: חלל כשיבוא שמעון לדין לא טענין חן עבדו כי וכו' רק מהמת גילגול כאשר כתבתי למעלה. חח"כ מלחתי בשיטה מקובצת שכתב בשם הריטב"ח קרוב לזה. חלל אינו מבין בדבריו שכתב שכמה שבוטות יכול הלוה לגלגל עליו ולא הלקוחות. ולא הבנתי מאי טעמא לא יוכלו הלקוחות לגלגל עליו ג"כ במצואר בה"מ סימן קי"ד חלל לפי מה שכתבתי חתי שפיר. ודו"ק כי קציתי:

ברך ס"ט ע"ה רבי הלעזר מהגרוניא זבין בהמה וכו'. חלל זבין בהדי' פלג לי' מעליחא וכו'. עיין ברמב"ם פ"ו מהלכות שותפים שכתב שאפילו שנים שנתנו מעות בשותפות חס נתעסק אחד בלבד צוה הו' כעסקא ונקרא עסקא. ע"ש בלה"מ שביבא דעת הסמ"ג שחולק ע"ז. דזה לא מקרי עסקא כלל רק שותפתי. ע"ש שהאריך להקשות כמה קושיות ולשיטה הרמב"ם מכאויא דרבי הלעזר הנ"ל. שמשמע מהגמרא שה"כ חלקו צוהם בלא שכר טרחה ולשיטה הרמב"ם הוזה עסקא. לכן נדחק ליישב לדעת הרמב"ם שה"כ נטל ג"כ שכר טרחה ע"ש. ולענין נראה לפרש פירוש הגמרא קך שמתחילה לקח ר' הלעזר הבהמה לצדה ונתן חח"כ להאריס למחלה שכר והווי עסקא גמורה. כי לא נשתהף עמו מהעשיות העסק וחיילך לא בהטורה ולא בהמעות וחח"כ זבין בהדי' ר"ל בלקחו ביחד וגם נתנו המעות ג"כ ביחד נמלא ה' הטרחה של שניהם וגם המעות של שניהם. וח"כ הו' שותפות גמורה הפילו לפי שיטה הרמב"ם כי נשתהפו ג"כ בהטרחא של לקיחה הבהמה. ולכן לא ה' לריך ר' הלעזר ליתן כלל שכר טרחה להאריס כי הוה שותפות גמורה. ונמלא מצואר לשיטת הרמב"ם כמו שכתבתי לשיטת הסמ"ג ודו"ק:

נוכל ליישב שהש"ח לא סבירה לי הכי רק בזמן הזה כשדברו בו הגם שאין לנו מלקים אותו על כל זה פטור מהשלומין :

ב"ב דף ז' הוספות ד"ה הוסיפין עיין רש"י במס' עבודת כוכבים ומזלות (דף ז') שכתב כולו זיקין ד"ל תלתא צבא ומזה קושיא על הוסיפות פרק המניח ועיין בצ"ק דאמר רב יהודה ה"י מאן דבעי למיכווי הסודא ליקים מינו דזיקין ואמרי לי' מילי דחבות משמע מזה דכולו זיקין חינו כל הסדר דח"כ גם חבות בכלל ודו"ק :

רש"י ד"ה הכל כמנהג המדינה כוונת רש"י דלא כהוספות ד"ה בגוויל שכתבו שאין להוסיף על שיעור דמהניתיין אך לפחות הולכין אחר המנהג ורש"י לא סבירה לי' הכי רק המנהג מהני שלא לשנות מגוויל לגזית אף שלא לפחות בגוויל וגזית משיעורא ולא דמי להולא ודפגא שהביאו הוסיפות רח"י כי הולא ודפגא רחוי להתקיים לפי זמנם אך כותל של גויל או גזית לפחות מהשיעור הנה הוולאות הרבה והקוים הוא מטע מהומן הקצוע לגוויל וגזית לכן אין לפחות וזהו כוונת רש"י ד"ה זה נותן שיעור כותל הגוויל בשה וגזית חמשה וזהו אך למוחר אך ר"ל דווקא כזה רחוי להתקיים ולא פחות מזה ודו"ק :

רש"י ד"ה באמצע עיין רש"י וכונתו שלא תימא באמצע ממש דח"כ א"ס זה י"ס לו שנים והסני צ' חלקים חינו יכול להיות באמצע ממש ולכן פירש שאפילו א"ס לא דמי החלקים עכ"ל והולאה בשווה על שניהם והטעם עיין בפסקים :

רש"י ד"ה הוה אמינא במסיפס צעלמתי והקפו החוס' ע"ז ג' קוביות והנה רש"י תיך זה במתק לשונו דאין פירושו של רש"י שא"ס הנא אותו ה"י טעום שהי' הפירוש מחילה פלוגתא רק כוונת רש"י שא"ס הנא אותו ה"א פירושו של המשנה הוסיפין שרלו לעשות במחילה של מסיפס כי זהו נמי מחילה מקרי והפילו קצבו בקנין לעשות מחילה יכולין לעשות במסיפס וזהו מהורן קושיא א' ומה שהקבו עוד הא הנא לי' בסופא וכו' נוכל לתרץ כי דבואה אשמעינן פה הפילו שנתרלו בפירוש על מחילה יכולים לעשות במסיפס כי זה מחילה מקרי וזה לא נשמע מסיפא והקושיא הג' נוכל לתרץ פירוש המכנה הכי הוסיפין שרלו לעשות מחילה בזמן אותו ר"ל במסיפס אכן א"ס המנהג דווקא לבנות בגוויל יבנו כפי המסג :

דף ג' הוספות ד"ה כי ראו מאי הוה וכו' דלא חסוק אדעת' וכו' פירושו כי המקשה הראשון כי ראו וכו' ידע נמי כשהקנה עסקנין אך עיקר קושייתו סמוך לקושיא שני' דזה לא חסוק אדעת' שקנו ברוחות ודו"ק אכן לולא דברי הוסיפות ה"י נראה לפרש דקושיית הגמרא הוה דווקא על מ"ד פלוגתא ולא על מאן דאמר גודא כי למ"ד גודא ה"כ כשנתרלו זה לזה הגם שאין כח ביד צ"ד לבוף אך הוה מחוסר אמנה א"ס חינו מקיים דבריו ורבי יוחנן פה לשיטתו צ"מ שאמר צפרק הזה צדברים י"ס בזה מזה מחוסר אמנה אך למ"ד פלוגתא הגם שנתרלו לחלוק אך הוה דבר שאין בו ממש ואין בו ממש מחוסר אמנה :

בגמרא שם ובמקדש שני מפני מה לא עבד אמה ערקסין המשך הגמרא לקודם זה ר"ל ככלה זה הייתי מתרץ כי ע"פ חכמת הגדסה כותל

כל שלובים אמה קאי בששה טפחים אך לא כותל של ארבעים אך לפי שאמר הגמרא קודם שלכותל שזשה ארבעה אמות לריך רוחב חמשה טפחים אך מחמת טפח יתירה נוכל להגבירו יותר מהשיעור המדומה לכן נוכל ג"כ להגביר עד ארבעים ותיך דאפילו הכי כך שיערו שלכותל ארבע אמות לריך חמשה טפחים וכותל ששה טפחים וכל להגבירו עד שלובים אמה ולא יותר ודו"ק :

ע"ב בתוספות ד"ה ה"י הכי כי צנו נמי פירוש עד שיתפלל בה כוונת התוספות שלכאורה לבין הגמרא הוה מנומנס שהיו לו להקשות ה"י הכי לעולם נמי אין יכול לסתור ולא לבון כי צנו נמי שמשמע מזה דווקא תיכף כי צנו מקשה ללא לסתור (ועיין בה"ח סי' קנ"ג ע"ף ח' ע"פ דין מותר למכור כיון שלא התפללו בו) אך על אחר שהתפללו בו לא הקשה הגמרא כלל ה"י הכי כי מאחר שהתפללו בו חנים רשאים לשנות הפינו לפדיון שבויים וזהו מהורן קובית הע"ז ב"ד (סימן הנ"ב ס"ק א') קוביתו על הדרישה והש"ך ג"כ הקשה על הדרישה שכתב שאסור למכור ס"ה לפדיון שבויים קל וחומר מזהכ"ג שאסור למכור והקבו עליו הלא משמע שמתר למכור רק דלא מוזני דירחא דחינשי חבל לפי מה שפירשתי התוספות ג"כ סבירה לי' דאסור למכור :

בדף ד' ע"ז צרש"י ד"ה הלא בשמרא וא"ס שניהם עשאוהו יעשו שניהם שטר' והקשה מופלג אחד לא יעשה לא זה שטר ולא זה כמו שהקשה הגמרא לקמן לא יעשה חזין לא זה ולא זה' ומה שמתרץ הגמרא כשקדם אחד ועשה חזין לכן לריך ג"כ השני ושם שייך התיורן אך ככהן א"ס קדם אחד ועשה יעשה גם השני חזין ולמה לי' שטר' וליכא למימר לריך שטר חולי יפול לתוך רשות של השני ויתישן הדבר שיטבו הרבה זה חינו במשמע כי התוספות בד"ה המקוים הקבו מה מקשה הגמרא לא יעשה לא זה ולא זה הלא לריך חזין לבניהם חולי יפול לתוך רשות ויאמר שלי הם ומדייק מזה שמשמאל הוא בחזקת הוסיפות ע"ש מה שמתרץ דזהו קושיית הגמרא פשיטא ומתרץ הגמרא לא לריכא דנפל לרשותא דחד מנייהו ופירש התוספות דר"ל ששה יותר מהשיעור ויש להקשות לפי זה נשארס הקושיא מה שמקשה הגמרא לא יעשה לא זה ולא זה' הלא לריך חזין לבניהם שלא יכול לרשות אחד וישהא ברשותו הרבה ולריך לתרץ דזה לא חיישינן כלל דזה דבר שאינו מצוי לכן מקשה הגמרא שפיר ולפי זה נראה קושיא הנ"ל על רש"י למס לי' שטר משניהם לא יעשה לא זה ולא זה וא"י משום שמה ישהו ברשותו של אחד מהם זה דבר שאינו מצוי וגרחה לתרץ ע"פ מה שכתב רש"י דציבור הסמוך ולא יעשה לא זה ולא זה' מדקדק רש"י והלא סימן שלא עשה אחד בשלו שאלו עשה בשלו ה"י עושה חזין מבחון משמע מדברי רש"י דווקא היכא שי"ס הוכחה שייך לבניהם כי אלו עשה אחד ה"י עושה חזין מבחון הא במקום שאין הוכחה ה"י לריכוס שניהם לעשות חזין שלא יפול לרשות אחד ויאמר שלי הם וזהו מהורן קושיית התוספות שהקשה אין מקשה הגמרא לא יעשה וכו' הא לריך לעשות חולי יפול לתוך רשותו של אחד ויאמר שלי הם זה חינו כי יש הוכחה שאינו שלו כי חילוי ה"י של אחד הוה עושה חזין וכפרש"י ה"א א"ס ה"י הוכחה הנ"ל כשנפל

בר נחמני לשיטתו בשבת (דף ל"ז) שאמר רבי שמואל בר
נחמני כל האומר שלמה העל חיני חלא עושה וכו'
מר דאתי מדוד דריש ומתקן בזכותא דדוד . ויכול
לאמר שג"כ כיון לזה לאמר בלא נעשה שאשה היתה
רק מלכות דשבתא וקני אותה הנדק ממותו העון שחוב
בספרים ודו"ק :

ברק ס"ח צפרים רש"ס ד"ה כולה זבין ליה וכו'
ובתוספות ד"ה חלא דקרו ליה וכו' . שוין
מהרש"ח סס שכתב לפירש רש"ס שכתב דליכא דקרי
לצית צית ולצירה צירה . קשה ניישב לדבריו הלשון
לצירה נמי קרו צית . וכתב לפי פירש רש"ס לא הי'
כתוב לצירה נמי רק דלצירה קרו ליה צית ע"ש .
ולענ"ד נראה ליישב שס דהכי פירש הרש"ס דליכא
דקרי לצית צית וכו' (דזה הו' אפשר שלצית בלא צירה
לא יקרא צית הרי מלינו צמה מקומות שנקראה צית
בלא צירה) רק ר"ל שלצית השומדת צצירה לא נקראה
הצית צפ"ע צית ולא הצירה צפ"ע צירה רק הצית
והצירה צית נקראה צית . ואם כן נוכל לגרוס נמי
דלצירה נמי קרו צית . ראה לומר שכמו שקורין לצית
הננו בלא צירה רק כשהיא לבדה נקראת צודלתי צית .
כן נמי כשהצית עם הצירה צית נקראת נמי צית :

בפירק ד' ברה"ש סימן ח' . מאן דאמר ברקא הלילה
חבל הפחא מודבין . כתב בשם האלפס
וסוגין כרז יוסף . וכתב הפילפולא חריפתא וחלוי מדתנה
רז יוסף וכו' חבל אין במשמע לשונו וסוגיא ע"ש ולענ"ד
נראה שהוכיחו הר"ף והר"ש שסוגיא כרז יוסף מהא
דקאמר הגמ' מאן דקאמר הפחא כש"כ ברקא הלילה .
וקשה שהם הוא כש"כ למה לריך לאמר זה הא ממילא
ידעינן שברקא חלולה מודבין ולמה לריך הגמ' לפרש
זה . חלה ע"כ כוונה הגמרא משום המסקנא למאן
דאמר ברקא הלילה חבל הפחא מודבין וסוגיא כרז יוסף .
הא חזינן שסוגין כרז יוסף שאל"כ למה ליה להגמרא
למישקל ולמיטרה בדבר שהוא שלא חליפא דהלפתא :

בפרק ט' משנה ע"י תוספות יו"ט שס ד"ה נכסים
בחזקתן . מש שתמה על הכ"י שכתב על הטור
ופשיט הוא ומאי פשיטתה הוא בלא תוספות דהוא
והביא דברי תוספות בזה הלשון וכיון שהנכסים בחזקתן
יכולה היל להורים השבעה לבנים . אע"ג דבעלמא אין
חדם מורים שבעה שיש לו לבניו הכא מורים כו' . ר"ל
כוונתו שהוא להחזיק . ולא אמרינן אין חדם מורים כו'
חלא לענין להוציא חבל לא להחזיק ע"ש . ולענ"ד
נראה דברי הר"י נכונים מאוד שהוכרח להביא דייקא
תירוק הטור כגון דיהוד לה ארעא לכחובתה שאינה
לריכה לישבע . ללא נוכל לתרץ בחירוק התוספות כנ"ל
כי תסו' לא תירעו זה רק לדברי רבי יוחנן שאמר בחזקת
יורשיי בעל . למה לו בחזקת יורשיי בעל תיפוק לי'
בלאו הכי משום שאין חדם מורים וכו' . והא תר"י
דאי לא הוה אמר בחזקת יורשיי בעל רק בחזקת יורשיי
האשה הו' הוה אמרינן חדם מורים שבעה לבניו וכו'
דהא בזה תליא . חבל לר"ל ובר קפרא דפסקין כותיהו
שסברי הואיל והללו באין לירש והללו באין לירש יתנוקו .
וא"כ שניהם יש להם חזקה האשה והבעל כמו שפירש
הרשב"א . ואם שניהם מוחזקים הוה ממש כמו שאינם
שניהם מוחזקים . וזה פשוט כיוון שכל אחד מוחזק כאינו
שניהם אינם מוחזקים וא"כ אין חדם מורים שבעה
לבניו

כשנפל לרשות אחד ויכל לאמר שלי הם . רק אם הדין
נותן שיוכל אחד להכריח את הצירו . גם הפילו הם
אין הוכחה ג"כ של שניהם . ולפיך דקדק רש"י
במשנה לפיך הם נפל הכותל המקום והאזנים של
שניהם . וכתב רש"י מחמת שיכול אחד לבוף את הצירו
לפיך הוא של שניהם . אכן במקום שאינם יכולים
לכוף זה את זה לריך הוכחה דייקא . וא"כ רש"י שכתב
ששניהם לריכים שטר ר"ל במקום שאינם יכולים
לכוף זה את זה . ונמלא שהם יפול לרשות אחד ויכל
לאמר שלי הוא . ובאין הין הוכחה למה לא עשה
חזון כי כהנא לא שייך חזון לכן לריכים שניהם
שטרא דייקא . ודו"ק :

שם דף ס' בסוגיא הקובע זמן לחצירו ואמר לו
פרעתוך בחוך זמנו וכו' ע"כ בתוספות ד"ה
כי הוסיף דלא לערדן . בסוף התוספות שהקשו הא
דפרין לר"ל . הא גם לחב"י ורש"י ג"כ תקשי דמדודו
בהא ע"ש . ולענ"ד נראה לתרץ שהתוספות צ"ח ד"ה
ובה זמנו (כי כך הו' הגמרא של התוספות בהגמרא
ובה זמנו) הקשו . וא"ת נידוק מהכא דלא אמרינן
מינו דפרעתוך עתה . ומתרץ ר"י דלא חשיב מינו
ע"ש . והנה מתחילה נדקדק לבון הגמרא שהקשה על
ר"ל הלמא עביד חינם דפרע בנו זמנו . ויש לדקדק
דילמא הטעם משום מינו ולא משום דפרע זמנו . ויש
ליישב דנדקדק לבון הגמרא . שכן קאמר הגמרא הוסי
דמי חלימא דאמר פרעתוך זמנו פשיטא וכו' חלא
וכו' ולקמן (דף ו') קאמר הגמרא חלימא שבעו לאחר
זמנו וא"ל פרעתוך זמנו פשיטא . ולמה משום הלשון .
וגראה לתרץ שהקשה הראשון דייק מלשון המשנה
בחזקת שתתן משמע תיבך משנגמר הכותל הוא בחזקת
בנתן היינו ציומא דמש"ס זמנו . ולכן לא קאמר הגמ'
חלימא שבעו לאחר זמנו כי מיירי ציומא דמש"ס
זמנו . וא"כ הין לתרץ חלוי הטעם משום מינו כדלקמן .
דהא התוספות הוכיחו שר"ל לא סבר מינו ציומא
דמש"ס זמנו מחמת העז והא ת מקשה הגמרא לר"ל
לשיטתו . נמלא זה הקושיא אינה חלא לר"ל . חבל
לחב"י ורש"י לא קשיא כקושיא התוספות כי נוכל לתרץ
הטעם משום מינו . והם סברי דחפילו ציוס דמש"ס
זמנו ג"כ אמרינן מינו דלא כר"ל . ומה שהיררכו לאמר
הטעם דעביד חינם דפרע בנו זמנו ולא אמרו הטעם
משום מינו דנפקא מינה דחפילו אמר בנו זמן שפרע בחוך
הזמן נמי נאמן . ונמלא מתוך קושיא התוספות ודו"ק :

דף ע"ו . בכל זאת לא העל חיוב בשפתיו . אמר
רבה בשפתיו לא העל הא בלבו העל מאי
קאמר חרן נתנה ביד רשע . וקשה ח"כ העל
בשפתיו שאמר חרן וכו' . וגראה לתרץ שקך פירוש
הגמרא בפיו לא העל הא בלבו העל . כי מאי קאמר
חרן נתנה ביד רשע . ורבה לשיטתו ש"ל שכתב חיוב
לשון קפירה על פיה . אך חב"י ס"ל בלא אמר חלה
כנגד שטן . ונמלא שאמר חיוב דבר שיש לו שני פרושים
והעיקר תנוי במחשבתו אם כיון כרבה הו' כחב"י נמלא
בשפתיו לא העל כי הו' יכול לתרץ שכיון כחב"י אך
בלבו העל כי כיון כרבה ודו"ק :

שם אמר רבי שמואל בר נחמני כל האומר מלכת
שבת חסה ה' חיני חלא עושה רק מלכות דשבת .
וקשה למאי נפקא מינה וגראה דאיתא בספרים שבלמה
בה על מלכת שבת וזמנה י"ח נכוכדנל . ורבי שמואל

לכניו . וסוכרת הסור לפרש חליביוכו כגון דיחד לכ
 ארעה כחכוחתה . ופשיט הוא . ולא זכיתי להבין דברי
 החוספות וי"ט שהביא על דברי הרב על נכסים בחזקתן
 שהוא לדין שיתלוקו ומביא על זה תירוץ החוס' שלא שייך
 לדין ודו"ק : ויש עוד לעיין בזה בקושיית המרש"א ולא
 יתורץ בחירון החוספות . אך יש ליישב זה דהחוספות
 לא הקשו רק לרבי יוחנן דקיי"ל כוותי' נגד רב ושמואל .
 וא"כ יהי' קשיא הלכתא אהלכתא שאין אדם מוריש וכו' .
 אבל מרים לקים ובר קפרא לא קשיא דאולי פליגי עלי'
 דאין אדם מוריש . אך יש לדקדק עוד לשיטת הרי"ף
 שפסק כבר קפרא שהוא רבו של רבי יוחנן ע"ש .
 וא"כ נסתר סברא זו . ויש לדקדק בזה הרבה :

אך נקדים תחלה טרם נבוא לדברי המרש"א . לתרץ
 בטוב טעם קושיית תוס' על רש"י . דלא חשיב
 ספק ביון דלמחרה לא הוי ספק . וראי' מעדים זוממין
 דאי הוי לריבוי התראה הוי מתרינן בכו אע"ג דהמתרין
 חייבן יודעים חס משקרים חס לאו . ולכאורה למס לא
 מלינן להשכוחי . דהויבך בשעת הגדת עדות בלא המזימין
 וכתרו בהם . ואף דחס הי' כן לא הי' נגמר הדין .
 ואם הוזמו קודם גמ"ד לא הוי מיענשי הא אפשר דהתרו
 בהן . והניחוס לגמור הדין ואח"כ הזימוס . ואף דלא
 שכיחא . מ"מ הא מלינן להשכוחי . ואפשר דחס ימתין
 לא מסימני להזימס אח"כ . אך למס הוצרכו החוספות
 להביא מעדים זוממים דאי הוי לריבוי התראה הוי
 מתרינן בכו . דילמא משום הא גופא חייבן לריבוי
 התראה משום דלא משכחת בכו . כדאמר בכחוכות
 עדים זוממין לא לריבוי התראה תדע אימת נתרי בהן .
 אלמא דמשום דלא משכחת בכו לא מתרינן בכו . וא"כ
 אין רא' על דינים אחרים . ולמס לא הביאו תוס'
 רא' מהנהדרין (פ"ו) עדי גניבה בנפש ועדי מכירה
 שהזמו . ע"ש . דעדי מכירה היו לריבוי להתרות בו
 והתראהן היא התראה ספק דהא במכירה להוד לא
 מיקטלי דיכול לומר עבדי מכרתי . ומוס רא' גדולס .
 דבזה מלי להשכוחי התראה . כגון שהיו עדי גניבה
 ועדי מכירה כח אחת . ואפ"ה גם בשתי כיתות דהוי
 התראה ספק נמי חייב . אך נ"ל דאפשר לדחוק ברש"י
 כוונת אחרת . דלכאורה קשה דלמס פירש"י דהתראה
 ספק היא . הא פלוגתא דר"י ור"ל היא ור"י ס"ל דהתראה
 ספק שמה התראה וכדפסק ג"כ הרמב"ם בהלכות
 סנהדרין . וא"כ אין חסרון בהתראה ספק . ונראה
 דכוונת רש"י . דלאו דווקא משום התראה ספק כי אם
 מטעם אחר . (כעין מ"ש החוס' בפ' תמיד נשחט גבי
 שוחט הפסח על החמץ דפליגי שם ר"י ור"ל . ופירשו
 שם החוס' כוונת רש"י דמס"ה הוי התראה ספק לר"ל
 משום דיכול לומר שוגג הייתי) ה"ג ג"כ הא דפירש"י
 סכא דמי יודע . לאו משום דהוי התראה ספק . רק
 משום דהמתרים לא ידעי אי יודעים עדות . רק שיש
 עדות אחרת שיודעין והם העידו להמתרין שיודעין ועל
 פיהם התרו . וא"כ האף יאטרפו שני כתי עדים למלקות
 ובמשנה סנהדרין חנן שואלין את העדים מכירים אחס
 בו התריחם בו . ובמכות ר"י אמר אין נהרג עד שיכיר
 שני עדים מתרין בו . משמע דרק המתרין בלא לירוף
 עדות אחרת הם מחייבין מלקות או מיתה . ואף דאין
 הלכה בר"י דבגמ' אמרו אפילו מותרם מפי עלמו מ"מ
 לריבוי העדים לשמוע ההתראה . כדמוכח מתוס' שם .
 אע"ג דהתוס' בסנהדרין(פ"ו) פירשו ד"ה עבדי מכרתי
 דחייבי דאתרו בי' אחרתי והם לא ידעו מוס . לרץ
 לפדש כן . דהא בלא"ה אי מיירי דהמתרים הם קרובים
 איך יוכל להתחייב על ידיהם דהא התראה מעיקר
 העדות

סנהדרין פרק בן סורר ומורה (ד' ע' ע"ב)

דברי שמואל מלך משא וכו' . כל הנשים
 של בית אביך כיון שמתעברות כו' ואני דהקתי ונכנסתי
 כדי שיסיו לו בן מזורז ומלובן . ולכאורה קשה . מה זה
 המוסר שיסרתו אמו שנכנסה פעם ב' למלך ועיין פירש
 רש"י ועכ"ז אינו מספיק . וכן בגמרא דקאמר ואני
 נדרתי שיס' לי בן מזורז ומלובן וממולא בחורס והגון
 לנביאות . קשה ג"כ בשלמא ממולא בחורה וכו' ניחא
 אך בן מזורז ומלובן מה שייך זה ליראת שמים . ונראה
 לתרץ ע"פ מאמר הגמרא שבת (דף כ"ב) אין הנבואה
 שורה אלא על חכם נבזר ורא' ממש"ה ולכן קאמרה שאני
 דהקתי ונכנסתי פעם ב' בכדי שעי"ז יהיו הולד מזורז
 ומלובן ור"ל שעי"ז יהי' נבזר והגון לנבואה . וזה
 ניחא נמי שקאמרה ואני נדרתי שיסיו לו בן זריו ומלובן
 ר"ל שעי"ז יהי' הגון לנבואה :

שבועות דף כ"ג תוספות ד"ה גמר שכר . עיין

מרש"א שם . תחילה קושייתו: הוא על
 החוספת ר"ל . דלפי מה שכתבו אח"כ והשתא נמי
 לא תקשה וכו' ליליף ממקדש וכו' . קשה דא"כ איך
 הקשו תוס' בתחלה וא"ת לרבי יהודה סיכי יליף שתי'
 בכלל אכילה . הא מני יליף שכר שכר ממקדש . דהתם
 בפירוש דבילה קעילות וגם שאר משקים . וגם להיפך
 קשה על מ"ש והשתא לא הויבך כו' לילף ממקדש .
 הא התם במקדש אסור דבילה קעילות וגם שאר
 משקים המשכרים :

ברך ל"א ע"א גמרא ורש"י שם . מנין לנושה בחצירו

מנה שלא יאמר אטעננו במתים כדי שיודה לו
 במנה ויתחייב לו שבועה ואגלגל לו שבועה ממקום אחר .
 והקשה שם מהריב"ל למס לו לטעון במתים בכדי שיודה
 לו על ק' ויגלגל . חיפוק לי' שיעננו בק' מנה וגם
 בגלגולים ויודה במקנת על המנה ויתחייב ש"ד על
 הגלגולים . ע"ש שחירץ . ולענ"ד נראה לתרץ דמיירי
 שהגלגולים אינם טענת וודאי רק טענת ספק כמו
 שבועת שותפות ודומיהן . ולאחר שנתחלקה השותפות
 שאינו יכול להשביע לו בטענת ספק רק אם נתחייב לו
 שבועה דאורייתא ממקום אחר אז יכול לגלגל עליו גם
 טענת ספק . (עיין חו"מ סימן ל"ג) :

רף ל"ז ע"א צבי ר"כ הויד בשבועת הפקדון וכתרו בו

מחו . ופירש"י דשבועת העדות ליכא למיבעי הכי .
 דהא הוי התראי ספק . דמאין ידעו המתרים שהם
 יודעים עדות . והקשה מהריב"ל . דאמאי לא נימא
 דגם המתרים ראו העדות כמוהם . ואי תימא דא"כ

העדות היא ואם כשרים הם ח"כ נגמר הדין על פיהם
 לבד ח"כ מאי צריכים להני עדים . אלא מיירי בחמת
 שנחתיבו על פי המתריין והעדים האלו באין ג"כ להעיד
 ואלו באו אחר גניבה ה' נמי עדים ואם הזמנו נהרגין .
 דהא אפילו מאה עדים מטטרפין להזמה . וקמ"ל ר"ח
 כיון שבאו קודם עדי גניבה לא מקטלי (ומ"ש בחוס' יב"ג
 מזי לתרוגי 'בד' מ"ח) גבי נערה המאורסה . ר"ל דפריך
 והא אחרו בה ומשני דלא אחרו ופריך היכי מיקטלה .
 ה' יכול לתרץ דאיכא עידי אחריני דאחרו בה ומקטלה
 על פיהם . והני עדים באו ג"כ לנרף עמהם וכיון דלא
 עמדו על ההתראה יכולים לומר לאוסרה על בעלה באו
 ולא צריך לתרץ לר"י בר"י דוחק . אך דהגמ' תירץ
 הכי לאשמועינן הדין דכיון דאינהו לא מקטלה איבו
 נמי לא מקטלה) . ולפי חילוק ר' אלפס והרשב"א בב"ק
 וב"ב . לרבנן דר"ע בין שנים אומרים ח' גניבה וב'
 אומרים אחד בכריסה דאין מטטרפין . ובין ב' אומרים
 שנה ראשונה וב' אומרים בשני' וב' בשלישית דמטטרפין .
 דבשדה כ"א ראוין בפ"ע לחייב על הפירות . וכיוון דהוו
 עדות על הפירות הוו נמי עדות על השדה . אבל ב'
 אומרים ח' גניבה כ"א בפ"ע לאו כלום הוא . ה"ג גבי
 שבעת העדות עדי התראה לעמון לאו כלום הוא
 דאפשר בחמת נשבעו ועדי הידיעה בעמון נמי לאו כלום
 הוא אם לא נשבעו . א"כ לרבנן חזי דבר וחזי עדות
 הוא ואין מטטרפין . ואפילו למאי דבעל המאור הסיג
 על הרי"ף . וחילק חילוק אחר דב' אומרים אחד גניבה
 וב' אחד בכריסה . כיון דבשעה שראו היו יכולים לראות
 כל ב' שערות ולא ראו להכי לא מיטטרפו . וגבי שדה
 שראו מה שהיו יכולים לראות . על כן מטטרפין . וא"כ
 גם כאן גבי שבעת העדות לכאורה דמי לשדה . דהא
 לא יכולים היו לראות בשעה אחת המעשה והשבעה .
 מ"מ ג"כ לא מיטטרפו . דהא כ"א ואחד לאו כלום הוא
 וא"כ הוו עדות אחת להזמה ואין יכולים לגמור הדין
 על הנידון א"כ שיוכלו לקיים דין הזמה בכל העדים
 (ולא דמי לעדי גניבה ועידי אכילה גבי בן סורר ומורה)
 דהתם עידי גניבה יכולים לחייבן ממון על הגניבה
 ע"כ הוי עדות ראוי' בפ"ע . כמ"ס הל"מ ויכול להחייבם
 דין הזמה בזולן כיון דאחרו בה) ובעדי ראית המעשה
 לא יוכל להחייבם דין הזמה . בשלמא בעדי השבעה
 וההתראה כיון דהתרו אותם וודאי כיוונו להעיד למלקות
 אם יהיו עדי המעשה . אבל עדי ראית המעשה
 כיון דלא התרו בהם ח"כ אש יעידו בצירוף עדי ההתראה
 יכולין לומר לפוסלו נחכונו ולא יוכל להחייבם בהן
 דין הזמה ואין יוגמר הדין על פיהם על הנידון .
 וכוונת רש"י לאו דווקא על ההתראה אלא על החיוב
 מלקות מי יכול לחייבן בשבעתן ואם יהי' כת אחת
 עדים המתרים . והם עלמס יודעים . הוי כפירת דברים
 בעלמא . ואין יחייבו אותם קרבן . וגשאר ליישב עוד
 קושיית המהרש"א . דא"כ גבי שבעת הפקדון נמי .
 כיון דהמתריין עלמין יודעים ג"כ מהפקדון א"כ לא הוה
 רק כפירת דברים בעלמא ולא יחוייב קרבן . וגראה
 דמשכחת לה הכי כגון שהתובע חבט מנה והעדים
 אומרים חמשים וגשבע חייב מלקות משום התראה
 העדים . וקרבן נמי משום דהוי כפירת ממון החמשים .
 שאם הוי' מודה הוי' מחוייב מנה . ואע"ג דהשתא חייב
 נמי כל המנה . כמ"ס בחו"מ מנה לי בידך וכופר הכל
 ועדים מעידים על חמשים משלם חמשים וגשבע על
 השאר . זהו בהלואה אבל בפקדון כה"ג הוחזק כפרן

והתובע נשבע ונוטל כשראו העדים אותן החפלים
 בידו . והסמ"ע כתב שס דאף אם לא ראו בידו החפלים
 נמי התובע נשבע ונוטל . וא"כ הוי כפירת דברים
 בעלמא . מ"מ נוכל לומר דנגמרא (ד' ל"ב) אמר הכל
 מודים בשכנגדו תשוד על השבעה . דתשוד מאן אילמא
 דתשוד ליה . דאמר לי' אי הוי אחית הוי משתבעתא
 ושקילנא . א"ל מי יומר דמשתבעת . אלמא מה שיכול
 התובע לטול בשבעה לא נחשב עדיין לממון וודאי .
 א"כ כאן נמי לא נחשב עדיין לממון וודאי דאפשר
 שלא ישבע התובע . ובין כך וכך לא יצטרך לשלם והוי
 כפירת ממון גמור . ואף די"ל דשם אמר דרק מחמת
 ספק פטור מקרבן דאמר העד מי יומר דמשתבעת ה"כ
 מחמת ספק פטור מן הקרבן . דאפשר שיבעע התובע
 ויטול ואז לא הוי אלא כפירת דברים ולהכי פטור
 מקרבן . י"ל באופן אחר דשם הגמ' אמר ואינו נהג
 אלא בראוין להעיד למעוטי מאי ח"א למעוטי מן
 וחד אמר למעוטי משחק בקוביא מ"ד כו' ומ"ד מן
 אבל משחק בקוביא מדאורייתא חזי ורבנן הוא דפסלוהו .
 וכתבו התוס' אע"ג דלקמן גבי בעד מיתא דחייב דרבנן
 אכשרוהו ואוליגין בחר רבנן . ובאן לא אוליגין בחר דרבנן
 בחר תרווייהו אוליגין לחיובא . היכא דאיכא חיוב ממון
 מדאורייתא חייב . והיכא דחייב רק מדרבנן כיון דאיכא
 הפסד ממון נמי חייב . וא"כ ה"כ פטור מדאורייתא
 לשלם . דהא דתובע נשבע ונוטל לא הוי רק מדרבנן .
 כיון דמדאורייתא פטור לשלם . לא נפטר העד מקרבן .
 או י"ל כיון דקודם שיבעע התובע אינו צריך לשלם כוי
 כפירת ממון דאפשר שלא ישבע כלל ויפטר כד"ר דאמר
 הכופר בממון שיש עליו עדים חייב . ועדים עבדו
 דמיתתי . ה"כ כן . והוכח סברא זו בל"מ הל' עדות .
 א"כ גבי שבעת הפקדון מצי לאשכוחי הכי דיהוי כת
 עדים המתרים אותו יודעים שיש אלאו הפקדון על
 נ' ונשבע עליהם על שקר ויחייב מלקות . וגם קרבן
 על החמשים שספר . אבל גבי שבעת העדות ל"ל הכי
 דאם התובע יאמר ר' והעדים המתריין אותו יאמרו ק' .
 ויתרו את העדים להעיד על הק' . סוף סוף לא הוי
 כפירת ממון . דגם אם יודו העדים על ר' לא יחייב
 הנשבע רק ק' . כדאיחא בב"ב אמר רשב"א לא נחלקו
 ב"ש וב"ה על שני כתי עדות אחת אומרת ק' ואחת
 אומרת ר' שמשלם מנה (ואפשר דיהוי גם מוכתשים
 לר"ח . אך יותר ממה לא יחייבו) וא"כ לא הוו רק
 כפירת דברים :

אך

קושיית מהרש"ל לכאורה קושיא חזקה היא ומה
 שדחה מהרש"א דהא ממלקות איירי הכא ואין
 יתחייבו מלקות ע"פ קרובים . לכאורה לפי הדעת שהוכח
 בח"מ סי' ל"ד מי שנשבע להכחיש את העד . אותו העד
 ומי שנשבע לו העד מטטרפין לעדות לפוסלו . כיון
 דהו' לא הוי נוגע בדבר . וכן בסומן ל"ג קרובי הנרצח
 יכולין להעיד על הרצח היכא שאין נוגעין בעדותו ה"ג
 כן לכאורה . אע"ג דהמתריין קרובים להתובע ואינם
 יכולים לחייב את הנשבע ממון . אבל להלקותו אמאי
 אינם יכולים להעיד . ואפשר כאן גבי פקדון אם ימלאו
 עדים כשרים אחרים שייעדו שראו שהפקידו אלאו .
 יתחייב לשלם על פיהם . וגמלא דהועילו הקרובים
 בהתראתם לענין זה . ולהכי פסולים גם לחייבו מלקות
 (ולא דמי לעד שנשבע הנשבע להכחיש דיכול להצטרף
 א"כ עס עוד אחד לפוסלו . דכיון דאיהו העד האחד
 אמר שהוכחש אחר שבעת הנשבע . אין לו עוד שם
 עדות

עדות כלל על הנחצט • ולהכי מה שמעיד לפוסלו הוא
 עדות אחרת אבל קרובים הם עדות עליהם • ופסולים
 להעיד לכל דבר אשר יוכל להיות מזה עובת
 הסובב וסברא זו הזכרה בש"ך (סי' ל"ד) : אע"ג
 דפליגין דיבורא ונאמר איך דיתשבו פסולים לענין
 ממון • אך להלקות להנפקד הם כשרים • עיין סנהדרין
 (תוספת דף ט' ע"ב) גבי פליגין דיבורא • דלא
 אמרינן פליגין דיבורא רק בשני גופים אבל לא
 בגוף אחד • דהיינו פלוני רבעני לרעוני דאמרינן רבעו
 לאחר אבל לא לו • אבל באומר גרשתי אשתי אינו נאמן
 על לשבז • לא אמרינן דניסמני' על להבא • דלא
 פליגין בזה דיבורי' דיהא נאמן על להבא • כן הכא
 נמי לא אמרינן דיסני עדותן של הקרובים לחייבו מלקות
 אבל לא ממון • וגבי שבועת העדות נמי דאם נאמר
 דנאמין אותם שהעדים נשבעו לשקר מפני שהם יודעים
 בוודאי שידעו העדות דמנין המה יודעים שידעו להעיד •
 ע"כ מפני שגם המה היו באותו מעמד בשעת ראיית
 המעשה וא"כ ילא חיוב ממון על פיהם ולהכי פסולים •
 הילכך גבי שבועת העדות לא משכחת לה רק בשבועת
 הפקדון • ומזה הסוגיא ג"כ מוכח דלא בעינן כוונה
 לעדות • דאם נאמר דאם לא נתכוונו להעיד אין חותכין
 הדין על פיהם ע"פ עדותן ח"כ קשה דמשכחת לה
 האיצטרא גם בשבועת העדות • דליכוי חיוב מלקות
 קרבן על כפירת ממון ביחד • דהיינו ראוין ושמעין
 נתייחדו לעדות ונתכוונו להעיד ולוי ויהודה היו ג"כ
 בשעת מעשה ויודעין ג"כ שגור אף לא נתכוונו להעיד
 וחצט הבט"ד חת ראוין ושמעון להעיד ולא העידו
 ונשבעו • ח"כ לוי ויהודה שיודעין בזירור שראובן
 ושמעון ראו יכולין להתרות בהן • והמה בעלמם
 פסולים להעיד • משום דלא נתכוונו בשעת ראיית
 המעשה להעיד • אע"כ דגם בלא כוונה היו עדות
 מעליא • ולהכי לא היו שבועת ראוין ושמעון רק
 כפירת דברים • וא"ל אף אם ח"כ כוונה מלינו ג"כ
 לאשכוחי דיחד דווקא עדים אלו וא"כ יפסלו אחרים •
 לא אמרינן כמי אלא בגיטין וקידושין משום עדים
 פסולים או לענין לכתוב שטר • אבל בע"פ לא כדאיתא
 (בח"מ ל"ט ס"ה) העדים ח"כ להיות מזומנים אבל מ"מ
 אינם יכולים לכתוב שטר כיון שהמזין אחרים • אבל
 אם העידו בע"פ עדותן עדות אס כפר • וא"כ מוכח
 הדין דח"כ כוונה לעדות כדעת כל הפוסקים • ומה
 דאמר בכריתות אי צעי אחר לא נתכוונתי לעדות •
 כוונה אחרת בזה • והכי פירוש הגמ' שם • ומודה ר"מ
 באמר לו שנים ידעת עדות לפלוני שהוא פטור והחס
 לא מיירי בהתראה ומלקות רק לענין קרבן • וא"כ
 נוכל למנוח ידיעת המעידים שהוא יודע עדות בזה
 האופן • שהחובב השביע אותם להעיד והעדים אחרים
 גם כן יודעים העדות אף שהלכו ואינם לפנינו • וא"כ
 היו כפירת ממון ממש ואח"כ נשאלו העדים האלו ויעידו
 עליהם שהיו יודעים העדות וא"כ היו חייבים
 קרבן • ואעפ"כ פעורין משום דאי צעי אמרו לא
 נתכווננו לעדות כמו שפירש הר"ן במשנה ואין חייבין על
 שגגתה דפירש"י היינו ששכחו • והקשו החוס' ח"כ
 באמה נשבעו ופירש הר"ן לא ששכחו ממש אלא דאם
 הי' גנותנין אל לבם נכוין לזכור היו זוכרים אלא לא
 נתנו על לבם וכן כאן נמי נוכל לומר דלא נתכוונתי
 להעיד ר"ל בשעה שהשביעם לא נתכווין לזכור היטבי
 והעדים אחרים לא יוכלו להעיד עליהם שהיה זוכרים

בוודאי בשעת השבועה אלא שהי' יודעים מתחילה אבל
 בשעת השבועה לא הי' ביחד ואין יכולים לידע אם
 זוכרים בזירור דאם הי' כאן הוי מלין לאשכוחי דהעדים
 מעידין שזה עתה דברו עמהם בדבר העדות • והבט"ד
 השביעם ג"כ תיקף ובוודאי בשעה מועטת קזה לא
 שכחו העדות • אף דגם עתה כשהלכו נמי מלין
 לאשכוחי שדברו עמהם לפני שעה מועטת ומיד הלכו
 להם • ואחר הליכתם מיד השביעם הבט"ד באופן אשר
 בעת קטנה כזו לא היו יכולים לשכוח • אך דא"כ גבי
 מיר נמי באמר לו שנים נטמאת והוא אמר לא נטמאת
 דפטור דאי צעי אחר נשאלתי על מירותי הא ג"כ מלינו
 לאשכוחי שהיו העדים עמו משעה שזר עד שנטמא
 ויודעים שלא נשאל • אך חזיי אחר בסתם על דקך
 סרוב • ודו"ק היעב : הרש"ה

מסכת

עכ"פ דף כ"ב ע"א תוספות ד"ה אין סוף
 קדיבור ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר • עיין
 מהרש"א שם שהקשה למה הולכרו החוספות לכך • ועיין
 הלשון בהר"ח ועליו יקשה יותר קושיית המרש"א • אבל
 עיין בהקדמה חו"ש לזרעים שבעל קף נחת חשב מייקין
 קודם לעברות • והשיג החו"ש עליו • ולענ"ד נראה
 מוצא בתוספות והר"ח גם כן שזוכרים בעל קף
 נחת ודו"ק :

בדף

כ"ג תוספות ד"ה על ידי ממון מותרת לבעלה •
 ע"פ מה שתמה על פירש"י דח"כ היכי מוכח
 דשרי בדיעבד וכו' משום דאשה ישראל שנבעלה אינה
 מותרת ע"פ • ולענ"ד דקדק רש"י בחיוב אחר דהנה
 בד"ה רבינא • כחז רש"י דנאמא כזר ארבעה משמע
 שהא"י רבע להבהמה • ובד"ה ומנא תימרא כחז רש"י
 בסופו ולא אמרינן נבעלה לוי • משמע שנבעלה לו מדעתה
 כי הי' לו לרש"י לכתוב ג"כ ולא אמרינן בעל אותה
 ר"ל באוגם רק משמע ברעון • כי רש"י לשיטתו בדף
 כ"ה ע"כ בד"ה באשה חשובה דחיישינן שמא תתפתה •
 כי שיטת רש"י שאוגם לא חיישינן כי אם הים החשב
 מחמת אוגם התינו באשת כהן אך באשת ישראל אחזי
 לא תתיחד • כי אם אפילו יאנסנה חסי' מותרת לבעלה
 אע"כ רק חששא בעלמא חולי יאנסנס • ולכן פירש"י
 שהחשב הוא שמא תתפתה ברעון וא"כ דיוקא דרבינא
 שיש חילוק בין לכתחילה לדיעבד • כי כאן שנתחשב
 אפילו ע"י ממון הי' לנו לחוש שמא נתפתה כמו שחיישינן
 במתניתין שלא תתיחד • ש"מ שיש חילוק בין לכתחילה
 לדיעבד • ומחורץ קושיית התוספות וק"ל :

דף

ל"ג בתוספות ד"ה קוניא ע"פ שהקשו על פרש"י
 בזבחים מני סיד וקוניא ולא אמר אבר לשון
 הלמוד • וע"ק מי גרע חיפוי אבר מאם הי' כולו ממנו
 ונראה לתרץ כי הנה ידוע שאי אפשר ללפות באבר שום
 כלי חרס בלתי שנתערב בהאבר איזה מין דבר אחר •
 ועי"ז יוכל להיות התדבקות לכלי חרס וכשהוא נתערב
 בהמין אחר נקרא קוניא • וזה מחורץ כל השלושה קושיית
 של התוספות :

דף

ע"ד ע"א תוס' ד"ה הא תנא לי' • עיין מהר"ח
 לזבלין שהקשה שם על החוס' הכל טעמא מאי • ע"פ
 תירוצו • ולענ"ד נראה לתרץ קושייתו • דדעת החוס' •
 דלא שייך למיפקך ליחתי הא • וליחתי הא • רק על איזה
 ששנו במקום אחר בפרט • ובמקום אחר הוא כולל
 דברים הרבה במשנה אחת מכמה דברים שנסו כל
 אחד ואחד בפרט פריך הגמ' שפיר • דלמה לא תנא
 במתניתין עוד איזה דינים ששנו בפרט במקום אחר •
 אבל

וזה דוחק דהפסעו וסידור המשנה משמע שקאי על
 ב"ה ור"ע ולפי פירוש הג"ל נוכל לאמר שמאי בניו
 קאי חז"ה ור"ע כי מאחר שיש סברה לאמר שבשגערפס
 היא מטמאה לבית הלל לזה מפרש רק כנושא וזוהן
 שהחילוק בין ב"ה ובין ר"ע דג מקרטע איכה בניו

ברך פ"ו רש"י ד"ה מאי חיריה רוב וכו' שבהמה
 זו בחזקה איסור חזר מן החי כו' הוא המושג
 כי חזר מן החי חינו נובג הלל שבהמה טהורה הליכה
 דר"מ (ע"ין דף ק"ב ע"ה) רבי מאיר אומר כו' ואם
 חרנס לתרץ שזכו לענין אהו ואת בנו ולא לענין כיסוי
 הדם ו"ל דה"ל מה הקשה הגמרא מאי חירי' רוב וכו'
 הלא לריך לאמר הרוב משום שפטור ממזנה כיסוי
 בחי' שאין שם איסור חזר מן החי' כך הקשה לי
 המניד משטופן :

והשבת לו שמה שכהן רש"י חזר מן החי הוא
 לזה דווקא ור"ל בשר מן החי' ונדף ק"ב
 איחא פלוגתא בזה בין ר' יוחנן ובין ריש לקיש הם
 הוא שגשה לחוים מהולקים או לאו אחד לרבי יוחנן
 הוא ב' לחוים נמלא חט"פ שאינו נובג חמ"ה בחי'
 ושוף חזל בשר מן החי' בודאי נובג הפילו בחי'
 ושוף כי מסיבה ממעט רבי מאיר חי' ושוף מדכחיב
 וזבחה מבקרך ולהך ופרש"י וכחיב בחורה חזר מן
 החי חזל בשר מן החי' דזכו לאו אחר לא נחמט
 כלל וכלל ויהי' קושית בגמרא כך אמר רב פפא וכו'
 מאי חירי' רוב ר"ל דהקושיא על רבי יוחנן דווקא לפי
 שיטהו מאי חיריה רוב יחילו מיטעו נמי' (חזל ע"ין
 ל"ב ע"ה חוספות ד"ה אחד עובד כוכבים דלכאורה
 סוהר לזה חזל יש ליבב בס):

עדיות בפרק ח' משנה א' הוי"ט ד"ה הוסיף רש"י
 ע"ש שהמה על הרוב צרטרורה שכהן צבס
 הרמז"ס וצחמת היא גמרא ערוכה ע"ש ולע"ד
 נראה דברי הרב לדק וזכון כי לא נבחר זה בגמרא
 רק דחגיגה (דף כ"ג) אמר שם לפי סברה בגמרא
 דבש שזירוף הוא מדאורייתא והמשנה דחגיגה כגלי
 מלרף הוא ג"כ מדאורייתא והקשה בגמרא מדרבי
 עקיבא מוכה שהוא מדרבנן ותימן בגמרא מדאורייתא
 כלי שיש לו חוץ מלטרף ר"ל זה המשנה דחגיגה ורבי
 עקיבא העיד על חין לו חוץ וצחמת נוכל לתרץ שמה
 שהוסיף על דברי ר"ש בן צהוריה זה הוסיף כתיורף
 הראשון של הרב שלר"ש בן צהוריה הוא כעמא' ורבי
 עקיבא הוא בטובל יום כמו שהי' ייחא לסברה המקשה
 שהקשה שהוא מדרבנן ולמה לא הקשה מה הוסיף כי
 הסברה יש לו חוץ חין לו חוץ זה לא ידע עדייןמה הוסיף
 על כרחק ל"ל שסבר שהוספס הוא רק טובל יום
 ות"ק לא קאמר רק טמא והוא הוסיף טובל יום ולפי
 המסקנה שם דיש לו חוץ הוא מדאורייתא ע"כ ר'
 שמעון בן צהוריה דחיידי צדריבן לא חיידי ביש לו חוץ
 אך הרמז"ס דפסק ברבי יוחנן שזירוף הוא מדרבנן ורק
 הסמכתא צעלמה ע"כ בזה חידש ופיקש הרמז"ס שסוספה
 של ר"ע הוא כגלי שאין לו חוץ שלר"ש בן צהוריה
 הוא על כגלי שיש לו חוץ כי הגמרא לא קאמר
 רק דמשנה דחגיגה מיידי שיש לו חוץ ולפי הסברה
 שהוא מדאורייתא הגם כי לכאורה אינו מוכרח ב"כ
 מלבן הרמז"ס בעדיות דלפטר לפרש דקאי על משנה
 דחגיגה דקדק הר"ב מלבונו שלאח"י שכתב והוסיף ר"ע
 כו' ע"ש דר"ל שוסיף על ר' שמעון בן צהוריה בזה
 כגלי

חזל חנוזי פרך ורמוזי צהן שנשנו במקום אחר כגלל
 עוד כמה דברים דחשיב ההם דלא צטיל ולא שייך
 למיפרך וליחני הכא וממלא דלא קשה על החוס' דלא
 ליחני נבילה ולא ליחני בשר בחלב כיון דכבר הני
 להו במקום אחר דצחמת ההנא כהן כולל דברים הרבה
 שנשנו במקום אחר בפרט :

חורין ד"ג רש"י ד"ה לריך ריבא חסיפא וכו' לכאורה
 קשה דהדרבה חסיפא הוא מקודם בפ"ד דעכו"ס
 ע"ש וכקושית ההוספות ד"ה חלא ולע"ד נראה לתרץ
 דכוונה רש"י דזה אינו קשה לכתוב שם דיעבד המניה
 כי זה הני חגב אחריני שגכה קודם לזה וכס
 בוודאי הוא דיעבד דווקא כי לכתחילה וודאי חסור
 כרישא חזל זה קשה לרש"י צעלמו במשנה זו (פ"ד
 דעבודה כוכבים) המתחיל בלשון דיעבד המטהר יינו
 של עובד כוכבים וכו' מותר לשון דיעבד ואח"כ הני
 לשון לכתחילה :

רף ג"ה בגמרא נקיש ע"ין ש"ת הגאון רבי ע"ה
 בשילה פ"ג שהקשה אמאי לא מוקי בגמרא
 בצחמים (ט"ד) שגערב שור אחד שגורר רגליו מתמת
 שפלו והוא ספק עריפה ונתערב בין שחרי שוריים שהם
 גוררים רגליהם וחינו ידעו שפלו ותלנין בשגרוגה
 וסם כשרים ע"ין שם ולע"ד הדבר תמוה הנה
 איחא צכורות פרק ז' שהוליס ומזוהס פסול לקרבן
 והובא ג"כ ברמז"ס ור"כ חלו שוריים שגוררים רגליהם
 בוודאי לא גרעו מחוליס ופסוליס להקריב ויהם כי
 הוא מהמה שגרוגה וכשרים לסדיוע ומום לא הוי לפסול
 עולמותי אך לקרבן בוודאי פסוליס כי הם חוליס ור"כ
 כולם פסוליס ודו"ק :

ברך ע' ע"כ רש"י ד"ה חו לאו דרבי יצחק וכו'
 שהיא דכחיב כל הולך וכו' דהפקנה מהקושית
 דלא נקיש וכו' רבים נחקשו בחיבה דלא נקיש שאין
 לו שום פירוש ולע"ד נראה דטעות קמן נפל בדפוס
 היינו העייה של נקיש הוא שין מהוסף כידוע באותיות
 של רש"י שהשין הוא דוגמת העייה מהוסף ור"ל דלא נקיש :

ברך ע"ה ע"ה צטי רב חסדא נולדו בו סימני
 עריפות מהו פירש"י דלר"ע צטי משמע
 לב"ה שאמר שימותו חין שייך כלל לשאל האצטיא
 נולדו בו סימני עריפות כי מאחר שאומר בסידיא
 דווקא שימותו משמע חזל קודם לכן טהור ור"כ יפלא
 על הרמז"ס (פ"ב מהלכות טומאות חובלין הלכה ו')
 שפסק צב"ס שימותו וכזה על נולדו סימני עריפה
 שהוא ספק כי זה הוא הצטיא ור"כ הוא פלא ומוכרה
 לפרש שהוא לא פירש בפרש"י שהצטיא דרב חסדא
 על ר"ע דווקא כי צחמת יפלא מאחר דהלכה צב"ס מה
 שחל רב חסדא הצטיא דלא כהלכתה לכן פירש הרמז"ס
 שהצטיא הוא לב"ה הגם שצ"ס פסק משימותו חלוי
 לא מיטע ערפה רק מיטע לדברי צ"ס שאמר משימותו
 וגם הועל בדברי ר"ע שאמר משעה שאינם יכולים
 לחיות היינו שיבשו בין צבהמה כשהיא מסוכנת חט"פ
 שאינה יכולה לחיות עכ"ז היא כברה אך כשגערפס
 היא ערפה אך זהו דוקא צבהמה ששייך בה שחיטה
 משל"כ בדגים שאינו שייך בהם שחיטה ווכל להיות
 שמתמאה חויף כשגערפס עריפה כי כשיבש בין סנפיריו
 שאינו יכול לחיות עוד היא כברה כי דמי ממש
 למסיכנת שגערפס וזהו נוכל לתרץ דברי התוספות ד"ה
 מאי בניו וכו' שפירש שקאי על בין צ"ס ור"ע ע"ה

בהפך על הדעה ראשונה שכתב הכלבו. די"ח דק"ש חין
 חס ומין. דהא בגמ' משמע דק"ש וחסלה שוין. דדוקא ביטל
 צמזיד חין לו השלומין רבל בשכח גס לק"ש יש השלומין :
פ"ן ה"ח . בהשעה בחב וביו"כ חינו מצדק על ג"י
 ולא המעציר . וקודם לזה הביא ההולך יחף חינו
 מצדק שעשה לי כל לרבי משמע מלשון רבינו דבט"ז
 וביו"כ מצדק שעשה לי כל לרבי . (עיין בחו"מ סי' תק"ד
 בבאה"ט ס"ק י"ח) . והטעם נ"ל שהברכה לא נתקן דווקא
 על מעשים של עור כ"א גם על שאר מעשים וזה יכול
 לנעול גם בט"ז ויו"כ ודו"ק :

פרק י' ה"ב עיין לח"מ שהקשה שם למה חילק הרמב"ם
 בין ג' ראשונות לשאר ברכות ולעג"ד נ' דבשלה
 ראשונות לא שייך ערחה כ"י משא"כ בשאר ברכות וראי'
 שבהל' י"ב כתב ג"כ דין זה . שאם נזכר קודם שהשלים
 הפלגו חוזר כיון שאין ערחה כ"כ :

פרק י"א הלכה י"ב . כתב הרמב"ם שפילו כותל אחד
 בונה תחלה את החדש . וחס"כ סותר את הישן .
 ל"ע מאין הוליא דין זה . גס הכ"מ לא הראה מקום
 לדיון זה . ולעג"ד שילא לו זה מנועשה דר' אשי דחוי
 הוהא צי כנישהא דמהא מחסיא סהרי' ועייל לפורי'
 ולא חפקי' . ונראה דהרמב"ם פירש שבבבב"ג גופא
 הכנים מטחו ודלא כפירש ההוספה שפירשו בסמוך
 לביבב"ג וכבר דביבב"ג דבבל על הגאי הס
 עשויות כפירש"י שמ תרין לאכול ולשהות ג"כ ומסתמא
 לישן ג"כ . ורבינא ורבה חוני מהמיריס על עצמם היו
 שלא לנטום לביבב"ג . ור' אשי שכונתו היתה שצנה
 ביהב"ג על ידי זה במהרה לכן לא החמיר על עצמו
 והי' נראה בעיני הרמב"ם דוחק לפרש דסתר'י לכל
 הביבב"ג דח"כ לא שייך למימר דעייל' לפוריא ההס
 לישן במקום מגילה לכן פירש דלא סתר רק כותל אחד
 והכנים מטחו שם . והגמ' עצמו אמר דלכן סהר דחזא
 ביה תיוהא משמע בלא"ה חסור חע"ג דחינו לריך לחקן
 כ"א כותל אחד . ומזה ילא להרמב"ם דין חדש שפילו
 לסתור כותל אחד חסור ודו"ק :

הלכות נ"ב פ' ט"ו ה"ג . בלח"מ הקשה לשיטת רמב"ם
 דח"כ ל"ל להגמ' למיעבד לריכותא ולומר דחי
 השמעין שחיטה משום דעבד עבודה אבל השתחוואה דלא
 עבד עבודה וכו' לימא דשחיטה דווקא צמזיד חסור אבל
 בהשתחוואה השמעין ר"ש דחפילו בשונג חסור . ולעג"ד
 בדרך אפשר דחולי כוונת הגמרא הכי הוא דחי השמעין
 שחיטה משום דעבד עבודה ר"ל שהי' צמזיד שצמזיד
 נקרא עבודה . אבל השתחוואה דלא עבד עבודה כו' .
 ר"ל שלא היה צמזיד רק בשונג וראי' דבשונג לא נקרא
 עבודה דקיי"ל עכו"ם של ישראל אינה חסורה עד שפעצדי
 ושם נראה דפירשו דוקא צמזיד ולא בשונג . דכן מוכח
 מהטעם שכתב ושם בכתר חינו חסור עד שיעשה דברים
 של סתר ובשונג חינו נעשה בסתר מזה נראה דעבודה
 נקרא דווקא מזיד . אך בחמת זה דוחק לפרש כן
 הגמ' . וה' יראנו נפלאות בהורחו :

פקחתי עיני על כל הלכות נ"ב ולא מלאהי משרש
 ברבינו הדין של זר העולה לדוכן . דחיהא
 בכתובות דעובר בעשה ורבינו לא זכר מזה . וכן נושאי
 כליו נא העירו מאומה :

בהלכות יו"ט פ"ב ה"א . הביא הרב המגיד צ'
 סברות על עגל שנועד בשבת הסמוך
 ליו"ט . יש אוסרים ציו"ט ויש מחיין . ופילו ציו"ט

בכלי שאין לו תוך וח"כ מסתמא ר"ש בן זהירא מיירי
 ב"ש לו הוך וק"ל :

תמיד (פרק זיין . משנה ח') צומן סכה גדול נכנס
 וכו' נכנס והשתחו וילא . נראה לפי עניות
 דעהי דפירוש נכנס והשתחו' ר"ל שהממונה נכנס
 והשתחו' אחר שילא הכהן גדול מהיכל נכנס הממונה
 והשתחו' וח"כ נכנסו חתיו הכהנים וזוה מתוך קוסית
 החוספות יו"ט ד"ה שהוא יולא ע"ש ודו"ק :

במשנה בטהרה (פ"י מ"ב) וכן היטקות שביניהן
 יולאים הוך לפתח בית הבד ופונים לאחורי
 הגדר והן טהורין . ופירש הרע"ב דקאי להיטקות שהן
 נפנים אחורי הגדר . והגאון בעל טהרה הקודש פי'
 דקאי אצדדין עלמס ולא להיטקות ומילתא בחאי נפשה
 הוא . וכן הגאון בעל הפלחה ישראל . ונ"ל שהדין
 שמש ומוכרח לפרש כן . דבבבב"ג (ד' ס"ב) פריך על
 מה דאמר שאחורי הגדר חסור לפנות כל זמן שמהעטס
 וחברו שימע עיטושו . מהך מהניהין וכפין אחורי
 הגדר . ואס גירמר כפירוש הרע"ב דקאי על ההיטקות
 מאי קשיא מהא שההיטקות נפנין אהא ד'סריין לגדולים .
 ואס הרלה לדחוק לומר דההיטקות נמי צעי לניעותא
 דהיינו שמוטל על הגדולים . עיין בעכו"ם פ' שלישי . דפריך
 והא צעי לניעותא ומטי דעבד ליה ביהכ"ס להיטקות
 משמע דהיטקות לא צעו לניעותא ודו"ק :

חרושים על הרמב"ם

הלכות דעות (פ"ד הלכה כ"ג) . עשרה דברים וכו' .
 וכתב הלח"מ דרופא וחומן הס ב'
 דברים ע"ש . ולעג"ד נראה יותר טוב לחשוב
 חותם לאחד . כדי שנוכל לחשוב וב"ד מכיס
 וחובשים בשמים . דהא בחורה כתיב שופטים ושופטים .
 ושופטים הם ב"ד . ושופטים הם המכיס וחובשים .
 ובדודאי בחורה הם שני דברים וכן ה"ג . והנה רבינו
 חשיב מים מזיין כמו נהר חו מעין . וברייהא ספ"ק
 דבסנהדרין לא חשיב הא ומסתמא היתה כן גירסת
 הרמב"ם בצרייהא :

הלכות ק"ש פ"ג הלכה ה' . הקשה הכ"מ וכן הלח"מ
 דמשמע מדדריו שכל השמות שהם נמחקים
 מותר לאמרן בביהמ"ר והרי בגמ' אמרו דחסור להזכיר
 שלום במרחץ ובליס הוא חינו מהשמות שאין נמחקים .
 ולעג"ד נראה לומר שהיבט שלום לא חסור אלא בשאלת
 שלום דווקא כדמוכח לשון הגמרא וחסור בשאלת שלום
 ולא קאמר חסור להזכיר שלום . וכן כתב הע"ז בח"מ (סי'
 פ"ד) ע"ש אך להזכיר היבט שלום בלבד כיון שאינו מורה
 על שאלת שלום דווקא כי חולי כוונתו על אדם אחד
 שנקרא שמו כן מותר להזכיר . אבל בשמות המיוחדין
 חסור בכל גווי . וכן משמע מלשון רבינו שכתב שחסור
 להזכיר משמע דגם זכירה בעלמא חסור . אך הקושיא
 של לח"מ במקומה עומדת דלמה לא הזכיר רבינו הדין
 דשאלת שלום חסור בביהמ"ר :

הלכות תפלה פ"ג . המגיה צמ"ל הקשה על הכלבו
 שכתב י"א טעה בק"ש של שחרית חין לו
 השלומין לערב . ורבינו חיים כתב דדין ק"ש והפלה שוין
 והקשה המגיה הרי הלמוד ערוך צידינו מעוה לא
 יוכל להקין זה שביטל ק"ש כאמור . וכתב הבאה"ט
 הלכות ק"ש ע"ו דדברי המגיה תמוהין הס . דסס בגמ'
 קאי צמזיד כדקיימר ההס מזיד שאני ואדרבא משמע
 מהתם דדין ק"ש והפלה שוין . ולעג"ד נ' דהמגיה תמה

מוהר לחולה וכן עיקר עכ"ל. והמהרה הלח"מ והמ"ל על
 ה"ה מאי כוונתו במה שכתב דאפילו ביומו מוהר לחולה .
 אי לחולה שיש בו סכנה כ"ע מודו דמוהר ואיך יסברו
 אחרים שיהא חסור . ואם לחולה שאין בו סכנה האיד
 קאמר דמוהר . וכחז המ"ל אולי משנה הוא וע"ס י"ט
 בדבריו . ולענד"ג ליישב דברי הרב המגיד דהנה ההוס'
 כהבו צבילה (ד' ד' ע"א ד"ה בהנה דרבה קמיופגני) .
 ועי"ל דכיון דחס נולדה בי"ט ה"ו חסורה חס נאמר
 כשנולדה בשבת הרי מוהרה בי"ט הרי ההיחר משום
 דנולדה בשבת ונמלא דשבת מכונה ליו"ט . ובר"ן מפורש
 כיון דשבת אבור א"כ הוא מבין ליו"ט . מדבריו מוכח
 שעיקר היסורו בי"ט הוא משום דשבת חסור . ואם
 בשבת היה מותר לא ה"ו שייך לחסר אחר משום הכנה .
 ומזה הסברא מדרה ה"מ דברי האוסרים . דכיון
 דאפילו ביומו מוהר לחולה דהיינו שאם נשחט לחולה שיש
 בו סכנה מוהר ממילא לבריא באומלא . כדמוכח בחולין (ד'
 ט"ו) וח"כ נא שייך הכנה בזה ליו"ט שאחריו כיון דגם
 ביומו משכחת לה שיהא מוהר לבריא והיו"ט של ואפילו
 להו"ה מותר . הוא ע"ס בדברי ה"ה וז"ל דאפילו לחולה
 מוהרי ור"ה לומר דמשום הכי לא שייך הכנה גבי עגלי
 ודו"ק היטב :

הרמב"ם

הלכות חמץ ומלא פרק ח' הלכה ג' . אין
 לוקה משום לא יראה ולא ימלא אלא אם
 כן קיה חמץ בפסח או חמץ כדי שיטעה בם מעשה .
 אבל אם היו לו חמץ קודם הפסח וזא הפסח ולא צערו
 אלא הניחו ברשותו חמץ שצבר על שני הלחווין אינו
 לוקה מן התורה אלא מבין אותו מכת מרדות . כתב
 המשנה למלך דין זה מבוחר בהוספה דקהני דמשייר
 חמץ בפסח והמקיים בגלחים אינו לוקה . ודע שכתבו
 ההוספות פרק כל טעה (כ"ט) ד"ה רב: ומכאן מוכיח ר"י
 שהמטהא חמץ בפסח ודעתו לצערו אינו עובר באותו
 סה"י . דאי אמרת עובר אחתי אחאי מעל לרבי יוסי
 הגלילי הא מיד שיפדה אותו ה"ל שלו ומודה ר' יוסי
 דשך אי אהה רואה . אלא וודאי לא עבר וטעמא משום
 דלא יראה ניהק לעשה ולכך אינו עובר כשצערו לצסוף
 וכו' . והנה עיקר דברי ר"י דלא יראה הוא ניהק לעשה
 הוא הידוש גדול צעני . שוב ראיתי בדברי ר"י הוא
 לימוד בדינו בפסחים (דף ל"ה) דאמרינן ההם :
 לא יראה ולא ימלא דהאי אינו לוקה דהוי לאו שניהק
 לעשה ודהאי אינו לוקה דה"ל לאו ניהק לעשה .
 ועיין הוספות סס ד"ה וכו' . וח"כ קשה על רבינו שכתב
 דאם קנה חמץ או חמץ עיסה לוקה משום דעשה מעשה .
 והרי לפי סוגיאל זו מוכח דהוי לאו הניהק לעשה וח"כ
 אפילו עבד מעשה לא ילקה משום דניהק לעשה . וע"ס
 מה שהירץ . ובספר דברי שמואל הירץ על הרמב"ם
 דמייירי בציבועי של פסח שחל בשבת וקנה חמץ בו ביום
 מן ח"י שח"א לקיים בו מלוח שריפה . וע"ז הקשה
 החכם לבי הרי הרמב"ם פסק כחכמים דמפרך וזורה
 לרוח או מעיל לים וח"כ ח"א לחייבו משום שאינו יכול
 לשרוף שרי . יכול לפרך ולזרות לרוח או להטיל לים .
 והקשה המשנה למלך על החכם לבי הרי בחמץ צפיין
 שיפיר היטביוא"כ כ"ע מודים דיש היסור עהינה באוכלים
 וח"כ אינו יכול לעשות בשבת ע"ס שהאריך . ולענד'
 גראה לתרץ קושיה המשנה למלך מה שחמה על החכם
 לבי (הגם שעל ח"ל קשה הא דקאמר דיפרר אמנס נוכל
 לקיים עיקר קושייתו . דהיי דאסור לפרך בשבת שחייב
 משום עוהן . גלע"ד שעוד יש תקנה להשליך החמץ למקום

מטונף ושם אין לריך פירור כמבואר בפוסקים . הנס
 כי לענד' לריך ליישב בדין זה כי בחולין (י' ע"א) שם
 אמרינן גבי נבלה שנבלע נהי דלא חזי צפניו שלא צפניו
 מחזי חזי . וח"כ ג"כ כאן חזי שלא צפניו להדיח המאכל
 ולכן ה"ו לריך פירור . אך האחרונים הקילו להשליך
 במקום מיאוס אפילו שלא בפירור ולכן מייירי בכה"ג וגם
 בחמה זאת נא קשה דהא הוא עבד כדון דזורק
 לבה"כ וח"כ לא חיישינן אי זריק לבה"כ דידיה ולא"כ
 יקח משם משח"כ שלא במקום מיאוס חיישינן שימלא
 אחר לכן צעינן פירור ודו"ק) . אך לענד' גראה לתרץ
 דברי הרמב"ם דהנה חיתה במכות (דף י"ד ע"ב) אמר
 רבה בר בר חנן אמר רבי יוחנן כל ל"ה שקדמו עשה
 ה"ו לוקין עליו והקשה שם ממוליח שם דע דכהיב לו
 תה"ו לאשה לא יוכל לשלחה והניח חונס שגירש חס
 ישראל הוא מחזיר ונא"ה לוקה חס כהן הוא ה"ו לוקה
 וא"ו מחזיר אמאי לא ה"ו לוקה גבי ישראל . ל"ה
 שקדמו עשה הוא . ומשני שם הגמרא ודחי להירואיס .
 ומסקינן אלא אמר רבא כל ימיו צעמוד והחזיר וכו'
 הניחא למאן דאמר ציטלו ולא ציטלו אלא למ"ד קימו
 ולא קימו מאי איכא למימר מידי הוא טעמא אלא לרבי
 יוחנן האמר לי' ר' יוחנן להא הני צטלו חייב לא צטלו
 פטורי דהני הנא קמי דרבי יוחנן כל מל"ה שצורה שם
 בה קיס עשה צטלו חייב לא צטלו פטור ור"ל אמר
 קימו ולא קימו . והרמב"ם לשיטתו אזיל דפסק כרבי
 יוחנן דאמר צטלו ולא צטלו . וח"כ לאו שקדמו עשה
 ה"ו לוקים עליו וחמץ בפסח הוי לאו שקדמו עשה
 דהעשה דחשביהו כהו: בתורה קודם הל"ח כל יראה
 וכל ימלא . ועיין הוספות מכות (י"ד ד"ה כל ל"ה וכו')
 דמסיק דדוקא היכי דלא שייך העשה כי חס אחר עבירה
 הלאו אז לא הוי קדמו עשה . כמו גבי גזירה שאי אפשר
 להשיב חס לא יגזול קודם . וכן בפסח אי אפשר להשיב
 באש חס לא יחזיר מקודם אז לא הוי קדמו עשה אבל
 צעינן אחר הוי קדמו עשה . לכן שפיר פסק הרמב"ם
 כאן דחמץ לוקין עליו היכי דיש בו מעשה . ומה שמחמץ
 בגמרא פסחים (ל"ה) דחמץ לא ה"ו לוקים עליו יטן כי
 ניהק לעשה וכמו שהקשה הלח"מ . גראה ברור שהרמב"ם
 לא היו גורם כלל דהאי אינו לוקה וכמו שהביא המשנה
 למלך צעמנו הים ספרים דלא גרם לי רק שהוא נהב
 שלא גרמו כלל גם דדמי לי' דהאי אינו לוקה וכו' . אך
 לענד' גראה דהרמב"ם ה"ו גורם שפיר דדמי לי' דהוי
 לאו שניהק לעשה . רק דזה אינו גורם דחינו לוקה וכו'
 ומאי דקרי לי' לאו שניהק לעשה ר"ל שיש בו לאו ועשה .
 ועכ"ז הוי לאו שקדמו עשה . אך הגמרא ר"ל מנין
 לרבות בפסח שני לאו גרידא שאין בו עשה כלל
 וכמו שאמר הגמרא במכות . ובי מפני שיש בו עשה נמי
 מנרע גרע . ובהכי מהרלא קושיה החוספות ד"ה לא
 חוליא' שהקשה דהבא קרי לי' ל"ת שניהק לעשה גבי פסח
 וההם קרי קדים לעשה ודו"ק :

והנה

לכאורה יש לדון ולומר דהא הינח חס לקח
 חמץ מן הא' דלאו שייך העשה ג"כ קודם . כגון
 חס בחלות היום של ארבעה עשר הפקיר החמץ וקיים
 המ"ע של השביתו שאור מבתיכס' וכסברה הר"ל שהשביתו
 פירש השביתו כלב והיינו הפקר וזכה הא"י בהחמץ
 וח"כ קנה הישראל ממנו . נמלא העשה קדם ללאו לכן
 חייב . משח"כ חס חמץ הישראל עשה ח"ך קיים העשה
 קדם . ואי משום שיכיל להפקיר קודם החימוץ בזה לא
 מקיים המ"ע השביתו שאור כי בשעה שפקיר עדיין
 אינו

הכח שהיה צפירוס דיקדשו מ' מהוך שמונים • ובגיטין ריש פ"ג גבי האומר לאינו מכס שארלה • נראה דספסוק דזה גע ספק • משום דגם לרבינו הרמב"ם מספקא ליה חי הוי כמזכר דבריו צפירוס או לא • (ועיין שם בק"ג) :

בהלכות חגיגה פרק ח' הלכה ח' מי שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה נח די שלא קיים מ"ע חלה עבר ג"כ על לא יראו פני ריקס • וכחז הלח"מ שר"ל שלא הביא גם בהשלומין שאלו הביא בהשלומין לא בטל מ"ע ולא עבר על לא העשה ע"ש • והביא ראי' מסמ"ג • ולענ"ד דברי הרמב"ם בפספן • שהגם שמשורש בהשנה שיש השלומין לחגיגה כל שבעה היינו מלוח חגיגה חבל עולה ראי' הגם כי יש לה השלומין כל זיי"ן זהו רק כשלא ראה פנים בעזרה • אך אם ראה פנים בעזרה או ביום ראשון או ביום אחר ולא הביא עמו הקרבן בטל מ"ע ול"ה • והרמב"ם בנקט יום ראשון • עיקר החיוב נקט וה"ה בשאר ימים בפעם אחת שכל ולא הביא חיקף בטל מ"ע ועבר על לא העשה • והרא"י מהגמרא (דף ז') חיובי' ריש לקיש לרבי יוחנן לא יראו פני ריקס ח"ל ההם בעיקר הרגל עובר • משמע בחוהו ראי' חיקף עובר • כי לא"ד דספסוק הפלוגתא אם לריך להביא כל פעם או לאו חבל בפעם ח' עובר חיקף • והלישגה אחריתא לא קאמר חלה בשאר הרגל פליגי אם מותר להביא ב' פעמים • חבל בזה לא פליגי לשון ח' וב' בעיקר הרגל שלריך להביא בעה רחיתו ודו"ק • שוב מלאתי שהמפרש לירושלמי ג"כ פירש כן • אכן תמהני עליו שכהה שהסמ"ג לא סבירא ליה הכי רק הרמב"ם ס"ל כן • אכן לענ"ד כשנדקדק בדברי הסמ"ג ג"כ מנא"ה כן שבעה רחיתו לריך להביא ואם לא לא קיים המלוח ע"ש :

שם הלכה ד' הביא הלח"מ תוספתא יש בשמחה שאין בשתייהן שהשמחה יש לה השלומין כל שבעה משח"כ בשתייהן • והמה הוא על התוספתא הלא משנה ערוכה היא מי שלא חג יו"ט ח' של חג חוגג כל הרגל ע"ש • וכפי הגרסא שלנו אחי שפיר • שגרסין שם שהשמחה נוהגת כל שבעה • ר"ל שמחויב לשמוח כל ימי החג רק שקרבנות שלמי שמחה אינו מחויב להביא רק פעם ח' חימהי שירלה • אך שמחה החג בחיליה ושהי' ובסוה נקי' מחוייב כל ימי החג משמע שמחויב כל הרגל • והרא"י שצמנה שם בסוכה אמרו מלמד שחייב בכבוד יו"ט אחרון של חג כשאר ימות החג • ודוחק לומר שמיירי המנהג דווקא שלא שמוז בשאר ימות החג חלה משמע בשמחה נוהגת כל שבעה רק אינו מחוייב לשמוח רק פעם אחד ובשאר ימות החג או שיואל בכסוס נקי' או שיואל אם הזמינו אחד לאכול שלמים של חבירו • ופעם אחד מחויב בעלתו לשחוט • אכן ראי' וחגיגה אינו נוהג כלל רק יום אחד וחו לא • ואדרבה נראה כמסויף לר"י • אם מקריב שני ימים חגיגה וגם עולה ראי' אמר רבי יוחנן (דף ז') שאינו רשאי להקריב רק פעם אחד ודו"ק :

שם הלכה ז' ומפי השמועה למדו שעלרת כהג המנות להשלומין • עיין להם משנה ששאר בל"ע על הרמב"ם וביהר על הסמ"ג שאיך למד מפסוק חג המלות וחג השבועות וחג הסוכות להשלומין הלא הקרח לריך לכל האחר לשיטתם שפסקו כח"ק • רק מהק"ח דרבה בר שמואל הי' לו ללמוד ע"ש • וגלענ"ד נהרף שהרמב"ם אחז בכאן שיבת הירושלמי (ר"ה פרק ח') שלמד הה"ק לעבור

אינו שאור וח"כ הלאו קדים • אך אחר העיון חזן זה קושי' כלל עיין גמרא מכוס (דף ט"ו) שמקשה הגמרא והא לא דמי ללאו דחסימה • ח"ל מכוס דהיב עשה יחירא מגרע גרע • ומקשה חי הכי לאו שניחק לעשה נמי לימא וכי מגרע גרע • ח"ל ההוא לנחקו ללאו הוא דלחא • ועיין פירש"י שם עשה שאינו מהקיים חלה לאחר עבירה הלאו לנחק חג הלאו מעונש מלקות • משמע דווקא היכא שאינו מהקיים העשה כלל חלה לאחר הלאו אז הוא ניחק לעשה • חבל אם יש מקום שיהקיים העשה בלא הלאו חזי לאו חלה העשה להקן הלאו חפילו אם היו בחד מקום הלאו קודם • וכקושיה הגמרא וכי מפני דכחז ב' לאו יחירא מגרע גרע • וראי' לזה שאמר הגמרא בהדי' לפני זה • כהיבא וחגיגה כהיבא וישלחו מן המחנה ולא יעמאו וכו' וחגיגה הבא חל המקדש עמא • ושם חס נכנס עמא למקדש חי אפשר לקיים העשה חלה אחר הלאו חפ"ה קרי לי' קדים לעשה יען שיוכל להיות פעם אחד העשה וישלחו מן המחנה קודם דהיינו ש'טמא במקדש עלמזו דספסוק העשה קודם :

הלכות המידין ומוספין (פ' שמיני ה' י"ב) שחט ב' כצבים על חרבע חלות אם אמר יקדשו שנים מהוך ד' מושך שנים מהם ומניפן והשאר פודין אוחס בצפנים ונחבלין בחוף כשאר החולין • והקשה הל"מ והא קי"ל בדאורייתא חזן ברירה • וכן תמה על מ"ש צפ"ב מהלכות פה"מ גבי הודה ששצטה על פ' חלות לוקח מ' מכל פ' ומרים אחד מכל קרבן והמ' אחרות פודה ויולא לחולין ע"ש שהאריך • ולענ"ד נראה ליישב דהנה הו"ס בעירובין (ד' נ' ע"ג) ד"ה ומ"ס לקרבן גדול מהכוי • הקשו ל"ל לר"י לפרש לקרבן גדול קמיחכוין הלא ר"י ל"ל ברירה • והקשה המהרש"א למה לא הקשו כן לעיל מיניה דאמר ההם דהיכא דאמר יקדשו מ' מהוך פ' דקדשי לכ"ע הא ר"י ל"ל ברירה • והריך דכיון דמפרש דבריו ומזכר דיקדשו מ' מהוך פ' חיה ליה לר"י ברירה • ולכאורה הוא נגד דברי הו"ס בעירובין (ד' ל"ז ע"א) ד"ה דברי ר"מ דמסקי שם נהדיח דלח מלי לחלק בהכי דהא ר"י ל"ל ברירה חף היכא שמזכר דבריו • ולל דהמהרש"א הקשה כן לפי הירוף הראשון של החוספות שם דכהבו דיש לחלק בין היכא שמזכר דבריו • ומה שהקשו מניטין נוכל ליישב ע"פ מ"ש הו"ס בגיטין (דף כ"ד) ד"ה לאיזה שארלה ואומר ר"י דחפילו מאן דסבר בעלמא דיש ברירה הגח מודה מכוס דכחז לה לשמה משמע שיהי' מזכר שבעה כחיבה • ובזה נוכל ליישב גם דעה הרמב"ם דס"ל ג"כ כדעת הו"ס בהירולא קמא לחלק בין היכא שמזכר דבריו להיכא שאין מזכר • וכיון דאמר יקדשו ב' מהוך ד' חפילו למאן דלא ס"ל ברירה בדאורייתא כאן יש ברירה כיון שזכר דבריו צפירוס • לכן פסק בפשיטתא הברייתא מושך מהן ב' ומניפן כי בהנפיה הוברר הדבר חיה מהם קדשי • והגם שחוס' כהבו ב' ההכלת שמיניף ארבעה וכן צפרק הח"ה (ד' ע"ח) שריך להם שמונה מכל המנינים זהו נוכל לומר שזה לדעה ר"י ובהירוף שני של החוס' בעירובין (ד' ל"ז) דר"י לא ס"ל ברירה חפילו היכא שמזכר דבריו מסויגא דר פ"ג בניטין • לכן לריך להניף כאן כל הד' חליה ושם בההודה לריך להרים שמונה מכל המניין • והרמב"ם אשאר דל"ס כ' כהתוס' והיכא שמזכר דבריו יש ברירה לדידיה • ובאחין שחלקו נמי מה ט' נמי לא כוי ברירה כיון דספסוק לא צירכו כ"כ דבריהם כמו

חיהא • טומטוס שראה לובן ווארס חינו חייב על ציאה
 מקדש חבל שרפין עליו את החרומה • מ"ט שנאמר
 מזכר עד נקבה מזכר וודאי ונקבה וודאי ולא טומטוס
 שהיה ספק ופריך ח"ה חפילו נגע צהרן וגבלה נמי •
 ומהרן אמר קרא מזכר בטומאה היוצאה מהזכר •
 העולה משם בטומאה היוצאה מגופו חינו מטמא טומטוס
 וח"כ כיון שאינו מטמא בטומאה היוצאה מגופו • גם
 ספק ערל דהוי נמי ספק צנופו מותר צביאה מקדש
 דלא גרע מטמא • וח"כ ציליו מבחוק שהוא וודאי זכר
 אז הוא ערל וודאי ופטור מראי' דהא חסור צביאה
 מקדש ולא הולך הרמב"ם לצביו • אך בטומטוס שאין
 ציליו בחוץ וזו הוי ספק ערל וח"כ הוי מותר צביאה
 מקדש הוי חייב צראי' והולך הרמב"ם לומר שהוא פטור
 מפני שהוא ספק חשה • והחוס' שכתבו דהסוגיא דלא
 כר"ע הוא רק כצביליו מבחוק דהוא וודאי ערל • דלא
 חילטריך קרא על טומטוס זה מזוכך • כיון דהוא
 ערל ואסור צביאה מקדש • חבל טומטוס שהם שהוא
 ספק ערל לא חיפטר משום ספק ערל לפי מה שכתבנו
 דספק ערל מותר צביאה מקדש • וגם לר"ע לא מיפטר
 רק משום ספק חשה • ומה שיש להקשות עוד על
 הרמב"ם • דהא רבינו לא ס"ל כר"ע • כאשר הוכיח
 בלח"מ ד"ה למען יאמרו • ואיך פסק כן בעל כר"ע •
 כבר הודיע בלח"מ לפנ"ל חי סוגיא דהכא פליגא על
 סוגיא דיצמות או לא • ולפי דבריו שם נפרש צימות
 שאני ערל דמחוס וא"כ חפילו לרבנן נמי פטור מראיה •
 ורבינו פוסק כרבנן וכל לומר דרק ציודאי ערל מאוס
 ולא בטומטוס שהוא ספק ערל • ואי לאו משום ספק
 חשה לא הוי טומטוס פטור :

ואגב גררר נדייק בהגמרא חגיגה (דף י"ז ע"ב)
 שאמר הגמרא וח"כ דהאמר דרבי חליעזר
 אמר רבי חשישא חליטריך דר' יעקב ע"ס • והנה קשה
 למה לא הקשה בן הגמרא על רבא בר שמואל • והנה
 בהוספות הקשו זאה וחיטו דחילטריך לדרשה הלדוקים
 והנה עדיין קשה דלמה לא הקשה הגמרא ויתורן כתיורן
 ההוספות כמו שהקשה על ר' יעקב ויתורן • אך המעיין
 בר"ה יראה כי הגמרא מדקדק מאוד כי שם יליף ר'
 חליעזר בן יעקב צהדיא השלומין מהג המנהג והג
 השבוטות • וכן יליף דבי רבי חליעזר בן יעקב מקרא
 כו' ולפי זה סותר רבי חליעזר בן יעקב את עצמו לכן
 מהרן הגמרא דחילטריך הרווייחו ודו"ק :

רמב"ם הלכות חגיגה פרק ב' הלכה ח' טומטוס
 ואגדרוגיטוס פטורין מפני שהם ספק חשה •
 והקשה הלח"מ למה לא הביא הרמב"ם הרצוהא דאף
 כצביליו מבחוק פטור כדמוקי הגמ' דהל"ה ל"ל זכור
 היפוק ליה דהוי ספיקא • ונראה לתרן דהנה צתום'
 (דף ד' ע"ב) ד"ה דמרבה ערל כטמא • אומר הר"ר אלחנן
 דהא דחילטריך קרא למטוטי טומטוס ולא מטעם ספק
 ערל • ההיא דלא כר"ע כי חס לרבנן דר"ע דלר"ע לא
 לריך • ולפיס הריטא וכל לתרן • דלכן לא הביא
 הרמב"ם כצביליו מבחוק • דהוא וודאי ערל • וערל
 כבר כהב הרמב"ם • אך ככ"ז חכתי לא ניחא דהא חי
 ציליו מבחוק הוי וודאי ערל • ח"כ גם צהס טומטוס
 הוי ספק ערל • וח"כ לא הולך הרמב"ם לומר דהוי
 ספק חשה • דהא חפילו איש נמי פטור משום ערל •
 וכן הקשה המ"ל • ונראה לתרן • פ"פ שנקדים החלה
 הקדמה חמה • דודאי הא דערל חינו רחוי לצביאה
 הוא משום דדומה לטמא • משמע דמקום דטמא מותר
 לנטוס גם ערל מותר לנטוס • והנה צגמ' נדה (ד' כ"ח)

לעבור צג' רגלים צבל האחר מקרא חלה העשו לה'
 במועדיכם עד שיטבור כל המיעדות של כל הסנהי וח"כ
 חיותור דרשה דהג המנהג והג השבוטות להשלומין • ואם
 הקשה על מה ולמה חזו שיטה הירושלמי והניה גמרא
 דיקן • ע"ז נשיב ונאמר כי ה' קשה לו על שיטה הגמרא
 דילן בר"ה (דף ד') שהקשה שם הגמרא על ה"ק ור"מ
 מאי עבדי צפסוק חלה העשו לה' במועדיכם שלמד
 משם ר' יעקב טעובר צשני רגלים צבל האחר • ומהרן
 הגמרא שזה מיצעי להו לדרבי יונה הוקשו כל המיעדות
 זה לזה לכפר על טומאה מקדש וקדשו • והי' קשה
 להרמב"ם הניה לרבי מאיר טעובר כן בשבוטות פ"ח •
 אך לר' יהודה שאלתה כוונה' וגם הרמב"ם צהלכות
 טומאה וצקרבנות פסק כרבי יהודה קרא למאי חתי •
 כי לר' יהודה לא הוקשו המיעדות להדדי • ועיין
 הוספות שם שיש צ' הירולים צסוגיא ולתירוך ח' גם
 רבי יהודה טובר דרשה דהוקשו כל המיעדות להדדי •
 אך לתירוך השני ר' יהודה לא צביאה לי' הך דרשא •
 והרמב"ם חזו כתיורן זה וח"כ קרא דמועדיכם למה
 לי' חלא פירש שהגמרא בר"ה (דף ד') לא הירך
 חלא לרבי מאיר ולה"ק צחס יטבור כרבי מאיר
 צהא שכולן שווין • אך חס יטבור הה"ק כרבי יהודה
 וכדפסקינן הלכהא חזו מיכרסוס לאמר שהה"ק יליף ג"כ
 מקרא דמועדיכם ובהירושלמי • חלא שמהולק עם בני
 יהודה שהה"ק טבורא לי' עד שיטבור כל רגלי הסנהי
 ורבי יעקב סבר צשני מיעדות טובר צבל האחר ודו"ק
 ואלו שפיר דברי הרמב"ם וסמ"ג על גכון :

ואגב גררר נדייק בהגמרא חגיגה (דף י"ז ע"ב)
 שאמר הגמרא וח"כ דהאמר דרבי חליעזר
 אמר רבי חשישא חליטריך דר' יעקב ע"ס • והנה קשה
 למה לא הקשה בן הגמרא על רבא בר שמואל • והנה
 בהוספות הקשו זאה וחיטו דחילטריך לדרשה הלדוקים
 והנה עדיין קשה דלמה לא הקשה הגמרא ויתורן כתיורן
 ההוספות כמו שהקשה על ר' יעקב ויתורן • אך המעיין
 בר"ה יראה כי הגמרא מדקדק מאוד כי שם יליף ר'
 חליעזר בן יעקב צהדיא השלומין מהג המנהג והג
 השבוטות • וכן יליף דבי רבי חליעזר בן יעקב מקרא
 כו' ולפי זה סותר רבי חליעזר בן יעקב את עצמו לכן
 מהרן הגמרא דחילטריך הרווייחו ודו"ק :

רמב"ם הלכות חגיגה פרק ב' הלכה ח' טומטוס
 ואגדרוגיטוס פטורין מפני שהם ספק חשה •
 והקשה הלח"מ למה לא הביא הרמב"ם הרצוהא דאף
 כצביליו מבחוק פטור כדמוקי הגמ' דהל"ה ל"ל זכור
 היפוק ליה דהוי ספיקא • ונראה לתרן דהנה צתום'
 (דף ד' ע"ב) ד"ה דמרבה ערל כטמא • אומר הר"ר אלחנן
 דהא דחילטריך קרא למטוטי טומטוס ולא מטעם ספק
 ערל • ההיא דלא כר"ע כי חס לרבנן דר"ע דלר"ע לא
 לריך • ולפיס הריטא וכל לתרן • דלכן לא הביא
 הרמב"ם כצביליו מבחוק • דהוא וודאי ערל • וערל
 כבר כהב הרמב"ם • אך ככ"ז חכתי לא ניחא דהא חי
 ציליו מבחוק הוי וודאי ערל • ח"כ גם צהס טומטוס
 הוי ספק ערל • וח"כ לא הולך הרמב"ם לומר דהוי
 ספק חשה • דהא חפילו איש נמי פטור משום ערל •
 וכן הקשה המ"ל • ונראה לתרן • פ"פ שנקדים החלה
 הקדמה חמה • דודאי הא דערל חינו רחוי לצביאה
 הוא משום דדומה לטמא • משמע דמקום דטמא מותר
 לנטוס גם ערל מותר לנטוס • והנה צגמ' נדה (ד' כ"ח)

בה פלוגתיה ביבמות (מ"ז) • חבל הרמז"ס דפסק דא"ו
 בה בימים הקדמונים עד שימול ויטבול נח מטעמא דר"ע
 דילוף לה מהוסב ושכיר • חלל מטעמא דר' יהושע
 דילוף לה מאבות • והא דערל פסול בתרומה היינו
 כרבי אליעזר מגזירה שיה דתושב ושכיר דפסקה •
 וד"ק כי קצתו :

הלכות

חגיגה פ"ב הלכה ב' • קטן חוגר וכו' הפילו
 באחת חינו חייב לחנכו הע"פ שרחו להפוחה
 שאלו הי' גדול והי' בכך הי' פטור • עיין מ"ל שהמה
 על הרמז"ס לדין דקיי"ל כב"ה ח"ל טעמא לפטור
 הקטן חוגר מכוס דגס גדול הי' פטור דכל האיבעיא
 לא היה רק לב"ש • ועיין לה"מ שהירך קלה דאגב אחריני
 נקט לה אך זהו דוחק • וגרסה אחרת • דהא דנקט
 צל האיבעיא דהיינו ריש לקיש (בגמ' הגירסא ר' שמעון
 אך בהגהת הס"ס גרוס ריש לקיש) חליצה דב"ש היינו
 בקטן חוגר בשתי רגליו דקאי אמתניתין דחייבי הכי •
 דמתניתין לא זו חף זו קהני לא מיבעיא חוגר שאינו יכול
 להלך ממחמת חוגרות דפטור חלל חפילו מו שאינו יכול
 להלך ברגליו כגון דמפנקי גמיו פטור • והאח קמייבעיא
 גי' לר"ל חליצה דב"ש בקטן חוגר כה"ג חליצה דב"ש
 דחייבו יכול להרכיבו על כהפיו הי' חייב לחנכו • ולב"ה
 ליכא למיבעי מידי • אך הא אחר (בד' ג') דר' הנחום
 כופר הפילו חוגר ברגלו אהה שחומר רגליה וע"כ דמייכי
 ה' הנחום דהחוגר ברגלו אהה יכול להלך ברגלו השניה
 דומיה דחרש בחזו אהה דקאמר גמיו ר' הנחום דבדודאי
 הוא שומע בחזו השניה • וגם הי' ס"ד דחינו יכול
 להלך ברגלו השניה מאי קמ"ל ר' הנחום • הא לא
 עדיף ממופנקי דהני בצרייתא • בשלמא מתניתין הני
 לא זו חף זו • אך ר' הנחום מאי קמ"ל • חלל ודחיי
 דר' הנחום קמ"ל • דחף חס הוא יכול להלך ברגלו
 השני גמיו פטור • וא"כ משכחת לה איבעיא גס לב"ה
 הכי קטן חוגר ברגלו אהה וברגלו השניה יכול להלך •
 הי' חייב לחנכו דהא יכול להלך • וקפשיט גמיו דפטור
 משום דגס חס הי' גדול הי' פטור • ולכן הרמז"ס
 שפסק כר' הנחום הולך לטעם שאלו הי' גדול היה
 פטור • ודוק בלשון הרמז"ס שכתב ואפילו באחת קאי
 על חוגר וסומא וחרש :

הלכות

חגיגה פ"ב ה' י"ג • לא יביא אדם תודה
 ביום י"ד מפני החמץ שבה שאין מביאין
 קדשים לביה הכסול • והא הביא יולא בה ידי שמחה כמו
 שאמרנו • והקשה הכ"מ דגם הר"י קורקוס הא הודה
 אינה נאכלת חלל ליום ולילה וא"כ איפסולא לה בלינה
 ואין לומר שילא בה שמחה לילה • היכן מלינו בלינה
 ראשונה חייב בשמחה • והלח"מ הוסיף לתמוה על הר"י
 קורקוס שכתב והיכן מלינו גי' הלל מלינו בפסחים (ע"ה)
 ובסוכה • שאין חייב בלינה הראשונה בשמחה והעלה
 לצסוף דדעה הרמז"ס שלינה שהוא נורך מלוה לא
 פסלה ול"ן לא איפסל בלינה והוא פלא ודבר חדש מאד
 שלינה לנורך מלוה לא פסלה • וגם מה שכתב שם
 שהמקשה הוא ר' יוסף הבין שם בפסחים ג"כ סברה
 המתוך שהוא ר' חשי שעיכב ושחט • רק הי' סבר
 כיון שהליכה נורך מלוה היינו ללאה בו חובת שמחה
 לא פסלה ור' חשי פליג עליו ואין פסקין כר' יוסף •
 ח"כ עיקר פלוגתהם וסברה חסר מן הספר • ומלאתי
 עוד צט"ה שגנה ארי' שאלה ס"ח • שהקשה על הר"ש
 והר"ף מאבילות דמשמע מהם דשמחה הרגל חייב גס
 גיל ח' • הלא זה נגד הנמרח פסזיס הנ"ל שאינו חייב

בשמחה בליל ח' • וכן הקשה על הרמז"ס (ד' ק"ח) ד"ה
 ידי יין יולא ופירש רש"ס ידי שמחה יו"ט • הא בליל
 ראשון חינו כלל בשמחה ולענ"ד לתרץ כל הג' הרי"ף
 והרמז"ס • והרא"ש והרמז"ס • כי הם סיבירי כשיטת
 רש"י דנשאר לילות לא חליטריך קרה לשמחה כי הם
 בכלל הימים רק ליל ש"ע חליטריך שאינו בכלל ה"ז ימים
 (ע"ש ברש"י סוכה מ"ח) • ומאחר שפסוק אחד מרצה ואחד
 ממשעט מסהדר לחוקמי הריבוי על ליל ש"ע שיש שמחה
 לפניו ולא על ליל ח' שאין שמחה לפניו • וכ"ז הוא בחג
 הסוכות שבו כתיב המיעוט אך שמח וכן הריבוי על
 ש"ע • חבל בפסח ועלית שעיקר השמחה כתיב בעלית
 ושמחת בהגך ופסח יליפין מעלת • כמבואר בתוספות
 חגיגה (ד' ח') ד"ה ובמחת שיעקר מלוה שמחה מעלת
 גמרינן וליכא שום מיעוט על ליל יו"ט ח' גס בליל ח'
 מחוייב לשמחה • אך במה ישמח • הלא בעירי"ט לא יוכל
 לשחט בהמה לנורך שמחה י"ז נשיב דיכול לשמחה בכסות
 נקי' וביין יסן • וכמו שאם חל יום טוב הראשון של חג
 דמבואר בפסחים (ד' ע"ה) שמשמחו בכסות נקי' ויין יסן
 ועיין בסוכה (דף מ"ב) הו"ס ד"ה לולבי שכתבו ג"כ כה"ג •
 וגמלא מהורץ קושיית הכ"מ ולח"מ על הרמז"ס • דהא
 הוא קאי על ע"פ ולכן יולא ידי שמחה כן מתירץ קושיית
 הש"ח על הרי"ף והרא"ש והרש"ס דנוכל לומר דחינו
 גמיו מיידי בשאר ימים טיביס חוץ מחג הסוכות • אך
 נכון נהרץ לפ"ז מאי מקשה ר"ח בפסחים (ע"ה) על ר'
 יוסף דאלה"ה שעיכב ושחט הא מחניתא מאן הני לה
 בן תימא • לכן תימא איפסולא בלינה חלל ש"מ שעיכב
 ושחטה • ולפי דברינו הלא נוכל לתרץ גס לכן תימא
 כי בליל ח' של פסח חייב בשמחה לכן קאמר שילא
 בה בשמחה היינו שמחה של לילה • וכמו שהקשה קרוב
 לזה גס הש"ח בשאלה הג"ל • ע"ז נהרץ דקושיית ר' חשי
 אינה מן הריבוי דהני בה יולא בה משום שמחה כי חס
 חשיפה קושייתו דהני בה ואינו יולא בה ידי חגיגה דבלינה
 ראשונה פשיטא דחינו יולא משום חגיגה של חמשה עשר
 דחו חינו זמנה של חגיגה כול • כי עיקר זמנו של חגיגה
 חמשה עשר אינה חלל ביום חלל רחיה פנים שאז חייב
 להביא עולה רחי' ושלמי חגיגה • כי בפירוש כתוב וחנחה
 חותו חג לה' שבעה ימים ולא לילות • וכן משמע בירושלמי
 חגיגה פ"ח שאין חגיגה בלילה • רק מה שאמר בירושלמי
 בשמחה ג"כ חינו בלילה משמע ג"כ חפיו בפסח כיון
 שאין זמן חגיגה אז • בזה מחולק בירושלמי עם הגמודא
 דידן דבירושלמי הוא נותן טעם שאינו זמן חגיגה •
 חבל בצבלי הטעם שאין שמחה לפניו ומהפסוק והייה
 אך שמח שזה נאמר רק בחג הסוכות ואין קיי"ל בזה
 כהצבלי אך בזה נקטינן בהירושלמי דאין חגיגה בלילה
 וח"כ פשיטא שאין יולא בה משום חגיגה ובפרט לכן
 תימא • דבשלמא לרבנן שאמרו דחגיגה ארבעה עשר
 נאכלת לשני ימים ניכל לדחוק שחט עירי"ט ונשאר על
 מהר והאח קאמר דחינו יולא במה שנשאר בה מאתמוול
 משום חגיגה חמשה עשר • חבל לכן תימא איפסול ליי
 בלינה • ופשיטא דבלינה חינו יולא בה משום חגיגה
 חמשה עשר • כי זמן חגיגה חינו בלילה :

שוב

מלאתי בקונטרס אחרון של השלחה ארי' שכתב
 ג"כ בשם חכם אחד כדבריי שהקשיא הוא מסיפא
 ושמחתי ע"ז • והא יקשה לך לשון הרמז"ס פ"ב הלכות
 חגיגה הלכה י"א ז"ל • מי שהי' לו שלמי נדר או נדבה
 ושחטן בעירי"ט אש"פ שאלן ציו"ט חינו יולא בה ידי
 חובת חגיגה שאינה באה חלל מן החולין • חבל יולא

זה ידי חובת שמחה משמע מזה שיעקר מחמת שאינה
 בלה חלה מן החולין . אבל אם נדר בהדיח לשם
 חגיגת ט"ו הוא יולא זה משום חגיגת חט"פ שחטטה
 מערב יו"ט . ע"ז נכל לתוך הרמז"ס ס"ל בפירוש החוב'
 ד"ה שלמים (ד' ע"ב) שכתבו בהדיח שאפילו נדר
 בפירוש לשם חגיגת ט"ו חינו יולא זה אם שחט מעיו"ט .
 וזה הטעם שאינה בלה חלה מן החולין . הוא ג"כ
 טעם לשחינו יולא אם שחט לשם חגיגת מעיו"ט . דמיון
 לחינה בלה חלה מן החולין . לכן אין לו לשחוט חלה
 בזמן חגיגת ולא בעיו"ט . והרמז"ס סובר כן :

ומצאתי בלל"ח על פסחים (ד' ע"א) שכתב בפירוש
 ד"ה שלמים שחטין . דסוגיית הרמז"ס
 כ"הוס' . וזוה הירך דברי הרמז"ס ה' יוד עיי"ש .
 ומה שכתב הרמז"ס ה' י"א . מי שהי' לו נדר
 או נדבה וכו' חגיגה יולא חובת חגיגה . והיפוך ליה
 שאפילו נדר לשם חגיגת חינו יולא זה משום שחטטה
 בעיו"ט . ע"ז הירך דנקט הכי לרבותא דאפילו הכי יולא
 זה משום שלמי שמחה חט"פ דאיכא דהוי לגריפותה .
 א' בלה הקדישה לשם שמחה וגם לא היה זבחה
 בשעת שמחה וה"א לחינו יולא זה משום שמחה קמ"ל
 דאפילו הכי יולא :

נחזור לענינו דרב אשי הקשה מסיפא . וצפרע
 לכן תימא שאינו נאכל חלה ליום ולילה ובלילה
 חינו ומן חגיגת כלל . וח"כ פשיטא שאינו יולא זה ולכן
 מוכרח לומר דעבר ושחטטה . כן נראה לענ"ד לתוך
 דברי הגאונים הנ"ל . וד' יחי' בעזרי :

הלכות ק"פ פ' חמישי הלכה ח' . נשים שנדחו לשני
 בין מפני האונס והשגגה בין מפני הטומאה
 ודרך רחוקה הכי פ"ש להם רשות לפיכך אין שוחטים
 עליהן בפ"ע בשבת בפ"ס . והקשה הכ"מ דהא בפ"ב
 כתב שטובין בפ"ש חבורה מנשים בפ"ע משמע דפסק
 כר' יוסי דאמר נשים בשני חובה ובאין פסק כר' יהודה
 דאמר רשות . והירך דחט"פ דלענין חבורה בפ"ס קיי"ן
 כר' יוסי דהילכתא כוותי' לגבי ר' יהודה . מ"מ לענין
 דוחה חת השבת לא רלה לפסוק כמותו אשם דר"ח
 בנמ' שם סבר כוותי' דר' יהודה . והקשה עליו הל"מ
 דכ"כ אמאי קאמר בנמ' דר"ח אהיא כר' יהודה . הא
 מלי סבר נמי כר' יוסי דשוחטין עליהן בפ"ע בחול בפ"ט
 אך בשבת חינו דוחה . ולענ"ד לתוך דברי הכ"מ .
 דהנמ' לא היה יכול לאוקמי הא דר"ח דאמר בפירוש
 נשים בשני רשות כר' יוסי . ורק דס"ל דשוחטין עליהן
 בפ"ע . דא"כ בסנהדרין (ד' י"ב ע"ב) דמוקי בהם רב
 אשי הא דר"ש בן יהודה אמר משום ר"ש שהשיא להם
 חזקי' לעשות פסח שני בלא כדון . כגון שהיו ישראל
 מהלך טהורין ומהלכה שמהין . ונשים משלימות ועודפות
 על הטהורים . מציקרא סבר נשים בראשון חובה דהוי
 רובן טהורין ומיעוטא שמהין ומדחי לפסח שני ולבסיף
 סבר נשים בראשון רשות . והנה מתחילה כשטעה חזקי'
 וסבר נשים בראשון חובה מסתמא סבר דגם בשני
 חובה דהל"כ לא הוו מדחי לפ"ש . כמו שכתבו ההוספות
 בפסחים ובסנהדרין . דחי הוי נשים בראשון חובה ובשני
 רשות לא היו נדחין לפ"ש . וע"כ דסבר ה' חזקי'
 דגם בשני נשים חובה . והסתה חי גס ר' יוסי סבר
 דנשים בשני רשות רק דשוחטין עליהן בפ"ע . אם כן
 חזקי' דה' סבר דגם בשני חובה הוי דלא כמאן .
 (ובכ"ז דברי הכ"מ לחלק בין הא דשוחטין בפ"ע דמוכח
 מזה דנשים בשני חובה לבין דחייב שבת . חינו עולין
 ובה לפי סוגיית הגמרא בפסחים דמשמע דהא בלה

הליח . דחי הוי חובה דוחה נמי שבת . ולכן לולא דברי
 הכ"מ ה' נראה פשיטא לפרש דברי רבנו בפ"ב שכתב
 שם נשים עושות חבורה לעלמן דאין פירושו דנשים
 מותרות לעשות בפ"ע . דהא כתב בפ"ה דנשים בשני
 רשות רלו שוחטות לא רלו אין שוחטות . ולפי"ל לא מני
 למיעבד בפ"ע . אך כוונתו לפי מה דפסק דהפסח
 נאכל בשתי חבורות . ורק דחינו חובל בשני מקומות
 כר' יהודה וכולין הנשים לעשות להם חבורה בפ"ע
 הינו כינא שמנו עם הנשים ונתחלקו לשני חבורות
 הינשים לבד והנשים לבד . יכולות הנשים לעשות בפ"ע
 ויא חיישין לפרייות . והא דנקיט גבי פסח שני . רבותא
 אשמעינן ללא גזרין דילמא עבדי בפ"ע . וזה אסור
 דנשים בפ"ש רשות . זה צרור :

פרק ט"ו בהלכות שגגות ה"ז כ"ג שנמשח בשמן המשחה
 ועבר מעבודתו מחמת מום או מחמת זקנה וכו'
 מביא פר על שגגותיו שאין בין כהן שעבר לכהן המשמש
 חלה פר יו"כ ועשירית האופה . והקשה הל"מ חלה
 כה"ג שיש בו מום חינו כשר כלל לעבודה . וע"ק דמשה ז'
 דאין בין כהן המשמש לכהן שעבר מיקמי בנמ' כר"מ
 דאמר דהשני מלות כהונה עליו . ודלא כר' יוסי דאמר
 דהשני חינו ראוי לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט והרמז"ס
 פסק פ"ב מנה יו"כ כר' יוסי ואין פסק כהן מהניחין
 הכ"ע ע"ש שהאריך בהמיותו . ולענ"ד דע"כ לא קאמר
 שהשני חינו ראוי לכ"ג ולא לכהן הדיוט רק כשחירע
 פסול בזו"כ לכ"ג ומינו אחר החתול לכ"ג לחוהו יוס' . לכן
 חינו ראוי להיות כ"ג כי יחי' איבה מכ"ג ראשון . משא"כ
 כשחירע מום או איזה חולי עובר בכ"ג ועי"ז עבר
 הכ"ג הראשון ושימש השני כמה שנים וחל"כ נהרפא
 הכ"ג הראשון אין סברא שיטעור הכ"ג השני חלה נס'
 הוא משום בכ"ג . דזוה לא שייך איבה . וכן אם מחמת
 זקנה שחלש כוחו מינו אחר החתיו עד שיתחוק כחו .
 וחל"כ כשעז לחינתו . אין סברא להעביר את השני
 לגמרי ובדחוי גס השני הוא כ"ג . או אפשר כ"ג
 לבדו . כיון ששימש ימים רבים . ומ"ש כאן הרמז"ס
 או מוס ד"ל מוס עובר וראוי לדבריו מהוס' מיר (ד'
 מ"ז ע"א ד"ה וכן מזה בשמן המשחה) שכתבו שם באלמש
 הדבורי דח"כ הל"ל משנה חזי לעבודה מרובה בגדים לא
 חזי לעבודה ע"ש . ונראה לומר שמייירי שכ"ג גלה ומימו
 אחר החתיו מרובה בגדים כגון שגגנו שמן המשחה
 ושימש כמה שנים שאין הראשון חוזר לעבודתו שוב
 שהרי שימש זה חתיו כמה שנים עכ"ל . מוכח מדבריהם
 כמו שכתבו דאם הכהן הראשון עבר מחמת מום עובר
 או מחמת חולי והשני שימש חתיו כמה שנים . אף
 כשהחזר הראשון לעבודתו אחר שנהרפא או שצבר מימו
 שניהם ככ"ג לעשות עבודה ואין ביניהם רק פר יו"כ
 ועשירית האופה . ואין להקשות דלמא לא מוקי הגמ'
 במגילה דך מהניחין חפיו כר' יוסי ותימא דמייירי
 כהאי גווגי . יש לומר שהגמרא רולה לאוקמא המבנה
 בכל גווגי חפיו כשעבר הראשון רק בזום כפור מחמת
 טומאה וכדומה :

רמב"ם פ"ד מהלכות שנים הלכה ט' . שהי גנות
 זו על גב זו פסק כר"ש כל שהענין יכול
 לפשוט ידו וכו' והשחר הוא של החתון . ועיין להם
 מבנה שחנה על הרמז"ס א"ך בכלן פסק כר"ש שהא
 כרבי מאיר ובג"ל פסק כר"י . ע"ס מה שהירך כר"ש פסק
 כרבי מאיר ולא משעמא דרבי מאיר רק מחמת שמהיב
 חת העליון מחמת שיכול ליסול את עפרו וכו' עיי"ש :

והמהני

זתמהני הלא גמרא ערוכה בניטין (דף כ"ב) בנקבו
 בחרץ ונפזו נועה חוק לארץ פליג רבני
 ודבא ומסוק באשגוש כ"ע לא פליג וכו' ופרוך ודבאשרוש
 לא פליגי וכו' . ומתוך הכס כדתי טעמא וכו' ע"ש .
 הלא סותרות הסוגיות אהדי דכאן מוקמי רבני ורבא
 דר"מ ור"י פליגי מחמת טעמים אחרים ולא פליגי ר"מ
 ור"י אי שדינין נופו בחר עקרו . ובצבא מליעא גבי
 שתי גנות זו על גב זו אמר רבא בהדיא דפליגא ר"מ
 ור"י אי שדינין נופו בחר עקרו . אך הגרחה דזה הוא
 פירוש הגמ' בניטין הכס טעמא אחרניא כדאמר ר"מ, א"ס
 ירצה העליון וכו' ור"י אמר חס ירצה ההתהון ר"ל דפליגי
 ר"מ ור"י אי שדינין נופו בחר עקרו אך לא פליגי אלא הכא
 מחמת טעמים שלהם שיש להעליון זכות ליעול עפרו
 ולהתהון יש זכות למלאות גנתו לכן בכאן פליגי אי
 שדינין נופו בחר עקרו ולא במקום אחר נמלא סוגיות
 הגמרא דר"מ ודגיטין עולות בקנה אחד . ומא שמציא
 הגמרא דר"מ ממקא וממכר ומעלה לא פליגי הכס
 אי שדינין נופו בחר עקרו רק בפירוש הסוספות שמציא
 כמו דכאן מופה ר"מ כוח בעל הקרקע יותר מרבי יהודה
 כן נמי במקא וממכר ובעלה . אך בעלה פליגי לרבי
 מאיר נחשב מן הגזע כמו מן הנוף ולר"י נחשב כמו
 מן העקר כדמשמע קצת בחוספות . ולא פליגי כלל
 בעלה אי שדינין נופו בחר עקרו . וזוה מחורן מה
 שנשאר חוספות בקושיא בניטין (דף כ"ב) ד"ה ודבאשרוש
 לא פליגי . תימא אחמי לא הויה פליגתא דעלה ור"ל כמו
 שפירש מהר"ם ש"ף שם בזה לא יחורן בתירוח הגמרא
 וכשאר בקושיא . אך לענ"ד מחורן כי לפי תירוח הגמרא
 מחורן גם מעלה כי לא פליגי אי שדינין נופו וכו'
 רק בשתי גנות ולא במקום אחר . רק הטעם הוא כמ"ס
 החוספות דר"מ וזוה מחורן קושיא הלחם מנשה האך
 פסק כאן כר"ס שהוא חליצה דר"מ שפסק שדינין נופו
 בחר עקרו ובעלה פסק ברבי יהודה . כי לפי ענ"ד
 בעלה לא פליגי כלל בשדינין נופו וכו' רק כשברא
 בעלמא פליגי ודוק . ומתחילה עלה בדעתי לאמר
 שרצה לשיטתו אזיל שמוקן במכות (דף י"ב) לגבי ערי
 מקלט אמר רבא בעקרו כולי עלמא לא פליגי וכו' העולם
 מאס דפליגי רבי יהודה ורצנן בזה אי שדינין נופו בחר
 עקרו אי לאו וכשיטתי דר"מ . אך רב אבי דהוא
 בתרא מסוק שם דלא פליגי כלל רק אף אחרי הנוף
 קאמר ולחומרא . ופירש רש"י שם משום דכולי ש"ס
 אמרינן שדינין נוף בחר עיקר . ולכן פירש כאן אף
 אחרי הנוף קאמר . וסגס לדברי רב אשי בצולי גמרא
 שדינין נוף בחר עיקר . ולכן פסק הרמב"ם שם שכלכה
 כר"מ אך בעלה לא פליגי כלל . בנוף בחר עיקר רק
 אם נחשב בנוף ממש או כעיקר . והרמב"ם פסק כרב
 אשי וכפירש"י . ועיין בהלכות רוצח פרק שמיני הלכה
 י"א ובכ"מ שם מהם שקשה דהא לא אולטרין
 רב אשי לאוקמי כך הלה לרבי יהודה אבל לרבנן ניחא
 כפשטי' ע"ש . ובבתי ערי חומה דירא כתיב זהו . ובנופו
 מיתדיר ל' ולא בעקרו ולמה לא פסק ברצנן עיי"ש
 שהארין ולענ"ד דהמעיין במכות ברש"י דף י"ב ד"ה
 צאלין וגם בפ"י המהרש"ל שם שהוכחה רש"י לפרש כן
 שאל"כ מאי פריך הגמרא עיי"ש . נמלא לפי מחורן
 קושיא ככ"מ שהרי חזינן שלא קאי הסוגיא בנופו לא
 מתדיר ל' ע"ש .

ברא"ש

סיומן י"ם בסוגס . עלתה הזוית על מישעו
 כשר אמר רב הסדא לא שני אלא במקום

אחד אכל בשנים ושלשה ה' כמזמור ופסלי עיין ק"נ
 שכתב בזה הלשון . בשנים ושלשה מקומות . השתא שנים
 שלשה מיבעיא . דאיכא לפני הכא כי האי דמשני בריש
 מפנין ארבע וחמש כדאמרי חגיגי ור"ה אפילו טובא
 וב"כ החוס' בריש מילתין בלריכות ד"ה עד ארבעים
 וחמשים והכ"מ והתו"ע והע"ו נתקשו בזה ואשתמיטרו
 דברי החוס' הללו ע"ש עכ"ל הק"ג ע"ש . ולענ"ד קושיית
 הג' גלויס הג"ל קושיא חזקה ופליאה גדולה על הק"ג
 איך שפך סגולה על הגלויס הג"ל בחסס . כי החוס'
 לא כהבו זה רק במקום שהוא לא זו אף זו ע"ז שייך
 כדאמרי חגיגי אך במקום שהשני פשוט יותר מן הראשון
 והוא זו והל"ל זו בזה לא שייך כלל כדאמרי חגיגי . וכן
 מוכח מתחילת דברי החוס' הג"ל (בד' ז' ע"ב) . דאל"כ
 איך פריך הגמרא בריש הלמנה זוגות גבי הלמנה
 ששהתה ז' או ג' שנים וגא תבעה כתובתה . השתא
 שתיס אבדה ג' מבעיא . וכן גבי רועים לוקחין מהן
 ד' ור' לאן פריך שם השתא ד' ה' מיבעיא . ועיין מהר"ם
 לנבלין שכתב דזהו לא זו אף זו פריך הגמ' שפיר השתא
 וכו' . לא שייך ע"ז כלל כדאמרי חגיגי . במקום דהוי
 זו והל"ל זו . אכל במקום לא זו אף זו דפריך הכס
 נמי הגמ' בפ' משנין . השתא חמש ד' מיבעיא . וכן
 בנדה גבי דאמר ר"מ אפילו מ"ס וגו' דפריך הגמרא
 השתא ל' מ"ס מיבעיא משני הגמ' שפיר כדאמרי חגיגי .
 ולכן באתרוג גבי הזוית דהוי זו והל"ל זו . נתקשו בזה
 הגלויס הג"ל :

מו"ק

(ד' כ"ב ע"ב) כל קריעה שאינו מדיל קמי שפס
 חינו קריעה דכתיב ויחזק בצנדין ויקרעם לבנים
 שגראין קרוטין כשנים . ועיין ד' כ"ו דדריש נמי מזה
 שאלו קריעים אינם מתאחזין לעולם ולכאורה איך נשמע
 מזה אלו ז' דדרשות . ושמעתי מהסמ"ח שיטויין בתוס'
 ד' ע"ו ד"ה שיהיו שפתותיו שכתבו ועו"ל מדכתיב שפס
 ולא כתיב שפס דריש תרתי . הכי נמי תיבת לבנים
 מיותר לגמרי . ודריש דרשה אחת שיה' מדיל קמי
 שפס וכו' יכול לכתוב שנים בלא ל' וכתיב למ"ד דריש
 נמי שאין מתאחזין לעולם . וכן מדוקדק לשון הגמ' (בד'
 כ"ב) דקאמר הגמרא נראין קרוטין כשנים משמע דדריש
 מתצת שנים לבד ובד' כ"ו קאמר שקרוטין ועומדים
 לשנים לעולם משמע דדריש מן הלמד של לשנים .
 ואנב גררא אוביר עוד מה ששמעתי מהסמ"ח דבר טוב
 ליישב קושיית העולם . בגמרא ברכות שמואל הורה
 סלכה בפני רבו דשחיטה בור כשורה . הא אמרינן
 בעירובין פ' הדר לתפרושי מאיסורא מותר להורות במקום
 רבו . וכאן הוא לתפרושי מאיסורא של בלאים דביין
 ששחיטה בור חין לריך כהן ללבוש בגדי כהונה ואי
 רשאי ללבוש בלאים . ולפי דרשת עלי דגם שחיטה
 לריכה כהונה סיה לריך ללבוש בגדי כהונה . ולפי
 האמת דלא צעי שחיטה בכהן ה"ל בלאים שלא במקום
 מנוה . ותירך . דמרא דשמעתא שמואל סיה מורה
 סלכה לפני רבו הוא ר' אלעזר והוא מסתמא בשס ר'
 יוחנן רבו כדאיחא בתוס' יומא (ד' ד' ע"א) ד"ה תניה
 כי מס שאמר ר"א בשתס הוא משמי' דר' יוחנן ע"ש .
 ועיין ביומא (ד' ה' ע"ב) כינר מלישין אוחן פליגי בני
 ר' חייה ור' יוחנן חד אמר אהרן ואה"כ בניו והוא
 סבר אבנעו של כהן גדול זהו אבנעו של כהן הדיוט
 וחד אמר אהרן ובניו צבת אחת' ואיסי סבר אבנעו של
 כה"ג אינו אבנעו של כהן הדיוט ואבנעו של כהן הדיוט
 אינו של בלאים . וא"כ לפי דעת ר"א שמואל הורה
 סלכה

(וזהו דעת הרמב"ם) ורק לענין מה דמלינו בהדיא דנקרא ספר . והדעה השניה נהיכה דלכל דבר נקרא ספר רק בדבר שמלינו בהדיא שיש לה דין אגרת דהיינו אם העיל בה ג' גידין כשרה ע"ש צ"ל . והנה מלינו צנמ' סנהדרין (ד' ק') לוי בר שמואל ורב הונא בר חייה הוי מתקני ספרי דבי רב יהודה . כי מטא מגלת אסתר אמרי הו' מגלת אסתר לה צני מטפתה ע"ש פירש"י . מוכח מזה להדיא כדעת הרמב"ם . כי לכאורה מה שאלו דווקא על מגלת אסתר שהיא אחרונה (עיין צ"ל ד' י"ד) ולא על כל המגלות שקודמות לה . מזה מוכח לכלל דבר יש לה דין אגרת ורק מה שנמצא בפירוש שיש לה דין ס"ת דהיינו שרעוט ופדומה ולכן הינה לריבה מטפתה ומטעם זה נהגו ג"כ שלא לעשות לה עמוד דכדברים שחון לגוף המגילה דהיינו עמוד ומטפתה יש לה דין אגרת משכ"ל כדברים שצנף המגלה יש לה דין ס"ת ונמצא שאלו נהגיין כשתי הדעות :

באו"ח סו' ס"ח . הקשה המ"ח על מה דכתב הב"ח על המנהגים לומר בסליחות כמה פעמים שמע ישראל . וכתב הב"ח ביון שכל הקהל אומרים אותו ליכא קפידא . והקשה ע"ז המ"ח מפ"ד מסוכה שאנו אומרים ליה עינינו . ופריך הגמ' והתנין אמר שמע שמע כאומר מודים מודים וכו' והתם כל הקהל אומרים . ואפ"ה פריך הגמרא משמע שמע . הנה דאומרים ליה עינינו דהוי צבור . אגמא דהפילו כל הקהל אומרים אסור . עכ"ל ונראה צ"ל . ולענד"ל לתרן . ומקודם נראה לתע טעם לדברי הב"ח כי לכאורה הוא היפך נגד הירושלמי כמו שהקשה הגמ"ח צביאורי בס . דז"ל הירושלמי הנה דתימא צבור אכל ביחוד תהגויס . ונראה לומר דכפרת הב"ח שיש צום ג' חילוקים דביחיד לגמרי תהגויס הם כצירושלמי . וצבור כשכל הקהל אומרים חין צום חשש וכמו שאמר הגמרא גבי דמות לזרות לבנות . ובע"ז פ' כל הנזמים (ד' כ"ג) דברבים ליכא חשדא . וה"ל הכא נמי ביון שרבים אומרים ליכא חשדא . אך כשיחיד אומר צבור . אז מיחזי ח"ו כשתי רשויות . כן הוא ספרת הב"ח . וצום מסורף ג"כ קושיית המ"ח . דשם צמשה כן הלשון . ועמדו שני כהנים בשער עליון היורד וכו' קרא אגבד וכו' וקאי ג"כ על שני הכהנים הפכו פניהם ואמרו . פירשו ששני הכהנים הג"ל אמרו אבותינו וכו' והוי יחיד צבורי וה"ל איכא חשש דשתי רשויות לכן פריך הגמרא שפיר מהאומר שמע שמע . אכל בסליחות שכל הקהל אומרים חין צום שום חשש . ונכון :

בס"מ ש"ח ס"ק ז' . הקשה הנאר היעוב על הר"ן מגמרא יומא שכתב הר"ן שמוטב שיפחוט ויעשה חילול שבת כפעם אחד משיחל נבלה ויעבור על כל כזית וכזית ע"ש . והקשה ח"כ למה מאכילין אותו עבל מוטב להפריש ממנו תרומה ויימטע באיסורין . גם למ"ד תרומה עדופא למה ליה להטעם הזה הלא בלאה"כ עדיף שיפריש תרומה ויימטע באיסורין ע"ש . ולענ"ד נראה דדברי הר"ן מוכרחין מהגמ' לפי המסקנא דמסקינין אפטר בחולין פשיטא . ומשני בעלין שאינו נקוב מר סדר עבל תמור ומר סדר תרומה תמורה . והנה שם כל האיסורים הוא רק מדבריהם ונמצא מהלל שבת צונה שמפריש תרומה צנחתי הגם בשבת תמורה עכ"ל מוטב שיחלל שבת על חילול דדבריהם . היינו הפרשת תרומה בשבת משיחל עבל או תרומה . ולכן אם אפשר בחולין מוטב שיפחוט ויעבור על שבת חילול שבת

הלכה צפני רבו יהיה מוכח מזה דר' יוחנן הוא דסבר אהרן ובניו צב"ח וס"ל דאצטרו של כה"ג חינו אצטרו של כהן הדיוטי ונמצא דאצטרו של כהן חינו כלאים . וה"ל לא הו' כלאים כלל . והגם שבגמ' אמר חד אמר כו' וחד אמר כו' סתם . נובל אצטרו להכות ולפשוט מזה דר' יוחנן אמר אהרן ובניו צב"ח . ודפח"ח :

שו"ע חו"ה סימן כ"ג ס"ד . במקום שנהגיין וכו' . עיין מה"ה שהקשה בלדעת השו"ע יו"ד במשומים ליצית בהטליות של מתים וה"ל למה פסק כהן דאסור להלך צביס"ק עם ליצית מגוליס ע"ש שהאריך . ולענ"ד שיש לחלק כי דעת השו"ע שהלועג לרש הוא שהוי מצויה ועובה והמת חינו מצויה ע"ז וכדעת החוס' צפ' מי שמחו ד"ה דלוי' ע"ש . אך יש חילוק בין שעה שנושאין את המת דלוי' ליכא למימר לועג לרש . כי ה"ה רבה הכל רוחין שמכבדין אותו הן כהנאו' הן בהולכה המתה . ולכן אם גבי המת יש ג"כ ליצית לה' בייך בו לועג לרש . משכ"ל במקום שמשכיין מהמת הליצית בייך לועג לרש כשמליין אותו עם ליצית . אכל בהלך צביס"ק או צד"ה של מת שאז חין עובדין לו כבוד כלל או בייך לועג לרש הפילו כשהוא לבוש ליצית . וחלוי רמז צום המ"ח צמ"ש ויש לחלק . אכל חינו מוכרח . ועיין פ"מ וחלוי ביון ג"כ לזה :

סימן מ' צמ"ח ס"ק צ' . צמ"ש על הט"ז וז"ל דהפילו פרס סודר ע"ג אסור דצבלי אחד פשיטא דאסורי . וז"ל נראה דיש להתיר ע"ש . ולענ"ד דוחק מאד לפרש דברי הט"ז דכונתו שהפילו צפריסת סודר לא מהני כי המעיין צלצמו ציו"ד יראה שלא אסר רק מחמת שהוא מגולה ולא כשהוא מכוסה בסודר . ע"כ נלע"ד כוונת הט"ז נמי דלא אסור אלא כשהוא מגולה בהצובות . ומה שהקשה המ"ח שא"כ פשיטא דהוי כלי אחד . נראה לתרן ביון שהוא מחובר לכותל בעל לגבי כותל . וכן נמי כשמחובר במסמרים לכותל די צפריסת כלי אחד ע"ג ואז הוי כמו מחילה ע"ג המזוזה ביון שמהובר לכותל אכל הם הוא מחילה של זכוכית לא מהני . כן הוא כוונת הט"ז . וי"ל לי דין חדש היכה שמכוסה צביסוי והכיסוי מחובר לכותל במסמרים די צביסוי אחד . ולא הולכנו לכלי בתוך כלי רק כשהשם מגולה ורואה לפרוס סודר עליו או לר"ך צ' כניס ולא כשהכיסוי מחובר . ודו"ק :

סימן תרכ"ו בהלכות סוכה ס"ק ז' . הביא הש"ת משם הפ"מ סוכה העשוי לסגור צנן . והגם סוגר הולך באמצע הסוכה פוסל משום הפכן על לדיכן ע"ש . ועיין צפ"מ גופא סו' ס"ה רח"ו לזה מסוכה (ד' י"ד ע"ב) מקושיית הגמ' ס"ד מאי לאו כיון שהפכן על לדיכון אגמא דהפילו צנכר אחד פסול כשהפכו על לזו (משום דחזינן כאלו מושכב על הרחוב) ע"ש . וע"ג כי המעיין צד"ה לאו כשהפכן וכו' כולן על לדיכון וכיכשה כולה בהס' . מנאחר להיפך דווקא כשיקך כולו בהס' פסול ולא צנכר אחד . וכן מנאחר להדיא צרש"י ד"ה אנהתי שכתב וגסר אחד דווקא קאמר . משמע שלתירן ח' מיירי צנכרים הרופפים . ח"כ משמע להדיא דעת רש"י להגשיר צנכר אחד הפילו רחב הרבה . ודו"ק :

הלכות מגילה סימן תרל"א ס"ב . כתב רמ"ח נהגו שלא לעשות עמוד בסופה . עיין ציאוורי הגמ"ח שהתם מאד על שלא נהגו לעשות עמוד בסופה . ולענ"ד הקלושה ל"ל כי צב"י הביא צ' דעות לענין מה נקרא אגרת וספר . דיעה אחת שכלל דבר נקרא אגרת

שבת • נמלא כמו שמוטב לחלל שבת מדבריהם מש'חלל חסורים מדבריהם • כן נמי בחיסור דאורייתא מוטב שיחלל שבת ולא להאכיל חיסורים דאורייתא • נמלא רחיה הר"ן כראי מולך • חנן מה שהקשה הבאר היע"ב הדין קאמר הגמרא טבל עדיף מפני שהרומה סמורה • ומה בכך שהרומה חמורה הלא מרבה באסורין ולכן היו מוטב להפריש תרומה • נראה להר"ן לפי מסקנת הגמרא דחייבי בשבת ונמלא שיוצרך לחלל שבת מקודם וגם אח"כ יאכל תרומה שחמורה • לכן מוטב שיאכל טבל ולא יעבור שני חסורים חילול שבת ותרומה • חנן במקום שהוא חילול שבת גרידא מוטב שיחלל שבת פעם אחת מלאכול נבלה ולעבור על כל כזית וכזית • רק בכחן שמקודם יחלל שבת ואח"כ יאכל ג"כ תרומה שחמורה לכן סובר חד מ"ד מוטב שיאכל טבלים ולא יעבור על שני חסורים • והמ"ד השני ס"ל שטבל חמורה לכן מוטב שיחלל שבת ויפריש תרומה ולא יאכל טבל החמורה • חנן בלא"ה ה' מוטב שיאכל טבל הגס שירבה לאכול באסורים ולא יעשה צ' עבירות חלוקות וצפרט שיחלל שבת ודו"ק • ומה שלא עלה על דעת המקשה להקשות מקודם שידע שחייבי באסורי דרבנן על מ"ד הרומה חמורה • הא מרבה באסורים • ובכחן חין להר"ן מחמת שיוצרך לחלל שבת ג"כ לכן מוטב שיאכל טבל • דו"ח דהלא החילול שבת הוא דרבנן והאסורים הם דאורייתא • נוכל להר"ן כהקשה המקשה פשיטא נא היה יכול להקשות הדין יאכל טבל שמרבה באסורים

עוד תירגלו באופן אחר • שהצ"ח ס"ל כשיטת הבית יעקב • שכל זמן שלא שהא שיעור מליחה עדיין הוא מדאורייתא • כי עדיין לא נחשב כביטול • עייין פ"מ בהקדמה להלכות מליחה • ומה שהקשה הפ"מ על זה מסיגיא דהקומץ • שא"כ הדין פריך הגמרא טעמא דמיטעא קרא הא לחו הכי הוה חמינא דס צעי מלח הא מליח הרי הוא כרוחה וצטל מהירח דס • והקשה לביטה הג"ל ה' יכול הגמרא להר"ן שמוחל הדס וזרק מיד שעדיין לא נחשב כרוחה • ולכאורה הוא קוביא עלומה ע"ש • ולענ"ד נראה להר"ן הנה מתחילה נראה להכריע שיעור רוחה הוא לכל הפחות כדי שיהנו על האור ויתחיל להרתיח וזהו פחות מכדי שיעור מליחה כי שיעור מליחה חין לו מקור מהש"ס רק מהרמב"ם • והנה מה יתכן הגמרא צפר של יוהכ"פ שבין זריקה דמו לשפיכה השיריים שלו לרין להוליך הדם לפני ולפנים • ואח"כ לשחוט את השעיר ולזרוק דמו לפני ולפנים ואח"כ לזרוק דם הפר והשעיר על הפרוכה מנגד חרון צחוף • ואח"כ לערבס ולזרוק על ארבע קרנות מוצח האבס ואח"כ על של מוצח ואח"כ לשפוך השיריים כי זה הוא ג"כ מלוא ואיכא דעה ששפיכה שיריים מעבד • ואח"כ חס יתן המלח קודם זריקה הפר יומשך צודחי יוהר משיעור כדי שיתן על האור ויתחיל להרתיח ואח"כ שיתן מתחילה הדם בכמה כוסות וכשיגמור מעשה כל אחד ישפוך שירי הכוס ואח"כ כשיולך להזות מהשני יתן אז מלח זה חינו כי מאחר שיפשוך מזהרות על כוס ראשון בהורה שיריים חינו ראוי לזרוק מן הכוס השני' כי לא הוה שיריים עד שיגמור כל ההזאות והשיריים גם כן ראוי שלא יהיה צטל מהורה דס: ודו"ק כי קלרחי :

בסימן פ"ט צש"ך ס"ק כ"ב שהשיג על מהרש"ל שאוסר להשתמש לכתחילה לחתוך פה לחלב צסקין של צפר ע"י נעילה צקרקע קשה י' פעמים • והקשה הלא צסימון ל' כתב שאם חתך צסקין של צפר לפת מותר אח"כ לחתוך צו לונן לאכול צו חלב והא וודחי דנעילה עדיף מחתיכה לפה ע"ש :

ולענ"ד נראה נחרך דחיתא שס בהדיח דע"י חתיכה לפה לא שרו רק לחתוך הלונן רק פעם אחד חלב לחתוך כמה פעמים אסור חס לא שחתך לפה צין כל חתיכה וחתיכה ע"ש • ואח"כ זכינו לדין דהא וודחי דחין סברה שבין כל חתיכה וחתיכה של לפת יעוץ צקרקע קשה י' פעמים • רק הכוונה שע"י נעילה י' פעמים צפעס אחד הותר אח"כ לחתוך פה כמה פעמים וא"כ

שבת • נמלא כמו שמוטב לחלל שבת מדבריהם מש'חלל חסורים מדבריהם • כן נמי בחיסור דאורייתא מוטב שיחלל שבת ולא להאכיל חיסורים דאורייתא • נמלא רחיה הר"ן כראי מולך • חנן מה שהקשה הבאר היע"ב הדין קאמר הגמרא טבל עדיף מפני שהרומה סמורה • ומה בכך שהרומה חמורה הלא מרבה באסורין ולכן היו מוטב להפריש תרומה • נראה להר"ן לפי מסקנת הגמרא דחייבי בשבת ונמלא שיוצרך לחלל שבת מקודם וגם אח"כ יאכל תרומה שחמורה • לכן מוטב שיאכל טבל ולא יעבור שני חסורים חילול שבת ותרומה • חנן במקום שהוא חילול שבת גרידא מוטב שיחלל שבת פעם אחת מלאכול נבלה ולעבור על כל כזית וכזית • רק בכחן שמקודם יחלל שבת ואח"כ יאכל ג"כ תרומה שחמורה לכן סובר חד מ"ד מוטב שיאכל טבלים ולא יעבור על שני חסורים • והמ"ד השני ס"ל שטבל חמורה לכן מוטב שיחלל שבת ויפריש תרומה ולא יאכל טבל החמורה • חנן בלא"ה ה' מוטב שיאכל טבל הגס שירבה לאכול באסורים ולא יעשה צ' עבירות חלוקות וצפרט שיחלל שבת ודו"ק • ומה שלא עלה על דעת המקשה להקשות מקודם שידע שחייבי באסורי דרבנן על מ"ד הרומה חמורה • הא מרבה באסורים • ובכחן חין להר"ן מחמת שיוצרך לחלל שבת ג"כ לכן מוטב שיאכל טבל • דו"ח דהלא החילול שבת הוא דרבנן והאסורים הם דאורייתא • נוכל להר"ן כהקשה המקשה פשיטא נא היה יכול להקשות הדין יאכל טבל שמרבה באסורים

יר"ד צסימון ג"ט צש"ך ס"ק ה' מציח משס המרדכי שמוחר להאכילה לכתחילה דברים אסורים וכחצ אח"כ ונראה דהמרדכי ס"ל דאפילו נחפטמה כל ימיה מותרת ופירש הפ"מ שההוכחה שלו מדמחיר לכתחילה להאכילה דברים אסורים מסתמא ס"ל דצדיעבד אפילו נחפטמה כל ימיה מותרת • דאל"כ ה' אסור לכתחילה כנחפטמה קלת • ולענ"ד חינו מצין רחיהו של הש"ך שמוחר להאכילה וכו' לכתחילה • הלא צמרדכי לא משמע אלא בהרומה וכה"ג שאין בזה אכילה אסור • דהא תרומה מותר לכהנים • ואח"כ חין בזה שום חיסור כיון דיכול למכור הפרה לכהן • לכן מותר לפטמה • חבל להאכילה צדברים אסורים ממש אסור • ואח"כ ג"כ דיכול למכור לא"י • דזה חינו • דאם הבהמה אסורה לכל ורק לא"י מותרת אסור לגדלה כמבואר לקמן סי' קי"ז שאסור לעשות שום סחורה צדבר חיסור חס לא צדבר שטומד למלאכה וכה"ג • משא"כ צדבר שטומד לאכילה • לכן אסור לפטמה באיסור ממש • ואח"כ גם הוכחה הש"ך דס"ל להמרדכי שאם נחפטמה כל ימיה מותרת חין כחן ראי' לדברים אסורים ודו"ק כי קלרחי :

גידון שהקשה הש"ך ציו"ד סימן ע' ס"ק ד' על הב"ח שכחצ דהוי ספיקא דאורייתא • והקשה הש"ך הלא מבואר בכמה מקומות שדס שמתחו חינו חלל מדרבנן • נוכל ליישב דעה הב"ח צשני תירולים • ח' דס"ל להב"ח כשיטת רש"י חולין (דף ק"ט ע"א) ד"ה הלצ (ודף ק"ד ח') ד"ה הקפה • שס"ל שדס שביטלו הוא מדאורייתא ומה שהקשה עליו החוספות שס צד"ה הקפה דמייירי דווקא בחמה ולא באור עסוגיין דהקומץ (דף כ"ח) • נוכל ליישב כי רש"י לשיטתו חזיל שסס בהקומץ (דף כ"ח) פירש רש"י צד"ה והא דאמרי וטעמא כדמשרש לקמן • ועיין החוספות ד"ה כאן שפירש לפי שיטה רש"י שס"ל

כגראס שני' שכתוב לא רפריק' אלא בגפו ולא בעינו • וכתבו שיש להחמיר כסברא זו ואם איתא שלא הוכרר בעוף אלא מה שזכר בגמרא • ולפי גראס זו לא נזכר אלא ריפרק עינו • ואיך יושל ריפרק גפו לפי גראס זו • אלא מוכח שבעוף מהני כל הפרוכוסים ולא נאמר דינו דהחז"ס אלא בבהמה • ודו"ק כי הן להכנס ויחכס עווד:

ומדרי דברי בזה הענין • אמרתי לחרץ מה שהקשה ספר בעל חורה אור הג"ל הובא בספר חכמה חדש בסוף בתשובותיו • על הרמב"ם בהלכות איסורי מוצה פ"ג הלכה ד' • תחת אמו שנוול לאחר שנשחטה אמו • וחמה המחבר הג"ל למה לא הביא הרמב"ם כמסקנא דרבא חולין (דף ל"ח ע"ב) שזה קאי על זה פירש למיתה וזה נחיים ולמה הביא בלי שום חילוק • ולדידי תקשה מבי' יולד נפקא ע"ש זהו חורף קושיהו • וחמה הקרא על המחבר הג"ל • הגה כל השקלא וטריא של רבא הוא רק על שמה אמו אבל על נשחטה אמו לא פריך רבא כלל • כי נוכל לאמר שמייירי שנשחט שנים או רוב שנים ואח"כ נולדה • ובשאר דברים הרי היא כחי' עיין חולין (דף ל' ע"א) שחט ב' וכו' ומפרכסת הרי היא כחיה ונוכל לאמר שנוודה אז • וזה לא מקרי יולא דופן מאחר שמפרכסת עדיין • וע"ז הולך הפסוק לאשמעינין פרט ליהוס רק קושיא רבא על מיתה • דאיתא במשנה שם חזיהו יחוס כל שמה אמו או שנשחטה • והנה הרמב"ם לא הביא כלל הא שמה אמו וכבר חמה על זה הכ"מ למה לא הביא אך על מה שהביא הרמב"ם על נשחטה על זה לא קאי כלל כל השקלא וטריא של רבא רק דטוב לאמר שנוודה בשעה שמפרכסת וכבר נשחטה שהיא כחי' לכל דבריו ודו"ק שמחורף היטיב קושיות בעל חורה אור רק קושיא הכ"מ נשאר • והשם יראנו נפלאות בחורתו:

גידון סרכא שאחר שמשמשו בה מלאכה נקובה במקום שיש לחלוא במשמש ידא דטבחא ועכ"ז הטרפהו כדעת הג"ה הובא בפ"מ סימן ל"ט:

גידון זכור שהענין ח"י מוס שחכנו חתיכות חזין דהיינו במקום עור הקשה לא במקום הרך • הגם שלא הניע עדיין לחנוך הפנימי רק לגדר האמצעי דהיינו במקום שהעור קשה כמו מה שאנו קוראים חראמסקע והחרחי • שזה פירוש של הט"ז מקום שהוא כמו גדר ר"ל שמוקף כמו גדר סביב להאוזן יען כי הוא קשה ודו"ק:

בין הלכות נדרים סימן רנ"ד סעיף ז' בפ"ז ס"ק ח' • וזה לשון חין היבס מיפר צטור כתב לצדו • ורלונו לאמר כיון שהוא לצדו ונחרוקן רשות האב ממנו כבר בשעת הנשואין שוב חין לו הפרה כלל חפילו בשותפות האב עכ"ל:

והנה משמע מדבריו שמייירי שנפלה ליבמה אחר הנישואין של אחיו • ופליאה גדולה הוא כי המעיין בסוגיה הגמרא נדרים (דף ע"ד ע"ב) משמע להדיא שמייירי דווקא כשנחארמלה מן האירוסין • כי הגמרא משני מאי יפר יפר בשותפות ר"ל לדברי רבי אליעזר • וזה ידוע כי כשנשאת חין לאביה רשות בה ושוב חין לו שום שותפות בה • אכן כאן מייירי מן הארוסין וע"ז פליג ר' עקיבא ואמר לא לאחד ולא לשנים • וחנן פסקין כרבי עקיבא • ח"כ חפילו נחארמלה מן האירוסין חין היבס יכל להפר חפילו בשותפות דאב • ופ"ט לפי מה שמוסיק הט"ז בעלמו בס"ק י"ד • דהכניסה

שפיר אסר מהרש"ל ולא דמי כלל לחתיכה לפת ודו"ק כי קארתי • והקושיא שני' שהקשה על מהרש"ל ח"ך הש"ך בעלמו וח"כ אתי שפיר דברי מהרש"ל:

בסימן ז"ד סעיף ה' • אם בשלו וכו' עיין ש"ך • (ס"ק ט"ו) שחמה על המחבר בכמה קושיות ובחוכם הקשה מאחר שהוא ברנ"ט לד"ה שרי ע"ש • ולעג"ד כך לריך להיות הגראס בהמחבר ותחבו בה כף חולבת ואח"כ חזרו ובשלו בהמים פעם אחרת ר"ל שחיבה בה וחיבה מים ל"ל חיבה אהה בהמים ר"ל בלוהו המים עלמס • ומעשה שהי' כך הי' ונמלא שאינו כ"א ג"ט ודו"ק • והגם כי המחבר מחיר ג"ט בר ג"ט אך זהו דווקא בקדירה ישנה שנשחט בה אח"כ ברנ"ט בר ג"ט • אבל בקדירה חדשה ולא נודע בחיזה מין ישמשו אס בשר או חלב מהמרינין לכהחילה מבלי לשמש לא בשר ולא חלב • נמלא שמה שהביא המחבר מאחר שהיא קדרה חדשה ר"ל ולכן אסור לבשל בה לא בשר ולא חלב ועיין סברא זו בכו"פ ובה מיושב כל הקושיות של הש"ך וגם בסמ"ק שהביא הב"י דין זה לריך ג"כ לגרוס בהמים וא"ש • והשם יראנו נפלאות:

בין סימן ל"ח ס"ק כ"ז • חמה הש"ך על הלבוש שכתב על ערלה שאין לנו עתה עסק בהם שאין נוהגים בימינו עכ"ל • וכתב עליו הש"ך ולא דק ע"ש • ולעג"ד נוכל לחרץ שכוונת הלבוש שאין לנו עתה עסק ביניהם ר"ל בחו"ל • חין לנו עסק • כי עסק ערלה בחו"ל מותר כידוע • וח"כ מאחר דספיקא מותר ח"כ גם בהערובות יהי' מותר • ואם אפשר שהערובות יהי' אסור אך עכ"פ לא יהא חמור משאר אסורים שבעלים בס' • דבשלמא ערלה בח"י שספקא אסור ח"כ אסור עד מלהים מוחמה שאסור בהנאה • משא"כ בחו"ל שספיקא מותר • ח"כ לא יהי' חמור משאר אסורים שבעלים בס' • וזהו כוונת הלבוש • אך הדבס ל"ע כי לא מלינו להפוסקים שחלקו בדבר זה שערלה בזמה' יצטול ב"ס:

סימן ק"ב ס"ק ז' בש"ך • שהקשה אמאי כתב המחבר בלשון יש מי שאומר שהקשה שם מהש"ס מאי פריך דלמא הך דספק אסורא מייירי צביאה של ספק טריפה וכו' עיין שם • אך עיין בל"ח על ציאה שם שכתב לקשר הגמרא של וספיקא אסורא להצרייהא קודם לזה • חמה ציאה שנוודה בשבת או נולדה בזו"ט וכו' ע"ש • ולפי פירושו שם לא נוכל לאוקמי בספק טריפה רק בטריפה וודאי ע"ש • ובה מחורף קושיא של הש"ך ע"ש ודוק:

נשאלתי בחזוה מסוכנת שחיקף אחר שחיטה פרכסה בראשה • ואח"כ כמו רגע פרכסה בגפה ונשאלתי מה דינו • והשבתי הפרכוס אחרון בגפה פשיטא שהוא מותר כדעת בעהמח"צ תורה אור ודרך חיים • שכל זמן שלא הוחזקה העוף בחזקת טריפה מהני הפרכוס • עיין שם באורך ובח"א בסוף כלל או"ה • אך בנידון דידן שבעה גמר שחיטה פרכסה בכל הראש פשיטא דמהני בלא פרכוס שאח"כ • דלא גרע מריפרק בגפו או בעינו • הגם שכתב בספר חב"ש שאין להקל אלא בהפרכוסים שזכר בהלמוד ונא בשאר פרכוסים ע"ש באורך • לפי עג"ד שזה אינו אלא בבהמה ולא בעוף • שבעוף נאמר שאפילו לא ריפרק אלא בעינו ע"ש • משמע שכל הפרכוסים מהני • כן משמע פשט הלשון וגם מוכרח מהפוסקים שכתבו שיש להחמיר

ללעיל • כי כהצ שרריך שני חותמות לצד הקשירה שכרכו או כדומה והטור חזיל ג"כ בשטוח הגיל עיין צ"ב גבי נבל בשק' וקודם לזה חבנא חפומא דחציתא • אך השו"ע סחם כדעת הרמב"ם ואל"כ למה לריך שני קשרים משונים • ואולי נוכל ליישב בדוחק • יען בקשר אחד אינו מתקיים כלל וכמו שגבי שבת אינו חושב כלל קשר אחד • לכן לא נוכל לחשוב אותו לחותם כלל רק כשהשני קשרים הוו משונים משא"כ קשר אחד אינו חושב כלל חותם ודו"ק :

דהכניסה ממש פשיטא שמוציא מרשותו לכל דבר • וע"ש שהגיה בדברי העור' ובמקום חלף הגיה ש"ל חפילו • וס"כ אינה חוזרת כלל לרשות חציה לענין הפרת גדרים לאחר שנשאת • ואל"כ הגדל הפליאה יותר ויותר :

נשאלתי באחד ששלח לחצירו בשר • והניח על גבי

הבשר שק ושכח שהשק הי' מאשר הריקו מהשק קמה אך לא נודע אם נשאר על השק קלה קמה או לא דהיינו אם נעור לגמרי השק הג"ל קודם שהניחו השק על הבשר או לא • והנה יען שלמי שנשלח הבשר לא ידע ג"כ מענין השק שהי' מחותם אשר הורק ממנו קמה הכשיר הבשר בהדחה תחילה וכוף ומליחה כד"ח • ואח"כ כשנחודע להראשון ענין הג"ל שלח והודיע לבעל הבשרי וכעת נשאלתי מה טיבו של בשר זה לפסח • והנה לכאורה הוא דין פשוט בסימן המ"ז סעיף ז' • מה שהצי"ח הבאר היטיב משם השובת הב"ח שחם שאז המי דבש בנפס שניפו בו קמה שמיחר לשחות המ"ד בפסח • דהוה לח בלח ובטל קודם פסח • וה"נ יען שכל הקמה במים תחילה וסוף בטל וחזינו חוזר וייעור • אך אח"כ רחיתי חולי יש לדמוהו למ"ש הט"ז בסעיף ה' שכתב' ג"ל בשר יבש שהי' הלוי בחדר שהי' בו קמה ה"ל חמץ בעין ולא מהני הדחה וה"נ נידון דידן • אך שבתו והתבוננתי ללא דמי דהתם יען שהקמה בא על הבשר בעוד שלא נתיבש כל כך ואח"כ כשנתיבש נחדבק הקמה בהבשר ונתיבש ביחד ונעשה גוף אחד אח"כ לא מהני הדחה • כי הקמה ג"כ נחדבק מאוד ונעשה גוף אחד כידוע ופשוט • משא"כ בבשר לח ידוע במעט הקמה נימוח ונחבטל במים • ולא ינאר כלל חפילו משהו כי נימוח ונחבטל ולא דמי למ"ש המ"א בסימן הג"ל (ס"ק מ"ה) גבי יין לכן שהוכחה מראיתו אל יתקנו בחלב חיטה ואם ידוע אותו יין חסור בפסח לשחות • שאל נשאר קלה חלב חיטה בעין ע"ש • דאינו דומה בכיון שחלב חיטה הוא כמו פירורין כידוע ולכן חסור כי חולי לא נימוח ונעשה פירורין כמו פה שגל לין שכתב רמ"א בסעיף ד' • משא"כ בקמח שידוע ופשוט שנימוח מכל וכל באין ספק • לכן פשוט שמוחר הבשר על פסח • וד' ילילינו משניאות :

נשאלתי באחד שהגה בשר ליבש דהיינו דקים

יבשים ממוחצ בבשר ליבש בכירה שאינו ישראל דר שם סמוך להכירה דהיינו שהיהודי דר בצית סמוך לא"י והא"י ג"כ דר שם בהחדר הסמוך לשו"ש לו כירה לצבל אך הישראל הולך בכל עת ורגע מציהו להברויז מקום שמבשלין בו הבשר • וממש עדיף מיוצא ונכנס כי ממש רואה ככל עת ורגע מה שבכירה רק ערך שני שעות או ג' שעות בלילה שכולס ישינים אז נשאר הכירה לצד בלא ישראל יולא ונכנס • והלה שם הדקים והס טעו בהחתימה דהיינו שהכניסו חוט דרך הדקים והניחו ג"כ נייר על הדקים והכניסו החוט ג"כ דרך הנייר וקשרו בקשר על גבי הנייר וחתמו • אך לא הי' החתימה על גבי החוט הג"ל רק חתמו ציגיל על עז הנייר סמוך לחוט כי טעו בזה רק הכירו הקשר • ולפי זה נראה מסתמא הי' קשר משונה כי אם לא הי' קשר משונה מה הכרה יש בזה • ולענ"ד נראה להחיר מכמה טעמים • ח' זה ידוע כי הרמ"א מיקל בסימן ק"ח דיעבד בא"י חפילו בחותם אחד ואל"כ לא גרע זה מחותם אחד : וגם לפי הדיעה שמחמיר שרריך להיות ב' חתימות נוכל לאמר כמו שכתבתי לעיל כי זה נחשב לשתי חותמות כי הקשירה הוא כחותם אחד והקשר משונה הוא חותם שני • ומה שכתב הש"ע ב' קשרים משונים הוא רק לדעת הרשב"א שאזיל לשיטתו וגם לרפתי לזה דעת הפ"ח בסימן ק"ח גבי הטמנה שבת שמטמינים חלל ח"י שלכ"ע די במפתח לצד • יען כי הוי כאומן שלא מרע נפשי' כן ג"כ נוכל לאמר שמרתה ולא מרע נפשי' לגנוב ולהחליף בשביל הגאה קלה ע"ש :

מור יו"ד (סימן ס"ד ס"א) שכתב אינו נוהג חלב

חלף בצמחה טהורה בלצד • עיין צ"י וב"ח וט"ז שהקבו למה מביא הטור זה שאין נ"מ בזה הזמן • וחירך הרב המאוה"ג דק"ק יורבארנ דנ"מ דאיתא בסימן ה' השוחט לבס הטלה שחיטתו כשרה חבל אם נתיבש בהשחת ואמר לחטאתי פסולה וידוע דחטאת לא בא חלף על חייבי כריהות והנה אם חייב משום חלב יש בו חטאת ואם משום בהמה טמאה אין בו חוב חטאת :

סימן רמ"ט ס"ק צ' צ"ז שם שהקשה לפירוש הפרשה

שגדול המעשה יותר מהעושה ע"י כפי' מסעיף ג' דהא העושה ע"י כפי' הפסיד זכותו ע"ש • ועי"ז פירש בגמרא שפירוש מעושה שלא ע"י כפי' • ושהא דמרגן בעל הט"ז לא ידעתי כי לפי ענ"ד לא דמי לסעיף ג' • דהתם מיירי שנתן בעלזמו להעני ע"י פנים זועפות ורעות ולכן הפסיד זכותו • משא"כ כאן שפ"י שבוטוהו אחרים או בדברים (כפירוש התוספות צ"צ (דף ח' ע"ב) ד"ה חכפי' או חפילו בכפי' גמורה) אך צ"ל אחר שנחללה השיג העני הלקה צפנים יפות • לכן אמרינן כאן שגדול המעשה יותר מן העושה וחפילו לא נחללה אך העני לא ידע מזה הכפי' כלל ולא נתיבש בזה אף שהי' ע"י כפי' עכ"ז יש לו קיבול שכן • או מיירי בלקה שנוהגים לרבים לצנין בהל"ל או לש"ח שאין ביום בזה • אך עיקר הקפידא שלא יתבייש העני בחטו צפנים זועפים רק בלב טוב יתן לו (כן משמע שם הלשון להדיא) ורח"י לזה שנס חפילו המם שנטלים בזרוע נחשב ג"כ ללקה וזה צוודחי ע"י כפי' ועכ"ז נחשב

סימן ק"ל סעיף ה' • שני קשרים משונים הוא כשני

חותמות והוא מהטור וכן כתב הרשב"א ב"ש הראצ"ד • ולענ"ד הוא פלא גמא לריך שני קשרים משונים הלא המחבר פסק בסעיף שלפני זה כי כל טיבו שמסנה מדרך שאין דרך כל אדם הרי הם כחותם אחד והטיחה או הקשירה חותם שני ואל"כ ככאן אם הוא קשור בקשר אחד כדרכו והשני קשר משונה הוי ג"כ שני חותמותי בשלמא הרשב"א לשיטה חזיל דפליג אהרמב"ם בדין הג"ל • עיין צ"ב' שכתב בהרשב"א לא מהני כנוונא

נחשב לזרקה חלא וודאי כמו שחלקנו כ"ז נראה לענ"ד
ברור וזוה עולין דברי הש"ס והפוסקים כהוגן :

בח"מ סי' ל"ז ואם היו כולם כשרים אחד שנחכונו
להעיד או לא נחכונו להעיד עדותו כשרה
וחותכין הדין ע"פ עדותו כן פסקו כל הפוסקים בלי
שום מחלוקת וזמם כרייהו פ' אמרו לו . אמר חב"י
ומודה ר"מ אמרו לו יודע אתה עדות לפלוני שהוא
פסור . דאי בעי אמר לא נחכונותי לעדות . וכחצו סם
החוס' מכאן אמר ר' דעדים שיודעים בעדות אך שלא
נחכונו לעדות זו להיות עדים . אין חותכין הדין על
פיהם . ובאמת מימרח זו דחב"י המורה הוא דלא
אישתמיט בשום דוכתא דבעינן כוונה לעדות . לא דר"מ
ולא דר"ג . ובקדושין פריך הג' חילימא משום דלא אמר
חסם עדי . חלא מעתה קידם אשה בפני שנים ולא
אמר חסם עדי ה"ג דלא הוי קדושין . הרי דפריך
בפשיטתא דלא לריך כוונה . ואפשר לומר דלא בעינן
אמירה חסם עדי אבל כוונה הדברים לריך . אך לא
מיסתבר לומר כן דא"כ וכל לבא נידוי קלוקל . דפעם
יתכונו לראות העידי קדושין ופעם לא יתכונו . דהדין
בא ע' סי' ל"ח חסם העדים רוחין הקדושין והמקדש
והמתקדש אין רוחין חסם העדים אין קדושין ויכוניס
לומר לשחוק כיווננו . וא"כ אף חסם כיווני להעדוה .
חסם המקדש והמתקדש אינם יודעים חסם כיווני העדים
להעדוה מאי הוי . וא"כ חסם לא אמרו חסם עדי ויכונו
לומר לא ידענו חסם כיווני לעדות והוי כמי שלא ראו
העדים וגם סוגיא דמכית דנמלא קרוב או פסול מוכח
דלא בעינן דשם הוכיחו הדין דדחייבא פסולין שילינן
להו למיחזי אחיתו או לאשהדי . אבל בדליכא פסוליס
אין לריכיס לשחול כלל חסם נחכונוס או לא . ובמס'
שבועות משביעני עליכס חסם לא הבואו והעידוני שאני
כהן שאני לוי כו' מאי שייך לומר חסם נחכונו לעדות
ואפ"ת היכא דלא שייך באמת אין לריך כוונה . איך
נאמר במהניתין כשהדעו עדות שהבואו והעידוני מאי
שייך כוונה ואפ"ת דר"ל כשהדעו עדות שהכונו לראות
לשם עדות . מאי שייך בעד מפי עד דהני חסם
ועוד ראי' גדולה מעדים זוממין עדים שהעידו עדות
ובאו אחרים והזימום ואמרו עמנו הייחס יום פלוני מה
ניכל לומר בזה . הא בזה הזמן בוודאי לא נחכונו להעיד
עליהם ולהיזמן דמאין ידעו שיבאו אלו להעיד עדות
שקר שיזכרו הם להיזמן . הרש"ה :

שבעת לקיחה כחצ' ב' שטרי מכירה וגלמין להלוקח .
יען כי הוא מוחזק בקרקע . משא"כ בשט"ח או בשטר
כחובה אף חס יטעון המלוה נגד הגוה שכתב הלוה
כמה שטרות בעת ההלוואה שלא בפני המלוה ער"ל לא
נאמין לו להוליא ממון מידי המוחזק . יען כי יש
ריעותא לפנינו בהקיום . אדרבה נאמר מסתמא לא
כחצ' חלא אחד כי לא חסיק אדעתיה לזה בעת ההלוואה
לכחצ' ב' שט"ח בכדי שאס יומחק קלח ויכתוב
המלוה קיום כ"ז לא חסיק אדעתיה . וראי' לדברי
שחילוק יש בין שטר מוכר לשט"ח עיין בש"ך ס"ק ב'
שחילק ג"כ לענין לקיים שלא בפני הצעל דבר ע"ש :

עוד שם בס"ק הג"ל שכתב הש"ך דכשהוא טוען
אבד ממנו דלא חיישינן שמא ימלאנו וילטרך
לפרוע לו בחנם . עיין בנתיבות שדחק בפירושו של דברי
ולענ"ד נראה שפירוש הש"ך רק הוא שכשאין עדים ע"ז
אזי לא נכתוב לו קיום כי כשיפרע לו על ידי הקיום
נלטרך לכתוב שוברו ע"ז וילטרך הלה לשמור שוברו מן
העכברים ויוכל לבוא לתשלומין בחנם כשיאבד שוברו .
בשלמא כשיש עדים ע"ז או מיכרחין לכתוב שובר למ"ד
שכתבין שובר בכדי שלא להפסיד חת המלוה . אבל
כשאין עדים למה נעריח להלוה לכתוב שובר . וזוה דברי
הש"ך מבוארים :

בסימן מ"ג סעיף ח' בש"ך ס"ק כ' המה על הב"י
שהביא במחור' ו' בשם הריב"ש כשהקדמו
העדים זמנו בכוונה . אפילו מצני חורין אינו גובה .
והקשה הש"ך למה הביא דין זה משם הריב"ש הלא
בהספות והמ"מ ור"י וכל הפוסקים הביאו זה ולמה
כתב בשם הריב"ש ע"ש . ולענ"ד נראה דהב"י דקדק
בלשון הריב"ש שכתב אבל חסם הקדמו בכוונה וודאי
אפילו מצני חורין אינו גובה כו' שהרי העדים פסולים
שחתמו שקר . ודקדק הב"י מלשון אינו גובה בו . שהוא
מיותר . שהי' לו לכתוב אינו גובה סתם . חלא דר"ל
בהשטר אינו גובה . אך הביעה צע"פ נשאר . ואם הלוה
בעלמו הודה או שיש עדים אחרים ע"ז גובה מנכסיס
בני חורין . כמו שכתב הש"ך בעלמו בס"ק י"ד שדקדק
ג"כ מלשון השטר שגובה מהלוה וסם דקדק להיפך שלא
הקדמו בכוונה . ובאן אשמעינן שאפילו הקדמו העדים
בכוונה עכ"ז גובה מהלוה עלמו כמו הביעה ע"פ והו
שחידש הריב"ש . ודו"ק כי בתוס' לא נמלא זה :

סימן ג"ד בסמ"ע ס"ק ח' . שהשיג על הע"ש . שכתב
טעם אחר שלא נאמר בהגמ' . שכתב מי
שפרע מקלח חובו ומחייבא המלוה שלא ילא הקול
ששטר זה פרוע . וע"ש שהקשה עוד עליו . שהוא בעלמו
מביא הטעמים של הגמ' בסו' ג"ג . גבי מי שהי' לו
שטר על מנה לא יוכל לעשות שני שטרות מחמשין
חמשין וכן להיפך . דקאמר הגמ' ניחא ליה למלוה כו'
ניחא לי' ללוה כו' . וכדי שלא נשוויי' לטועה בדברי
עלמו . נראה לענ"ד ליישב דעתו . דניחוי אן לפי
הטעמים של הגמ' בסו' ג"ג דקאמר ניחא לי' ללוה . ניחא
ליה למלוה . היכא שכתב בשטר נאמנות . דגם חס
יפרע הלוה מקלח יהי' להמלוה נאמנות בלא שבועה .
דלא ליכא ניחותא להלוה בוודאי יוכל המלוה לעשות
משטר אחד על מנה ב' שטרות מחמשין חמשין . ולהכי
הביא הע"ש שני הטעמים . כדי לגנות דהיכא דלא
שייך ניחותא דלוה . יכול המלוה לשנות השטר . אבל
בסו'

סימן מ"א ס"ק י"ח הקשה הנתיבות על הש"ך שכתב
שאין חסם שמא יוליא מקידם גוף השטר ואח"כ
הקיום ויגבה ב' פעמים . כי מאחר שיפרענו בפעם אחד
יקח הלוה מידו השט"ח ואז כשיראה לגבות בהקיום
יראה לו הלוה השט"ח וזה לראי' שפרע לו בעד הקיום
ע"ש . והקשה בעל נתיבות הלא בחוס' ב"ב (קס"ח) ד"ה
אבל בשטר . מבואר שיכול לכתוב לעלמו בלא המלוה
במה שטרי חובות וכתובות וא"כ מה זה ראי' נגד
המלוה ע"ש חזני כתב באותו היום כמה שט"ח ע"ש .
ובכדי שלא לעשות הש"ך טועה דר"מ נוכל לתרץ שיפה
כתב הש"ך . כי החוס' לא כתבו זה רק בשטרי מקח
ע"י ואז מאחר שהלוקח מוחזק בקרקע חיישינן שפיר
חולי יחזיר לו השטר מכירה וחזיר המקח אליבא
דרשב"ג . ואח"כ כשיעשה קיום אחר ויחזיר ויוליא לגבות
בזה הגם שיוליא לו המוכר גוף הכתב . יאמר שלוקח

אמר ללוי שלח על ידו לא הוי שליח ולא נפטר הלוי
 באבירה השליח • והביא ראוי • מש"ס ע"ש והגם שיש
 דיעות בזה כי הראש"ש לא ס"ל כן • אך בד"ו הספק
 גדול אל"ל בני שנעשה ערב ע"י שליח קטן • וה'
 יראנו נפלאות בחורו :

סימן פ"ח סכ"ט • המודה לחבירו בפני עדים קבלתי
 ממך כך וכך • אל"ל אחס עדי ללא שייך כחן
 טענה השטחה ולא טענת השבעה • וכחב"ה ע"ז •
 ולשון קלה פוסקים דלא שייך חלה בנחבע ולא בחובע
 ע"ש כל הש"ך • ולעג"ל דזה מייירי דווקא שהי' בפני
 החובע • וכדמשמע לשון המודה לחבירו בפני עדים •
 משמע שהי' בפניו דוקא • ומ"ש שאין שייך בזה
 טענת השבעה • הוא לדעה ראשונה שבשעיף ע"ז שאפי'
 כשהחובע בפניהם • יכול לטעון טענת שלא להשביע •
 וכן המעשה שהביא הב"י בסימן ל"ב והביאו הש"ך כחן
 באחד שהלוי לחברו מאתים וחמרו לו יס לך ר' זוז
 ביד פלוני והשיב חין לו בידו רק ק' • או שמעלמו אמר
 כלום יש לי ביד פלוני חלה ק' ואח"כ חבצו ר' חינו
 משלם לו חלה מנה • מייירי ג"כ שהי' בפני הנחבע
 או שאמר חסם עדי • דאל"כ יכול להחזיר טענתו •
 וכמבואר בהדיא בב"ב (ד' ל"א • והביאו בשו"ע סי' פ')
 שהי' שטען חוץ לב"ד יוכל אח"כ לחזור ולטעון מה
 שיראה • דעבד חונס דלא מגלי טענתו חלה בב"ד •
 והש"ך כתב ע"ז [בס"ק ד'] דהיינו שלא הודה החילה
 בפני עדים בהודאה גמורה או באחס עדי • באופן
 המועיל (דהיינו שהוא בפני הנחבע וכו"ו) משא"כ כשלא
 היה הנחבע כלל וגם לא אמר חסם עדי • נראה ברור
 שיכול לחזור ולטעון • והגם שמפסג של הב"י • בס"ל ל"ב
 לא משמע כן • אך סתמא כפירושא דמי • (ולפ"ז
 באחד שטען על חבירו שפסק עמו סך ידוע בעד מזוניהו
 לבדו חוץ מהמסרת שלו • והשגי טוען שכלל בסך
 הנ"ל גם מזוניהו להמסרת • והביא הנחבע עד
 לדבריו • ששאל מהחובע כמה נותן לו הנחבע פס
 המסרת והשיב לו בסך הנ"ל • ולא היה זה בפני
 הנחבע • נראה ברור שאין בדבריו עד ממש מאחר
 שלא הי' בפני הנחבע ודו"ק) וה' ילינו משיחות :

בא לפני ד"ח בין שהפסיד • וחבצו אחד מחבירו •
 בעד סכר הסחורה שהי' מונח כל פת האוספות
 בביתו ולכן הוא מבקש סכר בעד זה • והנה הגם
 שבחורס מבואר בס' קע"ו (סעיף מ"ד) בשיחפין שחלקו
 הגם שמתחילה ניתן סחם בחנות של אחד מהם עכ"ז
 כשנחלקו נוטל מתחלה סכר החנות או סכר בהמתו ואח"כ
 יחלקו • אך לעג"ל כי זהו דווקא בחנות העומד
 להשכיר • כי סחם חנות עומד להשכיר וכן בהמה מייירי
 בב"ב • משא"כ בית וחדר שדר בו שזה חין עומד להשכיר
 כלל בעד זה לא יכול סכר כלל כי לא גרע זה ממה
 שמבואר בס' סס"ג • באחד שאמר לחבירו דור בחלרי
 שאין לריך להעלות לו סכר • והגם שהב"ח חולק ע"ז •
 ופסק לריך להעלות לו סכר • אך הש"ך כתב דגם הב"ח
 חינו חולק רק בחצר דקיימא לאגרא וגבירא דעביד
 למיגר • משא"כ בג"ד דלא עביד למיגר • ובפרט שזה
 להוליא מיד חבירו השוקף שיגלם לו חלי סכר הדורה •
 פשוט לעג"ל שאין לריך להעלות לו סכר כלל :

מעשה שזה לידו ד"ח אחד • בראובן שחבצו את
 שמעון שהי' ערב קבלן בעד אחד • והוא
 הכחיש שלא היה ערב כלל ויאלא הפס"ד על זה שיבצע
 משעון

בסי' נ"ד גבי מי שפרע מקלה חובו דכחצו הש"ך
 והאחרונים דמייירי שהגיעו זמ"ש וכיון דהגיע זמ"ש על
 כל החוב ולא נתן לו רק מקלה חובו יש לו הבחירה
 או להחליף השער או גכחצו שובר • השמיט הע"ש
 הטעמים הנזכרים בגמ' לגבי שינוי משטר אחד על ב'
 שטרות או להיפך • כי מאחר דגבי מי שפרע מקלה
 חובו לא נזכרו הטעמים בגמ' • חידש הע"ש השעם
 שאם המורה מהיירא ששער זה פרוע לאשמועינן דגם
 היכא דכחצו בהשטר נחמניה דליכא טעמא דלא ניפגוס
 שטר'י ואפ"ה אם ראה המלוא להחליף שטר'ו צע"כ של
 לוח • ומטעם שלא יאל קול שהשטר הוא פרוע שומעין
 לו כיון שהגיע זמ"ש לכל השטר והוא לא נתן חלה מקלה
 עבדינן הכל לטובת המלוא :

בשו"ע חו"מ סימן ס"ה בש"ך (ס"ק ס"ז) ד"ה יתקיים
 בחותמו ע"ש שהמה על החו"ט וכחצו עליו
 שאשהמיתתי דברי הטור והאחר דלעיל (סימן נ"ו סעיף
 ב') דלא מהני כשאי אפשר לקיימו ע"ש ולעג"ל תרתי
 שזכר לחלק בין שט"ח לשובר • דשם בסימן נ"ו מייירי
 בשט"ח לכן להוליא ממנו חינו נחמן כ"ח בצ' עדים
 ולא ע"י שלישי משא"כ כחן דמייירי שובר והוא להחזיק
 שפיר חמרינן עדים החתומים על השטר נעשו כמו שנחקרו
 עדותן כו' וע"י עדות השלים ג"כ נחמן • וכוננו דוקא
 על שובר ולא על שט"ח דוגמא לזה החילוק מלינו בסמ"ע
 ג"כ בס"ק נ"ח ע"ש ועוד בכמה מקומות ודו"ק :

נסתפקתי באחד שהי' ערב בעד חבירו בעד סך

ידוע אך לא אמר הערבות בפיו ממש
 רק שלח שלוחו שהוא ערב בעד פלוני על סך ידוע •
 והנה גם זה פשוט ששלוחו של אדם כמותו בכל החורה
 כולה • אך אם שלח ע"י קצן פחות מכן י"ג סנה שבודלוי
 קטן הוא הספק גדול אל"ל מאוד כי מבואר בב"ב (דף
 קע"ג ע"ב) אמר רב הונא מנין לערב שמשחטבד אמר
 רבי ינחמ מהכא לקח בגדי כי ערב זר ופרש"י דד"ה
 מנין וכו' באמירה בעלמא בלא קנין משמע שלולא
 גזירה הכתיב לא הי' משחטבד באמירה בעלמא והו'
 דוקא כשחומר לו בעלמו • והנה אם שולח לו ע"י
 גדול פשוט דמהני • דבכל החורה שלוחו של אדם כמותו
 כמבואר בקידושין (מ"ח ע"ש • ובשו"ע סי' קפ"ב ס"ח)
 אך כשהשליח הוא קטן חץ שליחות לקטן כמבואר בכמה
 מקומות בש"ס ובח"מ (סי' קפ"ה ס"ב) שלכן כששלח קטן
 ופוגדיון בידו חייב החטני כשנאבד הפוגדיון • וא"כ
 דחין שליחות לקטן חין האמירה כלום • וא"כ מנ"ל
 דמשחטבד • ואם נדמה זה למ"ש בס' קכ"ט ס"ב בהג"ה •
 ואפילו אם לא נהערב בהדיא רק שאומר וכו' כי בטוח
 הוא חייב לשלם לו דהוי כאלו נהערב לו ועיין ס"כ
 שכתב דיעות אם צעין שיחזר חזי דעלך סמיכנא אך
 גם זה חינו דומה דזה הוי מדינא דגרמי ודינא דגרמי
 לא הוי חלה כשעושה בעלמו ולא ע"י אחר • כמבואר
 בס' שפ"ח בכלל דגרמי שיעשה ע"י עומן • ואם
 נדמה ליה למ"ש בס' ה"ח ס"ז • השולח הבעירה ביד
 חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים
 בד"ח שמסר לו גהלת חבל מסר לו שלהבת חייב
 שהרי מעשיו גרמו לו • ג"כ חין ראוי משם שמעשיו
 גרמו לו • משא"כ כאן דלא הוי רק אמירה בעלמא •
 ועיין בס' קכ"ח גבי שליח בסמ"ע ס"ק ה' ובסמ"ע
 ס"ק ט' • שאם לא יחד עדים חץ שמודה שאמר לשליח
 חומר לפלוני ואם יתגם לך הביאש לי • מ"מ כיון דלא

ופסקנו לזרין להחזיר לה הנכסי מלוג שהנניסה • אך על הגדן שטען שאבד היה לרין לשבע או לקבל בחרס חס חמת אך נעשה פשר דבר ביניהם • והטליה ששלחו לו חינו לרין להחזיר • ומתנות ששלח להכלה שייך לו בחזרה • נידון הולאות הקבורה נפל ספק בינינו חס לריכים היורשים לסג • יען שהס יורשים הנכסי מלוג והבעל חינו יורש כלום בעת • או דילמא יען שהוליא הגדן קודם פטירה זה הוי בירושה כי חולי כשהבעל מחזיר גם הגדן אז לריכים היורשים לקבורה חל לא כשהוליא הגדן • ומדברי הב"ש בסי' קכ"ח ס"ק כ"ג • שכחז ואפילו חס מחזיר הנ"מ מה שנתן האב • ומחזיק שאר נכסי מלוג מה שלא נתן האב חייב לקבורה • חין רח"ל לבחן דהא פסקנו שיחזיר נ"מ שלה • ורק הבגדים שהיא עשה לה • וכן המתנות ששלח לה ישאר לו • וזה לא נקרא נ"מ רק נכסי ל"ב כמבואר בהמהדר סי' ל' סט"ו • והב"ש לא קאמר רק היבא דירש קלה מאסחו מה ששלח לה בירושה וכדומה • כדמשמע מדבריו שס' בסי' כ"ג • והנה יש בזה חריכות דברים אך חלוצי קלרתי מאד וסמכתי על המעיין • דלפי הדין חין להוליא הולאות הקבורה מיד הבעל המוחזק מחמת ספק • אך עשינו ביניהם פשר דבר • וה' יגדור פרלות עמו ישראל :

סימן ל"ט ס"ק מ"ב שכתב הש"ך • ולא ידעתי היכן כתבו ההוספות בן ובטור כהצרכי • עיין בדברי הגאון בעל נתיבות • שהראה מקום של ההוספות בגיטין (דף י"ז) ד"ה עד שעה • שכתבו שחס המלוה עמו ח"ו לראות המסירה דמסתמא ימסר לו • והנה שוהא דמרגן בעל נתיבות לא ידענא • ולשון ההוספות חינו בן רק כהצו הלכך כיון שהי המלוה שס אמרינן שמיד מסר לו • והנה יש לדקדק קלה חין תלינן לאפוקי ממונא • היה לי לההוספות לכהוב שמסתמא מסר לו מחמת חזקה או טעם אחר • חלל לבגוס זה מנומנס • ונכן לענ"ד כוונה ההוספות הוא כשבא השטר לפני ב"ד • וחין חנו יודעים חס מסר לו הלוה חיבף או לא • אז אמרינן שמיד מסר לו • ר"ל כי חזקה על העדים ששבו כהוגן • יען שהדין שחין כותבין רק כשהיה המלוה בפניהם וגם יראו שמסר לפניהם כמשמעות השו"ע • אז אמרינן מסתמא ראו העדים נהינת השטר כדין • אך מנין לנו כשהמלוה בפנינו שאינס לריכים כעדים לראות המסירה ודו"ק :

בא לפני ד"ח בלאחד שהבע חס חזרו לאשר שהי' מוחזק למכור המיד מכמה שנים צטר להשר שלו וכעה ההחילו חנשי העיר לונול מקח ולהביא צטר להשר ההוא ועי"ז גרמו לו שאינו יכול למכור כלל ושאלו מאחנו ע"פ ד"ה **וזאת** השבנו להס שאסור להס להביא צטר לנס ולמכור אך חס השר שולח לביהם ליקח מותרים למכור לו • ואס שולח לקנות מביחס ופוסק עמהס מותרים להביא לו בחוהו הפעס • וטעם הדבר כי מבואר בסימן קנ"ו ס"ה בהג"ה שני דיעות צוה • והדעה הב' כי חפילו בעל מלאכה חלל ח"י ורגיל בכך חסור לישראל אחר להחיל המלאכה או לכנס שס • והנה זה מיירי בשני ב"א צעיר אחת כמו שמוניח לקמן בהג"ה בהולת הריבית חלל חיס אחד ממקום אחר ליבא מאן דשרי • ודמיא לסעיף ז' בני חרס המביאים סחורה לשירות • בני העיר מפעכים עליהם • ולא נוכל לדחות דשאני ההס לרבים נינהו מכל"כ ביחוד • ז"ל דהשעיין במקור הדין יראה בזה מדההוא דאמרינן בנמ' בר מהא חבד

שמעון כדדבריו בן הוא שלא היה ערב אך מחמת שלא היה רולה ליכצע והיה ירא פן יהחייב לרחובן • הצע חס לוי שהוא הי' ערב לשמעון בעד החוב הזה וטען הגס שבחמת לא ערב לרחובן בעד האחד • אך מחמת שאינו רולה ליכצע יכול להיות שהי' מוכרח לשלם לרחובן • לכן הוא הוצע מן לוי אשר היה ערב לשמעון • ולוי מכחיס כל המעשה • ופסקנו כי חין לשמעון על לוי כלום • כי לו יהי כדבריו שלוי ערב לו • אך כיון שהוא הודה בלכדו שלא הי' ערב לרחובן וח"כ חין זה ערב בשעת מחן מעות • כי רחובן לא יוכל להצוע מלוי • וח"כ חין ישעהבעד לוי לשמעון • והרי זה דומה ממש כמו ששמעון אמר לרחובן חני ערב לך בעד חוב שליח לוי מהודה וצוודאי שאינו משעהבעד • ודוק כי קלרתי :

הראה לי מחותני הרב הגאון המפורסם מהו' יצחק סיירווינטער • קושיא על קלות החושן • שכתב (בסימן ע"ג) בחס שמחולקים הלוה והמלוה בקביעות הזמן שזה הוא רק מצטל כיסו של חזירו ע"ס • והקשה מסימן ס"ו סעיף כ"ד (והוא מנ"י פ"ק מי שמה) שכל שיכול למחול יכול להחריך הזמן פרעון ולשלם כפי שהזיק • שמשמע לנס להדיח שנס בהחרכת הזמן חייב לשלם • ולא דמי למצטל כיסו של חזירו ע"ס • ונשאר בקושיא על ה"ה"ה • ולענ"ד תלתי בחופן זה שיש חילוק בין שהלוה בעלמו מכחיס קביעות הזמן • למשל שאומר שהזמן הוא מאוחר יותר ממה שאמר המלוה השטר הזה לא נחיה כלל אדעתא דמכירה רק לשלם בזמנו • לכן הוא רק מצטל כיסו של חזירו • משח"כ בסימן ס"ו שמכרו המלוה לאחר וח"כ מחל או הרחיב הזמן • יען שהשטר נחיה למכירה ונעשה כעומד למכירה ואס בן צוודאי שבעת שהרחיב הזמן פרעון צוודאי שווה פהות ממה שהיה שווה תחילה והיה גרמי והיזיק בידים תמש • ודוגמא לזה מלינו בבי"ה (דף ל"ט) והובא בש"ע חו"מ סימן רכ"ט • הצורר לחרות מנרנו של חזירו חייב לשלם לו דמי הטיס • הגס שהלחורות חניס שווים כלום וכעת מחזיר לו הלחורות עלמס • עכ"ז חייב לשלם יען שהיו עומדים למכור הכל ביחד • בן צנידן דידן נמי יען שהיה עומד למכור וכעה חינו יכול למכרו היה היזיק בידים • וגס זה נוכל לדמות קלה לשף מטבע של חזירו חע"פ שלא חסרו (בסימן ס"ו) שחייב לשלם • ולא הקשה מסימן ס"ג ס"ק ח' בש"ך שהמהמס במטלטלין של חזירו שאפילו עומדים לאגר פטור • שאני החס שלא נפחהו המטלטלין הנ"ל צוה רק עדיין שוים כמו שהי' מק"דס • וגס שס גולס ונקנו חללו לענין שחס נגנב וגאנס מידו חייב • לכן פטור דהוה כמסתמא בחוך שלו • וכמו שכתב הש"ך בהדיח שס • משח"כ בני השטר משחסר ממש הפך של חזרו לכן חייב לשלם לו מה שהזיקו • וה' יראנו נפלחות בהו' :

אירעה לפני בלאחד שנשא יהומה והי' בחוב בהנחיס ומחמת ערעור וקטטה יעמוד הכל בתקנות שו"ס • והלכה לעולמה בשנס רחשונה • והגדן נאבד כונו לפי דברי הבעל • כי הסחורה שהיו לו קלה אמר שהוא מסחורה ישנה שהי' לו אז דחתי' מהמת' • וטען שיברר זה וגס הוא ב"ח ע"ז מכבר :

נידון הנכסי מלוג שלה שהנניסה • פסקנו כמבואר בח"ע בה"מ סימן ק"ח ס"ק כ"ה שנס ביהומה • נוהג הקנה שו"ס • ובפרט כשהנכס בהנחיס כנ"ל •

אבר מהא אחרונה מלי מעכב . חלמא דלאו דווקא רביס
אפילו יחיד יכול לעכב בדבר זה ודו"ק :

סימן קי"ט צאה"ע . שנהב הצ"ש שלפון רמ"א
חינו מדוקדק מה שכתב בשר שמשמע לכתחילה
חיין כותבין בן וליהא וכו' ע"ש . ולענ"ד נראה להרץ
דבר הפירוש ברמ"א . אבל אם נקרא צב' השמות ביחד .
ר"ל אבל לס"ח נקרא צאחד לצדו . או שעולה רק לס"ח
צשניהם יחד ונקרא צשם אחד . אז הוא רק דיעבד
כי לכתחילה ראוי לכתוב דמהקריא . וכן משמע צהה"ד
סימן רל"ד וגם כן משמע צספר תורה גיטין . שהיכא
שהשמות נחלקין בן בקריאה או בעליה לס"ח אז
לכתחילה יש לכתוב דמהקריא וצדיעבד כבר חף אם
לא נכתב :

(* **סימן ע"ג** חיין יכול לתבועו הוד הזמן אפילו מת
לזה אם יורשין אמודים צנכסים כמוהו .
הש"ך המה על המחבר צזה . דלא מלא מקור לזה
הדין . ולי נראה מולא הדין להיפך דחיין יכול לתבוע
מהיורשים צתוך הזמן . מהא דאמרינן צפ' השולא
היתה פרה שאלה . לו ומה היורשים משתמסין צזה כל
ימי שחילהה מהא חיין חייבין צאונסי' . הרי מפורש אע"ג
דיס לו לירא שמה יבוא לידו הפסד אעפ"כ חיין יכול
להוליא מהס ה"ה נמי אם חיין אמודים צנכסים ג"כ
שוב לזה :

סימן קל"ח א' שלקח חבירו ממנו רשות להציא
חפציו לביתו . ואחר כך הלוקים על נכסים
שביתו הרי הם צחזקה צעה"ב . קשה לי מנמרא פ'
הבית והעלי' . נפל לחזר של אחד מהם צחזקה שניהם
ואמר שם מ"ט שיהפס כה"ג לא קפדי . וזה לא עדיף
מנתן לו רשות צפירוש . ונראה דהנה הסמ"ע כהצ אבל
לענין דבר הפקר הבא צהוכו ה"ו צחזקה שניהם .
ובכאורה מה חילק צדבר . ונראה דדבר הפקר חיקף
שא חל הבית קנו שניהם . אבל לענין חזקה הא בל
דגע יוכל נסלקו ולומר יו לא מצינו ונשאר הוא לצדו
מוחזק . והנתיבות פוסק . דצשכירות לא יוכל לסלקו כל
זמן השכירות דשכירות לוימא ממכר הוא והוי שניהם
מוחזקין . ונראה דהה"ד צשאלה אם שאלהו לזמן דמ"ס
דהא נמי חיין יכול לסלקו עד סוף זמנו . רק היכא
שנתן לו רשות על הנאי שיכול לסלקו כל רגע שירלה .
הילכך צגמרא אמר שיהפס לא קפדי אהדדי . פי'
שהפס שיש להם דבר צשחפות פעמים שמונה צרשות
זה ופעמים שמונה צרשות זה הוי כשכירות וחין יכול
לסלקו עד שיחנקו . והילכך אם נפל ספק צניהם
וחין יוכל לסלקו עד אחר חלוקה הוו שניהם מוחזקין
צשזה . אבל צקבלו אללו צביתו . צוודחי לא קיבלו
כדי להפסיד והיקף כשנעשה ספק צניהם חיקף יוכל
לדחות ולומר לו לא ממני ונשאר הוא לצדו מוחזק :

בסימן קע"ו סעיף ל"ו . שני שיהפס שיש להם קלת
היב על חינו יהודי וניכר להם האינו יהודי
קלת מהחייב שאמר שחייב לו אחד מהם . ההפסד על
שניהם . וכתב רמ"א ה"ה צישאלל חלל שחייב צשועה
כ"י השוקף . והגר א"ל ניין ל"ע מסי' ע"ה צסופו . פי'
שכתוב שם יכול לחייב צשועה ע' אחר ובלבד שלא יהי'
נוגע צדבר . וכתב הש"ך כגון ראוון שנתן וישות למשעון
שיהן ללוי לקנות לו דבר וגוי אומר שלא קיבל משמעון

חיין יכול ראוון להשביע את שמעון ע"פ מאמר שמעון
מאחר ששמעון נוגע צדבר . והגם שיראה לכתוב נגד
הגר"א ז"ל . אעפ"כ כמדומה לי שיש לחלק צדבר . דהנה
מלינו צגמרא דצשועה צב' לשונות של ר"ג על חיוב היסת
דיס חילוק צין דררא דממונא פי' היכא שהנצבע מודה
שבא לידו ממון חבירו חלל שאומר נחתי לך . מהיכא
דליכא דררא דממונא . פי' שהנצבע אומר שעדיין לא
צא לידו ממון חבירו . כן גבי טענת שמה לחייב צשועה
ע"י לירוף מאמר של אחר . ובסימן ע"ה הא ראוון
חינו יודע כלל אם צא ממנו ליד לוי מעולם חלל
ששמעון אומר לו שנתן לו . ושמעון הוא נוגע . אבל
צסו' קע"ו כגון ראוון ושמעון שיהפס שיש להם חוב
חלל לוי צשחפות מחטים זו ונתן להם מנה . ומנה
מנכה להם צצביל ראוון וא"כ אם הק' שנתן להם לוי
הוא ציד שמעון וראוון צא להוליא ממנו . והוא אמר
אחה קבלת כבר מלוי ק' . הא וודאי ניהא דחיין יכול
להוליא מיד שמעון בלא צשועה . חלל אפילו אם ראוון
קיבל ק' מלוי ואומר שלוי אומר שקר כי חייני חייב
לו קלוס ונמלא המנה של שנינו . ושמעון אומר כי
כל המנה שלי . וכבר קבלת מנה מלוי . הא וודאי
שמאריפין מאמר של לוי להשביע את ראוון . ודומה לסו'
קכ"ה סעיף ח' אם הלוי אמר שנתן לשליח המלוה והשליח
כופר . ישבע השליח ללוה שלא נתן לו והלוה ישבע
שנתן לשליח . וכתב הסמ"ע אע"ג דטענת המלוה על
הלוה טענת ספק . מ"מ מצטרף השליח עם טענת
המלוה מחמת שחי' למלוה ממון וודאי חלל הלוה ולא
קיבל עדיין לא נפטר ממנו עד שיניע הממון נידו .
וכן צסעיף ט' צלוה שאמר ששלח למלוה בלא ליווי המלוה
והמלוה אמר שלא קיבל ששבע המלוה . אע"ג שטענת
הלוה על המלוה טענת ספק מצטרף השליח לחייב
צשועה כיון שצריך המלוה לישול חינו נטול בלא צשועה .

סימן קל"ה המה הש"ך על המחבר צמה שפסק צחול
הלא דחיין צריך לסוד צסיד . כיון דצגמ' מדמי
ליה להיין מהונחא . ונראה דהמחבר פסק צזה לקולא
כיון דלא ציי דהירץ יניד עליו רשו הגא' שלעים וה"ה
לחול מדמי לה שלעים דא"ל לסוד . וחין חילוק צין
חול הלא ליבש . חלל דלרצח הוי חול הלא צכלל
מהונחא . אך כיון דצמחונחא גופא הוא צעיא דלא
א'פשיטא לא רלה להחמיר כ"כ צחול אע"ג דהלכה כרצח
לגבי אציי כיון דמחונחא גופא הוי רק ספק . וגם ההוס'
צריש פירקא כהצו דל"ג צסיפא ופד צסיד דא"כ
ע"כ צרישא או סד חלל דצרישא פשיטא ליה דאו סד
דהציוק לא הוי כל כך גדול מסצרא דסגי בלא
סיד . ולפי זה גם כן נוכל לומר דצחוג נמי הני
בלא סיד :

סימן רמ"א נתן שור לחבירו ע"מ להחזיר לאחר
שלשים יום . ומה צתוך שלשים . פטור מלשלם .
דין זה מרשב"ס צב"ב (קל"ז) דלא הוי לא שומר ולא לוקחי
זה המוה מנמרא (קמ"ד) גבי צבלנות דצעי' ההם שצח
צבלנות מהו . כיון דחי מנגבי או מחצדי צרשותה
דמרא קיימא . חלמא דחייבת צאחריות אע"ג דלא צא
לידה צתורת שמייה רק צמנהג :

סימן רל"ג נפקד יכול להחזיר פקדון צע"כ אבל אם
אמר להציא לו ולא המהין חייב . עיין צסמ"ע
שחשיג

(* מכלן עד סוף הדברים מהיריעה הזאת על חז"מ הוא מצביד ח"א הרב הגדול חו"ב וכו' כש"ת מהו' שמיאל הערץ ל"י
וכן כ"מ שכתב אחר החידוש רש"ה הוא ר"ה ה"ל הבו"ל :

שהשיג על הע"ש שאם המפקיד אמר להביא ילא תיכף מרשותו והוי כשליח . לכאורה תמוה הא בהשאל פריך צנמ' על צד כעני דידו כיד רבו . חלמא דהוא עלמו לא הוי כשליח כ"ש כשלא ילא מידו ברשותו קאי . וכן השיג עליו בצפר קזו"ח . אבל נ"ל דלא דמי נפקד לשאל דמלינו במלוה שהלוח לזמן אינו יכול לחבוע עד סוף זמנו . ומלינו בהרויח הזמן על יוהר הוי ג"כ דינא הכי שלא יכול לחביע עד זמן השני . ח"כ במה נקבע הזמן שני שלא בשעה הלוחה כדיבור בעלמא . ג"ל מחמת דזה הוי מחילה וח"ל קנין . אבל אם יקלד הזמן שיבטיח הלוח להח קודם הזמן וודאי דלא נחייב כדיבור בלי קנין ויוכל לחזור . וח"כ גבי שאל דהוי טובח השואל חף אם הבטיח השיאל להחזיר בהוך הזמן וודאי דיוכל לחזור . ע"כ לא נגמר עדיין הזמן וקאי ברשותו עד שיחזיר לידו או לשלוחו . אבל גבי נפקד הא הנפקד מוטעבד למפקיד עד בלות הזמן . כיון שאמר המפקיד להביא לו תיכף מחל לו השעבוד שיש לו עליו ונגמר הזמן וילא מרשותו ונפטר מאחריות . ח"כ חפילו בקבע זמן נמי לריך להיות דינא הכי . ולכן תמוה החילוק שבה סמ"ע מחמת שלא קבע לו זמן :

סימן שני . ואם משכן הגנב החפץ חייב לפדוהו משום תקנת השוק . ל"ע צ"מ הני זוזי דיהמי היכי עבדין להו בדקינן אחר גברא דחיה ליה דהבא פריכא אבל כליס לא דילמא אהא מרייהו ויהיב סימנא ושקל . ותמוה הוא . הא חף אם יהיה באמת הכלים של חזירו . הא יהיה מחוייב להחזיר הדמים משום תקנת השוק ואי משום הריבות דלא יגבו . הא זה יותר טוב מלמיהב ליה זוזי זוזי ויכלה הקרן בוודאי ועכשיו הוא רק ספק . דשמה הכלים שלו הוא :

סימן ט"ט . הש"ך השיג על הי"ש שספק דלא בהמחבר דאם עמד בעל חביות להקן משאו בעל הקורה פטור והשיג הש"ך עליו דמ"ש מס"ב דאם בעל הקורה ראשון ועמד לכהף פטור וכו' . ונראה דיש לחלק דבעל הקורה ראשון פטרינן ליה במה שעמד לכהף חט"ג דאין לריך לעמוד בר"ה רק כיון דלחנם הוא דמוכרח לעמוד לכהף . וגם הוא טרוד להדיעו וחשוב כאונס . אבל דבעל חביות ראשון ועמד לכהף אין לחייב לבעל הקורה . דאמר בעל הקורה לא ה' לך לעמוד ברשות הרבים במקום שהכל עוזרים ושבים . ואם עמדת היה לך להודיעני מה האמר שטרוד היית . האם בעבור שטרדהך אחייב חני . דאונס רחמנא פטרי' אמרינן . אבל לחייב את חזירו בעד אונס דידו לא אמרינן . כמ"ש הש"ך עלמו צ"ס' כ"א :

בסנהדרין (* ד' ל"ג) דרש בר קפרא וימד שש שעורים (רות ג') מאי שש שעורים חלימא שש שעורים ממש וכי דרכו של צועז ליתן שש שעורים . חלף שש סאין . וכי דרכה של אשה לישא שש סאין . חלף רמז רמז לה שעתידין ללחא ממנה ששה בניס שב"א מהבדק בששה זרבות . ע"ש פירש"י דמשמע מפירושו שהיה שש שעורים ממש כדי לרמז הדבר הנ"ל . ולפ"ז אין מובן לשון וימד לה הכחוש בצפוק . וגם לשון אל הבוחי ריקס אל המוהך אינו מובן . וכי כשבהא עם שש בעורים אין זה ריקס . והתרגום פירש שש סאין ממש . ונהן לה הקב"ה כח לישא שש סאין .

וע"י שנתן לה ששה סאין . מיד היהאמר בצנחא כו' דעמיד למיפק מינה סיחא לדיקי כו' . ובמדרש יש וימד שש שעורים כו' אמר ר' סימן דרש ב"ק בליפרי . וכי דרכה של מלך לישא חשה בשש שעורין וכו' . חר"י בר סימן צנחא וימד שש שעורים זכה וילאו ממנו ששה לדיקים כו' ועיין בפירוש מה"כ . שפירש רמז רמז לה וביפ"ע פי' על ששה סאין ממש . וכפי התרגום הנ"ל . והנה לפ"ז לא יתכן דברי המדרש בצמוך וז"ל . גאמר ריקס בצמאים . והי' כי הלכו לא הלכו ריקס . וגאמר ריקס בעולי רגלים . ולא ירחו פני ריקס . וגאמר בלדיקים אל הבוחי ריקס . לא כריקס שנאמר בצמאים נאמר בלדיקים . חלף כריקס שנאמר ברגלים כהא דהלינן הרא' מעה כסף והחגיגה שחי כסף . והנה מחשבון המדרש אינו מבוחר . חס הפי' ששה שעורים ממש . אין זה חפילו עשירית מעה . ואין שיה זה לריקס של עולי רגלים . ואם ששה סאין . ח"כ החשבון יותר מחשבון של עולי רגלים . ועי' במ"כ שפי' בסמך חסיפא דמהניתין ובה"א מעה כסף . והוא ג"כ דבר מועט . ולעג"ד ברור החשבון כשמש . דהנה היהא צמס' פאה פ'חי' אין פוחחין לעני העובר ממקום למקום וכו' מארבעה סאין בשלע . וכן בעירובין פ"ח משנה ב' . ומשמע משם שזה הי' המקח השוה . ד' סאין בשלע . ולפ"ז מגיע לכל דינא שאה כי השלע ד' דינרין . עוד נקדים מה דהיהא צנחא . המשרה לאשהו ע"י שליש . יתן לה קב חטין או שני קבין שעורים מוכח משש דשעורין הוא כפלים מחטים . ח"כ לפי חשבון זה מגיע בעד דינר שני סאין שעורים . וזה ידוע כי בדינר ששה מעין . והנה היהא צפאה פ"ח סאין פוחחין לעני צנחן מחלי קב חטין וקב שעורים . וצוה נבין הכל . כי הוא שלא את המעשר עלי לנעמי ע"י רוח מעשר עני שהפריש שהתן לנעמי . והנה מעשר עני לריך להיות קב שעורים . ושלא על ידה ששה קבין שמדד בהקב ששה שעורים (כאשר אבאר לקמן) שהיא ששה . שעולה לפי חשבון הנ"ל בעד חלי דינר . והו שאמר המדרש . שהיא כריקס שנאמר בעולי רגלים . הרא' מעה כסף והחגיגה שחי כסף . וכונת הכהוב על שניהם על הרא' ועל החגיגה שעולה צ"ס"ה שלשה מעין . כן נמי ברות הריקס שנאמר צה היה בעד חלי דינר שהיא שלשה מעות וגמלא שהוא מכוון ממש . ופירוש של שעורים . הוא כמו שיעורים ר"ל שנתן לה ששה פעמים השיעור שראוי לתת . כמו שמלינו בילחק וימלא מאה שעורים . ודרשו חז"ל שמלא מאה שיעורים וכו' כן כאן הוא מל' שיעורים . דמעשר עני הוא קב והוא שלח לה ששה קבים . וצוה נוחא לשון וימד שמדד דווקא בכלי של קב כמו שראוי לתת מעשר עני . וקיים חלה מעשר שעולה קב . וחח"כ הוסיף עוד המטה קבים . ולכן דרש המדרש שצנחא המעשה וצנחא הוסיפה ילאו ממנה ששה לדיקים וכו' . וזה הי' הצנחא שלו כן נראה מלשון שבה י' ר"ל ביעז זכה ללחא ע"י ממנה . וצוה נהכווני דברי הפסוק שאמר לה ח' הבוחי ריקס אל המוהך ר"ל שלעמך חף לריבה כלל לשום מהנה כי רמז לה . האם שחנשא לפלוני חלמוני או לצועז . הלא ההי' עשירה . ורק המוהה עדיין לריבה לפרנסה . וזה ג"כ כונת הגמ' לפי המסקנא שרמז רמז לה ר"ל שנתן לה ששה קבין צוה אחר זה דהיינו ששה שיעורים ששם סאה ולא ששה צנחא חהה . שיש צוה רמז לששה לדיקים וכו' :

(* כדי למלאות הגליון שנאמר ח"ק . פרימתי דבר קלר מאלוה הדרושיו היקרים מנבדו חל"ז ז"ל והנחתיו כאן המ"ל :

עוד בדור לפנינו הופיע אור גדול משמש הצדיק. הגדול בתורה והסידור. כ' א"ז הגאון החסיד
 אמתי וכו' כקש"ת מו"ה שמואל חסיד זצ"ל (אבי אביו של כ' א"ז המחבר) אשר לאור
 תורתו והסידורו הלכו רבים וכן שלמים. ובתקופת ימיו נלווה יחד עם עוד שני המאורות הגדולים
 והיה לאגודה אחת בעיר ראסיין. וינזרו שלשתם מכל הפצי תבל וברוח קרשם אשר לבשתם
 נצמדו יחד ללמוד בחסידות ובפרישות בקדושה ובטהרה חמש עשר שנים. ורק תורת ד' היתה
 הפצם יושם ולילה. עד אשר מלאה הארץ תהלתם והיו נקובים בשם אגודת הסידרים שלשה חברים. ו
 ושם החברים השנים. האחד. הוא הגאון החסיד המפורסם וכו' כ"ש מוה' משה מעלזער
 זצ"ל. והשני לו הגאון החסיד המפורסם מוה' מרדכי ז"ל. אשר בסוף ימיו חי' אב"ד בפאקראי.
 הן המה שלשה אבני קדש האלה אשר היו תואמים בזמורו ד' משך רב כזה חמש עשר
 שנים. יתנו ערותם. כי הפליאו לחיש חדושי תורה הרבה. בכל מקצועותי' וחדרתי'. בנגלה
 ובנסתר. ובאשר גלוי וידוע לכל יודעי שמש. אך בעוננו לא זכינו לחיות בנועם חדושיהם היקרים.
 כי במסכות הזמן הרב לא נמצא מהם כתוב על ספר. ומי יודע הסבה. ועתה מדי עסקי בסדור
 הדפסת ספר "זכרון יעקב" מכבוד א"ז ז"ל. ראה זה מצאתי ב' כתביו מעט מעט מחדושי
 האגודה הקדושה היקרים מפנינים מועתקים וחרוטים אתו לזכרון. אך גם המעט הזה היה מפורז
 וטפודר בלי סדרים. וכאשר ראיתי והתבוננתי מה יקר זה ודבריהם בעיני כ' א"ז ז"ל. כאשר
 מצאתי בדרושי היקרים. כי זה כמה פעמים שלקה דבריהם הקדושים לראש פנה ויסוד.
 ע"כ היו גם בעיני כמוצא שלל רב זה השריד המעט הנמצא. ואמרת עת לעשות לד' לסדר
 גם אותם ולהביאם לדפוס. ויחדו יהיו תמים עם חדושי א"ז ז"ל. וגמרתו אמר לבל הפיל
 מאיפה מכל אשר מצאתי כתוב אף דבר קל. ואף כי לא נבחר ממני שיש בהם איזה דברים
 פשוטים וקטנים לפי ערכם הגדול. אך הלא מסקור מים חיים מפי צדיקים כאלה יצאו. וידעתי עוד.
 כי מי חכם ונבון דבר ראשונו. יכיר גם מאלה דברי מעער כי הולם חי' גדול באירויתא.
 וכביר מצאה ידם להפליא ולהגדיל תושי' בתורת ה'. והנה סדרתי את דבריהם בקונטרס
 סיודר ובסדר נכון. השייך לגפ"ת לבד. והשייך לפוסקים לבד. וגם מעט בכינת מקרא בתנ"ך ומעט
 הלכות למעשה אשר נזרקו מפי חבורה קדושה הואת וקראתים בשם תורת חסידים. וזכות הצדיקים
 האלה אשר חקתי על ספר את דבריהם. תעמוד לי ולזועי ולזרע ודעי ויכל משפחתנו עד עולם: המ"ל

ברכות

ד' מ"ח. אל תקרי ובך את לחמך הבית
 צלוי: וכו' עבר נסתר והו"ו מהפכו
 לעמוד נסתר וקאי על הקב"ה. אלה ובך הב' בקמן.
 וכו' ליווי וקאי על האדם האוכל הלחם:

דף

נ"ט ע"א. רבא אמר סהם מזבך תרתי. המנהג
 לבך על הברק עומ"ב ועל הרעמים שכחו
 וגזרתו. והטעם מה שאין מזבכין על שיהם בנוסח
 אחד. או עומ"ב. או שכחו. כדי ללמד דעת המפרשים
 דברי רבא. מזבך תרתי. שמזבך ב' ברכות. על ברא
 דרישא. וכו' דעת הראב"ד. ע"כ מזבכים על הברקים
 עומ"ב ועל הרעמים שכחו. שדרכם לבא תמיד אחר
 הברקים. ויאלצו צום לכל הדעות. לדעת האלפס
 ורמב"ם שפירשו. מזבך תרתי. או האי או האי.
 קאי הברכה הב' שכחו על הרעמים לבד. ולדעת
 הראב"ד קאי הברכה הב' שאנו מזבכים ברכה אחת
 שכחו גם על הברקים. ומה שאין מזבכים חופכה על
 הברקים שכחו ועל הרעמים עומ"ב. כי ברעמים יותר
 ניכר גזרתו. ומ"ש בצ"ח סי' רכ"ו סק"א. דאין
 שייך כלל לבך על הרעמים שכחו. הוא טעות
 דמוכח. ויש שם הרבה דברים מעורבבים ואיזה
 תלמוד טועה כתב שם:

כלאים

פ"ח משנה ה'. קופד וחולדת הסניים
 חיה. בשבת (דף נ"ד) חיתא עור הקופד.
 וז'ל הערוך ערך קפד. קנה קפוז. תלגומו קופדא.
 וז'לשון ישמעאל קופז. וז'לע"ז רי"ו"ן ע"כ. וז'ל
 הערוך ערך ילי צ"ב (ד' ד') אהדר לי' כלילא דיילי.
 ובשבת ד' נ"ד דלא לימצוה ילי. תרגום של האנקה
 ילי. וז'לשון ישמעאל עלוקה וז'לע"ז (שנשואם) והוא
 מין תולעת מרבה רגלים ובעל שער ע"כ. גם יותן
 תרגום האנקה. מינקת חייויה שדרכה לנק בהמות
 ע"כ נותנים עור הקופד גדדי הפרה שלא יינקוה.
 אבל רש"י פי' על האנקה בחומש. הרי"ן. ז'לע"ז.
 וכן פי' צ"ב ד' ד' וז'ל כלילא דיילי. האנקה מתרגמינן

יילי. והוא שרץ רי"ו"ן ושערו קסה כמחטין. ועשה
 עורה מעורו. גם למורש קיפוד (ביבטי' י"ד) פירש"י
 רי"ו"ן. וכן פירש בשבת עור הקופד (לפנינו הגירסא
 צ"ש) שרץ שנימוו חדין וקורין לו רי"ו"ן. וכן פירש
 הר"ם והרע"ב בצ"ח סי' פ"ח מה'. קופד שרץ שנימוו
 חדין ומלא קולין. ובש"ח נגע צו כופל ומכניס ידיו
 ורגליו צבטנו ונעסה ככדור. וקורין לו ז'לע"ז הרי"ו"ן.
 ויש לתמוה על רש"י תמי' המחקיימת. דכתיב בחומש
 האנקה. אשר לפירש"י שם הוא רי"ו"ן והוא נמנה בין
 השמונה שרצים. ובמשנה בצ"ח סי' פ"ח קפוד וחולדת
 הסניים חו'. גם תוס' בשבת ד' נ"ד ע"כ ד"ס דלא
 לימצוה ילי. פירשו ג"כ ילי תרגומו של האנקה ז'לע"ז
 רי"ו"ן והיינו נמי קופד דמתניתיין (לפנינו בתוס') חיתא
 הקופד וח"כ לא קשה) ח"ך נעלם מהם כי האנקה הוא
 מח' שרצים וקיפוד שאמרו בצ"ח סי' פ"ח חו'. אלא
 האמת יורה דרכו כמו שפי' הערוך ילי חינו רי"ו"ן
 אלא מין תולעת ז'לע"ז שנשואם. וז'לשון ישמעאל
 עלוקה. ויש לו הרבה רגלים ובעל שער. וממנו עשה
 הורדוס כלילא לנקר הטינים. גם רש"י הביא זה
 הסידור בשבת דלא לימצוה ילי. שלא יינקוה עלוקה
 שקורין שנשואם. ומה שסקשו תוס' על זה. ח"ן
 כ"כ קושיות. קושא ח' והלא חונה מולדת אלא דפ.
 יכול להיות שהם מוללים ג"כ חלב. ולא ראונו חינו
 רחי'. וקושא הב' דה"ל עלוקות ג"ז חינו קושא.
 דהתלמוד הוא רובו ז'לשון תרגום. ולכן לפעמים קורא
 אותו ז'ל תרגום ילי. ולפעמים קורא אותו ז'ל עלוקה
 כדכתיב ולעלוקה שתי צנות והוא ל' ערבי כדפירש"י.
 והגאון צ"ס שנות חליהו פי' בצ"ח סי' פ"ח קופד וחולדת
 הסניים קאי ג"כ על קיפוד והוא נקרא רי"ו"ן. ויש
 שני מיני קפוד. אותו שנקרא נאזיק ז'לע"ז הוא שרץ.
 ואותו הגדל בין הסניים הוא חו'.

שבת

ד' נ"ד ע"ב. ת"ר ביהש"מ"ש ספק כו' למאי
 הילכתא. פירש"י בשלמא כולו מן היום איכא
 לה

למימר

קו"ל ר"מ ור"י הלכה כר"י בעירובין (ד' מ"ו) וה"כ הדין
 במבטל בשבת בשוגג ממי יאכל :

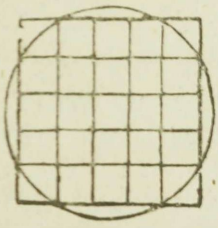
ך מ"ד מטלטלין נר חדש כו' מטלטלין כו' ר"י חומר
 כל הגרות מטלטלין חוץ מנר שהדליקו בשבת .
 לפי מה שכתבו החוס' והרשב"א דלא הוי צסיס לדבר
 חסור אלא כשהי' דעתו בתחלה שישי' שם כל השבת
 כולו . אמאי לא הוי גבי הנר נמי דיעל הכי שישיה
 מותר בשבת השמן . דהא לא הוי' בדעתו שישי' שם
 כל השבת כולו עד שיכבה . ואמאי קאמר לר"י דהנר
 שהי' דולק ביה"מ חסור כל השבת . והפסד דים ליישב :

(ועיין ט"ו סי' רע"ט ס"ק ב')

ך מ"ו . במה טומנין כו' לפי' ר"ח ור"י דהיתורה
 דשהי' לא שייכי בהטמאה . קשה דהא תנן אין
 נותנין פת לתנור עם חביבה ע"ג גחלים עד שיקרמו
 פני' ה' לאחר שקרמו פני' שרי . ולפי פסק הגאונים
 ופוסקים דיש הטמאה בגחלים . יש לאסור גם אחר
 שקרמו פניה . והפסד ליישב דאירי שאין נוגעים
 בגחלים ממש . אלא ע"ג ברזל וכיוצא בו . וכמו שפירש
 המשנה של כירה . ויש לומר בהיפך כיון שהוא על
 גחלים ממש לא יתהה שלא יתרכו הגחלים את הכנר
 וחררה . וכמו שתירצו לשיטת האלפס בשהי' . ולפי'
 רשב"ס דס"ל דשהי' הוי כמו הטמאה . קשה מסילון
 של זגון דהוי כמו קדרה חייאת דשרי בשהי' . אך
 י"ל דמים הוי כמו בשיל ולא בשיל כדמוכח בגמ' גבי לא
 ימלא נחתום (ד' י"ח) דגם בשהי' חסור :

ך ע"ד . הוי מאן דשדי סוכתא לאתונא כו' ל"ע מה
 שנותנים עינים לתנור לאחר הסקה ע"י ח"י שלא
 לצורך הרבה . דכאן משמע דהוי חיסור דאורייתא .
 וכן ל"ע מה שנותנים שמרים בשכר ע"י עכו"ם כי היא
 מלאכה שחייבין עלי' משום מכה בפטיש . ומשום
 בורר כמו מחבץ :

ך פ"ה ע"ה . ערוגה שחורבה שנינו כו' בממלא את
 הקרנות . פירש"י בממלא את כל החוץ לצפון
 ולדרום . אבל מורה ומערב זורע מעט ע"כ . זה
 הפירוש הוא דחוק מכמה טעמים . חדא למה לא אמר
 הגמ' בממלא את כל החוץ . וצוה ישי' ערבוז עם
 כל הערוגה שאלה . ועוד למה ישי' בעל הערוגה
 חייב בער . וזרע על ציור זה כפירש"י . ולא יזרע
 בכל ד' רוחות עד סמוך לקרן כצ"ל רש"י על המשנה
 וישי' הזרעה יותר . גם הלשון ממלא דחוק . ולמה
 לא אמרו בזרע את כל הקרנות . וגרסה לפרש .
 שהפירוש הוא כדברי ר' יוחנן ע"כ . בממלא את הקרנות
 שמיאל כל ד' הקרנות מהערוגה צרוב עד העגול כזה .

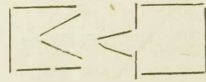
כדי שישי' זרע הרבה לצל
 הניגה . והוא רחוק מאמלע
 ג"ט . והלדדים כל אחד הוא
 ראש תור לחבירו . והליכך
 אי אחת יכול לזרע בערוגה
 שאלה מפני ערבוז של צ'
 הערוגות . גם פירוש החוס'
 של ר"ת בממלא את הקרנות הוא טוב ועולה כהוגן :

ש ע"ב ולא יבא אלא ראש תור ירק וכו' הדין של
 ראש תור הוא כך . חס עונד שדה ח' אלא
 חבירו והוא זרע כזה . אחת ממורה
 למערב ואחת מדרום לצפון . הוא מותר
 מאחר שגראה יפה שזו שדה אחת וזו שדה אחרת .
 וזה

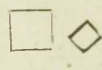
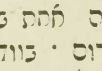

למימר לענין מולחי שבת להביא חסם תלוי . ספק כלו
 מן הלילה לענין לילי שבת . אלא חומר שיהיה למאי
 הילכתא ע"כ . לכאורה יש להקשות . למה ל"מ שאם
 עשה מלאכה בתחלת ביה"מ של ע"ש וגם עשה מלאכה
 בסוף ביה"מ של מו"ש . שאינו חייב הטאת וודאי
 מפני הספק הראשון שמה הוא מן היום ומן הלילה .
 דאפשר שהי' בע"ש מן היום ובמו"ש מן הלילה וה"כ אינו
 חייב אלא חסם תלוי . וגם אם עשה מלאכה בסוף
 ביה"מ של ערב שבת ובתחלת ביה"מ של מו"ש . בלא
 הספק הראשון לא הי' חייב רק הטאת אחת וודאי .
 ועתה שיש ספק עוד שמה הוא מן היום ומן הלילה .
 ה' יכול להיות כי בע"ש הי' לילה ובמו"ש הי' יום
 וחייב שני הטאות כי הי' לו ידיעה בינתים . ולכן
 מספק יש לחייבו הטאת וודאי ח' ואחש תלוי ח' .
 אך לפירש"י שפירש לקמן גבי ספק לעומאה ולקרבן .
 ד"ל שביה"מ הראשון הי' יום והשני לילה או להיפך .
 הגם שגראה שפירשו זה הוא רק לפי הספק שמה יש
 בו משניהם לפי הספק הראשון . אך לפי צ' הספקות
 שמה הוא כולו מן היום . או כולו מן הלילה ל"ל שמה
 ביה"מ ראשון הוא יום והשני לילה . וכל ביה"מ הם
 שווין . כד"ל נוכל לומר דפירוש הגמ' לפירש"י דגם
 משני הספקות שמה הוא כולו יום . או כולו לילה .
 יש להסתפק שמה הראשון יום והשני לילה . או להיפך .
 כמו"ס החובנים דאין כל מע"ל שוין לפי שקיעת החמה .
 ויש מעט הבדל ביניהם במשך עת . יוכל להיות חילוי
 כי בביה"מ ח' יום הוא . ולמחר לילה . או להיפך .
 ונמצא דגם מבלעדי הספק הראשון הי' חייב בעושה
 בביה"מ בע"ש ובמו"ש הטאת וודאי ואחש תלוי משום
 הגך צ' הפיקות לחוד . להכי פריך שפיר למאי הילכתא
 אחי הספק הראשון דשמה יש בו משניהם . אך החוס'
 ה' הקשו עליו מאד . דאין סברא לומר שישי' ביה"מ
 ח' יום והשני לילה . רק דכולן שוין . וגם מר' יוסי
 בר זבדא הקבו החוס' על רש"י . ולפירוש החוס' דכל
 ביה"מ שוין הדרא קושיא לדוכתא . דאמאי לא קאמר
 הגמ' ל"מ לענין שבת כמו שכתבנו למעלה . וגראה
 ליישב פירוש הגמ' . וגם ליישב את פירש"י . דוודאי
 לר' יסודא דשיעור ביה"מ גדול שני שלישי מיל או ג'
 רביעי מיל . אין להסתפק דשמה ביה"מ הראשון הי'
 כולו יום . והשני כולו לילה . אך צב"מ דר' יוסי
 שהוא כהרף עין . בוודאי יכול להיות לפי דעת החובנים .
 דביום אחד הי' טולו יום וביום צ' הי' כולו לילה .
 ולכן פריך שפיר הגמ' למאי הילכתא . דהא בהאי
 ברייתא נזכר גם ר' יוסי . וגם לדידיס קאמר הגמרא
 הג' הפיקות . וה"כ לענין שבת לא ל"מ מידי כאשר הוכחנו
 לעיל בארך . ומשני דנ"מ לענין טומאה וקרבן . דלענין
 טומאה וקרבן מהני גם הספק הראשון כדפירש"י ויחוס' .
 ור' יוסי בר זבדא דקאמר העושה מלאכה צב' ביה"מ
 חייב הטאת מנ"ל הוא לר' יסודא . וסיימו בעושה כל
 ביה"מ או בשעה אחת . ולאפוקי אם עשה בע"ש
 בתחלתו ובמו"ש בסופו . אינו חייב רק חסם תלוי .
 ד"ל הראשון הי' יום והשני לילה לפי הספק הראשון
 שמה יש בו משניהם . דר"ל לר' יסודא . דהא הראשון
 שמה הוא יום והשני השני הוא לילה . ודוק היטב .
 וגם אם אין זה כוונת רש"י . עוצים דברינו אלה לתרץ
 דברי הגמ' על נכון :

ך ל"ח נפק דרש לכו המבטל בשבת יאכל כו' ול"ע
 ה' זו דברי ר"מ אבל ג"י פליג עלי' החס' וה' .

ומה שאמר במתני' ה' ראש תור נכנס אין פירושו דווקא
 ראש תור ולא זו אלא זו אלא הפילו זו אלא זו נמי
 מותר לפירש"י. ומה שאמר ראש תור לרבותא שאפילו
 הוא כראש תור שחת נכנס לתוך חצרתה כזה
 הפילו כפי מהערך שגדלה יפה

שירק זה הוא משדה זו וירק
 זה משדה זו הוא מותר .
 ומקשה בגמ' שיהא צערוגה

ג"כ הדין כן אם עומדות צערוגות זו אלא זו שיהא
 מותר לצרוע זו אלא זו כמו שיראה . ומשני אין ראש
 תור צערוגה שאין הדין של ראש תור אלא כשעומדת
 ערוגה אלא שדה גדולה . ופשיטא שדה אלא שדה
 גדולה אבל ערוגה אלא ערוגה אין זו היתר . אלא
 לרפיץ להרחיק ג"ע . אבל אם עומדות זו אלא זו
 בראש תור כזה חתה צריבוע של עולם .
 וחתה מרובעת בחלככון של עולם . או
 אם נזרע צערוגה חתה צ' שורות כזה חתה
 למזרח וחתה לדרום . בוודאי הוא מותר . שהרי
 יש סיכר גדול דלא מיערצבי אהדדי . כמו
 שפירש"י במתניתין שימלא ד' זרעונים בד' רוחות בכל
 הרוחות עד הקרן . וכן פירש"י בד"ה והא חיובא מקום
 קרנות . ולצרוע חתין גרעין אלא הקרנות ע"כ . והא
 שלא הביא הגמ' עדיין הדין של ראש תור . מפני שהוא
 פשוט שמותר לפירש"י :

דף ל"ב אמר ר"ח המיליא מבין למעלה מעשרה
 עפחים חייב . ולעיל (ד' ח') אמר רבא המעביר
 חפץ מתחלת ד' לכוף ד' כו' פירוש שני המאמרים הוא
 כך . דינו של ר' אלעזר הוא זה . דמתניתין דהזורק
 בכותל למעלה מ' (ד' ק' ע"ה) שמיטין שאין ר"ה למעלה
 מ' בזריקה כלל . והתא ר"ה לאשמועין במעביר דרך
 הולאתו למעלה מ' כשעומד אדם על הארץ . ועמו
 חפץ למעלה מ' דרך הולאתו כך חף שיהי' למעלה
 מ' בשעת העמדה והנחת החפץ . אבל בוודאי כשילך
 אדם למעלה מ' ועמו חפץ הוא פטור כיון שעומד
 במקום פטור . והדין של רבא הוא כך לפירש"י כשמעביר
 אדם חפץ מתחלת ד' לכוף ד' . חף שהי' בחלמא
 העברה למעלה מ' פטור והיה אם הי' נח שם .
 חעפ"כ הוא חייב כשהנח עתה למטה . ופירושו של
 דרך עליו . או שהי' האדם הולך עם החפץ למעלה
 מ' בחלמא ד' חמות . או שהלך האדם על הארץ
 והגביר החפץ בהעברה בחלמא ד' חמות למעלה מ' .
 ולכאורה נראה דהדין של ר' אלעזר הוא דוקא במוציא
 משני אבל לא במוציא חפץ בעלמא . אבל אין נראה
 כן בגמרא :

דף קכ"ד ע"ב . הרי"ף והרמב"ם סוברים היכי דהוי
 ר"מ סתם במתניתין ור"י פליג עלי' במתניתין
 הלכה כר"מ דסתם תנא כוותי' . חע"ג דפליגי בהדיא
 בצרייתת' . כיון דסתם לן תנא במתניתין כר"מ . וז"ע
 נועירובין (ד' מ"ז) מכלל דיהידחה פליג עלי' אין סי' ל"ל
 והא חמרת ר"מ ור"י הלכה כר"י . ולפי דברי הרי"ף
 והרמב"ם מאי מקשה הגמ' ל"ל לר"י לחפסקי סילכתא .
 ה"ע כ"כ נלמד ר"י לחפסקי דלא נימא דהלכה כר"מ .
 וכמו שפסק בעלי היתובת שם ר' נחמ גאון . והגאון
 מוכי' שמשון (ח"כ"ד דקטגוסבערג) תירץ . דיכול להיות
 לדעת הרי"ף והרמב"ם . דבלת"ה דחי הגמ' שפיר דילמא
 לחפסקי מדל"ע אמר שמואל כו' וזה קוביא יותר חזק .

ח"כ מלאתי כן בד"ץ במס' ערובין פ"ה גבי פלוגתא
 דר"מ ור"י ע"ש :

דף קמ"ב ע"ב חב"י מנה כיפי . רבא מנה סבינא
 חב"י יונה כו' . הפוסקים לא הביאו ה"ל דונה .
 דזה חולה חליצה דר"י . אבל לנו קי"ל כר"ם :

דף קנ"ו מעשה בימי חב"י של ר' לדוק כו' שפקקו
 את המאור בעפיה כו' אמר ר"י ח"ד הלקטי

קטנה כו' . פירושו כך הוא . שכל היתה בין שני בתים .
 וגיגית מכוסה בכיסוי מונחת על גבה והיתה הגיגית
 סדוקה למטה . וכזית מן המתה הי' בהלקטי דכ"ה חינו
 מקבל עומאה מגבו וח"כ היו לריבין את הפך וקשרו
 המקודה בגמי שהי' רוחה המקודה טפה . ומדדו זו
 הסדק של הגיגית לידע אם יש בגיגית פותח טפה או
 הטומאה הורחג גם מהגיגית להקטי וחיוס יכולים
 ליטול הפך מהחור של הבית כי יכנס הטומאה לבית .
 ואם לאו שאין בסדק הגיגית פ"ט אזי אין הטומאה יולאת
 ואין טמא כ"ה הגיגית לבדו . כי כן הוא הדין כשיב
 טומאה בבית כנגד הארובה ואין בארובה פותח טפה
 אזי העלי' טמאה והבית טהור . וכן גם כן להלקטי
 טהור ויכולין ליטול הפך מחור הכותל שבבית .
 ועיין טו"ט ע"ד (ס"ה ט"ה כ"ב) וזהו לפירוש הרמ"ם
 במס' אהלות פ"י משנה ה' סוף המשנה . וכן הוא
 דעת הב"ש שם בסיומן הג"ל . אבל לפירוש הר"ם שם
 ודעת הרמב"ם בהצורו בהלכות ט"מ פ' י"ו . שהם
 סוברים פירוש המשנה כשאין בארובה פותח טפה הבית
 טמא והעליה טהורה כשהטומאה בבית . ולפירוש ל"ל
 שהיתה הטומאה מונחת בחור הגיגית ומדדו את הדק
 הגיגית אם יש בו פ"ט אזי הטומאה נכנסת להלקטי .
 וכשאין בסדק פ"ט אזי להלקטי טהורה :

עירובין (דף ו') לחי המוכך כו' חסור להשתמש
 תחת הקורה . עיין רבינו יהונתן :

דף ל"ב ע"ב לעולם דקאי בר"ה ונתכווין לבבות למטה
 כו' ויש להקשות לפי מאי דמשני לקמן ר"י ברי'
 דר' משרשיא הכה בחילן הנוטה כו' והדר זקוף . והב"ס
 מכתפס עליו . ח"כ מלינו למימר דמייירי ג"כ בנתכווין
 לבבות למעלה בחילן ונתן עירובו על סוף גופו ור"ה
 מפסיק . וע"כ עירובו עירוב וי"ל לפי הגרסה לקמן (ד' ל"ד)
 בסוגיא אם נתכווין לבבות בראש הסוּך או בראש המגדל
 והניח עירובו למעלה מעשרה דכל למעלה מ' הוי
 חדא רשותא . חף שמפסיק בין שבתתו לעירובו יותר
 מד"ה הוי עירובו עירוב . וע"כ לרדך הגמ' לאוקמי
 דנתכווין לבבות למטה בר"ה ועירובו בר"ה וע"כ אין
 עירובו עירוב . וכן מוכח הדין מההיא דתנן (ד' ס')
 הנותן עירובו בעירובו של עיר לא עשה כלום דאמר' בתוך
 העירוב כמאן דמליא והוי כולו חדא רשותא . וכן הדין
 כהן אם נתכווין לבבות למעלה בחילן ועירובו מונח בסוף
 הנוף חף שאינו יכול להביא העירוב אלאו חעפ"כ הוי
 חדא רשותא ויכול לילך לעירובו ולאכול :

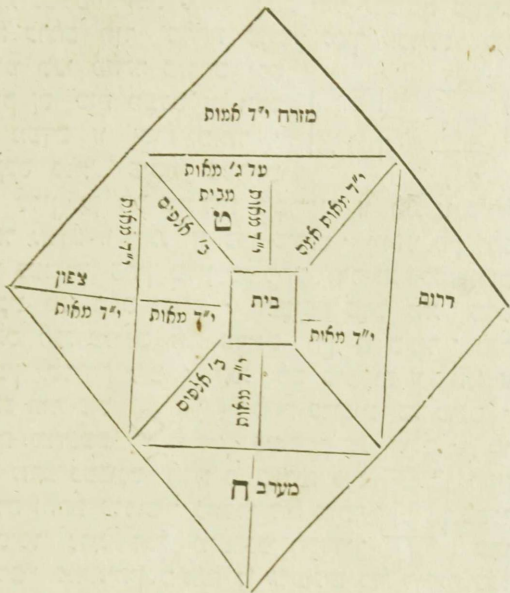
דף נ"ו . נמלא מנרש רביע היכי משכחת כו'
 וחילתו ר' אדא וחב"י . וז"ע כי לרב אדא
 וחב"י נראה שלמתא ריבוע נותנין המנרש צוית כזה :

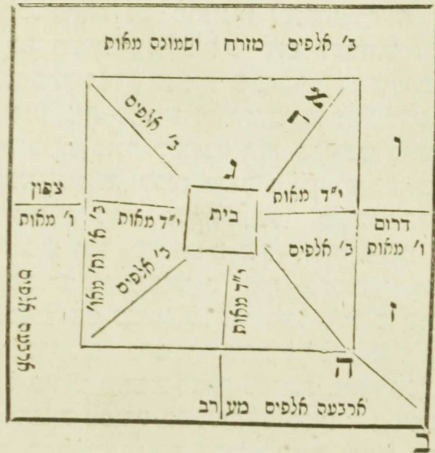
כי די לנוי חלף חמא סביב . וח"כ
 משכחת לה במתא דהוי ה' מלוח
 ע' ה' מלוח . כי המנרש הוי ה'
 חלפים והתחום הוי ע"ו חלפים .
 וחף חם נאמר דרב אדא וחב"י
 סוברים

ביתא באלכסוגא שהצית עומד באלכסון עולם כזה •

כזכרים • דלמתא עיגולא נותנים דוקא המגרש בעיגול •
אלל למתא ריבועא נותנין גס המגרש ריבועא • מ"מ •
על פלפול הגמ' קשה • שהיו יכולים לתרץ כך הצריייתא
ולדקדק שיחא סדין כן שנותנין למתא ריבוע זזית
המגרש בעיגול :

דף ס' מי שהיו במזרח כו' כימי משכחת לה כגון דקאי
ביתא באלכסוגא פירש"י דקאי הצית באלכסוגו של
חדס • וקשה לפירש"י ח"כ מאי למזרח ולמערב • הו
בדרום קאי • דע"כ חס ה' האדס עומד במקום ד' בקרן
סוף מערב אלל דרום רחוק ב' אלפים מן הצית ועירובו
ה' במזרח הצית במקום ה' יהיה ממנו לעירובו יותר

וא"כ תחימי הצית ג"כ באלכסון כדאמרינן בגמ' נ"ס
והאדס עומד במערב חוץ לתחום הצית כגון במקום
הח' ועירובו מונח במזרח במקום הע' ואפילו רחוק
מהצית ש' או ת' חמות ויותר • הע"כ מהאדס ועירובו
הוא פחות מנ' אלפים • כי מהאדס עד הצית הוא
ב' אלפים והוא אלכסון עולם • וא"כ בארך העולם
ממזרח למערב חין בו כי חס י"ד מלות • כי כך הוא
החשבון אלל עירובו • לעירובו לריך ליתן התחום
מכובע ריבוע עולם • וע"כ מהאדס לעירובו הוא
פחות מנ' אלפים בזה האופן דקאי ביתא באלכסוגא •
באלכסון עולם :

מנ' אלפים וכ"כ חס יהי' העירוב רחוק מה' למזרח
והו"ו במקום ה' שיהיו עוד יותר רחוק מעירובו •
אלא ע"כ לריבין שיהיו הוא' או עירובו • בדרום •
וע"ק לפירש"י חף חס יש ממנו ולבית יותר מנ' אלפים
מאי חיכפת לן • והלא תחומי שבת חס ב' אלפים
בריבוע עולם עם האלכסון כדחנן (ד' מ"ט) במתניתין •
מרובעת • כעבלא מרובעת • אלא ע"כ לריבין לומר
שהוא עומד חוץ לריבוע השני במקום ה' שיש
זינו לבין הצית באלכסון כ"ח מלות • ועתה עומד
והחבון ע"כ לריך שיח' הוא ועירובו בדרום • כי
חס הוא יחי' במערב אלל הקרן במקום ה' •
ועירובו בתכלית הקרוב מהני דרום ולמזרח במקום
ה' • וא"כ יהי' ממנו ועירובו יותר מנ' אלפים
כי מהקרן מערביה דרומית עד חני דרום יש ב'
אלפים והוא עומד במערב והעירוב יש במזרח •
אלא ע"כ תלמדך לאמר שהוא עומד גם כן בדרום
מהני דרום למערב כגון במקום ה' • וא"כ הוא
ועירובו עומדים בדרום ולא במערב ובמזרח •
ואם תרצה לתרץ דמהני דרום למזרח קרוי מזרח • וכן
במערבו • ח"כ מאי היתה קוביית הגמ' חזקה כ"כ
היכה משכחת לה • ועו"ק לפירש"י למה אמר המשנה
מזרח ומערב ולא מזרח ולפון • חס לא להודיע שמקום
העירוב ה' מעבר הצית ולהלכה באופן כשרונה לילך
לעירובו לריך לילך על דרך הצית ולהלכה • ועו"ק
על פירש"י על לשון הגמ' כגון דקאי ביתא הל"ל כגון
דקאי הוא באלכסון הצית פי' האדס כמו שדברת
המשנה על האדס • כי חין הלשון מדוייק כלל לדבר
על הצית כיון שהוא עומד במקום שה' עומד אחרת
שלוש • אלא נראה הפירוש בגמ' ק' • כגון דקאי

דף ע"ד • בפלוגתא דרב ושמואל חין מצוי יותר בלחי
וקורס עד שיהיו בתים וחלרות פתוחים לחוכו •
וכתבו האלפס וסרנ"ס וקו"ל"ן כרב דהא סדר ב' שמואל
לגבי דרב בענין ההוא מנבא דהו דייר ב' חיצות
בל חיטי • ולבאורס מ"ל דהדר ב' שמואל דהא הגמ'
לא קאמרס אלא למדחי' ש"מ דלא קיבלס דלא כן הו'
המעשה כדקא ס"ד • ורק דחוגא הו' ב' • ותלוי
בפלוגתא אחרתא חוץ דירה גורס לעירוב אלל זה לא
מוכח דשמואל קבני' מיני' או לא • ואפשר י"ל שדקדקו
מקוסיית מהרש"א דהו מ"ל כו' חע"כ דסדר הגמ'
דחס הו' אותו מקום כשר לשמואל לא הו"ל לר' ענן
למיסדו' • חע"כ דאותו המכו הו' פסול ג"כ לשמואל •
ולפי' מוכרח ג"כ עתה שנדחה ש"מ דלא קיבלס • דא"כ
לא הו' ל' ענן סותר אותו המכו שהתיר שמואל :

שם • מה שנכרך הוא מפסיד וכו' • (עיין שו"ע ח"ה
סי' תי"ח פסקה"ס ופ"ב) :

דף ע"ה סולם י"ד להתיורי פירש"י למשך הסולם ד'
מן הכותל כו' וכן סולם י"ג ומשהו וי"ח ומשהו
פירש"י למשך הסולם ד' מן הכותל • ואזו חושבין
האלכסון של סולם כמו שווי ב' גלעות ורש"י הולך
לשיעורו ככל הס"ס מונה סך האלכסון כסך ב' הגלעות
השווי • ולא שסובר רש"י שהוא כן אלא שסובר רש"י
שדינו של האלכסון לחשוב אותו כמו שה' לריך ב'
הגלעות • וכן הוא פשטת הגמ' כאן • ופי' החוס' כאן
חינו

הינו מחזור שכתבו דלסומנא בעלמא נקטי' . ומ"ס החוס' כמה פעמים על רש"י בש"ס ולא דק : שה"א ביה' האלכסון ארוך כמו ב' האלעות ועיניו רוחות גם רש"י יודע זאת . אבל רש"י סובר שדן של אלכסון לחשבו כהך ב' האלעות :

דף ס"ה ע"א . ר' התיב ביהו בני גדר יורדין לחמתן ואין בני חמתן עולין לגדר . ויש בגמ' כמה תירושים על זה . וחידוש הוא על הגמ' דלא מוקי באופן מרווח . שיש לומר דעיר גדר הי' עומד ריבועה באלכסון עולם ולא בריבוע עולם . והינה לעיל בצרייתא (ד' נ"ה) מרובעת חין עובין לה זווית בצריבין ליתן לה תחומין בשום ב' אלפים . אבל עיר ששומדת באלכסון של עולם יכולה ליתן בשום מן המזרח למערב ב' אלפים ה"ת . דזהו אלכסון שלה . דכן צעיר מרובעת בריבועה של עולם יכולה ליתן כן באלכסונה ב' אלפים ה"ת . ועיר חמתן היתה בריבוע של עולם . נמלא דגדר היתה יכולה ליתן לחמתן . וחמתן הריבועה בריבוע של עולם . דחינה יכולה ליתן בשום כי אם אלפים . לא היתה יכולה ליתן לגדר הרחוקה ממנה יותר מאלפים :

דף פ"א . מ"ט כי אמרי לך נתיב הפוריה כו' . מ"ט כי יבנית לך כו' . מסרצין לקטן ואין מסרצין לגדול . ומפרכו הסוס' אמרי דתיב הפוריה לא בייך למימר דחין מסרצין לגדול . דישבת פוריה הוא דבר גסות ושררה הוא ע"כ . ועל קושיית מ"ט קבלת צהר זימנא לא הי' יכול ר' הונא להסיב מעטס מה שיאמר לך ב"ה . כי לא אמרו לו כלום בשעת נתינת הסוס' . הנה העמידו הסוס לגדו . כי כן הד"ה כשנתנין דבר לפני האורחין חין צריבין לומר לו הכול . וכן הוא במ"ר על הכסוק ויוסס לפניו לחכול כו' ומקשה במדרש . והלא עדיין לא אמרו לאליעזר שיאכל ולמה אמר לא חוכל . ותירץ כשמשמין דבר חוכל לפני האורח חין צריבין לומר שיאכל כן הוא הד"ה ע"כ :

דף פ"ה ע"א רש"י ד"ה להפוקי מדר"י . ואי מההיא עד ליבנא אהרינא . זה הדבור עד ל"א חין כהן מקומו ונ"ל סוף ד"ה ארצ"ה כו' קמ"ל . ואי מההיא כו' ואין חנו צריבין לדוחק של המהרש"א :

דף פ"ה ע"א רש"י ד"ה להפוקי מדר"י . ואי מההיא עד ליבנא אהרינא . זה הדבור עד ל"א חין כהן מקומו ונ"ל סוף ד"ה ארצ"ה כו' קמ"ל . ואי מההיא כו' ואין חנו צריבין לדוחק של המהרש"א :

פסחים דף ע"ו מי דמי ההס גרמא . עיין לקמן דף כ' גרמא חין כו' ומשני הא ר"ש והא ר"י . ומאי דהני גרמא הוא אליבא דר"י . אבל אליבא דר"ש חפילו בידים נמי שרי . וה"כ אליבא דר"ש חינו עולם זה התירוץ . וקשה דעדיפא הו"ל לגמרא לשנויי שאני התם דתלווי' הוא :

דף ע"ג . פסולו משום ד"ה דקשחית ליה אחר תמיד בין הערבים . נראה שאינו נפסל משום זה צדיעבד . וכן מוכח מהפלוגתא דהשוחט אחרים לשם פסח דמכשיר ר"י ולא קפסיל משום שנשחט אחר תמיד של בין הערבים . וכן מוכח מלקמן (ד' ז"ח) נחערב בצכורות . רש"א אם הצורת כהנים יאכלו . ואף ששחט הפסח אחר תמיד בין הערבים . וכן מוכח מד' פ"ט ונתיי מותר הפסח ונתיי . וכן מוכח נמי במגלה ד' כ"ט כל היום כבר למוספין . ובזוודאי דוחק לאורקמא כל הסוגיות אחר הצות קודם לתמיד . ועיין בחוס' ציומא (ד' ל') . ובהוס' במנחות (ד' מ"ט) ד"ה תדיר ומקודם ועיין (ד' נ"ט) . ותירץ הגאון מהו' שמשון . דפירוש הגמ' פסולו משום דקשחית ליה אחר תמיד . הוא דלכתחילה לא יוכל לזרוק :

דף פ"ה ע"א רש"י ד"ה להפוקי מדר"י . ואי מההיא עד ליבנא אהרינא . זה הדבור עד ל"א חין כהן מקומו ונ"ל סוף ד"ה ארצ"ה כו' קמ"ל . ואי מההיא כו' ואין חנו צריבין לדוחק של המהרש"א :

דף ק"ה . דין קידוש במקום העודה לבחורה חינו הכרה בגמרא שיחא פסול בקידוש היסח הדעת דהיינו אם נעקר מפינה לפינה או מצית לבית וחור קודם האכילה למקומו לחכול הפסח דחינו פסול בזה . אך רחיתי לרבותינו שזכרתי ליתן אחר הקידוש לחון . וסוברים שפסול זה היסח הדעת . ונ"ע בין נפילת ידים להעודה אם פסול זה היסח הדעת דהיינו שלא ליתן אחר הנפילה מפינה לפינה כמו באמצע העודה :

דף פ"ה ע"א רש"י ד"ה להפוקי מדר"י . ואי מההיא עד ליבנא אהרינא . זה הדבור עד ל"א חין כהן מקומו ונ"ל סוף ד"ה ארצ"ה כו' קמ"ל . ואי מההיא כו' ואין חנו צריבין לדוחק של המהרש"א :

דף ק"ט . הר"ן צ"פ ע"פ ד"ה אלצעים על אלצעים כתב ונ"ל למדנו שהמשת רצעים קמה בחייבים בהלכה שיעורם חמשה עכחים כו' ויהי' רוס הכני כו' ויש

דף פ"ה ע"א רש"י ד"ה להפוקי מדר"י . ואי מההיא עד ליבנא אהרינא . זה הדבור עד ל"א חין כהן מקומו ונ"ל סוף ד"ה ארצ"ה כו' קמ"ל . ואי מההיא כו' ואין חנו צריבין לדוחק של המהרש"א :

דף פ' איתמר היו ישראל כו' מעמאין אחד מהן צברין . ועיין ע"כ דאמר שם היו שליבותין זבין כו' מוכח מבאן שאם היו הצבור טמאין עבדי צאומאם . דאל"כ מאי מיהי טמאין אחד מהן צברין וכן מוכח נוכחה סוגיות בגמ' . אבל הרמב"ם פסק דהליצור לא עבדי ללל רק צאומאם את ונ"ע . ועיין (ד' ס"ט) . כל שאלו ביחוד נדחה כו' . ויותר נראה שהרמב"ם קורא לכל צאומאם שאינו מגופו טמאין את וגם עמאין שרין יכולין לטבול ביום י"ד . אבל אם הוא צענין באין יכולים לטהר עמאין . הדין עמאם כמו צעמאין מתיים . ועיין בד' ס"ז יאמר עמאין מתיים כו' עמא

אלל הפייט הוא שליש חמה • שמונה אלצעים • וגמ' שלנו סודרת דשיעור זרת הוא חזי חמה קטנה • כדמוכה בעירובין (דף ד') • וגולה אל שפתה סביב זרת האחד אלן הקרנות בחמה קטנה • נמלא דזרת לפי גמרא שלנו הוא עשרה אלצעות • כדאמרין בסוכה (דף ל"ב) חמה בת חמשה עשה אותה בת ששה • כלל הוילא מזה זה השיעור אשר יב בפייט הרבעה אלצעות זה השיעור יש בעלמו גמ' שלנו חמשה אלצעות • ומחמת מהאלצעות של הירושלמי והפייט הם גדולים חמישית מהאלצעות דגמ' שלנו • לריכין לנו להוסיף על מידת רביעית של הירושלמי שלשה חמישיות • דהיינו חמישית בגובה • חמישית בארך • חמישית ברוחב • ויעלה החשבון שום להשבון גמ' שלנו • כינר רביעית של תלמוד שלנו הוא י"א אלצעות פחות חומש • חלוק לששה עשר חלקים • וילא לך סך קצ"ב חלקים וד' חמישיות אלצעות ושלש • ומחמת הירושלמי והפייט מיירי בעגולות לריך חמה להשלך רביעית מזה • נמלא ששאר חמשה וחזי אלצעות • חלוק ג"כ כל אחד לששה עשר חלקים • וילא לך סך פ"ח חלקים • ומחמת מהאלצעות הירושלמיות הם גדולות חמישית בגובה ובארך וברחב • מהאלצעות של תלמוד שלנו • לריך חמה להוסיף ג"כ חמישית על פ"ח חלקים • הוסיף חמישית על פ"ח ויהיו ק' • והוסיף שנית חמישית ויהיו קל"ז חלקים וחזי חלק • הוסיף פעם שלישית חמישית • וילא לך קצ"א חלקים ושבעה חמישית • נמלא רביעית של תלמוד שלנו יותר מהרביעית הירושלמי והפייט • ד' חמישית מהחלק וד' חמישית ס"ה הוא יותר לז' חלקים קטנים • רביעית אלצעים של תלמוד שלנו • וזה המעט שהרביעית של הירושלמי הוא קטן יכול להיות שזהו מחמת הכלל כל שיש בהיקפו ג"כ יש ברחבו טפה לפי חכמי המדות אינו מדוקדק להיות מלוממות • חלל יש בהקפו מעט יותר מג' טפחים כידוע המופתים פ"ז • ולפי שיש עגולה ברבועה חן חמה לריך להשלך רביעית מלוממט מהמרוצב חלל מעט פחות • וע"כ יש בו מעט יותר מהחשבון ה"ל • ויכול להיות שהוא שום ממש להשבון של ירושלמי והפייט הרביעית של תלמוד שלנו • הגם שאין לנו יכולין לבוין החשבון במלוממט בדבר עיגול • יכול להיות שחז"ל ידעו יותר לבוין החשבון בדבר עיגול • או אפשר שהיו להם השיעור בקבלה על דבר עיגול • וכחצתי זה הסיווך לאחד • חבל בחמה חין דעתי נוטה לחלק הרבה בשיעורין בין הירושלמי ותלמוד שלנו להיות האלצע וחמה של ירושלמי גדול חמישית מהאלצע והחמה של תלמוד שלנו • ומזה שחשני יתכן קושיות אלצעות :

פעם מבדלי הפדות

זרת הוא חזי חמה • והסיט שהוא הסרחק שבין אלצע סב' (שנקרה כל גמ' אלצע) ובין אלצע סג' זהו הסיט • והסיט כפול הוא הסרחק שבין האגודל לאלצע שלישיית חמה :

מדרתי מדת חמה מרחש הקובדו שקורין כל"א עליוצוגען • ובלש"ק והשלח את חמחה • עד אלצע השלישי הנקרה חמה • גם מדרתי מדת זרת שהוא חזי חמה • ועלה ב' המדידות מכון בשום למדת החמה • אח"כ עשיתי מחמה ששה טפחים • ומכל טפה ד' אלצעות • ועשיתי במדה זאת האלצעית שיעור רביעית כדינו • וסי' מדת המים בהרביעית כל"א ומחלה • הגם שמקטין העולם • שאנו רואים • כשאנו מודדים

ויש בו טעות דמוכה שהרי שבע רבעים מדבריות וחמשת רבעים לפוריות שיעור חלה לפי החשבון הבינה • וכמו שפירש האלפס ז"ל שהוא עשירית האופה שהוא מ"ג ביצים וחומש ביצה • וחמשת רבעים שאמרו חז"ל שהייב בחלה הוא של יספורי • חבל של מדברית הוא שבעה רבעים קמה ועוד • כדאמרין בעירובין (דף כ"ג) • וזה החשבון של ביצים ואלצעים הוא מדת מדברית • וכן הוא בכלים (פ' י"ז) ממידת הגה וריבש זו מדת מדברית ע"כ לריך להיות הכלי יותר גדול ממה שכתב הר"ן (ועיין בשו"ע י"ד סי' שכ"א ס"א בהג"ה"ס שיעור הכלי כמה הוא • שעולה החשבון שכתבנו) :

דף ק"ט תוס' ד"ס רביעית של חורה אלצעים כו' • לפי גרסת הירושלמי וכן עשה הפייט קשה דשיעור המקוה אינו מכון • וי"ל דירושלמי חיירי האלצעות יספורי • והירושלמי בעגולות כמו שיסד הפייט • הכוס סובב כו' מדבריות נכסות כו' • דברי תוס' פליאה גדולה • וחידוש גדול על המפרשים שלא הרגישו בזה • ממ"ג חין סוכרים תוס' בהוספת המדה בירושלמית ולפורית • חס סוכרים תוס' שהוספו שחות בהחזקת המדה של אלצע וחמה כגון חס המדה מחזקת בתחלה ה' ביצים לריכה זאת הכלי להחזיק עתה ששה ביצים • חבל על מידת הארך והרוחב והגובה • לא נוסף שחות רק מעט • ומתהוספה חזאת נהוסף במדת הכלי שחות • ח"כ למת מוסיפין תוס' שני פעמים השחותים בגבה ובארך • הלא לא נוסף רק פעם אחת • ודי להוסיף על מדבריות לירושלמית ומירושלמית לזפורית שחות על הגבה או הארך • או על הרוחב לבד • כי הוא הכל אחד • ואם סוכרים תוס' להוסיף השחות משהו של אלצע ואלצעים • ובחזקת המדה נוסף הרבה • כגון חס ה' מחזיק תחלה ה' ביצים • לריכה להחזיק עתה שמונה ביצים או יותר • לזה הסגרה • היו לריכין להוסיף ג' פעמים בארך וברחב ובגובה • כי נוספו שלשה קוים • והחוס' לא הוסיפו רק בגבה ובארך • וזהו המיה המתקיימת על תירוץ הראשון של תוס' • ולית נגר ובר נגר דליפקיני' • חך החמה הוא שלא נוסף רק המדה להחזיק המדה יותר שחות • חבל מידת החמה והאלצע לא הוסיפו כלל • וגם על תירוץ השני של תוס' יש לדקדק מעט כמה שכתבו והירושלמי לא דק לחומרה • והלא חומרה דחתי לידי קולא כדאמרין בנזיר (ד' ל"ח) עשר כוסות הן • רביעית דס מעמח באל • ואם יהי' הכלי גדול יהי' קולא • וכן לשאר הדברים הנמנים שם • וגם הירושלמי אשר הובא בתוס' בשקלים • דבר שם על חודות דס • ונמלא דחומרה רביעית גדול הוא קולא לגבי דס :

ע"ב חמה חף חזי חלקי • חורה היא וללמוד חזי לריך • לתרן הירושלמי והפייט באופן אחר דאמרין בעירובין (ד' כ"א) לכל הכלה רחיתי קץ • בא זכרי' ופירשו כ"ו • שמים צורה חכן נמלא כל העולם כלו הוא אחד מג' חלפים ומחטים בחורה • וחשבון זרת גמ' הוא חזי חמה • וכחצו ע"ז תוס' ד"ה ח' מג' חלפים • בסילק או רחית וספרת יסד ר"ח הקליר חלפים ואלצע מאות מעריכה • וזהו לפי שטובה זרת שלש חמה • כמו שיסד וזרת מותרת עד שנים בסיע ואלצעה אלצעים הוא הטפה והסיט • ולפי החשבון דשמעתין זרת חזי חמה ע"כ • נמלא מוכח מזה ששיעור הזרת

דילמא מייחא חדא ועבד עבודה בשני בתים כי כשהלכה לביבכ"ג בטלה לגיטא ואח"כ כשמתה בטלה לגיטא דחברתה ועבד עבודה צ"ב בתים . וע"כ לא תלך לביבכ"ג . כדי שאל תמות יהי גיטא גט וגט של חברתה יהי בטל ועבד עבודה בחד בית . אבל דילמא היא לא מייחא ולביבכ"ג לא עיילא כמו שאמרנו . והוי גיטא דהרווייהו גיטא וקס לי' בלא בית . כך הוא הסוגיא לפירש"י ואין לנו לריבין לסברא של התו"י . וז"ל כיון שתלוי בדעת אחרים כו' :

שם . חימתו דחזי דקבעיא למימת קדים חיטו ועייל לביבכ"ג . אלא לחדא אמר ה"ז גיטך ע"מ כו' מה"ל כו' פירוש כשרואה שהיא חולה הרבה ט"ד שתמות בוודאי אז הולך הוא לביבכ"ג . אבל קודם לזה אינו יכול לילך במא תתפרא ולא מייחא וקס ליה בלא בית . גם אינו יכול לילך אחר מיתתה כי אין תנאי לאחר מיתה כמו שכתבו בת"י . וה"ל דהוי מני לאוקמא . דלחדא לרחל אמר ע"מ שאכנס לביבכ"ג ולחדא ללאה אמר ע"מ שלא אכנס לביבכ"ג והוא לא ילך לביבכ"ג אלא כשרואה לרחל שהיא חולה הרבה עד שתמות בוודאי אז ילך לביבכ"ג ויהיה גט של רחל גט למפרע וגיטתה של לאה בטל וקס לי' בחד ביתא . אבל קודם לזה אינו יכול ליכנס לביבכ"ג במא תתפרא רחל ולא תמות וקס לי' בלא בית . גם אחר שמתה רחל אינו יכול לילך . כי אין תנאי לאחר מיתה ואינו יכול לבטל גט של רחל למפרע . ועבד פלגא דעבודה צ"ב בתים ע"כ לא ילך לביבכ"ג אלא כשרואה את רחל שתמות בוודאי . אך מחמת שהתחיל הגמ' לפלפל בזה"ל ע"י שתמות או לא תמות לכן העמיד במסקנא ג"כ בזה"ל שלא תמות חברתה :

שם דף י"ו ע"א רס"י ד"ה ר"א . וגבה קרקע הסיכל מקרקע התחתון עשרים אמה וחצי במדות (פ"ב מ"ו) מסיים המשנה לר"א נמלאת עורת כהנים גבוהה מעורת ישראל שני אמות ומחלה ולפ"ז הי' הסיכל גבוהה כ"ב אמה . ורש"י כתב שלא בדקדוק :

שם (דף פ' ע"ה) . א"כ הוי מקולי צ"ס ומחומרי צ"ס . מכאן מוכח דמלא לוגמיו הוי יותר מג' רביעי בינה דמשמע אס היה מלא לוגמיו ממש הוי צ"ס לקולא כי הוא יותר מרביעי . והשיעור של כמלא לוגמיו הו' בוודאי יותר מחצי רביעי . ולכן צ"ב צ"ב צ"ן הכילה וצ"ן שחי' . יקחו לחולה צ' שלישי בינה :

סוכה דף ל"ח רחצ"י ממטי לי' כו' רחצ"י דאמר קך . יכול להיות דאזיל לשיטתו צ"ב (דף י"ו) דאמר ההם דרש ר"א בפסוקא שטן לש"ס נחשוין אחא שטן ונשקי' וע"כ לא ירח מגירא דשטן כי השטן נחשוין לש"ס . ולא חיבת לי' אס מנחין אותו :

דף מ"ה ע"א . תני תנא קמי' דר"ג סודרין על גג האיצטבא ח"ל וכי לייבן הוא צריך כו' תוס' ד"ה וכי לייבן . תימא שלאותו תנא נתחלפה שיטתו . דהכי דרש"ק דפסחים (דף י"ג) גבי תלות של תודה כו' דהוי תני על גב . וז"ל כו' . ויש לדקדק דלמה הביב לו ר"ג בלשון תמים ולא הביבו בנחה . בפסחים ה"ל להביב להתנא . והלא צריכין לגלות תהלות כדי לראות הסיוען על זמן הכילה . ובסוכה ה"ל להביב להתנא והלא צריכין להניע הלוגב שלא יכמת . גם הסיוען של תוס' אינו מספיק מה הי' הסיבה שהחליף שיטתו בשיטה

מזודים באלבט אגודל שטולה מדה רביעית יותר מבינה ומחלה והוא לערך ג' בינים . נשיבה ע"ז . האמת יורה דרכו כי במדידת דבר קטן הטעות מזוי יותר ממדידת דבר גדול . שאין הטעות יכול להיות בו כי אס מעט . משא"כ במדידת דבר קטן מדידת אלבט . בדבר קל עולה הטעות הרבה למדה האמה . ובפרט שאין לנו יודעין באיזה מקום באלבט צריכין למדוד אפשר בתחלת הלפורין או באמצע אלבט בסוף הלפורין והל"מ אשר ביניהם הרבה . ע"כ נניח מדה האלבט ונלך למדה האמה כנ"ל . מאחר שאנו רואין מדה . שהרביעית מזה המדה עולה שזה למדה בינה ומחלה . גם לפי המדות ההל' גופו של אדם ג' אמות עד הראש . וכמו שהוכיחו החוכמים בעירובין (דף מ"ה ע"ה) ד"ה גופו . ובפסחים (דף ק"ט ע"ב) הגם מי שרואה להחמיר על עצמו בכל השיעורים ליקח השעור היותר גדול אינו מן המתמיסין . כי כך ראוי לכל י"ס להוילא ה"ע מן הספקות . אך לא באחי לברר לפי שורש הדין . והדין יקוב את הכר אבל לא למעשה . אך לפי הנראה במס' עירובין (דף ד') . הזרת הוא חצי אמה של אמה קטנה של חמשה טפחים וא"כ מהאמה הנ"ל אין בו כי אס ה' טפחים כ' אלבטות . ולפ"ז החשבון נוסף במדה רביעית חמישית מלגו צ"ן בארך וברוחב צ"ן בגובה . כ"ז אס נאמר שרביעית האצבעיים שלו הם גדולות מאמה של ששה טפחים . אבל עדיין יש לספק מאה הרביעית הוא מאמה קטנה מאמה של חמשה טפחים . כי לפי המבואר החשבון של מקום במס' פסחים (דף ק"ט) אמה של אמה ברום ג' אמות פירשו החוס' שם . כך היא קומת האדם בלא הראש . ולפי הנראה קומת האדם עד הראש . הוא ג' אמות קטנות כנ"ל . והחשבון של האצבעים הוא לעשות מזה אמה קטנה ששה טפחים שכל טפה יחזיק ד' אלבטות . לכן אמרו במס' סוכה (ל"ב) . כי אחא רבין אמר אמה בחמשה טפחים עשה אותה ששה וכו' ולפ"ז יחזור החשבון שהי' מתחלה שיהיה מדה בינה ומחלה שזה למדה האצבעים כנ"ל :

דף ק"ט ע"ב . בולחן של מקדש כו' אפשר שיש לפרש כך כי מדה השולחן היה אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי אמה קומתו . והוא במדה השטח של שיעור מקום . וכמה מקוואות היו בעזרה . כדי שיוכלו הרבה בהנים לטבול בעזרה בהרבה מקומות . כדאיתא בהמפרש פ"ב דתמיד (דף ל' ע"ב) . ומסתמא הוי נעשה המקוואות בצ"ור אשר יובלו להטביל כל כלי המקדש . ואס"ד הדוקי הוי מהדק . אף אס ח"ל שחי' צ"ור המקום ג"כ כך אמתים ארכו ואמה וחצי קומתו ואמה רחבו . אמתא באמתא סיבי יתיב . וסיבי הוי מטבלה ומשני דילמא צ"ס ש"ס :

ר"ה (דף ד') אר"ה רגל שבו ר"ס לרגלים כו' פי' מה שאמרה המשנה ולרגלים . אין קאי ר"ס שלו אלאחד בניסן . אלא הוא נמנה לר"ה אחרת והוא באמצע החודש של אחד בניסן . הוא ר"ס לרגלים . ור"ה הנ' הוא אלאחד בחלול כו' ועיין לקמן (דף ז' ע"ב) ה"ס הרבעה חמשה הוו .

יומא (דף י"ג ע"ב) אלא דמקדש להו לתרווייהו כו' . ודילמא לא מייחא חברתה ולא עיילא לביבכ"ג כו' פי' דילמא לא מייחא חברתה אשר אמר לה ע"מ שלא תלכי לביבכ"ג . וגם היא לא תלך לביבכ"ג . כי אין לנו יכולין לומר שתלך לביבכ"ג

בשניהם • אבל המעשה ה' כך שיש משנה בשקלים פ"ח מ"ד פרוכת בטמאת כו' והא היתה חדשה שוטחין אותה על גג האיצטבא • ואח"כ תני לפניו סודרין אותן על גג האיצטבא כמו שאמר בשקלים והשיב לו ר"ג וכי לייבשן הוא לריך כמו שגריסין לייבש הפרוכת • ואח"כ ה' שוגה התגא לפני ר' יהודה בסוכה על גג • ולאח"ז תני ל' בפסחים ז' הלוח מונחין על גג כמו שאמר בסוכה • והשיב לו ר"י בתמי' • וכי להגניטין הוא לריך כמו שגריק להגניע הלוגז :

ביצה דף ל"ו ע"ב יתיב חזיי וקא קשיא לי' אדהכי נפיל בי ריחויא אמר תיתי לי דעברי אדמר • יש לדקדק כיון דאמר אדהכי משמע שעדיין ה' חזיי עוסק בשקלא וטריחא בזה • וא"כ אמאי ה' רחוי לעושב דמה שלא ה' עושה כרצה כיון שה' לו קושיא ע"ז • אבל האמת הוא כדאמרין בעירובין ס"ז • אמר חזיי בעאי לאוהובי למר ולא שבק ר' יוסף • דדדרבנן עבדין עובדא והדר מותבין תיובתא כו' וכאן יתיב חזיי והקשה ע"ז קודם המעשה ע"כ ה' רחוי לעושב מה שעבר על מר ולא עשה מעשה קודם שהקשה הקושיא שלו :

דף ל"ח ע"א תוס' ד"ה והוינן בה כו' • ועוד אומר הר"פ כו' עיין מהרש"א שהקשה על הר"פ וגשאר ב"ע • ונראה ליישב דמירי שב' העיירות היו שוות למשל מאה אמה וזין ז' בתי המדרשות יש יותר מד' אלפים למשל המשים אמה והחכם יכול לצוא לשניהם ע"י עירוב • כי תחום עירו ד' אלפים ומאה על ד' אלפים ומאה אבל האדם המניח עירובו אם יתן עירובו לזד לפון בקושיית המהרש"א יקשה תחומו ד' אלפים על ד' אלפים כי הוא לריך להניח עירובו על השדה ולא יוכל להגיע לב' בתי המדרשות ע"כ לריך להניח ז' עירובין :

מגילה דף י"ד ת"ר ארבעים ושמנה נביאים כו' ופירש"י מ"ג ושנים לא ידעתי • ויכול להיות כי אותן שני הנביאים היו עמשי זכרי' • דבגמ' יליף דאסתר היתה נביאה מדכתיב ותלכס אסתר מלכות • וגבי עמשי כתיב (ד"ה ז') ורוח לבשה את עמשי משמע דלבישה הוא רוח נבואה • וכן גבי זכרי' כתיב • (ד"ה ז' כ"ד) ורוח ה' לבשה את זכרי' וזה ג"כ לבישה של נבואה • וכן הוא הדרש על הפסוק אם יהרג במקדש ד' כסן ונביא שהוא זכרי' בן יסודע הבבן :

שם (דף כ') ע"א • משנה אין קורין את המגילה ולא מלין כו' ע"ש כל המשנה • ובע"ז משנה כל היום כשר למגילה ולקריאת הלל וכו' • הנה כל הני דחביב במשנה שני' שכשר כל היום ג"כ הדין בהם דלכתחילה מלותן אחר הנך החמה • ובדיעבד כשר משעלה ע"ה • ולכאורה יש לדקדק מפני מה חלקן בעל המשנה לשתי משניות • ולמה לא כללם יחד מגילה ומילה ותקיעת שופר כו' כל היום כשרים אחר הנך החמה • וכולן אם עשאן משעלה ע"ה ילא • ולייבש זאת נראה • דבמשנה ז' חשיב הדברים הלריסין להיות דווקא ביום ואף שיעבור זמנם לעולם פסול בלילה • כגון עשרת המנורע שיגיע זמן עהרתו ביום ז' ויעבור היום ולא עשה עהרתו לעולם הוא פסול לעשות בלילה • וכן שאר הדברים לעולם אין עושין אותם בלילה • אבל הדברים של משנה ח' התחלת זמנם הוא מנה"ח • ובעבר היום ולא עשה אותם הם כשרים אח"כ בלילה •

מילה אם לא בזמנו כשר אח"כ בין ביום בין בלילה לדעת ראש"ש דסובר כן ביבמית (דף ע"ב ע"ב) • טעמה של זב התחלת זמנו ביום ז' מהנ"ח והוא כשר גם בלילה אח"כ • כן פירש"י • הוזה הגם שגריק להיות דווקא ביום כדאיתא בסוף מס' פרה יכול להיות דאגז סירכא של טעילה נקט ג"כ הוזה • ושומרת יום התחלה זמנה ביום ח' אחר מהנ"ח וכשעבר היום מותר לטבול בלילה • וקריאת המגלה התחלת זמנה ביום י"ד מהנ"ח • וכשעבר היום ילא קראה • יכול להיות • דאם לא יכול לקרות ביום מחר ביום ע"ז יכול לקרות בליל ע"ז • אך בלא חוגס ביום ט"ו לריך לקרות דווקא ביום ט"ו • וע"כ נקט במשנה ז' ג"כ דבקריאת מגילה כשר כל היום :

תענית (דף כ"ח ע"ב) • אלא דמנחה קרבן עלים דהי אלא לאו דנעילה ש"מ כו' פירושו כך אלא דמנחה ר"ל ביום שיש בו מוסף יש בו מעמד דמנחה קרבן עלים דהי ר"ל קרבן עלים הוא מנחה למעמד דמנחה לת"ק • אבל לא קרבן מוסף • ומה בא ר' יוסי לחדש • אלא לאו דנעילה ביום מוסף יש קרבן ולא נחה אלא מעמד דמוסף • וזהו דלא כפירש"י במהניחין ביום שיש בו קרבן מוסף אין מעמד דנעילה וכ"ש במנחה הסמוכה • אבל יותר נראה דהגירסא בגמ' אלא דמנחה ש"מ כו' ביום שיש בו קרבן מוסף יש מעמד למנחה וכ"ש לנעילה ולא דהי אלא לדידי' :

מ"ק (דף י"ח) סיוע סיוע כתיבנא אין מזכיר כ"כ הפירוש :

מה שאין לנו נהגין לקרוע על חכם או על אדם כשר • בזה סמכין כי אין חכם בזמנו שיסיו שואלים ממנו הלכה אף במס' בלש וידע להשיב • ועל אדם כשר • סמכין על האי דיעה שפירש"י שאין חייב אדם לקרוע עליו אלא לבנות ולהחבל • אבל אם עומד אדם בשעת יציאת נשמה ביומא חייב לקרוע עפה • ונהגו לקרוע בשולי הבגד • ומה שאמרו בגמ' לא ילא היינו בקרובים המתחבלין • בלע המוח ללנח :

יבמות (דף ל"ד ע"ב) רש"י ד"ה והוליד ממנה כו' אלא ואמך אחי מן אב אחד ל"ל מן אב ואם אחד כי לפי הגירסא שגנו בגמ' והוליד ממנה שתי בנות הם אחיות מאב ואם אחת • ויש בזה המעשה ג' ממזרים ז' בנות וכן אחד • ויכול להיות שהגירסא ה' לפני רש"י כך • והוליד ממנה בת אחת וחזר וזא על בת אחת כשרה שלו והוליד ממנה זין • ולפ"ז יש בזה רק ז' ממזרים וע"כ כהז רש"י אלא ואמך אחי מן האב אחד ולא מן האם :

בפרק הערל כתב הג"י דלא אמרין באסורי הנאה שיולד הנאה לים המלח • אלא כשאין בהסיתר אלא שבתו של איסור • אבל כשיש שם גופו של איסור והוא איסורא דאורייתא דל"ל תקנה • ועוד עיין בר"ן במס' ע"ג סוף פ' הנלמים דסותרא של רשב"ג למכור לח"י חוץ מדמי איסור מהני בכל האיסורים • כשאין לחוש שישראל יקנה זאת מן העו"ג • ועיין ש"ך (סי' ק"י ס"ק כ') :

סוטה (ד' י"ג ע"ח) רש"י מונה האלופים שנכתבים אחר ח' מלכים של אדום שהם היו צדור אחד עם אלופי בני עשו שהיו קודם השמונה מלכים • והוא תמי' גדולה • והלא מפורש בד"ה ח' בתהלתו • וימת הדד • ויהיו אלופי אדום • גם בחומס סוף וישלח פירש"י כמו הכא • גם עליו הקשה מהרש"א צ"י בה"ח

בה"א כמה קוביות . חלה הפירוש שהציה המהרש"ה
הוא עיקר . שהכתרים היו גם כן מצני קטורה
ומשאר מלכים :

בב"ק (דף כ"ח) במחזרת רב אמר חייב כו' . ה"ד
מחזרת כו' והכי חיתמר כו' רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב . להכי קאמר הגמ' חיתמר שאמר
רב במקלה מקום לקולה ושמואל לחומרה . הגם שהוא
הסיפק מלשון ראשון . כי הגמ' מפרש מהיכן ילא
שיהי' צוה ב' לכוות . והמעשה כך הו' . שאמרו
בביבסמ"ד שאמר רב מחזרת חייב ומקלה מקום פטור .
ושמואל חולק על רב . ולשון ראשון סבר שהי' חולק
שמואל על דין ה' המחזרת . ולשון ב' סבר דשמואל
חולק על דין ב' המקלה מקום . ועיין בב"ב ר' אמר
כנס וליא . ואיפכא חיתמר כו' וגם שם הוי הפירוש
כמו הכא . לענין הפלוגתא שם של ר' יוחנן ור"ל
דאמר גב הגמ' ואיפכא חיתמר ודו"ק . ודוגמא לזה
בשבת (דף עו) ר"ל אמר חייב . חכילה ע"י הדחק
במה חכילה . ויש לדקדק מו הכריה להגמ' לומר
איפכא חיתמר . אך על פי מה שחיראנו כאן בב"ק .
יש לתרץ גם כאן . דהגמ' רוצה לתרץ אך הו' העשות
של ר"ד . וגבן יש לומר דר"ד במע בביבסמ"ד בשם
ר' יוחנן הבן כמלאה פי פרה לגמל חייב . ועלה כמלא
פי פרה לפרה פטור . ללפרא סדר ב' ר"י לגבי ר"ל .
והי' סבור ר"ד . במדון הראשון חזר ר' יוחנן . וסבר
שבשניהם פטור . כי המחלוקת הו' במלאה פי פרה
תבן לגמל . ואמר ר"י דחייב . וללפרא דסדר ביה
סבר דתרווייהו פטור . כי אחא רבין אמר . שהמחלוקת
הו' בדין ב' בעלה . והדר ר"י לגבי ר"ל וסבר דשניהם
חייב . וע"כ פסק הרמב"ם צוה כר"ל דמחייב : דבדולחי
צוה עדותו של ר"ד אחת דללפרא סדר ב' ר"י לגבי
ר"ל . אך לא כדסבר ר"ד ורק כמו שפרש רבין .
וכן נמצא בש"ס כמה פעמים כדוגמא זו . וע"פ הנחה
זאת ח"ש כל המקומות :

בב"ב (דף כ"ח) . דקרי קרי . ודלא קרי להוי לוותה
פי' חברותה להצרי . ויש עוד לפרש ולרמוז
לשון להצית האור . כמו בהמיד פ"ב מליתן באליתא פי'
מדליקין בקסמין דקין . דאמרינן בתענית (דף ז')
ארגבי' למה נמשלו ד"ת בעץ . שנאמר עץ חיים כו' מה
עץ קטון מדליק את הגדול כך ת"ח הקטנים מחדיין
את הגדולים . ופי' ודלא קרי . שיהי' קטן בלימודו .
ליהוי לוותה להצרי' להצית את האור בחצירו . שיחדד
את חצירו הגדול בלימודו :

דף (קט"ו ע"ב) . מלמד שבה לבעון על אמו . והוליד
ממנה ענה . פירש"ם דמוכה מכאן דבני בניס
כבנים . ומקבו הוב' היכי מוכה על בת הבן . גם
הא כתוב ענה בת לבעון . גם על מה שפירש"י בחומש .
על בת לבעון כו' על ב' הגרסאות יש קושיות במהרש"א .
גם על פיר"ת שהי' ענה נקבה יש עליו ג"כ קושיות
דהא כתב הוא ענה . גם אמחי לא ירית חיה שהי'
בן . והמחזור שעה הי' הגדרוגיטוס . והי' לו שני
שמות . חיה על שם הזכות . וענה על שם הנקבות .
ודכתיב הוא ענה ר"ל דהב' שמות שכתוב ואיך וענה .
הוא הי' אחד . והוא מלא את הימים . והוא הי'
ממזר . והביא פסולין . והגדרוגיטוס צירופה הוא
כבת . מוכה מכאן דבת הבן יורשת בין הבנים . וכתיב
בת לבעון ע"ש הנקבות . וענה לקח חשה והוליד בת
אחת שמה אהיבמה . ועתה כל הפסוקים הם על

מקומם . ומוכה שהי' ענה ממזר . ומקשה הגמרא
ודלמא תרי ענה כו' . פי' לבעון הוליד נקבה שמה
ענה . ובעיר הוליד בן בשמו ענה . ואהיבמה בת ענה
היו קורין לחי' ענה וכן לחמה היא בת לבעון . וזה
יהיו כל הפסוקים על גבן גם הם לא הי' ענה ממזר .
ומתרץ הגמ' . ח"ק הוא ענה . בל' זכר . משמע
דהוא ענה דמטיקרא . שהי' ממזר והי' הגדרוגיטוס .
והביא לי' צירופה כבת הבן ויורש בין הבנים :

סנהדרין (דף ל"ג ע"ה) . מ"ט חישנש יחושע
פירש"י דהאי דהאדר ללבוכהדג' דהי'
בעלמא דחיה ע"כ . ולא נראה פירוש . דמגן לגמ'
שהיה השוכחו דהיי' בעלמא . ועוד הא הגמ' מביא
רה"י לדברי יחושע מהיינו דאמרי חישני . ולכן בודלחי
הוא דבר אמת ומתקיים . ח"א נראה דה"פ מ"ט חישנש
יחושע מפני מה נחגלגל הסיבה להפינו לגורא . ורה"י
לזה הפירוש מב"ב (דף ד') . מפני מה נענש דניאל .
ממ"ל דשדוי' לגובה דהריוותא . תח"כ מלאחי זאת
בע"י . עוד רחי' מיומא (דף כ"ב) מ"ט נענש שאול
ופירש"י בעלמו וח"ל . למה בל' לידו דבר שעליו נענש
מלכותו ע"כ . וכן הוא הפירוש ביחושע כנ"ל :

דף ל"ה ע"ב . וכן באו על הצרחה . פירש"י כשנחם
בד' מלכים והקשה עליו המהרש"א בע"י דלא
מלינו בקרא שבוו הד' מלכים על הצרחה . רק על
מלכי סדוס באו . וכשהלכו להם דף הצריחה . ותירץ
חולי שקבלה הי' בידם . שחחר זאת באו שוב על הצרחה
ברוב עם ע"כ . חבל האמת יותר הוא כמו שכתב
התרגום יונתן (ישעיה י' ל"ב) על פסוק עוד היום
וח"ל . וכן אתו על הצרחה כדרמו יתי' לגו אחון נורא
יקידתה ע"כ :

חולין (דף מ"ב) הריאה שנקבה או שחורה . פירש
הרמב"ם וכן הרע"ב שחורה אחד מחמשה
אונות . ואין נראה כן מהגמ' (ד' מ' ז ע"ב) הו' שחורה
ש"מ חסרון מצפנים שמי' חסרון . לא לעולם מחסון
ודקאמרה היינו נקבה . לא לריכא לר"ש דאמר עד שתינקב
לביה הסמפונות . ה"מ נקב דלית ביה חסרון חבל נקב
דלית ביה חסרון אפילו ר"ש מודה ע"כ . והא הוי הפירוש
שחורה אחד ממנין האונות שהיא ערפה לכ"ע דקאמר רבא
חסור או יתיר ערפה . ח"כ הו"ל להגמרא לשנויי הכי
ובדברי הכל . ולא לאוקמי כר"ג . וכיוצא בזה כתבו שם
החוס' (דף מ"ז ע"ב) ד"ס חבל ניקב כו' . והביא להם
ריב"א כ"ו . וכטעם שגא ר"ה הגמרא לפרש הכי או שחורה
ה' ממנין האונות . כתב שם מהר"ס . מבוס דלא
משמע ליה להגמ' דחיידי מחטותין בהכי . חלא בחסרון
הדומה קלה נקב . דהכי קתני במחטותין ריאה שנקבה
או שחורה ע"כ :

בריות פ"ו משנה ו' . לקח בהן ב' חילים לחולין
כו' קרב לאבמו . והבני למעילתו . פירש
הרע"ב . קרב לאבמו לשם אותו השם שהפירש עליו
המעט . והבני למעילתו שיהנו לגיזר ויביא השם
בבני הלעים מציתו לקרבן מעילה ע"כ . זה הפירוש
המזוה כי מלותן המעט שנתן לגיזר עשרה זוז . למה
לא יביא מהם הקרבן הראשון המחוייב כבר . ועיין
בגמ' וברש"י . ועיין ברמב"ם הלכות מעילות . פ"ד ה'
ו' . ותראה שכך פירשו . היפס ב' הלעים יקרב
לאבמו לאשם מעילות . והבני למעילתו לגיזלו בעד
הקרבן והומם שהוא עשרה זוז יתנהו להקריבו לאבמו
סראשון

הראשון המחוייב מנכר . אח"כ מלאתי זאת במ"ל שהקשה על הרע"ב :

כלים פ"ט מ"ז . ה' עגול הין רואין אותו ארוך . אלא שיטרו כמלא פי מרדע נכנס . וכח שהו"ט . ולא יכלתי לעמוד על פירוש משנתנו . מהיכתי תיתי לראותו כאלו הוא ארוך . והלא פי מרדע נכנס . דמשערין בו הוא עגול ע"כ . ונראה פירושו כך . כי המונה פי המרדע הוא משטה לטעות כזה וארך כל אלע הוא שפית טפה . והלכסון שלו הוא טפה במכוון . אבל דבר עגול ממש משפית טפה . הלכסון שלו פחות משלים טפה ובמ"ש ההו"ט פ"א מ"ה . וזהו הפירוש שם נסדק שיטרו מלא פי מרדע שהוא שליש טפה במכוון . ה' עגול ויש בהיקפו טפה כהיקפו של מרדע הין רואין אותו ארוך ר"ל כשהוט המקיף יחי' טפה כמו שהולך בשם ארוך בכל השטה לטעות כהמונה פי מרדע נכנס שיטה המונה פי המרדע יכול לנכנס . ותיבה נכנס לראותו הוא מיותר . כי כבר יש בו פגוהתא . גם הין מפרש המשנה אם קאי על הסדק מתנור לסרידה או על סדק סרידה . אבל הכוונה כי כשהחוט טפה הולך צעגול . יוחר מהזיק השטה שלו מאם היה החוט על המונה פי מרדע כי כל עיגול מהזיק יותר . ע"ו אמרה המשנה דכחן הין הנו מבניהם על השטה . אלא לריכין שיטה המונה פי מרדע נכנס . אע"פ שהשטה שלו יהיה פחות :

אהלות פ"א . שלשים צפיסת היר הוא כל היר שאנו רואים לנט"י . שנים צקנה הוא אחר הארוך עד סמוך לעליצויוגין . ושנים צמרפק . הוא הנקרא קודו בלע"ז ובלשוננו עליצויוגין . שם יש עצמות קטנים . ובגודו צרגל שם נקרא ארכובה . אחד צרוע . הוא האבר אשר חנחנו מניחין בו תפילין בין הקודו ובין בית השחי . כנגדו צרגל קרוי שוק . וביה השחי נקרא בל"ר רכ"י חיישולים . וחללו הוא נקרא לונטשרהרם . שנים צכהק . כנגדו צרגל נקרא קונית . ובלשון המשנה נקרא ארכובה מקום הבור השוק והקוליא . והטעם ע"ז כחצ' ההו"ט צמשנה ו' פ"ד דחולין . עלם הקטן שבין התחתון לאמצע נקרא ארכובה העליונה . שכל דבר הנכסף נקרא צדק ורכובה :

נגעים פ"ה מ"ג . ובין שמרו צהן ראשי אברים ובראה בו צבעדסה הרי הנו עמאים . פרהה במקלטה פי' במקלטה ראשי אברים ולא נראה רק כחצי עדשה עמא חע"ג שצחלה חזרת ראשי אברים אם לא נתגלה רק כחצי עדשה דעדיין עהור הוא . חע"כ אם חזר ונראה צבעדסה וחח"כ פרהה במקלטה הוא עמא ואם הפריחה צבולה אז עהור :

מהרות פ"ג מה' מחט שנמלאה צה תלודה או שבורה עהורה שכל העומאות כשעת מליאתן פי' הרע"ב עהורה ולא אמרין שמה כשהיתה שלמה נטמאה ויתקננה ותחזור לעומאתה הישנה . וכן פירש הרמב"ם צפי' המשנה . וזה הפירוש לא מיתוור שהרי שנינו פ"א דכלים מ"ג . הטובה משצרי כלים עמאים דשמא מכלים עמאים צאו וחזרין לעומאתן ישנה : אלא פירושו כמו שפי' הר"ם כחן וכן רש"י צנדה (דף ד') עהורין מלטמא עהורה שנמאלות עליהן . ולא אמרין כשהיתה שלמה נפלה עליהן ועמאתן וחח"כ נצברה . אלא אמרין שבורה או תלודה כאשר היא עתה נפלה אז על העכרות דמחזקינן לה כשעת מליאתה גם הרמב"ם חזר מפירושו . ופירש צס' היר פט"ו מח"ס ה"י כזה הפירוש השני :

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פ"י ה"ה אבל כל הגאונים כו' שלא מנו צחות השבעים שנה כו' עיין כ"מ . וז"ל קשה זה הלשון דמאי כ"מ כו' וז"ל דה"ק אבל הגאונים אמרו חע"פ כו' הילכך כיון ששנה שחרב צה הצית היתה מולאחי שביעית שהיה שנה א' של שמיטה . כשאתה מונה ע' ות"כ והלף ק"ז . נשאר צידך א' והיא שנה אחת בשמיטה ע"כ . ואין חשבנו עולה יפה . אלא היא שנה שני' בשמיטה כיון שנשאר צידך א' מזה החשבון לרפחו עם השנה שחחרב צה הצית הראשון . והיא היתה שנת השטה ושלשים ושלש מאות ושלשה אלפים ליזירה . וששה ושלשים ציובל ושנה א' בשמיטה . הרי השנה שאנו חושבין צה שנה שהיא שנת ד' אלפים תתקל"ו ליזירה . הלף מאה ושבע לחורבן בית שני' צריכה להיות שנה שני' בשמיטה לחשבון הכ"מ . והיא פליאה גדולה מאד על הרב כ"מ והי' חשבנו כנגדה ילא מיוסף השליט . ואמרתי מימיו אני שוטה בלמא . וכאן מקום הניח לי . כי פירושו גרס לו זאת . שהוא סובר שיטה הגאונים דבין צומן חורבן בית ראשון בין צומן בית שני ובין לאחר חורבנו לא ה' מוגין יובלות אלא שמיטין בלבד . ומחמת זה הכ"מ נכנס דוחקים ע"ש :

אבל האמת כך הוא דעת הגאונים . מנין הראשון לא בטל . וצחות השבעים שבין חורבן בית ראשון לבין בית שני לא היו נובחין אלא שמיטות בלבד בלא יובל . וכן משחרב הבית האחרון לא מני יובלות אלא שמיטות . אבל צעת צנין בית שני מנו שמיטין ויובלות . ומנו צעת צנין בית שני שמונה יובלות . ובנה שחחרב צה הצית השני . שנת ג' אלפים . תתקל"ו ליזירה היתה שנת שמיטה . ובנה שחחרב היתה מולאחי שביעית . והיא נקראה שנה שחחרב צה הצית כפירוש הרמב"ם בהלכה ד' . ולפי חשבון זה ה' שנת הלף ומאה ושבע לחורבן שהיה שנת ד' אלפים תתקל"ו ליזירה שנת מולאחי שביעית . ועל חשבון זה אנו סומכין . ה' אלפים תתק"ח היא שמיטה . והטעם של הגאונים שהם סוברים צרצן וקדושה ראשונה . קדושה לשעתה ולא קדושה לע"ל . ומנו יובלות לקדש שמיטות צעת צנין הצית . כי השמיטות נובחות צארץ מן התורה . אבל צעת חורבן הצית שאין ישראל על הארץ . וצחול' . הנו נובח שמיטת קרקעות ע"כ לא מנו יובלות . ולבין הרמב"ם עולה לזה הפירוש יפה ואין צו שום פקפוק . וצחלה ה' סובר הרמב"ם לשיטתו למנות יובל חף לאחר החורבן . וע"ז אמר הרמב"ם אבל הגאונים אמרו שיש צברא למנות שמיטות בלא יובלות צעת שחחרב הצית . וכן הוא מסורת צידן . וה"ר שיבנה הצית צ"ב וצחור למנות שמיטין ויובלות :

בש"ע חו"ה סו' שי"צ ס' י"א לורה הפתח . קנה מכלן וקנה מכלן וכו' . כהצ בצבו"ש צחלת עירובין וז"ל . ונראה דחותן הקנים לריכין שלא יהיו רחוקים ג"ע . וראה לזה מתוספות (דף י"א) ד"ס חיפכא שהקשה ר"ת ל"ל לוס"פ ליתכשר צקנה דהוי לאו משהו המתיר צמבוי . ואי היתה דהקנים יכולין להיות רחוק ג"ע לא הקשה ר"ת כלום דהא לאו צעינן בלא יהי' רחוק ג"ע . וכן יש להחמיר מהוכחה זו שלא להעמיד הקנים אחורי הכותל שאין הקנים נראים צפנים ולא נגד החויר המבוי כמ"ש צש"ע גבי לחי צס"ו צס"ג סעיף ט' ע"כ . ואין זה הדרה כי אין ראיתו רחי'

הערל כתב דל'סוד דרצין שיש לו עיקר מן התורה
 החמורו כעין של תורה כגון שמונו של גיד בס' או סתם
 יונס במסכו' ותדומה תלנים במאה ותיסורין שאין להם
 עיקר מה"ה כגון חלת הו"ל ופת וזיבולו ה"י חד בתרי
 בעילי' חבל חלב וזביעה בעיני ס' ומאה פוסק ברמ"א
 ביר"ד ס' קט"ו דבטל ברוב .

ס' ק"ג סק"ז . הפילו פוגם קלת חינו חוסר הערובתו
 ז"ע לפ"ז חס נחשב כף של צמר נשתתם בו
 תצול קמה של צמר בקדירה של חלב מאכל צוריקעס
 שיכול להיות בטעם של הצביל צמר זה שיש צפק הוא
 נו"ט נכזה ויכול לחסור המאכל . או הצפר כיון דרובם
 בעין של לאקסין נט"ל צבוריקעס מותר . וכן ז"ע
 בבאר ב' הצבילין אשר לפי הגרסה הם נט"ל זה צום .
 אם חוסרין זע"ל צבליעתן שלע אחד צמר ואחד חלב :
ד"ן תלום ולצדק חיברו הוא כך . לענין עומאה
 דלוריינתא' הפילו קצשו ולצדק חקרו כיון כחלום .
 חבל לענין מים שחובין דווקא חקרו ולצדק קצשו כיון
 כחלום . ולענין צמר הוא כפלי . חבל קצשו ולצדק
 חקרו כיון הוא כמחובר . כך גרסה צ"ב (דף ס"ו) .
 ולענין מדר . הפילו חקרו ולצדק קצשו כיון כמחובר
 דמוכר בעין יפה הוא מוכר . ובסתם מהניחין דב"ב
 (דף ס"ה) . וכן לענין עמוד נכסים לפתחה שלוקחת
 דווקא מקרקע . הפילו חקרו ולצדק קצשו כמחובר
 הוא . שם (ד' ס"ז) ולענין הכשר זרעים ולענין שחיטה .
 בדיעבד . ולענין ע"ג . תלום ולצדק חיברו כיון כחלום .
 חולין (ד' י"ו) . וצאלו הדברים חין חילוק בין חקרו
 ולצדק קצשו או להיפך :

קצת ליקשים על הנ"ך

בראשית כ"א . ע"כ קרא למקום ההוא צהר כשע .
 פ' היכה שבע . הוא סימן וזכרון לצהר
 שחפר הצרעה . וכן שבע כשמות להזימן לעדה ע"ז .
 ואח"כ אמר הכתוב הטעם דלמה קרא דוקא צהר ולא
 בצרעות . כי שם נשבעו שיהיה . ושם שבע מורה
 על מספר הצרעות וגם על השבעה לבין נופל על
 לשון . ועיקר קריאת שבע היתה על שם הצרעות .
 אך עוד מעט צירוף לזה לזכרון דבר השבעה . ולכן
 תרגם יונתן צהר שבע צהר דשבע חרפן . חבל
 צבראשית כ"ו ל"ג קורא אותה שבעה . ע"ש השבעה .
 וגם שם העיר צהר שבע ע"ש השבעה . ע"כ שיהיה
 התרגום חונקלוס ותרגום יונתן . ותרגמו צהר שבע
 של העיר צבנוי מתרגום של צהר שבע של
 המקום . ומלאה בין כולם ג' שמות לצהר שבעה .
 ע"ש השבעה . ולמקום צהר שבע ע"ש הצרעות . ולעיר
 צהר שבע ע"ש השבעה ג"כ :

מ"ב וירא יוסף את אחיו כו' וידבר אתם קבות כו'
 ויאמר אליהם כו' ויבר יוסף את אחיו . ויזכר
 יוסף את החלומות . יש לדקדק . לפי הסדר ה"י לו
 לכתוב חזר וירא יוסף כו' ויבר את אחיו . ואח"כ
 הפסוק ויזכר יוסף את החלומות כו' ואח"כ וידבר
 אתם קבות . גם מאי ויזכר . בוודאי לא שנה גם
 קודם בואם . את החלומות . גם הלשון הוא כפיל
 וידבר אתם ויאמר אליהם . אך הענין הוא כך . תיקף
 כשראה יוסף את אחיו ה' צבעם עליהם . והצב בלבו
 לנקום מהם . ע"כ אמר הכתוב וידבר אתם קבות .
 ואח"כ התגהם בדעהו לילך עמם בנחת ורחמנות . והיו
 ויאמר אליהם בלשון רכה . ואמר הכתוב צבחו של
 יוסף .

ראי' . כי התוספות הירלו דבעי לזה"ש היכה דלא
 זכרו לחי כגון במפולס או ביוהר מעשר . או לר' יוסי
 דבעי לחי ג' ט' י וטו החס' כי
 רובלא לזלו וליחבבו החלוקים שבין לחי
 לזוה"פ . אך זאת לריבין לזהר בזה"פ
 שלא יעמיד הקנים מסוכין לחוד מהמבוי
 או מהחצר שלשה עפחים : שגם
 בחלכסון לא יסי' ג"ט כזה ודחיתי
 מעירובין (ד' ל"ד) דנפלה בקרן זוית . דפתחה בקרן
 זוית לא עבדי חינשי :

שייך ליר"ד ס' ג"ג . חס נצבר הנף סמוך לחיבורו
 בגוף פחות מכשיעור הגודל טריפה בכל ענין .
 חף שאין בו עוקץ . ואם השצר רחוק מן הגוף ואין
 בו עוקץ חף שהוא בחלכסון כקולמס ויש קלת מן
 השצר צחך האגודל ככרס . ואם יש בו עוקץ או השצר
 הוא בחלכסון ויש קלת מן השצירה תוך האגודל .
 ומאמנעות השצר יש רחוק הגודל ה"ז טריפה כיון
 דהעוקץ נכנס תוך האגודל . אח"כ שיס' הגודל
 ממקום שהתחיל השצר לזד הגוף אז הוא כשר ואם
 יש בו עוקץ והשצר הוא בשום ויש צענ"ס השצר
 מחובר לגוף כשיעור הגודל חף שניכנס עלם החיזון
 צחך הגודל כשר :

פסק הפה"ח חס עירה חלב רוחה לתוך כלי זנון של
 צמר חינו חוסר רק כדי קליפה משוב דתתאה
 גבר . ואם צמוד שה' החלב רוחה צכדי שה' היד
 ס"ז . נפל צתוכו צמר זנון . נאמר השצר כולו מטעם
 דהרותה שהוא תתאה מתגבר על השצר . וכ"ז כשנפל
 השצר צחך חלב רוחה . חבל חס בתחילה ה' צמר
 זנון צקערה . ואח"כ עירה צתוכו החלב . חע"פ שהניף
 החלב את השצר חינו חוסר רק כדי קליפה . משוב
 דכל שהוא במקומו הוא הגובר . וכ"ז כשאין ס"מ .
 חבל צה"מ בכל ענין חינו חוסר רק כדי קליפה :

ס' ל"ד סק"ד . צש"ך חע"ג דחם מקלתו חס כולו .
 היינו לבלוט ע"כ . ולפ"ז היכה שנתחב חני הכף
 בקדירה של חלב . ואח"כ תחב כל הכף בקדירה של
 צמר . לריבין ס' נגד כל הכף . כיון שכל הכף בלע
 מהחלב מחמת חס מקלתו חס כולו . חבל לבלוט לא
 חמרינן היכה שנתחב צרהבנה כל הכף בחלב ואח"כ
 נתחב חני הכף בקדירה של צמר חין לריך רק ס'
 נגד חני הכף . דלא חמרינן חס מקלתו חס כולו לבלוט .
שם כלי הנאמר ע"י צליעה . צצ"ח דל'סוד
 דלוריינתא חסור להשתתם צה רוחה הפילו
 מעריפה . הפילו חב"י :

שייך לס' ז"ע . כתב הר"ן פ' ג"ה פסקן של ביטול
 דין ביטול האסורין מין צמינו והפילו נתערב
 גופו מדלוריינתא בטל ברובא . חבל מדרבנן בין שנתערב
 גופו בין שאין שם פליעתו בטל בס' . וס"מ בדברים
 הנכללים . חבל יבם ביבם הפילו מדרבנן בטל חד בתרי
 ומצש"מ כל היכה שנתערב גופו ויסיב טעמא הפילו
 בחלק לא בטל מדלוריינתא . ואי היכה כזית צכ"פ
 ה' לוקח . ואי ליכה צכ"פ חסור מדלוריינתא ולא
 היו לוקחין עליו . ואי לא יסיב טעמא שיעורו צש"ס
 מדרבנן . דמדלוריינתא כל היכה דלא יסיב טעמא ברובא
 בטל . וסיכא שנתערב טעמו ולא ממשו היינו טעם
 כעיקר לדעת ר"ה הוא מדלוריינתא . ולדעת רש"י הוא
 מדרבנן . ולדעת הר"ן דברי רש"י עיקר . ועיין בלח"מ
 בהלכות מ"א בהבית כל הדיעות צבירור . ובנ"י סוף פ'

יוסף • ויכר יוסף את החיו לנהוג עמוסם בחסות • ולהסיר הכעס • וקם לא הכירוהו כשנפל בידם לא נהגו עמו אחוה • אח"כ סיפר הכתוב מה היתה סיבת הדבר במחשבתו להסיר הכעס מלבו • ויזכור יוסף פתק הכעס את החלומות ויזכר כי בשעת ההגור כבר נגזר משמים להתגולל בסבות רבות עמו עד שיגיע להיות מלך • ע"כ הסיר הכעס מלבו ויאמר להם בלבון רבה :

י"ח מ"ב • ויאמרו הצל השמים אהנו אשר רחינו לרת נפשו בהתהנו חנינו כו' ויען רחובן הלא אמרתי כו' וגם דמו כו' ויחדרו חיש אל אחיו • יש לדקדק • הלא החסידים נדדו התודו על עונם ואמרו השמים אהנו • ומש ה' רחובן רוצה עוד להוכיח אותם • גם משמע בהעניות (דף ע' ע"ה) גבי השכחי ר"י ליגוקי דר"ל חללה חדם תסלק דרכו היכה רמיזא בתורה • אמר ליה וילא לבס ויחדרו חיש אל אחיו כו' משמע מהגמ' בעדיין לא התחדשו החסידים על מכירת יוסף • ע"כ תמכו מה זאת • וצאמת הלא כבר התודו ואמרו הצל השמים אהנו • גם י"ל • אמרם אשר רחינו לרת נפשו • וגמא לא הזכירו עולם המכירה • ורק על הצער התגממו • אך הענין כך הוא • החסידים הצבו בנח העלו זמירה לפי מהשגחה שנתחייב יוסף קודם ורחיו ה' למכרו ע"פ דין • ורק התודו על שראו צרות נפשו בהתהנו אליהם ולא חמלו עליו • כי הגם שה' יוסף חייב בעיניהם • צ"ל ה' להם לרחמו אחר התהנו להם • ויען רחובן חוהם לאמר • הלא אמרתי לכם אל תהטאו ביד • וגם דמו הנה נדרש יש לנו הטא גם על המכירה • והאחיס לא היו מודים לו • ואח"כ כשראו את הכסף באמתחותיהם • תמכו ואמרו מה זאת • כי על הטאס נגד אשר לא שמעו בהתהנו כבר לקחו צהעלחם בהאסרם צבית האסורים • חבל עתה כי נמלא חלום הכסף • וייראו כי יהגולל לקחת אותם לעבדים • מדה כנגד מדה • אמרו מה זאת עשה אליהם לנו • והכירו בזה חעלחם על המכירה בעלם :

במדבר כ"ו ו' ויאמר ה' אל משה • התרגום • מתרגם עם משה ולא ידעתי הטעם : **יהושע** ז' • ויבאו בית אבה זונה כו' ויאמר למלך כו' ויבכבו שמה כו' בלו הנה כו' סיבת ויבכבו שמה לא לזוך הענין • אגף הפסוק מפרש מליזה הטא נתודע למלך וה' להם פחדים • מחמת שבכבו צבית זונה ע"כ ויאמר למלך :

שמואל ח' והנער שמואל כו' ודבר ה' ה' יקר כו' • ועלי בוכב • ועיניו החלו כהות • והכתיב הוא עינו • יש לדקדק • מהו השייכות לענין המדובר כאן שה' זאת המעשה צעת שהנו עיניו כהות • גם מהו הטעם של קרי וכתיב • וכן להבין ואמרת דבר ה' כי שומע עבדך כו' • ויאמר שמואל דבר • מה טעם שלא אמר שמואל דבר ה' • ואם מחשב שמה קול אחר הוא • אמאי לא חשב עלי ע"ז • ויאמר ה' אל שמואל כו' • ויגד לו שמואל כל הדברים ולא ביחד ממנו הוא לבון כפל • ויאמר ה' הוא • הטוב בעיניו יעשה • מילת הוא חין לו פירוש • וסו"ל למימר • ה' הטוב בעיניו יעשה • ויוסף ד' להרעה בשלה • כי נגלה ד' אל שמואל בדבר ה' כו' לשון כפול הוא • כי חס הוסף להרעה חניו • צוודחי

נגלה חניו עוד • גם סיבת דבר ה' הוא מיותר • גם אך היה הענין • עלי ה' מצפנים וכן • ולא שמע • ושמואל ה' לוי מצחוק ושמע הקול • ולתרוך כל הנ"ל • נקדים לחמרו חו"ל דר"ה (ד' כ"ה) • ג' חמורי עולם משה אהרן ושמואל • כדכתיב משה ואהרן צבחנו וכו' וצוודחי נרמו זה הענין בצבוחת שמואל • וזאת ידוע כי הצבוחה נאמרה בעשר לבנות • והלבון דיבור הוא למעלה על כלום • כי הוא ל' חיצה פנים אל פנים • והנה מימות משה וחילך לא נהגלה ה' לבופט וציח רק בלשון אמירה • ויאמר ה' אל גדעון • והיש אליהם בל אל עלי ויאמר חניו כה אמר ה' הנגלה נגליתי • ולכן אמר הכתוב • ודבר ה' ה' יקר מאד חין חוין נפרץ ר"ל צבוחה בלשון דבור כאשר ה' עם משה ה' יקר בימים האלה • ועלי ה' ציח במעלה עליונה של מדרגת אמירה • ובה התחילו עיניו להיות כהות במדרגת הצבוחה מעלה אחת • למשל מי שיש לו ב' עינים יכול לראות מרחק רב • וכשהוא חושב אף בעין אחת רואה פחות ממה שראה מקודם • וזה הכוונה של הכתיב עינו • אך הוא לא הרגיש בהסורו זה שנתעטס בללו הצבוחה • וכשה צבוחה שמואל אל עלי הבין עלי כי ה' קו"ח לער • והוא שומע הקול מההיכל ואז חניו שומע • ואמר עלי • צוודחי יה' מדרגת צבוחה שמואל במדרגת דבור • יען שהוא מכיר ח"ש במענת אמירה עליונה • ותלה הסיבה אשר הוא לא שמע ושמואל שמע • הוא מחמת במדרגת שמואל תהיה בלשון דיבור • ולכן אמר לו וה' חס יקרה • ואמרת דבר ה' • אך שמואל ה' ירא לומר דבר ה' כי היה ירא פן לא תהי צבוחתו במעלת דיבור • ואמר סתם דבר • וכן היה צאמת כי לא נגלה עתה לשמואל רק בנשון אמירה ככתוב ויאמר ה' אל שמואל • וכאשר הגיד שמואל לעני כל הדברים ולא כיחד ממנו • כי צבוחתו היתה בלשון אמירה ולא בל דיבור אז הבין עלי כי נתמעטה מדרגת צבוחתו וע"כ לא שמע זאת אף שלא ה' חלל בלשון אמירה • אז אמר עלי ה' הוא הטוב בעיניו יעשה • וכאן ג"כ הכתיב עינו • ר"ל יעשה הטוב במדרגת עין אחת מצבוחה הנבחרת לי • והבדיק את הדין עליו • וזהו שאמר עוד הכתוב ויוסף ה' עוד להרעה אל שמואל כי נגלה ה' אל שמואל בדבר ה' ר"ל במדרגת דבור במדרגת מרע"ה • וזהו ויהי דבר שמואל לכל ישראל • דבר דייקא :

מלכים ז' מ"ב י"ט • ואדרמלך ושראלר בניו הכוה • מלת בניו הוא קרי ולא כתיב • וי"ל הטעם כי חוגי היו ממזרים • וכמו שה' המעשה צ"ב (דף כ"ה) שהוא גברא דשמע לדביתו כו' ולית לי מחבון הלא חד • אחי לקמי' דר' צנאה • אמר להו זולו חביטו קברו' כו' שהוא דברו' לא חזל • כי הנחריב אמר להקריב בניו לע"ג שלו • חס לא יסרגוהו שרי מלוכה שלו • ובמעו בניו אדרמלך ושראלר זאת • אשר צאמת לא היו בניו וסרגוהו • חבל אשר חדון שה' בני צאמת לא הרגו • גם צד"ה צ' ל"ב כתיב • ומיליחי מעיו • והכתיב הוא מיליחו • הטעם של הקרי שסיו נקראים יולחי מעיו • חבל צאמת לא היו בניו • וזה פי' הכתוב • ומיולחו מעיו לשון יחיד • ר"ל מחמת שהיתה מחשבתו על בניו להרגם • אשר צאמת לא ה' לו רק מיליחו מעיו האחד אשר חדון לצד • לכן סרגוהו • וספילוהו בחרב :

ס"ל כי יאל לאור גם השאלות הנמצאות מאגרות החסידים ועתה אלה בזה קונטרס נחמד לפי ארון ממז דודי הרה"ג סופ"ם וכו' כש"ס מו"ס ישראל לוב לוי אב"ד דמיטאווי כי ערכים עלי דברי דודי הרה"ג הל"ל אמנם קצתו וכדפסתי אך חסדן הפלול במקום שהארץ למאד מהוללת הדפוס וס"ל גם זה לזכרון יעקב ב' אל"ף ז"ל דברי מזרחנו אשר ה' יקר בעיניו בנן .

א הרמב"ם (פ"ו מה' חו"מ ה"ח) כתב מ"ע מס"ת לחבל מנהג כליל ע"ו שנאמר בערב האכלו מלוח בכל מקום וכל זמן . והלח"מ המה עליו . דכיון דהוא בעלמו פסק בפ"ה כר"י בפני זמנו . ח"כ ס"ל להביא לקובצו חובה מקרא דהייקש . כמו שמוכח ממנו ר"י וכמפורש בסוגיא דפסחים (כ"ח) דלר"י נפקא ליה לקובצו חובה מהייקש דלא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל מלוח . והלח"מ תי' דרבינו לא הביא קרא דבערב רק לרמז מלוח חכילת מנהג . אבל לקובצו חובה בזמנו סומך על הייקש דלא תאכל כו' שבעת ימים כו' . ויתרולו זה דחוק מאד . והשעה"מ הוסיף להקשות עוד קושיות . ותיקן בחדא ימחה . ותיקף תירולו . דהא דמסיק בסוגיא דלר"י נפיק ליה לקובצו חובה מהייקש דלא תאכל כו' ולר"ם מצערב האכלו כו' ור"י הוא לטורד"ח . כל זה לאו דווקא . דבאמת הא דמקשי הגמ' בפיר קאמר ר"ם . יש לתרץ דהייקש חתי למעט אורז ודוחן דחיו ואל"י זהו משום מלה כדדרשין בפסחים (דף ל"ה) דברים הבאין לידו חמוץ כו' ושאינם באים כו' . וגם למעטו עבל כדחיתא התם . גם לרבות נשים לאכילת מנהג . כדחיתא (דף מ"ג) כל שינס כו' והני נשי כו' . וקביעות חובה לזמנ"ה מהאי דנפיק ר' יהודה נפיק גם ר"ם . והביא ראיה לזה מקושיות מהרש"א (בדף לה) על (דף כ"ח) ע"ש בהאר"י . אך באמת גם דבריו אינם נכונים . דאי נימא דלא כהאי סוגיא . בוודאי אין הכרח ללמוד לקובצו חובה מצערב . ד"ל דקביעות חובה נלמוד ממושבותי כדחיתא בקדושין (ל"ז) ובערב חתי לטורד"ר וזהו לא פליגי ר"י ור"ם . ושיקר פלוגתייהו בקרא דלא תאכל עליו חמץ דלר"י חתי לפני זמנו ולר"ם חתי למעטו אורז ודוחן . וגם קשה מאד לומר דכל סוגיא (מד' כ"ח) אודת לה . ובודאי כל אשר נזכר לקיים אותה חובה עלינו לקיימה :

ב ולכן כדי ליישב דברי הרמב"ם נצטר הסוגיא הל"ל . ועוד חיוה סוגיות בפסחים ובקדושין (דף ל"ז) . ואמנם גם לדברינו יהיה הסברה לומר דלא קיימא כל הסוגיא . ורק מקלטה קיימא ומקלטה לא קיימא . כאשר נכריה זה מהסוגיא גופא . ואך לא כדברי בעשה"מ דכל סוגיא היא אודת לה ולא קיימא . הגה על הסוגיא הזאת יש להקשות כמה קושיות . שני קושיות החוספות ד"ס ואידך . שכתבו תימא לר"י דפ"ק דקדושין נפקא לן לקובצו חובה בזה"ל ממושבותיכס דכתיב גבי מלוח . ועוד תימא לראב"י דחית ל' בפסחים (דף ק"ב) דמנהג בזמנ"ה דרבנן ודרים התם כולהו קראי דלא כחד מהני נחלו . ג) . קושיות הל"ח מדוע בסוגיא הל"ל קאמר לר"י במסקנא כתיב בהאי וכתיב בהאי . ובד' ק"כ קאמר הגמ' ע"ז ולריבא . וסבא לא אמר ולריבא . ד) . קושיות אור חדש בקדושין (ל"ז) דקאמר שם הגמ' לקובצו חובה ממושבותיכס הא מיעבי לן למעט בכורים כדחיתא בפסחים (ל"ז) וכדברי ר' יוס"ג . ה) . גם קושיות בעשה"מ . לסברת הרב המגיד בפ"ה מה' חו"מ דרבא ע"כ סבר בחמץ לפני זמנו כר"י . ורתייתו דרבא קאמר (בדף ס"ה) לא תשחט על חמץ דס זכתי לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים . ומזה מוכח דסבר כר"י בחמץ לפני זמנו . וח"כ לקובצו חובה ע"כ דנפיק ליה מהייקש דלא תאכל עליו חמץ כדקאמר הגמ' אליבא דר"י . ובד' ק"כ קאמר

התם רבא דלקובצו חובה נפקא לן מצערב . כדחיתא התם . מלה מיהדר הדד ביה קרא בערב האכלו מלוח . ו) . יש לדקדק שם (ק"כ) על כפל לשון מיהדר הדד . והי"ל לומר בקיבור מלה הדד ביה קרא . ז) . עוד הקשיתי בעלמי בעין קושיות בעשה"מ על רבא . גם על ר' יוחנן . דפסחים (כ"ח) אמר המקדש חפילו בחיטי דקורדניתא מ"ו שעות ולמעלה אין חוששין לקדושין . וח"כ סבר כר' יהודה בחמץ לפני זמנו (ולמאן דגרים נמי התם חר"י ח"ר ולא ר' יוחנן . יש להוכיח מפלוגתא דר"י ור"ם לקים גבי השחט את הפסח על החמץ . דף ס"ג) דסבר התם ר"י דחייב . ומזה מוכח דס"ל כר' יהודה לסברת הרב המגיד) ובסוכה (כ"ז) גבי פלוגתא דר"י ורבנן במתניתין דכמה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה . קאמר התם בגמרא ח"ר יוחנן משום ר"ם בר יבולדק נאמר כו' ע"ו . ונאמר כו' ע"ו . והתם מנגן . אמר קרא בערב האכלו מלוח כו' . ולדידיה נמי קשה דאליבא דר' יוחנן דסבר כר' יהודה ס"ל להביא הייקש דלא תאכל עליו חמץ לקובצו עליו חובה . ה) . עוד יש לדקדק בקדושין (ל"ז ע"ב) דפרך התם הגמ' מושבותיכס כו' ל"ל . איצטרך סד"ל כו' בזמן דאליבא פסח איבא מלה כו' קמ"ל . ובסוגיא דלעיל דקאמר שם הגמרא אליבא דר"י דהייקש דלא תאכל חתי לקובצו חובה לא קאמר הגמ' חתי ס"ד . וכדי לזרז הכל על נכון . נביא תהלה הסוגיא (דף ל"ו) בפסחים . יכול ילא אדם חובצו במע"ש צירובלים ת"ל לחם עוגי לחם שנאכל באנינות כו' דברי ר' יוס"ג ר"ע אמר . מלוח מלוח ריבה ח"כ מת"ל לחם עוגי פרט לעיסה שנילושה בין ובמין ודבש מ"ט דר"ע מי כתיב לחם עוגי עמי כתיב . ור"ם ג' מי קרינן עמי עוגי קרינן כו' הו חיתא התם . יכול ילא אדם חובצו בצבורים ת"ל בכל מושבותיכס כו' דברי ר' יוס"ג ר"ע"א מלה ומרור . מה מרור שאינה צבורים כו' משמע מזה דר"ם"ג לא סבר הייקש דמלה ומרור . וח"כ קשה לדידיה מנ"ל אליבא דידיה למעט מירתא דכופיא . הירדוף הירופי . דכל הני אימעיטו מהייקש דמלוח ומרורים . וכדחיתא (דף ל"ט) . אך על זה י"ל . דגם ר"י"ג לא פליגי לגמרי על האי הייקשא . דהייקש הגמ"מ הוא . רק בזה קמפלגי . דר"ם"ג סבר . שהייקש לא נאמר רק להקים מרור למלה למעט כל הני . כדאמר שם רבא (דף ל"ט ע"ב) מסברא מלה ומרור כו' ודברי רבא הם אליבא דר"י"ג . דכל האיביעיא שם אליבא דר"י"ג ע"ש . ור"ע סבר שהייקש סתמא נאמר להקים מלה למרור . וגם להקים מרור למלה . להכי ממעט ר"ע בכורים מהייקש דמלוח ומרורים . והדר קאמר שם הגמ' . חי מה מרור שאין במינה צבורים כו' חוליא חטין ובטורין ת"ל מלוח מלוח ריבה ח"ה חפילו בכורים נמי הדר ביה ר"ע . והקשה האור חדש ע"ז דאמאי לא אמר הגמ' דר"ע לעולם לא הדר ביה . ומהייקש דמלה ומרור קממעט נמי שיש במינו בכורים . וכל ה' מינין . ואי משום קושיות התוספות ד"ה חי מה . במה נלא חובצו מלה . דאורז ודוחן ממעטינן בפסחים (ל"ה) מהייקש דלא תאכל עליו חמץ . ע"ו נימא דהייקש חתי למעטו עבל וגם לרבותי נשים לאכילת מנהג . ומנ"ל לקיים הייקש דמנהג לחמץ . דילמא הייקשא דמלה ומרור עדיף עפי ואימעטו מיניס כל שיש במינו בכורים . ומלוח מלוח ריבה אורז ודוחן . ואין לומר דהיינו דמשני מלוח מלוח ריבה . ר"ל וע"כ

דאחי לרצווי הטין ושטרוין ותיקם דמלך למרור למעט
 אורז ודוחן . דחי להיפק תיקסי חמאי ח'יטריך ריבוי
 דמלך הסברה נמי ידעינן דיוצ'אין צו"ד . כיון דמתיקשא
 קממעטינן כל שיש צמינו צבורים . וע"כ גלג חובת מלך
 צו"ד . דו"ח דריבויא דמלות מלות צעינן להאי דקאמר
 צברייתא לקמן לרבות מע"ש . ע"כ קושיות חו"ח בתוספת
 ביאור . ובהוס' ד"ס ח' מלות . פתחו תימא לר"י דנימא
 חבני ריבויא לרבות כל שיש צמינו צבורים . ומיעושא
 חבני למעט ציבורים גופייהו . וי"ל דהסברה הוא כיון
 דמרבינן הו' מרבינן נמי הו' . וכחז המהרש"א . מיהו
 היקשא חבני לן להא דלקמן (דף ל"ט ע"ב) מה מלך מין
 זרעים חף מרור מין זרעים . והקשה החו"ח ע"ז מהוס'
 (דף ל"ט) ד ה' וחומא . שכחבו שם דלח לריך קרנ למעט
 הירדוף דזש נדע מדרכ' דרכי נועם והירץ ע"ז צבני
 פנים . ולפי שיבחר להלאה עוד . לא תהיה התחלה
 לקשייתו זתה . גס נוכיח דמתיקש דמלך ומרור דוקא
 ממעט הירדוף ולא מדרכים דרכי נועם . ולפי סברה
 המהרש"א דגס לבתר דהדר ר"ע ח'יטריך היקשא דמלך
 ומרור דצעינן מין זרעים . ח"כ . לא פליגי השתא
 ריה"ג ור"ע מידי בהיקש דמלך ומרור . ותרומתו חית
 להו' . דלח חתי התיקש רק להקיש מרור למלך דצעינן
 מין זרעים . ולא להקיש מלך למרור למעט צבורים .
 ורק ממושבתיים ממעטינן צבורים :

ג ועתה נשים פנינו אל הא דקאמר החס עוד
 בסוגיא (דף ל"ו) ומג"ל דהדר ביה ר"ע
 דתניא יכול ילא י"ח צבורים ת"ל בכל מושבותיכם .
 כו' יכול שאוליא ג"כ מע"ש ת"ל מלות מלות ריבא כו' .
 מאן שמעת ליה דאמר דנפיק צמע"ש ר"ע כו' ש"מ דהדר
 ביה ר"ע . וכחזו החוס' ח"ג דכמה תנאי דרשי מסורת
 ולא מקרא : (כ"ל ויכול להיות דחינו סברי דנפיק
 צמע"ש . ול"ל הך דרשא בנחבל דחגיגות) מ"מ ח"ג
 דדרשי מסורת עיקר חתי גס המקרא לבוס דרשא . וכחז
 המהרש"א ע"ז . ח"ג דחיבא למימר דדרשי כד"ע להס
 שטנין עליו דברים הרבה . מ"מ כיון דלח שמעינן בהדיא
 דס"ל הכי . אפשר דס"ל כו' יוס"ג למעט מע"ש . דהדר
 פריך הגמ' וריה"ג תיפוק לי' מלחם עוני כו' . ס"ל
 כר"ש . דתניא צבורים חסור לחונן ור"ש מחיר . והקשה
 ע"ז החו"ח וז"ל וקשה דלמה לא מיייתי משנה מפורשת
 רפ"ב דצבורים . יש צבורים ומעשר משא"כ בתרומה
 ואסורין לחונן ור"ע מחיר . ותירץ ד"ג דממשנה דצבורים
 ה"א דר"ש פליג אפילו צמעט וכו' קשה ח"ך ילף ריה"ג
 מלחם עוני למעט מעשר כיון דס"ל כר"ש . ולכך מיייתי
 מצרייתא דמפורש בה דר"ש לא פליג אלל גבי צבורים ע"כ :

ד עוד כתב הח"ח שם לפני מה שאכתוב (בדף ל"ט)
 בתוס' ד"ה ואימא הירדוף דרק לרבה דילף
 במס' סוכה מהחמת והשלוס חבנו חיבא למימר למעט
 הירדוף ממרור ולא להביי . ח"כ הא דפריך הגמ' ח'י
 מלות מלות ריבא אפילו צבורים נמי . ומחמת זה קאמר
 דהדר ביה ר"ע . זה חינו חליבא דרשא . דלדידי דמלינן
 למעט הירדוף מחמת ושלוס חבנו ליבא למיפקר אפילו
 צבורים נמי . דח"כ היקשא דמלך ומרור ל"ל . וע"כ
 חתיה חליבא דרצווי דלח ידעינן למעט הירדוף רק
 מהתיקש דמרור למלך . ולהכי פריך בפיר דאימא דריבא
 נמי צבורים . והיקש דמלך ומרור ממעט הירדוף ממרור .
 וגמלא לפ"ז דלרשא לא הדר ביה ר"ע ומלי למעט ציבורים
 מהתיקשא דמלך ומרור . ולקמן יבחר . דגס לרשא הדר
 ביה ר"ע דלח כדברי החו"ח :

ה ועתה נהנה ראש ונשובה אל הסוגיא שהחלטנו .

ז אמנם כ"ז לפלפולא . ואם נעמיק בזה . לא יחבנו
 דברינו הלא שלריבין ג' כחובים לקובצו
 חובה לפי סוגיא דקדושין . מחמת כמה קושיות .
 א' . כי הרמב"ם (פ"ז מה' חו"מ) כתב . דצבורים נחמעט
 ממושבתיים

ממושבות . וה"כ ע"כ ס"ל כריות"ג זכר . וגם ר"ע סדר
 זיה . וה"כ לא נשארו רק שני כתובים . וכברת החוס'
 בקדושין . ז' . דכל הוכחה בעל ח"ס . דלא סדר זיה
 ר"ע חליצה דרבא . משום דרבא ל"ק חי ריבה בכורים
 גמי . דח"כ היקשה דמלה ומרור ל"ל . וגםני מניין
 למימר דקס ר"ע בשיעתי למיץ מהיקשא דמלה ומרור
 למעט בכורים . וקרא דמושבותיכם אתי לקובעו חובה .
 אבל הוכחתו יב לדחות . דגם חי נימא דלמעט הירדוף
 נדע מדרכיה דרכי נועם . ומלות מלות ריבה אפילו
 בכורים . לא היקשי היקשה דמלה ומרור ל"ל . דח"כ
 נמימר דחיי לרבות נשים למרור (ועיין פסחים ל"ח ע"ב
 וברש"י ד"ס ל"ל לר"ש) וכאשר הרגיש בעל ח"ה בעלמו
 בדבריו על תוס' ד"ה חי מלות (בדף ל"ו) וה"כ קשה
 מדידיה חדידיה . וצ"חמה היא קושא גדולה על הח"ה .
 גם בזולת זה ו"ל דהיקש אתי למעט מיריתה דכופיא
 (ל"ט) . ומה גם דרבא גופיה חומר שם היקש חליצה
 דריות"ג . מהכרח מלה ומרור וה"כ נפל היסוד של ח"ה :
 ה **ובדרי** להגדיל תורה ויהאיר . נרחיב דברינו מעט
 בסוגיה דפסחים ל"ט . דחיידי הסם בעינין
 הירדוף שזכרנו בדברינו . ח"ל רב רחומי לחזיי . ממאי
 דהאי מרור מין ירק הוא חיימא מיריתה דכופיא . דומי'
 דמ"ס . כו' וחיימא הירדוף דומיא דמ"ס כו' והתוס'
 ד"ה וחיימא הירדוף כהבו ע"ז ו"ל צפ' לולב הגזול פריך
 גבי הדם וחיימא הירדוף חמר חזיי כהיב דרכיה דרכי
 נועם . ופי' הקונטרס דלא הוי דרכי נועם . כיון דהוי
 סס המות לבהמה . וה"כ דהוי מצי לשנוי הכי גם הכח
 חלף דמשני שפיר דומיא דמ"ס . אבל קשה לרשב"א
 דלעיל חמר דהירדופני כשר למרור . וצפ' ח"ש משמע
 דהאי ס"ס לבהמה דחמר הסם בהמה שאלה הירדופני
 כשר כו' הרי גווי ס"ס . וכתב ע"ז הח"ה דלפי גירסת
 שלנו ברש"י . דרש"י לא כתב חליצה לחזיי משום דהוי
 ס"ס לבהמה . ורק דלא הוי דרכיה דרכי נועם משום
 הקוליס . וע"כ הכח גבי מרור ויכל לכתוב ולהסיר את
 הקוליס והוי שפיר דרכי נועם כמ"ס החוס' . ורק
 לרבא דדרי מקרה דהחמת והשלוס ע"ז כתב רש"י לחין
 כחן לא חמת ולא גלוס . ולפ"ז לא תהיה קושיות החוס'
 רק חליצה דרבא . ומרשיעה דסוגיא משמע דהקושיות
 והחילוקים הם רק חליצה לחזיי ע"כ לשון ח"ה . ולפי
 הנראה בהקפסה לחשונה . קושית הח"ה קושית עלומה
 היא . כי לפי גירסתינו משמע לכאורה בדבריו . אך
 כשנעיין היטב במ"ס החוס' בסוכה (דף ל"ב) . נראה .
 כי דברי החוס' בפסחים עולין ציורר עם דברי החוס'
 בסוכה . ושפיר הקשו דה"כ הוי מצי לשנוי הכי . ונלוי
 הסוגיא דסוכה ל"ב . ח"ל רבינא לר"ה ממאי דהאי כפות
 תמרים כו' . וחיימא כופר חמר חזיי דרכיה דרכי נועם
 כו' . ופירש"י וחלו עשוין קקוליס ויולחין בהן עוקלין
 ומסרטיין את הדיים . ו"ל החוס' שם . ד"ה דרכי' דרבא
 לא היה שם . ומש"ה חינו מביא כחן קרא דהחמת
 והשלוס אהבו כו' . ועוד חיימא שם ע"כ גבי הדם פריך
 סגמ' וחיימא זיהא בעיני עבות כו' וחיימא הירדוף חמר
 חזיי כו' רבא חמר כו' ופירש"י דרכי' דרכי נועם והאי
 מיברז בריו . כו' עשוים קקוליס כו' החמת והשלוס
 אהבו וזה חינו לא חמת ולא גלוס . ובתוס' ד"ה החמת
 והשלוס כתבו . ועל הנס הוזקק לומר טעם צפ"ע ח"ל
 קרא . דכל חד שייך בהריוויכו . וח"כ כתבו מתוך
 פירוש משמע דהירדוף הוא הירדופני דח"ט וח"ה לומר
 כן כו' והקשו שם שני קושיות עיין שהקשו בפסחים
 ל"ט . ולכן כתבו טעם אחר משום שהקולין נוקבין את

הדיים וה"ע לא הוי מצי למימר גבי מרור שיכול לכתבו
 ולהסיר עוקלו משח"כ גבי נטילת לולב לריבין כל המניין
 דרך גדולתן עכ"ל החוס' . חיימא לנו מזה דלפי מה
 שצ"ח על דעת החוס' לדעת רש"י דכל חד סברא שייך
 חתרווייכו . לחזיי חין זה דרכי נועם משום דמיברז
 בריו וגם הוא ס"ס לבהמה . וכן לרבא חין כחן לא חמת
 ולא גלוס משום דמיברז בריו . וגם הוא ס"ס לבהמה
 שפיר כתבו החוס' בפסחים דה"כ דמצי לשנוי הכי במרור
 כו' . וח"כ דרש"י לא זכר בחזיי טעמא דס"ס . אך
 לפי שיטת החוס' ברש"י שפיר כתבו בפסחים . ומדי
 דברי זכר יש לתקן את רש"י משני קושיות החוספות
 עליו . דרש"י כתב כן בדקדוק כדי לתקן מה דה"י קשה
 לו . דלמה בסוכה (דף ל"ב ע"ה) גבי לולב דפריך וחיימא
 כופר חמר חזיי דרכיה דרכי נועם . ורבא לא חמר
 שם החמת והשלוס אהבו . וזה לא היה נראה לרש"י
 כי רבא לא היה שם . ולכן פירש"י חליצה דרבא הטעם
 משום דהוי ס"ס לבהמה . ולהכי גבי לולב דפריך וחיימא
 כופר חמר חזיי דרכיה דרכי נועם . וטעמא
 דרבא לא שייך רק הירדוף ולא חליצה . אך החוס'
 לשיעור דרבא הוי נמי טעמא משום דמיברזי כתבו
 שפיר דע"כ גבי לולב לא היה רבא שם . ח"ה מלחתי
 כן בפסות המרים שחין כן . ועתה מה עוב יחי' לתקן
 גם דברי רש"י בפסחים כי לפי מה שכתבנו דרש"י רק
 לחזיי הוי טעם דמיברזי . ח"ל חליצה הוי טעמא משום
 ס"ס . והסוגיא בפסחים חולא חליצה לחזיי כתב רבינא
 זה גם בח"ה . ולחזיי ח"ה ח"ה דיוולחין בהירדופני ח"ג
 דהוי ס"ס לבהמה שיכול להסיר ולכתוב את הקולין
 כדכתבו החוס' בסוכה . וגם בהירדוף הוי יולחין במרור .
 אך דחיימא מהיקשא דמלה ומרור דעיינין מין זרעים .
 משח"כ הירדופני הוי מין זרעים שפיר יולחין בו למרור
 חליצה לחזיי דהסוגיא חולא כוותי' . ח"ל חליצה דרבא
 דטעמיה משום דהוי ס"ס . אפשר דגם בהירדופני חין
 יולחין בו חליצה משום דהוי ס"ס . וחין להקשות אך
 יפוג רבא על בריותא מפורשת דמכשר בהירדופני . כי
 בחמת שיקר מלות מרור בחזרת וכל הני דתני במתניתין .
 ועל הנך דתני בבבביתא כתב הח"י לחינו מצד עליהם .
 ולכן חין חיימא חס לרבא חין יולחין בהירדופני כול וח"ה
 שיטת רש"י :

מהזור

לעניניו שכתבו בחות ז' . דמה שרליהו
 לומר לכאורה דג' קראי בעינין . הוא
 מופדך מכמה קושיות כאשר כתבנו . ועל כדחינו ל"ל
 כדעת החוס' דרק הרי קראי לריבין לח"ל צזב"מ"ק
 ולח"ל צזמ"ז . ומה גם שח"ה בפסחים (כ"ה) על תוס'
 ד"ה וחידך . הקשה . דמאי ק"ל להחוס' מהא דקדושין .
 הא במ"ס קדושין הקשו זאת וסירטו דהרי קראי לריבין .
 וח"כ דברי החוס' סותרין זו את זו . וסורף סירטו
 הוא . דח"ל צזמ"מ"ק הוי דקך רחוקה . ודקך רחוקה
 דחייב במ"ס ידעיין לר"י מצערב . ולר"ש משום דלא גרע
 מערל וצין נכר . ולזה הקשו החוס' שפיר דקדושין יליף
 לה ממושבות . מהירטו זה נראה דאי נימא דד"ר לא
 גרע מצוב"ג לא צעי לקובעו חובה רק פסוק אחד לח"ל
 צזמ"ז . דצומן שבימ"ק הוי ח"ל כד"ר . וד"ר הא
 ידעיין מצוב"ג . וח"כ צוודחי ליתא לסברא דילי שרליתי
 להחזיק דג' פסוקים לריבין . גם בספר המקנה מלחתי
 כעין סברא של הח"ה שכתב בקדושין על דברי החוספות
 ד"ה צומן . כי ד"ר וח"ל צומן שבימ"ק הכל אחד הוא :
י ובאמת יש לתמוה על הגאונים הח"ה ובעל המקנה
 שהחליטו לדבר ברור דח"ל צזמ"מ"ק

וד"ר ב"ח"י . הוא דבר אחד . כי לא קרב ז"ח"ז . דטו"ד"ר
 חייבין פסחה שני . ואי לא עבדי פ"ס חייבין כרת . ולהכי
 קאמר הגמ' שפיר דלא גרע מעוב"ל . דח"ט"ג דלא עבדי
 פסח חייבין במלה . כיון שהם ב"ח"י גופא . מבח"כ בחו"ל .
 דפטור מפסח לגמרי . איצטריך צוודחי לרבווי חו"ל דח"ט"ס
 חייב במלה . וע"ז קאמרי התוס' בקדושין דתרי קראי
 לריכי . (וזה ג"כ ביטת הרמב"ם דתרי קראי לריכי .
 כאשר נבחר עוד לקמן ח"ה) והתוס' בפסחים (כ"ח) ד"ס
 ואידך שנבחרו בקוישא . אפטר דס"ל כדברי חו"ה .
 דהיינו ד"ר . אך דברי התוס' בקדושין לודקוס מאד .
 ובמ"ח הארבעו צום הרבה בפלפול :

יא ועתה נבדר עוד היטב הסוגיא בפסחים (כ"ח) וגם
 ד' ק"ב וגנא לדברי הרמב"ם שהתלנו בו .
 וגם יתר הקושיות יתורנו . הנה צטוף הסוגיא שם קאמר
 התם הגמ' . ור"י מיבעי ליה לטו"ד"ר . ור"ש טו"ד"ר לא
 גרע מעוב"ל כו' ור"י כתיב בהאי ובתיב בהאי . (ובדף
 ק"ב) קאמר נמי התם הגמ' חליבא דרשב"י הכי . והתם
 קמטיק ולריכא כו' וכבר הנהנו בשתה ההלכה מה
 שדקדק הל"ח . דאמאי קאמר התם ולריכא . ובדף
 כ"ח לא קאמר רק ור"י כתיב בהאי ובתיב בהאי .
 והנהנו לפי דרכינו נאמר דמזה לקח לו הרמב"ם דרך אחרת
 דלכסי מקאר הגמ' הנה . משום דסוגיין דקאמר כתיב
 בהאי ובתיב בהאי לא כמו שברחא לכאורה דהגמ' נחיה
 לבערה רשב"י (בדף ק"ב) . אלא דר"ל דלא על דקר רחוקה
 ממש איצטריך קרא דבערב . ורק לחו"ל . דח"ט"ג דתרי
 מהסיק דלא האכל לקובעו חובה . אך הו' תרי קראי
 לריכיין (כמ"ס התוס' בקדושין) לקובעו חובה . דצוודחי
 לא ידעיין זה מעוב"ל וגמאל דלר"י נמי אתי קרא דבערב
 לקביעות חובה חליבא דמסקנא הג"ל . ואדרבא השתא
 דאתיין לכסי נאמר דהסיק דשבעת ימים אתי להביא חו"ל
 בזמנבית"ק . כדמוכח מלשון לא האכל עליו חמץ . וקרא
 דבערב אתי לחו"ל בזמנ"ז ודברי הרמב"ם ממילא מתורגמי
 לפ"ז . ומה מדודקוס היטב כל דבריו שהאריך בלשונו
 שכתב . מ"ע מה"ת לאכול מאה זילי ט"ו שנאמר בערב
 האכלו מצות וטובת בכל מקום ובכל זמן . אשר לכאורה
 דברי יתר הס' . והלח"מ לא עמד צום . אך לדרכינו כל
 דברי הרמב"ם כנסף לרוף . דבדברים האלה הוא מורה
 לנו דתרי קראי לריכיין לדברי ר' יהודה (שפסק כמותו
 בלפני זמנ) דהסיק דשבעת ימים אתי לחו"ל בזמנבית"ק
 ובערב אתי לחו"ל בזמנ"ז . וזה כיון בדבריו הנימיים .
 וטובת בכל מקום . ובכל זמן . ר"ל חו"ל בזמנ"ז . וכל זה
 חליבא דר"י . אבל ביטת ר"ש נוכח לומר בכמה גווני .
 דצום פליג על ר"י דר"י סבר דקרא דלא האכל עליו לאו
 לאקובי חמץ למאה אחא . כי אס להקיש מאה לחמץ
 לקביעות חובה . כדפירש רש"י שם . ור"ש סבר דאין
 היקש למאה ולכל מילי איחיקוס להקיש חמץ למאה דאינו
 חייב בלפני זמנו ומאה לחמץ לקובעו חובה . וגם י"ל
 דצום גופא פליג על ר' יהודה . דלא לריך תרי קראי
 לקביעות חובה ועיקר קרא דלא האכל אתי להקיש חמץ
 למאה . אך זה אינו . דצוודחי אתי קרא דלא האכל גם
 להקיש מאה לחמץ לרבות נשים . ולמעט אורו ודוקן וגם

למעט טבל . ולכן מוכרחין אנו לומר דס"ל דאין היקש
 למאה . וגם הוא יליף קביעות חובה מלא האכל
 עליו כו' וקרא דבערב לקובעו חובה בזמנ"ז . וקרא
 דמושבחותיבס אתי למעט בצורים . חמס סוגיא דקדושין
 דילוף קביעות חובה ממושבחותיבס מלין למימד דתתיב
 חליבא דר"ע מקמי דהדר ביה דילוף למעט בצורים מהיקש
 דמאה ומרור . ולהכי קאמר דתתיב לקובעו חובה . ואולי
 י"ל דהתיב סוגיא אתא חליבא דרבה לסברת האו"ח .
 דלרבה לא הדר ביה ר"ע ראש כהנא בשמו אית ד'
 באריכות . ולפי זה דקביעות חובה גלמוד ממושבחות י"ל .
 או דתתיב כר"ש ובהה"ח דפסחים דבערב אתא לדיד'
 לטו"ד"ר . וקביעות חובה לזמנ"ז נפקא ליה מהיקשא
 דלא האכל עליו חמץ . ובזמנבית"ק אתי ממושבחותיבס .
 והקו"ר כי סוגיא דקדושין היא מקמי דהדר בו' ר"ע
 ע"כ קרא דמושבחות אתא גם הוא לקובעו חובה . ובהכי
 קראי דפסחים נוכל להסתפק על כמה אופנים בפלוגתא
 דר"י ור"ש . אך הרמב"ם שכתב דמושבחותיבס ילפינן למעט
 בצורים . דס"ל דהדר בו' ר"ע . וא"כ חליבא דר"י דפסק
 כוותי' צוודחי חליבא מהיקשא דלא האכל ידעיין חו"ל
 בזמנבית"ק . ובערב לזמנ"ז . ודברי ר"ש נוכח לחוקמי
 כמ"ס הכל למעלה :

יב ואחר כ"ז . ממילא מתורק מה שהקשינו בשם
 שעה"מ דרבה דס"ל כו' יהודה לדעה הרב
 המגיד . אמאי לא יליף קביעות חובה מהיקש כו' יהודה .
 וכן מה שהקשינו אנהנו לר' יוחנן . דחליבא קאמר הגמ'
 בשוכס דקביעות חובה ג"ל מצערב ולא מהיקש כדקאמר
 הגמ' חליבא דר' יהודה בפסחים . כיון דגם הוא ס"ל כו'
 יהודה גבי פלוגתא דהשוחט את החמץ . ולפי דרכינו הג"ל
 דחליבא דמסקנא לר"י יליף מהיקש לזמנבית"ק ולקובעו
 חובה בזמנ"ז מצערב . עולה הכל כהוגן . וגם אתי שפיר
 לשון פסול מיהדר דהר ביה דקאמר התם הגמ' חליבא
 דרבה . ר"ל . מלבד האו קרא דמאות ומרורים דתתיב ב"ח"י
 בזמנבית"ק . איכא עוד תרי קראי על מאה . היינו מהיקש
 דלא האכל . וקרא דבערב . לחו"ל בזמנבית"ק ולחו"ל
 בזמנ"ז . וגם ר' אחא בר יעקב דס"ל מאה דרבנן . י"ל דס"ל
 דהסיק דלא האכל אתי לדיד' לזמן שבהמ"ק . וקרא
 דבערב אתא לטו"ד"ר . אבל בזמנ"ז הוא דרבנן ופליג
 על האי סוגיא דד' כ"ח . ולדידיה לא תהיה הפלוגתא
 דר"י ור"ש . רק אי אתי קרא דלא האכל גם להקיש חמץ
 למאה לענין לפני זמנו או לא . דלר"י הלאו דלא האכל
 נאמר לחייב לפני זמנו והיקשא דשבעת ימים אתי לקובעו
 חובה בזמן שבהמ"ק . וקרא דבערב אתא לטו"ד"ר
 ור"ש ס"ל דאין היקש למאה . ומקשינן נמי חמץ למאה
 דאינו חייב לפני זמנו ולקובעו חובה לא משמע לרשב"י
 כלל מהאי קרא דבערב . ולא פליג אשום תנא . רק
 דפליג על הסוגיא . ולדידיה י"ל גם תנא דמסייע לר' רבה
 דילוף מצערב י"ל דס"ל דקאי לזמן שבהמ"ק ובזמנ"ז הוא
 דרבנן . וצום יבא הכל על נכון . והנה יש לנו צמ"ח
 כהנה ובהנה חריכות דברים ופלפולים אך עתה לא באנו
 לתקן רק את דברי הרמב"ם . ועוד כמה ענינים השייכים
 לזה כל אשר מלאנו לתקן ולהעמיד על נכון :

תם הספר חלק הלכה . ועתה אתחיל להדפיס בעזרה ספר הדרוש .

ואני . בסוד חכמים אודה לה' והגומר עלי יהודה' לפ"ק

